C 11041

almanahul SATELOR

1979

IUL. 2005

Țărani cooperatori, oameni ai muncii de la sate,
OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM

organizează pentru dumneavoastră, în orice perioadă a anului, excursii de documentare sau pentru schimb de experiență în diferite zone agricole din țară.
Prin oficiile județene de turism, puteți obține bilete pentru odihnă ori cură balneară în stațiunile balneo-climaterice de la munte sau mare.

Posedînd asemenea bilete, beneficiați de reduceri la transportul pe C.F.R.

11041
UEL 2014

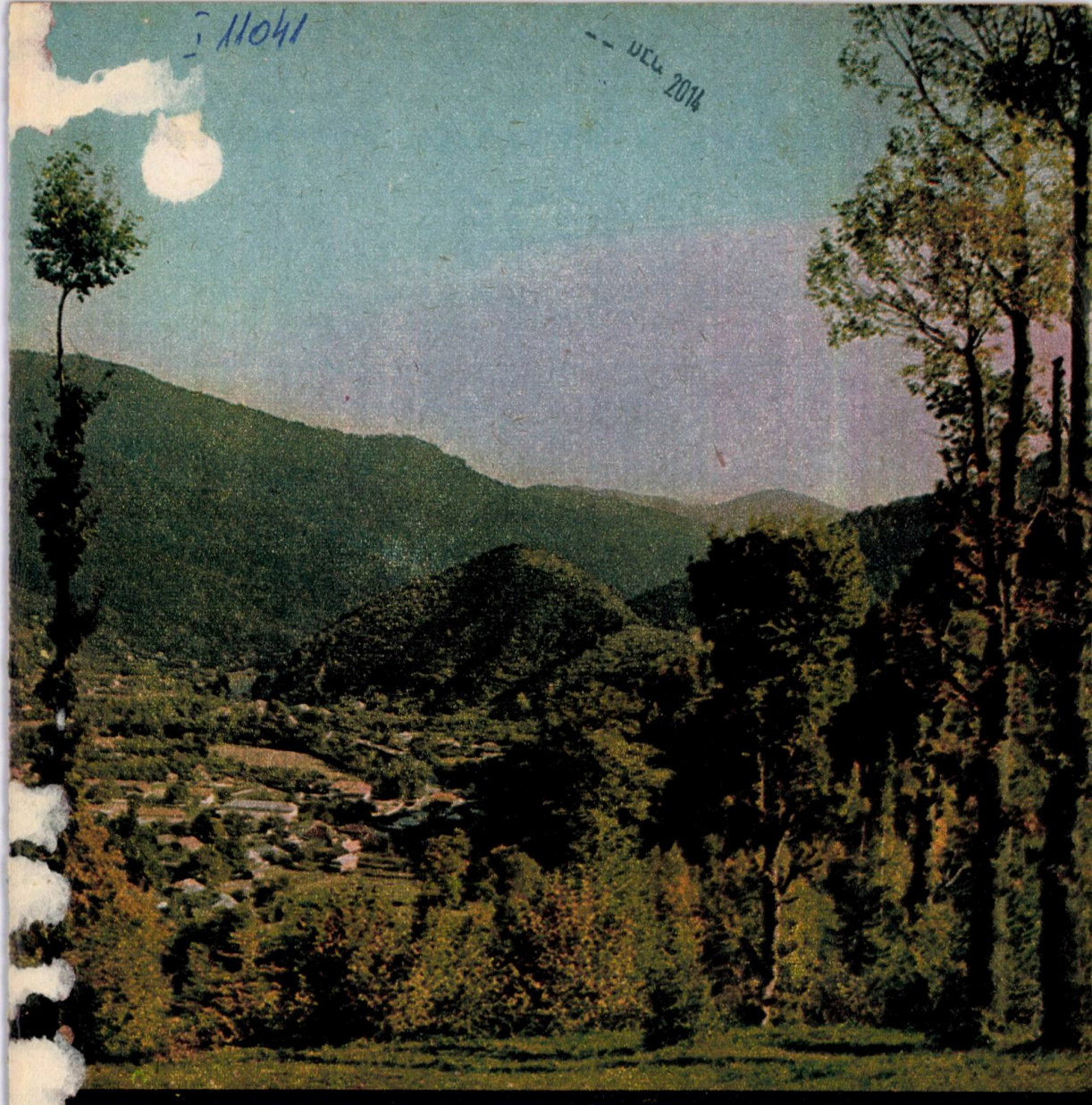

ALMANAHUL SATELOR 1979

U Iași 2022

EDITAT DE GAZETA AGRICULTURA SOCIALISTĂ

28429.

La mulți ani, cu sănătate!

1979

Ianuarie							Februarie							Martie							Aprilie						
L	1	8	15	22	29			5	12	19	26			5	12	19	26			2	9	16	23	30	
M	2	9	16	23	30			6	13	20	27			6	13	20	27			3	10	17	24		
M	3	10	17	24	31			7	14	21	28			7	14	21	28			4	11	18	25		
J	4	11	18	25			1	8	15	22			1	8	15	22	29			5	12	19	26		
V	5	12	19	26			2	9	16	23			2	9	16	23	30			6	13	20	27		
S	6	13	20	27			3	10	17	24			3	10	17	24	31			7	14	21	28		
D	7	14	21	28			4	11	18	25			4	11	18	25			1	8	15	22	29		

Mai							Iunie							Iulie							August						
L		7	14	21	28			4	11	18	25			2	9	16	23	30			6	13	20	27		
M	1	8	15	22	29			5	12	19	26			3	10	17	24	31			7	14	21	28		
M	2	9	16	23	30			6	13	20	27			4	11	18	25			1	8	15	22	29		
J	3	10	17	24	31			7	14	21	28			5	12	19	26			2	9	16	23	30		
V	4	11	18	25			1	8	15	22	29			6	13	20	27			3	10	17	24	31		
S	5	12	19	26			2	9	16	23	30			7	14	21	28			4	11	18	25			
D	6	13	20	27			3	10	17	24			1	8	15	22	29			5	12	19	26			

Septembrie							Octombrie							Noiembrie							Decembrie						
		3	10	17	24			1	8	15	22	29			5	12	19	26			3	10	17	24	31	
M		4	11	18	25			2	9	16	23	30			6	13	20	27			4	11	18	25		
M		5	12	19	26			3	10	17	24	31			7	14	21	28			5	12	19	26		
J		6	13	20	27			4	11	18	25			1	8	15	22	29			6	13	20	27		
V		7	14	21	28			5	12	19	26			2	9	16	23	30			7	14	21	28		
S	1	8	15	22	29			6	13	20	27			3	10	17	24			1	8	15	22	29		
D	2	9	16	23	30			7	14	21	28			4	11	18	25			2	9	16	23	30		

DIN SUMAR

A CONTINUAT DIALOGUL PĂCII, PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII 5
ZORI RĂSĂRITE LA TOATE RĂSCRUCILE 13
«CEL DINTÎI ȘI CEL MAI MARE DINTRE REGII DIN TRACIA» 19
FILOZOFIA NESCRISĂ A SATULUI 22
DEZANGAJAREA MILITARĂ ȘI DEZARMAREA — DEZIDERATE VITALE ALE OMENIRII 25
DROGURILE ȘI AGRICULTURA 30
FOLOSIREA INTENSIVĂ A PĂMÎNTULUI — SUPORTUL TUTUROR SUCCESELOR 33
ACUPUNCTURA — UN MIRACOL MEDICAL? 46
AMINTIRI DESPRE O MARE CÎNTĂREAȚĂ: MARIA TĂNASE 51
PERFECȚIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR 56
JURISTUL NOSTRU LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ 59
HELIOS, EOL ȘI VULCANUS ÎN SLUJBA OMULUI 71
UN FLAGEL CARE CONCUREAZA CANCERUL: ACCIDENTELE DE CIRCULAȚIE 82
DETECTIVI ÎN HALATE ALBE 109
MAMA NOASTRĂ NATURA 115
CE ESTE UN CALCULATOR? CE FACE EL? 124
MEDICUL VĂ INFORMEAZĂ ȘI VĂ SFĂTUIEȘTE 166
SUB FLAMURILE «DACIADEI» — MAREA COMPETIȚIE A SPORTULUI ROMÂNESC 174

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a fost sărbătorit de țara întreagă, cu profundă dragoste, stimă și recunoștință, la aniversarea a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de neîntreruptă activitate revoluționară.

La 26 ianuarie 1978, **tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România** a împlinit 60 de ani de la naștere și peste 45 de ani de activitate revoluționară.

În cinstea acestui măreț eveniment din viața partidului și a patriei noastre s-au organizat numeroase manifestări care, prin amploarea și caracterul lor

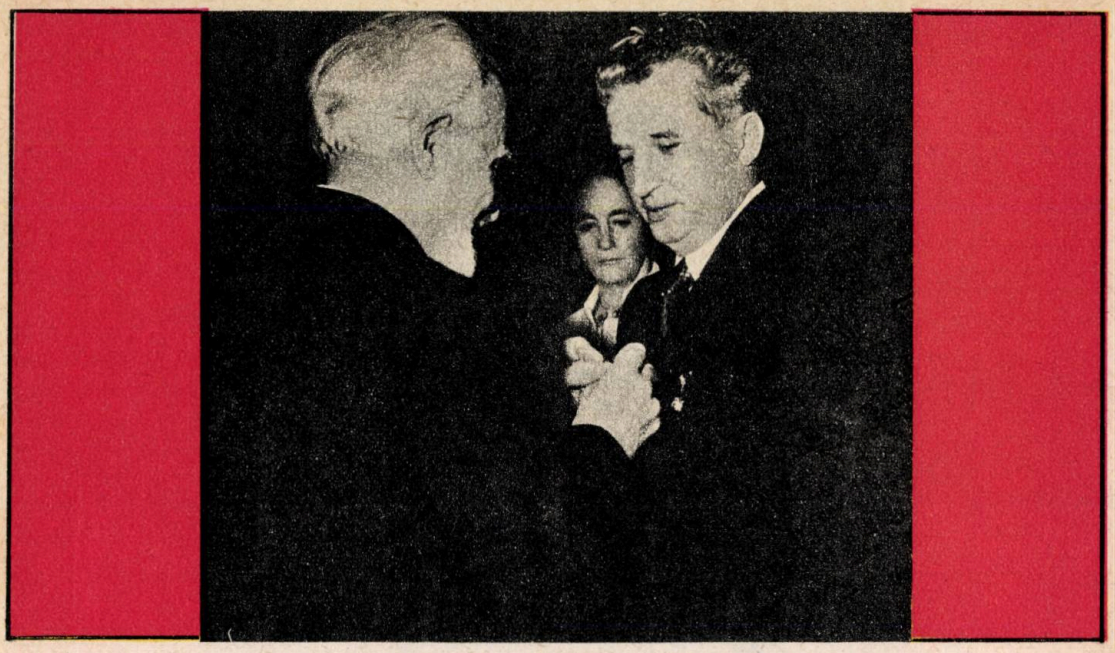

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU i-au fost conferite pentru a doua oară Titlul de onoare suprem «*Erou al Republicii Socialiste România*» și Ordinul «*Victoria Socialismului*».

popular, s-au transformat într-o sărbătoare a tuturor comuniștilor, a întregii noastre națiuni.

Festivitățile ce au avut loc în Capitală s-au desfășurat într-o atmosferă de puternic entuziasm și însuflețire.

La 25 ianuarie i s-au conferit tovarășului Nicolae Ceaușescu titlul de **Doctor în științe politice** de către Academia «Ștefan Gheorghiu» și titlul de **Doctor în economie** de către Academia de Studii Economice. În cadrul memorabilei festivități, oamenii de știință și-au exprimat, alături de întregul nostru popor, înalta lor prețuire pentru activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu în conducerea partidului și statului, pentru contribuția sa de excepțională însemnătate la progresul neîntrerupt al științei românești.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu acest prilej este un model de analiză științifică a fenomenelor societății noastre socialiste, un model de abordare creatoare a unei sfere ample de probleme ce privesc mersul nostru înainte spre comunism. Sînt deosebit de importante precizările și orientările în legătură cu dezvoltarea științelor sociale care trebuie să pună pe primul plan spiritul creator, capacitatea de a discerne ceea ce e nou de ceea ce e vechi, ceea ce corespunde cerințelor dezvoltării noastre de ceea ce nu ni se potrivește, nu are nici o tangență cu particularitățile economice, sociale și naționale.

La 26 ianuarie, în Sala Palatului Republicii Socialiste România, a avut loc o mare adunare populară a cărei desfășurare a fost marcată de momente memorabile ce s-au înscris cu litere de aur în istoria României.

Mesajul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un document de însemnătate istorică deosebită care pune în lumină înaltele merite ale celui mai iubit fiu al poporului, a cărui viață de patriot și revoluționar înflăcărat s-a identificat cu interesele patriei, ale națiunii noastre.

În semn de înaltă prețuire a contribuției tovarășului Nicolae Ceaușescu în activitatea revoluționară, de edificare a socialismului, de promovare a unei politici de pace și colaborare, de independență și suveranitate națională, de îmbogățire a teoriei și practicii construcției socialiste **i s-au conferit pentru a doua oară titlul de onoare suprem de «EROU AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA», și Ordinul «VICTORIA SOCIALISMULUI».**

Reprezentanții comuniștilor, ai întregului popor, ai oamenilor muncii de toate naționalitățile, prezenți la adunarea festivă, în **mesajele pe care le-au adresat secretarului general al partidului,** au adus omagiul lor fierbinte omului, revoluționarului, conducătorului iubit, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de numele căruia se leagă cea mai rodnică perioadă din istoria patriei, tot ce este mai cutezător în grandioasa operă ce o înălțăm, tot ce a făcut ca România să fie apreciată, stimată și prețuită în întreaga lume.

Festivitățile din Capitală s-au încheiat cu o amplă **cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu,** care, prin tot ceea ce conține, este o strălucită lecție de istorie, pentru că însăși viața de luptă și muncă, evocată de secretarul general al partidului, este un exemplu de patriotism și spirit revoluționar, de slujire cu devotament a patriei ce ne însuflețește în munca, în acțiunile noastre, ne îndeamnă să nu renunțăm la nimic atunci cînd e vorba de a ridica țara și pe noi înșine pe treptele cele mai înalte ale demnității și fericirii, ale civilizației și bunăstării.

Peste 25 000 de telegrame și mesaje i s-au adresat secretarului general al partidului de

către oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități. Vii expresii ale dragostei și recunoștinței nețărmurite pentru tot ceea ce secretarul general al partidului a făcut ca patria să se înalțe și să înflorească continuu, pentru dezvoltarea și afirmarea multilaterală a omului, telegramele și mesajele sînt, totodată, impresionante dovezi ale încrederii pe care națiunea noastră o are în partid, în conducătorul său încercat și înțelept.

De pe toate meridianele lumii i-au fost adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, **în mesajele transmise de șefi de state și guverne, de conducători ai partidelor comuniste și muncitorești, de alte înalte personalități,** calde urări de sănătate și fericire, de noi succese în dezvoltarea patriei. Subliniind că tovarășul Nicolae Ceaușescu se bucură de un mare prestigiu în întreaga lume, semnatarii mesajelor dau o înaltă apreciere contribuției sale la promovarea unor principii noi de relații în viața internațională, relevînd, totodată, preocuparea constantă a președintelui României socialiste pentru dezvoltarea legăturilor de prietenie și colaborare cu toate popoarele lumii, pentru instaurarea unui climat de pace pe planeta noastră.

Gh. DIACONU

A continuat DIALOGUL PĂCII, PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII

Și în primul semestru al anului 1978, perioadă la care ne putem referi ținînd seama de graficul de apariție al almanahului, partidul și statul nostru au desfășurat o bogată și dinamică activitate internațională, în lumina hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului. Sînt binecunoscute și se bucură de o tot mai largă apreciere în lume principiile nobile promovate de Partidul Comunist Român, de Republica Socialistă România — **principiul coexistenței pașnice, al egalității depline în drepturi, al respectului independenței, suveranității și neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța,** *pe baza cărora țara noastră dezvoltă larg relațiile atît cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cît și cu țările capitaliste dezvoltate.*

● În ziua de 5 aprilie, cu prilejul inaugurării lucrărilor de construcție a Complexului hidroenergetic Turnu-Măgurele—Nicopole, nouă punte trainică a prieteniei și bunei vecinătăți, a avut loc într-o atmosferă festivă întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. În cadrul festivităților de la Turnu Măgurele și Nicopole, în cadrul cărora cei doi conducători de partid și de stat au rostit importante cuvîntări, mii de oameni ai muncii români și bulgari au dat expresie sentimentelor de profundă satisfacție pentru dezvoltarea continuă a colaborării frățești dintre cele două țări și popoare, în interesul construcției socialismului, al făuririi unei vieți tot mai prospere.

● Între 12 și 17 aprilie, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat, la invitația președintelui Jimmy Carter și a doamnei Rosalynn Carter, o vizită de stat în Statele Unite ale Americii. Dialogul la nivel înalt româno-american, multiplele întîlniri și contacte cu personalități marcante ale vieții politice din S.U.A. au pus în evidență prestigiul deosebit de care se bucură președintele României, politica constructivă, de pace și colaborare internațională a țării noastre. Înalții oaspeți au fost primiți pretutindeni cu manifestări de deosebită cordialitate și înaltă considerație, grăitoare expresii ale prețuirii față de realizările României socialiste, ale prestigiului de care țara noastră se bucură pe toate meridianele globului.

● Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în fruntea unei delegații de partid și de stat, a efectuat între 15—30 mai vizite oficiale de prietenie în Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Socialistă Vietnam, Republica Democrată Populară Laos și Kampuchia Democrată. Aceste vizite au reprezentat un eveniment de o deosebită importanță, o manifestare de cea mai mare însemnătate a politicii externe a României, de pace și colaborare cu toate popoarele lumii. Ele se înscriu în activitatea generală a Partidului Comunist Român, a României socialiste, a tovarășului Nicolae Ceaușescu de lărgire pe multiple planuri a relațiilor de prietenie cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii,

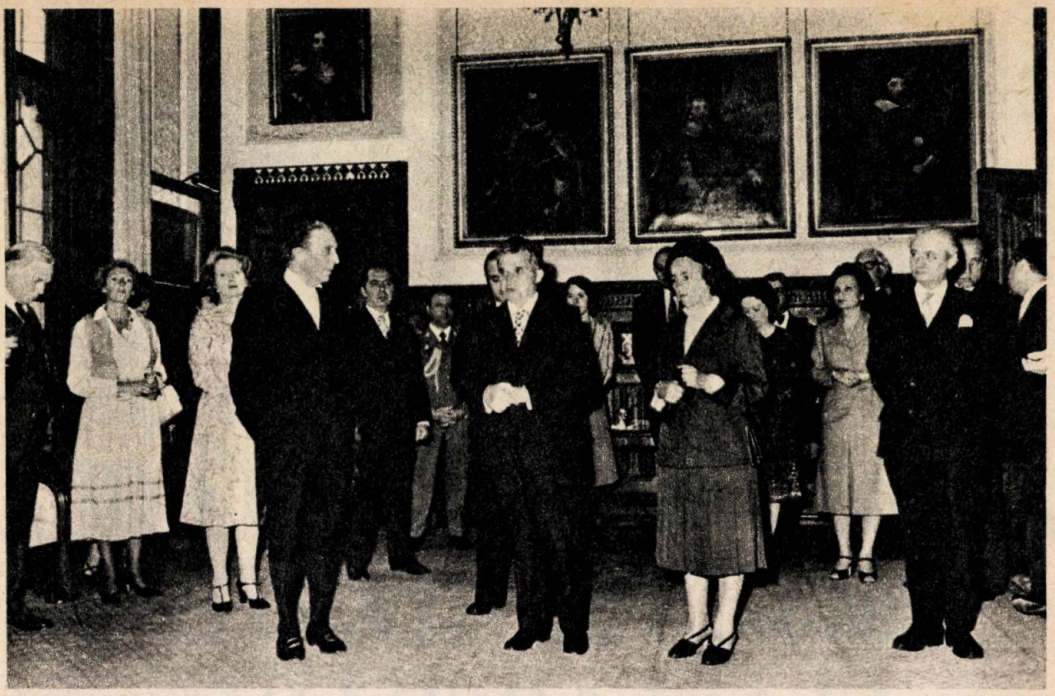

Aspect din timpul recepției oferită în cinstea înalților oaspeți români la Palatul Westminster, sediul Parlamentului britanic, de către speakerul (președintele) Camerei Comunelor, George Thomas.

fără deosebire de orînduire socială. Noua solie de pace a secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a dat expresie hotăririi nestrămutate a țării noastre de a participa activ la viața internațională, la eforturile

Tovarășei academician doctor ing. ELENA CEAUȘESCU i-au fost conferite titlul «Fellow», cel mai înalt titlu al Institutului Regal de Chimie și titlul de Profesor Honoris Causa al Politehnicii Londrei Centrale, în semn de profundă prețuire pentru meritele sale deosebite ca om de știință.

generale ale popoarelor pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

● Între 13—16 iunie, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au făcut o vizită de stat în Marea Britanie, la invitația reginei Elisabeta a II-a și a ducelui de Edinburgh. Vizita s-a desfășurat într-o ambianță de înaltă stimă și cordialitate. Programul a cuprins numeroase întîlniri și convorbiri cu personalități marcante ale vieții politice și economice, prilejuind evidențierea unor largi posibilități de extindere a colaborării româno-britanice, corespunzător intereselor ambelor popoare, ale păcii și securității în Europa și în întreaga lume. Ca rezultat al convorbirilor la nivel înalt, al negocierilor cu reprezentanții unor prestigioase firme industriale, au fost semnate importante documente oficiale, acorduri și înțelegeri care deschid noi și ample perspective intensificării cooperării economice româno-britanice.

● La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, în zilele de 11 și 12 februarie s-a aflat în țara noastră într-o vizită de prietenie, președintele Republicii Arabe Egipt, Mohammed Anwar El Sadat. Vizita și convorbirile s-au desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie și înțelegere reciprocă. Cei doi președinți au evidențiat cursul ascendent al colabărării dintre popoarele român și egiptean, necesitatea intensificării eforturilor pentru reglementarea pe cale politică a conflictului din Orientul Mijlociu și statornicirea unei păci juste și trainice, în conformitate cu interesele tuturor popoarelor.

● În perioada 5—7 iunie, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a efectuat o vizită oficială în Republica Socialistă România generalul locotenent Olusegun Obasanjo, șeful Guvernului militar federal, comandant suprem al Forțelor Armate ale Republicii Federale Nigeria. Cei doi șefi de state și-au exprimat profunda satisfacție față de rezultatele fructuoase ale convorbirilor purtate, față de înțelegerile la care au ajuns, afirmîndu-și convingerea că, pe baza lor, se va realiza o colaborare tot mai strînsă, tot mai rodnică între România și Nigeria, în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii, înțelegerii și cooperării între națiuni.

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A TUTUROR JUDEȚELOR, A FIECĂREI LOCALITĂȚI

Cea de a doua Conferință pe țară a președinților consiliilor populare, ale cărei lucrări s-au desfășurat între 29—31 martie 1978, a dezbătut, într-o atmosferă de exigență și înaltă responsabilitate, modul în care consiliile populare acționează, împreună cu toți cetățenii, pentru înfăptuirea consecventă a hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului privind dezvoltarea economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor. În fapt s-a realizat o examinare de fond a muncii desfășurate în diferite domenii, pornindu-se de la sarcinile privind **sporirea producției industriale și agricole și continuînd cu sistematizarea teritoriului și a localităților, înfăptuirea programului de construcții de locuințe, aprovizionarea populației, extinderea și diversificarea serviciilor, activitatea politico-educativă, învățămîntul, cultura și sănătatea publică.**

Expresie a adîncirii democrației socialiste, forumul președinților consiliilor populare a pus pregnant în evidență rolul important al organelor locale ale puterii de stat în înfăptuirea politicii partidului, în întreaga operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Reunind mii de deputați — muncitori, țărani, intelectuali, oameni ai muncii de toate naționalitățile — români, maghiari, germani și de alte naționalități — consiliile populare, fiind în legătură nemijlocită cu masele de cetățeni, realizează condițiile pentru atragerea și participarea directă, activă a acestora la armonioasa dezvoltare a tuturor județelor, a fiecărei localități urbane și rurale, la conducerea vieții sociale, a întregii societăți. La această conferință s-au jalonat direcțiile prioritare de dezvoltare a activității organelor locale ale puterii și administrației de stat. «**Trebuie** — preciza secretarul general al partidului — **să punem capăt manifestărilor de centralism excesiv și de neîncredere în forța consiliilor populare,** trecînd la aplicarea **în viață a hotărîrilor de creștere a autonomiei și de întărire a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare a tuturor unităților teritorial-administrative».**

În lumina acestor orientări noi sporește și mai mult rolul consiliilor populare în realizarea programelor de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în fiecare județ. Aceasta necesită — așa cum s-a subliniat la conferință — amplificarea preocupării consiliilor populare pentru întocmirea unor judicioase planuri curente și de perspectivă, de dezvoltare economico-socială în fiecare localitate, care să cuprindă întreaga activitate ce se desfășoară pe teritoriul respectiv, totul integrîndu-se organic în planul național unic de dezvoltare a țării. Necesită, de asemenea, o permanentă și largă antrenare a maselor de cetățeni la punerea cît mai rapidă și mai deplină în valoare a resurselor locale, receptivitate și stăruință pentru promovarea noului, a progresului tehnic, pentru organizarea superioară a muncii, în scopul îndeplinirii planului, atît în unitățile industriale cît și în unitățile agricole, precum și în celelalte unități economice.

Pe temelia realizărilor de pînă acum, a bogatei experiențe acumulate, în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, consiliile populare sînt chemate să acționeze energic, pe toate planurile, pentru traducerea în viață a imperativului formulat la Conferința Națională a partidului, de transformare a cantității într-o calitate nouă, superioară, aceasta concretizîndu-se într-o contribuție cît mai substanțială a fiecărui județ, a fiecărei localități, la creșterea venitului național — baza ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. Practic, fiecare localitate, oraș sau comună, avînd buget propriu de venituri și cheltuieli, trebuie să se gospodărească în așa fel încît să se poată autofinanța.

O răspundere deosebită revine consiliilor populare municipale, orășenești și comunale în îndeplinirea **programului de sistematizare a orașelor și satelor.** «**Este necesar** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să fie bine înțeles că înfăptuirea hotărîrilor partidului și statului privind urbanizarea satelor, ridicarea gradului lor de civilizație — ca o condiție a apropierii treptate a condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe — impune măsuri hotărîte pentru înfăptuirea programului de sistematizare, pentru a face din fiecare comună o puternică unitate administrativă, un oraș agroindustrial care să asigure condiții de muncă și de viață tot mai bune pentru toți locuitorii».** Consiliile populare trebuie să urgenteze acțiunea de definitivare, pînă în 1980, a machetelor pentru cele 300—350 de comune care urmează să devină, pînă în 1990, orașe agroindustriale, respectiv a planurilor de sistematizare și a machetelor pentru fiecare comună, astfel ca tot ceea ce se construiește să se realizeze pe o bază nouă.

În fața consiliilor populare stau sarcini mari, complexe și în domeniul dezvoltării prestărilor de servicii, transportului, sănătății publice, în toate sferele de activitate. Experiența a demonstrat că îndeplinirea lor în bune condițiuni, în spiritul legii, depinde de perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă ale fiecărui consiliu, ale deputaților care reprezintă obștea. Avînd o viziune amplă, de perspectivă, conlucrînd strîns cu masele de cetățeni, menținînd o permanentă legătură cu acestea, consultînd mereu oamenii, valorificînd propunerile și sesizările făcute de ei direct, prin scrisori sau audiențe consiliile populare își vor putea amplifica forța de înrîurire și capacitatea de mobilizare, vor putea desfășura o activitate cu mult mai eficientă în toate compartimentele vieții economico-sociale, în interesul prosperității continue a țării, al înfloririi tuturor localităților patriei.

Șt. VASILESCU

aniversări 1978

ISTORIA — PERMANENT ÎNDEMN LA FAPTĂ ȘI ACȚIUNE REVOLUȚIONARĂ

Am aniversat 130 de ani de la revoluția burghezo-democratică de la 1848 și trei decenii de la naționalizare, act ce a marcat trecerea României la revoluția socialistă. Manifestările desfășurate pe întreg cuprinsul patriei, înălțătoare momente de patriotism, de dragoste nețărmurită pentru partid și popor, de angajare fermă și hotărîtă în vederea ridicării țării pe noi culmi de civilizație și progres, au culminat cu grandioasa adunare populară din Capitală, care nu numai că a evocat măreția și importanța crucială a celor două evenimente pentru destinele patriei, ale poporului, dar a și demonstrat puternica unitate a tuturor celor ce trăiesc pe acest pămînt, indiferent de naționalitate, în jurul partidului.

Cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea populară din Capitală este un document de înaltă valoare principială și politică, care, prin tezele și ideile promovate, îmbogățește teoria și practica revoluționară, dă noi dimensiuni patriotismului și internaționalismului socialist.

Revoluția burghezo-democratică de la 1848, așa cum o caracterizează tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntare, a constituit o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea economică și socială a patriei, pentru descătușarea energiei maselor largi populare, care au reprezentat forța motrice a acesteia. Desfășurîndu-se aproape concomitent în toate cele trei țări românești, ea a proclamat idealuri comune — înlocuirea orînduirii feudale cu alta mai superioară — burghezo-democratică, lichidarea dominației străine și respectarea dreptului poporului de a-și organiza viața corespunzător voinței sale — prin a căror înfăptuire se urmărea să se deschidă calea progresului economico-social, să se realizeze unitatea națională, formarea națiunii și a statului național unitar, liber și independent.

aniversări 1978

În Transilvania, unde de secole locuiau împreună români, maghiari, germani și alte naționalități se punea, totodată, cu acuitate și problema realizării deplinei egalități în drepturi între toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate.

Deși mulți dintre fruntașii revoluționari ai vremii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — au înțeles necesitatea întăririi solidarității și a luptei comune pentru înfăptuirea idealurilor de libertate și dreptate socială, nu au putut, totuși, să determine unirea la timp a forțelor revoluționare, ceea ce a constituit, de altfel, una din cauzele înfrîngerii revoluției de la 1848 în Ardeal. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu **«datorită lipsei de unitate și fermitate a conducătorilor revoluției, marea mișcare socială de la 1848 a fost înfrîntă în toate cele trei țări române. Înăbușirea revoluției a fost, totodată, rezultatul direct al intervenției militare a imperiilor absolutiste — țarist, otoman și habsburgic — care, în fața valului revoluționar, și-au dat mîna, sprijinind forțele reacționare din cele trei principate românești și reprimînd cu forța armelor revoluția burghezo-democratică»**.

Ideile revoluției de la 1848 nu s-au stins odată cu înfrîngerea acesteia, ci, dimpotrivă, au întărit conștiința națională a poporului și i-au insuflat încredere în lupta pentru cauza sa dreaptă. Unirea în 1859 a Țării Românești cu Moldova, cucerirea, în 1877, a independenței de stat, unirea în 1918, în mod democratic, prin voința maselor populare, a Transilvaniei și Banatului cu patria, dezvoltarea forțelor de producție pe întreg teritoriul României și, ca urmare, creșterea rîndurilor clasei muncitoare și afirmarea ei ca principală forță revoluționară a societății, crearea Partidului Comunist Român și unirea în jurul său a tuturor forțelor sociale înaintate, înfăptuirea, sub conducerea sa, a insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste de la 23 August, trecerea pe calea dezvoltării democratice și apoi socialiste a patriei sînt rezultatul luptelor de eliberare națională, al bătăliilor de clasă purtate de masele largi populare, de întregul popor, de-a lungul anilor, pentru o viață nouă, liberă și independentă, pentru cucerirea dreptului de stăpîn în propria țară.

Evocînd în cuvîntarea sa condițiile istorice care au făcut posibilă înfăptuirea actului revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție, act ce a deschis larg drumul trecerii la făurirea societății fără clase antagoniste, a societății socialiste în România, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** s-a oprit pe larg asupra marilor transformări revoluționare petrecute în viața patriei, în cele trei decenii, de cînd poporul a devenit stăpîn al bogățiilor naționale, al propriului său destin. Sînt înfățișate astfel ritmurile înalte ale dezvoltării impetuoase a forțelor de producție, care au transformat România dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie modernă și o agricultură în plină înflorire, al cărui venit național este astăzi de 12 ori mai mare decît în 1950. Sînt, în același timp, evidențiate mutațiile determinate de industrializare în condițiile de viață ale oamenilor, în structura socială și de clasă, în modul lor de gîndire. Se demonstrează în mod concret cum dezvoltarea industrială a tuturor zonelor țării s-a reflectat puternic nu numai în creșterea nivelului de trai pe calea retribuției, care în 1980 va fi cu 32 la sută mai mare decît în cincinalul trecut, ci și în ridicarea la o viață nouă a satelor și orașelor, în creșterea ponderii clasei muncitoare în ansamblul populației, în gradul de conștiință, de pregătire tehnică și științifică a oamenilor, ceea ce va determina o apropiere tot mai accentuată a condițiilor de viață de la sate față de cele de la oraș, transformarea activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

Într-un întreg capitol al cuvîntării secretarul general al partidului se ocupă de modul cum a fost soluționată problema națională, pe baze marxist-leniniste, în țara noastră. Este subliniat astfel cu putere faptul că în urma lichidării claselor exploatatoare și instaurarea deplină a proprietății socialiste s-au dezvoltat într-un ritm rapid toate județele țării, ceea ce a permis să se creeze condiții de muncă și de retribuție egale pentru toți cetățenii, fie ei români, maghiari, germani sau de alte naționalități. După cum prin intermediul organismelor create la toate nivelele din care fac parte reprezentanți ai naționalităților conlocuitoare, prin intermediul presei, activității cultural-artistice, creației și învățămîntului în limba proprie, fiecare cetățean de orice naționalitate are posibilități nelimitate să participe, să-și spună cuvîntul în toate problemele conducerii societății și să-și aducă contribuția la dezvoltarea economico-socială a patriei comune, a vieții spirituale, să lucreze și să se afirme în raport cu calificarea, cu pregătirea profesională și tehnică.

Soluționarea tuturor problemelor care privesc viața și munca cetățenilor din România, indiferent de naționalitate, revine numai partidului și statului nostru — și ele sînt și vor fi soluționate și în viitor în spiritul politicii noastre generale de asigurare a condițiilor pentru manifestarea liberă a personalității umane, pentru ridicarea continuă a bunăstării și fericirii întregului nostru popor.

După ce a trecut în revistă problemele cu care este confruntată lumea contemporană, transformările revoluționare care se petrec în viața internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat orientările politicii noastre externe, considerînd că, în continuare, România trebuie să-și aducă, sub diverse forme, contribuția la dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările, la instaurarea păcii și întărirea securității popoarelor, la așezarea pe principii democratice a relațiilor dintre state, la făurirea noii ordini economice și politice mondiale.

Marea adunare populară din Capitală consacrată împlinirii a 130 de ani de la revoluția din 1848 și a trei decenii de la naționalizarea mijloacelor de producție s-a încheiat cu vibranta chemare a secretarului general al partidului adresată tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, de a acționa în deplină unitate, sub conducerea partidului, pentru înfăptuirea Programului elaborat de Congresul al XI-lea, pentru întărirea continuă a forței economice a țării, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, pentru întărirea independenței și suveranității patriei.

Gh. DIACONU

aniversări 1978

60 de ani de la marea Unire

BĂTRÎNII ACEȘTIA AU FOST LA ALBA-IULIA LA 1 DECEMBRIE 1918

„DRAGOSTEA DE PĂMÎNTUL PĂRINȚILOR NOȘTRI E DRAGOSTEA DE ȚARĂ"

Pe bătrînul Ioan Marincaș, din Crișteiec, nu-l vei găsi pe prispa casei petrecîndu-și, tînguitor, bătrînețele. Astea, zice el, îs apucături «domnești» și mofturi culese de pe aiurea. Așa că, la cei 84 de ani ai săi, îl vei găsi încă «în brazdă», adică la sapă în vie ori la iarbă la coasă, pe Vidie. Îl vei găsi pe Ciorgauă, pe Vălcei ori Doboș-mal, acolo unde e prins satul întreg în «munca sfîntă de la țară». Căci la sat nu se poate sta. N-ai cînd! N-ai cum! Nu te poți văita, dacă ți-e drag pămîntul cu adevărat, din inimă.

...Bătrînul Marincaș, omul care te petrece cu surîsul omeniei de cîte ori îl întîlnești, este unul dintre oamenii care au participat la marele moment al întregirii neamului românesc, de la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia. Cum a fost atunci? Ce a însemnat pentru transilvăneni acea zi măreață? Ce trebuie să se știe și să nu se uite de generațiile de astăzi despre ce s-a petrecut acum 60 de ani? Cu ce jertfe, și cu cîte sacrificii? — iată cîteva din gîndurile statornice ale bătrînului Marincaș.

Ca om vrednic și gospodar, era printre mulții oameni interesați de soarta românilor din acest colț de țară sălăjan. În drumurile lui la tîrgul săptămînal de vinerea, de la Șimleu, unde își vindea grîul, a auzit de mișcările ce se petrec, de la dr. Alex. Aciu, dr. Ioan Ossianu și alții. De la ei a aflat că românii de peste tot se vor duce la Alba-Iulia să hotărască unirea lor pe vecie cu țara. O bucurie nespusă a cuprins satele din jurul Șimleului — Crișteiecul, Măierișteș, Mălădia, Ceheiul. Dohul, Giurteiecul, pînă spre Lompirt și Bocșa lui Bărnuțiu.

«Atunci, spune bătrînul Marincaș, m-am hotărît și eu să merg la marele praznic al neamului. Ș-am mers. Mai mult pe jos, și mai puțin cu trenul. Veneau noroade din toate satele Sălajului, cîntînd **Deșteaptă-te române** și **Ardealul, Ardealul ne cheamă.** Am trăit cele mai înălțătoare clipe ale vieții mele. N-am să le uit pînă voi închide ochii. N-aș vrea să le uite nici cei de astăzi și din viitor. Nu știu cîte îi putea scrie dumneata din toate astea, dar să scrii negreșit că eu aștept să vină la mine cît mai mulți tineri să le spun, nu din cărți, ci din cartea trăită a vieții mele, care știe ce înseamnă dragostea de țară și de pămîntul părinților noștri.»

„NOI, ȚĂRANII SĂLĂJENI, AM FOST PE CÎMPIA LUI HOREA"

Bătrînul Nicolae Ciocean împlinește 82 de ani. Locuiește în Bobota Sălajului, în pămîntul căreia și-a aflat odihna de veci cronicarul neamului, Gheorghe Șincai. Poate că mîndria unui trecut luminat de pilde mari stăruie și azi în ființa bobotanilor, fie că e vorba de profesoara Valeria Ciocean, «dascăl la ea acasă», cum ar zice Iorga, de peste 20 de ani, fiica baciului Nicolae, sau de ceilalți intelectuali ai satului, rămași în satul lor.

Bătrînul Nicolae Ciocean a fost în 1918 la Alba-Iulia cu delegația din cercul Simleului, avînd în frunte pe Iuliu Coroianu, autor al **Memorandumului** din 1892, dr. Cassiu Maniu, dr. Alexandru Aciu, pr. Valentin Coposu, din Bobota, Ioan Taloș din Giurtelec. Fiecare dintre aceștia putea fi însoțit

de o delegație, limitată doar de locurile din trenul special comandat pentru Alba-Iulia. În delegația din Bobota, alături de dr. Valer Anceanu și Vasile Groza, era și Nicolae Ciocean. «Trenul, cum mărturisește astăzi omul de cultură, prof. Corneliu Coposu, venea dinspre Tășnad cu o delegație condusă de energicul român Coriolan Ster. La Sărmășag s-a urcat în tren tînărul de atunci și bătrînul de astăzi, Nicolae Ciocean. A fost un drum de neuitat.»

«La Teiuș, spune bătrînul Ciocean, trenul a fost atacat cu arme de gărzile naționale maghiare. Făceam și eu parte din gărzile naționale românești, conduse în Sălaj de regretatul dr. Iulian Andrei Domșa, avînd ca ajutor pe dr. Anceanu din Bobota. În tren cu noi era și Ioan Arion, care ținea în mînă steagul românesc. Un glonț dușman i-a luat viața. L-am dus în tren, așa mort, pînă la Alba-Iulia unde preotul Valentin Coposu l-a îngropat ca pe un erou al națiunii. Lacrimile noastre de durere se amestecau cu bucuria înălțătoare a momentului. Noi, țăranii sălăjeni eram așezați la Alba-Iulia pe cîmpia lui Horea, martirul țărănimii. Acolo ne-a vorbit despre întregirea neamului românesc neuitatul Iuliu Hossu, într-o înflăcărată chemare către mulțime, pe care n-am s-o uit. Și pentru ca să nu se uite niciodată o spun și altora de șaizeci de ani încoace».

„VÎRSTA NOASTRĂ ESTE ÎNVÎRSTATĂ ÎN ACELE ZILE ÎNĂLȚĂTOARE"

Petre Borzescu are vîrsta patriarhilor, 85 de ani, împliniți la 24 iunie 1978. S-a născut în satul Cehei, sub măgura Șimleului, pe lîngă Valea Clocoțeilor, unde trăiește și azi. Trăiește din amintiri, din amintirile ce-i dau puteri. Amintirile nu trec, nu se uită. Ele sînt fapte trăite. Petre Borzescu sau Borzu, fostul ucenic de la tipografia «Victoria» din Șimleu, a lui Ioan P. Lazăr, publicistul de mai tîrziu la «Adevărul» din Budapesta și «Tribuna Socialistă» din Sibiu, a fost unul din participanții la Unirea de la 1 decembrie 1918, de la Alba-Iulia, ca delegat al satului său natal. «Drumul pornea din Șimleu, spune Petre Borzescu. Țineam legătura strînsă cu prietenul meu, Tiron Albani, care se afla în fruntea Partidului Social-Democrat din Ardeal și Ungaria. Noi, social-democrații, nu puteam lipsi de la acest mare eveniment al neamului. Eram cu toții la Alba-Iulia, după ce am consumat cele mai înălțătoare pilde de eroism pe front și apoi în lupte cu absurdul șovinism maghiar, obscur și intolerant. Cauza neamului nostru era cauza noastră, a social-democraților, pregătiți pentru supremul sacrificiu. Așa simțeam. Așa gîndeam și așa am înfăptuit cel mai scump vis al nostru. Cine va scrie istoria acelor zile înălțătoare va găsi acolo învîrstată ființa noastră în marea ființă a națiunii. Aș vrea să se știe acest lucru.»

...Cine-l va întîlni pe bătrînul Borzescu pe străzile Șimleului, puțin aplecat și gîrbov, bădădăind, cum ar zice Creangă, de ici-colo, dar mereu ațos și dîrz în ale lui, ca un dac, o să-și dea seama că același Petre Borzescu își poartă destinul prin destinul neamului său, mîndru și netemător.

Dr. Vasile VETIȘANU

aniversări 1978

LA ÎMPLINIREA A 60 DE ANI DE LA UNIREA TRANSILVANIEI CU PATRIA MAMĂ

TRANSILVANIA

Transilvanie frunză,
Frunză de lumină
În cununa sfîntă
Totdeauna plină.
Transilvanie rouă,
Rouă dimineață
Spălată-n broboane
Din argint pe față.
Transilvanie ramur,
Ramur de cîntare
Pe suiș de creste
Pînă-n briu de soare.
Transilvanie freamăt,
Freamătul de codru,
Te sărută-n Someș,
Mureșul și Oltul.
Transilvania mamei,
O fecioară bună:
Numai flori de aur
În a ta cunună,
Care strălucește
Peste veacuri, una
Mîndră Transilvanie
Precum e lumina...
Murmurul din rîuri
Îți doinește ție,
Că tu Transilvanie,
Ești o bogăție.
Fața ta măiastră-i
Pusă-ntr-o icoană,
Că ești Transilvanie,
Roditoare toamnă.
Transilvanie bună,
Bună și cuminte,
Seamănă garoafe
Peste reci morminte,
Că din ele lancu,
Horea au să-ți spună
Că tu, Transilvanie,
Ești la sîn de mumă.
Nu mai plînge Oltul,
Nici a tale Crișuri,
Ești o Cosînzeană
Pe albe suișuri.
Nu mai plînge Iza,
Nu mai plîng Carpații
Că la sîn de mamă
S-au unit toți frații.
Tu ești fericită
Totdeauna plină,
Mîndră Transilvanie,
Numai cu lumină.
Mîndre surorele,
Tu cu ele una
Precum Decebal
V-a ales cununa.
S-o purtați pe frunte
Toată veșnicia...
Soarele vi-e tată,
Mama-i ROMÂNIA!

ION TOMOIOAGĂ MARAMUREȘANU

Comuna Moisei, județul Maramureș

aniversări 1979

Trei decenii de la istorica Plenară a C.C. al P.C.R. din 3-5 martie 1949

dinamism fără precedent

După cum se cunoaște, cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea, a pus la ordinea zilei, ca o necesitate obiectivă, problema organizării pe baze noi a agriculturii. De aceasta depindeau soluționarea definitivă a problemei agrare, creșterea rapidă a producției agricole, ridicarea nivelului de trai al țărănimii, al întregului popor.

Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949, hotărînd organizarea sectorului de stat în agricultură și trecerea la cooperativizarea agriculturii, a marcat începutul acestui vast și complex proces, **începutul etapei revoluției agrare socialiste.** Programul elaborat de plenară a fost completat și îmbogățit ulterior, potrivit cerințelor noi, impuse de viață.

Marile izbînzi dobîndite în construirea socialismului la sate se datoresc înfăptuirii cu consecvență a politicii științifice a partidului, de industrializare socialistă a țării — factor determinant al creării și modernizării bazei tehnico-materiale necesare marii producții agricole — de dezvoltare a sectorului de stat al agriculturii, de atragere a micilor producători pe calea cooperației, pornindu-se de la forme simple de asociere, inspirate din tradițiile satului românesc. În același timp, statul a susținut procesul de organizare a agriculturii socialiste prin alocarea de fonduri de investiții și credite în condiții avantajoase, asigurarea unui număr tot mai mare de specialiști, cointeresarea materială în sporirea producției agricole.

Încheierea procesului de transformare socialistă a agriculturii, la începutul anului 1962, **a marcat victoria deplină a socialismului la sate, lichidarea exploatării omului de către om. Odată cu aceasta, s-au generalizat relațiile de producție socialiste, s-au pus bazele proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — în întreaga societate.** A fost creat, astfel, cadru larg de acțiune legilor economice ale socialismului, asigurîndu-se integrarea planică a agriculturii în dezvoltarea pe ansamblu a economiei naționale.

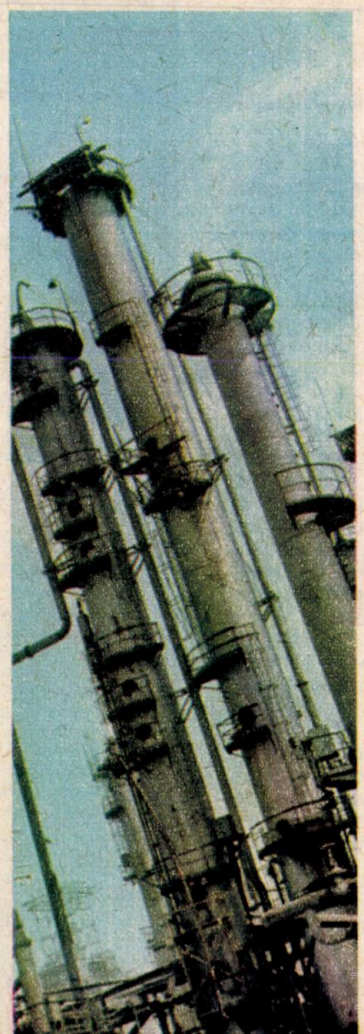

Victoria socialimului la sate a transformat țărănimea într-o clasă nouă, omogenă, stăpînă pe mijloacele de producție și pe rodul muncii sale, a schimbat poziția și rolul acesteia în viața social-politică a țării. Alianța muncitoresc-țărănească — fundamentul politic al orînduirii noastre — s-a ridicat pe o treaptă superioară, consolidată pe baza comunității de interese în făurirea noii societăți.

Transformarea socialistă a satului n-a constituit nici un punct final și nici un scop în sine. În adoptarea strategiei de dezvoltare a agriculturii partidul nostru a pornit de la concepția că relațiile de producție constituie numai cadrul social pentru realizarea unei agriculturi moderne, că avantajele sistemului socialist de organizare a producției agricole pot fi deplin valorificate numai prin dezvoltarea continuă a bazei tehnice-materiale și aplicarea pe scară largă a tehnologiilor înaintate.

Datorită orientării date de Congresul al IX-lea al partidului, statul nostru a alocat agriculturii importante fonduri de investiții. Astfel, volumul acestora a sporit de la 46 miliarde lei în perioada 1966—1970, la 77 miliarde lei în anii 1971—1975 și la 116 miliarde lei în actualul cincinal, adică atît cît s-a alocat întregii economii în anii 1951—1958.

Ca urmare, au fost executate importante lucrări de îmbunătățiri funciare, în primul rînd de irigații, s-a

dezvoltat, diversificat și modernizat parcul de tractoare și mașini agricole, au crescut cantitățile de îngrășăminte și alte substanțe chimice puse la dispoziția agriculturii; s-au creat sere legumicole și complexe zootehnice moderne, de mare capacitate și productivitate. În mod practic, începînd cu actualul deceniu, intensificarea agriculturii a căpătat un conținut calitativ nou, superior de dezvoltare a proceselor de tip industrial. Potrivit Programului partidului, această trăsătură se va accentua în perioada 1981—1985, asigurîndu-se astfel, în perspectivă, transformarea activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

Aceste orientări de bază ale politicii noastre agrare, care vizează intensificarea și modernizarea producției, creșterea productivității muncii și a eficienței economice sînt materializate în programe speciale, elaborate pentru toate sectoarele de activitate din agricultură. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., consacrată problemelor agriculturii, acum sarcina primordială a tuturor organelor și organizațiilor de partid, a organelor agricole și lucrătorilor de pe ogoare este de a acționa cu toată energia pentru înfăptuirea exemplară a programelor existente, pentru punerea din plin în valoare a marilor rezerve pe care le are agricultura noastră.

Vasile CIAUȘU

ZORI RĂSĂRITE LA TOATE RĂSCRUCILE

S-a observat acest adevăr: cu cît trece vremea, cu atît strălucesc mai puternic pe cerul memoriei razele lui August 1944. S-au făcut și se fac pe această temă confesiuni nenumărate aprinzîndu-se mereu acele făclii în cinstea clipei în care s-a născut libertatea patriei. Cei care au trăit-o, o retrăiesc, cei care o știu din istorie o trăiesc de asemenea ca pe o izbucnire de sentimente ale dragostei pentru țara de azi și de mîine, fiindcă ziua aceasta de răscruce a vremurilor, cu întreaga ei desfășurare, a fost asemenea unei epopei — primul mare poem al Marii noastre Revoluții, de vraja căreia și-au atins aripile toate generațiile care au urmat. În ziua aceasta s-a strîns dintr-o dată, dar nu pe neașteptate, toată istoria națiunii noastre, cu întreaga ei tragedie și întreaga ei speranță, ca într-un loc unde se bolovăneau ziduri sau se prăbușeau valuri, ca într-un loc în care se hotărîse facerea lumii, a unei «lumi noua» — cum scria Sadoveanu. «A fost un haos al crimei, — scria marele prozator în **Ziua biruinții** — imitatorii de la noi ai nazismului s-au destrăbălat în fărădelegi lungi și dureroși ani, în care fiecare clipă viitoare era o amenințare... Împotriva făptașilor se făureau însă arme nebiruite. Ca pasărea Pheonix, omenirea va renaște iar din propria cenușă.»

Au trecut de atunci 35 de ani, dar fiecare retrăiește clipa cu o și mai mare intensitate, clipa răzlețită în crîmpeie și în același timp contopită într-un singur șuvoi. Clipa-Moment, — cum scria Arghezi: «Înăuntru vremii fără sfîrșit cînd preistorică și anonimă, cînd anumită se înșiră veacurile, anii, zilele, ceasul rău, dar decisiv întotdeauna, Momentul. Țara noastră le-a cunoscut pe toate și avu parte de cele mai multe ceasuri rele... Vorbește rar Momentul în împrejurări dar atunci răspicat. Un moment s-a chemat Nouă sute șapte... Alt Moment, al Griviței Roșii... Deasupra pușcăriei, taifasul, tripoul, banchetul, zornăitul aurului, poliția și pușca își făceau de cap. A căzut în ele trăznetul lui 23 August».

Un trăznet care, într-adevăr, a despicat întunericul, zdrobindu-i puterea. Un trăznet cu a cărui lumină poporul român, condus de Partidul Comunist, a scris una din cele mai glorioase pagini ale istorie sale, pornind pe un drum conform cu interesele și aspirațiile sale, un drum care poate fi socotit, totodată, conform cu interesele și aspirațiile tu-

aniversări 1979

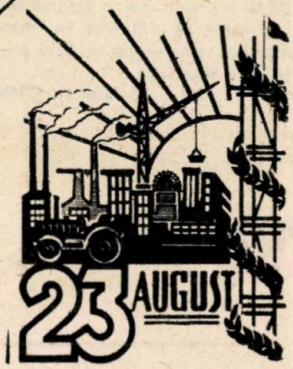

turor popoarelor. Fiindcă iată, «dacă prin fapta noastră din august — cum scria Geo Bogza — războiul a fost scurtat cu șase luni, putem încerca să ne gîndim ce a însemnat aceasta pentru atîtea popoare. Nu încă șase luni, ci una singură ar fi fost de-ajuns, într-o vreme cînd din cer cădeau bombe cu tot mai mare putere de distrugere, iar spre cer se înălța fumul sinistrelor crematorii, pentru ca fiecare țară să-și fi plîns mai puțini morți, mai puține orașe prefăcute în cenușă... A fi eliberat aceste pămînturi de fascism! A fi grăbit sfîrșitul celui de al doilea război mondial. Iată fața națională și internațională a marii noastre fapte din august!».

Astfel că 23 August, adînc încrustat în conștiința poporului, pătrunde tot mai mult și în conștiința omenirii, fiindcă rareori actul unei națiuni, izvorît din cele mai imediate interese ale ei, a corespuns într-un mod atît de necesar și într-o măsură atît de deplină cu interesele și aspirațiile celorlalte națiuni, cu interesele și aspirațiile întregii omeniri. Și totuși, 23 August e mai intîi și întîi sărbătoarea națională a poporului român. E visul său, un vis drag, pe care nu-l poți nici sili, nici ruga să vină. El vine singur din secole, din cele mai îndepărtate timpuri ale gîndului și visului neamului românesc. Te uiți în istorie și se întîmplă să nu-l vezi un șir de ani, dar n-ai teamă, va reveni negreșit și-ți va sădi darnic în inimă, rădăcinile viitorului, ale acelui viitor atît de sublim văzut de marele nostru Eminescu, în minunata sa poemă: «Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie?». Ale acelui viitor ce vine de la strămoși, din cuibul vitejiilor lor, din vechea vatră a marilor noștri luptători cu sabia și cu gîndul, dintre zidurile Rovinelor și Războienilor, din tărîmul voievozilor și cronicarilor, și mai de dinainte, tărîmul de basm al luptei și răbdării, din țarina română cu inegalabilele ei ctitorii de adîncă înțelegere a timpului și de-o frumusețe și unică alcătuire în lume.

Și, iată-ne, după atîtea veacuri cu visul în față, tradus în fapte de Partidul Comunist Român. S-au scurs de atunci trei decenii și jumătate și odată cu ele concrete, trăite, copilăria și adolescența noastră rămase în depărtare cu siluetele lor impunătoare, fiindcă se spărgeau pe atunci munții ca în basme și începuse reconstrucția țării, țara toată — un șantier! Și era acel aer tonic, aerul romanticilor-revoluționari, în ciuda foametei apărută peste suferințele războiului. Eram, ca și părinții noștri, cu ochii încă umezi de lacrimile vărsate pentru cei pieriți pe front, dar eram totodată și cea mai tînără și entuziastă vîrstă chemată la făurirea conștientă a noii istorii a țării. Coloană nesfîrșită, superba coloană fără de sfîrșit a celor ce-au pornit spre Bumbești-Livezeni și Agnita-Botorca, spre Lunca Prutului și Salva Vișeu, spre A.P.A.C.A. și Hunedoara, — nume de locuri ale unui timp legendar — cîntînd «Hei-rup» și «Răsună Valea» și avînd, alături de primele cărți, drept prime unelte, lopeți și tîrnăcoape, cazmale, ciocane și roabe. Iar ca simțăminte, bucuria frenetică, ideea de nemărginită libertate, încît și astăzi, după atîția ani, ni se aude vuietul inimii, bătaia ei în ritmul acelui vers de foc recitat pe scene improvizate în luminișuri de pădure unde se năștea primele noastre șantiere: «Zdrobiți orînduiala cea crudă și nedreaptă!». E săpat în memorie tot drumul acela de zori răsărite la toate răscrucile, cu sunete de sirene și vacarmul construcției celor dintîi uzine și hidrocentrale după legile tehnicii moderne. A construi înseamnă a exista! — aceasta era lozinca și ea venea din August.

Cînd recitim vechile reportaje, ele ni se par ca niște popasuri depășite pe drumurile care-au mers mereu înainte, reportaje patetice, glorificînd evenimente care au intrat de mult în fluxul mare al timpului și, uneori, nici nu le mai sînt știute etapele, ci numai semnificația întregului. Dar întregul sîntem noi, în societatea noastră. Undeva se vorbește despre niște probe de beton, la Sadu sau la Bicaz. Se supuneau aceste probe temperaturilor înalte și aceste probe au reușit și iată semnificația — aceste probe au dat, de fapt, atunci măsura tăriei construcțiilor și a oamenilor, dar și a noii societăți. În altă parte este descris fantasticul spectacol al primei șarje de oțel din, pe atunci, noua oțelărie Simens Martin a Hunedoarei — oameni aruncînd joarda cu vîrful înroșit și sărind în lături ca într-o sarabandă, oale încinse și cascade de scîntei, lumini de aur prăvălindu-se cu furie — și iată și semnificația — acea șarjă dădea măsura forței industriei noastre viitoare! Sînt anii în care se descriau fețele noi ale ogoarelor — începuturile irigațiilor în Bărăgan, campaniile semănatului și secerișului în comun, fața satului nou și aceea a nașterii primelor «așezări fără arhive» —, aceste evenimente intră toate într-o înlănțuire solidară cu întregul: probele s-au dat! Iar imaginea, desigur se repetă. Aceeași imagine pe care o invocăm mereu, ca fiind de neșters din memoria reporterului de șantier. Iat-o: într-o cîmpie cu mărăcinișuri, vine un șir de camioane; cineva coboară și înfige un steag și după el sar toți ceilalți. Lîngă steag e coborîtă o ladă, apoi apar cîțiva băieți cu niște sape și niște țăruși, iar după o zi își fac apariția și buldozerele. Peste încă o zi, împrejurimile încep să se umple de vuiet, dealurile par să se dea în lături, și nu după multă vreme se văd aici trunchiurile din metal, beton și sticlă ale primului combinat chimic. E o imagine. O imagine-simbol dintr-un reportaj oarecare al acelor vremuri de început. Dar, iată, totodată, și semnificația: toată industria țării se naște în fața ochilor, nimeni n-o învață doar din carte, tot ce știm în legătură cu fizica, matematica și chimia, cu științele naturii și arhitectura industrială, vedem aievea în cutare și cutare loc al țării și nimeni nu le-ar mai putea da astăzi nici un fel de prioritate în afara cronologiei istorice: întîi Bicaz, apoi Argeș, întîi Hunedoara, apoi Galați... Fiindcă, parcă deodată, au plecat la un drum de o importanță tot atît de mare munca fizică și cea intelectuală. Sînt deci în plin mers «ciocanul, secera și cartea», și, ca să-l citățm iarăși pe Arghezi, vom adăuga: «Înnoită, primenită, reclădită, țara e alta, Floarea ei crește din ce în ce mai sus».

Și iată-ne acum pe urmele vechilor călători străini și autohtoni, ale lui Paul de Alep, cel care spunea că «strălucirea acestor meleaguri stă în strălucirea voievozilor lor», pe urmele

lui Neculce, Ghica și Alecsandri, proiectați parcă de-a dreptul pe cer și văzînd de acolo, de sus, tot felul de peisaje uneori întrutotul tulburătoare, precum acesta al lui Grigore Alexandrescu aflat, odinioară, în drum spre Brăila: «Ce netedă cîmpie, cu ochiul te uimește! Ce deșărt se arată, ori încotro privești!». Și vom veni repede la o constatare a lui G. Călinescu, călătorind pe-aceleași locuri în urmă cu exact douăzeci și cinci de ani: «Închid ochii și caut să înțeleg ce prefacere esențială s-a petrecut în acest peisaj parcă etern».

Reportajul pe care-l pomenim numindu-se «Brăila», se constituie din miriade de oglinzi ale cîmpurilor, străzilor, portului (cu toate mărfurile sale: cereale, piatră, ciment, feroase, zahăr, lăzi cu vin și țuică, porumb, mere și nuci); dar și din miriade de oglinzi ale sentimentului pe care îl încearcă scriitorul vizitînd orașul lui Panait Istrati. O subliniere însă mi se pare semnificativă pentru timpul acestor «uluitoare înfăptuiri». «În cinstea zilei de 23 August 1955, s-a construit aici baia Comorovca, destinată oamenilor muncii. Și tot în cinstea lui 23 August, «la uzinele «Progresul» a luat ființă un serviciu medico-sanitar ce mi s-a părut foarte cu zel condus de medicii respectivi». Și mai sînt trecute în revistă puncte sanitare «în tot cuprinsul uzinei», o anexă pentru tratamentul cu aerosol, o creșă, un cămin de zi. La sfîrșit, după ce vede «Ultima oră» a lui Mihail Sebastian, jucată pe scena Teatrului de Stat din Brăila, orașul de baștină al dramaturgului, G. Călinescu notează: «Ceea ce mi-a atras atenția, a fost publicul din sală care asculta atent, gusta cu smerenie».

Iar noi, cred că trebuie neapărat să notăm la rîndu-ne, că toate astea se întîmplau în cinstea zilei de 23 August. Iată, deci, cum există acel adevăr după care 23 August, acest Moment al noii Românii, a devenit el însuși un factor mobilizator de energii, precum un frumos fluviu care strînge în albia lui toate apele din jur: «Vom construi cutare uzină, vom construi cutare combinat, vom construi cutare institut». Vom construi, se va construi «cu gîndul la cei care surîd din pămînt, la cei care ar fi vrut să fie cu noi acum și să rîdă și care nu mai pot decît să surîdă — cum scria Eugen Jebeleanu — cu surîsul lor de atunci, din ultima clipă, proiectat înspre bănuitele bucurii ale celor de astăzi. Pentru că și ei se gîndeau la o sărbătoare și la bucurie; sărbătoare și bucurie pentru toți într-o așezare care să fie a tuturor».

În cinstea lui 23 August! Nu e nici o exagerare, n-a fost nici atunci și nu e nici azi nici o exagerare, dacă vom spune azi, acum, la cei 35 de ani de libertate, în deceniul în care a intrat în acțiune Programul Partidului Comunist Român de făurire a comunismului pe pămîntul României, în anii celui mai important cincinal din istoria cincinalelor României socialiste, acum cînd spunem că platforma de lansare spre viitorul prevăzut de Partid e construită din cel mai rezistent material.

Și iată și viitorul. El a fost definitiv trasat de către cel de al XI-lea Congres, de către Programul Partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. «**Este pentru prima dată** — spunea în Raportul său secretarul general al partidului — **cînd partidul nostru dispune de un document care sintetizează viața și lupta de două milenii a poporului român, activitatea maselor populare, a forțelor progresiste, a mișcării revoluționare, istoria însăși a partidului. Iată de ce, pe drept cuvînt, programul e considerat Carta teoretică, ideologică și politică a partidului, documentul de bază care dă răspuns celor mai complexe probleme ale muncii și luptei poporului și partidului nostru, ale perspectivelor dezvoltării viitoare a țării».**

În acest viitor care a și început, ne regăsim cu toții pe un drum clar care ne poartă spre condiții și mai prielnice pentru țara noastră de mîine. Țelul suprem: **ridicarea susținută a nivelului de trai material și spiritual al poporului.**

Înfăptuirea obiectivelor prevăzute în program inaugurează o nouă epocă în istoria României, asigurînd edificarea fermă a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre noi culmi de progres și civilizație, spre comunism.

Tot ce s-a realizat în țara noastră este rezultatul creației și muncii libere a întregului popor, a tuturor cetățenilor — fără deosebire de naționalitate —, al conducerii patriei de către partidul comunist care, călăuzindu-se după concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică, după principiile socialismului științific, aplică în mod creator, la condițiile României, adevărurile și legitățile generale, asigurînd continua devenire și înflorire a vetrei strămoșești, mereu și mereu întinerită.

De fiecare dată, ziua de 23 August va marca un început și, totodată, o desăvîrșire de noi opere politico-economice și social-culturale spre

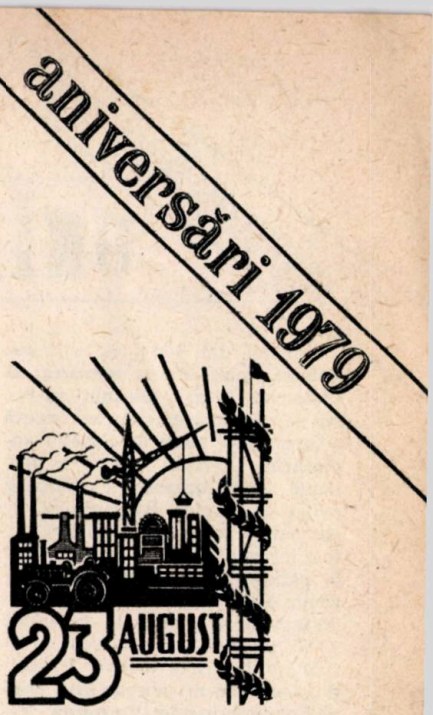

binele oamenilor muncii din România socialistă. Fiindcă, iată, în actualul cincinal retribuția reală a populației va crește cu 32% față de 20 cît era prevăzut inițial. La aceasta se adaugă veniturile din fondurile sociale de consum suportate din fondurile de stat. Aceste împliniri, realizarea unei noi civilizații și a unui nou mod de viață, de gîndire și acțiune duc, totodată, prestigiul României în întreaga lume. Pretutindeni pe glob țara noastră este astăzi cunoscută ca exponentă a progresului, a viitorului, a umanismului. Încă în urmă cu un deceniu Arghezi scria: «Atent la opinia publică, de sus și de jos, din țările străine, văd crescîndu-i României an de an prestigiul și însemnătatea. Cei care au vizitat-o nu mai pot s-o uite, ceilalți doresc pasional să o vadă acasă la ea. Între popoare, România se impune printr-un contrast care, mărturisit, mă emoționează. Steagul ei liber și sigur pe sine ondulează înălțat în cerul senin, salutat de toate drapelele celorlalte neamuri și țări. România lucrează, gîndește și scrie, România cîntă, România vorbește. Glasul ei a făcut înconjurul lumii».

La temelia tuturor acestor succese strălucite stau iubirea noastră de țară, dragostea față de popor, de prezentul și de viitorul lui, de marile, de eroicele sale fapte din August, devotamentul nestrămutat față de Partidul Comunist Român.

Vasile BĂRAN

aniversări 1979

120 de ani de la UNIREA PRINCIPATELOR

Tratatul din 1856, de la Paris, stabilea, între altele, formarea, în Principate, a unor Divanuri ad-hoc **«cu reprezentarea cea mai exactă a intereselor tuturor claselor societății»**, Divanuri care să se pronunțe asupra organizării politice și sociale a Țărilor Române. Aceste adunări obștești extraordinare au fost formate și s-au întrunit, la Iași în perioada 22 septembrie – 21 decembrie 1857, iar la București de la 30 septembrie pînă la 10 decembrie 1857. Ambele Adunări au votat cu însuflețire hotărîrea **Unirii Principatelor într-un singur stat care să poarte numele: România.** Rezultatul lucrărilor Divanurilor a fost

Deputați țărani sau «pontași» din divanul ad-hoc al Moldovei (1857).

trimis la Paris, în atenția Conferinței reprezentanților celor șapte puteri care, la 7 august 1858, au semnat o Convenție potrivit căreia cele două țări să poarte numele de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești, dar fiecare să aibă domnitor și guvern separat.

Față de hotărîrea de la Paris, poporul român a trebuit să continuie lupta pentru unitatea sa. S-au făcut alegeri pentru Adunările elective și acestea au procedat la îndeplinirea mandatelor, în ianuarie 1859, acum o sută douăzeci de ani.

În procesul verbal nr. VI al Adunării elective a Moldovei se află menționată alegerea: «Anul 1859, luna ianuarie, în 5 zile, în a șasea seanță a Adunării, și anume în a noua zi după întrunirea sa, procedîndu-se la alegerea Domnului, în conformitate cu articolele 12 și

Alexandru Ioan Cuza

13 din Convenția subscrisă la Paris *I...I* s-a ales, cu majoritate de 48 de glasuri, pe d. colonel Alecu Cuza, Domn stăpînitor al Moldovei. Despre care s-a făcut acest act de alegere, subscris de Adunare și care s-a dat, odată cu ocîrmuirea Țării, în mîinile Înălțimii Sale Alexandru Ioan Cuza, Domn Stăpînitor al Moldovei».

La București, alegerea n-a decurs, ca la Iași, în bună înțelegere. A fost nevoie de intervenția maselor populare, care au ținut pe deputați trei zile în sala de alegeri, pentru ca, la 24 ianuarie 1859, să purceadă la votul mult așteptat. În «Monitorul oficial» nr. 9, din 29. I. 1859, citim procesul verbal al ședinței a 3-a a Adunării elective: «Astăzi, sîmbătă, în 24 ianuarie, Adunarea electivă procedînd la vot pentru alegerea Domnului său, rezultatul a fost, cu unanimitate, că s-a ales Alexandru Ioan I. Cuza, Domnul actual al Moldovei și s-a proclamat Domn al Țării Românești. Se constată acest rezultat sub semnătura președintelui și ale secretarilor».

Jurămîntul depus de Cuza: **«Jur, în numele prea Sfintei Treimi și în fața țării mele, că voi păzi cu sfințenie drepturile și interesele Patriei, că în toată domnia mea voi priveghia la respectarea legilor pentru toți și în toate, uitînd toată prigoana și toată ura, iubind deopotrivă și pe cei ce m-au iubit și pe cei ce m-au urît, neavînd înaintea ochilor mei decît binele și fericirea nației române».**

După acest jurămînt, făcut în adunarea de la Iași, s-a ridicat la tribună Mihail Kogălniceanu, care a spus: «După una sută cincizeci și patru de ani de dureri, de umiliri și de degradație națională, Moldova a reintrat în vechiul său drept — de a-și alege pe capul său, pe Domnul *I...I*. Alegîndu-te pe tine Domn, în țara noastră, am vroit să arătăm lumei că toată țara dorește la legi nouă, om nou *I...I*. O, Doamne, mare și frumoasă îți este menirea. Fii dar omul, omul epocei; fă ca legea să înlocuiască arbitrariul; iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun, fii blînd mai ales pentru acei pentru care mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători și răi *I...I*.

Unirea și cerințele sătenilor

Prin glasul deputatului pontaș Ion Roată (cel rămas în istorie sub numele de Moș Ion Roată), s-a arătat, în ședința de la 18 decembrie 1857, a Divanului ad-hoc de la Iași, «chestia relațiilor dintre proprietari și săteni», din care extragem următoarele:

«Noi, trimișii deputați din partea lăcuitorilor pontași a patrusprezece ținuturi ale Moldovei, întrunindu-ne ca să rostim dorințele noastre în privința noului așezămînt și a nouei orînduiri ce are a se pune în Țară, și chibzuindu-ne noi între noi despre

nevoile și durerile a douăsprezece sute de mii de suflete, care ne-au trimis să fim răsunetul geamătului lor la marea Adunare alcătuită din toate treptele; în numele acelora, glasul nostru cel slab ridicîndu-se, adevărul ca înaintea lui Dumnezeu mărturisim:

Că pînă în ziua de azi toate sarcinile cele grele numai asupra noastră au fost puse, și noi mai de nici unele bunuri ale țării nu ne-am îndulcit, iară alții, fără să fie puși la nici o povară, de toată mana țării s-au bucurat; că noi biruri grele pe cap am plătit; oameni de oaste noi am dat; drumuri, poduri și șosele, numai noi am lucrat; beilicuri, podvezi și havalele, numai noi am făcut; boierescuri, zile de meremet, numai noi am împlinit; clacă la boieri, de voie

Moș Ion Roată și Cuza (pictură de D. Stoica).

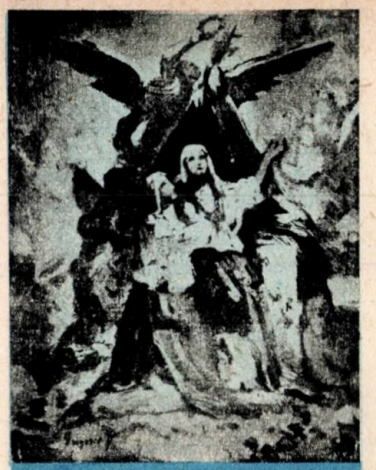

Unirea Principatelor (pictură de Nicolae Grigorescu).

ori fără de voie, numai noi am dat; pîne neagră și amară, udată cu lacrimi, numai noi am mîncat *I...I.* Cînd ne-am jeluit, cînd ne-am tînguit păsurile cînd ne-am spus, ispravnicul ne-a bătut, privighitorul ne-a bătut, jandarmul ne-a bătut, zapciul ne-a bătut, boierul de moșie ne-a bătut *I...I.* Lucrăm din primăvară și pînă în toamnă, lucrăm de cum se ia omătul și pînă dă înghețul, tot la boier și cînd dă frigul, cînd bate crivățul, cînd ne bate nevoia, ne ducem de ne răscumpărăm însăși munca noastră, ca să ne hrănim copiii *I...I.* Noi nu facem nici imputare, nici înfruntare, ci să avem iertare dacă spuind adevărul vom fi scăpat vreo vorbă care să fie greu la auzul cuiva. Noi dorim ca tot poporul român să se înfrățească și să trăiască în pace și în liniște pe pămîntul strămoșesc al României, pentru mărirea și fericirea neamului *I...I.* În numele sfintei dreptăți cerem și cu umilință ne rugăm să ni se audă:

Treapta locuitorilor pontași cere ca pe viitorime săteanul să fie și el pus în rîndul oamenilor, să nu mai fie ca pînă acum asămăluit cu dobitoacele necuvîntătoare; bătaia, care atîta amar de timp ne-a umilit și ne-a ovilit, biciul și varga, care de multe ori au batjocorit părul cel alb al părinților noștri, și cîteodată au făcut ca femeile noastre să-și piardă pruncii din pîntecele lor, să se ridice pentru totdeauna, deasupra noastră. Toate beilicurile, toate havalele și birul pe cap, să fie pentru totdeauna oborîte. Satele să-și aibă deacum înainte dregătorii alese chiar din sînul lor *I...I.* Vroim să scăpăm de robia în care sîntem, vroim să ne răscumpărăm, să nu mai fim ai nimănui, să fim numai ai țării și să avem și noi o țară. Noi rugăm ca marea Adunare a țării să ieie aminte la durerile noastre și la sfînta dreptate *I...I.*

Subscrișii la această cuvîntare: Ioan Roată, Simion Stanciu, Răducanu Sava, Dănilă Bălan, Constantin Ostahi, Toared sîn Pavel, Ioan a Babei, Dumitru Savin, Pandele Croitoru, Timoteiu Sacalov, Ioniță Olaru, Vasile Balaiaș, Ioan Levărdă, Ioan Rosca și Vasile Stan — deputați.

Ion MUNTEANU

MIȘCAREA DE LA ALEȘD, DIN 1904 - MOMENT IMPORTANT AL LUPTEI REVOLUȚIONARE A ȚĂRĂNIMII

În primăvara anului 1979 se împlinesc trei sferturi de veac de la mișcarea țăranilor din Aleșd și comunele apropiate, reprimată sîngeros de autorități. Un asemenea eveniment, intrat în conștiința contemporanilor și a posterității, se cuvine a fi reactualizat, el reprezentînd un moment important din șirul acțiunilor revoluționare ale țărănimii, care preced izbucnirea marii răscoale din 1907, punctul culminant al luptei țărănimii pentru libertate socială.

Țăranii români de pe valea Crișului Repede, ca și ceilalți din Transil-

vania, erau supuși unei duble exploatări: sociale și naționale. La începutul veacului nostru, aceasta se accentuase, fiind inevitabilă izbucnirea deschisă a contradicțiilor existente. Această realitate este consemnată de numeroase documente ale vremii. În ele pot fi descifrate adevăratele cauze ale mișcării, care sînt de ordin social-economic. Lipsa pămîntului era piatra de încercare a răbdării țăranilor români și maghiari din aceste părți. Ea era acut resimțită și a determinat frecvent revolte țărănești, fără a se ajunge însă la un rezultat concret. Stăpînii de pămînt și autoritățile comiteau abuzuri și alte acte de injustiție, care au alimentat spiritul de revoltă al locuitorilor. S-au adăugat consecințele unor calamități naturale și ale creșterii exagerate a pretențiilor moșierești. Toate acestea au creat premisele unui iminent conflict social, care s-a declanșat cu o forță puternică în amintita primăvară.

Un incontestabil efect asupra stării de spirit a locuitorilor l-a avut propaganda socialistă la sate, tot mai intensă și mai bine organizată. Dealtfel, chiar manifestările țărănești de opoziție față de înăsprirea asupririi erau categorisite de oficialități ca fiind «socialiste», vizînd modificări radicale.

Ziarul *Tribuna* (5 mai 1904) din Arad, organul Partidului Național Român, atrăgea atenția asupra faptului că «*nicăderi între români nu e mai mare sărăcie, nicăderi poporul nu este mai exploatat economicește*» ca și în părțile Aleșdului și, în sens mai larg, în Bihor.

A fost, prin urmare, explicabilă atitudinea celor 3 000-4 000 de țărani din comunele de pe valea Crișului Repede — veniți în ziua de 24 aprilie 1904 în piața Aleșdului, pentru a participa la o adunare ce se anunța a fi de factură politică —, care l-au întrerupt pe primul orator (reprezentantul unui partid politic) cu lozincile *Vrem pămînt!* și *Trăiască socialismul!* Desigur, cei de la tribună au încercat să liniștească mulțimea, care — intrigată de frazeologia demagogică și de gestul politicienilor — a pornit asupra acesteia «*un adevărat asediu*», neținînd seamă de împrejurarea că autoritățile aduseseră jandarmi și husari, pentru așa-zisa «păstrare a ordinii», formulă sub care se ascundeau intențiile lor represive.

Mulțimea a fost somată de către căpitanul Nedeczki să se retragă, ceea ce nu s-a întîmplat. Dimpotrivă, a fost lovit de un «român înalt» peste mîna în care ținea sabia. Un husar din apropiere a despicat capul țăranului cu sabia, ceea ce a însemnat începutul bătăliei dintre țărani și forțele de represiune. Țăranii, înarmați cu bîte și pietre, i-au atacat pe jandarmi, încercînd să le smulgă puștile cu care erau amenințați. *Teodor Archiș* din Lugașul de Jos i-a îndemnat să nu se lase intimidați de manevrele jandarmilor, executînd foc asupra unui plutonier. Din acest moment, confruntarea devine și mai aprigă, jandarmii deschizînd foc asupra mulțimii revoltate, împușcîndu-i fără cruțare pe țărani. Piața Aleșdului, destul de largă, a fost în scurt timp evacuată, rămînînd pe pavaj 25 morți și 50 de răniți. După opinia cercetătorilor numărul răniților a fost mai mare, mulți dintre ei retrăgîndu-se cu ceilalți, pentru a nu cădea în mîna oprimatorilor, care nu se vor mulțumi cu represiunea. dar le vor intenta «instigatorilor» — adică țăranilor un proces. A mai fost trimis de urgență, de către autorități, un batalion din regimentul 37 infanterie, decretîndu-se starea de asediu în plasa Aleșd. Armata a pătruns prin satele în care spiritul incendiar nu se potolise, luînd măsuri aspre împotriva răzvrătitorilor.

O parte din răniți au fost duși la spitalul din Oradea. Din aceștia cîțiva au decedat în curînd, datorită rănilor provocate de atacul armat. De remarcat, totodată, și împrejurarea că au pierit și alți răsculați, scăpați din piața Aleșdului și ascunși prin pădurile și cîmpurile din satele mai apropiate. Nefiind tratați la timp și în mod corespunzător, ei au înmulțit numărul victimelor, fără a fi consemnați în documentele oficiale din care rezultă că au murit numai 33 țărani; fără să mai vorbim de numărul mult mai important al celor răniți.

Față de măcelul de la Aleșd au protestat «*toți meseriașii și lucrătorii din Oradea*», care au declarat o *grevă generală de 24 ore*, ca dovadă a solidarității lor cu țărănimea. În 25 aprilie a fost organizată, în actualul parc «Nicolae Bălcescu» din Oradea, o adunare de protest cu participarea a peste 8 000 de muncitori, adoptîndu-se o moțiune, din care reproducem acest pasaj semnificativ: «*Adunarea populară își exprimă protestul față de atrocitățile comise, disprețul față de regimul corupt și hotărăște ca să inițieze imediat o colectă pentru sprijinirea familiilor victimelor*».

Presa muncitorească și democratică a luat apărarea țăranilor răsculați. Ziarul socialist *Adevărul* a dezvăluit cauzele acestei mișcări și a descris tratamentul inuman aplicat țăranilor de către autorități. Alte organe de presă din Transilvania i-au criticat vehement pe guvernanți, care — în loc să găsească soluții adecvate pentru îmbunătățirea situației țărănimii — au recurs la mijloace represive. *Gazeta Transilvaniei* (apărea la Brașov) a publicat mai multe materiale în care își manifestă compasiunea față de victimele acestei confruntări de clasă, scriind că «*...vărsarea de sînge, adevăratul măcel ce s-a făcut... în orășelul Aleșd... este o dramă din cele mai dureroase*, care *te umple de fior*». Într-un alt loc se afirmă că «*nu ne aducem aminte să se fi cetit undeva că gloanțele jandarmilor să fi curmat viața atîtor ființe omenești*». Ziarul *Tribuna* constata că e «*o jale pe-acolo, încît răsună valea Crișului de durerea românilor*». Într-o dezbatere parlamentară din 6 iulie 1904, deputatul Aurel Vlad își exprima dezacordul cu politica opresivă a guvernului. «*Și să nu creadă guvernul* — sublinia el — *că prin confiscarea foilor socialiste, prin arestarea și pedepsirea agitatorilor socialiști se poate pune capăt acestor mișcări socialiste; să nu creadă mai ales că prin vărsări de sînge ca cea de la Aleșd poate să stingă cu desăvîrșire această mișcare.* E nevoie de reforme radicale, și nu de vărsări de sînge».

Unele ziare germane, maghiare și franceze au publicat știri despre mișcarea de la Aleșd, remarcînd cauzele acesteia și înfierînd acțiunea represivă cu consecințe atît de grave. Ecoul acestui eveniment social a fost una din mărturiile prin care opinia publică a condamnat intervenția brutală împotriva țărănimii lipsită de pămînt și de libertăți democratice.

Luptînd pentru libertate socială și națională, pentru pămînt și o viață mai bună, țăranii de pe valea Crișului Repede au înscris o pagină semnificativă în istoria luptelor economice și sociale din România.

Astăzi, pe această vale, ca și în întreaga noastră țară, oamenii muncii — români, maghiari și de alte naționalități — înfrățiți în muncă și în idealuri își făuresc liberi viitorul pentru care mulți înaintași au luptat pînă la sacrificiu.

Viorel FAUR
muzeograf principal

2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent

„CEL DINTÎI ȘI CEL MAI MARE DINTRE REGII DIN TRACIA"

În lumina Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la aniversarea, în anul 1980, a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, se desfășoară în întreaga țară, cu o amploare crescîndă, numeroase și diverse manifestări consacrate acestui moment de cea mai mare însemnătate în istoria poporului român, a devenirii noastre istorice.

Desigur, în ediția viitoare a almanahului vom reflecta mai pe larg semnificația evenimentului.

Așa cum cercetarea istorică a stabilit cu certitudine, atît numele de **daci** cît și cel de **geți** sînt nume colective și se referă la aceeași populație formată din numeroase triburi care vorbeau, cu variații locale, aceeași limbă. De obicei, autorii greci au fost cei care, în scrierile lor au folosit numirea de geți pe cînd cei romani o foloseau pe aceea de daci.

Prima știre istorică despre geți ne-a lăsat-o Herodot, supranumit, cum prea bine se știe, «părintele istoriei», această stire se referă la un eveniment din anul 514 î.e.n. cînd Darius, regele perșilor, a pornit împotriva sciților care-i tulburau ținuturile dinspre miază-noapte. Neamurile tracice aflate în calea lui Darius, înspăimîntate de uriașa sa armată i s-au închinat fără luptă; numai geții **«care se cred nemuritori», «cei mai viteji și mai drepți dintre traci»**, i-au opus o rezistență îndîrjită.

Urmează alte referiri la geți datorate lui Hellanicos din Mitilene, lui Tucidide și lui Ptolomeu, fiul lui Lagos, ultimul povestind expediția lui Alexandru cel Mare din anul 335 î.e.n., împotriva tribalilor, un neam tracic de la nordul Balcanilor, cu care prilej regele macedonean atacă pe geții din stînga Dunării — în cîmpia munteană sau olteană.

Deși aceste știri literare sînt relativ tîrzii, vechimea geto-dacilor pe pămîntul patriei noastre e cu mult mai mare, descoperiri arheologice dînd temei să fie datată încă din mileniul al doilea î.e.n.

După anul 300 î.e.n., vreme de două secole, pînă la domnia marelui Burebista, ținuturile noastre au fost supuse puterii celților, istoria politică a dacilor înregistrînd în această epocă o perioadă de scădere și de tulburare. Istoricul roman Pompeius Trogus vorbește, referindu-se la începutul secolului II î.e.n., despre «**creșterea puterii dacilor prin regele Rubobostes**».

A urmat lunga domnie, aproximativ 38 de ani, a lui Burebista, constructorul de stat centralizat, strategul și diplomatul care a impresionat puternic pe contemporanii și pe urmașii săi. Iată cum îl caracterizează vestitul istoric și geograf al antichității Strabon:

«Burebista, getul, luînd conducerea poporului său, a ridicat pe oamenii aceștia înrăiți de nesfîrșitele războaie și i-a îndreptat prin abstinență și sobrietate și ascultare de porunci (legi), **așa încît, în cîțiva ani, a întemeiat o mare stăpînire și a supus geților aproape pe toți vecinii; ba era de mare primejdie și pentru romani, pentru că trecea Dunărea fără să-i pese de nimeni și prăda Tracia pînă în Macedonia și Iliria, iar pe celții cei ce se amestecaseră cu tracii și cu ilirii i-a pustiit cu totul și pe boii care ascultau de regele Critasiros, precum și pe teurisci i-a șters de pe fața pămîntului».**

Este epoca în care presiunea tot mai puternică a puterii romane în Peninsula Balcanică a dus la desființarea regatului macedonean și la transformarea lui în provincie romană. În efortul lor de expansiune, romanii duceau necontenite războaie cu ilirii, celții și tracii sprijiniți de geto-daci. Numai că, dacă în caz de primejdie geto-dacii se retrăgeau în ținuturile lor de dincolo de Dunăre, ilirii, celții și tracii rămîneau expuși represiunilor romane, ceea ce a și determinat de altfel slăbirea completă a acestor neamuri care în curînd vor înceta să mai aibă vreun rol.

Al doilea izvor de bază pentru reconstituirea istoriei lui Burebista, alături de scrierea lui Strabon, este decretul adunării poporului din Dionysopolis (azi Balcic, R.P. Bulgaria), dat în onoarea concetățeanului lor Acornion, fiul lui Dionysos.

Iată două fragmente din această celebră inscripție:

«Și în timpul din urmă regele Burebista ajungînd cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia și stăpînind tot teritoriul de dincoace de fluviu (Dunărea) și de dincolo și a ajuns de asemenea la acesta (la Burebista) în cea dintîi și cea mai mare prietenie, a obținut cele mai bune foloase pentru patria sa...»

«Și fiind trimis de regele Burebista ca ambasador la Cn(aeius) Pompeius, fiul lui Cnaeius, **imperator al romanilor (...) nu numai că și-a îndeplinit cu bine însărcinările primite de la rege, cîștigînd pentru aceasta bunăvoința romanilor, dar și pentru patrie a purtat cele mai frumoase negocieri...»**

Numeroase și extrem de importante concluzii se desprind din aceste două izvoare de bază, ceea ce lucrările de specialitate au și făcut la amănunt. Așa cum se desprinde din aceste izvoare, Burebista a devenit în scurt timp stăpînitor pe ambele maluri ale Dunării unind toate triburile daco-getice și a supus autorității sale neamurile străine care pătrunseseră în întinsa arie de locuire carpato-balcanică a dacogeților sau se așezaseră în apropierea ei. Marea stăpînire despre care vorbește Strabon este primul și cel mai mare stat daco-getic în ale cărui granițe era cuprins

Vas de provizii dacic descoperit la Sînzieni, județul Covasna

Monede geto-dace (sec. III î.e.n.), din tezaurul Jiblea-Călimănești, județul Vîlcea

un vast teritoriu — de la Carpații Slovaciei la Dunărea mijlocie, Munții Balcani, iar spre răsărit pînă la Olbia.

Desigur, un întreg complex de factori au făcut cu putință ridicarea statului geto-dac în sec. I î.e.n. Trebuie vorbit mai întîi de creșterea puterii economice a masei poporului, domeniu în care descoperirile arheologice completează fericit izvoarele scrise. Răspîndirea și generalizarea fierului au însemnat folosirea în agricultură a brăzdarului de fier, ca și a coaselor, secerilor, sapelor și tîrnăcoapelor din același metal, ceea ce a dus la ridicarea productivității muncii agricole. Au luat o mare dezvoltare prelucrarea lemnului, olăritul, tehnica construcțiilor. Tot datorită fierului s-au dezvoltat și diferențiat meșteșugurile, producîndu-se atît pentru nevoile curente cît și pentru războaie; s-a dezvoltat puternic producția de mărfuri.

Pentru a aminti doar un singur element privind forța militară și socială a dacilor acelei perioade, vom menționa complexul așezărilor din Munții Orăștiei, cetățile și fortificațiile grupate în jurul centrului de la Grădiștea Muncelului, construcțiile de tot felul descoperite pe acest deal. Puternicele cetăți și castele, bastioane și turnuri, din piatră și cărămidă, cu ziduri groase de 3 metri de la Piatra Roșie, Costești, Blidarul, Vîrful lui Hulpe ș.a. sînt construite cu o tehnică și o măiestrie necunoscute în istoria arhitecturii așa-zis «barbare» din acele vremuri.

Apoi, se impune să subliniem apariția unei personalități politice și militare remarcabile, regele Burebista, cîrmuitorul cel mai de seamă pe care l-au avut strămoșii noștri. Este neîndoios că Burebista s-a bucurat de multă dragoste și prețuire în rîndul mulțimilor, a poporului pe care s-a sprijinit împotriva vîrfurilor nobilimii potrivnice unirii, acei tarabostes care aveau dreptul să poarte capul acoperit ca semn al înaltului lor rang. După cum, tot oamenii de rînd îi asigurau grosul armatei în războaiele purtate cu sarmații, celții și bastarnii sau cu orașele-state de pe țărmul Mării Negre. Același Strabon menționează că Burebista putea să trimită la luptă pînă la 200 000 de oameni.

Trebuie vorbit, de asemenea, de conjunctura externă favorabilă pe care marele strateg și prodigiosul om politic Burebista a știut să o folosească pentru a-și consolida statul și a-i asigura independența. Este vorba, în primul rînd, de slăbirea vecinilor traci, iliri și celți ca urmare a îndelungatelor conflicte cu romanii.

Personalitate de o energie remarcabilă, dotat cu înalte virtuți morale, cumpătat, temut de romani — așa cum ne-o spune Strabon —, diplomat, cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia — cum reiese din decretul de la Dionysopolis — Burebista ne-a rămas prezentat numai prin faptele sale de excepție. Caracterizarea lui mai cuprinzătoare — desi nici un izvor nu ne-a transmis-o — este însă ușor de reconstituit prin analogie cu cea făcută de Dio Cassius, în vasta sa operă Istoria romană, lui Decebal, unul din urmașii lui Burebista, care a reușit să reunifice, dar în limite teritoriale mult mai modeste, pe daco-geți.

Scrie Dio Cassius despre Decebal:

«...era priceput în ale războiului și iscusit la faptă; știind cînd să năvălească și cînd să se retragă la timp, meșter a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere: pentru care lucruri el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut».

Ne putem ușor închipui că așa ar fi trebuit să fie și portretul moral al lui Burebista, portret pe care i-l reconstituie, pe baza faptelor sale excepționale, profesorul universitar Radu Vulpe: **«...Într-adevăr, pentru a uni într-un timp foarte scurt, numai prin forța prestigiului său, toate triburile geto-dace, pentru a suprima toate stăpînirile celtice din preajma Daciei, pentru a deveni stăpînul tuturor orașelor grecești din Pontul Stîng, amenințînd însăși puterea Romei, Burebista nu putea fi un conducător oarecare. Energia sa, autoritatea, istețimea de spirit, lărgimea de vederi, capacitatea de gînditor politic și de organizator, măiestria de a conduce masele, valoarea sa militară trebuie neapărat să fi fost la înălțimea uimitoarelor lui realizări. Este un portret pe care faptele ne obligă să ni-l imaginăm la superlativ».**

Iar cercetătorul Ion Horațiu Crișan scrie: **«Pentru noi** (Burebista) **rămîne un mare creator, un excelent organizator și genial comandant de oști, un iscusit politician și diplomat, o puternică personalitate care merită din plin să-și ocupe locul ce i se cuvine în galeria marilor noștri înaintași».**

Moștenitor al tradițiilor și virtuților glorioșilor săi înaintași, cărora le aduce cuvenita cinstire, poporul român avea să înfăptuiască într-o existență de aproape două milenii, un zbuciumat, eroic și măreț destin istoric, dezvoltîndu-se continuu și afirmîndu-se puternic în rîndul popoarelor și națiunilor lumii.

Teoharie OPREA

OBICEIURI CE DĂINUIE DE LA STRĂBUNII DACI

Descifrarea începuturilor spiritualității românești ne obligă s-o urmărim pe aceasta în structurile ei fundamentale, care țin de marele curent de viață legat de neamul tracilor, din rîndul cărora se desprind geto-dacii ca **«cei mai drepți și mai viteji dintre traci»**, după mărturisirile lui Herodot. S-a trecut uneori cu prea multă ușurință peste faptul că rosturile spirituale ale unui popor se moștenesc, întocmai ca și sufletul părinților, că acestea reprezintă substratul primordial din care se zămislesc forțele diriguitoare ale unui neam.

În preajma aniversării a 2050 de ani de la înființarea primului stat dac centralizat, sub Burebista, e firesc să ne întoarcem gîndurile către tot ceea ce a reprezentat cultura și civilizația geto-dacă în spiritualitatea autohtonă. Căci o civilizație și o cultură nu pier niciodată sub apăsarea unei cuceriri, cum a fost cea romană la noi, dimpotrivă, s-ar putea spune că învinșii au ieșit învingători, dacă ne gîndim că geto-dacii erau organizați sub raport social, avînd o viață proprie, pe temeiuri solide, care a influențat în mod pozitiv pe cuceritori. În **Getica** și **Memoriale,** Vasile Pârvan se referea la procesul de mai sus, în toată amplitudinea lui.

Geto-dacii aveau o cultură și civilizație rurală bine dezvoltată față, de pildă, de greci și romani. Civilizația geto-dacă este legată de lumea solară și vegetală, a naturii, într-o cunoaștere și contopire continuă cu ritmurile firii, cu apele, cu văile și mai ales cu munții. De aceea, Florus scria că **«Dacii stau agățați de munți»** (Daci montibus inhaerent). Întreg eposul nostru popular este străbătut de această înfrățire a omului cu lumea naturii, cu cosmosul. Creațiile din popor, obiceiurile care s-au păstrat în satele românești, de la strămoșii daci, sînt mărturie a unei dăinuiri și continuități a noastre pe aceste plaiuri, care n-au fost întrerupte de nimic. Formele de stăpînire erau exterioare, dar puterile unui popor lucrau înainte, înlăuntru. Așa explică Hașdeu și Iorga înrădăcinările noastre în acest pămînt, pornind de la străbunii daci, de la relicvele spirituale ce ni s-au păstrat. Blaga avea să monumentalizeze această idee în teoria «spațiului mioritic», adeverind ceea ce va spune G. Călinescu că: **«noi nu sîntem primitivi, noi sîntem vechi»**.

Așadar, în consonanță cu obîrșiile noastre cele mai vechi, pot fi desprinse o serie de obiceiuri de la strămoșii daci păstrate în satele românești ca supremă moștenire. Avem în vedere, de pildă, lucrul în lemn, care a dus la daci la o «civilizație a lemnului», după cum scria Pârvan. Și astăzi în satele Maramureșului, în Gorj și chiar în Moldova, se văd lucrările în lemn, frumoasele porți, cu motive ancestrale, solare, voind parcă să unească cerul cu pămîntul. S-a păstrat și olăritul, încît o cană de lut arhaică seamănă uneori cu cele care se fac azi în diferite sate și centre ale țării. Să nu uităm prelucratul pieilor de animale, piua sau sumanele de lînă înflorate cu toate culorile curcubeului, care se mai fac în zona Plopișului și Halmășdului (Sălaj) și apoi în satele Maramureșului. Avea dreptate pasionatul «descoperitor» de spiritualități arhaice Gavril Gal, din Plopiș, să afirme că acestea sînt zestrea dacică lăsată nouă, într-o civilizație a sufletului românesc.

Dincolo de realitățile materiale, persistă neclătinate de veacuri creațiile spirituale. Să pomenim aici descîntecul, care nu e o făcătură oarecare, căci filozoful Platon îl atribuie în **Dialogurile** sale, tracului Zamolxes. Descîntecul era o punte empirică către necunoscut, o psihologie umană în acțiune, cu nebănuite rosturi, pînă azi, întocmai ca fumigația cu sămînță de cînepă, practicată tot de daci, cu rol terapeutic. Și iată-ne în preajma altor obiceiuri ce țin de colindul românesc, păstrat și astăzi în satele noastre, căci tezaurizează în el multimilenara noastră existență istorică, din paleolitic, adică din începuturile omenirii. Cum? Caracteristice paleoliticului sînt vînatul și pescuitul, or colindele se referă tocmai la Alior, cel care vinează cerbii de la munți, căci oasele lor **«curți a ridicat/ din coarnele lor/ curți a-ncoronat/ din coastele lor/ curți a lățuit/ cu pieile lor/ curți acoperit»**.

Obiceiurile de trecere, cum le numea un cercetător contemporan, țin de momentele fundamentale ale vieții ca nașterea, căsătoria, moartea. Ele aveau o mare importanță pentru strămoșii daci și erau în atenția lor permanentă, fiind dintre cele mai vechi practici de manifestare umană, cu origini în preistorie, oglindind aspirațiile unui pămînt și ale unui neam, iar vechimea lor atestă o cultură specifică și o continuitate istorică de splendidă frumusețe.

V. Vasile MOCANU

filozofia nescrisă a satului

...așteaptă să fie dezvăluită de cercetarea adîncă, răbdătoare, în stare să lumineze rosturile înțelepciunii milenare, ascunsă în vigoarea unui gînd despre lume și viață, în sistemul atotcuprinzător al obiceiurilor legate de om și de natura înconjurătoare, ori în orizonturile mitologice ale creației colective, măsurată după legi imemoriale. Un imens tezaur de gîndire autentică, aparținînd unei culturi străvechi, cu motivații și simboluri originare de mari amplitudini, a rămas necunoscut tratatelor de filozofie, elaborate programatic, după cerința conceptului consacrat. În realitate, satul românesc este depozitarul unei filozofii nescrise, adevărat tezaur, premergătoare celei sistematice, concepută după anume metode, ba chiar reprezintă temeiul acesteia. Poate că la nici un alt popor, ca la noi, nu apare această filozofie nescrisă a satului transfigurată de acele tîlcuri îndreptate asupra existenței în totalitatea ei.

Există o **cosmogonie populară, o cunoaștere despre natură și societate, o filozofie a istoriei și a vieții omenești,** asupra cărora s-au oprit cronicarii, un Dimitrie Cantemir, un Eminescu, Hașdeu și Iorga, iar în veacul nostru L. Blaga, C. Rădulescu-Motru și alții.

Să ne oprim la cîteva mărturii ale acestei filozofii nescrise a satului.

Gîndul despre lume îl exprimă vorba de duh sprințară, dar plină de înțelesuri, îl exprimă proverbul dublat de iluminări neașteptate, alături de moravuri și socotințe, în îndemnuri sau povețe, ori în istorioare și ghicitori înfășurate de vălul vremurilor. Gîndul despre lume vede lumea de aici și de dincolo, cutezînd să le cunoască după o ordine lăuntrică a firii: **«Astă lume nu-i a mea/ Cealaltă nici așa/ În lumea asta mai cred/ Pe cealaltă nu o văd».** Filozofia proverbului cucerește sensuri de viață nebănuite, într-o sinteză aparte: **«Nu judeca pe om pînă nu ai stat în locul lui»,** sau **«A ști e mai ușor decît a tăce», «Cîte cuvinte le zici, le vinzi și cîte le auzi, le prinzi».** Și mai există ceva, anume acea flexibilitate a gîndului din popor, care nu se vrea adevăr ultim, lăsînd ca ipostazele acestei lumi să fie prinse de tot atîtea gînduri cîte rînduri de vieți omenești trec și vin.

Sistemul obiceiurilor și moravurilor devine atotcuprinzător, într-o decantare a vieții omenești, de la naștere pînă la moarte. Obiceiurile sînt cele dintîi reflecții despre lume și viață în sensul că ele dau intrare tuturor lucrurilor în ordinea existenței. La naștere, obiceiurile românești vechi, fără a fi mistice, cum le-au etichetat sociologii de ocazie, se legau de ursită, nu ca ceva static, implacabil, ci ca o alcătuire de rosturi de viitor celui venit pe lume. Oare nu la fel procedau strămoșii daci? Nu invocau ei lumea lucrurilor din jur și de deasupra noastră pentru a înțelege că soarta celui nou-născut e legată de plai și de pămînt, de munte și ape, de tot ce e viață și viețuiește? Moravuri adînci și sănătoase. La fel sînt obiceiurile de nuntă, petrecute în armonia începutului de lume nouă, a celor doi, așa cum vestesc orațiile în ceas de dimineață. După cum, în ceasul morții, gîndurile se adună în nestrămutata convingere că cei ce o urmează vor da un rost mai trainic vieții. Moartea e o durere sufletească, dar și moment de trecere în nemurire a faptei omenești. Și lîngă toate aceste obiceiuri existențiale, se află obiceiurile legate de pămînt, de sărbători, de muncă, comunicînd o filozofie ce intră în armoniile de totdeauna ale vieții, făcînd-o pe aceasta din urmă mai altfel, mai deosebită, mai înțeleaptă.

Orizonturile mitologice și legile imemoriale ale existenței sînt stăpînite de aceeași filozofie nescrisă a satului românesc, trecută în simbolurile inimitabile pe care le cuprinde poarta de lemn înflorată, o adevărată doctrină a cunoașterii celor mai îndepărtate moduri de a gîndi despre metamorfozele acestei lumi. Mitologia are graiul ei, transpus în cusătura aleasă, în chilimuri și spăcele întretăiate de linii solare, cu forme arhaice străvechi, care dublează creația lumii de aici, o recreează. Modelul acestui mod de a gîndi nu vine de nicăieri, de aiurea, ci din realitățile în care trăiește omul. De aceea, pînă și denumirea locurilor are o semnificație pentru om, căci dealul se numește **«Dealul Moșilor»,** pădurea se numește **«Pădurea Legiuirii»,** iar valea se numește **«Valea Starostea»,** ori **«Vălișoara iobagilor»** etc. Ele, aceste denumiri, sînt purtătoare ale unor realități istorice la care, prin denumirea dată, se întoarce mereu gîndul omenesc, nelăsîndu-le în uitare.

Să ne oprim aici? Da! Nu înainte, însă, de a «medita» asupra unei filozofii nescrise, poate cea mai grea de elaborat, deoarece nu se poate întocmi în cabinet, prin folosirea conceptelor și sintezelor de specialitate, fiind nevoie de o cunoaștere directă a spiritualității sătești, de identificare sufletească cu aceasta.

Satul românesc a fost dintotdeauna o colectivitate vie care, e adevărat, n-a lucrat imediat cu condeiul, dar a creat și a zidit o lume, un stil de viață și de gîndire, consolidat întîi de o înțelegere practică, și apoi de una spirituală a existenței. De aici trăinicia creației sătești, puterea ei de rezistență în timp, specificul ei, care a dat substanță realităților fundamentale ale națiunii, după norme de viață proprii. Epoca noastră socialistă care a dinamizat satul românesc, în dezvoltarea sa continuă, solicită culturii naționale să-și valorifice acele rosturi originare, de început, care îi definesc specificul, iar variabilele culturi populare, prin vechimea lor, îndeplinesc o funcție programatică, în alcătuirea unei viziuni stenice despre om, lume și viață.

Dr. Vasile VETIȘANU-MOCANU

• AMPLE ACȚIUNI PENTRU EDUCAREA POLITICO-IDEOLOGICĂ A MASELOR
• 45 000 FORMAȚII ARTISTICE
• 750 000 INTERPREȚI

La marea sărbătoare a muncii și creației

FESTIVALUL NAȚIONAL

Cîntarea României

Cu un sfert de milion a sporit în cîteva luni numărul interpreților și cu 8 000 cel al formațiilor, față de ediția trecută a Festivalului. Oamenii vin și bat la porțile acestei mari întreceri. Cine își amintește de trecutele concursuri artistice remarcă de astă dată lipsa acelor ambiții mărunte care alimentau cîndva setea pentru premii și diplome. Participanții își spun acum în chipul cel mai nobil: «trebuie să cînt frumos, să joc frumos, să dau glas la tot ce simt». Așa că, vin din toate părțile spre albia cea mare a acestui festival incorporîndu-i-se ca piraiele și riurile. Cîntecele din flaut ale păstorilor, fermecătoarele picturi naive, jocurile fîrelor de aur pe pînza de borangic ușoară ca o părere, țesăturile care spun lumii cît de subtil este simțul coloristic al românceior și cîtă vrajă degajă desenele acelea care amintesc de lună și soare, de flori și de animale, sînt tot atîtea mesaje de artă adresate Festivalului. Cu aceeași artă, cioplitorul în lemn prinde de pe cer o stea în vîrful uneltei lui simple și o face să încremenească pe o bucată de fag, de brad sau de stejar.

În județul Botoșani s-au înființat de la începutul anului 52 de formații de valorificare a obiceiurilor tradiționale. Duceți-vă la acești oameni spre cumpăna anului să-i vedeți cu buhaie și cu bice în mîini mînînd plugușorul și făcîndu-ne urările acelea de sănătate și belșug care de atîtea ori s-au împlinit.

Pe ușile cenaclurilor literare de la sate intră, aducînd iz de stînă sau de cîmp poetul țăran. El vine cu proaspetele lui producții cîntînd trecutul și prezentul patriei, la fel de eroice. Despre poeții țărani un critic literar spunea, în acest Festival, că sînt stăpîniți de un puternic suflu patriotic și istoric, și bine spunea.

Și acum, ca și în prima ediție, creația și munca îi apropie sufletește pe țăranii români, maghiari, germani și de alte naționalități. La Singeorgiu de Mureș, județul Mureș și la Zagon, județul Covasna corurile reunite româno-maghiare cîntă pe rînd o strofă în românește și alta în maghiară și cîntecul se cheamă la Singeorgiu — **«Aici m-am născut, aici e patria mea»** (autorul fiind un poet țăran de naționalitate maghiară), iar la Zagon **«Noi sîntem aici de 2000 de ani»**. E o contopire aproape deplină de inimi și de aspirație săvîrșite sub cerul armoniilor acestui Festival național.

Ediția a doua și-a încorporat și mai temeinic în absolut toate manifestările artistice, principiul muncii creatoare. Munca generează arta, arta cîntă munca. Niște mecanici din Nocrich și Miercurea, județul Sibiu și-au închinat invențiile și raționalizările Festivalului național. I-am văzut pe Friedrich Hommen și pe tovarășul, prietenul său Ion Ciortea de la I.A.S.-Nocrich făcînd din bucăți de fier luate din grămada de vechituri piese de toată frumusețea care erau aduse pînă atunci din import. Și le-am zis cioplitori în fier, fiindcă ceea ce făceau era artă și nu se aflau prin aceasta departe de Nicolae Cernat, fondator în satul său, Șugag, din Alba, a unei școli de cioplitori în lemn.

Creația tehnico-științifică, rod al inteligenței tehnice românești, de atîtea ori afirmată în decursul vremii, stă în continuare pe tronul de aur pe care am găsit-o la prima ediție. Prin urmare, este posibil ca toți să poarte în mîini torța Festivalului, este posibil să nu se mai spună că în timp ce unii cîntă alții muncesc, că inspirația nu ocolește pe nimeni, fiindcă inspirația vine din muncă și munca este ca soarele și ca aerul, adică peste tot și a fiecăruia. Ne aducem aminte că la începutul lui aprilie a acestui an ne-am scos pălăriile în fața îndrăznelii cu care străpung cortina necunoscutului în știință, muncitorii, tehnicienii, specialiștii și cercetătorii noștri adunați sub cupola primei expoziții de acest gen, a creației tehnico-științifice. Atunci am sorbit parfumul de căpșună coaptă în serele din Codlea. «Gustați — ne îndemna omul venit cu ele de la Codlea — că sînt destule. Le creștem pe verticală și avem producții mari.» Așa e. Spațiul în sere e mic și atunci dintr-o bucată de pămînt pe care o acoperi cu palma cresc atîtea fructe cît să umpli multe mese de oameni. A țîșnit această idee din gîndirea tehnică a românului. Și din dragostea pentru pămînt a cărui productivitate trebuie adusă la nivelul celei mondiale.

Și din dragostea față de omul de pe stradă harnic și bun, care trebuie să aibă parte de deliciul fructului ca, atunci cînd de sus ninge, să țină vara în mîini.

V. TOSO

IOAN CÎRDU, RAPSOD AL TIMPULUI ȘI AL SATULUI SĂU

În viața de zi cu zi, Ioan Cîrdu este președinte al cooperativei de consum din Berzovia, județul Caraș-Severin. În timpul liber, mai cu seamă în nopțile-i albe, prelungite pînă spre zori, președintele cooperativei este poet. Scrie Cîrdu; scrie demult. «Citeodată mai stîngaci, altădată mai binișor — cum spune singur, cu modestie — dar ce contează cînd poezia îți dă și ție și celor din preajmă atît de multe bucurii?»

Într-adevăr, dacă cineva amintește despre creația poetului de la Berzovia, inima rudelor și a prietenilor tresaltă, iar chipurile se luminează de mîndrie. «Cu versuri doară — se spune în sat — a pătruns Cîrdu, pe vremuri, și în inima celei ce avea să-i fie nevastă...» **«În vecini, a treia casă/ A-nflorit floare frumoasă/ De ai ei miros curat/ Mulți ficiori s-au îmbătat/ Și cu toți îi poartă dorul/ Că-i curată ca izvorul»** (din poezia **«Frumoasa din vecini»**). Astfel își exterioriza poetul țăran, pe atunci foarte tînăr, sentimentul iubirii. Mai apoi, de-a lungul anilor, registrul trăirilor sale afective îmbogățindu-se, tematica abordată s-a lărgit considerabil, alături de lirica de dragoste s-a așezat poezia închinată muncii, poporului, patriei.

Desprindem două strofe din **«Cînd răsare soarele»**, unul dintre poemele în care Ioan Cîrdu cîntă munca și realitățile de azi, ale României socialiste: **«Cînd răsare soarele/ Pleacă-n cîrd mioarele/ Și se aude-n urma lor/ Zvon de fluier de păstor./ Cînd răsare soarele/ Cîntă-n cor tractoarele/ Imn de slavă, imn de muncă/ Și se-ndreaptă către luncă/ Unde-și vor spune cuvîntul/ Desfundînd adînc pămîntul/ Pentru rod și pentru pîine/ Pentru azi și pentru mîine»**. Așadar, cu candoarea omului simplu, prin versuri ce frapează dar și încîntă datorită pronunțatului lor caracter artistic naiv, președintele cooperativei Berzovia izbutește o reușită imagine, în care vechiul, elementul tradițional, conviețuiește cu noul într-o armonie desăvîrșită. În aceeași categorie se înscrie și poezia **«Hora»**, prin care Ioan Cîrdu — preluînd motivul celui mai îndrăgit dans bătrînesc al românilor — își exprimă conștiința apartenenței la un popor dîrz și demn, stăpîn absolut pe toate trăirile sale.

Aproape fiecare din poemele lui Ioan Cîrdu prezintă un real interes, toate la un loc întregind personalitatea unui poet naiv entuziast, care face parte din mișcarea literară a țăranilor condeeri din România contemporană. Căci — se cere subliniat faptul acesta — fenomenul literar țărănesc cuprinde o arie geografică largă, fiecare zonă a țării avînd cel puțin un poet țăran reprezentativ. Ioan Cîrdu trăiește, muncește și scrie versuri în Berzovia Banatului; **Emilia Iercoșan** scrie la Silindia, în județul Arad; **Ghiță Baciu** își face glasul auzit dintr-o așezare de munte a județului Covasna, **Gheorghe Bică** dintr-un sat aflat pe țărmul Mării Negre, **Ștefan Tănase** din inima fierbinte a Cîmpiei Bărăganului etc. Toți se bucură, în satele lor, de o aleasă prețuire, fiind deseori invitați să recite versuri proprii la șezători, în cadrul căminelor culturale. Mai mult, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, creația lor ajunge să vadă și lumina tiparului, volumele publicate înfățișîndu-ni-se ca veritabile buchete de metafore reprezentînd tot ce este mai caracteristic pentru geniul artistic al poetului popular din mediul sătesc. Dar, pentru cei ce ar dori să afle și alte amănunte, iată ce propune, tot în versuri, Ioan Cîrdu, eroul însemnărilor noastre: **«Cine vrea să ne cunoască/ Vină aici, la noi acasă/ E primit ca prieten bun/ Și-i poftim să stea la masă»**.

UN ORIGINAL FESTIVAL ARTISTIC, UN PREMIU AL TINERETII

În mai toate județele țării există cîte un toponim (nume de localitate) care amintește de împăratul Traian, cuceritorul Daciei, și de sorgintea latină a poporului nostru. Că-i spune Traian, sau Traianu, sau Valu-lui-Traian, că este sat sau comună, în fiecare din localitățile despre care vorbim trăiesc oameni talentați, iubitori și păstrători ai unor valoroase tradiții folclorice, pe care le îmbogățesc necontenit, un climat cu totul deosebit oferindu-le, în sensul acesta, prestigiosul Festival național «Cîntarea României». De altfel, tocmai în contextul amplei manifestări cultural-artistice de masă a apărut și originalul Festival sătesc de muzică populară și poezie patriotică «Traian».

Inițiativa au avut-o, în 1976, locuitorii comunei Traian, din județul Olt. Ștafeta a fost preluată, în anul următor, de comuna Valu-lui-Traian, județul Constanța, iar cea de a treia ediție — înscriindu-se în suita manifestărilor consacrate împlinirii a 2050 de ani de la constituirea primului stat dac centralizat și independent — s-a desfășurat în județul Brăila, gazde fiind, firește, locuitorii comunei Traian.

S-au întîlnit aici, în frumoasa și ospitaliera așezare brăileană, soliști de muzică populară din șase județe ale țării — Brăila, Constanța, Olt, Neamț, Satu Mare și Teleorman. Timp de trei zile, soliștii și recitatorii participanți și-au confruntat măiestria în cadrul unui veritabil concurs, atît gazdele, cît și invitații trăind satisfacția unei adevărate sărbători care le-a prilejuit și etalarea minunatelor costume populare, specifice locurilor natale. Celor mai talentați artiști amatori li s-au acordat de către un juriu competent și foarte exigent, numeroase premii și mențiuni. Iată laureații:

● la recitatori: premiul întîi — **STĂNICA TUDORACHE** (Brăila); premiul doi — **MARIA CHIVĂRAN** (Constanța); premiul trei — **VASILICA STOAȘE** (Teleorman).

● la muzică populară: premiul întîi — **DIDINA CAZAN** (Neamț); premiul doi — **ELENA NECULAE** (Constanța) și **MARIA ROBU** (Neamț); premiul trei — **MIOARA INSTRATE** (Brăila), **ION BOCȘA** (Olt) și **ION BUCUR** (Constanța), acesta din urmă numărîndu-se printre premianții și la ediția precedentă a festivalului.

Revelația manifestării cultural-artistice de la Traian-Brăila avea să fie, însă, eleva Florența Ciobanu, o talentată cîntăreață din Traianu-Teleorman, pentru întîia oară «ieșită» în lume, dincolo de hotarele județului în care s-a născut. Spectatorii au ascultat, emoționați, o nemaiauzită interpretare a baladei **«Șapte ani am fost haiduc»** învățată în sat, de la «dada Ioana Niță», apoi **«N-am putere ca să zbor»**, o altă melodie mult îndrăgită pe meleagurile teleormănene.

Atît, numai două piese a interpretat; două piese care au smuls sălii prelungite ropote de aplauze, juriul fiind unanim de părere că elevei de 15 ani, cu vocea încă în formare, i se cuvine «Premiul tinereții». Părinții fetei, Ioana și Marin Ciobanu, ambii țărani cooperatori, vor fi avut, se prea poate, emoții în ziua aceea. Sigur, însă, este un lucru: profesoara Constanța Stoica, directoarea căminului cultural — cea care a descoperit-o și i-a îndrumat Florenței primii pași către muzica populară — a așteptat «ca pe ghimpi» evoluția elevei sale. Iar satisfacția deosebită, pe care o poate trăi oricine pune suflet în munca de îndrumare a tinerelor talente de la sate, avea să fie deplină.

Aurel IVAN

DEZANGAJAREA MILITARĂ ȘI DEZARMAREA – DEZIDERATE VITALE ALE OMENIRII

«Astronomice», «incomensurabile», «gigantice», «uriașe», «de domeniul absurdului» — sînt epitete asociate frecvent în ultimii ani, deopotrivă de politicieni, experți militari și civili, pentru definirea dimensiunilor deosebit de îngrijorătoare ale cursei înarmărilor, ai cărei parametri continuă să crească într-o cadență vertiginoasă — alimentată de factori multipli, între care se cuvin menționați politica imperialistă bazată pe forță, hegemonie și dictat, complexul militar industrial, absența de progrese notabile în negocierile de dezarmare, conflictele, crizele, tensiunile și rivalitățile din lumea contemporană.

Dar acești termeni, propagați curent de **mass media** și diseminați larg de ONU și alte organizații cu preocupări în domeniul păcii, dezarmării și dezvoltării, cu toate că provoacă o gravă neliniște popoarelor, opiniei publice mondiale, factorilor ce răspund de destinele omenirii nu pot circumscrie cu precizie întreaga amplitudine a cursei moderne a înarmărilor, ritmurile ei galopante, diversitatea formelor ei de manifestare și, mai ales, primejdia fără seamăn pe care ea o reprezintă pentru pacea și securitatea mondială, pentru însăși existența civilizației actuale, consecințele ei deosebit de nocive pe plan economic, social și uman, într-o lume confruntată cu nevoi social-economice devenite adeseori cronice.

Referindu-se la faptul că, paralel cu pericolele pe care le generează pentru pacea și securitatea internațională, cursa înarmărilor reprezintă totodată o colosală risipă de bunuri materiale, resurse financiare și energii umane, dintre cele mai prețioase, sustrase nevoilor urgente ale asigurării existenței, dezvoltării și progresului națiunilor, unii specialiști de prestigiu au numit, pe bună dreptate, cursa modernă a înarmărilor un «război logistic» sau «genetic», un «război al omului contra lui însuși». Datele statistice evocate adeseori în negocierile de dezarmare — inclusiv la marele for al dezarmării care a fost sesiunea specială a ONU consacrată acestei problematici (New York — 23 mai — 30 iunie 1978), precum și în bogata literatură de specialitate dedicată cursei înarmărilor și dezarmării ilustrează multilateral efectele și consecințele grave ale competiției militare asupra tuturor statelor — mari sau mici, industrializate sau în curs de dezvoltare, fără excepție. Se știe, de pildă, că bugetul militar global a sporit de la 50 miliarde dolari, în 1945, la 400 miliarde dolari în 1977, ceea ce reprezintă o creștere de opt ori în 32 de ani! Circa 500 000 de oameni de știință și specialiști — susținuți cu fonduri considerabile (aproximativ 10 la

Cheltuielile militare anuale pe glob sînt de două ori mai mari decît produsul brut total realizat în țările cu un venit pe locuitor sub 300 dolari, reprezentînd peste 30 la sută din populația globului, și doar de 1,5 ori mai mici decît produsul brut total realizat în țările cu un venit pe locuitor sub 500 dolari, respectiv aproape șase zecimi din omenire.

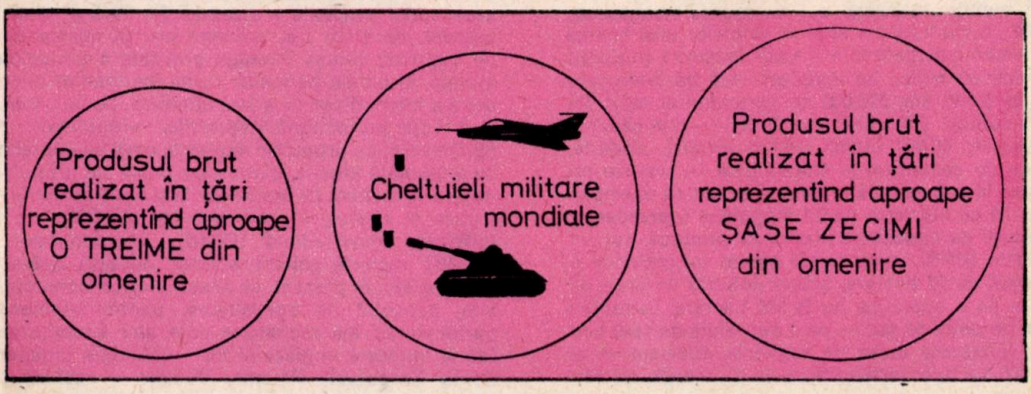

sută din totalul bugetului militar mondial, respectiv 40 miliarde dolari la nivelul anului 1977) — lucrează în sectorul dinamic și extrem de periculos al cercetărilor pentru dezvoltarea și perfecționarea armamentelor, de toate genurile, existente în fază operațională, și crearea unor tipuri și sisteme de arme noi. Pe glob, circa 60 milioane persoane — din care multe cu înaltă calificare — își desfășoară activitatea fie direct sub arme (circa 25 milioane) — fie în industria de armament și multiplele ei ramificații. În sfîrșit, tranzacțiile mondiale cu armament indică și ele proporția cursei moderne a înarmărilor, ridicîndu-se în ultima perioadă la peste 20 miliarde dolari anual; unii experți estimează că această cifră ar fi de circa trei ori mai mare decît o indică statisticile oficiale, întrucît majoritatea tranzacțiilor de arme, guvernamentale și neguvernamentale, se desfășoară în cel mai mare secret.

Dezvoltarea și acumularea unor uriașe stocuri de arme nucleare și alte tipuri de arme de nimicire în masă — chimice, biologice, bacteriologice și de altă natură —, cotele amețitoare ale arsenalelor militare, care înmagazinează ceea ce experții denumesc «depășirea pragului suprasaturației» ori acumularea unei «capacități se supraucidere» (respectiv o cantitate de explozivi nucleari, convenționali și de alte genuri suficientă pentru a distruge de mai multe ori întregul glob pămîntesc) au condus la apariția unei situații calitativ noi — de o periculozitate fără precedent în întreaga istorie a omenirii — și anume aceea în care armamentele construite și cele care sînt produse în continuare amenință însăși existența umanității, declanșarea unui eventual război prezentînd riscul după cum au avertizat specialiștii, unui «genocid» sau «ecocid» planetar. Dacă întotdeauna dictonul «Si vis pacem para bellum» — «Dacă vrei pace, pregătește-te de război» — a conținut o doză mare de neadevăr, el a fost transformat cu certitudine într-un sofism periculos în condițiile postbelice, în primul rînd ca urmare a acumulării unor stocuri imense de arme de nimicire în masă. De aici adevărul axiomatic, promovat cu vigoare de un mare număr de state, între care și România, potrivit căruia o pace trainică și durabilă nu poate în nici un caz — în zilele noastre, mai mult ca oricînd — să fie întemeiată pe arsenalele militare, pe «echilibrul armamentelor», pe «echilibrul disuasiunii», ori al «terorii» — ci numai, așa cum susțin partidul și statul nostru — pe stăvilirea și reducerea cursei înarmărilor, pe înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare.

PRINCIPALUL PERICOL - ÎNARMĂRILE NUCLEARE

În ansamblul acestui «război al omului contra lui însuși», pe care îl reprezintă cursa modernă a înarmărilor, pericolul cel mai grav îl generează acumularea continuă, în ritm exponențial, a armelor nucleare, perfecționarea și sofisticarea permanentă a arsenalelor atomice.

Urmare a condițiilor din perioada postbelică, cursa înarmărilor nucleare s-a desfășurat «contra cronometru». De la arma atomică lansată la Hiroșima, cu o putere de 12,5 tone trinitrotoluen, s-a ajuns la arme cu putere explozivă măsurată în megatone (milioane tone) de TNT — 10, 20, 50 megatone și mai mult. Informații recente vorbesc despre experimentarea unor bombe a căror capacitate explozivă este măsurabilă în gigatone (1 gigatonă = un miliard tone exploziv convențional). Ce înseamnă punerea la punct a unor bombe nucleare cu asemenea megatonaj, rezultă cu claritate din analiza efectelor unei bombe de «numai» o megatonă, aruncată deasupra unui oraș de peste un milion de locuitori: raza de distrugere ar fi de 8—10 km; 270 000 de persoane ar muri din cauza suflului și focului; alte 90 000 — prin căderile radioactive; 90 000 răniți; 710 000 invalizi; clădirile, rețelele de canalizare și electricitate — avariate ori distruse în cea mai mare parte. Sau, un alt exemplu. O bombă cu hidrogen de 9,1 megatone (considerată de experți de capacitate medie) ar produce, potrivit experților SIPRI, următoarele efecte: un crater cu o suprafață de 57 hectare; arbori doborîți de unda de șoc — pe o suprafață de 52 500 hectare; vertebrate ucise de unda de șoc — pe o suprafață de 1540 hectare; vertebrate ucise de radiațiile nucleare — pe 177 000 hectare; vertebrate ucise de energia calorică — pe o suprafață de 150 000 hectare (Sursa: Anuarul Institutului Internațional pentru Cercetări în Problemele Păcii, din Stockholm (SIPRI) «Armamentele mondiale și dezarmarea», ediția 1978, pg. 46).

În anul 1960, stocurile mondiale de arme nucleare încorporau o putere de distrugere în explozivi convenționali de 30 000 megatone (adică, la data respectivă, de 10 tone TNT pentru fiecare din locuitorii care existau atunci pe Pămînt). Încă în urmă cu trei-patru ani, savanții au calculat să arsenalele nucleare ajunseseră la 60 000 megatone (60 miliarde tone) trinitrotoluen, ceea ce reprezintă mai mult de 15 tone de TNT pentru fiecare bărbat, femeie sau copil de pe planeta noastră. Numărul total al încărcăturilor nucleare a crescut vertiginos: de la 1 670, în 1963, la peste 11 000, în prezent. Forța distructivă globală a arsenalelor nucleare a crescut, din 1945 și pînă în prezent, de circa trei milioane ori. Și aceste date nu exprimă, totuși, întreaga gravitate a pericolului atomic. În ultima perioadă, cursa înarmărilor nucleare s-a intensificat. Ea a fost orientată, pe de o parte, în direcția perfecționării vectorilor — submarine de tip Diesel și cu propulsie nucleară, nave de suprafață cu armament atomic, dintre care unele cu propulsie nucleară, rachete de toate tipurile și toate calibrele — tactice și strategice, cu rază mică (SRBM), medie (MRBM), intermediară (IRMB), intercontinentală (ICMB), rachete sol-sol, sol-aer, sol-apă, apă-sol, apă-apă etc. În prezent, se depun eforturi considerabile, deosebit de costisitoare, pentru asemenea perfecționări ale rachetelor cum sînt «mirvizarea» (de la inițialele engleze MIRV — Multiple Independently Targetable Re-entry Vehicle — rachete cu

focoase multiple teleghidate independent), rachetelor sau «marvizarea» lor (dotarea cu focoase manevrabile), pentru punerea la punct și chiar producerea în serie a rachetelor de croazieră (capabile să zboare razant cu pămîntul, ocolind, în drum spre obiectiv, obstacolele naturale și nefiind detectate de radarurile obișnuite), punerea la punct a rachetelor cu încărcături nucleare de tip ICMB, amplasate în tuneluri, pe platforme mobile, spre a fi mai puțin vulnerabile. Și eforturile de perfecționare a armamentelor nucleare nu se opresc aici. În ciuda cortinei groase a secretului ce înconjoară cercetările în aceste domenii, au devenit publice informațiile referitoare la rezultatele obținute în «gigantizarea» și «miniaturizarea» bombelor nucleare, crearea de mine sau obuze nucleare, sporirea preciziei loviturilor nucleare (în special ca urmare a punerii la punct a sistemelor de ghidaj electronice, cibernetice, prin sateliți ori laseri), reducerea vulnerabilității silozurilor nucleare, crearea unor bombe bazate pe emisia sporită de neutroni și raze distrugătoare cum este, de exemplu bomba cu neutroni etc.

Alături de această proliferare «pe verticală» a armelor nucleare, în sensul creșterii cantitative și tehnologice a arsenalelor atomice, sîntem prezenți și la o tendință de diseminare «pe orizontală» a armamentului atomic, prin lărgirea numărului statelor cu acces la tennica de producere a acestui armament, azi fiind mai clar ca oricînd că în cazul în care nu se vor adopta măsuri efective de dezarmare nucleară de către puterile posesoare de arme nucleare, nimic nu va putea împiedica alte state să producă arme atomice, în scopuri de apărare sau pentru alte motive.

Astfel, datele statistice arată că dacă în 1945 exista un singur stat posesor de arme nucleare, în prezent «clubul nuclear» include șapte puteri, iar alte aproximativ 30 de state de pe toate continentele sînt considerate «paranucleare» sau «potențial nucleare» — adică țări care posedă materiale, resurse financiare, «know-how» și potențial de cercetare care le permit, în cazul în care adoptă opțiunea politică, să-și fabrice propriile dispozitive nucleare militare.

Pericolul incomensurabil întreținut de arsenalele nucleare, primejdia reală a unui conflict nuclear pustiitor, pun într-o lumină deosebit de puternică importanța și actualitatea propunerilor și măsurilor avansate de România — inclusiv la sesiunea specială 1978 a Adunării Generale a ONU consacrată dezarmării — **vizînd, cu prioritate absolută, încetarea cursei înarmărilor nucleare, sistarea perfecționării armamentului nuclear, interzicerea folosirii armelor nucleare, reducerea producției de materiale fisionabile, în scopuri militare și de arme nucleare, lichidarea stocurilor de armament nuclear. scoaterea definitivă în afara legii și eliminarea totală a armelor nucleare, care ar elibera omenirea de norii amenințători ai unei catastrofe nucleare.**

EVOLUȚII ÎNGRIJORĂTOARE ÎN SFERA ÎNARMĂRILOR CONVENȚIONALE

Dacă cel mai mare pericol pentru umanitate îl constituie armele nucleare și celelalte mijloace de distrugere în masă, în perioada postbelică au avut loc evoluții îngrijorătoare și în sfera armelor așa-numite clasice. Numărul imens al efectivelor militare, acumulările masive de arme convenționale, bazele și blocurile militare, trupele pe teritoriile străine constituie factori importanți de încordare, de întreținere a primejdiei de război. Experții au calculat că numai arsenalele convenționale existente sînt suficiente pentru declanșarea și purtarea unui eventual conflict mondial, cu o durată de mai mulți ani. De notat că în perioada 1945—1978 au avut loc, potrivit statisticilor, 133 de conflicte așa-numite locale, purtate în exclusivitate cu arme convenționale. Aceste conflicte — de o mare periculozitate pentru independența și libertatea popoarelor, pentru pacea mondială — s-au desfășurat pe teritoriul a 70 de țări, cu participarea armatelor a 80 de state. Ele s-au soldat cu peste 25 milioane de morți, alte zeci de milioane de răniți, orfani și văduve, pagube materiale și culturale inestimabile.

Integrate în escalada vertiginoasă a competiției militare, armele așa-zise «clasice» sau «convenționale» au cunoscut o puternică dezvoltare și perfecționare în întreaga perioadă postbelică. Astfel, armele mici, de infanterie — pistolete, puști, mitraliere și altele s-au perfecționat mereu, sporindu-și distanța și precizia de lovire, ca și puterea de foc;

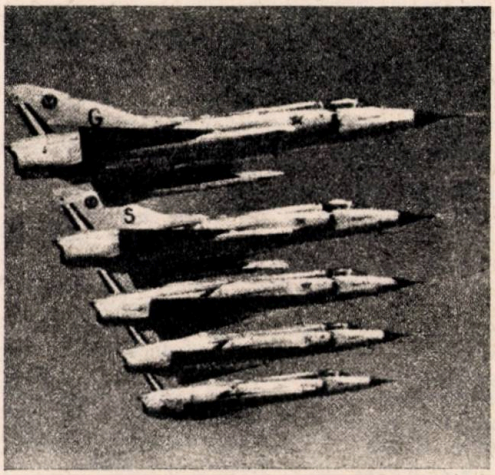

Sume fabuloase sînt cheltuite pentru asemenea mijloace de distrugere

capacitatea lor de distrugere, la fel ca și cea a tunurilor de artilerie, de pe tancuri și nave a fost sporită de extinderea și perfecționarea mijloacelor de vedere pe timp de noapte, bazate în special pe raze infraroșii.

Tunurile au cunoscut perfecționări continui, ajungîndu-se la posibilitatea ca ele să utilizeze alternativ muniție clasică ori nucleară; tancurile s-au dezvoltat masiv, atît cantitativ cît și ca parametri de exploatare în luptă — viteză, manevrabilitate, grosimea blindajelor, armamentul perfecționat de la bord, inclusiv dotarea cu radaruri și buldozere de deminare. Nu întîmplător și costul lor a urcat — de la circa 100 000 de dolari un exemplar, în al doilea război mondial, la circa un milion de dolari (tancul vest-german Leopard-2, integrat forțelor NATO). În aviație s-a produs o adevărată revoluție prin dezvoltarea avioanelor supersonice, de vînătoare și vînătoare-bombardament, și producerea lor în serie, la prețuri exorbitante, variind între 3—20 milioane dolari un aparat. Aviația de bombardament și transport militar a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă, ajungîndu-se la bombardiere gigant și la aparate de transport militar care pot duce pe teatrul de operațiuni, în cîteva ore, o divizie de infanterie cu întreg echipamentul necesar (de exemplu, avionul de transport american «Galaxy»). Alte evoluții privesc asemenea mijloace de luptă indispensabile războiului modern cum sînt elicopterele cu cele mai variate destinații, rachetele cu încărcături convenționale de cele mai diverse tipuri, navele de luptă — submersibile și de suprafață etc.

Că și această cursă a înarmărilor convenționale constituie o gravă amenințare pentru umanitate, o altă formă a «războiului omului contra lui însuși», o atestă datele statistice larg răspîndite și acceptate. Astfel, dacă Pămîntul nostru, privit din spațiu, se prezintă supraîncărcat de rachete, bombe, tunuri, tancuri, avioane, nave de luptă, depozite de muniții și alte mijloace de distrugere, Europa rămîne regiunea cu cea mai mare densitate a armamentelor, un adevărat «continent-arsenal»: 8 milioane de oameni sub arme, 72 000 tancuri, 23 000 avioane, 4 500 nave de război, 14 000 tunuri de mare calibru, și lista poate fi continuată, de exemplu, cu cele 10 000 de încărcături nucleare tactice, din totalul de 11 000 existente pe glob.

Costul cheltuielilor militare pentru înarmările convenționale este și el foarte ridicat, afectînd serios eforturile de progres și dezvoltare ale tuturor statelor. Astfel, cheltuielile militare se ridică pe glob, în medie, la 12 300 dolari pentru un soldat, în timp ce alocațiile pentru învățămînt public sînt de 219 dolari pentru un elev, iar în unele țări sărace de numai 5 dolari. În unele țări, însă, alocațiile anuale pentru un soldat sînt cu mult peste media mondială, de exemplu, în S.U.A. — 39 000 dolari, iar în R.F.G. — peste 28 000. Din 1977, s-a ajuns ca pe glob să se cheltuiască în fiecare minut pentru înarmări aproape un milion de dolari, iar pe zi — peste un miliard de dolari — risipă cu adevărat condamnabilă, dacă avem în vedere că pe planeta noastră, în fiecare zi, peste 10 000 de persoane mor de foame, din care majoritatea sînt copii. S-a calculat că numai cheltuielile militare pe o singură oră pe plan mondial reprezintă o sumă echivalentă cu valoarea a 165 000 tone grîu, 12 000 tone de carne sau 195 000 tone porumb.

LA ORIZONT NOI PERICOLE: ARMELE VIITORULUI

Cursa modernă a înarmărilor este eminamente o cursă tehnologică, calitativă, care se bazează pe materialele, cercetările și tehnicile cele mai recente, de vîrf — nucleare, electronice, minielectronice, cibernetice, ale calculatoarelor și laserilor.

În condițiile creșterii constante a cheltuielilor militare și cu jumătate de milion de savanți, ingineri și cercetători care lucrează în sectorul perfecționării armamentelor existente și al punerii la punct a unor noi mijloace de distrugere și mai ucigătoare, sînt justificate semnalele de alarmă pe care le-au tras numeroși oameni politici și specialiști de prestigiu în legătură cu pericolele fără seamăn pe care le rezervă așa-numitele «arme ale viitorului», din care multe se află deja în stare operațională.

Două opinii ni se par concludente în acest sens: «De cîteva ori în ultimele trei decenii — arată experții SIPRI — omenirea s-a aflat în pragul distrugerii. De cîte ori, oare, se va mai întîmpla acest lucru înainte de a se depăși marginea prăpastiei? Cu toate acestea, eforturile de a opri nebunia cursei înarmărilor nu au produs nici un rezultat semnificativ. Dimpotrivă, tehnologia militară avansează rapid, pînă la limitele ingeniozității omenești».

«Războiul viitorului» — scria săptămînalul francez «L'Express» — va fi un război automatizat, bazat pe laseri și ordinatoare. Oamenii vor putea lipsi de pe cîmpul de bătălie, ei fiind înlocuiți de arme ghidate, de ultimul tip. Avioanele fără pilot vor deveni operaționale în anii '80. Rachetele și detectoarele la sol vor fi legate direct de sisteme de arme în acțiune. Se pun la punct sateliții anti-sateliți... Luptele sînt desfășurate de avioane fără pilot, de armate care nu se vor vedea poate niciodată, decît prin vibrațiile înregistrate pe osciloscop. O artilerie în măsură să atace tancuri de la o distanță de peste 10 kilometri. Proiectile care își vor căuta singure obiectivele. Tunuri înzestrate cu raze laser care vor doborî avioanele etc. Dintre aceste noi arme unele sînt deja puse la punct. Altele — în viitor».

Nu este vorba de simple opinii abstracte ori de science-fiction. Aducerea problemei interzicerii punerii la punct a unor noi tipuri și sisteme de arme în dezbaterile ONU și eforturile pentru elaborarea unui acord internațional în materie a avut loc concomitent cu multiplicarea informațiilor — din surse demne de încredere — privind intensificarea cercetărilor în domeniul așa-numit al «armelor viitorului» și obținerea chiar a unor rezultate practice. Este vorba, în primul rînd, de armele chimice, bacteriologice-biologice, din care unele, așa cum a reieșit din dezbaterile din Comitetul de la Geneva și de la ONU, pot avea efecte de nimicire mai mari ca ale armelor nucleare; și, cu toate acestea, negocierile asupra unui acord de eliminare totală a armelor chimice, deși începute în urmă cu zece ani, bat pasul pe loc.

Este vorba de alte arme și sisteme de arme de o mare periculozitate, din categoria «armelor noi» — cum ar fi armele radiologice, stroboscopice, meteorologice (modificarea climei în scopuri militare),

geofizice (modificarea reliefului în scopuri ostile), genetice ori aplicațiile militare ale laserilor (respectiv ca «rază a morții», al treilea domeniu de utilizare a laserilor în scopuri militare, după folosirea lor ca mijloc de comunicații și de ghidare a bombelor și proiectilelor) și altele. Și nu numai atît. Informații demne de toată încrederea și tot mai frecvente arată că actualele cercetări din domeniul așa-numit al fizicii subnucleare pot duce la crearea unor generații de arme nucleare noi. Cu alte cuvinte, particulele și antiparticulele nucleare pot deveni o bază pentru crearea unor arme nucleare pe lîngă care cele de azi — deși extrem de ucigătoare — să apară... «mici». Astfel, unii specialiști din S.U.A. apreciază că nu este exclus să se poată crea o armă nucleară cu o putere explozivă echivalentă cu un miliard tone de trinitrotoluen, adevărat «monstru nuclear» a cărui putere depășește de circa 1 000 ori puterea tuturor bombelor folosite în cel de al doilea război mondial.

Cursa înarmărilor, care manifestă tendințe accentuate de escaladare pe orizontală și verticală, a devenit deci în zilele noastre o amenințare uriașă și o povară extrem de apăsătoare pentru popoarele de pretutindeni. Riscul unui război mondial pustiitor și «nota de plată» colosală achitată de omenire pentru această competiție, avînd ca scop crearea unor mijloace de distrugere tot mai perfecționate reclamă acțiuni energice din partea guvernelor, a opiniei publice, pentru ca goana înarmărilor să fie stăvilită cît nu este prea tîrziu.

IMPERATIVUL DEZARMĂRII; PROGRAMUL ROMÂNESC DE ACȚIUNE

Înțelegînd pe deplin pericolele generate de cursa modernă a înarmărilor, multiplele și profundele ei consecințe nocive asupra vieții tuturor națiunilor, preocupată constant de asigurarea unui climat internațional de pace, securitate și cooperare propice muncii pașnice a poporului român, a tuturor popoarelor de pe planetă, România a militat și militează consecvent pentru adoptarea unor măsuri practice care să conducă la stăvilirea goanei înarmărilor, la progresul pe calea dezarmării.

Activitatea perseverentă a țării noastre pe arena mondială în favoarea dezarmării este ilustrată, pe de o parte, de poziția fermă exprimată la O.N.U., în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva și în alte foruri în sprijinul adoptării unor măsuri concrete de dezarmare, precum și de avansarea, de-a lungul anilor, a unor importante propuneri și inițiative originale, care se mențin în actualitate, între care: transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, liberă de arme nucleare; adoptarea unor măsuri practice de dezangajare militară și dezarmare în Europa; elaborarea unui program cuprinzător de dezarmare; proclamarea perioadei 1970-1980 ca primul «Deceniu al dezarmării» al Națiunilor Unite; aducerea problematicii consecințelor nocive ale cursei înarmărilor în dezbaterea O.N.U. și elaborarea, în baza acestei inițiative, a celor două rapoarte, din 1971 și 1977, ale secretarului general al Națiunilor Unite pe această temă și altele.

O etapă calitativ superioară în ansamblul contribuțiilor românești în sfera dezarmării a constituit-o Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, care a avansat un program concret și cuprinzător de măsuri în domeniul dezarmării, program prezentat și promovat de țara noastră în Comitetul pentru dezarmare și la O.N.U., inclusiv la sesiunea specială a Adunării Generale, consacrată dezarmării (New York, 23 mai — 30 iunie 1978). Programul românesc de dezarmare — elaborat sub directa îndrumare și cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu — cuprinde, între componentele sale esențiale, următoarele categorii de măsuri, care iau în considerare în mod realist situația gravă creată prin escaladarea cursei înarmărilor și lipsa de progrese din sfera dezarmării: **înghețarea și reducerea bugetelor militare; stăvilirea cursei înarmărilor; înfăptuirea prioritară a dezarmării nucleare; eliminarea celorlalte arme de nimicire în masă; interzicerea cercetării și a punerii la punct a unor noi tipuri și sisteme de arme; reducerea trupelor și armamentelor convenționale; măsuri generatoare de încredere; înaintarea graduală în direcția obiectivului final — dezarmarea generală și totală.**

Numărîndu-se printre inițiatorii și promotorii activi ai sesiunii speciale a O.N.U. consacrată dezarmării, România și-a adus un aport valoros la dezbaterile și lucrările acestui for, multe din abordările, ideile, propunerile și inițiativele românești găsindu-și reflectarea în Documentul final al sesiunii.

După hotărîrile sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. în problemele dezarmării, România consideră necesar să se amplifice eforturile tuturor statelor, să se treacă de la vorbe la fapte, pentru a se inaugura de facto o nouă eră în sfera dezarmării — era dezarmării reale, concrete. Cît realism și cît umanism în aceste cuvinte ale conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu:

«Trăim o epocă în care revoluția tehnico-științifică cunoaște o dezvoltare nemaiîntîlnită. Aceasta face necesar accesul larg al tuturor popoarelor la cuceririle tehnologiei, științei, ale cunoașterii în general, și folosirea tuturor a-**cestor cuceriri nu în scopuri militare, ci în folosul** dezvoltării economico-sociale, al bunăstării și **fericirii omului. Aceasta este, dealtfel, una din cerințele esențiale ale noii ordini economice internaționale».**

Omul a creat, la capătul unor milenii de trudă, o civilizație înfloritoare pe planeta noastră. Stă în puterea lui, a popoarelor de pe întreg globul, să pună capăt acestui «război genetic» care este cursa înarmărilor, să asigure atît perspectiva unei evoluții pașnice, fără arme și războaie, a umanității, cît și canalizarea uriașelor resurse destinate azi în scopuri distructive spre satisfacerea nevoilor de progres, prosperitate și civilizație ale tuturor națiunilor.

Grupaj de
Nicolae CHILIE

REALITĂȚI DIN LUMEA CAPITALULUI

DROGURILE ȘI AGRICULTURA

La prima vedere, legătura de termeni făcută în titlu poate părea bizară. Îndeobște cititorul asociază flagelul contemporan al narcomaniei cu tot ceea ce este mai îndepărtat de pașnica lucrare a pămîntului, de tihnita lume a satelor — mizeria umană în haine urbane, în hainele orașului capitalist modern. Nici amatorul de istorie nu va subscrie prea grăbit la asocierea din titlu. El poate corecta informația cititorului ocazional, avizîndu-l că toxicomania nu merită adjectivul «modern», fiind... cel mai nou păcat străvechi. Cel mai nou — ca motiv de îngrijorare; străvechi — deoarece, la alte dimensiuni, îl putem întîlni pas cu pas pe scara retrospectivei istorice. Statisticienii, de asemenea, n-ar fi dispuși să adjudece o relație între consumul de droguri și mediul rural. E adevărat că în caroiajul minuțioaselor și multirubricatelor tabele care se întocmesc pe plan mondial a pîlpîit în ultima vreme și o luminiță aparte. Ministerul de interne francez completa, în 1976, pentru prima oară de cînd funcționarii lui alcătuiesc situații, și un spațiu liniat pînă atunci numai din pedanterie birocratică. Situația era a toxicomanilor pe profesii, iar rubrica, pînă atunci imaculată, aparținea categoriei «agricultori». Dar 0,2 la sută nu înseamnă nici măcar un procent, motiv pentru care «beculețul» statistic a pîlpîit fără să fie luat în seamă.

Și totuși, între flagelul drogurilor și economia agrară există o legătură deloc neglijabilă pe care rîndurile de față se străduiesc să o demonstreze.

Flagelul pierde bătălii, dar cîștigă războiul

Vineri 23 iunie 1978, Londra, aeroportul Heathrow: Vameșii capturează droguri care, ajunse la bursa neagră, ar fi adus un beneficiu de 150 000 lire sterline. Poliția arestează 5 traficanți.

Vineri 23 iunie 1978, Anvers, Belgia, aeroportul Dewone: Autoritățile capturează 22 kg de haș. Cu aceasta, valoarea stupefiantelor descoperite și confiscate numai în acest punct și numai în ultimele trei săptămîni atinge 150 milioane de franci.

Vineri 23 iunie 1978, Ibiza, Insulele Baleare: Poliția locală arestează 5 persoane de diferite cetățenii asupra cărora se găsesc 208 grame de heroină. De reținut că heroina și haș-ul nu sînt comparabile, datorită concentrației deosebite a celei dintîi (un gram = 500 de dolari S.U.A.)

Vineri 23 iunie 1978, Algeciras, în sudul Spaniei: sînt descoperite într-o camionetă 460 kg haș.

Patru știri într-o singură zi din patru locuri diferite. Duelul lege-drog a intrat de mult sub însemnul faptului cotidian ultrabanal. Citindu-le, ești dispus mai întîi să nădăjduiești: «Gata cu stupefiantele! Li s-a venit de hac!» A doua zi — alte știri. Cu alte cantități, și mai mari, cu alți suspecți, și mai periculoși, cu alte metode, și mai perfide.

Mai întîi a fost perioada luptei cu traficantul direct și cu consumatorul pervertit. Poliția descindea **în localurile frecventate** de narcomani și de furnizorii lor — adesea localuri de exercitare în grup a viciului — găbjindu-i pe unii și pe alții. Treabă tot atît de ineficientă pe cît ai smulge doar cîteva frunzulițe de pe o tarla îmburuienată. Terenul de luptă s-a deplasat deci. Unde? În porturi și aeroporturi, pe șosele și în gări, la **punctele vamale.** A început spectaculosul duel al ingeniozității: unii cît mai abili în a ascunde, alții în a scotoci. În cutii de conserve, în obiecte de artă, în fructe glasate, în locul memoriei mașinilor de calcul, în locul morților, în morți, în transporturi de melci, în dovleci, prin dizolvare în whiski, nimic nu era imposibil pentru fantezia celor implicați. Nimic nu era intangibil pentru poliție; în escaladarea luptei, organele de ordine își perfecționau arsenalul de scotocire — raze Röntgen, cîini intoxicați cu drog și apoi ținuți «flămînzi» ca să-și caute cu destoinicie priza prin bagajele turiștilor, aparatură electronică... Pînă și bacteriile au intrat în arsenalul poliției, descoperindu-se specimene care devin fluorescente în apropierea heroinei. Adversarii nu s-au lăsat mai prejos. Spre exemplu, în urmă cu zece ani o ascunzătoare ingenioasă era considerat stomacul cămilelor vii. Vameșii au prins firul și au început să facă fiecărui patruped cîte o radioscopie gastroduodenală. Replica: din 1976, traficanții își folosesc propriul stomac. Nu-i poți pune pe toți la raze! Mai ales că în strategia războiului drogurilor s-a produs o nouă cotitură, aleasă, de data aceasta, de către «asediați». I s-a dat și un nume: **traficul furnicilor.** Îngustarea considerabilă a șanselor de trecere prin vămi (printr-o suită de vămi, de pe un continent pe altul), împreună cu loviturile în plin date unor laboratoare intermediare (în special celor din sudul Franței), au determinat o repliere a centrelor de prelucrare cît mai aproape de centrele de

cultură și o înlocuire parțială a transportului de narcotice cu «transportul» de... narcomani. Drumurile Asiei centrale și de sud-est au început a fi populate de categorii de turiști aflați în căutarea dozelor personale. Călătorul și provizia sa, asta înseamnă traficul furnicilor. Avantajos nu numai prin diseminarea «țintelor», ci și prin situația că legislația unor state nu sancționa (în numele libertății de proprietate!) deținerea de droguri. (Autorul acestor rînduri a asistat la un simpozion internațional ținut în Sicilia; printre altele, s-a dezbătut cu aprindere dacă o persoană la care se găsește drog fie și de ordinul tonelor poate fi pedepsită în situația că declară substanța «provizie personală»).

Cuvînt nou într-o luptă veche

În aceste condiții, în luptă a apărut un cuvînt nou: «colaborare» și în avanscenă au apărut diplomații. S-au întrunit conferințe și simpozioane internaționale, au fost semnate acorduri, s-a apelat la bunele intenții ale factorilor de guvernămînt. Rezultate pozitive: traficul prin Cipru a fost gîtuit, Iranul a introdus pedepse severe, inclusiv pedeapsa capitală, autoritățile mexicane au întocmit cu cele americane un plan comun de operațiuni în zona de frontieră, în Tailanda (unul din cele 3 vîrfuri ale «triunghiului de aur») producătorii și mînuitorii de droguri au fost asimilați inamicilor publici ce pot fi condamnați inclusiv la moarte, direct de către... primul ministru!

Geograficește, pata de ulei și-a modificat din nou conturul. Ponderea principală a locurilor de origine s-a deplasat spre America Centrală și de Sud, filiera de trafic înspre Europa încearcă să treacă via Maroc — Spania, placa turnantă a Amsterdamului s-a mutat și ea mai la nord. Dar, în special, a avut loc o nouă și spectaculoasă schimbare de strategie: stăpînirea **spațiului maritim și aerian.** Traficul clandestin ocolește vămile, renunță la «furnici» și se face engros pe mare și prin văzduh, cu vapoare și avioane particulare. Aeroporturi secrete în inima junglei amazoniene (inclusiv dotate cu aparatură de dirijarea navigației), vase rapide, avioane înarmate, inclusiv bombardiere dezafectate, iată arsenalul actual al traficanților. Organele de ordine mai au (deocamdată?) un singur atu cert: sateliții artificiali! Pe care îi și folosesc!

După cum se vede, s-au cîștigat numeroase bătălii, dar niciodată războiul. De ce oare? Dacă pătrundem mai adînc în noianul știrilor, dacă privim mai atent printre rîndurile declarațiilor de bune intenții, dacă demontăm neîncrezători mecanismul acestui perpetum mobile bine-rău, vedem că insuccesul eradicării flagelului are cauzele în structuri, în înțelesul cuprinzător al cuvîntului. Ne permitem să credem că principala cauză a acestei maree a decăderii, a acestui reflux al măcinării fizice și spirituale rezidă, oricît ar părea indirect, în strîmbătatea situației economice internaționale, în extrema ei bipolaritate.

La un pol se situează gura avidă a businessului și mecanismul anarhic al consumului hulpav; la celălalt pol — subdezvoltarea, resursele limitate. Este adevărat că autoritățile statelor capitaliste dezvoltate, state devenite piață a drogurilor, luptă cu convingere împotriva flagelului (pentru motive pragmatice, fiți siguri, nu e locul să le dezvoltăm aici), dar ele nu pot lupta împotriva cultului banului cîștigat prin orice mijloace, a atotputerniciei proprietății private, a reflexului de a se produce și a se consuma orice, chiar pieirea. Este adevărat că autoritățile statelor «furnizoare» — situate în principal în zonele tropicale — răspund cu receptivitate solicitărilor de a se colabora împotriva flagelului, dar în egală măsură ele sînt nevoite să lupte cu dezavantajele unor economii strict agrare, de multe ori bazate pe monocultură, care suferă direct consecințele fluctuațiilor de prețuri. Pentru fermierii particulari (de multe ori rezidenți chiar în țările puternice care reclamă colaborarea) gura deschisă a consumatoruiui de droguri este prea tentantă ca să n-o alimenteze.

În 1975 o adevărată armată aeriană s-a lansat în distrugerea a 15 000 (!) de plantații de mac pe teritoriul Mexicului; era de crezut că periculoasa cultură va fi eradicată; n-au trecut decît doi ani și operațiunea «Condor» viza din nou dacă nu chiar 15, în orice caz 10 mii de plantații. În Birmania, cel mai mare producător mondial de opiu, s-a trecut la un program simbolic de convingere a țăranilor din 25 de sate (dintr-o mie! de a înlocui culturile de **papaver somniferum** cu **cafea.** Să presupunem că munca de lămurire ar da roade. Cu ce s-ar schimba situația din moment ce aproape concomitent plantațiile de **cafea** din regiunea sud-americană Guajira scădeau în favoarea canabis-ului, planta din care se extrage marijuana? Ce să cultivi, spre exemplu, pe cele 70 000 de hectare de culturi clandestine descoperite numai anul acesta și numai în Columbia? Ce altceva să dai de lucru indienilor canelas, în condițiile rămînerii lor în înapoiere tehnică și profesională?

Fără nici o intenție de a politiza cu orice preț, faptele, lupta de Sisif cu toxicomania ne îndreptățesc să susținem că și acest flagel își are pivotul rădăcinii în actuala disarmonie a tabloului economic capitalist și în esența mecanismelor care l-au conturat astfel.

Grupaj de
Sergiu ANDON

I.A.S. Prejmer demonstrează convingător

MUNCA AGRICOLĂ - VARIANTĂ A MUNCII INDUSTRIALE

Rezultatele obținute pe plan mondial, ca și în țara noastră, dovedesc faptul că o agricultură modernă, de înalt randament, este de neconceput fără a fi înzestrată cu dotarea tehnică corespunzătoare. Practic, orientarea către intensificarea producției impune ca și munca agricolă să devină — în toate domeniile sale — o variantă a muncii industriale, motiv pentru care investițiile sînt dirijate, cu precădere, către: realizarea de complexe industriale, în ramura creșterii animalelor; mecanizarea și chiar automatizarea unor lucrări în producția vegetală; chimizarea, precum și concentrarea și specializarea — toate acestea urmărind atît sporirea producției la costuri cît mai scăzute, cît și crearea unor posibilități de valorificare superioară a tuturor resurselor materiale din agricultură.

Ce s-a realizat la I.A.S. Prejmer în sensul acestor idei?

Aplicarea celor mai avansate tehnologii a fost, încă de la început, o preocupare constantă a colectivului nostru de muncă. Totuși, prevederile Directivelor celui de al XI-lea Congres al P.C.R. privind modernizarea agriculturii, în scopul asigurării unor producții tot mai mari și de calitate superioară, a constituit un moment de adevărată răscruce și pe linia accelerării procesului de industrializare a activităților ce se desfășoară în întreprinderea noastră. Astfel, pornind de la minuțioase studii tehnico-economice, făcute la nivelul fiecărei ferme, am întocmit un «strict necesar» de forță de muncă — însă forță de muncă policalificată! — care, cu ajutorul mașinilor și utilajelor de care dispunem, (în bună măsură create chiar de noi, în întreprindere) reușește să asigure mecanizarea lucrărilor din cîmp în proporție de 98 la sută. Practic, ca să dau un exemplu, cu toate că avem 750 hectare cu cartofi, numărindu-ne printre cei mai mari producători, inclusiv de superelită și clone, din țară, noi nu mai folosim sapa la această cultură. Cît privește activitatea din zootehnie, sector ce are o pondere de 50 la sută în unitatea noastră, întregul proces tehnologic este astfel organizat încît totul, de la montă și fătări pînă la sacrificarea animalelor și industrializarea produselor și a subproduselor, se face în flux continuu, conform cu cele mai moderne tehnologii. Sîntem I.A.S.-ul cu cel mai mare efectiv de vaci cu lapte din țară. Avem peste 4 000 de animale, de la care obținem o producție medie de peste 3 700 litri lapte, în vreme ce ferma elită realizează peste 5 000 litri de lapte pe vacă furajată. În aceste condiții e aproape lesne de înțeles: fără o organizare matematică, de tip industrial, nu s-ar putea face treabă așa cum se cuvine. Tocmai de aceea, prin măsurile speciale de integrare, adoptate în ultima vreme, am mers dincolo de obișnuita modernizare concretizată prin mecanizarea lucrărilor în adăposturi. Mai exact, am creat posibilitatea de preparare superioară a laptelui și a cărnii chiar în cadrul întreprinderii, respectiv în noile secții anume organizate pentru fabricarea brînzeturilor și a preparatelor de carne, pe care le furnizăm magazinelor din rețeaua «Gostat». Dealtfel, sectorul nostru industrial este mult mai cuprinzător. În cadrul său

mai intră o fabrică de spirt, care folosește ca materie primă cartofi sub stas, rezultați de la sortare, precum și un autentic sector de mecanizare. Prin activitatea acestor subunități, de tip industrial, valoarea producției, pe ansamblul întreprinderii, a înregistrat o creștere de 40 milioane de lei anual, în condițiile reducerii ponderii forței de muncă manuală cu circa 30 la sută.

În acest context aș face o subliniere, pe care o consider deosebită: lucrătorii din colectivul nostru — muncitori, tehnicieni și ingineri — toți dornici să asigure activității proprii cote mereu mai înalte, cît mai aproape de cele înregistrate în industrie — s-au înrolat activ în mișcarea de inovații și invenții, multe realizări ale lor contribuind la îmbunătățirea întregului proces de producție, la creșterea calității și, în final, la obținerea unor însemnate beneficii suplimentare. Dispozitivul pentru administrat îngrășăminte chimice concomitent cu plantatul cartofilor; mașina pentru recoltat cartofi tip «Prejmer»; remorca pentru preparat soluțiile folosite la erbicidare; pulsatorul electric pentru padocuri și elevatorul pentru transportat fin; în sfîrșit, uscătorul blăniților de nurcă, sau mașina pentru degresat piei — ca să dau și din domeniul acesta niște exemple — constituie numai cîteva roade ale mișcării de inovații și invenții despre care am vorbit.

Preocupările noastre îmbracă, însă, și alte domenii care vizează industrializarea. Astfel, am reușit să dezvoltăm, după principii industriale, crescătoria de nurci, care a ajuns la o capacitate de 30 000 de animale pe an și sîntem pe cale să creem o secție specializată în prelucrarea pielicelelor de nurcă. Totodată, am început lucrările pentru a amenaja încă o păstrăvărie, a treia la număr, astfel încît, în viitorul apropiat vom detine cea mai mare suprafață de luciu de apă din Europa, în domeniul acesta. Construim, de asemenea, și un complex de selecție pentru porci, cu o capacitate de 30 000 de capete urmînd ca, începînd din anul 1979, să livrăm material de reproducție către alte complexe din țară, specializate în creșterea și îngrășarea animalelor pentru carne.

Firește, s-ar putea vorbi încă mult despre felul cum se poate acționa pe linia industrializării activităților specifice agriculturii atît la noi în unitate, cît și în oricare altă unitate agricolă de stat sau cooperatistă. În acest sens, esențială este ridicarea continuă a nivelului de conștiință politică și pregătire profesională, astfel încît înnoirile revoluției tehnico-științifice să poată fi preluate din mers, conform cu cerințele noii economii moderne, socialiste, pe care sîntem chemați să o slujim.

Ing. Ioan TOMA,
directorul I.A.S. Prejmer,
jud. Brașov

FOLOSIREA INTENSIVĂ A PĂMÎNTULUI- SUPORTUL TUTUROR SUCCESELOR

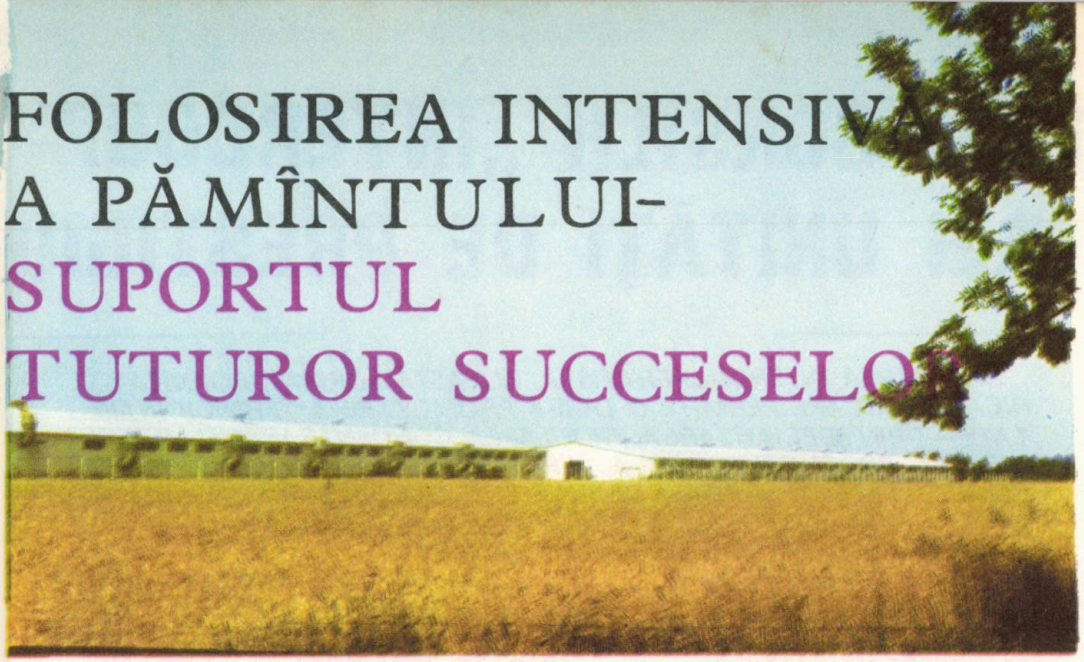

Sînt 18 ani de atunci. Cu toate acestea, îngrijitorului Marin Marciu — primul om care a legat o vacă în grajdul unității — i se pare că totul s-ar fi petrecut mai ieri-alaltăieri. În toamna lui 1960, lua ființă cooperativa agricolă de producție din Drăgănești-Vlașca, județul Teleorman. 3 400 hectare de teren, 157 animale, cîteva zeci de atelaje și cam atît. Cu această avere porneau la drum, atunci, unindu-și pămîntul și munca, gospodarii comunei. Iar astăzi, privind peste ani, aceluiași Marin Marciu — membru în consiliul de conducere de la înființare — aproape că nu-i vine să creadă unde a ajuns cooperativa sub ochii săi și ai celorlalți cooperatori: producția globală, însumînd aproape 60 milioane de lei, este de 11 ori mai mare față de cea realizată în primul an de activitate; valoarea averii obștești a crescut de 33 de ori; fondul de retribuire se ridică la circa 15 milioane de lei, fiind de 8 ori mai mare, în condițiile reducerii forței de muncă cu 800 de brațe; în sfîrșit, efectivul de taurine se ridică la 3 010 capete, anual pornind din fermă, către fondul centralizat al statului, 1 300 tone de carne, față de 4 tone în anul de început; ca să nu mai vorbim de modernul complex avicol pe baterii, unde se produc, în prezent, aproximativ 22 milioane de ouă anual, sau «pentru tot românul cîte un pui» — așa cum obișnuiește să spună Radu Riciu, Erou al Muncii Socialiste, președintele unității.

Pentru harnicii cooperatori din această parte a Cîmpiei Burnazului, «secretul» performanțelor la care au ajuns este unul singur, anume folosirea chibzuită a bunului cel mai de preț ce le stătea la îndemînă. — *pămîntul*. Drumul recoltelor mereu în urcuș nu a fost tocmai ușor. Să ajungi, într-un timp relativ scurt, de la 952 la 4 261 kg grîu la hectar, de la 1 220 kg porumb boabe pînă la 8 105 kg (în cultură neirigată!), sau să obții de pe fiecare hectar circa 30 tone de legume, în comparație cu nici 8 tone în trecut, sînt doar cîteva salturi ce marchează noua calitate cu care oamenii acestor locuri au înnobilat pămîntul, silindu-l să fie mai darnic, să producă de la un an la altul tot mai mult. Firește, în condițiile muncii organizate, în cadrul cooperativei, un rol hotărîtor l-au avut mijloacele tehnicii moderne — mecanizarea, chimizarea etc. — puse de stat la dispoziția harnicilor truditori ai pămîntului. Totuși, fără o participare masivă la muncă, toți membrii marii familii acționînd ca unul singur, în deplină cunoștință de cauză, știind că de ei depindea, în ultimă instanță atingerea fiecărui scop propus, unitatea n-ar fi ajuns să-și cucerească un binemeritat prestigiu în județ și în întreaga țară. A fost nevoie de multă trudă pentru însușirea agrotehnicii moderne, pentru mînuirea cu maximum de randament a mașinilor și utilajelor, pentru folosirea eficientă a fiecărui gram de îngrășămînt, chimic și organic, ca și pentru găsirea și aplicarea celor mai adecvate forme de organizare a muncii. În felul acesta au început să «țîșnească» recoltele mari și de aici veniturile în continuă creștere. Concret, în 1977 «recompensa» pămîntului a echivalat cu un venit de 1 714 000 lei la 100 de hectare, pentru ca în 1978 suma să crească la 1 870 000 lei, urmînd ca în ultimul an al cincinalului aceiași sută de hectare să asigure un venit de 2 111 000 lei.

Strădania oamenilor de aici pentru mai mult și mai bine, în toate sectoarele de activitate a cunoscut — dincolo de împlinirile materiale ale obștei și ale fiecărei familii în parte — și o răsplată morală, unității conferindu-i-se, începînd din 1971 consecutiv, înalte distincții ale statului nostru: de patru ori Ordinul Muncii clasa I și de două ori Ordinul Meritul Agricol. Cu acest suport material și spiritual s-au hotărît cooperatorii din Drăgănești-Vlașca să lanseze chemarea la întrecere — pentru anul 1978 — către toate unitățile surori din țară. Iar acum, cînd se adună ultimele roade ale muncii de peste an, prind un contur tot mai pregnant înfăptuirile prin care cooperatorii au reușit să-și onoreze obiectivele înscrise în propria lor chemare. Care vor fi cîștigătorii? Vom afla la timpul potrivit. Sigură, deocamdată, rămîne ambiția mărturisită de președintele Radu Riciu: «Nu vom găsi odihnă decît atunci cînd vom reuși să realizăm de pe fiecare hectar cultivat minimum 5 000 kg grîu, 10 tone porumb boabe sau 70 tone sfeclă de zahăr, pînă nu vom ajunge la o producție globală de peste 100 milioane lei din care producția netă să reprezinte cel puțin 55 la sută».

A. SURUGIU

TREI CONSILII „INTERCOOP" TREI UNITĂȚI DE PRESTIGIU

ASOCIEREA INTERCOOPERATISTĂ, ACEASTĂ FORMĂ ORGANIZATORICĂ NOUĂ CARE PERMITE O LARGĂ PROMOVARE A TEHNICII ÎNAINTATE — PRIN SPECIALIZAREA, PROFILAREA, CONCENTRAREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI — ȘI-A VERIFICAT POTENȚIALUL ECONOMIC, CU REZULTATE CÎT SE POATE DE BUNE, ȘI ÎN JUDEȚUL IAȘI, CONTRIBUIND LA CONTINUA CONSOLIDARE ȘI DEZVOLTARE A COOPERATIVELOR ASOCIATE, LA CREȘTEREA VENITURILOR OAMENILOR, PRECUM ȘI LA SPORIREA CONTRIBUȚIEI AGRICULTURII COOPERATISTE LA DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE. VĂ ÎNFĂȚIȘĂM CÎTEVA REALIZĂRI EDIFICATOARE, CONSTATATE ÎN TREI DINTRE ASOCIAȚIILE IEȘENE, CARE DE CARE MAI REPREZENTATIVE. **În ordine: URICANI, TOMEȘTI ȘI PAȘCANI.**

MÎNDRIA DE A FI ÎN FRUNTE

— de vorbă cu medicul veterinar Ion Nicuță, directorul unității —

— Stimate tovarășe director, cine zăbovește, oricît de puțin, în mijlocul colectivului dumneavoastră de muncă, își dă seama, fără nici un fel de eforturi, că oamenii își desfășoară activitatea într-un fel deosebit.

— Nu vă înșelați. Pe scurt, iată despre ce este vorba: în 1977, ca urmare a rezultatelor economice obținute, asociația Uricani, profilată pe creșterea găinilor ouătoare, a ocupat locul întîi pe județ, devenind unitate fruntașă în întrecerea socialistă. Între altele, realizînd o medie de peste 250 ouă, față de 220 planificate pe găină ouătoare, ni s-a acordat și Ordinul **Meritul Agricol** clasa întîi. Planul de beneficii, ca să mai dau un exemplu, a fost depășit substanțial, cu circa 1 000 000 de lei. Toate acestea nu sînt străine de acțiunea de modernizare a complexului nostru avicol. Modernizarea despre care vorbesc, respectiv trecerea de la fluxul tehnologic de producție pe așternut permanent la cel caracterizat prin creșterea găinilor ouătoare în baterii, a fost începută în 1975 și încheiată la sfîrșitul anului trecut. În felul acesta, în același spațiu productiv — bineînțeles modernizat — am putut ajunge la creșterea unui număr de 180 000 găini ouătoare și 80 000 puicuțe pentru reproducere, ceea ce înseamnă 250 și, respectiv, peste 330 la sută mai mult decît capacitatea inițial proiectată a complexului. Așa am ocupat locul întîi pe județ. Și, vedeți dumneavoastră?, mîndria de a fi în frunte îi ambiționează pe oameni; ne stimulează să facem tot ce stă în puterile noastre pentru a păstra și în 1978, dacă nu același loc de fruntași, cel puțin una dintre pozițiile cele mai de sus ale clasamentului în noua ediție a întrecerii socialiste.

— Ce v-ați propus și, mai ales, ce ați realizat, pînă acuma, în scopul acesta?

— Așa cum stau lucrurile pînă la ora actuală, apreciem că măsurile tehnico-organizatorice pe care le-am adoptat se vor solda cu o producție medie de ouă superioară celei de anul trecut. Ne gîndim la cel puțin 255-260 de ouă pe găină producătoare. Dar dincolo de aspectele direct productive, anul acesta au stat în atenția colectivului nostru de muncă și alte preocupări. Este vorba de înființarea unei stații pentru sortat, dotată cu două mașini moderne, a căror capacitate de lucru se ridică la 20 000 ouă pe oră. Ne pregătim ca la sfîrșitul lunii octombrie să inaugurăm un depozit frigorific care ne va permite să conservăm, în condiții ideale, cinci-șase milioane de ouă în eventualitatea că se vor ivi perioade de supraproducție, ori perioade în care produsele noastre vor avea o desfacere lentă pe piață. În sfîrșit, chiar dacă s-ar părea că nu are nici o legătură cu activitatea strict avicolă — însă fiind puternic ancorată la ideea autogospodăririi și autogestiunii economice — tot anul acesta am pus bazele unei crescătorii de nutrii, populată cu 500 femele și 100 de masculi, fermă ce

va asigura 2 500-3 000 de pielicele pe an, cu consecințe economice lesne de bănuit.

— Desigur, dispuneți de cadre bine pregătite, care să facă față și acestei activități secundare, concomitent cu sarcina principală, de a produce păsări și ouă...

— Medicul epizootolog Eugenia Tihovici, împreună cu cîțiva colaboratori apropiați, sînt în măsură să asigure menținerea sănătății efectivelor, cu mortalități sub indicele tolerat de tehnologie. Însă, la priceperea și destoinicia lor se adaugă dăruirea și pasiunea mecanicilor din echipa condusă de maistrul Constantin Tiulea, sub mîna cărora se desfășoară cele mai importante faze ale procesului tehnologic, mecanizat aproape sută la sută. În sfîrșit, demnă de laudă este munca celor mai multe muncitoare din halele de păsări, cum ar fi Angela Harasian, Elena Iliți, Aneta Pichiu și altele, toate calificate la locul de muncă și fiecăreia revenindu-i cîte 15 000 găini ouătoare spre îngrijire, ceea ce înseamnă o productivitate a muncii de aproape 500 000 lei pe om, anual.

— Dar pentru ei, pentru oamenii aceștia minunați, ce s-a întreprins?

— Nu voi aminti decît două aspecte: în primul rînd — creșterea cîștigului mediu, ca urmare a modernizării procesului de producție, la peste 2 000 lei lunar, în condițiile ușurării efortului fizic, fapt ce a asigurat definitiv permanentizarea; în al doilea rînd — inaugurarea construcției unui bloc cu 20 de apartamente, al cărui demisol va fi ocupat de o cantină, în vreme ce la parter vor fi amenajate o creșă și o grădiniță pentru copiii personalului nostru muncitor. Construcția va fi terminată în prima jumătate a anului 1979, iar apartamentele vor fi distribuite principalilor factori de întreținere — mecanici, electricieni, sanitariști, fochiști și șoferi — a căror prezență în imediata apropiere a unității nu mai trebuie discutată.

CUM SE ONOREAZĂ NUMELE DE UNITATE ETALON?

Actul de naștere al asociației a fost semnat în anul 1970. Membrii cooperatori din unitățile Tomești, Holboca, Aroneanu, Tutora, Prisăcani, Golăești și Comarna dîndu-și seama de saltul calitativ, pe care putea să îl ofere cooperarea, au hotărît să își unească forțele pentru a realiza în comun, la parametri superiori, sarcinile de plan ce le reveneau pe linia producției de carne de porc. S-au aprobat, deci — prin vot unanim — investițiile necesare construirii unui complex cu o capacitate proiectată de 60 000 locuri, producția de carne urmînd să fie de 6 200 tone pe an. Popularea parțială a primelor adăposturi s-a făcut în primăvara lui 1973, abia în anul următor complexul a intrat în funcțiune cu întreaga capacitate. De atunci, înregistrînd an de an un șir de succese, asociația avea să-și dobîndească un binemeritat renume de unitate etalon.

Prin ce se remarcă activitatea asociației de la Tomești?

Receptivitatea la nou și promovarea acestuia, cu maximă operativitate, în procesul de producție; preocuparea pentru continua ridicare a pregătirii profesionale a întregului personal muncitor; valorificarea superioară a resurselor interne; în sfîrșit, evidența contabilă computerizată. Toate acestea, sub o conducere colectivă bună, competentă în cel mai autentic sens al cuvîntului. Acestea ar fi «cheile» cu care și-a deschis asociația ieșeană porțile, către afirmare. Iată și cîteva argumente mai concrete: mergînd pe linia folosirii intensive a spațiilor existente, colectivul de muncă al asociației a încheiat în primul trimestru din 1978 acțiunea de modernizare, fapt ce a permis atît sporirea efectivului de animale, cît și creșterea producției de carne cu 25 la sută. Practic, dacă înainte de modernizarea halelor pentru fătări (adică pînă a fi eliminate spațiile neeconomicoase) se obțineau maximum 73 000 de purcei, în prezent se pot produce circa 100 000 de purcei, diferența obținîndu-se în cele 312 boxe create suplimentar, prin reorganizarea spațiului de reproducție. Se cere, de asemenea, subliniat și faptul că — prin amenajarea, după o idee nouă, a boxelor suspendate pe peliculă de apă — nu numai că se elimină o serie de cheltuieli neeconomicoase, dar s-a asigurat creșterea productivității muncii cu 280%, fiecărui muncitor revenindu-i sarcina să îngrijească 90 de scroafe și nu 32, cum se întîmpla înainte. Mai exact, astăzi sînt necesari numai 14 oameni pentru a îngriji 1 080 de animale matcă pe cînd, înainte de modernizare, era nevoie de 30, care îngrijeau abia 768 de animale.

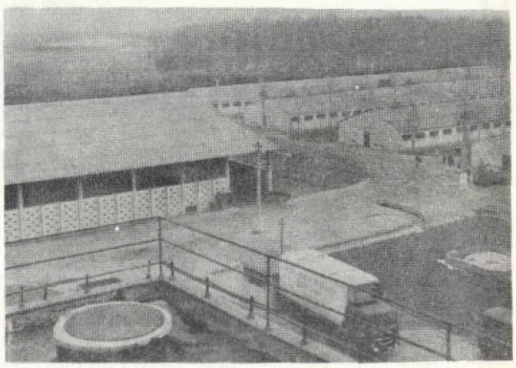

La fel stau lucrurile și în ferma de creștere a tineretului porcin. Aici, trecîndu-se tot la boxe suspendate pe peliculă de apă, capacitatea fiecărui compartiment a sporit de la 550 la 1 500 de locuri, norma anuală de lucru sporind și ea de la 1 100 la 3 000 animale pentru fiecare îngrijitor. Cît privește sectorul de îngrășare, realizîndu-se numai cu resurse proprii mecanizarea întregului proces de furajare, productivitatea muncii a crescut cu 210 la sută, numărul îngrijitorilor reducîndu-se de la 30 la 14, fiecăruia dintre lucrători revenindu-i pentru îngrijire 2 200-2 400 de porci. Așa se explică faptul că numărul muncitorilor direct productivi este — începînd cu anul 1978 — de 180, comparativ cu 270, cîți erau necesari înainte de modernizare. La fel se explică, dealtfel, și creșterea retribuției medii cu circa 74 la sută.

Socotim necesar să ne oprim, fie și sumar, asupra activității cîtorva dintre cei ce muncesc cu dăruire și cu multă pricepere în cadrul asociației. Ne gîndim, bunăoară, la medicul veterinar Viorel Bîntu, șeful fermei de îngrășare, care și-a înscris numele printre fruntașii întrecerii socialiste pe țară datorită unor rezultate deosebite, obținute în producție și pe plan financiar; îi avem în vedere, totodată, pe cooperatorul Grigore Romanică și pe tehniciana Maria Cristea, cărora, prin aplicarea științifică a montei artificiale la scroafele de reproducție, le revine un merit aparte atît în asigurarea unui procent ridicat de fecunditate (peste 80 la sută, față de 70 în sistem proiectat), cît

și în creșterea prolificității și a viabilității, toate acestea finalizîndu-se în cîte 18 purcei înțărcați de la fiecare scroafă, în 2,2 fătări, realizate pe an; ne mai gîndim, de asemenea, la cooperatorii Gheorghe Cazacu și Elena Chesler. Petre Tuțu și Mariana Stan, precum și la maistrul mecanic Gheorghe Ursache, care este și secretar al organizației de partid din unitate. Toți aceștia, și încă mulți alții — în majoritate oameni calificați la locul de muncă — au ajuns să practice o îngrijire științifică a animalelor, cu maximum de randament, o dovadă concretă fiind și faptul că productivitatea muncii pe lucrător se ridică la peste 300 000 de lei, cu tendința ca în anul 1979 — datorită intensificării producției — să se ajungă la cel puțin 450 000 de lei!

CU GÎNDUL LA ȘI MAI MARI PERFORMANȚE

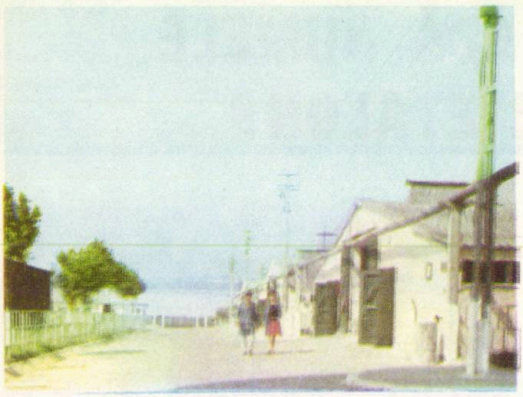

Graiul sintetic, însă atît de expresiv, al cifrelor, poate vorbi mai mult decît orice comentarii. Priviți tabelul alăturat, care este o adevărată oglindă a realizărilor deosebite, obținute în ultimii trei ani la Pașcani, într-o asociație economică intercooperatistă tînără, al cărei obiectiv economic este îngrășarea de tineret taurin:

	STE	1975	1976	1977	1980 (prevăzut)
Producția globală	100%	105%	122%	151%	120%
Producția marfă	100%	100%	122%	140%	126%
Productivitatea muncii	100%	134%	190%	227%	205%
Preț de cost la greutate vie	100%	104%	105%	103%	100%
Preț de livrare	100%	100,5%	107%	106%	100,3%
Beneficii	100%	300%	120%	135%	152%

Observați? Ca martor pentru dinamica rezultatelor economico-financiare din perioada 1975-1977 am luat cifrele de plan stabilite, cu maximum de exigență, în studiul tehnico-economic. Potrivit acelorași exigențe, ale inceputului, au fost pronosticate și realizările din 1980. Ei bine, cum este lesne de văzut, în majoritatea cazurilor previziunile pentru ultimul an al cincinalului sînt aproape în toate cazurile realizate și depășite încă de anul trecut.

Cum se explică?

Este — așa cum ne-a declarat inginerul zootehnist Ionel Enache, directorul asociației — un rezultat firesc al eforturilor făcute pe linia unei cît mai bune organizări a procesului de producție atît de cele cîteva cooperative agricole asociate, cît și de colectivul de muncă direct angajat în creșterea și îngrășarea viteilor. Un prim aspect al efortului respectiv îl constituie asigurarea unei balanțe furajere echilibrate. Astfel, sub conducerea ing. Mihai Ionescu, șeful fermei vegetale, cele 1 000 hectare destinate producerii de nutrețuri sînt cultivate, conform celor mai moderne tehnologii, cu porumb pentru siloz în proporție de 30 la sută, 30 la sută din suprafață fiind destinate orzului pentru aplatizare (după care se realizează o a doua cultură de porumb siloz), iar restul de 40 la sută se folosește pentru obținerea leguminoaselor perene. Adăugînd sporurile de producție la hectar în continuă creștere (spre exemplu un plus de 400 kg orz, 1 400 kg lucernă, sau 7 000 kg porumb siloz în 1977, față de realizările lui 1976), precum și buna pregătire a hranei, bine echilibrată din punct de vedere al principiilor nutritive, este lesne de înțeles că asociația a dispus și continuă să dispună de elementul esențial, care stă la baza unei producții de carne sporită. Totul depinde, însă, de felul cum este organizată munca și la nivelul celor două ferme zootehnice — conduse de medicul veterinar Frantz Tehaniuc și de tehnicianul Nicușor Gheorghe — iar oamenii fac tot ce le stă în putință și reușesc să fie mereu la înălțime.

Iată-i pe îngrijitorii Ion Agachi, Catinca Irimia, Taisa Neamțu, Petru Cazacenco sau Miluță Florea. Se numără printre cei mai destoinici lucrători ai restrînsului colectiv ce numără numai 62 de oameni, dintre care 19 își desfășoară activitatea în ferma vegetală, alți cîțiva făcînd parte din aparatul tehnico-administrativ. Statornici în unitate încă de la înființarea acesteia, oamenii despre care vorbim — foști simpli cooperatori — au devenit, de-a lungul cîtorva ani, niște zootehniști de primă mînă, policalificați, cunoscători ai tuturor tainelor meseriei, de la procesele biologice ale animalelor, pînă la mecanizarea fluxurilor tehnologice. Nu întîmplător, sub atenta lor supraveghere — avînd hrană la discreție, în amestecuri de furaje bine echilibrate — animalele cresc «văzînd cu ochii», ceea ce permite să se asigure și o continuă ridicare a greutății medii la livrare. Astfel, dacă în 1977 această greutate s-a ridicat la 402 kg pe viței îngrășat, 1978 anunță pe puțin 415 kg, cu perspectiva de a se ajunge la 420-430 kg pînă în ultimul an al cincinalului. Așa se explică, dealtfel, și faptul că productivitatea muncii de aproape 350 000 lei pe om/anual — realizată în 1977 și socotită ca limită — se anunță a fi cu mult depășită anul acesta cînd, ca urmare a unor modernizări «de ultimă oră», care au permis îndesirea animalelor, capacitatea complexului a sporit cu circa 450 de capete. Prin toate acestea, precum și prin alte performanțe noi, la care se gîndesc, harnicii lucrători din cadrul asociației de la Pașcani țintesc, din nou, un loc fruntaș pe județ și — de ce nu am spune-o? — aspiră cu încredere la și mai mult.

Grupaj realizat de
Ivan AUREL

din generozitatea pâmîntului moldav

Bucium — nume care aureolează vinurile româneşti şi argumentează convingător generozitatea pămîntului moldav — se asociază, începînd din acest an, cu o marcă sortită unei strălucite cariere «Vinul spumant-Muscat». Am caligrafiat acest nume şi ne-am adus aminte de atîtea epitete cu care însoţesc cunoscătorii vinurile din podgoriile Moldovei. De la Cantemir la Păstorel Teodoreanu, atîţia «eruditi» le-au declinat calităţile care le-au făcut faima: un buchet fără pereche, o aromă unică, o savoare ieşită din comun. Toate aceste însuşiri care definesc un patrimoniu cu o vechime — aşa cum a demonstrat profesorul I. C. Teodoreanu — imemorială, îşi vor găsi o împlinire superioară în noul produs, podoabă a oricărei pivniţe şi a oricărei vinoteci.

În realizarea lui — e necesar să menţionăm înainte de a intra în alte detalii — îşi găseşte finalitatea o activitate desfăşurată timp de peste trei ani, sub conducerea unui specialist reputat: inginerul Gheorghe Anghel. For mat, ca ucenic, la Pietroasele şi Valea Călugărească, dar aderînd mai apoi, întim, la climatul podgoriilor Iaşului, inginerul Anghel, care mai are la activ două brevete de invenţii şi s-a ilustrat şi pe tărîmul scrisului printr-o monografie a Cotnarului, premiată de Oficiul Internaţional al Viei şi Vinului la reuniunea de la Cordoba, a observat un mic neajuns care a constituit de fapt punctul de plecare al realizării sale. Microclimatul din podgoria Iaşului nu favorizează, în fiecare an, ajungerea la deplină maturitate a strugurilor din soiul Muscat Ottonel, care se realizează într-un volum de circa 2 500 de tone anual. Cum aceştia acumulează totuşi

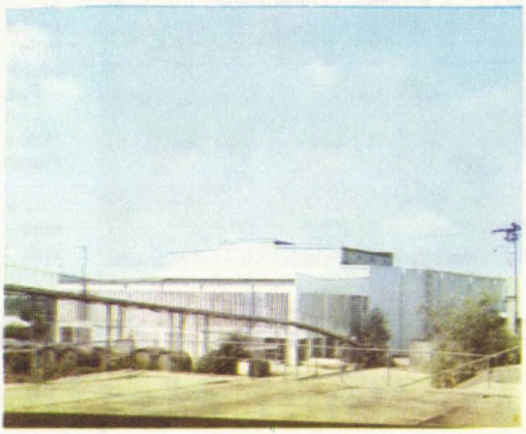

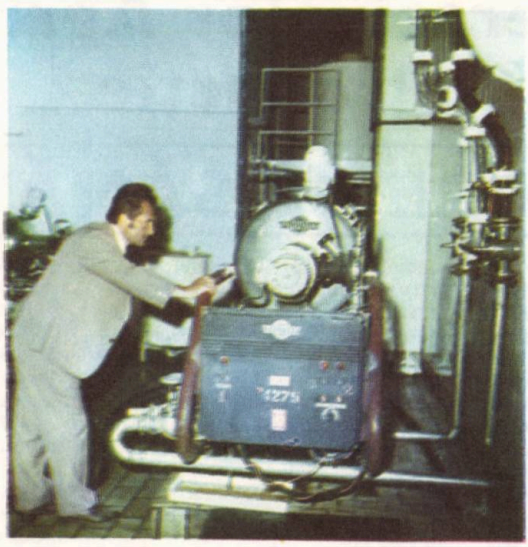

180—200 grame de zahăr per litru, ei devin excelenţi pentru producerea vinului spumant. Ambiţia inginerului Anghel şi a colectivului său a fost nu numai de a valorifica superior această materie primă ci şi de a o face într-un chip nou, original, deosebit de tehnologiile consacrate. Astfel, el a adoptat metoda de fermentare în autoclave. Experienţele efectuate în această direcţie au condus la finisarea unei tehnologii sigure, ireproşabile. Astfel a fost posibil să se treacă de la stadiul unei staţii pilot, la acela de producţie în masă. În 1977 s-au şi produs circa 200 000 de litri; în viitor se prevede creşterea simţitoare a volumului total al producţiei.

Vinul spumant Muscat se remarcă printr-o personalitate distinctă, de aleasă nobleţe. El este o băutură prin excelenţă naturală, obţinută din must «răvac» de Muscat Ottonel fără nici un adaus, cu o aromă suavă inegalabilă, cu un gust dulce, echilibrat, care prin tăria sa alcoolică coborîtă (cca 8°) şi conţinutul ridicat în zahăr natural de strugure poate fi consumat cu deosebită plăcere.

Prin calităţile pe care le întruneşte se aseamănă cu băutura italienească «Asti Spumante», obţinută din soiul aromat Moscato Gialo. Aşadar, începînd din 1978 amatorii de băuturi spumante din ţară şi de peste hotare vor găsi în «Vinul spumant Muscat», ofrandă a acestui generos pămînt moldav, lăudat de Cantemir şi de Păstorel Teodoreanu, un produs de înaltă clasă, capabil să satisfacă exigenţele cele mai înalte.

O cupă de Vin spumant Muscat, în cinstea realizatorilor lui!

Maria BOGDAN

Complexul U.N.C.A.P. de la Buziaș

Unitățile de tratament ale Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

IZVOARE DE SĂNĂTATE

Înfăptuind cu consecvență politica Partidului Comunist Român de îmbunătățire continuă a condițiilor de viață a membrilor cooperativelor agricole, manifestînd grijă permanentă pentru refacerea și menținerea sănătății acestora, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție a luat măsuri de a construi complexe sanatoriale destinate tratamentului balneoclimateric.

În prezent funcționează 10 unități de tratament la: Amara — județul Ialomița, Bala — județul Mehedinți, Buziaș — județul Timiș, Bizușa — județul Sălaj, Covasna — județul Covasna, Geoagiu — județul Hunedoara, Lacu Sărat — județul Brăila, Nicolina — județul Iași, Olănești — județul Vîlcea și Sărata Monteoru — județul Buzău. Sînt în curs de realizare și alte unități care, împreună cu cele existente, vor satisface nevoile de tratament balneoclimatic la sfîrșitul anului 1980 a peste 43 000 cooperatori pe an.

Unitățile funcționează tot timpul anului, sînt dotate cu aparatură modernă și instalațiile necesare efectuării tratamentului în cele mai bune condiții, iar masa se servește în cantine proprii, cu excepția unităților Buziaș și Olănești, unde tratamentul și masa sînt asigurate de unitățile de profil ale statului. În toate unitățile, cazarea se face în camere cu două paturi dotate cu instalațiile sanitare necesare.

Unitățile pentru tratamentul balneoclimatic al țăranilor cooperatori se adaugă la categoria edificiilor cu funcționalitățile preconizate de știința medicală modernă, de profilaxie, cură și recuperare medicală.

Profilul și factorii terapeutici ai acestor unități se prezintă astfel:

— Unitatea Amara se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor și afecțiunilor ginecologice.

De asemenea se pot trata ca boli asociate, bolile dermatologice, profesionale, endocrine, de nutriție, hepatobiliare, albuminuri ușoare și litiaze urinare.

Factorii terapeutici

— apa lacului, sulfatată, clorurată, sodică, magneziană, slab bromurată;

— nămolul sapropelic din lac;

— apă minerală la sondă, pentru cura internă, sultatată, bicarbonatată, sodică, magneziană;

— climat de stepă.

Băile Amara se află pe malul lacului cu același nume, în cîmpia Bărăganului, la o distanță de 8 km de gara orașului Slobozia și este deservită de o linie permanentă de autobuze.

— Unitatea Bala se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor, afecțiunilor ginecologice, hepato-biliare, digestive, de nutriție, endocrine și ale căilor urinare, cu deosebire în curele de diureză, intoxicațiile cu substanțe chimice și metale grele.

Factorii terapeutici

— ape minerale, mezotermale, sulfuroase, oligominerale;

— împachetări cu parafină;

— climat de cruțare, aerosoli generați de plante de cîmp și o atmosferă bogată în ioni negativi.

Băile Bala se află la o distanță de 57 km de municipiul Drobeta Turnu Severin, transportul fiind asigurat de autobuze. Stațiunea este situată la o altitudine de 300—400 m, înconjurată de dealuri acoperite cu plantații bine adăpostite de vînturi, ceea ce îi conferă un climat continental moderat.

— Unitatea Bizușa se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor și ale sistemului nervos periferic.

Ca boli asociate se pot trata afecțiunile ginecologice, digestive și ale glandelor anexe, hepato-biliare, endocrine, rinichiului și ale căilor urinare.

Factorii terapeutici

— ape minerale, slab sulfuroase, bicarbonatate, sulfatate, sodice, calcice, magneziene, hipotone;

— climat de cruțare, conferit de concentrația aerosolilor cu ioni negativi și a rășinilor de pădure.

La băile Bizușa se ajunge cu trenul pînă la halta de cale ferată cu același nume, iar din județele Bihor, Satu-Mare, Maramureș, Mureș, Bistrița-Năsăud și Cluj și cu autobuzul.

Stațiunea se află la o altitudine de 240 m, este înconjurată de coline, bine protejată de păduri.

— Unitatea Buziaș se recomandă în tratamentul afecțiunilor cardio-vasculare, insuficiențe coronariene cronice și ale sistemului nervos.

Ca boli asociate se pot trata boli ale tubului digestiv, hepato-biliare, profesionale, de nutriție și metabolism.

Factorii terapeutici

— izvoare carbogazoase, bicarbonatate, clorurate, sodice, calcice, magneziene, feruginoase, hipotone.

La băile Buziaș se ajunge cu trenul pînă la gara cu același nume.

Stațiunea se află la o altitudine de 128 m, cu o climă continentală moderată, cu caracter de trecere către climatul continental și cel mediteranian.

— Unitatea Covasna se recomandă în tratamentul afecțiunilor cardio-vasculare, insuficiențe coronariene cronice, ale tubului digestiv și hepato-biliare.

Ca boli asociate se tratează bolile endocrine și de nutriție, ale sistemului nervos periferic și profesionale.

Factorii terapeutici

— izvoare cu ape minerale carbogazoase, bicarbonatate, feruginoase, calcice, magneziene, clorurate, sodice, hipo și hipertone;

— mofetă cu emanații de gaze;

— climat constant de cruțare.

Stațiunea este situată în orașul Covasna, în depresiunea Bretcu, la poalele versantului vestic al munților Vrancea, avînd gară locală. Altitudine 564 m, cu un climat continental moderat.

Unitatea Geoagiu se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor, ale sistemului nervos periferic.

Ca boli asociate se tratează bolile profesionale, de nutriție și metabolism, endocrine și dermatologice.

Factorii terapeutici

— izvoare cu ape termale bicarbonatate, calcice, magneziene, hipotone, mezotermale.

— Climat de cruțare.

Stațiunea este situată la 20 km nord de Orăștie într-o zonă deluroasă la o altitudine de 350 m. Se circulă cu trenul pînă la halta Geoagiu sau stația Orăștie, iar de aici cu autobuzul pînă la stațiune.

Unitatea Lacu Sărat se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor, ale sistemului nervos periferic și ginecologice.

Factorii terapeutici

— apa lacului — cloruro-sodică, sulfatată, magneziană concentrată;

— nămol sapropelic;

— climat excitant.

Stațiunea este situată la nord-vest de Brăila, legată de gara orașului prin linie de tramvai și autobuze.

Unitatea Nicolina se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor, ale sistemului nervos periferic, ginecologie și dermatologie.

Complexul U.N.C.A.P. de la Amara.

Factorii terapeutici

— ape minerale sulfuroase, iodurate, clorurate, sodice, hipotone, hipotermale;

— climat continental.

Băile Nicolina sînt situate în Municipiul Iași, la poalele dealului Cetățuia, legate de gara municipiului printr-o linie directă de autobuze.

— Unitatea Olănești se recomandă în tratamentul afecțiunilor rinichilor și căilor urinare, ale tubului digestiv, hepato-biliare, respiratorii, de nutriție.

Ca boli asociate se recomandă pentru afecțiuni ale pielii, ale aparatului locomotor și sistemului nervos periferic.

Factorii terapeutici

— izvoare minerale cu ape hipotone slab sulfuroase, hipotone sulfuroase, cloruro-sodice, calcice, magneziene, bicarbonatate, iodurate, izotone sulfuroase, cloruro-sodice, calcice, iodurate, bromurate.

Stațiunea este situată în nordul Olteniei pe valea rîului Olănești, înconjurată de coline acoperite de păduri de fag și stejari. Altitudine 450 m.

Căi de acces, calea ferată pînă la gara Rîmnicu-Vîlcea și apoi autobuzul pînă în stațiune.

Unitatea Sărata Monteoru se recomandă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor, sistemului nervos periferic, ginecologice, tubului digestiv, rinichilor și căilor urinare.

Factorii terapeutici

— izvoare cu ape minerale cloruro-sodice, calcice, magneziene sulfuroase, iodurate, bicarbonatate.

— Climat de cruțare.

Stațiunea este situată la 21 km de orașul Buzău, legată de acesta și gară printr-o linie permanentă de autobuze. Altitudine 86 m. Stațiunea este înconjurată de coline împădurite, ceea ce o ferește de curenți.

*
* *

Biletele de tratament pentru unitățile construite de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție se distribuie prin cooperativele agricole, pe baza recomandărilor medicale.

Cooperatorii pot solicita bilete tot timpul anului pentru a efectua tratamentul balnear la unitatea recomandată de medic.

Ștefan POPA
șef de sector la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție

Cîștigul bun este răsplata muncii spornice

■ Parincea, județul Bacău. La 1 ianuarie 1977 a început să funcționeze aici **Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea vacilor de lapte,** aparținînd — după cum ne-a informat directorul asociației, medicul veterinar **Constantin Baban** — cooperativelor agricole Parincea, Ungureni și Viforeni.

Atît în primul an de funcționare, cît și în semestrul I 1978, asociația a realizat producții medii și totale de lapte și livrări la fondul de stat care atestă grăitor faptul că a luat un start bun. În 1977, producția de lapte pe vacă furajată a fost de 4 150 litri, cu 1 150 litri peste plan, iar cea totală de 8 063 hectolitri, devansarea planului însumînd cantitativ 3 263 hectolitri, iar valoric 652 698 lei. Procentul mediu anual de grăsime s-a apropiat de 4 la sută, ceea ce a făcut ca prețul mediu de livrare să ajungă la 2,42 lei, față de 2 lei planificat. În același an s-au livrat la fondul de stat 346 hl lapte peste plan, veniturile fiind depășite cu 600 000 lei. În primul semestru al anului 1978 au fost obținute, de asemenea, rezultate bune. Față de un plan de 1 814 litri, s-au realizat, în medie pe vacă furajată, din cele 339 cît numără efectivul mediu al complexului, 2 030 litri, producția livrată fiind depășită cu peste 200 hl.

Directorul asociației, șefa fermei vegetale, ing. **Sanda Andriescu,** soțul acesteia, contabilul șef **Marcel Andriescu** și medicul epizootolog **Valeriu Coman,** ne-au evidențiat factorii primordiali care, după opinia lor autorizată, au concurat la un asemenea debut promițător al complexului. Este vorba de respectarea strictă a celor trei condiții binecunoscute fiecărui crescător de animale: **rasa, casa, masa.** Vacile din complex sînt toate de rasă Holstein-Friză, animale de mare valoare biologică și cu un potențial productiv ridicat, atestat nu numai de producțiile arătate, ci și de recordurile... recordistelor. Îngrijitoarea mulgătoare **Natalia Iorga** care, muncind în acord global, a cîștigat în 1977, 28 250 lei (lunar 2 354 lei), ne spunea că de la una din vacile pe care le îngrijește mulge zilnic peste 30 litri de lapte. Ea făcuse socoteala că în 1978 în 305 zile de lactație, recordista cu numărul matricol 75 00 34 va produce 9 150 litri de lapte. **Ailenei Alexandru,** îngrijitor-mulgător, cu un venit în acord global de 28 500 lei în 1977, are și el în îngrijire două recordiste care vor produce fiecare peste 9 000 litri lapte în 1978. În complex sînt 8 asemenea recordiste capabile să ajungă în lactația patra la producții de circa 10—12 000 litri de lapte!

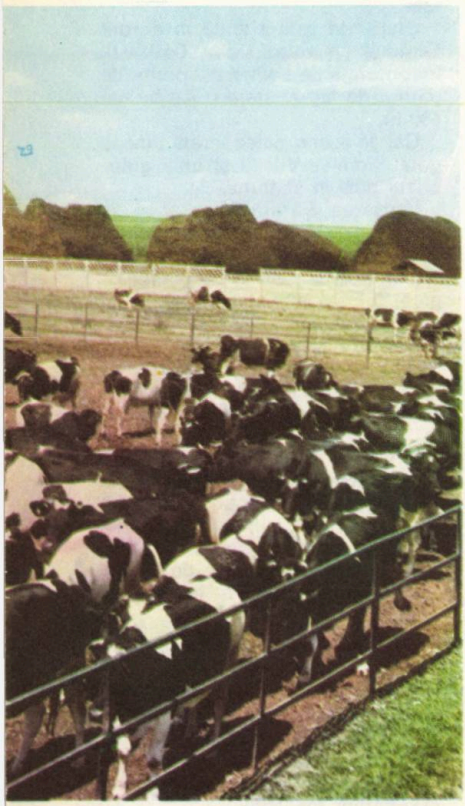

Acest valoros material biologic este îngrijit după metode zootehnice înaintate și adaptate la condițiile complexului. O dovadă, din multe altele: pentru realizarea fătărilor în condiții optime, îngrijitorii au fost instruiți cu probleme de obstretică. **Anton Herciu,** îngrijitor la maternitate, cu un cîștig de 30 000 lei în 1977, îți vorbește competent despre munca sa. După ce a terminat de studiat manualele folosite în liceele de profil, a cerut medicului epizootolog pe cele universitare! De la el am aflat multe lucruri interesante despre buna îngrijire a animalelor, despre urmărirea sistematică a stării lor fiziologice, tratarea stărilor de infecunditate pentru creșterea numărului de vaci gestante, despre respectarea în maternitate, acolo unde muncește el, a tehnologiei de exploatare «totul plin și totul gol», astfel încît prin dezinfecții riguroase să se înlăture posibilitatea transmiterii agenților patogeni.

În complex sînt analizați lunar indicatorii de reproducție pe fiecare lot în parte, la această analiză slujind mult tăbliețele individuale tip în care se indică: numărul matricol al animalului, curba potențială și reală de lactație, data montei, a fătării și cea a înțărcării, producția de lapte din luna respectivă. Tăbliețele au niște avertizoare colorate, prin care se indică starea fiziologică a animalului (albastru — gestantă; roșu — în călduri, galben — în ciclu și negru infecundă).

Valoarea practică a acestor tăbliețe este deosebită. Evidența clară, la zi, a stării fiziologice, ajută, de pildă, printre altele la recuperarea și redarea în circuitul de producție și reproducție a femelelor infecunde, prin stabilirea operativă a diagnosticului și tratamentului adecvat.

Animalelor li se asigură o furajare consistentă și echilibrată, ele avînd asigurate în tot timpul anului furaje concentrate, suculente și fibroase de cea mai bună calitate. Un rol important îl are ferma de producere a furajelor, care pe 362 ha., fertilizate anual cu peste 2 400 tone gunoi de grajd, realizează un sortiment divers de nutrețuri, de la masă verde (secară, porumb, trifoliene și varză furajeră), pînă la morcov, dovleac, sfeclă și gulii furajere — tot ceea ce este necesar pentru obținerea unei producții de lapte constant ridicate.

Traian DUMITRESCU

Vizitînd MUZEUL MOLDOVEI din Vaslui

DRUM ÎN ISTORIE

De unde vii acum? mi s-a părut a fi fost întrebat, și eu am răspuns, că vin de sus, din Moldova, de pe podișul ei central, de pe Valea Prutului, că n-a trecut multă vreme de cînd m-am întors din Ținutul de răsărit, adică de pe acele dealuri care poartă, pe-acolo, nume de coline, și încă dulci, iar drumurile sînt de costișă —cea mai veche imagine din poezia copilăriei mele.

Pe drumul de costișă urcau, purtînd cu ei mari făclii, oamenii de seamă ce i-a avut Moldova, iar eu, călătorind pe atunci cu gîndul, încercam mereu să-mi închipui drumul acela ce-mi lăsa de fiecare dată în memorie tulburătoare tablouri pentru un copil iubitor de istorie. Pe drumul de costișă urcau oamenii Moldovei, depărtați prin vreme, dar nedespărțiți în suișul lor peste creștetul generațiilor, luminîndu-le și îmbogățindu-le sufletul, legendari împărțitori de dreptate, voievozi și cărturari în ale căror fapte s-a împletit mereu sunetul vijelios al luptelor cu foșnetul poeziei. Și s-a mai întîmplat că această călătorie a avut loc la început de școală, cînd generațiile tinere își reluau legătura cu toți marii domni ai țării din toate cetățile ei de scaun, cu Cantemir, dar și cu Mircea, cu Matei Basarab, dar și cu Vasile Lupu, cu Ioan Vodă, minunatul erou, dar și cu minunatul lancu de Hunedoara, cavalerul cruciat, și, totodată, cu Vlad Țepeș, rămas în istorie pentru neasemuitul său curaj de a fi înfruntat imperiul otoman și cu eroul Unirii, Mihai Viteazul. Și toate aceste fapte m-au făcut să mă gîndesc mereu la drumul de costișă al Vasluiului, ca la un versant pe care urcam intrînd ca într-o carte cu aripile desfăcute, peste care tronează marele chip al lui Ștefan. Fiindcă, iată, aflîndu-mă pe acest drum în mod real, urcîndu-l pînă în plin centru al orașului, mă pomenesc, deodată, într-un muzeu impresionant — «**Muzeul județului Vaslui**» în care e numai istorie. Istorie de ieri, de azi și de mîine. O istorie care începe cu pietre tocite, vechi de mii și mii de ani, ca prime urme de cultură materială din acest ținut, culminînd cu ceramica de Cucuteni, și cu inventarul uneltelor de pescuit păstorit, albinărit... Fiorul ți-l dă gîndul că, în timpuri străvechi, cu aceste unelte s-a muncit, ele dezvăluind, totodată, statornicia oamenilor, legătura dintotdeauna cu țarina străbună.

Mai ales acele știubeie uriașe din trunchi de copac și giganticele teascuri pentru struguri par a-ți spune că nu din goana calului îți construiești asemenea lucruri, anevoie de mutat dintr-un loc într-altul.

Sînt un vizitator al acestui muzeu, mă aflu între exponatele sale, privesc, gîndesc, trag concluzii, dar iată că pe drumul de costișă văd, deodată, urcînd bătrîni încovoiați și urcă și tineri ce poartă adesea, la șold, paloșe de apărare, avîndu-i în frunte pe marii voievozi, simbolizînd gloria și măreția prin care s-a lăsat acestui pămînt o atît de bogată moștenire! Deasupra lespezilor trec oamenii de seamă ai țării, de la primii cronicari și primii socialiști și pînă la eroii Partidului Comunist Român, pînă la constructorii de azi ai noii Românii. Astfel că păsind din muzeu spre piața ce îngemănează, în arhitectura ei modernă, case și cetăți din Moldova, deasupra cărora se înalță superba căciulă din șiță metalică a lui Peneș Curcanul, versul «**Pe drumul de costișă**», mi-a sunat în urechi și mai sonor, și mai plin. Și i-am văzut în aceeași constelație pe acei aștri atît de uniți în inima poporului: Ștefan și Alecsandri, Ștefan și Eminescu, mărturisind: Eu nu-ți doresc Românie decît «**la trecutu-ți mare, mare viitor!**». Și am simțit cum toate amintirile copilăriei s-au prefăcut într-un imens murmur al rîului ce se varsă în mare.

Înainte de a mă despărți de muzeu și de oraș, am făcut un ocol la acel loc numit «**Podul Înalt**», unde, pe un soclu alb din vîrful unei coline, a fost înălțată statuia lui Ștefan cel Mare. Era o zi frumoasă și am văzut mulțimi de bărbați și de femei urcînd treptele de marmură. A fost o clipă de sărbătoare așa cum este oricare clipă, atunci cînd treci pe acolo, încărcată de luminoasele, puternicele și nobilele simțăminte ce se nasc din adînca trăire a istoriei patriei.

Vasile BĂRAN

Cunoașteți Asociația economică intercooperatistă Giurgiu?

La data de 10 noiembrie 1977, Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial — Giurgiu raporta îndeplinirea integrală a planului anual de producție, ca și a angajamentului asumat în întrecerea socialistă. Pînă la 31 decembrie, valoarea producției suplimentare realizate a depășit 7 300 000 lei.

Faptul acesta, deși spectaculos, n-a mai mirat pe nimeni dintre cei care cunosc istoria unității. Iată, spre cunoștință generală, două puncte de reper: la înființare, în 1967, cele 6 cooperative agricole de producție, de pe raza consiliului intercooperatist Giurgiu, care s-au asociat, au constituit un fond social de 227 679 lei. Numai în zece ani, celor 6 unități li s-au repartizat beneficii în valoare de peste 20 milioane, rămînînd la fondul de dezvoltare al asociației mai mult de 11 milioane lei.

Popularizarea experienței dobîndite aci implică aflarea răspunsului la o întrebare ce vizează laturile de fond ale organizării și conducerii activității productive: care sînt elementele originale promovate de A.E.I. Giurgiu, ce căi și mijloace au fost abordate, cu deosebire?

Specialiștii apreciază că pe primul loc se situează preocuparea pentru formarea unui corp profesional de cadre proprii. Anual, zeci de tineri, în majoritate provenind din cooperativele agricole de pe raza consiliului intercooperatist, urmează cursuri de pregătire, organizate de asociație, primind atestarea calificării în meserii dintre cele mai diverse, corespunzător nevoilor unității. După cum apreciază directorul acesteia, **Radu Vasile,** *po-*

litica de cadre are implicații adînci, își pune pecetea asupra întregului proces de dezvoltare, condiționează dimensiunile perspectivei — astfel încît, o asemenea activitate nu poate fi decît un atribut al conducerii unității respective. Practica racolării forței de muncă calificate nu are credit aci, considerîndu-se că un colectiv de muncă nu este suma aritmetică a unor specialiști, ci în primul rînd o stare de spirit, conștiința participării directe, responsabile la întregul proces de producție. Așa s-a ajuns la un excelent climat de muncă, propice afirmării valorilor autentice, a unor meseriași inventivi, precum: **Ion Cazacu, Tudor Tancov, Petre Popescu, Florea Voicu, Romeo Cruceru,** *maistrul* **Anghel Ene** *s.a.*

Stabilitatea echipei de conducere operativă (ing. șef **Vîlsan Bietu Vasile,** *contabil șef* **Cristian Florescu**) *a șefilor formațiilor și compartimentelor de muncă și-a pus pecetea asupra calității programării activității, desfășurării dirijate a tuturor acțiunilor: pregătirea fabricației, lansarea comenzilor de execuție, contractarea producției etc. Un fapt, cu consecințe totdeauna pozitive: planul de măsuri tehnico-organizatorice, dezbătut și adoptat de adunarea generală a oamenilor muncii și a împuterniciților C.A.P., este urmărit și executat cu strictețe!*

Justețea unei asemenea practici este dovedită cu prisosință de rezultatele economice, conducînd, în același timp, la creșterea prestigiului unității. Fiecare muncitor de aci este mîndru de faptul că nu s-a înregistrat, din partea beneficiarilor, nici un refuz, care să fi avut la bază calitatea lucrărilor efectuate. Aceasta, fie că este vorba de colaborarea cu întreprinderi industriale republicane, precum «Tractorul» Brașov, întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia, «Aversa» București, fie de cooperative agricole, beneficiare ale lucrărilor de modernizare a sectoarelor zootehnice, de amenajare a unor spații de depozitare etc.

La 23 August 1978, A.E.I. Giurgiu s-a situat din nou în primele rînduri ale întrecerii socialiste:

— producție globală: 114 la sută;
— producție-marfă: 114,8 la sută;
— producție-marfă vîndută și încasată: 110 la sută;
— beneficiu peste plan: 3 200 000 lei;
— economisirea a 25 tone de metal și a 40 000 kwh energie electrică.

Se poate aprecia, cu deplin temei, că în spiritul indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, A.E.I. Giurgiu a devenit o unitate puternică, aducătoare de mari venituri pentru cooperativele agricole asociate, valorificînd superior forța de muncă și resursele materiale locale.

P. STOENESCU

Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial Giurgiu execută, *pe bază de comenzi ferme:*

● **Lucrări de bobinaj** *pentru toate tipurile de electromotoare, pompe «HEBE», transformatoare de sudură.*

● **Reparații auto** *de toate gradele și verificări tehnice anuale, la toate mijloacele de transport.*

● **Reparații pentru toate tipurile de cîntare,** *cu atestarea metrologică a calității.*

● **Confecții metalice:**

a) *modernizări în complexele pentru creșterea și îngrășarea tineretului porcin; baterii, buncăre pentru alimentare, grătare metalice, hrănitoare, baterii-fătare;*

b) *rafturi metalice pentru depozitarea mărfurilor;*

c) *corpuri pompe și tronsoane pompe etc.*

● **Cabine pentru tractoare și mașini agricole,** *care asigură protejarea mecanicului împotriva intemperiilor atmosferice. Prin dotări speciale, se asigură și climatizarea, protecția sanitară etc.*

Toate probele de teren au demonstrat un grad corespunzător de rezistență, în conformitate cu normele de tehnica și securitatea muncii, astfel încît, chiar la eventuala răsturnare a tractorului, viața tractoristului este salvată.

● **Cisterne pentru stins incendii,** *pentru dotarea unităților agricole de stat și cooperatiste, a formațiilor P.C.I. sătești.*

Toate produsele executate sînt omologate. A.E.I. Giurgiu asigură calitatea lucrărilor

efectuate, în conformitate cu exigențele proiectului de execuție.

Unitățile industriale republicane constructoare de mașini găsesc în A.E.I. Giurgiu un partener ideal de colaborare.

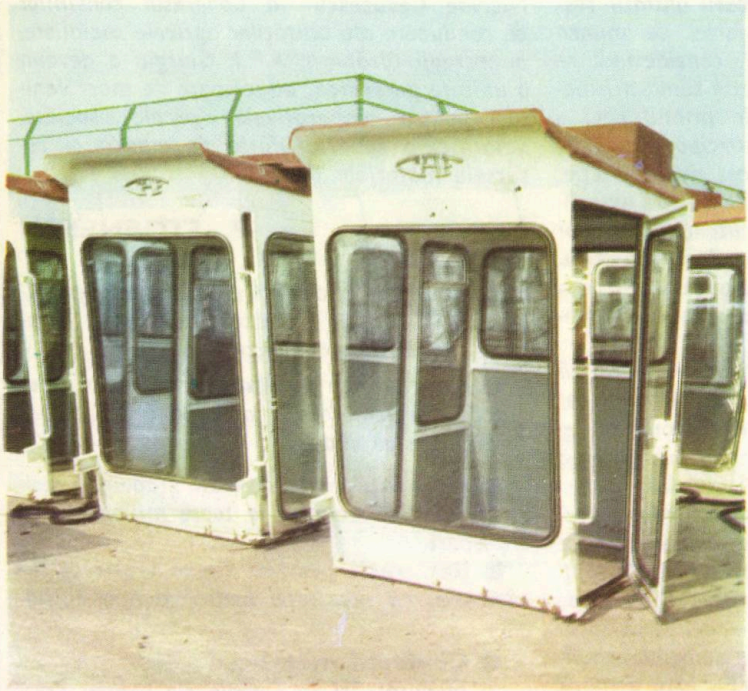

Cabina de protecție climatizată, pentru combina autopropulsată de recoltat furaje, asigură nu numai încălzirea sau ventilația în interiorul său, dar și protecția sanitară împotriva polenului. Perfecționările tehnice, aduse de către colectivul A.E.I. Giurgiu, au permis reducerea manoperei cu 300 lei, față de proiect, precum și a greutății constructive, ceea ce a adus economii anuale de 3 milioane lei.

Cabina pentru tractorul S. 1500 (cu lamă de buldozer și scarificator) este dotată cu instalație electrică și de încălzire: două radiatoare de climatizare tip «Dacia 1300» și ventilator. Prin reproiectare, greutatea sa a fost redusă de la 320 kg la 280 kg în condițiile în care este garantată o securitate deosebită.

Această cabină servește la echiparea tractorului S. 1800 (cu lamă de buldozer și scarificator), în vederea protejării mecanicului împotriva intemperiilor; este dotată cu instalație electrică. Cadrul de rezistență asigură protecția din punct de vedere al normelor securității muncii, în cazul eventualelor răsturnări ale tractorului.

Cisterna pentru stins incendii, fabricată la A.E.I. Giurgiu, a primit, în urma a numeroase și exigente probe practice, toate avizele de specialitate, pentru a intra în dotarea unităților agricole de stat și cooperatiste. Are o capacitate de 3 600 litri și este dotată cu o pompă de un debit de 7 litri/sec. Pompa poate fi detașată și purtată de tractor, folosindu-se astfel și la desecări, în lucrări de stropit în pomicultură etc. Cisterna este atașabilă la orice tip de tractor.

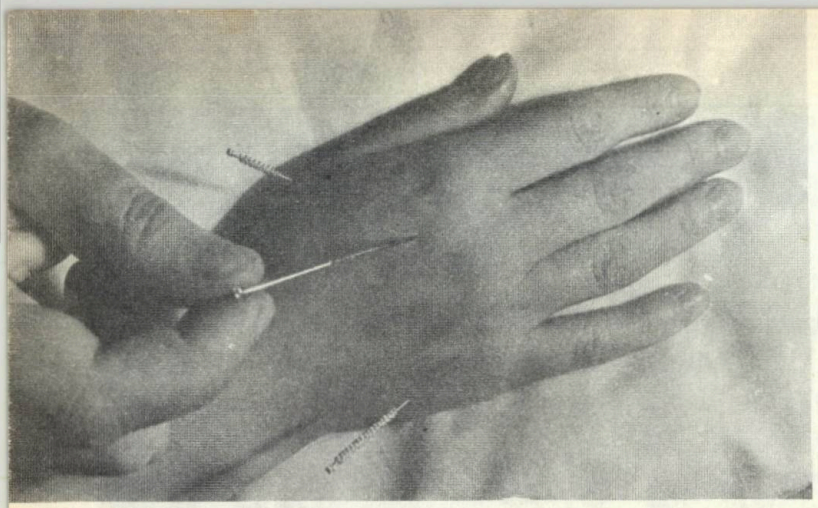

Acupunctura în acțiune

ACUPUNCTURA - UN MIRACOL MEDICAL?

Acupunctura e o știință medicală născută în Orient, practicată cu succes în China antică, și preluată de știința medicală modernă abia în ultimele decenii, după o îndelungată vreme de neîntemeiat scepticism. Unii o numesc azi și reflexoterapie. De cînd, în vremea din urmă, specialiștii din Statele Unite ale Americii, Uniunea Sovietică, Franța și alte țări au început să studieze și să aplice străvechile principii ale vindecării «cu acul», au fost chemate în sprijinul vechii științe regenerate felurite mijloace moderne de tehnică medicală, chiar și electronică, iar savanții au destinat acupunctura în special tratamentului diverselor sindromuri și altor boli ale sistemului nervos (de pildă, alergiile pielii sau unele maladii ale glandei tiroide). Și, de asemenea, în unele boli ca astmul bronșic, dar, în primul rînd, în anestezii chirurgicale (de la extracțiile dentare pînă la operațiile dificile, cum ar fi înlăturarea unei tumori cerebrale).

Dar care este, la urma urmei, metoda acupuncturii? Pe suprafața corpului omenesc sînt depistate peste 700 așa-numite «puncte active», caracterizate printr-o rezistență electrică mai slabă, printr-o rețea mult mai deasă de capilare sanguine, prin prezența abundentă a terminațiilor de nervi, ca și prin caracterul mult mai intens al unor procese vitale. Firește, în trecutul îndepărtat, depistarea punctelor active se făcuse pe un parcurs milenar, pe căi de observație empirică directă; azi, medicii depistează aceleași puncte cu ajutorul unor detectori speciali. De ce sînt însă oare așa de importante aceste puncte de pe trupul nostru? S-ar putea spune că ele reprezintă un fel de proiecții ale diferitelor organe interne.

Acționînd asupra punctelor corespunzătoare cu ajutorul unor ace metalice (de aur, argint, oțel, platină — în funcție de natura bolii sau de starea bolnavului), confecționate cu maximă finețe sau în altă metodologie, acționînd asupra acelorași puncte prin slabe impulsii electrice, pot fi provocate modificări reflexe — pe calea sistemului nervos — în diferite funcții organice, iar ca urmare, se poate ajunge la restabilirea, readucerea la normal a acelor funcții; repetarea acestor acțiuni, riguros controlate, duce inevitabil la restabilirea totală a funcțiilor dereglate, cu alte cuvinte la deplina însănătoșire.

În ultimul timp, atenția specialiștilor s-a oprit mai cu seamă asupra unui singur sector interesînd acupunctura și anume — asupra pavilionului urechii, unde se găsesc proiecțiile («punctele active») ale tuturor organelor interne ale omului; anume aici, pe ureche, s-au depistat peste 100 asemenea puncte biologice active.

Acest aparat, numit polifiziograf, poate depista simultan 12 indicatori

Pe de altă parte, luciditatea științifică a medicilor precizează că acupunctura nu este un panaceu, un remediu miraculos împotriva tuturor bolilor, ea nefiind totuși decît o componentă a medicinei, un sector prețios al ei, e drept, dar numai un sector.

Unul dintre marile avantaje moderne ale acupuncturii este și putința oferită de ea de a evita în diverse cazuri tratamentul cu medicamente, știindu-se că în lumea contemporană sînt tot mai mulți oameni al căror organism, cînd e bolnav, nu suportă medicamentele.

V. NEAMȚU

Un set de ace pentru acupunctură

PRIETENIE DURABILĂ

În afara creațiilor de pe scena Teatrului Giulești din Capitală, actrița Iarodara Nigrim este apreciată pentru pasiunea cu care recită versuri despre dragostea de patrie și frumusețea țării. Multe din aceste versuri sînt creații proprii. Talentul poetic l-a moștenit de la tatăl ei, compozitorul, scriitorul și epigramistul Nicolae Mihăescu — Nigrim. Și tot tatăl său a fost cel care i-a insuflat o mare dragoste pentru satul românesc și pentru oamenii ogoarelor și în mod special pentru satul Izvorul Dulce, din județul Buzău, în care s-a născut. În satul natal al părintelui său, actrița revine ades și are mulți prieteni, așa cum a legat prietenii în toate satele pe care le vizitează în desele turnee întreprinse prin țară. «**Publicul satelor e un public minunat, entuziast și spontan, care mă cucerește de fiecare dată**», ne-a mărturisit Iarodara Nigrim. «**Am întîlnit în rîndul spectatorilor figuri de țărani și țărănci care mi-au rămas adînc întipărite în minte și în suflet. Cînd revin prin satele lor ne căutăm reciproc. La mulți dintre ei mă gîndesc de fiecare dată, atunci cînd interpretez roluri de femei ale satului contemporan; le sînt foarte îndatorată pentru asta.**»

Imaginea fotografică sugerează această prietenie sinceră și durabilă, care stimulează creațiile artistei, poetă și pictoriță, deopotrivă.

S.N.

EPIGRAME

Unui aghezmuit la volan

Ce ciudată întîmplare!
Dintr-o Dacie un tiz
A ieșit cu Dealul mare
Prin parbriz!

Unui pletos

De i-ar jefui-ntr-o noapte
Tărtăcuța-i leonină,
Hoții de idei, desigur,
N-ar fugi cu mîna plină!

Meteorologului N. Topor

M-am luat după a lui prognoză
Și m-a plouat îngrozitor,
Și-am zis că omul e sub vreme,
Dar vremea nu e sub Topor!

Din concediu

Peisajul mă încîntă
Însă cel mai mult îmi place
Lîng-o pasăre ce cîntă
Tranzistorul care tace!

G. ZARAFU

— Ce ziceți, or fi buni?...
— Sînt foarte buni, cîștigă la sigur meciul de duminică.

Suprafața montană, colinară și de șes, ocupată cu pășuni în județul Satu Mare este de 76 000 ha, din care 25 000 ha sînt cultivate. În fruntea amplei acțiuni de ridicare a producțiilor de masă verde pe pajiști se află inginerii, tehnicienii și muncitorii **Întreprinderii pentru execuția lucrărilor de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor Satu Mare.** Ea execută direct volumul cel mai mare de lucrări de ameliorare a pajiștilor, conducînd, coordonînd și asigurînd asistența tehnică de specialitate pe toate cele 76 000 ha de pășuni.

Întreprinderea sătmăreană — după cum a ținut să ne informeze ing. **Ion Hontău,** directorul unității — este organizată pe patru ferme de producție situate la Satu Mare, Carei, Livada și Negrești. Fiecare dintre acestea are plan de producție propriu și pe loturi semincere își realizează întregul necesar de sămînță pentru executarea planului fizic de lucrări. Fermele au în dotare utilaj specific, printre care 26 tractoare, 3 combine pentru recoltat furaje, mașini de aplicat îngrășăminte chimice și amendamente, utilaje pentru pregătirea terenului, freze pentru pășuni.

Obiectivele principale în actualul plan cincinal al întreprinderii sînt îmbunătățirea pajiștilor pe întreaga suprafață mecanizabilă, de 60 000 ha și înființarea de pajiști cultivate cu dublă utilizare — pășunat și recoltat mecanic, în jurul fermelor de vaci cu lapte. În îndeplinirea primului obiectiv sînt de consemnat importante realizări. Pentru ameliorarea pajiștilor degradate s-au executat lucrări în complex, începînd cu defrișarea și terminînd cu refacerea radicală a covorului vegetal. Este vorba, de asemenea, de nivelări, pregătirea patului germinativ, combaterea eroziunii solului și semănatul terenului cu amestec de graminee și leguminoase, amestec variind în funcție de zona de producție și de specia de animale care urmează să pășuneze pe suprafața îmbunătățită. În ceea ce privește pajiștea cultivată, ea reprezintă o soluție în cadrul asolamentului vegetal care se realizează prin schimburi de teren între arabil și pășune, schimburi ce se efectuează pe suprafețe egale între întreprindere și unele cooperative agricole. Pe terenul arabil primit, întreprinderea înființează pajiști cultivate, obținînd pînă la 10 000 unități nutritive la ha. Pășunea destelenită, primită în schimb de cooperativa

METODE AVANSATE PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI PE PAJIȘTI

agricolă conține multă materie organică. Prin lucrări agrotehnice, aceasta se mineralizează, contribuind la obținerea unor producții medii ridicate la diversele culturi. Pe cele 100 ha pășune destelenită primită în schimb, cooperativa Viile-Satu Mare a realizat peste 8 tone porumb boabe la ha, iar pe alte 110 ha, cooperativa Tătărești, în medie 7 tone porumb boabe. Pe terenurile arabile date în schimb, cele două unități n-au realizat în anii precedenți decît cîte 3-4 tone porumb-boabe la ha. Prin asolamentul pajiște-arabil, este în cîștig și pășunea destelenită. Culturile prășitoare pe care le găzduiește aceasta un număr de ani, concură în mod substanțial la îmbunătățirea regimului aerohidric din sol. Directorul întreprinderii ne spunea că această metodă, expusă de delegația română din care a făcut parte, la Congresul mondial al pajiștilor, ținut la Leipzig în mai 1977, a stîrnit un viu interes în rîndul delegaților din cele 43 țări participante.

O altă realizare importantă a întreprinderii sătmărene o constituie ameliorarea primelor 500 de hectare pajiști sărăturate, din 4 000 hectare terenuri planificate pentru ameliorare în 1978. Pe cele 500 ha, pe care înainte nu se producea nimic, cooperativele agricole Santău, Sărăuad, Ghenci și Boghiș au obținut în 1976 peste 20 tone masă verde la hectar. Iată, pe scurt, tehnologia de ameliorare a pajiștilor sărăturate, realizată în cooperare cu Stațiunea de cercetări zootehnice de la Livada. Se începe cu scarificarea terenului (afînarea solului la 60 cm cu utilaj greu), apoi se continuă cu amendarea terenului cu fosfogips în cantități de 10-12 tone la hectar, pregătirea patului germinativ fără întoarcerea brazdei, însămînțarea și tăvălugirea terenului.

Dintre celelalte acțiuni de ameliorare a pajiștilor și dintre tehnologiile aplicate mai amintim: asigurarea pe cele 800 hectare semincere proprii a întregului necesar de sămînță de Lolium Perene, Dactylis Glomerata, Phleum Pratensie, lucernă, trifoi roșu și trifoi alb pentru cele 4 500 hectare ce se însămînțează anual; fertilizarea anuală a 50 000 hectare pășune cu 15000 tone îngrășăminte chimice substanță brută (azotat de amoniu, uree, nitrocalcar, superfosfat și fertilizante complexe); tăieri și curățiri de arboret pe 2 000 hectare în zonele Ouașului și Codrului; executarea de lucrări de întreținere pe 40 000 hectare; combaterea buruienilor pe pășuni prin metode agrochimice (tema altei comunicări științifice făcute de delegația noastră la amintitul Congres mondial al pajiștilor); înființarea de pajiști cultivate cu amestecuri simple de graminee și leguminoase; exploatarea rațională a pajiștilor prin mecanizarea totală a lucrărilor.

Datorită acestor acțiuni, ca și a altora neconsemnate aici, pe cele 50 000 hectare pășuni fertilizate se obțin în prezent 20-30 tone masă verde la hectar, față de numai 4-5 tone cîte se realizau doar cu 5 ani în urmă.

Traian ILIE

ȘTIINȚA LA NOI ACASĂ

Pentru prînz, gospodina s-a gîndit să prepare o supă de legume și o friptură. E ora 6 dimineața, iar la 7 trebuie să fie la serviciu. Fără grabă, pune legumele, apa, sarea, într-o oală, pe care o bagă într-un... cuptor. La fel face cu carnea pentru friptură, împreună cu toate ingredientele, o aranjează într-o tavă și o pune în alt compartiment al cuptorului. Apoi ia două cartele cu circuite imprimate pe ele (are vreo 120 de asemenea «cartonașe»), le introduce într-o cutie aflată lîngă sobă, apasă pe un buton și pleacă. La ora cînd toată familia s-a strîns în jurul mesei, mîncarea e gata și caldă, tocmai bună de pus în farfurie. De «gătit» se ocupase, în acest timp, cutia de lîngă sobă, de fapt, un computer miniatural, care a rezolvat totul cu mijloace electronice.

UN PUI GĂTIT ÎN 4 MINUTE

Cele relatate nu sînt de domeniul fanteziei. Asemenea «bucătar electronic» există, ce-i drept, deocamdată sub formă de prototip, în R.F.G. Dar nu va trece prea mult și minicomputerele casnice vor fi la dispoziția oricui, la prețuri accesibile. Îl vom utiliza firesc, așa cum ne uităm la televizor (care, și el, acum 25—30 de ani era o curiozitate) poate fără să ne gîndim cîtă inteligență științifică este încorporată în această «mașină de gătit». Și e normal să fie așa: în epoca revoluției științifico-tehnice, știința își găsește multiple aplicări nu numai în industrie sau în agricultură, ci și în casa noastră; tot mai multe rezultate ale cercetării devin bunuri de larg consum.

Să mai rămînem puțin în bucătărie. Soba de care vorbeam la început nu e singurul aparat menit să tranoforme bucătăria într-un laborator dotat cu mijloacele cele mai moderne. În multe țări, chiar în timp ce se pregătea producția de serie a cuptoarelor de tipul amintit au apărut soluții și mai eficiente, care rezidă în utilizarea microundelor. Acestea sînt foarte penetrabile și gătesc carnea, de pildă, nu de la suprafață către interior, ci... invers: din adînc spre exterior. Într-un cuptor cu microunde — care funcționează pe un principiu similar radarului — un ou fierbe în 40 de secunde, iar unui pui nu-i trebuie mai mult de 4 minute spre a deveni friptură. (Aceste microunde — care au nenumărate aplicații în industrie, medicină etc — pot nu numai fierbe, prăji, coace, deshidrata alimentele, dar sînt folosite și la distrugerea oricăror paraziți ce trăiesc în lemn, în făină, pe carne, a gîndacilor, puricilor și a ouălor acestora). În S.U.A. a fost propusă însă o sobă și mai interesantă, care funcționează cu ajutorul inducției electromagnetice. Ochiurile plitei sînt înlocuite cu bobine, traversate de un curent alternativ (18 000 Hz), care creează un cîmp magnetic alternativ. Acesta, la rîndul lui, induce, în pereții vasului de gătit, curenți care îi încălzește împreună cu conținutul. Avantaje: consum de energie mic și reducerea timpului necesar preparării mîncării. Gospodina anului 2000 va avea la dispoziție și alte utilaje casnice aflate, în prezent, în studiu, cum sînt cuptoarele cu aer cald turbionar (în care se prepară rapid cîteva feluri de bucate, fără ca mirosul lor să se amestece), mașini electronice de spălat rufe (dotate cu un microcomputer — ce conține 2000 de tranzistori, programat astfel, încît fiecare tip de rufă sau țesătură să fie spălată în alt fel), cafetiera electronică (în care pui, de cu seară, apa, cafeaua și zahărul, iar cînd te scoli dimineața găsești băutura pregătită și la temperatura dorită), gaz-cromotografe sau spectrometre «casnice» (pentru a controla calitatea alimentelor, gustul și aroma mîncărurilor preparate etc.

ÎN LUMEA ELECTRONICII

Mașină de cusut electronică cu program

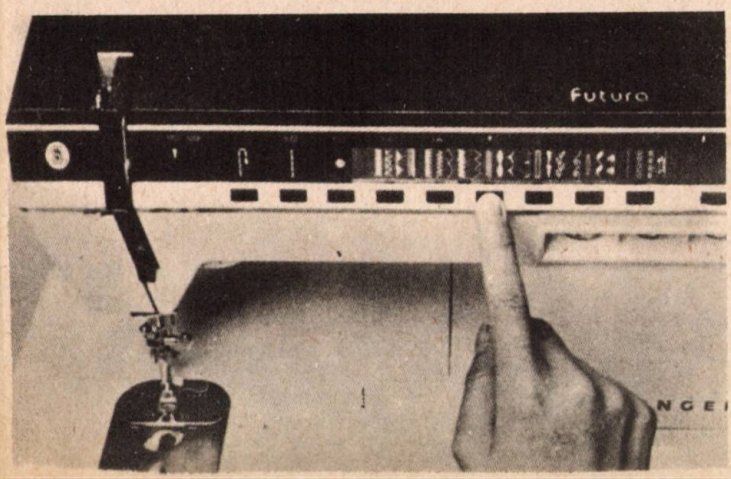

Radioul și televizorul ne oferă, pînă acum, cea mai spectaculoasă utilizare a electronicii în casele noastre. Dar micul ecran începe să fie folosit și pentru alte scopuri decît captarea imaginilor. De pe acum s-au creat aparate care — conectate la obișnuitul televizor — permit să joci, acasă, diferite jocuri: tenis, ping-pong, hochei ș.a. stînd în fotoliu și apăsînd doar pe cîteva butoane. În Japonia, 250 de familii au fost invitate să participe gratuit la o experiență care a durat doi ani: locuințele lor au fost conectate la un sistem TV și la un calculator electronic, fapt care le-a permis să obțină, oricînd doreau, un ziar recepționat prin telefoto,

cursuri de limbi străine sau de matematică (pe micul ecran) pentru copii, informații privind starea vremii sau mersul trenurilor și multe alte servicii. E drept, deocamdată asemenea instalații costă foarte scump (10 000 dolari pentru o familie), dar se prevede ca într-un viitor nu prea îndepărtat prețul lor să devină accesibil orîcui.

Telefon cu memorie

Electronica, însoțită de laser, își găsește utilizarea și în croitorie. Un laborator din Moscova testează un dispozitiv destinat atelierelor de croitorie, care ia măsura pentru orice fel de confecții, cu precizie foarte mare (1 000 de informații, în loc de 16, la cîte apelează un croitor obișnuit), înregistrează datele în memoria unui computer, iar ori de cîte ori clientul o cere, le transferă unui laser, care croiește materialul. Dar și acasă vom putea avea o mașină de cusut electronică. Ea este concepută ca să permită reglajul electronic al pasului acului, obținerea a tot felul de cusături, broderii, butoniere, să demareze lent pentru ca — fără nici o intervenție — să ajungă la viteza maximă, iar dacă cel ce coase face vreo greșeală, să se oprească automat. S-a creat și o mașină de cusut ce coase fără... ac și ață. Acestea au fost înlocuite cu ultrasunete, care execută mult mai rapid și cu mai multă finețe o sutură a fibrelor tot atît de rezistentă ca și cea făcută la mașinile obișnuite.

Specialiștii au creat nu numai telefoane cu memorie — care afișează numărul format (ca să te convingi că nu l-ai greșit), iar dacă e ocupat, îl repetă singur, pînă îl găsesc liber, dar și aparate miniaturizate, accesibile publicului larg capabile să transmită și să recepționeze prin rețeaua telefonică obișnuită fotografii, desene, texte scrise. S-au mai realizat și ceasuri deșteptătoare, care — la ora fixată — pornesc fie o sonerie ce sună din ce în ce mai puternic, fie un aparat de radio; proiectoare de diapozitive, conectate la magnetofon (care schimbă, automat, imaginea și textul explicativ). Ba, au apărut chiar și diferite tipuri de... «secretare electronice», care, între altele, sînt capabile — cu ajutorul unui computer — să dactilografieze un text dictat și înregistrat pe bandă. Au mai fost concepute, desigur, multe alte aparate, menite să facă viața oamenilor mai comodă, iar munca lor, chiar și acasă mai ușoară și, totodată, mai eficientă.

I. DANIELESCU

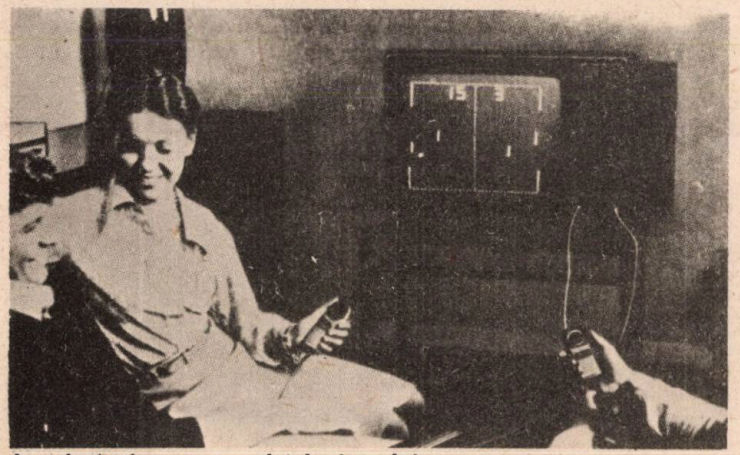

Joc de tenis pe ecranul televizorului

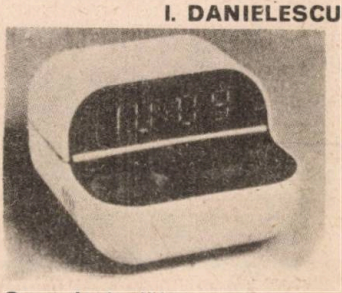

Ceas deșteptător cu cuarț

ȚĂRANUL COMPOZITOR NICOLAE PEIA

Nicolae Peia s-a născut la 4 iulie 1900 în Șoșdea, un sat din cîmpia bănățeană. La vîrsta de 7 ani, cînta foarte bine din fluier. La 12 ani descifra taina «punctelor cu coadă». La 17 ani, corul din satul natal, înființat de un alt țăran compozitor, Iosif Micu, i-a prezentat primele compoziții. A căpătat bune cunoștințe muzicale la fanfara regimentului de infanterie din Turnu-Severin și la Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj-Napoca. Mulți ani a dirijat corul bărbătesc și corul mixt din satul natal și a înființat coruri și fanfare în satele Bocșa-Vasiova, Gherteniș, Sepreuș, Nădlac, Fizeș, Sculea, Gătaia, Criciova, Bărbosu etc. În anul 1928 a organizat la Șoșdea prima trupă țărănească de teatru din Banat. Trupa a prezentat spectacole în peste 60 de sate cu piesele «Năpasta» și «Doctor fără voie», spectacole mult apreciate și pe scenele teatrelor din Timișoara și Lugoj.

Înzestrat cu darul compoziției muzicale, Nicolae Peia a cercetat folclorul local și a avut și are preocupări creatoare în acest domeniu. În ultimii ani a compus numeroase cîntece de masă slăvind bucuriile vieții noi. Muncește și acum pe ogoarele cooperativei agricole din Soșdea, comuna Măureni, județul Caraș-Severin, iar în timpul liber se ocupă, bineînțeles, de îndrumarea formațiilor artistice din comună.

MIU STRĂIN
Satul Comorîștea, județul Caraș-Severin

Amintiri despre o mare cîntăreață

MARIA TĂNASE

„Maria este din toate satele...“

MARIA TĂNASE și MIHAIL SADOVEANU LA MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI ÎN VARA ANULUI 1959

Despre Maria Tănase, despre glasul ei, Geo Bogza scria, între altele, în anul 1938: «**E pur și simplu un glas omenesc, țărănesc, românesc, înțelegînd prin aceasta calitatea lui proaspătă, sănătoasă, reavănă. Ea cutreieră fără oboseală prin mahalale, prin sate, pe la lăutari bătrîni, pe la țărani și țărance, culegînd și alegînd cele mai curate și mai autentice creații populare...**»

Neastîmpărul acesta al marii artiste, dorința de a afla și învăța mereu noi și noi cîntece populare a devenit a doua sa natură. Pornea plină de însuflețire către izvoare să caute, să aleagă comorile muzicii populare. Și apoi, să-i dea glas, așa cum numai ea știa... Spunea, și pe bună dreptate, Tudor Arghezi: «**Maria Tănase știe să calce cuvîntul și silaba, să arunce zbenghiul accentului unui viers în punctul unde cade și pasul ideii, să dea fără greș — întotdeauna — — ghirlanda în relief a unui cîntec de opincă**». Și tot el a afirmat o dată: «**Maria este din toate satele!**» Și, într-adevăr, cînd zicea un cîntec cules de ea dintr-un sat oltenesc era oltеancă, atunci cînd interpreta «Ciuleandra» era ardeleancă... Să ne amintim de cîntecul oltenesc «Lung e drumul Gorjului», de cel moldovenesc «Bunu-i vinul ghiurghiuliu», de cel bănățean «Dragu-mi-i unde-am venit», de cel muntenesc «Aseară vîntul bătea» și de cîte altele din toate regiunile patriei, lansate de Maria Tănase, cu interpretarea cărora ea a făcut pur și simplu furori...

...La vîrsta de numai patru ani, neuitata artistă, care s-a născut în septembrie 1915 la București, în mahalaua Cărămidari din fundătura Livada cu Duzi, a uimit pe toți cei din jurul ei cînd, aflîndu-se pe genunchii tatălui ei, a fredonat cel dintîi cîntec pe care-l învătase: «Lui, lui, lui, /nu e fata grecului, /E fata rumânului, /Cu cercelul de mărgean,/ Cumpărat acum un an»... A fost de fapt și primul cîntec pe care l-a... cules. De obicei, părintele ei îi cînta cîte un cîntec, ca s-o adoarmă. Dar micuța Maria rămînea trează și-l ruga să-l mai zică o dată, și încă o dată...

Acolo, în mahalaua Cărămidari, unde tatăl ei își încropise o grădinărie, ea și-a petrecut copilăria, între lalele și trandafiri, între bujori și crizanteme, între verze și conopide, simțindu-se nespus de bine, ascultînd, învățînd și cîntînd, căpătînd o deosebită atracție pentru cîntecele de mahala și cîntările țărănești care au trezit un puternic ecou în sufletul ei. Ea prinsese — încă de pe atunci, din anii copilăriei — foarte bine aceste cîntece, iar mai tîrziu, cu mintea-i isteață, le-a deslușit sensurile, înțelesurile. Cînd, în februarie 1937, a debutat la radio cu un taraf de șase lăutari, avînd primaș pe violonistul Ion Matache, un cobzar, doi bracișți, un contrabasist și un țambalist, prezența ei la «Ora satului» a însemnat o adevărată revelație. Chiar de la prima melodie pe care a interpretat-o («Cine iubește și lasă»), necunoscuta aceea reținea imediat atenția ascultătorilor. Vocea Mariei Tănase nu semăna cu nici-o altă voce. Ea se dăruia cu o pasiune rar întîlnită și se adresa cu cea mai mare precizie inimilor: «Cine iubește și lasă/ Dumnezeu să-i dea pedeapsă:/ Tîrîișul șarpelui/ Și pasul gîndacului,/ Vijîitul vîntului,/ Pulberea pămîntului.../ Că furnica de-i furnică,/ La cap mare, la trup mică/ Și la mijloc subțirică,/ De umblă pe sub pămînt/ Tot se ține de cuvînt.»

Și apoi a cîntat alte trei cîntece olteneșți: («M-am jurat de mii de ori», «Șapte săptămîni din post», «Ce-i mai dulce ca alvița») care au plăcut de asemenea, tot atît de mult. Maniera ei cu totul aparte de a da viață cîntecelor noastre populare, frumusețea excepțională a glasului, bogăția resurselor, puternica-i personalitate artistică, au suscitat vii comentarii și aprecieri dintre cele mai elogioase la adresa Mariei Tănase. «**Ne aflăm**

în fața unui fenomen!» — a subliniat atunci, după apariția ei de la «Ora satului», compozitorul Theodor Rogalschi. Și a adăugat: **«N-am auzit nici un cîntăreț izbutind să interpreteze cu asemenea talent și originalitate cîntecul nostru popular, păstrînd nealterată autenticitatea versului și melodiei»!** Tot în 1937, după o altă emisiune la radio, Octavian Goga s-a exprimat astfel despre tînăra interpretă: **«Cîntecele acestei fetișcane cu timbrul grav izvorăsc limpezimi din pămîntul românesc, trec prin sufletul nostru și urcă spre cer, ca și aripile făurite cu un sfert de veac în urmă de Aurel Vlaicu. Și el ca și ea, au răsărit din stratul profund al poporului obidit, care-și înalță pe aripile cîntecului sau gîndului, făcut pasăre de oțel — vrerile lui către cerul dreptății și al izbăvirii de prea îndelungată suferință».** Activitatea Mariei Tănase era tot mai prețuită și se puneau mari speranțe în strădaniile pe care ea le depunea cu atîta entuziasm și pasiune pentru strălucirea muzicii noastre populare. Marcante personalități culturale și artistice ale țării îi acordau atenție, i se adresau cu dragoste și o încurajau. După ce a ascultat-o cîntînd la festivitatea încheierii cursurilor de vară ale Universității populare din Vălenii de Munte, din anul 1938, savantul profesor de reputație mondială Nicolae Iorga, rectorul acestei universități, i s-a adresat astfel: **«Te felicit din inimă, domnișoară cîntăreață! Ești o adevărată «pasăre măiastră» care știe să «zică» cîntecele noastre cum pînă la vîrsta mea de aproape 70 de ani n-am auzit pe nimeni. Trebuie să biruiești, pentru că dumneata ai o mare și nobilă misiune de îndeplinit: să readuci cîntecul românesc, cîntecul poporului nostru, pe făgașul lui autentic unde, îmi dau seama acuma, după ce te-am auzit, că te poartă fără scrînteală pașii siguri și sprinteni ai tinereții dumitale. Misiunea aceasta pe care d-ta n-o știi încă în toate rosturile, dar o știm noi, trebuie să fie îndemnul cel mai puternic în osteneala d-tale».** Și cu cîtă strășnicie a ținut seamă Maria Tănase de asemenea îndemnuri! În întreaga și pilduitoarea sa carieră a fost animată de cele mai nobile și mai înalte idealuri, ridicîndu-și continuu măiestria, îmbogățindu-și necontenit repertoriul, pregătindu-l cu cea mai mare răspundere și seriozitate. Am asistat de foarte multe ori, în decursul anilor (uneori colaborînd cu ea la realizarea unor programe din cadrul unor reuniuni artistice dedicate ziariștilor sau tipografilor, unde și-a dat cu tot dragul concursul), la repetițiile Mariei Tănase, fie pe scena unui mare teatru sau a unei săli de concerte, fie alături de un grup restrîns de orchestranți și soliști vocali și mi-am dat bine seama că era la fel de preocupată, de neliniștită, de dornică de a pregăti toate piesele ce le avea de interpretat pînă în cele mai mici detalii, astfel ca ele să se poată ridica, prin interpretarea lor, la un cît mai înalt nivel artistic. Repeta un cîntec o dată, încă o dată și încă o dată. Și apoi o lua de la început. Cu greu era ea mulțumită. Avea o exigență maximă atît în ceea ce o privea direct, cît și în ceea ce privea pe membrii orchestrei care o acompaniau. Muncea intens, plină de însuflețire, plină de dăruire, încrezătoare în tot ceea ce reprezenta muzica populară românească, frumusețile de necontestat ale inepuizabilului nostru folclor.

Maria Tănase a străbătut în lung și-n lat țara, încîntînd sufletele oamenilor de la orașe și de la sate prezentîndu-le cîntece cu o artă inegalabilă, la multe dintre cele preluate fiind și autoarea versurilor. Regretata cîntăreață a dus cu strălucire și peste hotarele patriei faima artei interpretative românești, obținînd succese memorabile la New-York, Paris, Londra, Istambul, Milano, Belgrad, Sofia și în alte locuri. Peste tot a fost răsplătită cu nesfîrșite aplauze pentru măiestria cu care slujea cîntecul. Iată o altă apreciere edificatoare despre calitățile ei de mare cîntăreață. Ea aparține lui Lucian Blaga și a fost făcută în 1958: **«Am convingerea că femeia aceasta a fost sortită să scormonească sufletul poporului nostru pînă-n străfund, să-i smulgă comorile de cîntece și înțelepciune, să ne strecoare, reamintindu-ni-l fiorul veșniciei și prin forța ei interpretativă, să zvîrle pretutindeni în lume lumina lor inedită, obîrșită din straturile vulcanice ale melodiei și filozofiei noastre populare».**

Și n-a avut o clipă de liniște artista în idealurile și năzuințele sale! Dorea să fie de cît mai mare folos, să descopere cît mai multe elemente înzestrate pentru muzica populară, să întreprindă turnee cît mai numeroase în orașele țării, să meargă tot mai des pe la bătrînii satelor, ca să nu lase să moară cîntecele moștenite din bătrîni.

La 14 aprilie 1963 a plecat în turneu cu «Taraful Gorjului», urmînd să străbată un itinerariu pînă la 25 iunie... Dureroasă amintire!... Peste doar două săptămîni, la 1 mai făcînd eforturi mari, a cîntat în ultima sa apariție pe scenă, în fața muncitorilor din Hunedoara. O boală neiertătoare a obligat-o să părăsească, chiar în acea seară, ansamblul, cîntecele ei dragi, publicul pe care-l iubea și îl respecta.

La 22 iunie 1963, marea artistă ne-a părăsit pentru totdeauna, la nici 50 de ani împliniți. A scris atunci, între altele, Eugen Barbu: **«Lumea o aplauda, se înghesuia în fața caselor de bilete, ca să pătrundă în sală, unde marea actriță Maria Tănase chema zeii câmpești cu gestul ei larg de regină. N-am să uit niciodată seara, cînd aproape o mie de oameni cu fețele exaltate aplaudau la Teatrul Savoy cupletul ei, în care satiriza pe cei ce strîmbă din nas cînd aud romanța populară. Demonstrația vocală era alcătuită din cuplete franțuzești ce se întretăiau cu minunatele noastre cîntece de la țară. Pereții erau supuși unui bombardament sonor, aproape insuportabil. Mulțimea o chema și o rechema la rampă cu frenezia stîrnită de geniu. Această femeie, plină de temperament, a avut într-adevăr geniu. Sprijinul moral și material, dat de Guvernul nostru după 23 August, a reînaripat-o și faptul că în ultimul timp conducea o școală de interpreți la Tg. Jiu, este cu totul semnificativ. Legată de poporul pe care-l iubea și căruia i se dăruia, ea a rămas pentru noi toți un exemplu de artist-cetățean».**

Maria Tănase a lăsat o impunătoare moștenire. În hîrtiile ei s-au păstrat, notate cu grijă, peste 400 de cîntece populare culese de la sursă, multe intrate în repertoriul ei permanent. Pe de altă parte, planurile de lecții pe care le întocmea, ca profesoară la catedra de cînt popular a Școlii de muzică din Capitală, cuprind numeroase indicații în legătură cu tehnica culegerii și punerii în circulație a folclorului muzical. Și ne-a mai rămas, mai ales, vocea ei. Vocea ei care încîntă, care farmecă și acum, ca și altă dată, ascultătorii... Discurile Electrecordului de pe copertele cărora zîmbește liniștită cîntăreața nu zăbovesc mult în rafturile magazinelor de muzică, iar transmisiile cu neuitatele înregistrări din emisiunile radiofonice și ale micului ecran trezesc de fiecare dată un viu interes.

Indiscutabil, vocea Mariei Tănase trăiește și astăzi! «Maria noastră» — cum îi spuneau simplu admiratorii ei — nu numai a fost, dar a și rămas.

Sandu NAUMESCU

CÎT DE FERTIL ESTE STERILUL

Rod al politicii partidului de valorificare superioară a resurselor naturale ale țării, în anii puterii populare au apărut, alături de minele de cărbuni tradiționale, de adîncime și exploatările de suprafață. Cine n-a auzit de Rovinari, de Motru... A fost un progres tehnic formidabil să se poată extrage, începînd de la numai cîțiva metri sub nivelul solului, cu excavatoare gigant, prețiosul combustibil. Dar, despre această metodă de mare eficiență s-a vorbit și s-a scris, la timpul respectiv, destul de mult.

Nimic nu s-a spus însă despre terenurile agricole ce se degradau prin prăbușirea straturilor litologice sau prin depozitarea pe suprafețe bune de cultură a stratului decopertat de pe minele de suprafață; ori despre aspectul dezolant al fundurilor de mină sau carierelor la zi, al versanților acestora. O perioadă s-a crezut chiar că acest pămînt din adîncuri, denumit steril, n-ar fi bun de nimic. Cum însă în țara noastră de fiecare locuitor revin doar 0,7 ha de teren agricol, respectiv 0,45 ha de teren arabil — singura rezervă de mărire a suprafeței cultivabile o constituie folosirea în întregime a ultimului metru pătrat, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Iată de ce, oameni de știință de la Institutul de cercetări și proiectări miniere, împreună cu cadre didactice de la facultățile de agronomie și horticultură ale Universității din Craiova au întreprins în Gorj — județ cu pondere mare în exploatarea la zi a cărbunelui energetic — o serie de cercetări și experiențe pentru punerea în valoare a sterilului. A luat ființă și o unitate specializată pentru amenajarea și refertilizarea terenurilor din cariere — dotată cu o serie de utilaje terasiere, ca screpere, buldozere, excavatoare, nivelatoare, autobasculante, precum și cu tractoare și mașini agricole specifice cultivării solurilor respective, ca pluguri, semănători, cultivatoare, fertilizatoare etc. — a cărei sarcină principală este să redea în circuitul agricol, cu potențial productiv superior, pînă în 1980, circa șase mii de hectare.

Începutul, cu cîțiva ani în urmă, s-a făcut cu nivelarea sterilului: peste el s-a așternut un strat de sol vegetativ de minimum 30 cm, care timp de 3—4 ani s-a cultivat cu diverse plante leguminoase și graminee (lupin, secară, borceaguri etc.) ce n-au fost, însă, recoltate ci introduse sub brazdă pentru a forma humus și a dezvolta activitatea microbiană. S-au administrat, de asemenea, în cantități duble față de solurile normale, gunoi de grajd (între 30 și 80 de tone la hectar), ca și îngrășăminte chimice (circa 600—800 kg/ha azotat de amoniu și 800—1 000 kg/ha superfosfat substanță brută). Aciditatea și alcalinitatea solului, stabilite științific, au fost corectate cu doze corespunzătoare de amendamente. Ca urmare a unor asemenea măsuri, procesul de humificare, a cărei perioadă normală este de circa un deceniu, a fost scurtat la 3—4 ani.

Cultivate pe astfel de terenuri reînviate, plantele au început să dea recolte sigure și de durată, care se încadrează în producțiile medii normale. De exemplu, grîul cultivat în cariera Cicani a produs între 2 800—3 200 kg/ha — pe 70 ha; porumbul, din grupa HD-300, a dat 3 500—4 000 kg/ha pe 30 ha; pe 20 ha s-au obținut 18 000 kg de cartofi la hectar. S-au plantat, de asemenea, la început pe loturi experimentale de cîte trei hectare, diferite soiuri de meri, precum și de viță de vie, de la care s-au obținut în al 3-lea, respectiv al 4-lea an, recolte ce reține atenția: 8 000 kg/ha de mere și, respectiv, 13 000 kg/ha de struguri de masă. În condiții foarte bune de vegetație, dînd producții demne de luat în seamă, s-au prezentat plantațiile de nuc și coacăz negru, de alun și căpșun. Pe taluzele nemecanizabile s-au realizat atît plantații pesilvice (cătină bogată în vitamina C) cît și plantații silvice din specii valoroase.

Sînt rezultate ce atestă că, prin voința omului, și sterilul poate deveni fertil!

EMILIAN ALBULESCU

Cea mai mare parte a cuvintelor din limba română sînt de origine latină, dar, pe lîngă acestea, se găsesc și cuvinte dacice, precum și slave.

În lista de mai jos vă prezentăm zece cuvinte românești care provin din limba latină, dacă și slavă și vă propunem să le recunoașteți. Astfel, subliniați cu

RECUNOAȘTEȚI CUVINTELE?

o linie pe cele latine, cu două linii pe cele dacice și cu trei linii pe cele slave.

1. voinic
2. pămînt
3. mînz
4. vlădică
5. barză
6. sănătos
7. domn
8. viezure
9. Mureș (rîul)
10. cetate

Pentru fiecare cuvînt corect recunoscut vă puteți acorda cîte un punct, iar totalitatea punctelor reprezintă nota pe care o meritați la această întrebare de istoria limbii române.

MONEDE ROMÂNEȘTI

1. Care este domnitorul care a bătut primele monede în Țara Românească și între ce ani a domnit el?

2. Cine a bătut primii bani în Moldova și din ce metal erau ei?

DINTR-UN EXTEMPORAL

«Agricultură s-a dezvoltat mult, mai ales pe domeniile feudale. În țările române se cultivau aceleași cereale: grîul, meiul, cartoful, orzul, ovăzul și mai ales porumbul, mămăliga fiind hrana de bază a țăranilor la sfîrșitul secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea.»

Dacă ați fi în locul profesorului care a corectat lucrarea, ce greșeli ați constata?

(Răspunsurile corecte la pag. 191)

VINDECAREA ULCERULUI FĂRĂ BISTURIU

Răspîndirea pe care a cunoscut-o boala ulceroasă, mai ales în secolul nostru, a făcut ca asupra ei să-și concentreze atenția un număr tot mai mare de specialiști, din cele mai renumite clinici și institute medicale ale lumii. Rezultatele la care s-a ajuns n-au fost, însă, pe măsura așteptărilor. Pentru tratarea acestei boli, unii recomandau o medicație complicată, asociată cu un regim alimentar sever și de lungă durată. În cele din urmă — în majoritatea cazurilor — tot... bisturiul — adică operația, cu amputarea unei părți a stomacului — se dovedea a fi «soluția salvatoare».

Printre cei neîmpăcați cu o asemenea «rezolvare» se număra și un medic — pe atunci, proaspăt absolvent al facultății din Timișoara — repartizat pe meleagurile natale ale Sălajului, într-o comună mărginașă, Plopiș. Aici, între preocupările curente ale medicului de circă, dr. Ioan Pușcaș a intrat și lupta cu ulcerul. O luptă perseverentă, presărată cu speranțe, iar cel mai adesea cu îndoieli și deziluzii.

Nu numai că nu s-a dat bătut, dar — odată cu mutarea sa la Spitalul din Șimleul Silvaniei — a continuat cercetările, stimulat chiar și de scepticismul multora: «Cum să reușească ceva, aici, în provincie, cînd în centre universitare, bine dotate, de la noi și de aiurea, nu s-a realizat mare lucru!». O părere care — nu peste multă vreme — s-a dovedit greșită. Au dovedit-o, mai întîi, primele cazuri de vindecare totală a bolii ulceroase fără bisturiu, doar cu ajutorul unei medicații de scurtă durată; apoi, aprecierile unanime pe care le-au întrunit comunicările făcute de dr. Ioan Pușcaș la prestigioase simpozioane și congrese de specialitate, organizate în numeroase țări din Europa, America, Asia, unde a fost invitat să participe.

«**Ulcosilvanilul**» — medicamentul extraordinar al medicului din brățelul de la poalele Măgurei — este cunoscut, apreciat și solicitat cu insistență în tot mai multe țări ale lumii.

«Ați reușit să aduceți o contribuție de fond la patogenia unor afecțiuni atît de răspîndite, adoptînd perspectiva biochimică, caracteristică medicinei moderne... V-ați înscris astfel pe linia marilor înaintași clinicieni — oameni de știință, capabili să folosească, servind în același timp bolnavul, procesul morbid ca o experiență spontană a naturii"— îi scria, anul trecut, academicianul Ștefan Milcu. Și continua: «N-am fost surprins de aprecierea maximă pe care ați primit-o în forurile de specialitate din străinătate și de perspectivele ce le-ați deschis pentru o gastroenterologie științifică în concepție biochimică la nivel molecular».

Acestor rînduri frumoase, semnate de un nume de prestigiu care — în mod deschis și sincer — recunoaște valoarea descoperirilor doctorului Ioan Pușcaș, mai trebuie adăugate, neapărat și scrisorile de mulțumire și adîncă recunoștință ale celor peste 10 000 de pacienți — din toate colțurile țării — ce și-au găsit vindecarea în spitalul «fără firmă» de la Șimleul Silvaniei.

EMIL BUNEA

BAZA - O RĂȘINĂ SINTETICĂ

— Interviu cu dr. chimist Tina Covaliu —

— Care este situația azi, a Covalitin-ului, a acestui «produs original românesc pentru tratamentul litiazelor»?

— «Covalitin» se obține pe scară industrială, acoperind cerințele pieței interne (pentru bolnavii din țară, ca și pentru acei mulți bolnavi străini ce sosesc la clinica noastră pentru tratament) și solicitările exportului în Italia, S.U.A., Anglia, Franța, Austria și țările Americii Latine. La ora actuală avem puse la punct medicamente și rețete de administrare pentru toate formele de litiază, inclusiv cele biliare. Deci, în principal pentru:

● bolnavi care elimină în mod frecvent calculi însoțiți de colici nefritice, hematurii frecvente, nisip urinar.

● bolnavi cu calculi coraliformi, în vederea opririi evoluției lor sau pentru eventuala reducere de volum, precum și bolnavii care prezintă infecții urinare cu Proteus.

● bolnavi cu calculi reno-ureterali de dimensiuni între 5 și 20 mm, în vederea eliminării acestora.

● bolnavi cu litiază renală operată, pentru prevenirea recidivei.

— Ați afirmat că «intervențiile chirurgicale — în cazul existenței calculilor — nu fac altceva decît să biciuiască potențialul litogen și să favorizeze amplificarea bolii. Calculii se refac, și încă într-un ritm crescut, unii bolnavi ajungînd să fie nevoiți să se opereze de 5—6 ori în 2—3 ani». Medicația clasică ce rol joacă?

— De calmare a durerilor provocate de calculi, precum și de dilatare a canalelor căilor renale, pentru a facilita expulzia unor calculi. De regulă, însă, se ajunge la operație.

— Iar «Covalitin»-ul?

— Avînd la bază o rășină sintetică schimbătoare de ioni, este total insolubil în sucul gastric, se elimină integral pe cale naturală. Deci, nu are efecte secundare asupra nici unui organ vital. Se poate administra chiar și în cazul litiazelor însoțite de diabet, hipertensiune arterială, insuficiență cardiacă sau hepatică. Efectul: transformarea calculilor în concrețiuni spongioase, de dimensiuni mici, care sînt eliminate fără dureri.

— Cine este îndreptățit să prescrie tratamentul?

— Pînă în vara anului 1978, numai clinica noastră din București (lîngă spitalul P.T.T.R.), unde lucrează un grup de cercetători, cu calificare înaltă în diverse domenii ca: medicină, chimie, fizică, biologie. Indi-

cațiile de tratament sînt date în funcție de tipul de litiază, dimensiunile și localizarea calculilor. Tratamentul se efectuează ambulator, sub control periodic medical, bolnavul urmînd un regim normal sărat, fără restricții, bogat în lactate și derivatele laptelui, proteine și vitamine, cu excepția doar a băuturilor alcoolice.

În trimestrul II 1978, s-au desfășurat cursuri de instruire specifice cu medici din centrele universitare: Cluj-Napoca, Iași, Timișoara și Tîrgu Mureș. De acum încolo, și în aceste localități se vor prescrie tratamente cu Covalitin.

— Cum se obține o programare la dumneavoastră pentru consultație și tratament?

— Simplu. Oricine poate veni la clinică. Are nevoie doar de buletin de identitate și adeverință de pensionar, sau din cîmpul muncii, deci și de membru C.A.P. Toți au dreptul la spitalizare și asistență medicală gratuite.

— Cît de rapidă este vindecarea?

— În funcție de dimensiune și localizare, unii calculi se elimină în cîteva zile, alții în cîțiva ani. În orice caz, boala este bine să fie tratată la început, cînd rezultatele sînt rapide.

PAUL URDEA

„MIRACULOSUL BOICIL FORTE" - O BĂTĂLIE CÎȘTIGATĂ

...Un bolnav, sprijinindu-se în baston, se străduia din răsputeri pentru a face cei cîțiva pași pînă în cabinetul medical. Fața îi era schimonosită de puternicele dureri de sciatică. Un altul, cu mîna stîngă legată de gît era chinuit de o durere persistentă în regiunea scapulară.

Cazurile din sala de așteptare a **Centrului metodologic de recuperare și terapie din Timișoara** (Bd. Victoriei, nr. 49, telefon 33 248) sînt diverse. Bolnavii, îndeosebi reumatici, dar nu numai ei, vin la **dr. Vasile Boici** să le aline durerile. Și, într-adevăr, după aproape un sfert de oră, cît au durat microinfiltrațiile, primul pacient a ieșit din cabinet cu bastonul subsuoară, călcînd normal, iar al doilea, după ce-și asvîrlise eșarfa, își mișca nedumerit mîna în sus și în jos.

Ce miracol se întîmplase că, la scurt timp după tratament, bolnavii uitaseră de dureri?

— În fond, nu este vorba despre nici un miracol, ne asigură **dr. Titus Petroviciu, medic șef al Policlinicii pentru sportivi din Timișoara,** unul dintre cei mai apropiați și mai vechi colaboratori ai dr. V. Boici. **Produsul românesc Boicil este «noul» în terapia recuperatorie, cu o largă aplicabilitate, cu efect rapid, chiar spectaculos în suferința sistemului motor, îndeosebi, dar și în alte suferințe în care fenomenul dominant este durerea.** Deci, pentru a cunoaște originea durerii — continuă interlocutorul — este bine ca pacientul să ne prezinte cîteva date: analize de laborator, radiografii sau bilete de ieșire din spital, rezultatul controlului cardiologic, precum și observațiile medicului care îl tratează în mod curent. Cunoscînd toate acestea, intervențiile noastre pot avea o mai mare eficiență. Pentru cazurile mai grele, Centrul metodologic de recuperare și terapie dispune și de 50 de paturi, deci, pacienții pot fi tratați în condiții de spitalizare, ceea ce înseamnă foarte mult».

În continuare, stăm de vorbă cu creatorul medicamentului, cu **dr. Vasile Boici:**

— Inspirat de unele practici terapeutice din medicina populară, în ceea ce privește acțiunea analgezică a extractului din planta medicinală Helleborus species, cu peste două decenii în urmă am reușit să extrag principiul activ din această plantă și să realizez acest produs original românesc — Boicil forte — care îmi poartă numele și cu care mă mîndresc. Dar pentru a ajunge la acest rezultat au trebuit nenumărate cercetări, verificări, experiențe, au apărut și nelipsitele controverse, neîncrederea unora, invidia altora. Dar ce contează toate acestea acum, cînd medicamentul a fost brevetat și omologat și se găsește în farmacii la dispoziția suferinzilor și a medicilor? Cei îndreptățiți au ajuns la concluzia firească: **«Boicil forte este un produs antialgic, antispastic, vasoregulator și anabolizant, cu efecte superioare medicamentelor cunoscute pe piața mondială».** Așa se explică și prestigiul internațional de care se bucură, fiind brevetat în 16 țări printre care în S.U.A. și U.R.S.S., așa se explică și suma de peste un milion lei valută încasată de centrul nostru în ultimii cinci ani de la diverși pacienți străini pentru consultații, tratamente sau spitalizări. Sperăm ca în scurt timp, produsul să se găsească în farmacii și sub alte forme: **picături, cașete sau pastile, unguent și bineînțeles fiole pentru injecții intravenoase și intraarteriale, întrucît s-a dovedit că nu este toxic și nu dă reacții adverse, în comparație cu celelalte analgezice.**

Consemnăm în încheiere și părerea **prof. univ. emerit, dr. Nicolae Dragomir: «Boici, cu al său celebru «Boicil» este o bătălie cîștigată. Medicamentul se fabrică pe scară industrială și acolo unde se aplică cu pricepere și discernămînt dă rezultate spectaculoase. Principiu, de altfel, valabil pentru orice medicament. În urma cercetării științifice întreprinse asupra acestui medicament, am demonstrat că substanța este analgezică, antispastică pe musculatura striatică și netedă și are o toleranță locală și generală foarte bună».**

AL. ȘTEFĂNESCU

«MĂSURILE DE PERFECȚIONARE A CONDUCERII ȘI PLANIFICĂRII PORNESC DE LA PRINCIPIUL ÎMBINĂRII DIRIJĂRII UNITARE, PE BAZA PLANULUI NAȚIONAL UNIC, A ACTIVITĂȚII DE FĂURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE CU AUTONOMIA ECONOMICO-FINANCIARĂ A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIVE ȘI DE PRODUCȚIE, CU PRINCIPIUL AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI, CU AUTOGESTIUNEA ÎNTREPRINDERILOR.»

NICOLAE CEAUȘESCU

PERFECȚIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

SALT SPRE O NOUĂ CALITATE

Dezvoltarea continuă, în ritm înalt, a forțelor de producție, creșterea ponderii industriei în toate județele, modernizarea și intensivizarea agriculturii, progresul în toate celelalte ramuri de activitate au produs și vor produce, pe mai departe, schimbări profunde în structura socială a țării. Dinamica în domeniul economic, diversificarea și creșterea complexității producției, cerința ridicării pe o treaptă superioară a eficienței în toate sectoarele solicită însă, cu necesitate, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale, aceasta constituind o condiție esențială pentru continua edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

După cum se cunoaște, pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, a indicațiilor și orientărilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** au fost adoptate, în acest sens, numeroase măsuri de importanță deosebită, care asigură lărgirea participării oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării.

Pentru a pune deplin în concordanță mecanismul economico-financiar cu cadrul organizatoric democratic creat, la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 22—23 martie 1978 a fost adoptată **Hotărîrea cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.** Trecerea la o nouă calitate în activitatea economică a impus măsuri menite să pună la îndemîna organelor de conducere colectivă pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a rolului și atribuțiilor care revin acestor organe, pentru stimularea și cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea tuturor resurselor existente, în scopul dezvoltării și mai puternice a forțelor de producție, a venitului național, a bunăstării celor ce muncesc. **În esență este vorba de: întărirea AUTOGESTIUNII economico-financiare; ridicarea pe un plan superior a AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI; sporirea răspunderii întreprinderilor pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare economico-socială; elaborarea, în fiecare unitate, a bugetului de venituri și cheltuieli, ca instrument de bază al conducerii activității financiare; introducerea, ca indicatori de bază, a PRODUCȚIEI NETE și PRODUCȚIEI FIZICE**, pentru aprecierea rezultatelor **și recompensarea muncii.**

Pe primul plan în activitatea economico-financiară din industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi este deci pusă comensurarea rezultatelor obținute avînd drept criteriu fundamental producția netă, adică valoarea nou creată de către fiecare unitate. Ea cuprinde următoarele elemente principale:

- **Prelevarea unei părți din valoarea nou creată pentru fondul de dezvoltare a societății, sub forma impozitului pe valoarea producției nete.**
- **Retribuțiile directe ale personalului muncitor și alte drepturi ale oamenilor muncii.**
- **Cheltuieli de cercetare și pentru introducerea tehnicii noi.**
- **Cheltuieli generale, exclusiv cele materiale.**
- **Impozitul pe fondul de retribuire.**
- **Contribuția pentru asigurări sociale.**
- **Beneficiul net.**

Practic, producția netă se determină scăzîndu-se din producția globală, cheltuielile materiale aferente.

Cu cît ponderea ei va fi mai însemnată, cu atît aportul unității la constituirea venitului național va fi mai important. Aceasta presupune ca fiecare întreprindere, colectiv de muncă să gospodărească cu maximă responsabilitate partea încredințată din avuția societății, concretizată în fondurile de producție. Sporirea valorii nou create necesită valorificarea superioară a materialelor și materiilor prime. Din aceeași tonă de materii prime sau materiale trebuie să obținem produse de un nivel tehnic și calitativ cît mai înalt, cu o valorificare superioară, aceasta fiind singura cale de creștere a rentabilității întregii activități economice.

Pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar au fost luate numeroase alte măsuri de importanță deosebită. Astfel, în vederea determinării necesarului de forță de muncă și a productivității muncii s-a introdus indicatorul **fondul total de timp de muncă al întreprinderii,** exprimat în ore-om. S-a prevăzut, de asemenea, perfecționarea sistemului indicatorilor și normativelor de eficiență, un accent deosebit punîndu-se pe exprimarea productivității muncii prin producția netă obținută, pe raportarea producției nete și a beneficiului la 1 000 de lei fonduri fixe. S-a stabilit, totodată, ca determinarea și eliberarea fondului de retribuire în industrie să se efectueze în funcție de îndeplinirea planului la producția netă. **Perfecționarea activității de planificare** (activitatea de planificare pornește de la unitățile de bază, economice și teritorial-administrative, urmărindu-se asigurarea echilibrului între venituri și cheltuieli), **perfecționarea finanțării** unităților economice și **reglarea** rentabilității **cuprinse în prețuri, îmbunătățirile aduse în domeniul relațiilor financiar-valutare, în activitatea de comerț exterior** sînt alte componente ale complexului de măsuri luat de conducerea de partid și de stat pentru perfecționarea mecanismului economic, ele concurînd, ca și celelalte, la creșterea responsabilității colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere din fiecare unitate în gospodărirea fondurilor și întărirea disciplinei financiare, în desfășurarea unei activități cît mai rentabile.

Pe aceeași linie se înscrie și măsura stabilită de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 privind **introducerea participării oamenilor muncii la beneficiile realizate de întreprinderi și trecerea la acordarea directă de către unități a unor drepturi și avantaje sociale pentru personalul muncitor, în raport de contribuția adusă și vechimea în unitatea economică în care își desfășoară activitatea.** Evident, aceasta presupune ca fiecare întreprindere să obțină beneficii din care să-și asigure propria dezvoltare, să participe cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății, să asigure resursele necesare participării oamenilor muncii la beneficii cît și pentru acoperirea unor cheltuieli destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.

Ceea ce trebuie subliniat este faptul că sumele cuvenite individual sub forma de participare la beneficii se stabilesc de către consiliile oamenilor muncii, în condițiile prevăzute de lege și NU SÎNT PLAFONATE. Această măsură asigură legarea strînsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele finale ale întreprinderii în care lucrează, îi cointeresează în efectuarea unui real salt calitativ în întreaga activitate, pentru obținerea unei eficiențe economice superioare. În același scop s-a avut în vedere crearea, la dispoziția întreprinderilor, a unei baze materiale proprii, care să asigure atragerea și permanentizarea personalului muncitor în unități. Este vorba de constituirea **fondului pentru construcția de locuințe și alte investiții cu caracter social,** precum și de constituirea și folosirea **fondului pentru acțiuni sociale.**

Toate aceste măsuri, luate de conducerea de partid și de stat, sînt de natură să confere mecanismului economico-financiar o și mai mare eficacitate, să contribuie la întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, să sporească răspunderea oamenilor muncii în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, pentru sporirea eficienței economice.

În acest nou cadru juridic, economic și financiar este necesar ca, la toate nivelurile, să se acționeze ferm pentru aplicarea în viață a măsurilor stabilite. Trebuie, așa cum sublinia secretarul general al partidului «**să acționăm cu toată hotărîrea pentru îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă în toate domeniile, pentru soluționarea rapidă a problemelor complexe pe care le ridică producția, astfel încît să se deschidă cale liberă afirmării cu putere a inițiativei creatoare a organelor colective, a maselor de oameni ai muncii...**». Aceasta în interesul sporirii rapide și substanțiale a venitului național, singura sursă trainică a dezvoltării economice, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru, de prosperitate a României socialiste.

V. STANCU

PROVERBE

Papagalul bătrîn nu mai învață să vorbească.

*

Carnea multă nu strică ciorba, dar strică sănătatea!

*

Minciuna ucide omul!

*

Nu poți șchiopăta cu amîndouă picioarele.

Cel care dorește să împace pe semenii săi trebuie să fie om pașnic, altfel aprinde și mai rău cearta.

*

Nici cu zece grămezi de lemne nu poți da foc unei pietre.

*

Lemnul strîmb lasă cenușă strîmbă.

*

Limba omului rău dărîmă case.

ILUȘTRI OAMENI DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ ROMÂNI

Din rîndul poporului român s-au ridicat numeroși oameni de cultură și știință ale căror opere au îmbogățit nu numai patrimoniul național, ci au însemnat și contribuții deosebit de valoroase la tezaurul universal.

Să ne amintim doar de cîțiva dintre ei, prin intermediul întrebărilor de mai jos:

1. Între anii 1673—1723 a trăit un remarcabil istoric, geograf și orientalist român, autor al mai multor lucrări de valoare, printre care și una care reprezintă prima monografie geografică românească. Știți care este numele acestei ilustre personalități?

2. Cine este autorul primului roman realist izbutit din literatura română, apărut în anul 1863, și care este titlul complet al acestui roman?

3. Cine este primul poet român modern, de la care ne-au rămas numai cinci poezii lirice, printre care și cea intitulată «Marșul oștirii române»?

4. Cine este autorul primului tratat de bacteriologie din lume?

5. Numiți patru scriitori clasici români al căror nume (de familie) să înceapă cu litera A. (Nu sînt admise pseudonimele literare).

6. La 18 martie 1906, un om reușește, pentru prima oară în lume, să se ridice de la sol și să zboare grație mijloacelor de la bordul unui aparat mai greu decît aerul, pe care-l construise singur. Care este numele celui ce a realizat această memorabilă premieră mondială?

7. Aurel Vlaicu este cel care a conceput, construit și pilotat primul aeroplan românesc. Știți în ce an a avut loc primul zbor al aeroplanului «Vlaicu I»?

8. În același an, un alt renumit constructor român făurește un nou tip de avion cu care realizează primul zbor de acest gen din lume. Care este numele acestui ilustru savant de reputație mondială și ce tip de avion a inventat el?

9. Cine este aceea care pentru prima dată în lume a interpretat rolul titular din opera «Tosca» de Puccini?

10. Care este numele omului de știință român despre care vă dăm următoarele date biografice:

«Naturalist, a trăit între anii 1879—1936, fiind profesor universitar și director al Muzeului de istorie naturală din Iași. Este fondatorul Stațiunii zoologice marine de la Agigea. A pus bazele școlii românești de oceanografie.»

11. Cine este pictorul român care a realizat tabloul intitulat «1907» (pictură în ulei pe pînză)?

12. Cine este creatorul sculpturilor intitulate: «Somnul» și «Cumințenia pămîntului», care se găsesc expuse la Muzeul de artă al Republicii Socialiste România?

13. La ce vîrstă a scris Nicolae Labiș poezia «Moartea căprioarei»?

14. Care este numele compozitorului oratoriului eroic «Tudor Vladimirescu» și al operei «Răscoala»?

(Răspunsurile exacte la pag. 191)

PĂSĂRILE ÎN POEZIE

Sînt alese, mai jos, versuri din operele a cinci poeți clasici români, care se referă la păsări din țara noastră. Despre ce pasăre este vorba și care este titlul poeziei din care a fost extras citatul.

1. Care pasăre domestică de-ar fi «avut noroc să-nvețe»... «la bătrînețe/ ajungea și profesoară»?

2. Cine este «al primăverii dulce iubit prevestitor»?

3. Care pasăre «spune cu uimire/ tainele inimei sale, visul ei de fericire...»?

4. Despre cine spune Gr. Alexandrescu că este o «pasere proastă, dar plină de mîndrie»?

5. Pe cine caracterizează același fabulist ca fiind «simțitoare,/ care pe om iubește/ și-n preajmă-i se nutrește»?

6. Cine, «făcînd pe supăratul» spune... «a trecut acceleratul»?

7. Care pasăre «fără ocupație/ a adus o veste-n goană/ și-a făcut senzație»?

8. Cine stă/ încrustată-n atmosferă/ ca un ou de ciocolată;/ amărîtă și stingheră/ ca o prună afumată»?

9. Cine-i «un solist vestit,/ de prin alte țări venit,/ va cînta din flaut»?

10. Care pasăre, la o «nuntă», stînd «după-o ușă/ se certa c-o găinușă/ pentr-un gîndăcel»?

Comparați răspunsurile pe care le-ați dat cu cele de la pag. 191, apoi acordați cîte un punct pentru fiecare nume de pasăre și pentru fiecare titlu corect; deci la fiecare întrebare pot fi obținute două puncte. Faceți totalul punctelor acumulate și apreciați că pentru 19—20 puncte aveți **foarte bune** cunoștințe de poezie clasică românească; pentru 16—18 puncte cunoștințele sînt bune; 14—15 puncte vă acordă calificativul **suficient.** Sub 14 puncte, aveți lipsuri în cunoașterea unor mari frumuseți ale literaturii noastre clasice, dar le puteți lesne remedia prin lecturi mai bogate și mai frecvente.

JURISTUL NOSTRU LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Răspunzînd numeroaselor solicitări de a informa asupra conținutului unor legi, decrete, statute etc. de interes larg, continuăm și în prezenta ediție a almanahului să publicăm cîteva din principalele prevederi cuprinse în diferite acte legislative.

1. DREPTUL COOPERATORILOR AGRICOLI LA INDEMNIZAȚIE PENTRU COPII

Art. 33 din Legea nr. 4 din 30 iunie 1977. Familiilor de cooperatori, din care cel puțin unul din soți lucrează într-o unitate agricolă cooperatistă, li se acordă o indemnizație de 50 lei, pe lună, pentru fiecare copil în vîrstă de pînă la 16 ani împliniți, aflat în întreținerea acestora. Indemnizația de 50 lei pe lună se majorează cu:

— 20 lei pentru al șaselea copil;
— 30 lei pentru al șaptelea copil;
— 40 lei pentru al optălea copil;
— 50 lei pentru al nouălea copil și următorii.

Indemnizația se acordă în luna în care cel puțin unul din soți a lucrat cel puțin 15 zile și a realizat sarcinile de producție, în conformitate cu normele de muncă stabilite. Indemnizația se acordă și în perioada în care unul dintre soți beneficiază de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă.

Au dreptul la indemnizație și familiile cu copii în care soții sînt pensionari ai cooperativelor agricole de producție.

2. — CONDIȚIILE ÎN CARE SE POT PRIMI DOUĂ PENSII

Art. 8 din Legea nr. 4 și art. 4 din Legea nr. 5, ambele din 30 iunie 1977. Persoanele care primesc pensie din sectorul asigurărilor sociale de stat sau din alte sectoare cu sisteme proprii de pensionare pot primi și pensia cuvenită în baza Legii nr. 4 pentru vechimea în muncă în unitățile agricole cooperatiste, iar persoanele cu gospodării individuale din zonele necooperativizate și pensia cuvenită în baza Legii nr. 5, pentru perioada în care au contribuit la constituirea fondului de pensii și în raport cu valoarea produselor livrate la fondul de stat.

Condiția pentru ambele categorii de persoane prevăzute de legiuitor este ca suma rezultată din pensiile cumulate să nu depășească nivelul pensiei de asigurări sociale ce s-ar fi cuvenit persoanei respective, în cazul în care întreaga activitate pentru care primește cele două categorii de pensii ar fi fost prestată într-o unitate de stat. Dacă prin cumulul celor două pensii se depășește acest nivel, pensiile se vor reduce în mod proporțional.

3. — AVANTAJELE CONTRACTĂRII CU COOPERAȚIA DE CONSUM A SUINELOR

Decret nr. 15 din 3.II.1976. Producătorii care contractează porcine cu unitățile Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum au dreptul să cumpere furaje concentrate la prețul cu amănuntul, pentru porcii livrați, după cum urmează:

— cei care au primit purcei de la C.A.P. sau alte unități, 200 kg porumb pentru primul porc și cîte 250 kg pentru al doilea și ceilalți;

— cei care au produs sau și-au procurat singuri purcei contractați, 250 kg porumb pentru primul porc și cîte 300 kg pentru al doilea și ceilalți.

Cantitățile de porumb se acordă pentru livrarea porcilor în greutate de 110 kg/bucata, în viu.

4. — CAZURILE ÎN CARE ANIMALELE SĂLBATICE POT FI UCISE FĂRĂ AUTORIZAȚIE

Legea nr. 26 din 5 noiembrie 1976, privind economia vînatului. Animalele sălbatice constituie fondul de vînat și sînt proprietatea statului, ca bunuri ale întregului popor.

Potrivit legii, uciderea animalelor sălbatice se poate face de către vînătorii autorizați și numai în condițiile stabilite prin reglementările în vigoare.

De la această regulă, legiuitorul a prevăzut anumite excepții în care animalele sălbatice pot fi ucise și fără autorizație și anume, atunci cînd prin agresivitatea lor, au pus în pericol integritatea corporală și mai ales viața oamenilor. În asemenea cazuri animalele sălbatice pot fi omorîte atît de către persoanele atacate, cît și de către cele care le-au venit în ajutor.

Legiuitorul a prevăzut obligația pentru persoanele care au ucis animale sălbatice de a anunța, de îndată, organizațiile silvice teritoriale care au în competența lor ocrotirea, înmulțirea, colonizarea, recoltarea și valorificarea vînatului, pentru a dispune în ce privește valorificarea animalelor Neîndeplinirea acestei obligații atrage răspunderea celor în cauză, care pot fi obligați la despăgubiri pentru pagubele cauzate prin fapta comisă.

5. — RECOMPENSAREA FEMEILOR DONATOARE DE LAPTE

Decretul nr. 100 din 22 IV1977. Femeile donatoare de lapte de mamă — pentru alimentarea sugarilor, făcută la unitățile sanitare pe baza prescripției medicale — primesc ca recompensă 62 lei pentru fiecare litru de lapte de mamă donat, precum și asistența medicală, medicamente și materiale sanitare, iar în cazul spitalizării și întreținerea, gratuit, pe întreaga perioadă cît donează lapte.

6. — POSIBILITATEA CONTESTĂRII ANGAJAMENTULUI DE PLATĂ

Art. 110 și art. 176 (1) din Codul Muncii. Persoanele încadrate în muncă, în condițiile Codului Muncii ca, dealtfel și membrii cooperativelor agricole de producție care, după ce au semnat un angajament de plată pentru recuperarea prejudiciului cauzat în cadrul raporturilor de muncă și, respectiv, în a celor de asociere, constată că, în mod eronat s-au luat angajamente de plată deoarece nu datorează — parțial sau total — sumele pentru care s-au angajat, se pot adresa cu contestație la organul de jurisdicție.

Termenul de sesizare a organului de jurisdicție este de 30 de zile și curge — se calculează — de la data cînd cel în cauză a luat la cunoștință faptul că nu datorează unității suma de bani pentru care s-a luat angajamentul de plată.

7. — DREPTURILE STATUTARE ALE COOPERATORILOR AGRICOLI

Art. 10 din Statutul C.A.P., aprobat prin Decretul 346 din 28 septembrie 1977. Fiecare membru al cooperativei agricole de producție are dreptul:

— să muncească în cooperativă, pe măsura capacității și pregătirii sale;

— să fie retribuit pentru munca și rezultatele obținute, potrivit legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste;

— să participe la conducerea treburilor cooperativei; să ia parte la adunările generale, precum și la cele ale subunității de producție în care lucrează; să-și exprime părerile și să facă propuneri cu privire la întreaga activitate a cooperativei; să participe la luarea hotărîrilor adunării generale; să aleagă și — de la vîrsta de 21 de ani — să fie ales în consiliul de conducere și în comisia de revizie;

— să beneficieze de sprijin și înlesniri, în condițiile legii, pentru îmbunătățirea pregătirii profesionale;

— să beneficieze de ajutoare din fondurile statutare, constituite în acest scop de unitățile agricole cooperatiste ai căror membri sînt, în condițiile stabilite de adunarea generală;

— să primească pensie și indemnizații de asigurări sociale, potrivit legii, după cum urmează: pensie pentru munca depusă și limita de vîrstă; pensie pentru pierderea totală sau în cea mai mare parte a capacității de muncă; pensie de urmaș; indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, determinată de boli sau accidente în producție; concediu plătit pentru sarcină și lehuzie; indemnizații pentru copii; tratament medical în stațiuni balneoclimatice.

Cooperatorii care lucrează în unitățile agricole cooperatiste, cooperatorii pensionari și membrii lor de familie, beneficiază, în mod gratuit, de întreținere, medicamente și materiale sanitare pe timpul internării în spital;

Pe timpul tratamentului ambulatoriu, cooperatorii beneficiază de medicamente și materiale sanitare, potrivit normelor pe economie.

8. — TERMENUL ÎNLĂUNTRUL CĂRUIA TREBUIE DESCOPERIT PREJUDICIUL PENTRU CA SĂ INTERVINĂ RĂSPUNDEREA MATERIALĂ

Art. 108 din Codul Muncii și art. 14 din Statutul C.A.P. aprobat prin Decretul nr. 346 din 28 septembrie 1977. Răspunderea materială pentru paguba cauzată unității agricole cooperatiste poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult trei ani de la data producerii ei. Cînd paguba a fost cauzată prin primirea unor sume de bani, produse sau alte bunuri, ori prin beneficierea de anumite servicii nedatorate, răspunderea intervine cînd paguba cauzată pe această cale a fost descoperită în cel mult un an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd s-a beneficiat de serviciile respective. Obligația de restituire a sumelor de bani, bunurilor, sau contravalorii serviciilor, într-un termen atît de scurt, se explică prin aceea că el are un caracter cvasidelictual, excluzînd ideea de culpă.

În situația în care beneficiarul plăților nedatorate este una și aceeași persoană cu cea din vina căreia s-au efectuat plățile ori prestat serviciile (de exemplu, președintele C.A.P. sau directorul A.E.I.) aceștia nu se pot prevala de termenul de 1 an, pentru ei operînd termenul de 3 ani, datorită faptului că atunci cînd pe seama aceleiași persoane sînt întrunite ambele obligații, prevalentă este

cea care antrenează răspunderea materială pentru culpă, întrucît fapta primordială — aprobarea plății nelegale — fiind săvîrșită cu vinovăție, marchează toate activitățile subsecvente, înlăturînd deci beneficiul virtual al lipsei de culpă.

Dealtfel, acceptînd chiar că temeiul răspunderii l-ar constitui primirea unui lucru nedatorat, cealaltă răspundere avînd un caracter subsidiar, nu poate acoperi — potrivit legii — decît un interval de un an socotit de la data primirii sumelor. În calitatea sa de ordonator de credite însă, persoana care a aprobat plăți nelegale răspunde timp de 3 ani, așa încît pentru perioada mai veche de un an rămîne oricum angajată, nemaiexistînd nici măcar un temei aparent pentru înlăturarea acestei forme de răspundere materială.

9. — STABILIREA VECHIMII ÎN MUNCĂ PENTRU COOPERATORII AGRICOLI ÎN VEDEREA OBȚINERII PENSIEI

Legea nr. 4/1977 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale pentru membrii C.A.P. Potrivit art. 13 din lege, vechimea în muncă pentru dreptul la pensie se compune din toți anii în care cooperatorul a lucrat cel puțin 200 zile calendaristice în unitatea agricolă cooperatistă. De la această regulă legiuitorul a prevăzut următoarele excepții:

a. — potrivit art. 14 din lege, constituie vechime în muncă și anii în care cooperatorul a lucrat mai puțin de 200 zile calendaristice anual, dacă acesta și-a îndeplinit obligațiile stabilite și a efectuat volumul de muncă prevăzut pentru realizarea sarcinilor din planul de producție, de venituri și cheltuieli pe anul respectiv;

b. — se consideră vechime în muncă timpul în care cooperatorul își îndeplinește obligațiile militare, urmează cursuri de pregătire, specializare sau perfecționare la care a fost trimis de cooperativă, a fost în concediu de sarcină și lehuzie, dacă în restul anului a lucrat un număr de zile calendaristice proporțional cu aceste perioade sau, după caz, a îndeplinit celelalte obligații menționate la lit. a;

c. — în art. 14 din lege se prevede că se consideră vechime în muncă, pentru a primi pensie din sistemul agriculturii cooperatiste, și perioada de timp în care cooperatorul a lucrat în cooperativă pe bază de contract sau într-o unitate socialistă de stat, dacă în acest din urmă caz, persoana în cauză are cel puțin 5 ani vechime în unitatea agricolă cooperatistă. Perioada lucrată pe bază de contract se cumulează cu cea lucrată la cooperativă numai atunci cînd perioada respectivă nu-i dă dreptul la pensie în cadrul asigurărilor sociale de stat.

10. — RIDICAREA DE LA CEC A UNOR SUME DE BANI DE CĂTRE ALTE PERSOANE DECÎT TITULARUL DEPUNERII

Decretul nr. 371/1958. Potrivit art. 19 din decretul menționat, unul dintre soți, titular al unei depuneri de bani la CEC, are dreptul să-l autorizeze pe celălalt soț pentru a ridica de la CEC sumele respective, în cazul decesului titularului.

Clauza de eliberare, în caz de deces, a sumelor depuse la CEC, soțului supraviețuitor, nu schimbă natura juridică a dreptului de proprietate asupra sumelor respective. Ca urmare, dacă banii respectivi au fost dobîndiți în timpul căsătoriei, nu devin proprietate a soțului supraviețuitor, deoarece, prin abilitarea acestuia de a-i ridica de la CEC nu i s-a dat decît o simplă împuternicire de operațiune care nu echivalează cu un act de dispoziție al titularului libretului asupra dreptului de proprietate.

În asemenea situații, operează deci regimul juridic al comunității de bunuri.

11. — AUTORIZAREA DEMOLĂRII UNEI CONSTRUCȚII AMPLASATĂ ILEGAL PE TERENUL COOPERATIVEI AGRICOLE

Decretul nr. 545/1958. Potrivit art. 4 din decretul menționat, organul executiv al consiliului popular local are dreptul să decidă demolarea construcțiilor ridicate fără autorizație. Ca urmare, C.A.P. pe terenul căreia s-a construit o locuință sau alt edificiu, de către o terță persoană, fără autorizație, poate cere organului local al administrației de stat să decidă demolarea.

După expirarea termenului de contestare, în condițiile Legii nr. 1/1967, decizia de demolare constituie titlu executoriu, în temeiul căruia se poate proceda la demolare, cerîndu-se la nevoie sprijinul forței coercitive milițienești.

12. — DOVEDIREA DREPTULUI DE PROPRIETATE ASUPRA UNUI TEREN REVENDICAT DE CĂTRE COOPERATIVA AGRICOLĂ

Art. 5 din Statutul C.A.P. și decizia civilă a Tribunalului Suprem nr. 31 din 25 aprilie 1974. În cazul acțiunii în revendicare a unui teren, cooperativa agricolă de producție trebuie să administreze probe din care să rezulte dreptul său de proprietate.

În cazul terenurilor cooperativizate pînă la primul Congres al U.N.C.A.P., care a avut loc în anul 1966, C.A.P. își poate dovedi dreptul de proprietate prin probe — extras din registrul agricol etc — din care să rezulte că terenul, obiect al revendicării, s-a găsit în posesia (exclusivă sau în comun, cu alte persoane) unui membru al său, la data cînd acesta a fost primit în cooperativă.

În cazul terenurilor cooperativizate după congresul amintit mai sus, C.A.P. își poate dovedi dreptul de proprietate prin probe din care să rezulte că terenul revendicat s-a găsit în proprietatea unui membru al său la data dobîndirii acestei calități, ori că l-a dobîndit pe cale de moștenire legală, sau alt mijloc legal, posterior dobîndirii calității de cooperator.

13. — PENALITĂȚI PENTRU NEÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIILOR IZVORÎTE DIN CONTRACTELE ECONOMICE

Potrivit H.C.M. nr. 306/1970, pentru întîrziere în predarea produselor contractate, nepunerea la dispoziție a ambalajelor la termenele stabilite prin contract și întîrzierea plății prețului produselor livrate, lucrărilor sau serviciilor prestate, unitatea în culpă datorează celeilalte părți contractante penalități de:

— 0,1% pe zi de întîrziere, dacă întîrzierea nu depășește 10 zile;

— 0,2% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea depășește 10 zile;

— 0,3% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea depășește 30 de zile.

Penalitățile se cumulează la valoarea produselor nepredate în termen, a ambalajelor nepuse la dispoziție în termen, sau a prețului neplătit în termen pentru produsele livrate, lucrările sau serviciile prestate.

14. — DESPĂGUBIRILE CE SE CUVIN COOPERATIVEI AGRICOLE PENTRU TERENURILE SCOASE DIN PRODUCȚIE

Legea nr. 59/1974, cu privire la fondul funciar. Potrivit anexei nr. 3 la legea menționată, beneficiarii terenurilor scoase din producție pentru alte scopuri decît producția agricolă vegetală, datorează anumite sume pe care le cuprind în devizele de lucrări ce se efectuează pe terenurile respective.

Tarifele de deviz reprezintă atît taxa de protecție a terenurilor, cît și despăgubirile ce se cuvin proprietarilor de teren, despăgubiri ce se plătesc, atît în caz de expropriere, cît și atunci cînd terenurile sînt scoase temporar din producție.

În cazul terenurilor scoase temporar din producție cooperativei agricole de producție proprietare i se cuvin despăgubiri de la 1 000 lei la 4 500 lei anual, pe fiecare hectar de teren, în funcție de clasa de calitate.

Cînd terenurile scoase din producție sînt ocupate cu culturi, sînt pajiști naturale, au pe ele plantații de pomi sau alte investiții, la sumele menționate se adaugă, după caz, valoarea materialelor și a celorlalte cheltuieli necesare regenerării pajiștilor naturale, valoarea producțiilor calculate pe baza producțiilor medii planificate la hectar pe unitate, în acel an, valoarea de înlocuire a investițiilor afectate pe terenurile respective, precum și valoarea de înlocuire a plantațiilor pomi-viticole și a arbuștilor fructiferi.

Despăgubirile pentru terenurile expropriate se datorează și în cazurile în care unitatea beneficiară a recuperat unității agricole cooperatiste, în temeiul art. 17 din lege, o suprafață echivalentă cu cea ocupată ca urmare a exproprierii, prin transformarea unor terenuri neagricole sau neproductive.

15. — UNELE TERMENE FOLOSITE ÎN ACTIVITATEA GESTIONARĂ

Legea nr. 22/1969. În activitatea gestionară se folosesc următoarele termene:

— Constituirea garanției este obligatorie, cînd se încredințează gestionarea unor bunuri pe o perioadă mai mare de 60 de zile.

— Recalcularea garanțiilor se face periodic, și în caz de necesitate, în termen de 60 de zile de la ivirea cazului.

— Recuperarea pagubei se face, din garanția constituită în numerar, dacă gestionarul nu a acoperit dauna în termen de una lună, de la data obținerii titlului executor de către unitate.

— Persoana care a săvîrșit o infracțiune din cele prevăzute în anexa la Legea 22/1969, în curs de urmărire penală, a judecății sau după condamnare, chiar dacă a intervenit amnistia, nu poate fi gestionar timp de 2 ani.

— Persoana căreia i s-a suspendat condiționat executarea pedepsei, nu poate fi gestionar în cursul termenului de încercare și după acesta, timp de 2 ani.

— Organele de miliție sînt obligate să comunice organizațiilor socialiste relații cu privire la persoanele ce urmează a fi încadrate în funcții de gestionari în cel mult 30 de zile de la primirea cererii. Organizația socialistă la care a funcționat persoana ce urmează a fi încadrată ca gestionar la o altă unitate, trebuie să comunice relațiile cerute în termen de 10 zile.

16. — PLATA TARIFULUI PENTRU ÎNTREȚINEREA AMENAJĂRILOR INTERIOARE PENTRU IRIGAT

Legea nr. 7/1974. Potrivit art. 32 din lege, unitățile socialiste care au în administrare amenajări de irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, răspund de exploatarea, întreținerea și paza acestora, pentru asigurarea funcționării lor la parametrii stabiliți prin documentațiile aprobate.

Lucrările de întreținere a amenajărilor interioare de irigații aflate în administrarea unităților de stat sau cooperatiste se pot executa contra plată, de către întreprinderile de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, pe bază de contract economic.

Tariful datorat pentru executarea acestor lucrări este anual și indivizibil. Prin urmare, tariful nu se poate diminua nici în raport cu momentul intrării în funcțiune a sistemului de irigații și nici în funcție de numărul de udări efectuat sau cantitatea de apă utilizată într-un an. Această soluție corespunde cu caracterul indivizibil al tarifului stabilit de lege și este menit să asigure fondurile necesare pentru realizarea lucrărilor de întreținere a amenajărilor interioare (Decizia P.A.S. nr. 3844 din 30 decembrie 1977).

17. — CRITERII DE PARTAJARE A BUNURILOR DOBÎNDITE ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI

Legea nr. 4/1973 cu modificările ulterioare. În lipsa unor probe că unul din soți a avut o contribuție mai mare decît celălalt la achiziționarea bunurilor dobîndite în timpul căsătoriei, se prezumă că ambii soți au avut contribuții egale și deci partajarea acestor bunuri urmează să se facă, de asemenea, în părți egale. (În acest fel, s-a pronunțat și Tribunalul județean Ialomița, prin decizia civilă nr. 120 din 5 aprilie 1977).

18. — FOLOSIREA UNEI PERSOANE LA ALTĂ MUNCĂ DECÎT CEA PREVĂZUTĂ ÎN CONTRACT NU DUCE LA DIMINUAREA RETRIBUȚIEI

Legea nr. 10 din 23 noiembrie 1972. Împrejurarea că persoana încadrată în muncă cu contract a fost folosită, în mod temporar, pentru prestarea unei alte munci decît aceea corespunzătoare încadrării potrivit contractului său de muncă, datorită unor necesități ivite la unitate, nu poate duce la micșorarea retribuției tarifare de încadrare, micșorare care ar constitui, în fapt, o retrogradare ilegală. (Așa s-a pronunțat și Tribunalul județean Hunedoara, prin decizia civilă nr. 965 din 4 octombrie 1977).

19. — POSIBILITATEA CONTINUĂRII ACTIVITĂȚII ȘI DUPĂ ÎMPLINIREA VÎRSTEI DE PENSIONARE

Legea nr. 3/1977, privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială. Potrivit art. 8 din lege, persoanele încadrate în muncă, care doresc să continue activitatea și după împlinirea vîrstei de 62 ani bărbații și 57 ani femeile, pot cere cu 3 luni înainte de împlinirea acestei vîrste, ca unitatea să le mențină în muncă. În cazul în care unitatea nu aprobă cererea, persoanele interesate se pot adresa organului ierarhic superior, care poate decide menținerea în muncă, în aceeași unitate, ori într-o altă unitate subordonată sau înscrierea la pensie.

Pentru a crea aceeași posibilitate și persoanelor care au ieșit la pensie înainte de apariția Legii nr. 3/1977, Ministerul Muncii a precizat ministerelor și persoanelor interesate (avem în vedere adresa nr. 90.539 din 11 februarie 1978 și altele), că pot fi menținuți în muncă și după 1 ianuarie 1978, pensionari care au fost înscriși la pensie înainte de 1 iulie 1977, dacă se află în muncă la acea dată și au continuat activitatea pînă la 31 decembrie 1977. Pe timpul cît lucrează, persoanele în cauză au dreptul să primească numai retribuția corespunzătoare muncii prestate, fără pensie.

20. — UNELE TERMENE FOLOSITE ÎN DOMENIUL RĂSPUNDERII MATERIALE

Art. 108 și 176 din Codul Muncii și art. 14 din Statutul C.A.P. În domeniul răspunderii materiale, în unitățile agricole cooperatiste se aplică următoarele termene:

a. Răspunderea materială a persoanelor care lucrează în unitățile agricole cooperatiste se poate stabili numai dacă:

— paguba cauzată cu vinovăție a fost constatată în cel mult **3 ani** de la data producerii ei;

— paguba cauzată prin primirea unor sume de bani sau bunuri, ori prin beneficierea de anumite servicii nedatorate, a fost constatată în cel mult **1 an** de la producerea ei.

b. Data constatării pagubei este considerată ca fiind data la care s-a înregistrat la unitate actul prin care s-a adus la cunoștință existența pagubei.

c. Obligarea la plata despăgubirii — emiterea deciziei sau a hotărîrii — se face în termen de **60 de zile** de la data cînd organul competent a obligat la despăgubire, a luat cunoștință de producerea pagubei. Termenul de 60 de zile curge:

— în cazul cooperatorilor simpli, din ziua în care a luat cunoștință consiliul de conducere;

— în cazul membrilor consiliului de conducere și a membrilor comisiei de revizie, din ziua în care a luat cunoștință adunarea generală;

— în cazul persoanelor încadrate cu contract de muncă, de la data înregistrării la unitate a actului prin care s-a constatat prejudiciul;

— în cazul specialiștilor agricoli, de la data înregistrării la direcția agricolă a cererii cooperativei agricole de producție pentru obligarea la despăgubiri, cerere care trebuie făcută în termen de 3 ani de la producerea pagubei.

d. Actul de obligare la despăgubire se comunică persoanei în cauză în termen de **15 zile** de la adaptare.

e. Persoana obligată la plata despăgubirii ca și cea care și-a luat angajament de plată, poate face contestație la organul de jurisdicție în termen de 30 de zile, care curg de la data comunicării actului de obligare sau a luării angajamentului de plată, după caz.

21. — POSESIA DE BUNĂ CREDINȚĂ NU OPEREAZĂ ÎN CAZUL COOPERATORILOR CARE FOLOSESC DE LA COOPERATIVA AGRICOLĂ TERENURI NESTATUTAR

Art. 483 — 485 Cod civil. Posesorul unui teren, de bună credință, în sensul că îl folosește fiind conștient că face acest fapt în baza unui drept, dacă se constată ulterior că posesia este nelegală, nu poate fi obligat la plata despăgubirilor pentru produsele — fructele — culese în timpul folosirii de bună credință.

Restituirea contravalorii devine obligatorie numai din momentul în care buna credință a încetat, situație care coincide cu data la care a cunoscut viciul titlului pe baza căruia posedă. De exemplu, data introducerii, împotriva posesorului a unei acțiuni în revendicare, marchează începutul relei credințe, dacă posesorul continuă să folosească terenul respectiv.

Cooperatorul agricol care deține în folosință,

de la cooperativa agricolă de producție al cărui membru este, o anumită suprafață de teren, în mod nestatutar, nu se va putea prevala de prevederile Codului civil. Buna-credință este exclusă în cazul cooperatorilor care încalcă normele statutare, respectiv prevederile art. 4 ce dau dreptul la deținerea în folosință numai a acelor terenuri care au fost atribuite la început de an, ca lot în folosință, de către adunarea generală, în afara cooperatorilor pensionari care pot deține în folosință, fără atribuire anuală, loturile de teren ce le-au deținut în mod statutar la data pensionării.

Invocarea necunoașterii statutului ori a faptului că lotul în folosință s-a atribuit pentru un an, nu este de natură să înlăture culpa. Eroarea de drept, respectiv necunoașterea legii nu duce la exonerarea de răspundere.

22. — PRESCRIEREA DREPTULUI LA URMĂRIREA DEBITELOR

Decretul nr. 167/1958, republicat în 1960, și Legea nr. 5/1954, republicată în 1959. Dreptul unităților socialiste, deci și al celor agricole cooperatiste, de a-și urmări debitele, se prescrie în termen de:

— **3 ani** cînd debitorii sînt persoane fizice și curge de la data obținerii titlului executoriu;

— **un an** cînd debitorii sînt persoane juridice și curge de la data cînd a rămas definitivă hotărîrea organului arbitral ce constituie titlu executoriu.

Prescripția de 3 ani și respectiv de un an poate fi întreruptă, în cazul în care debitorul a plătit o parte din datorie, fapt ce poate fi dovedit printr-un act de executare, de către unitatea creditoare interesată în a cere organului de jurisdicție competent, repunerea în termen. După repunerea în termen, începe să curgă o nouă prescripție de 3 ani și respectiv un an, după caz, în cadrul căreia se poate acționa pentru recuperarea debitelor.

După curgerea termenelor menționate, dreptul la urmărire se prescrie, iar debitele se impută persoanelor fizice, din cadrul unităților socialiste, vinovate de neurmărirea debitelor în termenele legale.

Aurel ȘTIRBU
jurisconsult la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție

SFATURI PRACTICE

PE CE ALTOIM?

Părul poate fi altoit pe puieți de gutui sau păr. Gutuiul se altoiește numai pe gutui. Pentru cais se pot folosi zarzărul și prunul, iar pentru prun corcodușul și prunul.

CUM COMBATEM PĂIANJENUL ROȘU

Păianjenul roșu e un dăunător deosebit de păgubitor pentru meri. El poate să devasteze o întreagă livadă, dacă nu e combătut la vreme. Rezistă la insecticidele obișnuite. Poate fi combătut cu următoarele produse chimice: Acricid (în concentrație de 0,1%), Zolone și Kheltane (în concentrație de 0,2%), Fosfotox R.35, (în concentrație de 0,1%). Pentru combaterea acestui dăunător Inspectoratele județene pentru protecția plantelor efectuează tratamente contra cost.

O ÎNDELETNICIRE BĂNOASĂ

Creșterea viermilor de mătase este o îndeletnicire frumoasă și bănoasă. Rezultate bune în această ocupație se pot obține dacă se creează următoarele condiții: încăperile să fie luminoase și să aibă o bună aerisire; să se asigure un spațiu corespunzător (circa 4 m.p. pentru larvele provenite de la un gram de sămînță); să se mențină în încăpere o temperatură constantă, variind între plus 22—26 grade (la o temperatură de numai plus 14 grade, viermii de mătase mor). Umiditatea din încăpere trebuie să varieze între limitele de 65—80%. Multă atenție trebuie acordată păstrării igienei, prin dezinfectarea și deratizarea localului, înlăturarea muștelor, furnicilor și a păianjenilor. În aceste încăperi nu trebuie să intre cîini sau pisici. E necesar ca viermilor de mătase să li se asigure o hrănire corectă. Sfaturi mai detaliate obțineți de la Casa agronomului din județul dv.

RESURSE FURAJERE LA ÎNDEMÎNA ORICUI

În orice gospodărie există numeroase resurse furajere care pot fi folosite în hrana animalelor. Frunzele și coletele de sfeclă, bostănoasele, pepenii furajeri, resturile de legume, frunzele de varzoase, vrejii de roșii, fasole, cartofii etc. — iată cîteva din aceste resurse. Insilozate, în amestec cu paie, ciocălăi măcinați, plevuri de cereale, capitule și tulpini de floarea soarelui, borhoturi, aceste furaje sînt consumate cu plăcere de către animale, mai cu seamă cînd se adaugă uree, sare, gozuri, tărîțe sau făinuri de cereale.

PUTEȚI CALCULA CU UȘURINȚĂ

ÎNĂLȚIMEA ARBORILOR

Măsurarea înălțimii unui arbore se poate face destul de simplu cu ajutorul unui instrument construit dintr-o scîndură, cîteva cuie și o sfoară. Să vedem mai întîi cum se construiește instrumentul.

Luați o bucată de scîndură lungă de 1,5 m și lată de 15—20 cm, căreia îi veți bate la unul dintre capete o altă scîndură lungă de 0,5 m, alcătuind astfel o piesă în forma literei T, așezată invers. Scîndura mică, orizontală, va fi baza instrumentului, adică partea care va fi așezată pe pămînt. La înălțimea de 1,5 m (măsurînd de la partea de jos a bazei T-ului) trasați pe scîndură o linie diagonală la 45°. Pentru a trasa linia corect, serviți-vă de un echer. De-a lungul liniei bateți două cuie, de cuiul inferior legați o sfoară lungă de 1m, care are la capăt o greutate. Instrumentul terminat va arăta ca în figura alăturată. (A).

Cum trebuie să vă serviți de el?

Pentru a măsura înălțimea unui arbore, deplasați-vă cu instrumentul la o depărtare aproximativ egală cu înălțimea presupusă, la prima vedere, a acestuia. Așezați instrumentul cu baza T-ului pe pămînt și aveți grijă ca sfoara să stea perfect vertical. Priviți printre

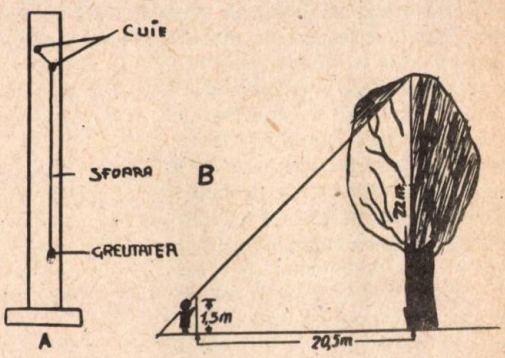

cele două cuie și deplasați-vă. înainte sau înapoi, pînă ce veți vedea vîrful copacului între aceste cuie. Faceți un semn pe pămînt la baza instrumentului și măsurați apoi distanța dintre acest semn și trunchiul arborelui: la distanța aflată adăugați 1,5 m și astfel veți găsi înălțimea exactă a arborelui.

În mod asemănător puteți să vă folosiți de acest instrument și pentru a măsura înălțimea unor stîlpi, turnuri etc.

Lățimea rîurilor

Pentru a măsura lățimea unui curs de apă (pîrîu, rîu etc.) aveți nevoie doar de trei bețe și de ochi ageri.

Să presupunem că vă aflați pe marginea unui rîu, aveți cele trei bețe și voiți să aflați cît de lat este rîul în dreptul locului unde vă găsiți. Ce aveți de făcut?

Mai întîi va trebui să alegeți un punct de reper pe malul opus (arbore, tufă, o piatră mare etc.) care să fie cît mai aproape de marginea apei. Acest reper îl veți numi și însemna cu litera A (figura alăturată). Așezați-vă apoi pe mal exact în dreptul reperului ales și înfigeți în pămînt unul dintre bețe: acesta va fi punctul B. El se va găsi deci în linie dreaptă și perpendicular pe punctul A. Plecați din punctul B și mergeți în linie dreaptă, pe malul rîului, o distanță fixă de 60 m, unde înfigeți al doilea băț: acesta este punctul C. Mergeți în continuarea segmentului BC încă 30 m și plasați ultimul băț în punctul D, de unde vă întoarceți în unghi drept și mergeți pînă în locul unde veți putea vedea, în aceeași linie, bățul din punctul C și reperul A.

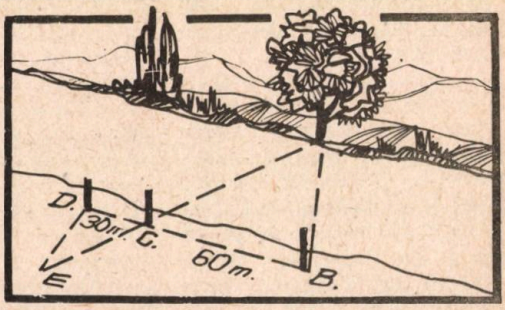

Însemnați acest loc cu litera E. Acum nu vă mai rămîne decît să măsurați distanța dintre punctele D și E, care va fi egală cu jumătatea distanței dintre punctele A și B, adică egală cu jumătate din lățimea rîului: înmulțiți cu 2 și veți avea distanța totală, care indică lățimea căutată. Dacă punctul de reper nu este situat chiar la marginea rîului, apreciați distanța aproximativă dintre el și această margine și scădeți-o din lățimea totală pe care ați calculat-o mai înainte

Viteza de curgere a apei

Cu și mai multă ușurință, veți putea stabili viteza de curgere a apei la suprafața unui rîu, fluviu etc. Pentru aceasta, aveți nevoie de un ceasornic cu secundar, un obiect care să poată pluti (de exemplu o bucată de lemn sau o scîndură) și de ajutorul unui prieten.

Alegeți pe malul rîului un punct oarecare și plasați acolo prietenul, căruia îi încredințați și ceasornicul. Măsurați din acest punct exact 100 m în susul rîului și instalați-vă aici. Faceți un semn prietenului prin care să-l anunțați că sînteți gata de începerea experienței, apoi, la un al doilea semnal, aruncați cît mai departe în apa rîului obiectul plutitor. În momentul cînd acesta atinge suprafața apei, prietenul cu ceasornicul va începe să numere secundele care se scurg pînă ce obiectul ajunge în dreptul său. Înmulțind cu 10 rezultatul stabilit, veți afla viteza de scurgere a apei în kilometri.

FOILETON

SACUL CU PETICE

De-abia apucase președintele Anghel să zică «Bună dimineața, oameni buni» celor cîțiva care stăteau la intrarea în sediu, că se și pomeni tras la o parte de unul dintre ei, care începu să-i dondănească ceva la ureche. Nu era o noutate, îi plăcea deobicei să fie «omul căruia i se spune» sau «omul căruia i se pun întrebări», se învățase să fie tras de mînecă, să i se șoptească ori să i se strige... Dar azi, privind intrarea de care-l despărțeau vreo șapte pași, începu să-l sîcîie ceva nelămurit, dar stăruitor. Se opri în mijlocul unei fraze, aruncă un «să mai vedem» tuturor și pătrunse în biroul său. Acum înțelese ce-l sîcîia: la intrare văzuse un sac, pus de cineva acolo să se șteargă lumea pe picioare.

— Ne facem de rîs, bombăni președintele. Auzi, un sac cu petice la intrarea sediului. Dar ia stai! Păi sacul e bunul cooperativei și deci noi ne ștergem pe picioare pe averea obștei! Cine o fi dat dispoziție să pună sacul acolo la intrare? Ia să-l întreb pe contabilul șef.

— ...Aveți dreptate, tovarășe Anghel, asta e culmea, să ne ștergem pe picioare pe averea cooperativei — mormăi acesta, chinuit de o balanță care se încăpățîna să nu iasă. Am înțeles, las totul baltă și-l caut pe cel care a dat dispoziția. Totuși, poate are acte în regulă... dar în cazul că a făcut-o fără ...s-a ars! Dacă bănuiesc pe cineva? Păi, eu m-aș gîndi la inginerul șef, că ăsta a rămas tot orășean, se ferește de noroi. Îl caut imediat.

Dar inginerul șef neagă categoric orice amestec în chestia cu sacul, arătîndu-și mîndru curățenia cizmelor de cauciuc, pe care le păstra sub birou pentru ocaziile cînd ieșea pe teren. Socotitorii, economiștii, magazinerul și alții care mai erau prin sediu negară, de asemenea, că ar avea vreo legătură cu sacul încriminat. După două ore de tevatură, scoși din fire, președintele și contabilul șef hotărîră pe loc să facă o ședință cu personalul administrativ, în care vorbiră îndelung despre «bunul obștesc» și «averea cooperativei», ambele strîns legate de sacul cu pricina, cu specificația — din partea celui de-al doilea — că «nici măcar nu știm dacă are acte în regulă». Apelul lor de a se descoperi vinovatul rămase fără rezultat. Îi trimiseră înapoi în birouri, dar nimeni nu mai lucra, toți fiind surescitați și cu gîndul mereu la sac. Întregul sediu vuia de presupuneri, care de care mai aiurite. Spre amiază, toți o văzură pe Gherghina lui Vuță, femeia care făcea curățenie, luînd sacul și plecînd cu el. Fu adusă «pe sus» la președinte, împreună cu obiectul în cauză.

— Dumneata ai pus ASTA LA INTRARE?!

— Io l-am pus și ce dacă? și nu striga așa că nu mă sperii — meliță scurt femeia.

— Păi nu vezi că are insemnul ceapeului?! Sacul ăsta e un bun obștesc, e averea cooperativei pe care tu o pui la ușă ca să o calce lumea în picioare...

— Și nici măcar cu acte în regulă — adăugă contabilul șef.

— Da cui să-i treacă prin minte de avere și de acte, măiculiță? — își lovi uimită palmele Gherghina. Păi ăsta e un sac vechi, luat de la magazie și peticit de mine, ca să șterg podelele... și azi dimineață dacă a plouat...

— O să te sancționăm, o să-i învățăm minte pe toți cei care calcă în picioare averea cooperativei! — striga furios președintele. Ș-acu ce faci cu el, du-l de unde l-ai luat!

Fără să mai înțeleagă ceva, femeia așeză sacul de unde-l luase, tot la intrare, și plecă zorită la treburile ei casnice.

Preocupați de alte asemenea importante probleme, prin care își arătau grija față de bunurile obștești, nimeni din conducere nu-l mai remarcă și toți îl călcară în picioare, zile de-a rîndul. Era o toamnă ploioasă. Și cît porumb mai rămăsese de cules în cîmp!

EMIL GENESCU

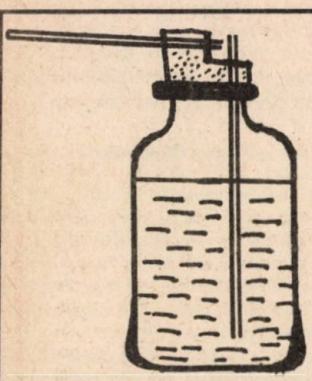

PULVERIZATOR

Pentru a împrăștia într-un strat fin apă de colonie, o esență aromată care să parfumeze aerul din cameră, un insecticid sau o culoare pentru fondul unui desen, aveți nevoie de un pulverizator. Puteți construi lesne un astfel de instrument, dintr-un dop, două tubușoare de tablă și o sticluță.

Tăiați un sfert dintr-un dop de plută și veți obține o piesă asemănătoare cu un scăunel. În acestă piesă dați două orificii (cu un cui înroșit în foc) și introduceți tuburile, așa cum se vede în desen. Tuburile le puteți lua de la rezervele de pix consumate. Turnați lichidul de pulverizat în sticluță, înfigeți bine dopul cu tuburile deasupra și instrumentul e gata. Dacă veți sufla cu putere prin tubul lateral lichidul va țîșni din sticlă, sub forma unui jet format din mii de picături microscopice.

EXTINDEREA SISTEMULUI „SERVICE“ ÎN AGRICULTURĂ - MODĂ SAU NECESITATE?

Oricine știe că, atunci cînd ai ghinionul să ți se defecteze aparatul de radio, televizorul, mașina de spălat ori alt obiect de folosință îndelungată, apelezi imediat la atelierul specializat înscris pe certificatul de garanție pentru remedierea gratuită a panei respective. Este aceasta o chestiune de prestigiu a producătorului, de apărare a renumelui și «mărcii fabricii», de garantare a calității produsului.

În țara noastră, pentru produsele executate de unitățile cu statut de centrală, de întreprinderile, fabricile și uzinele ce lucrează în componența acestora sau în subordinea ministerelor și celorlalte organe centrale, activitatea de «service» în țară și străinătate — potrivit unei hotărîri a guvernului — poate fi asigurată fie de producător sau o organizație a acestuia, fie în colaborare cu beneficiarul.

Ținîndu-se seama pe de o parte de numărul mare de utilaje agricole răspîndite pe întreg teritoriul țării și, pe de altă parte, de necesitatea înlăturării operative a defecțiunilor astfel ca lucrările să poată fi efectuate în perioadele optime — cauze care ar solicita din partea fiecărui producător numeroase ateliere, fixe și mobile, personal etc. — în agricultură activitatea de «service», pentru utilajele furnizate de industrie și I.M.A.I.A., se organizează de către beneficiar.

Pentru utilajele destinate sectorului vegetal al unităților agricole cooperatiste — cum sînt tractoarele, combinele și celelalte mașini agricole — Centrala de mecanizare a agriculturii și producerii de utilaje pentru agricultură și industria alimentară a organizat, la fiecare trust S.M.A. județean, una sau mai multe echipe «service» (în funcție de numărul de utilaje), alcătuite, fiecare, din 1—2 mecanici și un maistru, ce dispun de un autoatelier dotat cu scule, dispozitive și verificatoare, precum și de piesele de schimb necesare remedierii defecțiunilor atît în perioada de garanție, cît și după aceea. Este suficient ca unitatea agricolă să comunice, prin stația radio sau telefonic, trustului S.M.A. județean defecțiunea survenită și piesa necesară pentru ca echipa «service» să vină imediat. Contravaloarea remedierilor în termenul de garanție se recuperează de la furnizor dacă defecțiunea s-a produs din vina fabricației, sau de la beneficiar — dacă e din vina exploatării. Iată de ce, echipele «service» au obligația atît de a instrui pe cei ce lucrează cu utilajele noi, cît și de a-i controla asupra modului cum le întreține și exploatează; în situația cînd constată nereguli, ele propun chiar sancționarea celor vinovați. Inscrierea de către echipele «service» în rapoartele de activitate lunare a defecțiunilor înregistrate, a frecvenței acestora și a pieselor de schimb consumate dă posibilitate centralei de mecanizare să facă industriei propuneri concrete de îmbunătățire a utilajelor.

Datorită avantajelor sale deosebite — specializare, calitate, operativitate și, îndeosebi, prelungirea vieții utilajelor în condițiile realizării unor mari economii de piese de schimb și combustibili — sistemul «service» s-a extins, la efectuarea întreținerilor tehnice, pînă la nivel de secție de mecanizare, bineînțeles în cele care dispun de un minimum de condiții, ca, de exemplu, atelier mecanic dotat cu compresor și instalație pneumatică de ungere, racord electric și sursă de apă etc; în astfel de secții de mecanizare, echipe de 1—2 mecanici efectuează întreținerile zilnice și periodice la tractoare ca: gresat, schimb sau completare de ulei, schimb de filtre etc.

În agricultura de stat, pentru toate tipurile de tractoare, combine și alte utilaje agricole importante destinate producției vegetale sînt organizate cîte o stație «service» în fiecare întreprindere a cărei suprafață este comasată sau cîte 2—3 stații «service» — în întreprinderea ale cărei ferme sînt dispersate la distanță de peste 30—40 km; în unele județe de deal — ca Iași, Vaslui ș.a. — s-au organizat și stații «service» pe ateliere mobile.

Dotate cu truse de verificat și reparat acumulatori, instalații de pornit tractoare pe timp rece, de gresat pneumatic, truse de verificat starea tehnică fără demontarea tractorului, diverse aparate de reglat faruri, de încercat și probat injectoare, instalații

de spălat cu apă caldă și de gresat ș.a., stațiile «service» efectuează — ca și la S.M.A. — numeroase operații ce determină o reducere cu cel puțin 30% a numărului de reparații și a volumului de cheltuieli față de situația efectuării întreținerilor tehnice de către fiecare mecanic agricol în parte. Extindere capătă, în I.A.S., și echipele «service» pentru autovehicule, ele urmînd să fie dotate în 1979 cu o serie de aparate moderne ca analizoare de gaze, fumetre, decelerometre (pentru verificarea sistemului de frînare), sonometre (pentru zgomote), șublere pentru măsurarea uzurii pneurilor și altele.

De dată mai recentă sînt «service»-urile din zootehnie. Pentru menținerea în stare de funcționare a tuturor instalațiilor de muls mecanic, la unitățile agricole cooperatiste, Centrala de mecanizare a organizat cinci echipe «service» interjudețene, precum și 40 echipe județene, care acordă asistență tehnică în perioada de garanție și postgaranție. I.M.A.I.A Timișoara — producătorul instalațiilor de muls mecanic la bidon, de muls cu transportul laptelui pe conducte și de muls în «tandem» — asigură echipelor «service» interjudețene și județene stocul necesar de pulsatoare hidropneumatice. Echipelor județene li se asigură și un stoc de pompe de vacuum. La verificarea lunară, echipele județene schimbă pulsatoarele hidropneumatice de pe instalații indiferent de starea lor tehnică și le trimit echipelor interjudețene, care dispun de baza tehnico-materială necesară verificării, reparării și repunerii lor în funcțiune: pulsatoarele ce nu mai pot fi reparate sînt schimbate la I.M.A.I.A. Timișoara, contra altora noi sau verificate.

Foarte operativ, acest sistem de asistență tehnică are o deosebită importanță, ținînd seama de faptul că nu pot fi reparate de oricine și în orice condiții. De altfel, este interzis celor neavizați să umble la aceste instalații. Prin specializare, crește mult productivitatea muncii; doi mecanici (o echipă județeană este formată, în funcție de numărul de instalații, din 2—6 oameni) verifică o instalație într-o zi. Efectuîndu-se pe bază de grafic, se evită deplasările nejustificate. Important este, de asemenea, și faptul că, prin organizarea echipelor «service», toate piesele se păstrează în circuit, recuperîndu-se cea mai mare parte din ele, ceea ce asigură mari economii.

În rețeaua agriculturii de stat, care dispune de utilaje zootehnice din import și autohtone, pentru asigurarea bunei lor funcționări s-a organizat, de asemenea, o întreagă rețea de echipe «service». Atelierul Roșia al I.A.S. Mogoșoaia, județul Ilfov, de exemplu, asigură asistență tehnică pentru combinele autopropulsate de recoltat furaje E-280 și vindroverele E-301, importate din R.D. Germană; aici se efectuează reparații capitale la motoarele de 150—170 C.P. cu care sînt echipate utilajele respective. La I.A.S. Mihăilești, din același județ, s-a organizat un sector «service» care asigură verificarea, întreținerea și repararea tuturor tablourilor de comandă de automatizare de la stațiile de deshidratat furaje verzi; aici lucrează automatiști, electroniști și electricieni, care repară blocuri de automatizare — pentru combustibil lichid sau pentru gaze. Cînd se defectează un astfel de bloc la vreo stație, aceasta anunță echipa «service» de la Mihăilești care, în mod operativ, se deplasează la locul respectiv pentru a efectua schimbarea cu alt bloc, nou sau reparat. Un alt «service» este organizat la I.A.S. Dealul Ocnei, județul Sibiu, pentru utilaje de recoltat ierburi de pe pante, ca motocositori autopropulsate «Reform-2000», motocare de adunat și transportat în pe pante pînă la 30° «Mulli-145». Acest «service» asigură întreținerea și repararea utilajelor, depanarea defecțiunilor, aprovizionarea cu piese de schimb.

Sectoarele «service» mai au și obligația de a instrui personalul de servire pentru însușirea tehnicii de întreținere și exploatare corectă a utilajelor. Totodată, fiind alcătuite din maiștri și mecanici cu înaltă calificare, ele aduc o contribuție de seamă la asimilarea producerii în țară a pieselor de schimb din import, prin aceasta realizîndu-se mari economii de fonduri valutare.

Pentru întreținerea și repararea instalațiilor automatizate de muls M-632 și de răcire a laptelui KSA-500, importate din R.D.G., la sectorul mecanic al fermei de la «km 15» a I.A.S. Adunații Copăceni, județul Ilfov, a fost organizat un sector «service» încadrat cu automatiști, electroniști, electricieni și frigotehniști. El dispune de două ateliere — unul de electronică și altul de frigotehnie — dotate cu SDV-uri precum și cu piesele de schimb necesare. Bancul de probă, construit prin autodotare, de exemplu, simulează perfect un loc de muls, astfel încît blocul de automatizare poate fi verificat și reglat aici în așa fel încît să corespundă întru totul la locul de producție. Pe lîngă deplasările periodice, pe bază de grafice, la complexele industriale pentru verificarea instalațiilor, mecanicii sectorului «service» înlătură și avariile accidentale în maximum 24 de ore din momentul cînd acestea sînt anunțate.

De experiența de la «km 15» s-a ținut seama atunci cînd s-a trecut la organizarea rețelei de sectoare «service» la nivel județean pentru instalațiile de muls, de răcire a laptelui și pentru agregatele de tuns oi, existente în întreprinderile agricole de stat. În atribuțiile sectoarelor «service» județene intră montarea, punerea în funcțiune, întreținerea, repararea și remedierea defecțiunilor la utilajele și instalațiile zootehnice atît în perioada de garanție, cît și de postgaranție. Compus din 5—10 muncitori cu înaltă calificare, sub conducerea unui inginer sau tehnician, sectorul «service» județean dispune de ateliere fixe și mobile dotate cu scule, dispozitive și piese de schimb de rezervă, ca reductoare, pulsatoare, pompe de vacuum, cilindri de încărcătoare, automate electronice, electromotoare diferite, rotoare pentru morile cu ciocane etc. Pentru reparațiile executate, sectorul «service» acordă termen de garanție.

Înscrisă în obiectivele stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională ale P.C.R., în indicațiile și recomandările date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii prin introducerea largă a progresului tehnic, extinderea sistemului «service» în această ramură de bază a economiei naționale reprezintă o necesitate obiectivă, contribuie la asigurarea bunei funcționări a utilajelor și instalațiilor în condiții de eficiență economică maximă.

Emilian ALBULESCU

GÎNDIND INGINEREȘTE, GÎNDIND ECONOMIC

Le place localnicilor să spună că, în vremurile acestea, din urmă, la ei, la Comarna — comună ieșeană din zona de deal — ninge de cîte două ori pe an. Chiar dacă se-ntîmplă vreodată, iarna, să lipsească ninsoarea cea cu fulgi de omăt, Comarna tot va îmbrăca veșmînt alb, de mireasă, la început de mai, în plină primăvară, cînd ninge peste comună cu petale de măr și de vișin și de cireș...

Din totdeauna au fost localnicii buni producători de fructe. Totuși, unei pomiculturi științifice, gîndită și practicată inginerește, abia de vreo cincisprezece ani încoace i-au pus temelie. Totul se leagă mai cu seamă de numele inginerilor Mircea Chiorpec și Valeriu Dănilă. Primul în calitate de președinte, cel de al doilea ca inginer șef al cooperativei agricole din comună, și-au dat seama că cele aproape 500 de hectare ale unității fuseseră folosite neeconomic, chiar dacă era vorba de un sol cenușiu de pădure, spălat de ploi, erodat. «Aici — au stabilit inginerii — după o minuțioasă cercetare a fiecărei parcele — una singură este calea să ridicăm cooperativa și satul, să ajungem a trăi bine: modernizarea livezilor și extinderea viilor existente». Atîta au așteptat destoinicii cooperatori din Comarna — un impuls și, bineînțeles, gîndirea inginerească, în stare să asigure finalizarea acestui impuls.

Comarna — aidoma tuturor comunelor țării — a dat mulți oameni ce trăiesc și muncesc, fie la Iași, fie în alte locuri, dincolo de hotarele județului. Adesea, firește, fiii satului revin acasă, la ai lor. Iar una din marile lor bucurii este să umble pe dealuri, prin livezi, printre vii. Nu mai sînt cele de odinioară. Nu mai sînt livezile vechi, cu rariști de pomi, mai ales cu rariști de pruni, aflați roată împrejurul cîte unui măr crețesc, bătrîn, găunos. Dimpotrivă, într-un masiv de aproape 150 de hectare, sub cerul senin al Comarnei, se răsfață o frumoasă și modernă plantație, al cărei «cap de afiș» sînt cireșii și vișinii, pomi ce asigură 80 la sută din venituri la fructe, fără ca mărul din soiuri foarte valoroase — inclusiv soiul japonez «Mutzu», care este o «premieră» pe meleagurile ieșene — să fie cu mult mai prejos. Dar via? Și fața ei este astăzi cu totul schimbată. Pe locul parcelelor vechi, cu butuci bătrîni și cu un amalgam de soiuri a apărut, tot în masiv, o plantație de toată lauda, la modernizarea căreia — prin înălțarea butucului — s-a trecut încă de anul trecut, în toamna aceasta urmînd să se adauge încă 40—60 de hectare celor 40, modernizate în prima etapă. Struguri de masă și struguri de vin din soiuri alese; producții constante de 7 000—7 500 kg la hectar pe niște dealuri ce nu dădeau, nici măcar în anii cei buni, mai mult de 1 000 kg stiuleți de porumb la hectar. Iată ce îi bucură astăzi pe fiii Comarnei, cînd se întorc în sat și cînd merg să-și desfete ochiul și sufletul în noile vii. Iar toate acestea — satul întreg recunoaște — se datoresc în mare măsură inginerilor Chiorpec și Dănilă, chiar dacă ei sînt fii ai altor sate, unul botoșănean, celălalt gălățean.

De cîțiva ani, Mircea Chiorpec, fostul președinte, a fost promovat într-o muncă de răspundere, tot în agricultură. Ștafeta a rămas în mîinile sigure ale inginerului șef Valeriu Dănilă, căruia obștea i-a încredințat și funcția de președinte. Demn de înaintașul său, cu ambiția ce îi caracterizează pe amîndoi, actualul președinte inginer s-a legat puternic de satul al cărui fiu, de acum, se socoate și care a contribuit și contribuie mult la continua creștere economică a cooperativei. Iată cîteva detalii — credem edificatoare — cu privire la bilanțul economico-financiar, încheiat anul trecut: planul producției globale realizat în proporție de 101,4 la sută; producția netă îndeplinită în proporție de 124 la sută, succes pentru care unitatea a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa a III-a; veniturile realizate — 101 la sută; cheltuieli de producție — cu mai 20% din producția globală; valoarea normei de categoria întîi — 65 de lei; în sfîrșit, cooperativa a avut în bancă cel mai mare fond de rulament dintre unitățile cooperatiste — peste 5 milioane de lei, ea avînd și o participare de 10 milioane (4 din fonduri proprii) la activitatea asociațiilor economice intercooperatiste unde este afiliată.

Cum se explică toate acestea?

Președintelui-inginer îi place să fie nu numai organizator și tehnician, ci și economist. Mai mult, i-a deprins și pe oamenii din jurul său să gîndească tehnic, dar și economic. Nimeni din Comarna nu concepe să livreze beneficiarilor fructe sau struguri de calitate necorespunzătoare, dar nici nu renunță la un ban din drepturile ce se cuvin cooperativei adică lor înșiși.

Aurel IVAN

DE TOATE

Și guturaiul poate cauza accidente de circulație! Specialiști englezi au demonstrat că un strănut, care durează doar cîteva secunde, îl face pe șofer să parcurgă, fără să vadă, aproximativ 300 metri (la o viteză de 100 km pe oră) și astfel poate surveni accidentul.

De la vîrsta de 55 de ani, omul începe să scadă în înălțime, aceasta constatîndu-se mai mult la femei. Pînă la adînci bătrînețe, omul pierde din înălțime între 5 și 15 cm!

Creierul uman pierde circa 100 000 de celule pe zi! Nu vă impacientați. Rezervele celulare ale creierului sînt suficiente pentru o mie de ani!

Recordul longevității la insecte îl deține o specie de termită, Ispotera, care atinge vîrsta de aproape 50 de ani!

Părul omului crește mai repede vara decît iarna. Media creșterii este de aproximativ un centimetru și jumătate pe lună.

Englezul Thomas Wedders, decedat în anul 1973, a fost posesorul celui mai lung nas din lume: 19 cm!

În marea Britanie viețuiesc nu mai puțin de 6 milioane de cîini, adică unul la zece englezi. Circa 150 000 de oameni pe an (în special factori poștali) sînt mușcați de aceste patrupede.

S-a calculat că șoarecii distrug anual pe glob 42 miliarde tone de alimente, revenind aproximativ 11 kg pe locuitor!

Cîțiva cercetători britanici au invitat în aceeași încăpere 12 nefumători, la un loc cu 8 fumători. Măsurîndu-se conținutul oxidului de carbon din sîngele celor 12 nefumători, s-a constatat că acesta este la fel de ridicat ca și la cei 8 fumători!

Biologul canadian S. Wells a descoperit în usturoi o serie de substanțe anticanceroase. El consideră că, consumată zilnic, această plantă micșorează în mod considerabil îmbolnăvirile de cancer. Wells recomandă următoarea rație zilnică: trei-patru căței de usturoi pisați, în ulei.

O familie de struți este alcătuită, în genere, din 16 indivizi. La numai o săptămînă după ieșirea din ouă, puii încep să se hrănească singuri cu semințe și rădăcini. Uneori se păcălesc și înghit pietricele, dar stomacul struțului este, după cum se știe, foarte primitor...

Oameni de știință canadieni au constatat că scheletele de dinozaur conțin de o sută de mii de ori mai mult uraniu decît oasele mamiferelor din zilele noastre. S-ar părea, susțin aceștia, că uriașele viețuitoare preistorice ar fi dispărut din cauza acumulării de substanțe radioactive în oasele lor.

Un specialist american afirmă că energia nucleară va feri omenirea de spectrul foamei. Cu ajutorul acestei energii, cantități uriașe de alimente alterabile vor putea fi păstrate vreme îndelungată, astfel că actualul procedeu de conservare prin frig va deveni foarte curînd o amintire!

În Vermont, statul cel mai puritan din S.U.A., îndrăgostiții surprinși că se sărută în public sînt supuși unor amenzi severe. Cu banii adunați din aceste amenzi, municipalitatea repară și revopsește băncile din toate parcurile, care după cum se afirmă sînt cele mai bine întreținute din Statele Unite!

Un cunoscut cardiolog vest-german este de părere că pentru combaterea sedentarismului, mersul pe bicicletă se află pe primul loc, urmat de înot și apoi de plimbările pe jos.

Newyorkezul J. Edds a rămas cunoscut în analele medicinii prin aceea că s-a născut fără urechi, orificiile pentru auz fiind complet astupate. El auzea însă destul de bine cînd deschidea gura. Edds a încetat din viață în anul 1884.

PUTEȚI CONSTRUI

CLOCITOARE ARTIFICIALĂ

În întrecerea dintre găinile cloști și instalațiile de clocit artificial ouă, cele din urmă au cucerit de mult primul loc.

Există numeroase tipuri de clocitori artificiale alimentate cu căldură obținută din rezistențe electrice sau chiar de la lămpi cu gaz, dintre care unele scot zeci de mii de pui într-o singură «șarjă».

Dacă doriți să faceți o clocitoare, iată cum trebuie să procedați: mai întîi pregătiți următoarele materiale: două cutii de carton de mărimi diferite, un material termoizolant (vată, lînă, fulgi etc.), un bec electric cu fasungul respectiv și fir de alimentare, un termometru de cameră, o cutie cu apă și... ouă de găină.

Am precizat că este necesar să găsiți cutii de mărimi diferite, astfel încît să intre una în alta, rămînînd și destul spațiu liber în jurul cutiei interioare, care să poată fi umplut cu materialul termoizolant. Pentru cutia exterioară este foarte bună una în care a fost ambalat un aparat de radio sau un televizor.

În cutia exterioară se așază deci un strat gros de 5—6 cm de material izolant, menit să păstreze căldura în interiorul cutiei mai mici, care se aranjează la mijloc. În interiorul cutiei interioare suspendați un fasung alimentat electric printr-un fir izolat ce ajunge pînă la o priză. Becul ce se montează în fasung va trebui să fie plasat la mijlocul cutiei, astfel încît să nu atingă pereții și să fie la 25—30 de cm de locul unde vor fi plasate ouăle. Montați în fasung un bec de 25 wați, așezați în interiorul cutiei un termometru de cameră și închideți bine cutia. Lăsați-o astfel timp de 10—12 ore, apoi deschideți-o și controlați termometrul. Dacă indică o temperatură între 38—40°C este foarte bine; dacă temperatura e mai mică, înlocuiți becul cu unul de 40 w., iar dacă este mai mare, cu unul de numai 15 w. Lăsați din nou să treacă un interval de verificare de 10—12 ore și controlați din nou termometrul. Procedați astfel pînă ce reușiți să aveți în interiorul cutiei o temperatură constantă de 38—40 C. Eventual puteți scoate sau adăuga material izolant.

Cînd ați obținut temperatura constantă necesară, așezați în cutie, pe un strat subțire de vată, cîteva ouă foarte proaspete, pe care le-ați cercetat la lumina unui bec și v-ați convins că sînt fecundate. Mai așezați într-un colț al cutiei interioare și o cutie cu apă, care va asigura umiditatea necesară în interior, apoi închideți. Din 24 în 24 de ore deschideți, verificați temperatura și întoarceți ouăle pe partea cealaltă.

După 21 de zile veți constata că munca și răbdarea v-au fost răsplătite: marea majoritate a ouălelor vor scoate pui.

În primele zile ei trebuie hrăniți cu gălbenuș de ou fiert tare, mălai și miez de pîine muiat în apă rece.

HELIOS, EOL și VULCANUS ÎN SLUJBA OMULUI

● *Soarele — sursă inepuizabilă de energie primară* ● *Electroni produși de... «morile» de vînt* ● *Sere încălzite cu ape termale*

În balanța de energie primară, omenirea a pus, pînă acum, așa numitele resurse convenționale — cărbunii, petrolul, gazele naturale. Cît timp acestea au satisfăcut cerințele în creștere, puțini au fost aceia care s-au gîndit la apropierea momentului de epuizare a stocurilor naturale. Pe măsura dezvoltării industriale, foamea de energie a căpătat însă proporții nebănuite. Firesc, grija pentru conservarea rațională a rezervelor existente s-a amplificat. Iar cercetarea științifică și-a îndreptat atenția spre descifrarea tainelor atomului, spre stăpînirea nu numai a fisiunii, ci și a fuziunii termonucleare. În paralel a fost abordată valorificarea altor surse energetice neconvenționale.

CONVERSIA ENERGIEI SOLARE

Știți ce distanță este pînă la Soare? Circa 150 de milioane de kilometri. De la acest bulgăre uriaș de foc se trimite spre Terra un flux permanent de energie căreia îi corespunde o putere mai mare de 80 miliarde de MegaWați. Potrivit unor calcule, dacă numai 0,1 la sută din respectiva energie s-ar utiliza, ar reveni, în anul 2000, la o populație de 6 miliarde de locuitori, un consum anual de 15 000—18 000 kwh pe locuitor, ceea ce înseamnă de 5—6 ori consumul actual din țările dezvoltate.

Criza de energie a adus în prim plan valorificarea energiei solare. Două sînt căile de conversie a energiei lui Helios — zeul soarelui la vechii greci: una directă și alta termodinamică. Prima asigură transformarea radiației solare în energie electrică, fără transformări intermediare, utilizîndu-se, în acest scop, bateriile solare cu plăcuțe semiconductoare din siliciu sau alte materiale. A doua cale realizează transformarea energiei solare mai întîi în căldură, apoi în lucru mecanic, iar prin mișcarea unui generator în curent electric. Conversia se poate face fie cu ajutorul unor captatoare plane, fie cu captatoare cu focar.

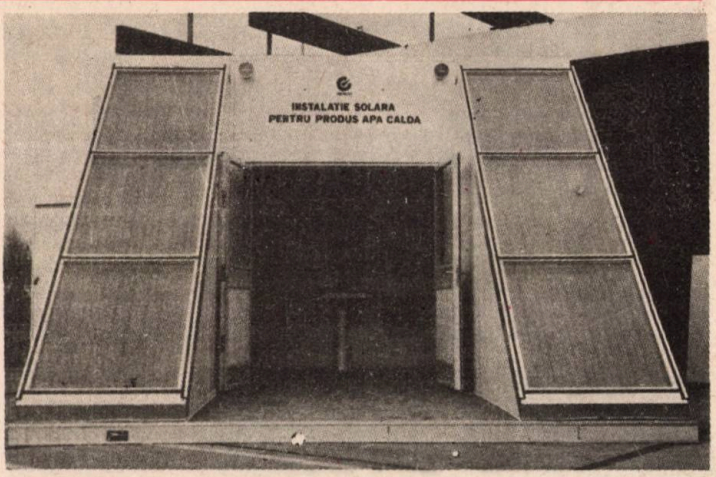

Experimentele arată că posibilitățile de valorificare a energiei solare sînt mari. De pe acum, într-o serie de țări, au fost realizate clădiri cu panouri solare pe acoperiș care furnizează energie electrică pentru locatari. Alți cercetători preconizează trimiterea unor geosateliți (mai exact, niște imense platforme de panouri cu baterii solare) care să producă energie electrică, ea urmînd să fie dirijată spre pămînt prin microunde.

Helioconvertoarele pe principii termodinamice sînt, de asemenea, promițătoare. Cei care au fost la Expoziția națională a creației științifice și tehnice din Capitală au putut vedea instalația solară realizată de Institutul Național de Creație Științifică și Tehnică, instalație care furnizează apă caldă (45—50°C). Tot aici s-a prezentat un tip de casă solară care asigură apa caldă necesară menajului pentru 6 persoane (240 l/zi) la temperatura de 45—55°C.

În ce măsură poate fi utilizată energia solară în agricultură? Este o problemă la care cercetătorii au deja soluții (captatoarele plane și cele cu focar). Potrivit unui program coordonat de C.N.Ș.T., Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a și trecut la acțiune. Între altele, s-a prevăzut realizarea unei instalații pentru uscarea cu aer cald a fructelor și legumelor, în camere sau tunele. La fabrica de conserve Valea Roșie o instalație de conversie a enerviei solare va asigura apă caldă tehnologică (pentru spălat borcane și sticle sau pentru alte nevoi tehnologice. La ferma de taurine Săftica se va produce apă caldă (la 55—60°C), pentru pregătirea substituentului de lapte necesar viteilor, asigurarea igienei animalelor înainte de muls, curățirea instalațiilor de muls și alte utilizări iar la Stațiunea centrală de cercetări pentru avicultură Balotești se va produce apă caldă pentru o fermă de păsări. În sfîrșit, la silozul de la Oltenița — o instalație adecvată va realiza o preîncălzire a aerului pentru uscarea cerealelor. Tot aici se construiește o stație pentru uscarea cerealelor cu ajutorul energiei furnizate de un captator cu focar.

VÎNTUL-PRODUCĂTOR DE CURENT ELECTRIC

Istoria folosirii de către om a energiei eoliene a început cu vînturarea semințelor. Ea continuă cu navigația cu pînze, apoi cu acționarea morilor de măcinat cereale. Alte utilizări de proporții comparabile n-au mai avut loc. Eol — zeul vîntului — a fost lăsat, multă vreme, să hălăduiască nestingherit.

Se apreciază că puterea totală eoliană pe pămînt ar fi de ordinul a 3.10^{12} kw. Este o energie uriașă din care însă, datorită caracterului ei întîmplător nu se folosește decît într-o măsură, deocamdată, neglijabilă. Și totuși, omul s-a ambiționat, în actualele împrejurări, să capteze ceva și din această energie. Eol a fost și este pus să bată «aripile» sau elicele de diferite forme ale motoarelor care acționează pompe sau ale unor microcentrale producătoare de curent electric. Într-o serie de țări, în care vînturile sînt relativ constante, se află în funcțiune numeroase motoare cu puteri de pînă la 5 kw. Nu de mult a fost construită o turbină care demarează la o viteză a vîntului de numai 5 m/sec. (18 km/oră) și care dezvoltă, la o viteză a vîntului de 10 m/sec. (36 km/oră), o putere de peste 60 kw. Sînt în curs de experimentare motoare eoliene cu puteri de 1—2 MW.

La noi în țară, un motor eolian construit de inginerul Gheorghe Stoicescu a funcționat timp de 12 ani, el pompînd apă pentru o gospodărie viticolă din Mărculești-Ialomița. Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii a construit și experimentat, cu ani în urmă, unele tipuri de micro-eolieno-electrogeneratoare; acum are în preocupare realizarea unor eolianopompe necesare asigurării apei pentru adăparea vitelor pe pășuni sau pentru irigarea pășunilor din zonele în care bat vînturi. La Institutul Național pentru Creație Științifică și Tehnică s-au conceput, de asemenea, turbine eoliene cu o putere instalată de 15—20 kW. Centrala de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare urmărește utilizarea, în Dobrogea, a unei asemenea turbine, la o stație de pompare pentru desecarea terenurilor.

În viitor, motoarele eoliene și microgeneratoarele eoliene vor cîștiga teren. Localitățile mici situate în zonele accidentate, greu electrificabile pe calea racordării la rețeaua națională, vor putea să-și asigure energie suficientă pentru iluminat sau pentru funcționarea unor aparate electrice.

CĂLDURA FOCULUI SUBTERAN

Un vulcan în erupție lasă pe retină imaginea infernului. Profund impresionat de țîșnirea lavei, de magma revărsată pe pantele cu vegetație, omul timpurilor preistorice a crezut că aceasta este o răzbunare a zeilor. Focul subpămîntean a îmbogățit mitologia greacă. La romani era divinizat Vulcanus.

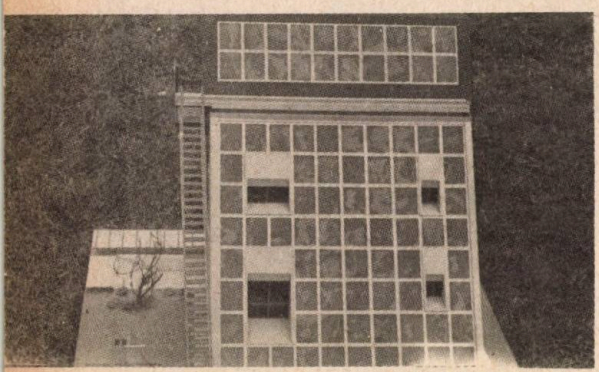

Model funcțional de locuință solară

În alte părți, gheizerii — izvoare care aruncă spre înălțimi ape termale — a oferit oamenilor spectacole la fel de impresionante.

Geofizica a stabilit că, pe măsură ce se înaintează spre centrul Terrei, temperatura crește. Practic, la fiecare 100 de metri, temperatura se mărește cu 3°C. În unele zone, la 2 kilometri sub scoarța pămîntului, căldura internă este suficientă pentru ca apa să atingă punctul de fierbere.

Această energie poate fi utilizată. În unele țări, apele fierbinți ale gheizerilor au fost deja puse să încălzească cartiere de locuit. S-au făcut foraje la adîncimi mari urmărindu-se captarea de energie cu ajutorul unei coloane de apă care se reîntoarce sub formă de vapori, adică bună să pună în mișcare turbine, respectiv generatoare electrice. Alții au întrevăzut posibilitatea injectării apei pînă spre zone magmatice, în ideea descompunerii ei și obținerii de hidrogen care, se știe, este un excelent carburant nepoluant.

Încercări au fost făcute și la noi. Subsolul țării noastre are numeroase strate de adîncime cu ape termale, în special în partea de vest. În zona Crișului Repede, Valea Ierului, bunăoară, s-a identificat un zăcămînt hidrogeotermic cu un debit exploatabil de peste 100 milioane m^3/an, adică echivalentul energetic a 800 000 tone de combustibil convențional. Bihorul este cel dintîi județ care a trecut la valorificarea apelor termale nu numai în scop balnear, ci și în alte domenii — industria inului și cînepei, piscicultură etc. Aici se fac cercetări — foraje — pentru ca energia geotermică să fie convertită în energie electrică.

În zonele Secuieni, Ciumeghiu și Borș din județul Bihor, la Acș, județul Satu Mare, apele termale vor servi la încălzirea unor sere de legume și flori. Centrala pentru producerea și valorificarea legumelor a prevăzut folosirea apelor termale, în perioada 1978—1980, la 29 hectare de sere și 20 ha solarii. Asemenea perspective se întrevăd și în județele Arad și Timiș, unde apa termală poate fi captată.

Știința, tehnica, geniul inventiv permit omenirii să se elibereze de complexe în fața penuriei de energie, să privească viitorul cu optimism. Un timp, din neștiință și teamă, omul s-a plecat în fața zeilor. Cunoscîndu-i însă tot mai bine, Homo sapiens a devenit cutezător; el este astăzi capabil să-i pună pe Helios, Eol sau Vulcanus, într-o măsură tot mai însemnată, în slujba existenței sale.

V. STANCU

ACESTE SPLENDIDE RARITĂȚI FLORISTICE...

«...Petalele răsfrînte larg, sînt de un roș carmîz șters. Pe ele sînt trase dungi, în lung, de un roș mai închis, iar spre lăuntrul florii, o rotiță de dantelă fină, cu ochiuri mici de aceeași culoare mai închisă. Urmează apoi un cerc alb, cu raze iarăși roșii, iar în mijloc, un joc de verde și alb neîntrecut ... Micuța **Dianthus callzonus** poate fi luată ca tipul artei întrebuințată de natură pentru pictarea unei flori...» Iată descrierea pe care savantul Ion Simionescu (1873—1944) o face unei micuțe plante care se bucură de privilegiul de a vieții numai pe teritoriul patriei noastre — garofița Pietrei Craiului. Plantă unică în lume, a fost descoperită în jurul anului 1853 de botaniștii transilvăneni Kotschy și Schot. Ea reprezintă, probabil, o specie relictă, care a evoluat izolat pe brînele și stîncăriile înierbate și bine însorite din zona alpină inferioară sau la limita superioară a pajiștilor alpine, în special pe versantul vestic al masivului Piatra Craiului, care dă spre Valea Dîmboviței. Această plantă rarisimă a fost declarată, se înțelege, monument al naturii și ea trebuie să se bucure de ocrotirea deosebită a tuturor celor care ajung pe meleagurile unde încîntătorul unicat mondial trezește emoții și admirație.

Altă plantă care crește numai în țara noastră este joldeala șerpească **(Seratula caputnajae),** o specie ierboasă endemică descoperită de botanistul C. Zaharidi în pădurea Frasinul, ramura cea mai estică a fostului «codru al Vlăsiei», situată pe raza comunei Costești (jud. Buzău). Numele speciei sugerează asemănarea capitulului mare cu flori trandafirii al acestei plante composite cu capul unei cobre.

Tot în această pădure și în «sora» ei — pădurea Spătaru, situată pe partea stîngă a șoselei, poate fi întîlnit frasinul de luncă **(Faxinus angustifolia)** împreună cu frasinul pufos **(Faxinus pallisae),** în grupuri aproape pure, unice în țară și foarte rare în lume ca regenerare naturală. Exemplarele de arbori mai vîrstnici numără peste 60 de ani, au înălțimea de 21 m și diametrul de circa 34 cm.

În județul Alba, la 2 km sud de satul Vidolm (com. Ocoliș) se găsește o pădure de larice **(Larix decidua** var. **polonica),** care este rezervație științifică forestieră. Acest laricet constituie o formație vegetală secular unică în țară. Ea reprezintă o «insulă» de pădure naturală ce cuprinde și arbori care ating înălțimea de 35—40 m. La Vidolm, laricele crește în arborete pure pe o suprafață de aproximativ 53 ha, iar în amestec cu fagul pe 165 ha. Arborii au trunchiuri cilindrice, drepte, cu grosimi pînă la 50 cm și fructifică abundent.

Laurul **(Ilex aquifolium)** este larg răspîndit din Europa pînă în China, dar în țara noastră poate fi întîlnit numai într-o unică stațiune: pădurea de fag numită «Dosul laurului», la 8 km nord de comuna Zimbru (jud. Arad), care-l adăpostește într-o poiană, ocrotită de lege încă din anul 1933, un hectar de pădure fiind declarat monument al naturii. Aici laurul, element mediteraneean, are înălțimea de 1,5—2 m și grosimea de 2 cm, cu ramurile tinere netede, frunze verzi întunecat, lucioase, de formă ovală, lungi de 3—8 cm, late de 3—4 cm, cu marginea ondulată și țepos-ascuțită. Cum se știe, în antichitate, grecii și romanii obișnuiau să-și încunune eroii și învingătorii cu frunzele veșnic verzi ale laurului pentru a simboliza trăinicia virtuții și a celebrității, dar ele mai sînt folosite, în țările unde planta crește din abundență, pentru a prepara ceaiuri de leac recomandate în afecțiuni pulmonare, răceli, nevralgii, diaree, icter etc.

În turbăria Lăptici, lîngă rîul Ialomița, la poalele muntelui Lăptici, la altitudinea de 1 470 m (jud. Dîmbovița) vegetează sălciile pitice **Salix phylicifolia** și **Salix myrtilloides,** în unica stațiune din țara noastră care este și cea mai sudică rezervație din continentul european. În cadrul rezervației mai pot fi întîlnite și alte plante rare cum sînt: bumbăcărița **(Eriophoorum),** mușchi **(Sphagnum)** și rogoz **(Carex rostrata).**

Rezervația de salcîm **(Robina pseudacacia)** din pădurea Ciurumela, situată între comunele Poiana Mare și Piscu Vechi (jud. Dolj) se bucură de renume mondial. Salcîmii au fost plantați aici pentru a fixa nisipurile mobile care amenințau satele din împrejurimi. Pe aceste terenuri instabile, salcîmul s-a adaptat de minune, unele exemplare ajungînd la înălțimi de peste 35 m — unice în Europa și superioare celor atinse în nordul Americii, locul de origine al salcîmului, unde arborele crește în mod natural.

Rezervația științifică botanică și faunistică de la Hanu Conachi (jud. Galați), din lunca Siretului, cu o suprafață de aproximativ 84 ha, adăpostește cîteva plante rare, printre care limba boului **(Anchusa procera** și **A. gmelini)** în singura stațiune din țară, împreună cu iarba vîntului **(Apera spica-venti),** secara sălbatică **(Secala silvestre),** garofițele **(Dianthus pontederae** și **D. diutinus),** cosacul de nisip endemic **(Astragalus arenarius** f. **albiflorus),** umbra iepurelui **(Asparagus pseudoscaber-Grecescu)** etc.

Printre raritățile parcului dendrologic (Arboretumul) de la Simeria (jud. Hunedoara) se găsește și specia ornamentală de **Magnolia macrophila** ale cărei frunze foarte mari ajung pînă la 60 cm lungime și este unică în țară.

Cu mai bine de o sută de ani în urmă, botanistul năsăudean Florian Porcius (1816—1906) a descoperit, în ceea ce constituie azi rezervația Pietrosul Mare (3068 ha din Munții Rodnei), trei specii botanice endemice unice, cunoscute sub numele popular «Fetițele lui Moș Porcius»-talpa ursului **(Heracleum carpathicum),** compositа **Saussurea porcii** și relictul glaciar **Polysschemone nivalis.**

La 4 km sud-vest de Baia de Aramă (jud. Mehedinți) se află un alt monument al naturii, pădurea de liliac **(Syringa vulgaris)** de la Ponoarele, în unica stațiune din țară, pe o supra-

(Urmare în pag. 110)

DE LA TINEREȚE...

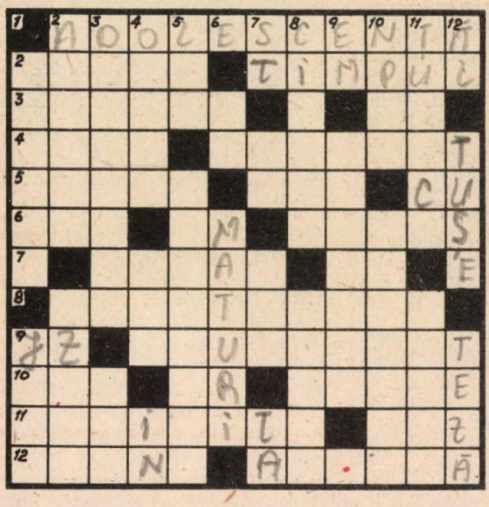

ORIZONTAL: 1) Frumoasa vîrstă de tranziție dintre copilărie și tinerețe. 2) Întreține viața de la tinerețe pîn-la bătrînețe! — Eroii principali ai acestui careu. 3) Adresîndu-se tinerilor, acest filozof, scriitor și om de stat roman (4—65), îi îndemna să învețe nu numai pentru școală ci mai ales pentru viață! — Pagină de mijloc! 4) Pictor clasic român, autor al pînzelor «Cap de copil» și «Mama cu fetița» — Tînăr din generația actuală, om cu vederi înaintate. 5) Neant — Perioadă de timp — Constantin Udrea. 6) Mic fluviu în Marea Britanie — Tină (reg.) — Partea din spate a încălțămintei (reg.). 7) Comanda o sută de tineri ostași — 5—6 tineri! 8) De neînvins, ca tinerețea. 9) Jean Zorileanu — Privitoare la buna creștere, la dezvoltarea intelectuală, morală și fizică a copiilor și tineretului. 10) Pește din Marea Neagră folosit ca nadă — 4—5 tinere! — Joc de noroc altă dată. 11) Copilă (dim.) — Trinitate (presc.) 12) Terenul tinereții, al marilor performanțe... — ...și deținătoare de recorduri.

VERTICAL: 1) Poetă ieșeană, autoarea poeziilor «Copilăria mea» și «Fata de 15 ani» — Verbul tinereții. 2) Slăbiciune — Fir zglobiu de argint. 3) Forță creatoare, bogăție de mișcare, de acțiune, caracteristică în special tinereții — Deține supremația pe plan mondial! (pl.). 4) A primi pe cineva în ospeție — Orășel în Japonia — Plantă textilă. 5) Oglindă mișcătoare — Roman de A.J. Cronin în care este redată viața plină de greutăți și de luptă a unui tînăr medic englez împotriva inerției și ignoranței unora. 6) Posesiv — Ajunși la vîrsta unei depline dezvoltări fizice și mai cu seamă intelectuale. 7) Liniște! — Început și sfîrșit de tinerețe! — Sacoșă... rustică — Tudor Arghezi. 8) Mare orator, scriitor și om politic roman (107—44 î.e.n.) — Tînăr, adolescent, flăcău. 9) În scenă! — Capră tînără. 10) Semne particulare! — Vatra satului. 11) Fluier scurt — Elan tineresc. 12) 2—3 băieți! — Linie care delimitează un teren sportiv — Lucrări scrise.

Dicționar: OEI, UVA, IASIC, TNT, UBE.

COLOCVIU DESPRE FERICIRE

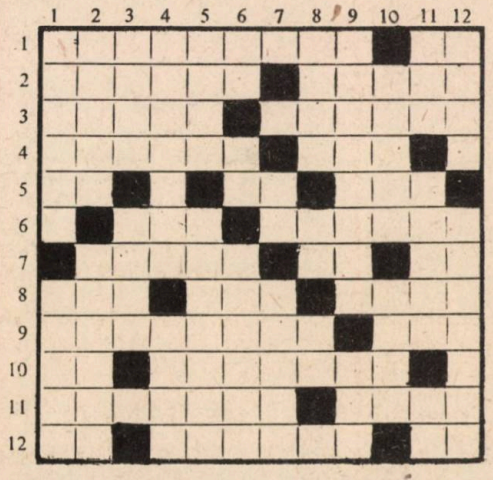

ORIZONTAL: 1) Acesta este actul cel mai important din viața omului — spunea marele istoric grec Plutarh — Inițialele dramaturgului care a scris «Rețeta fericirii». 2) Patria ilustrului poet Dante Alighieri, care era de părere că nu există durere mai mare decît amintirea, în vreme de restriște, a timpului fericit — Filozoful francez Voltaire își exprima credința că aceasta scutește pe om de trei mari rele: plictiseala, viciul și sărăcia și că fericirea o găsești în propria ta casă (pl.). 3) Înșelător (reg.) — A exprima într-un anume fel dragostea și fericirea. 4) Unul din marii compozitori ai neamului nostru nota în legătură cu acest subiect: «Artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie, care e fericire și pace» — Localitate în Iran. 5) Mijloc de trai! — «Nu vorbiți despre fericirea voastră unuia mai puțin fericit decît voi», spunea Pitagora — La jocul de hochei pe gheață. 6) Localitate în Nigeria — «Să punem orice preferință și orice aversiune în legătură cu sănătatea corpului și cu liniștea sufletului, deoarece acestea alcătuiesc adevăratul scop al vieții fericite» (Filozof grec; 341—270 î.e.n.). 7) Acest poet comic

latin (254—184 î.e.n.) sublinia că ne putem cunoaște fericirea numai atunci cînd am pierdut ceea ce am avut odată — Prepoziție latină — Paul Eluard. 8) Orășel antic în R.P. Chineză — Neverosimil de frumos (fig.) — Erou troian care după o lungă și grea călătorie și-a găsit fericirea în Latium, lîngă frumoasa Lavinia. 9) Abundență — Individul în sens filozofic. 10) Nota trei! — Obiect de muncă. 11) Potolirea unei dureri — Vale îngustă (reg.). 12) Fericită în cele din urmă! — Exclamație de entuziasm — La sfîrșit, fericit!

VERTICAL: 1) Orator, scriitor și om politic roman (107—44 î.e.n.) care socotea că în familie cel mai bun izvor de fericire este cumpătarea — «Trei lucruri sînt necesare pentru a fi fericit: trup sănătos, spirit liber și inimă curată» (Jurisconsult francez; 1625—1695). 2) Capitala unui vechi stat european ce a dat lumii mari gînditori și oameni de cultură, ca de pildă pe Platon, care era de părere că fericirea și virtutea sînt strîns legate una de alta — Copilă. 3) Posesiv — Grăsime vegetală. 4) Lănțișor folosit de femei ca podoabă — Astrul cîntat de poeți. 5) Fericirea părinților (reg.) — Poet satiric roman (c. 60—140) care remarca, pe bună dreptate, că un om răutăcios nu este niciodată fericit. 6) 12 oameni! — Udrea Oprescu — William Shakespeare spunea despre acestea că pot să-și găsească fericirea ducînd o viață virtuoasă. 7) Inițialele unui genial poet român autorul «Luceafărului» — Una din scriitoarele de renume ale Franței (1766—1817) care era de părere că scopul vieții n-ar fi numai fericirea, ci și desăvîrșirea în toate. 8) Păsune — La revedere — În vale! 9) «Părintele gloriei și al fericirii este munca». (Poet grec; 480—406 î.e.n.) — Miezul unui lucru. 10) Imitație de piele de antilopă (reg.) — Bărbat încăpățînat. 11) Lucrare scrisă — Trăsură închisă — Posezi. 12) Unul din cei șapte înțelepți ai Greciei antice (sec. VI î.e.n.) afirma că în viață omul nu trebuie să-și facă altă provizie decît de înțelepciune și atunci va fi fericit — Om cu picioarele pe pămînt.

Dicționar: CELAN, SIB, ODI, DUE, OGAS, NUBUC, NEAG.

UMOR

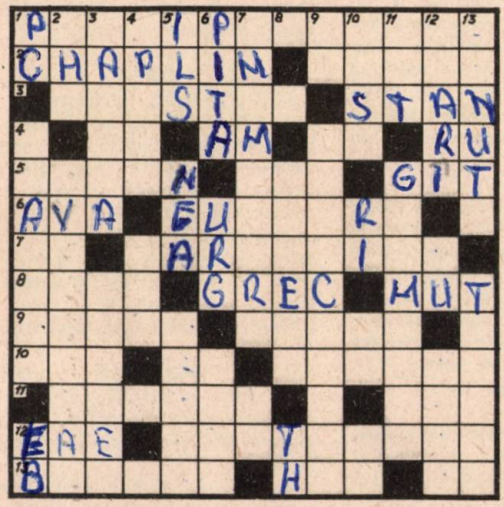

ORIZONTAL: 1) Unul din primele cupluri comice europene ale filmului mut (3 cuv.). 2) Comic vestit al ecranului — Celebrul șoricel al neuitatului Walt Disney a împlinit vîrsta de 50 de ani. 3) Caricaturist român dintre cele două războaie, creator al hazliului Gîgă — Partenerul genial al lui Bran. 4) Calul lui Pat și al lui Patachon! — Puse în ramă! Inițialele unui vestit comic — În drum! 5) Șoricioaică — Dans vesel popular — Legătura între cap și corp. 6) Istm în Canada — Muza muzicii și a poeziei lirice. 7) Prepoziție latină — Imitarea unei opere literare în scopul satirizării unor autori, sau în vederea realizării de efecte comice. 8) Locul unde înflorește zîmbetul — «Zorba...» film tragi-comic (neart.) — Se exprimă prin semne. 9) Stîrnește rîsul (fem.) — În costumul popular. 10) Curs temporar de apă — Ultimul surîs! — Ofensați de o glumă (fig.) 11) Puse pe glume, profitînd de naivitatea celorlalți — Satirizat (fig.). 12) Nimfa pădurilor (mit.) — Se produce mai ales la circ, vorbind și glumind fără să miște buzele. 13) ...Keaton, actorul de film care ne-a făcut de atîtea ori să rîdem, fără ca el să zîmbească măcar! — Mare veselie — Posesiv.

VERTICAL: 1) Paul Constantinescu — Regretat actor român care spunea: «Eu rîd de cei care își pun morga pe obraz; mă leșină de rîs privirea caldă, sinceră, tovărășească în care zăresc demagogia fălcoasă; hohotesc cu sughițuri de principialitatea care acoperă ca un copac interesul ce dă în clocot!» — Eugen Barbu. 2) Exclamație de satisfacție — Actor comic român, mult iubit de public 3) Marele meșter al cupletului românesc, biciuitor cu ajutorul unor mijloace hazlii, al năravurilor și moravurilor omenești — Cu zîmbetul senin pe față. 4) Omoplați — Prepeleac. 5) Rîu în R.F. Germania — Zăpadă — Palpabil. 6) Regizor român de film (Dan) — Rîu în Austria — Unitate de măsură. 7) Mari creatori de vedete comice prin desene, culoare și mișcare — Într-un sens! 8) Cap de afiș la orice fel de spectacol — Tudor Hurmuzescu. 9) Articol posesiv — Armă satirică de luptă împotriva relelor omenești. 10) Preț — Pierre Etaix (comic francez care îl definea pe palavragiu drept o scrisoare deschisă pe care toată lumea o poate citi!) — Începe rîsul! — Miros. 11) Leagăn, scrînciob — Roman din ciclul «Comedia umană» de Balzac. 12) Pălămidă de baltă. (pl.) — Pronume personal — Subprodus de la fabricarea uleiului de floarea-soarelui. 13) Tată (reg; pl). — Fluier scurt ce scoate melodii vesele.

Dicționar: ~~AVA~~, ~~RAE~~, UED, ECO, ~~ILS~~, ~~URG~~, HUT.

Mircea IORDACHE

«An de an, Academia agricolă trebuie să ofere noi soiuri de semințe care să corespundă mai bine climei noastre, să fie mai productive, mai rezistente, să realizeze noi rase de animale sau noi ameliorări pentru creșterea productivității, sporirea natalității, să propună noi metode de furajare».

NICOLAE CEAUȘESCU

GARANȚII ALE BELȘUGULUI

MICRO-CATALOG DE SOIURI

În fiecare an, în cele 55 de centre pentru încercarea soiurilor, care împînzesc întregul teritoriu al țării, își dau întîlnire peste 1 000 de soiuri și hibrizi de plante agricole, mai bine de jumătate reprezentînd rodul străduinței amelioratorilor români. Toate sînt supuse, timp de trei ani, unui extrem de sever examen, în experiențe riguroase. De fapt, procesul de testare este continuu și complex, el desfășurîndu-se, pentru diferitele etape ale ameliorării, paralel în toate instituțiile interesate: stațiuni de cercetare, unități de învățămînt superior, rețeaua centrelor de încercare, unități de producție. Imensul volum de date acumulat astfel este analizat, triat și apoi judecat cu înaltă competență și obiectivitate, de membrii acelui înalt forum de decizie care este **Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor.** Creațiile cărora această comisie le certifică valoarea au drum larg deschis către producție. Numai la sfîrsitul anului trecut și în prima parte a anului 1978 au primit înaltul titlu de «**omologat**», 54 de soiuri și hibrizi, realizate de amelioratorii români. Ce valoare au ele? Spre ce noi obiective trebuie să-și îndrepte atenția creatorii de soiuri? Iată, pe scurt, opiniile tovarășului ing. Dezideriu Torje, președintele C.S.Î.O.S.

— Soiurile și hibrizii românești, mai cu seamă cei care au trecut în ultimii 2—3 ani examenul omologării, corespund etapei actuale de dezvoltare a agriculturii noastre, se situează la nivelul celor mai bune soiuri străine. Dar cerințele agriculturii evoluează. Avem nevoie, în viitor, de soiuri și hibrizi care să valorifice în mai mare măsură decît cele existente investițiile care se fac cu mecanizarea, chimizarea și irigarea agriculturii: soiuri mai rezistente la cădere, soiuri care să se preteze mai bine la recoltarea cu mijloace mecanizate, care să asigure astfel creșterea productivității muncii etc. În egală măsură ne interesează însă și **calitatea.** De aceea, actualele examene de omologare verifică însușirile productive ale noilor soiuri și hibrizi dar, paralel și cu aceeași exigență, conținutul în principii nutritive, însușirile gustative ca și randamentele la prelucrare. Munca amelioratorilor de soiuri și, odată cu ea, munca noastră, pășește astfel într-o nouă fază, calitativă, potrivit actualelor obiective pe care conducerea de partid și de stat le-a pus în fața întregii agriculturi.

Iată în cele ce urmează, un catalog, sumar, al principalelor soiuri și hibrizi românești omologați în ultimul an.

GRÎU

DOINA (I.C.C.P.T. Fundulea). Mai precoce cu 4—5 zile decît Bezostaia, are o bună rezistență la iernare și o rezistență mijlocie la cădere. Indicat pentru sudul și sud-estul țării.

LOVRIN (S.C.A. Lovrin). Mai tardiv cu 2 zile decît Bezostaia. Este zonat în cîmpia Banatului și a Bihorului.

TOPAZ (I.C.C.P.T. — Fundulea). Este primul soi românesc de **grîu tare de toamnă.** Are o rezistență bună la iernare și cădere. Dă producții mari. Este zonat în Bărăgan și Cîmpia Munteniei.

ORZOAICĂ

VICTORIA (I.C.C.P.T. Fundulea): Este un soi de orzoaică de toamnă. Are talie scundă (80—85 cm) fiind rezistent la cădere. Zonat pentru cîmpia din sudul și vestul țării.

OREZ

BEGA și TIMIȘ (Institutul Agronomic Timișoara în colaborare cu I.A.S. Banloc), POLIZESTI (Centrul experimental pedo-orizicol Polizești-Brăila). Toate aceste trei soiuri sînt mai rezistente la cădere decît soiul raionat Krasnodar 424. Primele două sînt recomandate ca soiuri timpurii în toate zonele de cultură a orezului. Ultimul se recomandă în zona de cultură din sudul și sud-estul țării.

PORUMB

HS 218 — FUNDULEA. Recomandat în cultura irigată și neirigată în sudul țării și în cîmpia din vestul țării.

HS 350 — FUNDULEA. Recomandat pentru zonele de cîmpie din Dobrogea, Muntenia, Oltenia, Banat, Crișana, în cultură neirigată și irigată

HS 360 — LOVRIN. Pentru Crișana, Banat și Oltenia.

HS 412 — FUNDULEA. Pentru zonele de cîmpie din sudul și vestul țării, atît la irigat cît și la neirigat.

LIZIN 250 — TURDA: Porumb bogat în lizină. Se recomandă în Cîmpia Transilvaniei, în Moldova și în zonele colinare.

HS 625 — FUNDULEA. Este un soi de porumb pentru floricele, zonat în sudul și estul țării, în special în condiții de irigare și pe terenurile cu aport freatic.

Toți acești hibrizi de porumb au o productivitate mai ridicată decît cei din actualul sortiment existent în cultură și, ceea ce este mai important, au o rezistență mai mare la cădere.

FASOLE

PREMIAL (I.C.C.P.T. — Fundulea). Are o rezistență bună la scuturare și o calitate bună de fierbere a boabelor. Recomandat pentru zona dealurilor din Oltenia și în silvostepa și zona dealurilor din Moldova.

SFECLA DE ZAHĂR

STUPINI 2 M. Este un soi diploid monogerm. Produce sămînță monogermă. Recomandat în zona de cultură a sfeclei de zahăr din vestul țării.

SFECLA FURAJERĂ

MONOGAL (S.C.A. — Lovrin). Primul soi românesc de sfeclă de nutreț monogerm. Recomandat în zonele de cultură ale acestei plante.

LEGUME

Tomate de cîmp: SOMEȘAN. (Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Cluj). Este un soi timpuriu (105—110 zile de la răsărire la coacerea primelor fructe). Recomandat pentru Cîmpia Transilvaniei.

Ardei gogoșar: MUREȘAN (Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Cluj). Soi timpuriu, recomandat pentru Cîmpia Transilvaniei.

Mazăre: PRIMA (Stațiunea de cercetări Ișalnița). Este primul soi românesc de mazăre de grădină. Timpurie (50 de zile de la răsărire la prima recoltare).

Vinete: NARCISA și LIDIA. Sînt primele soiuri românești destinate culturii în seră. Mai productive și mai aspectuoase decît cele din sortimentul actual.

Ciuperci: BULGĂRE DE ZĂPADĂ 3 și BULGĂRE DE ZĂPADĂ 4. Productive și de calitate superioară, se situează la nivelul celor mai bune soiuri străine.

POMI FRUCTIFERI

Cireș TIMPURII DE BISTRIȚA, ROȘII DE BISTRIȚA, JUBILEU. (Sînt soiuri create la Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Bistrița). Prin momentul coacerii fructelor (30.V.-10.VI; 5-14.VI.; 10-20.VI) noile soiuri completează sortimentul existent permițînd eșalonarea. Sînt rezistente la crăpare, ceea ce permite cultivarea lor în zone cu regim pluviometric bogat. Toate aceste soiuri sînt rezistente la boli.

Vișin: PITIC (Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Iași) Soi tîrziu (perioada de vegetație 190 zile) cu fructe pentru industrializare. Puterea de creștere a pomului redusă — pînă la 2 m, ceea ce îl face deosebit de apt pentru plantațiile intensive.

Prun: CENTENAR și SILVIA. Sînt soiuri cu fructe mari, de desert. Fructele se coc eșalonat, cu două săptămîni înaintea soiului Tuleu gras.

PORTALTOI POMICOLI

G 21: port-altoi cu port pitic pentru culturi intensive de măr.

CORCODUȘ 163: primul port-altoi cu creștere moderată, pentru livezile de prun.

Ambii port-altoi au fost creați la Stațiunea pentru cercetări și producție pomicolă Geoagiu.

VIȚĂ DE VIE

VICTORIA (Stațiunile de cercetări Băneasa și Drăgășani). Soi de masă alb, cu boabe mari. Se coace cu 2 săptămîni înaintea soiului Chasselas dore (10—20 VIII).

CHASSELAS DE BĂNEASA (Institutul Agronomic București). Soi de masă, cu boabe și ciorchini mai mari decît ale soiului Chasselas dore. Epoca de coacere: 20.VIII.—5.IX.

ROZ ROMÂNESC — Soi de masă, de culoare roz-roșietică. Epoca de coacere: 10—20 IX.

ALIGOTE CLON 5 și CABERNET SAUVIGNON CLON 4. Ambele soiuri, pentru vin, au fost selecționate la Stațiunea de cercetări viticole Iași. Ambele produc cel puțin de două ori mai mult decît martorul, au rezistență mai bună la boli.

PORTALTOI VITICOLI

CRACIUNEL 25 (Stațiunea de cercetări viticole Blaj). Are rezistență foarte bună la prindere.

FLORI

Trandafirul SIMFONIA ALBĂ. Soi creat la Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Cluj (unde au fost create și soiurile de trandafir cu flori roșii Luchian și Foc de tabără). Are flori de culoare albă și înflorire abundentă în două perioade: 6 VI —20 VII. și 12 VIII.—20.IX.

MIC DICTIONAR... MEDICAL

BARZĂ = Mamoș cu cioc.
CALM = Supliment de viață.
CASĂ DE NAȘTERE = Casa caselor.
COMĂ = Vestibulul morții.
CĂLDURĂ ANIMALĂ = Termoficare... proprietate personală.
INIMĂ Ceas biologic.
REUMATISM = Igrasie... în construcția umană.
SOMNIFER = Moș Ene în... pastile.

D.C. MAZILU

știați că...

● Primii agricultori au cultivat bananul în Asia de sud?

● Cea mai veche cereală cultivată a fost grîul, semănat de egipteni în jurul anului 5 000 î.e.n.?

● Cel mai vechi plug găsit datează din mileniul al treilea î.e.n.?

● Aztecii — populație băștinașă din America de Nord — au creat grădini de zarzavat pe insule plutitoare construite din nămol și trestie?

● Horticultorii cei mai iscusiți, despre care a aflat omenirea, sînt cei care au creat și îngrijit grădinile suspendate ale reginei Semiramida — regina mitică a Babilonului?

● Știința constructorilor piramidelor egiptene, de a împreuna, fără mortar, uriașele blocuri de piatră a rămas neîntrecută pînă astăzi?

● Bronzul se produce de la începutul mileniului al patrulea î.e.n. în insula Creta (Grecia)?

● Fierul era prelucrat în anul 2357 î.e.n., în China?

● Precursorii țesătorilor de astăzi foloseau ca materie primă scoarța copacilor?

● Împletitul este una din cele mai vechi meserii? (Se foloseau frunze de palmieri, fibre de liber, fibre de iarbă).

CURIOZITĂȚI...

... GEOGRAFICE ROMÂNEȘTI

1. Vîrful Omul (2507 m) este denumit și «polul frigului» din țara noastră, datorită faptului că aici poate să ningă în tot cursul anului, iar din octombrie și pînă în iunie temperatura se menține sub zero grade Celsius. De pe acest vîrf, excursionistul poate admira un fenomen interesant și deosebit de atractiv, așa-numita «mare de nori», formată dintr-un fel de plapumă de nori de joasă altitudine.

2. În localitatea climaterică Dîmbovicioara se găsesc două case foarte vechi, construite în întregime din lemn; chiar și cuiele sînt tot din lemn de fag. Pereții sînt înălțați din bîrne cioplite, iar acoperișul este de șiță (șindrilă). Casele au cîte patru încăperi: tinda, odaia mare, odaia mică și celarul (cămara). Mobilierul este lucrat de asemenea din lemn. Aici pot fi văzute masa cu picioarele încrucișate, lingurarul și blidarul prinse pe pereți, troaca cu mălai, crîntuța pentru păstrat mămăliga și culmea pentru atîrnat hainele. Apoi mai sînt o mulțime de obiecte casnice din lemn: putineiul pentru tăcutul untului, sistarul pentru muls, botele pentru păstrat apa, veșca pentru caș, războiul de țesut, furca, fusul, vîrtelnița și solnițe lucrate din coajă de mesteacăn.

3. Relativ aproape de Dîmbovicioara este localitatea Șirnea și, de aici, după vreo trei ore de mers pe jos, se ajunge în satul Peștera, al cărui nume vine de la «Peștera cu lilieci», aflată pe Dealul Bisericii. În anul 1958, în această peșteră au fost descoperite urme ale traiului omului de acum 70 de mii de ani. Au fost identificate trei straturi de cultură materială: din paleolitic, din epoca fierului și de la începutul epocii de trecere a popoarelor migratoare. Tot aici au fost găsite oase aparținînd ursului de peșteră, hienei de peșteră și a caprei ibex.

...DIMENSIONALE

1. Bănuiți cît timp îi trebuie unui om ca să numere de la 1 pînă la un bilion?

Să calculăm răspunsul: dacă cineva numără într-un minut pînă la 200, și numără astfel în mod constant, zi și noapte fără întrerupere, într-o zi ar putea număra pînă la 288 000; într-un an pînă la 105 120 000, iar pentru un bilion i-ar trebui... 9 500 de ani!

2. Puteți îndoi o coală de hîrtie de 50 de ori? Dacă răspundeți afirmativ, gîndiți-vă și cît de mare ar trebui să fie coala respectivă...

Gata? Vă propunem să încercați și în mod practic. Astfel veți avea ocazia să constatați cît de mult vă puteți înșela, fiindcă... la a treia îndoitură hîrtia va avea de 8 ori grosimea inițială, la a 7-a îndoitură va avea de 128 ori grosimea de la început... la a 20-a ar putea avea 20 de metri grosime, la a 30-a ar avea grosimea Pămîntului! și...

3. Dacă cineva v-ar propune să schimbați între ele pozițiile normale ale celor 24 de litere ale alfabetului, cît timp socotiți că v-ar fi necesar pentru a realiza această sarcină în scris, pe niște caiete?

V-ați gîndit?

Comparați răspunsul dat cu cel de mai jos.

Cele 24 de litere pot fi aranjate în 600 000 de quadrilioane de feluri. Cît înseamnă aceasta?

Ei bine, dacă toți locuitorii Pămîntului ar trebui să scrie zilnic cîte 40 de pagini, le-ar fi necesari... peste 1 milion de ani pentru a nota toate aceste aranjamente!

ȘTIAȚI CĂ...

... **veverița** este singurul mamifer care are cristalinul ochiului colorat?

... în afară de **bufnițe,** celelalte păsări clipesc ridicînd pleoapa de jos în sus?

... dintre cele 2 500 de specii de **șerpi** cunoscute, numai 260 sînt veninoase?

... **iepurele siberian** poate suporta iarna o temperatură de —86°C, iar vara o temperatură de peste +40°C?

... **pîrșul** își poate pierde coada dacă e urmărit de un dușman, dar aceasta se reface?

... **pasărea Anartynchus** din Noua Zeelandă are ciocul disimetric, acesta fiind deviat spre dreapta?

... **bivolul african** și nu leul sau alt animal este considerat drept cea mai primejdioasă fiară de pe continentul african?

Pe înălțimile Retezatului trăiește *capra neagră*, o adevărată podoabă a munților noștri. Altădată se întîlnea în număr mai mare și în munții Apuseni și ai Banatului. Capra neagră este stăpîna piscurilor unde numai omul o mai urmărește. Nu este spectacol mai atrăgător decît un cîrd de capre negre pe o creastă de munte. Sînt agere și iscusite la cățărat și cu greu te poți apropia de ele. Abia te-au simțit și la un fel de fluierat scurt al uneia din cele mai bătrîne capre, toate au luat-o la sănătoasa. De altfel, agerimea și iscusința la cățărat sînt singurele lor arme în lupta cu dușmanii. Ele se furișează cu ușurință prin locuri aproape inaccesibile chiar celui mai încercat alpinist. Astfel, urmărirea caprelor negre este plină de peripeții, ceea ce a făcut ca vînarea lor să fie foarte atrăgătoare.

Viața caprelor negre e mai grea mai ales în timpul iernii cînd, împinse de foame, coboară spre pădurile de fag unde cad pradă lupilor sau rîșilor care le vînează mai necruțător decît omul. Primăvara nici muntele nu este prea ospitalier; surpări de teren, avalanșe de zăpadă, fac ca viața acestor animale să fie deosebit de grea, de unde apare și necesitatea de a le proteja.

Tip desăvîrșit de carnivor, rudă bună cu tigrul și pantera din țările calde, este *rîsul*. Înainte vreme era răspîndit în toți munții noștri. Astăzi, el a devenit din ce în ce mai rar.

Crud și stricător, rîsul este un adevărat ucigaș care se hrănește numai cu carne proaspătă. De îndată ce s-a răcit prada, o părăsește. Deși s-a împuținat mult, vînătoarea lui nu este complet interzisă, căci aduce pagube în rezervele de cerbi, căprioare și capre negre, iar dacă există vreo stînă în apropierea sa nu ezită să fure și să ucidă oi și capre. Animalul este voinic și are vederea și mirosul foarte bune. E șiret și greu de prins, căci se deplasează repede pe distanțe mari, neîntîrziind niciodată în locurile unde a făcut vreo victimă. Vînătoarea rîsului se face cu învoire specială și numai în locurile unde aduce pagube.

Ursul carpatin este poate cea mai măreață podoabă a munților noștri. Înfățișarea și obiceiurile lui sînt bine cunoscute de popor, iar numele lui este legat de diferite snoave și proverbe. Pagube mari nu prea face... doar cîteodată, pe la vreo stînă fură cîte o oaie-două în timpul primăverii, cînd abia ieșit din iarnă e flămînd. Spre toamnă, se îngrașă cu ghindă, jir, zmeură pregătindu-se astfel pentru somnul de iarnă din care nu se trezește decît în zilele mai călduroase pentru a se mai dezmorți.

Vînătoarea de urși nu-i ușoară și ia adesea proporțiile unei lupte între iscusința omului și puterea animalului care se apără cu strășnicie. Din vremuri vechi, Carpații noștri au fost vestiți pentru vînătorile de urși, dar împuținîndu-li-se numărul, chiar vînătorii au cerut să fie ocrotiți pentru a-i feri de exterminare, cum s-a întîmplat în apusul Europei.

În pădurile de prin apropierea dealurilor, pe lîngă Timiș și Arad, precum și în regiunea Bihorului, trăiește o rudă a cerbului. Acesta a fost adus la noi în veacul trecut din nordul Italiei. E vorba de *cerbul lopătar* numit astfel din pricina coarnelor lui lățite. De statură ceva mai mică decît cerbul obișnuit și cu blana pătată cu alb este un animal foarte plăcut la înfățișare constituind un vînat de preț.

Să vorbim și despre cerbul nostru carpatin, astăzi mult mai puțin numeros ca altădată. La expozițiile internaționale de vînătoare, coarnele de cerbi vînați la noi au fost socotite totdeauna printre cele mai valoroase trofee.

În sfîrșit, lăsînd munții cu piscurile înzăpezite și cu pădurile lor, să coborîm la vale, pînă în cîmpia Bărăganului și stepa Dobrogei. Cine nu-și amintește de minunatele descrieri ale lui Al. Odobescu despre vînătorile de *dropii?!* Aceste păsări mari cît un curcan, cu care de altfel se aseamănă, sînt o rămășiță a faunei de stepă de la noi. În vremurile vechi se întîlneau în Bărăgan și Dobrogea, precum și în cîmpia Olteniei, pe valea Crișurilor și în regiunea de stepă a Moldovei de nord.

Foarte arătos e dropioiul înfoiat, cu mustățile lui falnice și penajul frumos colorat în galben auriu cu nuanțe de alb și cenușiu, ceea ce face să fie foarte greu de zărit de departe în lanuri. Vînătoarea de dropii este foarte grea, păsările fiind extrem de bănuitoare la apropierea omului. După unele mărturii, aceste păsări știu să deosebească vînătorii de muncitorii agricoli sau de trecătorii obișnuiți. Pe cît de greu se vînează dropiile vara, pe atît de ușor se pot captura la începutul iernii cînd poleiul le îngheață aripile, păsările nemaiputînd zbura. Atunci braconierii le urmăresc și le ucid, un motiv în plus pentru temeinicia dispozițiilor severe care opresc sau limitează vînătoarea de dropii.

Trecînd mai departe spre Dunăre, ajungem și în Deltă. Într-adevăr, n-a fost exagerată denumirea dată acestei regiuni de «rai al păsărilor». Punct de întîlnire a păsărilor migratoare, Delta adăpostește în tot timpul anului o mulțime de păsări dintre care unele sînt astăzi adevărate rarități.

Printre aceste rarități se numără și *stîrcul albmare*. *Pelicanul* sau babița, mare mîncător de pește, a fost aproape stîrpit în ultimul timp de pescarii care le luau ouăle și distrugeau cuiburile. De asemenea, s-au rărit *vulturul pleșuv negru* și *cel sur*. Toate aceste păsări sînt protejate de lege.

SUB PROTECȚIA LEGII: ANIMALE ȘI PĂSĂRI RARE

ÎNMULȚIREA PLANTELOR CULTIVATE ÎN CAMERĂ

Plantele cultivate în camere se înmulțesc prin semințe, precum și prin butași, frunze, prin stoloni, prin divizarea tufei și prin bulbi.

Semințele mărunte de *begonia*, *primula* etc. se seamănă în lădițe în ianuarie, fără a fi acoperite cu pămînt. Înainte de semănat lădițele se umplu cu pămînt de sol ușor, dat prin ciur. În preajma semănatului, suprafața pămîntului se acoperă cu un strat subțire de zăpadă, peste care se pun semințele. Pentru a feri pămîntul de uscare, lădițele se acoperă cu geamuri, iar pentru a feri lădițele de acțiunea razelor solare directe, se acoperă cu hîrtie. Geamurile aburite se șterg cu cîrpe uscate. După ce au fost însămînțate, numai semințele mai mari se acoperă cu un strat subțire de nisip sau de pămînt ușor. Temperatura de încolțire va fi de 18—30° C. Plantulele răsărite se repică în ghivece sau în lădițe, iar plantele mai dezvoltate se plantează la locul definitiv.

La înmulțirea prin butași (ramuri tăiate, cu două trei frunze) aceștia trebuie luați de pe plante sănătoase și bine dezvoltate. Butașii de *leandru*, *fixus*, *fucsia*, *mușcată*, pot fi înrădăcinați în pahar, în sticle cu apă, în lădițe umplute cu nisip umed și acoperite cu geam. Este mai bine ca butașii de plante cu rădăcini fragile să se planteze direct în ghivece.

Timpul favorabil pentru tăierea butașilor de la majoritatea plantelor de cameră îl constituie februarie-aprilie. De pe plante ca *iedera*, *mușcata*, butașii se taie și la sfîrșitul verii.

Acești butași se taie cu frunzele întregi sau cu părți de frunză. Pentru a feri butașii plantați de o evaporație prea mare, deseori ei trebuie stropiți cu apă călduță.

Plantele de cameră ca *ciperus*, *asparagus*, se mai pot înmulți și prin divizarea tufei; *dracena* și *clivia* se înmulțesc prin butași; *amarilis* prin bulbi, *begonia* și *glosinia* prin frunze.

Butașii se taie cu un cuțit ascuțit, de jos în sus chiar sub ochi, iar în partea de sus, deasupra ochiului.

Pentru butași se folosesc lăstari tineri de un an. *Mușcata*, *hortensia*, *crisantema* și *fucsia* se înmulțesc prin butași de vîrf (lăstari).

Pentru a micșora evaporația plantelor cu frunze mari, în perioada de înrădăcinare, la butași se taie o jumătate din frunză.

BUSOLA

Busola este instrumentul care indică nordul (respectiv sudul) magnetic sub influența cîmpului magnetic al Pămîntului. Ea a fost inventată de chinezi în secolul al III-lea înaintea erei noastre.

Iată cum puteți construi două tipuri de busolă.

Pentru primul model, aveți nevoie de o sticlă, un dop de plută, un ac de cusut gros, un fir de ață și o bucățică de hîrtie. (Pentru ambele modele mai aveți nevoie în mod provizoriu și de un magnet).

Se începe cu operația de magnetizare a acului. În acest scop, apucați-l cu mîna exact de la jumătate și frecați-i o extremitate de unul din polii unui magnet, apoi cealaltă extremitate de-al doilea pol.

Acul magnetizat îl veți înfige într-o bucată de hîrtie de mărime potrivită cu diametrul interior al sticlei, pe care o suspendați apoi de un dop cu o ață și o pioneză, așa cum se vede în figura 3. Introduceți acul în sticlă și fixați dopul. Astfel hîrtia cu acul se poate învîrti liber în interiorul sticlei, permițînd acului să se situeze pe direcția nord-sud. Firește, busola este portabilă.

Pentru cel de-al doilea model, aveți nevoie de un pahar larg sau de partea inferioară a unei sticle de 1 litru, tăiată, o bucată dintr-un dop de plută, un ac de

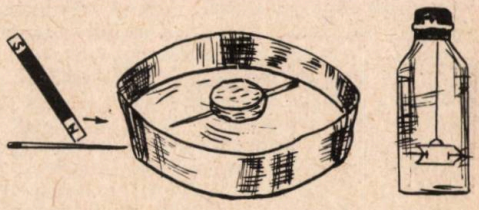

cusut gros, un vîrf de cuțit dintr-un praf detergent.

Turnați în pahar apă amestecată cu puțin detergent (Alba, Perlan etc), care va permite ca dopul să plutească liniștit. Magnetizați acul de cusut ca mai sus și înfigeți-l într-o bucățică de dop de plută, astfel ca ambele capete să rămînă în afară cel puțin un centimetru. Eventual puteți vopsi aceste capete unul în roșu și altul în albastru. Așezați dopul cu ac în mijlocul apei din pahar. El se va roti lent, astfel încît la un moment dat se va dirija pe direcția celor doi poli magnetici ai Pămîntului.

Oricare model îl veți alege, veți avea o busolă simplă, originală.

„UZINA“ DE OUĂ ȘI PUI DIN BACĂU

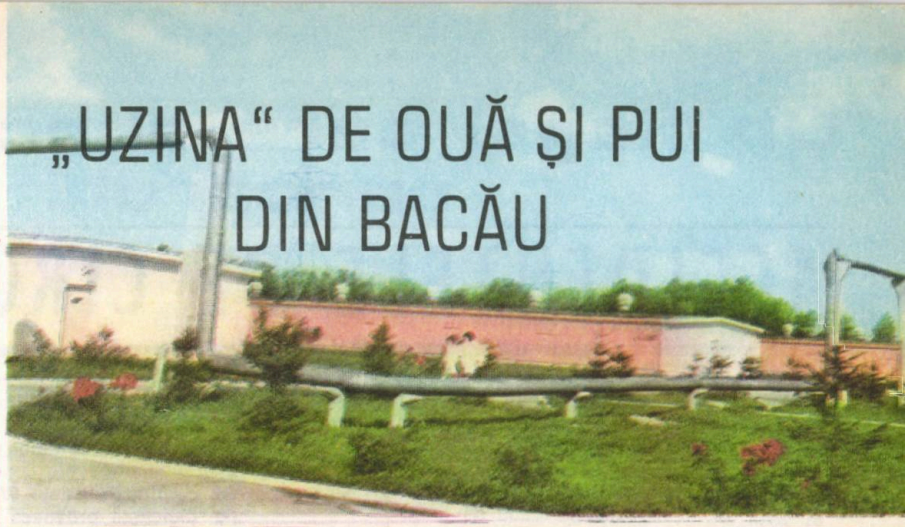

În magazinele alimentare, în cele de mezeluri și brînzeturi, în cele de prezentare aparținînd întreprinderilor agricole de stat din întregul județ Bacău sînt tot mai mult solicitate gustoasele și consistentele preparate din carne de pasăre produse la **Întreprinderea avicolă de stat Bacău.** Este vorba de delicioasele rulade de curcă și de găină, de escalop de curcă, de fileu de curcă, de pateu de pasăre, pastramă și frigărui. Milioane de ouă și pui pentru frigare ies, de asemenea, pe poarta întreprinderii, luînd drumul magazinelor.

Calitatea și abundența produselor trimise pe piață de «Avicola» Bacău sînt rezultatul succeselor deosebite obținute an de an de întreprindere. Pentru aceste succese, dobîndite în 1976, i s-a decernat înaltul titlu de **«Erou al Muncii Socialiste» și Medalia de aur «Secera și Ciocanul».** Producția medie de ouă a fost în acel an de 264, sporul mediu zilnic la puii de carne — 23,7 grame, consumul de furaje pentru un ou — 162 grame, iar pentru un kg carne — 2,820 kg. Cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă au fost de 783 lei. În 1977, ștacheta realizărilor a fost aproape la aceleași cote ridicate. De pildă, producția medie de ouă a fost de 231, sporul mediu zilnic la puii de carne — 25,9 grame, greutatea medie de livrare — 1 632 grame, consumul specific pe ou — 184 grame, iar pe 1 kg carne — 2,70 kg; cheltuielile la 1000 lei producție-marfă au fost de 882 lei.

În primele cinci luni ale anului 1978, colectivul întreprinderii, în frunte cu directorul, ing. **Petru Plăcintă,** a obținut de asemenea o suită de rezultate meritorii producția medie de ouă — 118 (plan 109); spor mediu zilnic în greutate — 23,4 grame; greutatea medie la livrare (în 60 de zile) — 1 610 grame; consum specific pe ou — 164 grame, consum de furaje pentru 1 kg spor carne — 2,70 kg.

Pentru obținerea acestor rezultate, directorul tehnic al întreprinderii, medicul veterinar **Gheorghe Bistriceanu** subliniază meritele întregului personal muncitor, fără excepție. Cum nu este cu putință să consemnăm numele tuturor lucrătorilor, amintim pe cîțiva dintre ei: pe mecanicul **Constantin Bodescu,** cu merite deosebite în modernizarea stației de incubație, pe Elena Sandu, neîntrecută în operațiunea de sexare a puilor și pe Domnica Neagu, șefa stației de incubație curci, care aplică cu competență și conștiinciozitate tehnologiile de lucru avansate.

Stația de incubație, pe care pe drept cuvînt muncitorii o numesc «inima întreprinderii» este realizată aici după o concepție pe cît de ingenioasă pe atît de eficientă. Pornind de la adevărul că păsările SPF (specific, pathogen, free), adică libere de boli, crescute în medii protejate, dau producții superioare cantitativ și calitativ, colectivul «Avicolei» Bacău s-a gîndit că primul pas ce trebuie făcut în condițiile creșterii industriale este producerea puilor de o zi în stația de incubație modernă, cu mediu protejat, în cadrul căreia întregul proces tehnologic să se desfășoare în condiții perfecte de sterilizare. În realizarea acestui proiect de inginerie tehnologică, colectivul s-a confruntat cu tot soiul de probleme, cărora, pînă la urmă, cu spirit inventiv le-a găsit soluții dintre cele mai eficace. S-a stabilit astfel o tehnologie care asigură starea sanitară ireprosabilă a oului de incubație, materia primă constituind precum bine se știe, principala cale de infecție. Dintre celelalte soluții aplicate enumerăm: realizarea unui sistem de ventilație în sistem de presiune pozitivă, cu filtrarea și climatizarea automată a aerului; asigurarea unui circuit separat pentru apa tehnologică folosită în umidificarea mediului static și a aparatelor; crearea unui sistem automat de dezinfecție, cu posibilități de programare; tratarea cu antibiotice a ouălor de incubație.

Demnă de subliniat este grija ce se acordă în întreprindere asigurării condițiilor necesare de muncă și viață celor peste 1 200 de lucrători. În fiecare fermă este amenajată o sală de mese. La abator funcționează o cantină. O altă cantină, aflată la sediul întreprinderii, pregătește masa pentru lucrătorii de la toate cele 18 ferme. Trei blocuri, cu un total de 60 de apartamente, au fost ridicate în incinta fermelor de la Brad, Racova și Șerbănești și sînt locuite de familiile muncitorilor și specialiștilor de aici, legați astfel și mai mult de locurile de muncă.

Traian DATCU

Un flagel care concurează cancerul

ACCIDENTELE DE CIRCULAȚIE

● Primul accident mortal de circulație a avut loc la New-York în 1899, cînd Henry Bliss, în vîrstă de 68 de ani, a fost călcat «de un vehicul curios, care nu era tras de cai». De atunci pînă azi, în accidente de circulație au murit peste 25 de milioane de oameni, cu 1,5 milioane mai mulți decît în războaiele care au avut loc în aceeași perioadă de timp.

În prezent, un om este ucis și alți 4 accidentați grav la fiecare 3 minute.

S-a constatat că un conducător auto comite în medie o eroare de conducere la fiecare 2 minute, pentru că, în acest timp, el trebuie să ia, în medie, 80 de decizii și să execute 60 de acțiuni. Accidentul se pare că apare după comiterea, în medie, a 50 000 de greșeli de conducere. Ceea ce nu înseamnă că putem simplifica atît de mult lucrurile, încît să considerăm accidentul de circulație drept o fatalitate. Atîția șoferi — profesioniști sau amatori — conduc de o viață, fără să fi avut vreun accident; milioane de pietoni parcurg drumul vieții, fără să fi fost loviți de mașini.

Cauzele accidentelor de circulație, la noi în țară, sînt binecunoscute, vinovățiile ierarhizîndu-se astfel: conducători auto 57-60 la sută (din care, atenție! bicicliștii provoacă 5 la sută); pietoni 38-40 la sută; defecțiuni tehnice și starea drumului 2-3 la sută. Toate acestea vorbesc despre viteză excesivă, neacordarea priorității, neatenție în timpul conducerii sau al traversării drumurilor publice, depășiri neregulamentare, băutură etc.

În ultimă instanță, toate acestea — repercutîndu-se asupra omului — vorbesc despre oameni. Accidentul de circulație aduce brusc și dramatic în lumină mentalități, defecte comportamentale, ca urmare a unei educații deficitare, ambiții, vanitate, lipsă de instrucție, orgoliu, prostie...

CĂUTÎND CAUZELE, OMUL SE DESCOPERĂ PE SINE

● «Factorul uman, sublinia, la o sesiune științifică, prof. dr. docent Emil Măgureanu, este cauza primordială (statistic: 80-90 la sută) a celor mai multe accidente, în ciuda tendinței noastre de a face răspunzători alți factori. Există în toate țările, și la noi, firește, legi și reglementări concepute să asigure o circulație ordonată, fără accidente. Legile pot reglementa posibilitatea cuiva de a obține permisul de conducere, ori pot impune anumite restricții sau obligații de respectat de către conducătorii auto și pietoni. Dar, legislația nu poate, prin ea însăși, să asigure un comportament sănătos din partea participanților la traficul rutier.

Pentru aceasta este nevoie de educație».

● Roche Michel (1966) consideră automobilul un fel de domiciliu mobil: omul la volan se comportă ca în intimitatea casei sale. Închis în cabina unui autovehicul în mișcare, conducătorul auto are o independență relativă. Propria-i conștiință profesională și morală este instanța imediată și supremă, care îi sancționează corectitudinea manevrelor, justețea deciziilor și respectarea normelor legale și morale, impuse de codul rutier. În nici o altă activitate nu se dezvăluie mai bine personalitatea omului, gradul lui de integrare în viața socială și structurile temperamentale, aptitudinile, ca la volanul unui autovehicul.

Administrînd un test de personalitate unui grup de conducători auto, care au comis mai multe accidente, Kole Th. și Henderson L.H. au relevat că ostilitatea, agresivitatea, lipsa de sociabilitate constituie trăsături de caracter ale «șoferilor problemă».

Este neîndoios că, în funcție de gradul de integrare și consolidare a normelor sociale în structura personalității, omul își afirmă prin comportamentul la volan, propria-i conștiință.

GESTURI PRIETENEȘTI IGNORATE, DIN PĂCATE

● 20 martie, seara tîrziu.

Un echipaj pentru controlul traficului I.T.A. face semn unui șofer de pe un autoturism să oprească. Mașina trece ca o nălucă.

Șoferul autobuzului 31-VL-1477 observă scena. Sesizează că autoturismul aleargă în zig-zag. Ceva nu este în regulă. Semnalează. Încearcă să-i vină în ajutor celui care nu-și dă seama de pericol. Zadarnic. Încearcă să-l ajungă, să... Bărbuș Ion, motopompist la S.M.A. Băbeni (Vîlcea) este găsit mort, lovit într-un copac. Acul vitezometrului se blocase la 130 km/h. Alcoolemie: 1,85 la mie! B.I. nu avea permis de circulație. Automobilul îl furase de la un vecin.

Pînă atunci, impresionase în comună prin comportarea sa bună.

UN PERICOL ÎNCĂ NEPEDEPSIT: „AMICUL" CARE ÎL ÎNDEAMNĂ PE ȘOFER SĂ BEA

● I. Racolțea, fost contabil șef la A.E.I. pentru creșterea păsărilor Odoreu s-a întîlnit cu I. Moldovan, vărul directorului. Merg la acesta acasă și beau cîte 5-6 pahare de țuică și 2-3 șprițuri. I.R. era la volan. Prin Satu Mare îl întîlnesc pe președintele cooperativei agricole Sătmărel I. Mureșan care, binevoitor, îi invită în casă și-i «cinstește». Pleacă din nou. Mașina trece pe stînga și se izbește frontal de un tractor, condus de D. Popa, șeful secției S.M.A. Păulești. Ceva deosebit? Avarii tehnice minime. Împricinații sînt cunoștințe vechi. I. Racolțea pare atît de mahmurit, încît nu poate vorbi. Are loc o înțelegere: toată lumea tace chitic și-și vede de drum. Șeful secției S.M.A., D. Popa avea și el motive să tacă: băuse, iar carnet de conducere a tractorului nu avea. Alături, în cabină se afla tractoristul A. Pașcan. Șeful secției se retrage la sediu. Așteaptă. Dacă nu a ieșit, încă, scandal, înseamnă că...

I. Racolțea a murit în drum spre spital

Prietenii au lăcrimat pentru el. Amintirea lui va rămîne... Etc., etc...

● «Un rol important, în menținerea unui nivel corespunzător de vigilență al traficului rutier îl joacă (pe lîngă atenția spontană și caracterul gîndit al acțiunilor, desfășurarea lor ordonată și logică) conștiința aprecierii laturii morale a comportamentului, de care depind respectul, politețea și amabilitatea, în consens cu interesul colectivității rutiere.

Modestia, cumpătarea, respectul și politețea față de alți conducători auto și pietoni, ca și a pietonilor față de șoferi, sînt valențe deosebite, care exprimă valoarea moral-cetățenească, sănătatea și gradul de instruire a fiecărui subiect antrenat în dinamica traficului rutier».

Prof. dr. docent Vasile PREDESCU, șeful clinicii de psihiatrie a I.M.F.-București

---

O STICLĂ DE BERE, DOAR UNA...

● Concentrația maximă de alcool în sînge, admisă de lege, pentru conducătorii auto, este de unu la mie. Se tinde spre coborîrea acestui nivel, la 0,8 la mie. Este o exigență exagerată? Unii șoferi gîndesc, sau și spun astfel: «După un prînz bun, o sticlă de bere... sau un pahar cu vin, doar unul, că nu se simte».

Cine are dreptate?

Cercetări efectuate la institutul medico-legal «Prof. dr. Mina Minovici» arată că numărul de accidente este surprinzător de mare la conducătorii auto cu alcoolemie redusă. În această fază de «prebeție» scade mult capacitatea de autocontrol, conducătorul auto fiind înclinat să-și supraaprecieze calitățile, să se considere un as al volanului și astfel să se angajeze în curse periculoase. Evident, riscul accidentelor crește, fără ca șoferul să fie conștient că vioiciunea sa este aparentă, întrucît, în realitate, suferă o încetinire a reflexelor sale și o dereglare a reflexelor asociate.

O mențiune importantă: alcoolul este periculos, în egală măsură, atît pentru conducătorii auto, cît și pentru pietoni.

NU CINE ȘTIE CE?

● La 45 de ani, vîrsta lui Matei Pantelimon, cooperator din Lipia, comuna Gruiu-Ilfov, omul este în plină putere. Băuse ceva la bufet, dar lui nu i se păruse că ar fi fost cine știe ce. Nu-i trebuiau, pentru a ajunge acasă, decît 5-6 minute... Numai că era frig și era noapte, iar ulița alunecoasă.

M.P. se împiedică și cade. Întîrzie să se ridice. Trece un autocamion peste el și-l omoară.

TOATE DEPĂȘIRILE SÎNT RISCANTE?

● Dacă, din punct de vedere al siguranței circulației rutiere, marea majoritate a depășirilor nu sînt însoțite de accidente, în schimb, orice depășire — au demonstrat specialiștii, în urma unor studii științifice — produce stresuri asupra omului de la volan. Electrocardiogramele efectuate șoferilor în asemenea momente, cînd piciorul apasă puternic pe pedala acceleratiei și atenția este încordată, în fața unor posibile pericole, arată că organismul reacționează injectînd în sînge o mare cantitate de hormoni.

Fiecare depășire contribuie, deci, la uzura organismului, are un rol important în declanșarea mecanismelor patogene ale organismului, în creșterea gradului de morbiditate.

Specialiștii englezi, care au întreprins aceste studii, apreciază că cei mai expuși sînt șoferii de pe autobuze și autocamioane de transport, îndeosebi cei pînă la 25 de ani, la care se înregistrează cele mai crescute cifre ale tensiunii arteriale, cele mai mari valori ale colesterolului, elemente care le prefigurează posibilitatea de a deveni cardiaci și suferinzi de ateroscleroză.

Grupaj de Paul URDEA (realizat cu sprijinul serviciului circulație din I.G.M.)

Întreprinderea pentru construc în avanpostul de îmbunătă

Pămîntul constituie un bun al întregului popor, bun de care depinde creşterea avuţiei naţionale şi bunăstarea tuturor oamenilor. Conservarea, valorificarea şi mărirea fertilităţii solului se realizează prin lucrări de îmbunătăţiri funciare, în cadrul cărora un rol de seamă îl au irigaţiile, indiguirile, asanările, lucrările de combatere a eroziunii. În avanpostul acţiunilor de îmbunătăţiri funciare se află **Întreprinderea de utilaje grele pentru construcţii-Bucureşti**, înfiinţată la 1 octombrie 1977.

Vă înfăţişăm, în continuare, unele detalii despre I.U.G.C. Bucureşti, aşa cum le-am primit de la cîţiva factori de răspundere din întreprindere.

Ing. Marius Achimescu, directorul întreprinderii: Amploarea fără precedent a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, faptul că 90 la sută din aceste lucrări se execută mecanizat, cu utilaje complexe, de mare randament şi de mare valoare, a determinat înfiinţarea întreprinderii noastre. În sarcina acesteia stă nu numai contribuţia la executarea unui imens volum de lucrări de îmbunătăţiri funciare, ci şi mai buna gestionare a unor fonduri fixe de peste 4 miliarde lei, exploatarea mai raţională a utilajelor, întreţinerea lor cu mai multă grijă şi pricepere, coordonarea mai bună a imensului parc din dotare, pregătirea unor cadre competente în exploatarea utilajelor. Numărul acestor utilaje se ridică la peste 3 000, multe fiind de mare capacitate. Astfel, excavatorul românesc «Castor» poate lua o dată în cupa sa 1,2 m.c.; capacităţi sporite au, de asemenea, instalaţia semiautomată SBMS-35 de preparat betoane, autoagitatoarele de 5,5 m.c.; buldozerele S. 1500 şi S. 1800 de 150 C.P. şi, respectiv, 180 C.P.; instalaţiile «Racho» şi «Dingler» folosite la betonatul şi finisatul marilor canale de aducţiune, instalaţia «Pitt», care pregăteşte betoanele pentru instalaţia «Racho», autoscreperele de 10 şi 14 m.c., precum şi macaralele cu sarcini de ridicat maxime, de la 10 la 60 de tone.

Cu excavatoarele, screperele şi autoscreperele, întreprinderea execută canale de irigaţii, canale de aducţiune principale şi secundare, platforme, săpături de şanţuri în vederea introducerii tuburilor «Premo» şi «Asbo» etc. Întreprinderea asigură şi transportul materialelor de construcţii necesare şantierelor de îmbunătăţiri funciare, în care scop are în dotare peste 2 000 mijloace de transport moderne, ca

autobasculante, autodumpere, agitatoare de beton etc. Totodată, realizăm diguri, amenajări pentru irigaţii prin brazdă, orezării etc: dislocăm cantităţi de pămînt cu care s-ar putea înălţa munţi, săpăm albii de adevărate rîuri!

Dispunem de o reţea diversificată de staţii şi secţii de utilaje grele pentru construcţii şi transport, care asigură unităţilor de construcţii de îmbunătăţiri funciare utilajele necesare pe o zonă foarte întinsă din teritoriul ţării; staţiile sînt amplasate la Timişoara, Craiova, Brăila, Domneşti şi Cernavodă, avînd şantiere din Banat pînă în Dobrogea şi de aici în nordul Moldovei — practic pe întreg cuprinsul patriei. Avem şi o staţie de utilaje cu profil special, la Tulcea, al cărei obiectiv principal este redarea în circuitul agricol a unor întinse terenuri din Deltă. O altă staţie de utilaje cu profil special este cea de la Cernavodă, care desfăşoară diverse activităţi ca: transportul fluvial cu materiale necesare în construcţia obiectivelor de îmbunătăţiri funciare, executarea de dragaje la marile canale de aducţiune din sistemele de irigaţii.

Pentru menţinerea întregului parc de utilaje în bună stare de funcţionare, întreprinderea dispune de puternice baze de reparaţii organizate atît în cadrul celor şase staţii, cît şi în atelierele de la centrul întreprinderii. Aici se repară toate tipurile de utilaje şi mijloacele de transport din dotare, se recondiţionează agregate şi subansamble, se confecţionează piese de schimb şi chiar se produc echipamente noi pentru utilaje. Baza de producţie şi reparaţii a I.U.G.C. din Bucureşti, de exemplu, asigură reparaţiile pentru zona Ialomiţa-Călmăţui, în care activează secţiile de la Griviţa, Murgeanca şi Borduşani; zona Ilfov-Teleorman cu secţiile Stăneşti, Smîrdioasa şi Piatra şi zona Delta Dunării cu secţia Tulcea. În sprijinul acestor baze de reparaţii vin colectivele de proiectare de piese de schimb, echipamente noi, adaptări, SDV-uri etc.

Întreprinderea este profilată pe trei activităţi distincte: sectorul de producţie-prestaţii cu utilaje grele de construcţii, sectorul de producţie industrială cuprinzînd activitatea de reparaţii a parcului de utilaje şi fabricaţia de piese de schimb şi

de utilaje grele
ții-București,
acțiunilor
iri funciare

sectorul de proiectare.

Acordăm o deosebită atenție activității de calificare și de perfecționare a pregătirii profesionale a cadrelor. La liceele agroindustriale din Brănești, Cernavoda, Puiești, Corabia ș.a. funcționează clase specializate pentru mecanicii de utilaje de care avem nevoie. Pentru întregul personal, perfecționarea pregătirii profesionale se face prin instruiri la locul de muncă sau centralizate, în care muncitorii, inginerii și tehnicienii sînt puși la curent cu ultimele noutăți în domeniu. În perspectivă, preconizăm înființarea unui centru permanent de perfecționare pentru toate categoriile de muncitori, ingineri și tehnicieni din întreprindere. În final, țin să arăt că sute de excavatoriști, buldozeriști, screperiști, șoferi, precum și utilaje ale întreprinderii lucrează pe șantiere de amenajări pentru irigații din Siria, Libia și Burundi.

Ing. Ionel Bărboi, inginer șef al întreprinderii: În 1978 avem de făcut față unor sarcini mobilizatoare, trebuind să realizăm peste 81 milioane m.c. cu excavatoarele, 80 milioane m.c. cu buldozerele, 35 milioane m.c. cu screperele și autoscreperele, 10 milioane m.c. cu săpătoarele de șanțuri. Sectorul producției industriale are de realizat în 1978 o producție în valoare de 415 milioane lei, plan care, în primul semestru, a fost depășit cu 12 procente. O depășire de 10 procente s-a înregistrat, în aceeași perioadă, la producerea și recondiționarea de piese de schimb. Pe această cale s-a redus cu 10 la sută importul de piese de schimb pentru utilajele procurate din străinătate. De asemenea, au fost confecționate în întreprindere unele echipamente deosebit de necesare cum ar fi: dispozitivul de astupat canale, adaptat la tractorul S. 650, screperul cu elevator de 3 m.c., dispozitivul de introdus material filtrant la mașinile de pozat drenuri, precum și o serie de dispozitive pentru lucrările de nivelare.

Constantin Păun, secretar adjunct cu problemele organizatorice, al comitetului de partid: la toate realizările și-au adus contribuția cei peste 600 de comuniști din cele 15 organizații de bază ale întreprinderii. Dintre aceștia merită să fie cu deosebire evidențiați tovarășii **Tudor Mareș, George Stan** și **Gheorghe Moga,** decorați cu ordine și medalii, maistrul **Mitu Coteț,** care muncește în sector din anul 1956, maistrul **Nicolae Mihăilă,** care se ocupă cu grijă și pricepere de sutele de automacarale, **Ion Scurtu,** care a realizat cu macaraua sa 16 000 de ore peste norma de reparație capitală, inginerul **Petre Dumitrescu,** șeful serviciului producție, **Ghiță Solomon,** șeful secției răspîndiri, care este fruntașă lună de lună în întrecerea socialistă, ca și șefii de secții **Nicolae Belu** și **Ion Petcan.**

Nicolae Cernea, președintele comitetului sindicatului: Colectivul întreprinderii noastre este tînăr, viguros, media de vîrstă fiind de 22 de ani. Conducerea întreprinderii, sub îndrumarea organizației de partid și cu sprijinul comitetului sindicatului, se străduiește să asigure condiții corespunzătoare de muncă întregului colectiv. La București avem în construcție un cămin de nefamiliști cu 300 de locuri și o cantină cu 700 de locuri; realizăm un ansamblu de vagoane cu destinații multiple ce se vor repartiza pe șantiere. Este vorba de vagoane-dormitor, vagoane-bucătării înzestrate cu aragaze și frigidere, vagoane-săli de mese dotate cu televizoare, vagoane-spălător cu dușuri, vagoane-atelier, toate avînd asigurată încălzirea pe timp friguros. Pe șantierele din zona secțiilor întreprinderii avem 45 televizoare și 50 aparate de radio. Pentru asigurarea mesei la brigăzile care muncesc departe de sediile șantierelor și de localități cu unități comerciale și de alimentație publică, experimentăm în prezent și sîntem pe cale de a extinde organizarea unor microcantine mobile prevăzute cu toate dotațiile necesare (aragaz, frigider, veselă etc). În prima ediție a Festivalului național «Cîntarea României», întreprinderea a ocupat locul al III-lea pe sectorul 2 al Capitalei. În cea de a doua ediție a festivalului se pregătește prezentarea unei noi piese de teatru și a unui nou program al brigăzii artistice. Peste 1 500 de muncitori, mai mult de jumătate din numărul personalului muncitor al întreprinderii, participă la «Daciadă» — la atletism (îndeosebi la cros), handbal, fotbal, șah. Întrucît recrutarea viitorilor mecanici se face, de regulă, din comunele unde se preconizează a se executa amenajarea pentru irigații a terenurilor unităților agricole, condițiile de muncă și de trai ce se asigură tinerilor au și o semnificație socială aparte.

Tincu DANCIU

UN FRUNTAȘ AL MIȘCĂRII DE EMANCIPARE A ROMÂNILOR

Acum o sută treizeci de ani — la 24 ianuarie 1849 — s-a născut în satul Cîrtișoara din județul Făgăraș, Gheorghe Cîrțan, cel care avea să intre în istorie sub numele de Badea Cîrțan, unul dintre fruntașii mișcării de emancipare a românilor din Transilvania. Și-a ales ca armă de luptă cartea, pe care a răspîndit-o printre românii stăpîniți vremelnic de către străini, înfruntînd permanent rigorile polițienești ale autorităților. A trecut de zeci de ori Carpații, pe cărări ascunse, venind la București, de unde se întorcea apoi la ai săi, în Țara Oltului, cu desagii plini de cărți românești. Pentru a înțelege dimensiunile activității sale pe acest tărîm, reamintim numai că în 1911, cînd autoritățile i-au inventariat depozitul «subversiv» din podul casei, au găsit peste șaptezeci de mii de volume și broșuri: toate aduse cu desagii, de la București, în cei aproape douăzeci de ani de treceri «frauduloase» peste Carpați.

Dar nu numai aceasta a fost contribuția sa la ridicarea neamului din care făcea parte. Badea Cîrțan a devenit, către sfîrșitul secolului trecut, un adevărat erou european, prin călătoriile pe care le-a făcut, pe jos, în mai multe țări. S-a oprit la Roma, Viena, Paris, Ierusalim, Budapesta. Debutul de turist și l-a făcut în anul 1896, mergînd timp de șase săptămîni, de la București la Roma. Tot în 1896 a ajuns și la Paris. În anii următori — 1897 și 1899 — a mai vizitat de două ori Roma, apoi Budapesta, Viena și Ierusalim.

Prezența la Roma a unui cioban cu căciulă și opinci, care presăra, cu emoție și mîndrie, pămînt — adus în desagi din România — în jurul soclului Columnei lui Traian, a atras atenția ziariștilor italieni și francezi, care i-au semnalat în lungi articole țelurile patriotice făcîndu-l astfel pe modestul Badea Cîrțan, un adevărat erou de legendă. «A coborît un dac de pe Columnă! scria revista pariziană «L'Illustration», la 28 octombrie 1899, publicînd în cuprinsul reportajului și o fotografie în care Badea Cîrțan stă ca de strajă, la soclul Columnei, avînd în stînga sa drapelul românesc, iar la chimir boabe de grîu, pe care le va semăna în pămîntul deșertat din desagi. În aceeași fotografie se vede, la mijloc, o coroană de flori. Este făcută din bronz, de către sculptorul italian Cadorin, pentru a fi depusă la Columnă de către delegații români, profesorii V.A. Urechiă și Grigore Tocilescu, veniți la Roma spre a participa la Congresul orientaliștilor, ținut la 12 octombrie 1899. Pentru același congres, dar neoficial, venise și Badea Cîrțan. Și se mai afla atunci la Roma și scriitoarea Smara, pe care o vedem în desenul alăturat, împreună cu Badea Cîrțan, la Columnă — desen realizat de N. Petrescu și apărut la București în revista «Pagini literare».

Badea Cîrțan n-a apucat să-și vadă visul împlinit — unirea cea mare a tuturor românilor; dar, la vîrsta de șaizeci și patru de ani, cînd puterile îl lăsaseră, silindu-l să renunțe la lungile și obositoarele-i călătorii, se mîngîia cu gîndul că a ajutat la ridicarea culturală a neamului și la creșterea prestigiului țării sale. A murit la 7 august 1911, fiind înmormîntat la Sinaia.

DE CE NU TUNĂ IARNA?

Vara, vaporii de apă se ridică odată cu aerul încălzit și ajunși în troposferă se condensează pe impurități. În zilele călduroase iau naștere norii de furtună cu mare dezvoltare verticală.

Picăturile de apă și gheață care formează norii se fixează pe ionii negativi (aerul troposferic fiind ionizat) cei pozitivi rămînînd liberi. Datorită gravității, picăturile de gheață și apă coboară antrenînd și ionii negativi, sus rămînînd cei pozitivi. Se produce, așadar, o separare și o acumulare de sarcini electrice. Urmează descărcări electrice între doi nori, între un nor și sol sau, mai rar, în interiorul aceluiași nor, însoțite de tunete.

Iarna, cînd solul e răcit, mișcările de ridicare a aerului sînt rare și slabe. Se formează pături subțiri de nori fără dezvoltare pe verticală. Ca atare, separarea de sarcini electrice nu se produce și nu au loc nici descărcări electrice, evident nici tunete.

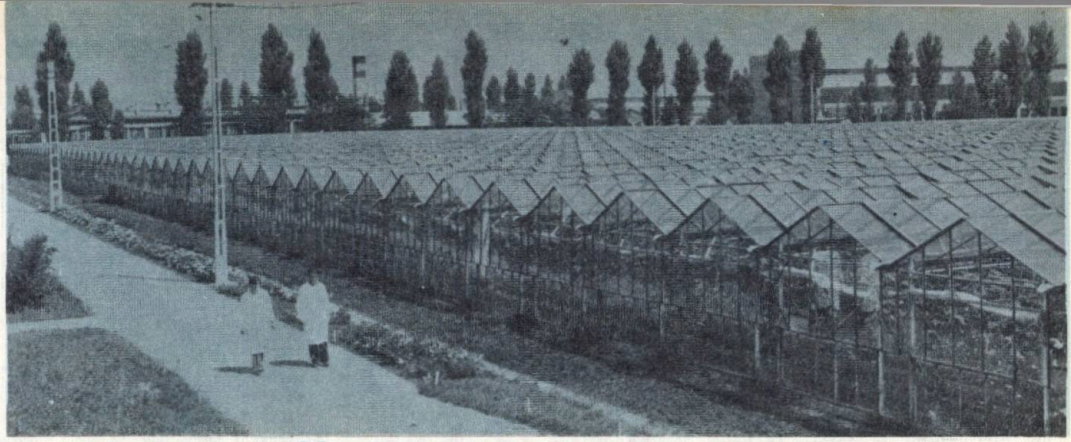

BACĂU - UN NOU JUDEȚ LEGUMICOL PE HARTA ȚĂRII

Interviu cu ing. SILVIU STRASSER, director al I.J.L.F. Bacău

— Ce ne puteți spune despre legumicultura județului Bacău în cincinalul trecut?

— În cincinalul trecut cu greu se putea vorbi în județul nostru de o legumicultură modernă, intensivă, de o legumicultură în adevăratul sens al cuvîntului. Încă în 1974, pentru aprovizionarea populației din județ, am fost nevoiți să aducem din Teleorman, Ilfov, Buzău, Brăila și Dolj circa 3 000 tone de legume — tomate, castraveți, ardei, vinete, varză timpurie, salată, verdețuri și trufandale, din Dîmbovița, Tulcea și Teleorman, 1 300 tone cartofi timpurii, iar din Neamț și Suceava, 5 000 tone cartofi de toamnă. Solarii nu aveam. Erau doar două ha de seră ale Asociației economice intercooperatiste din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Legume de cîmp se cultivau pe 2 000 ha în 65 de cooperative agricole și pe 150 de hectare la întreprinderile agricole de stat. Preluam pe atunci maximum 12-14 tone legume. De trimis în alte județe nici vorbă, n-aveam de unde. Baza legumicolă a județului era foarte slabă.

— Cum se prezintă legumicultura în cincinalul actual?

— Legumicultura a făcut fără nici un fel de exagerare un salt extraordinar. Putem spune că în actualul cincinal, Bacăul s-a înscris ca un nou județ legumicol pe harta țării. Dar pentru ca aceste cuvinte să nu sune ca o laudă goală, să lăsăm faptele și cifrele să vorbească. În prezent nu mai aducem din alte județe avantajate climatic decît trufandale, o cantitate foarte redusă din acestea. În schimb, din «importatori», am ajuns «exportatori», livrînd în Capitală și în alte județe — Suceava, Covasna, Brașov, Cluj și Maramureș — importante cantități de rădăcinoase, ceapă, ardei, tomate, varză, cartofi și altele. În cooperativele agricole Tamaș, Faraoani, Tîrgu Trotuș, Prăjești, Nicolae Bălcescu, Pîncești, Buhoci, Valea Seacă, Hemeiuși, Răcăciuni, Bereștii-Tazlău și Mărgineni avem construite 37 ha solarii. La acestea se adaugă cele 5 ha solarii calde pe care le-am amenajat în cadrul fermei proprii de produs răsaduri, fermă condusă de un priceput inginer horticol, comunistul Gheorghe Martin. Ferma a realizat și în 1977 și în 1978 peste două milioane de fire de legume peste plan, răsaduri de cea mai bună calitate. Pentru prima oară în 1978, s-a asigurat întreaga cantitate de răsaduri repicate la cuburi nutritive pentru culturile din solarii. Ferma a livrat răsaduri de cea mai bună calitate și în alte județe — Vrancea și Iași, de pildă. Din cele cinci solare calde ale fermei, livrăm în tot timpul anului în municipiile Bacău și Gheorghe Gheorghiu-Dej, cantități însemnate de salată, ceapă verde, ridichi, verdețuri, castraveți, ardei și tomate. Aceste cantități vor crește considerabil cînd vor intra în funcțiune cele 11 ha sere legumicole la Comănești și cele 21 ha sere legumicole în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Scheletul metalic al serelor a fost deja montat, iar multe ha au și fost plantate cu legume.

În ceea ce privește culturile legumicole de cîmp, dacă în cincinalul trecut de pe 2 000 ha din 65 cooperative realizam 12 000-14 000 tone diverse legume, în prezent, numai după 1 700 ha, doar din 17 cooperative agricole, realizăm între 25—27 000 tone anual. Dacă înainte o cooperativă cultiva legume pe 25-30 ha, astăzi o fermă legumicolă are peste 100 ha. Fermele mari, ca cele din Tamaș, Letea Veche, Negri și Faraoani se întind pe suprafețe între 140 și 150 ha. Întreaga suprafață destinată legumiculturii este irigată și pretabilă mecanizării. Posedăm tractoare legumicole și seturile de mașini necesare mecanizării lucrărilor în legumicultură. Avem asigurate erbicide pentru întreaga suprafață cultivată cu legume. Depunem eforturi în continuare pentru creșterea gradului de mecanizare, în condițiile reducerii costurilor de producție, a creșterii eficienței economice la lucrările de plantat și prășit, la cele de combatere a bolilor și dăunătorilor și mai ales la recoltat. Concomitent cu realizarea noilor amenajări pentru irigat, vom accentua preocuparea pe linia concentrării și specializării producției, urmărind să ajungem la 6-7 mari perimetre legumicole.

— Ce ne mai puteți spune, legat de cultura cartofului care a cunoscut și ea o mare extindere în județul dumneavoastră?

— Județele Bacău și Neamț au obținut în 1977 unele din cele mai bune rezultate la cultura cartofului, fapt pentru care în vara lui 1978, în aceste două județe a avut loc simpozionul republican **«Ziua verde a cartofului»**, cu care prilej, la noi în județ, au fost prezentate culturile de cartof de la cooperativele agricole Itești, Nicolae Bălcescu, Bereștii-Bistrița, Hemeiuși și altele, cele ale fermei Itești a I.A.S. Bacău, precum și culturile Stațiunii de cercetări legumicole Bacău. Am organizat producerea cartofilor de sămînță în zonă închisă și unități specializate — Itești, Bereștii-Bistrița, Filipești și Dămienești —, am urmărit respectarea programului de reînnoit sămînța, concentrarea și specializarea producției din 50 în numai 15 unități, amplasarea culturii pe terenuri adecvate — soluri fertile cu textură ușoară și mijlocie, mecanizabile, ferite de inundații și băltiri, precum și zonarea rațională a soiurilor, ceea ce a permis promovarea în cultură numai a soiurilor care găsesc cele mai favorabile condiții în județ — Ostara, Muncel, Desiree, Colina, Eba și Ora.

Dan TRIFU

LA CHECEA - TIMIȘ

PRODUCȚII CONSTANT RIDICATE DE PORUMB

DENSITATEA OPTIMĂ - OBIECTIVUL NUMĂRUL UNU

Îl căutăm la cooperativa Checea pe președintele și inginerul șef **Tache Iova,** despre care ni se spusese la Uniunea județeană Timiș a cooperativelor agricole de producție că este numit de oamenii satului — români, sîrbi, maghiari și germani — «olteanul nostru care a schimbat fața cooperativei».

Cînd, în 1974, tovarășul Iova a venit în unitate de prin părțile Calafatului, cooperativa avea o datorie de 7 600 000 lei și o restanță la livrări de 1 500 de tone de porumb boabe. În prezent, Checea nu mai are nici un fel de datorie în bani sau produse. Dimpotrivă, are la bancă un disponibil de 10 milioane lei. În 1971, valoarea normei de categoria I era de 15 lei, în 1977, ea a ajuns la 54 de lei. Cooperatorul Petru Boceran, soția și fiica sa, în 1971 au cîștigat 21 955 lei, iar în 1977 au realizat din cooperativă, de pe lotul personal și prin valorificare pe piață a 4 porci grași, aproape 10 000 lei lunar! Adică au cîștigat într-o singură lună în 1977 aproape cît într-o jumătate de an în 1971! Sîrbul Vasile Miloșan și soția sa Maria, maghiarul Ghercsenye Ștefan, germanul Iosif Stift și soția sa Elena au cîștigat și ei îmbătrit, încincit în 1977, față de 1971. Aceste sporuri sînt nemijlocit legate de rezultatele în producție, de recoltele tot mai mari pe care le-au dobîndit. Astfel, dacă în 1971, 1972 și 1973 producția medie de porumb boabe a fost, în ordine, de 3 541 kg, 3 800 kg, 3 602 kg, în 1974, 1975, 1976 și 1977 ea a atins cote record ceea ce a adus unității titlul de **«Erou al Muncii Socialiste», două Medalii de Aur «Secera și Ciocanul»** și două mențiuni pe țară. Iată aceste producții: 1974 — 6 376 kg; 1975 — 6 429 kg; 1976 — 7 503 kg; 1977 — 7 730 kg boabe stas.

În anul 1978, după cum am aflat discutînd în lanul de porumb cu președintele și cercetătorul **Titus Șuba,** realizatorul celor doi hibrizi simpli H.S. 400 și H.S. 415, producția medie de porumb boabe promite peste 8 000 de kg. Din discuțiile purtate pe cîmp cu cei doi și cu șefii de fermă **Neța Suboni** și **Ilie Miloșan,** aflăm că stadiul de vegetație al culturii este urmărit permanent luîndu-se neîntîrziat măsurile ce se impun. În 1977, își amintesc ei, spre a-mi da unul din multele exemple, pe sola Pricăi, de 120 ha, au constatat că plantele nu se dezvoltau normal, arătau îngălbenite. S-a luat pe loc măsura ce se impunea: fertilizarea suplimentară a plantelor ajunse la 10—12 frunze, cu 200 kg azotat substanță brută la ha și prășitul mecanic imediat pentru încorporarea îngrășămîntului și aerisirea solului. La o săptămînă, plantele își redobîndiseră aspectul normal, creșteau rapid și viguros. În toamnă, de pe această tarla, unde dacă nu s-ar fi intervenit la timp, recolta ar fi fost compromisă, s-a obținut o producție record — 15 000 kg știuleți la ha. pe teren neirigat. De altfel, toată suprafața ocupată de porumb este neirigată.

După cum se vede, mari «secrete» n-au cei din Checea în cultivarea plantei care le-a adus titlul de «Erou al Muncii Socialiste» și două Medalii de Aur «Secera și Ciocanul». Ei se străduiesc să aplice «ca la carte» tehnologiile cele mai avansate ce le sînt recomandate de știință. **Lupta cea mare o dau pentru realizarea unei densități de pînă la 52 000 plante la ha.** lucru care nu este chiar atît de simplu de făcut. Ea se realizează prin buna nivelare a terenului înainte de semănat, prin pregătirea unui bun pat germinativ la semănat, prin fertilizarea diferențiată pe tarlale, în raport cu gradul de fertilitate a solului — în medie 300 kg îngrășăminte fosfatice și 400 kg îngrășăminte azotoase la hectar — prin ierbicidarea a 80 la sută din suprafață, prin executarea a 4 prașile mecanice și patru manuale pe terenurile neierbicidate, precum și una manuală, pentru corecție, pe cele ierbicidate. Recoltatul se face pe hibrizi, în momentul în care umiditatea boabelor a ajuns la 26—27 la sută. Aceasta se petrece de obicei în prima decadă a lunii octombrie. Se produce la Checea mult porumb (în 1977 s-au livrat la fondul de stat de pe o suprafață de 700 de ha, cu 2 848 tone porumb boabe mai mult decît în 1972, cînd porumbul se cultiva pe o suprafață mai mare cu 50 de hectare). Se produce mai mult și mai ieftin. În 1972, costul unui kg de porumb era de 1,16 lei; în 1977, acesta a scăzut la 0,98 lei.

Desigur, porumbul este cultura principală, dar rezultate demne de consemnat s-au înregistrat și la celelalte culturi. Producția de grîu, de exemplu, a crescut de la 2 275 kg la ha în 1972 la 5 166 kg la ha, iar cea de sfeclă de zahăr — de la 33 414 kg la 46 770 kg în 1977. Valoarea producției globale s-a dublat, ajungînd azi la aproape 30 milioane lei. Sînt mărturii ale unei activități fructuoase, desfășurate de sutele de cooperatori din Checea, avînd în frunte un om priceput, harnic, acum consătean de-al lor.

C. ILIEȘ

VESTITUL COTNARI NU PRODUCE NUMAI VIN...

Întreprinderea agricolă de stat Cotnari, județul Iași nu se mîndrește doar cu vinul său, cunoscut din vechime în întreaga Europă, ci și cu ferma sa de 7 000 ovine merinos unde, în 1977, producția medie de lînă a fost de excepție — 11,6 kg, 80 la sută din lîna livrată fiind de calitatea I, cu firul lung și o finețe deosebită.

— În 1959 — își amintește directorul întreprinderii, ing. **Mihai Dinică** — aveam doar 1 500 de oi de rasă țigaie. Producția de lînă pe oaie era pe atunci de numai 2,9 kg. Ca să ajungem de la 2,9 kg la 11,6 kg în 1977, n-a fost deloc ușor...

Apoi, acesta, împreună cu șeful fermei, **Anghel Ciovîrtă,** de la început, din 1959 în această funcție de răspundere, ne-au vorbit pe larg de factorii care au făcut ca să se obțină de patru ori mai multă și mai bună lînă.

Principalul factor, «factorul nr. 1», cum îi place directorului să repete, îl constituie eforturile depuse în direcția **ameliorării rasei.** Precum am mai spus, în 1959, rasa oilor de la ferma întreprinderii era cea autohtonă, țigaie. Prin încrucișarea acesteia cu merinosul de Transilvania s-a ajuns la o rasă superioară, spanca. În 1964, spanca dădea o producție medie de 5,5 kg. O producție bună pentru acel an, dar care nu-i mulțumea pe cei din Cotnari. Prin metisarea spancăi cu merinos Caucaz, merinos Stavropol, merinos din Australia și Noua Zeelandă, se ajunge în 1971, la un metis de merinos cu o producție medie de lînă fină de 9 kg. În 1971, pentru producția de lînă obținută, întreprinderea a primit pentru prima dată «Ordinul Muncii» clasa I. Apoi, producția medie de lînă a sporit mereu aducînd în fiecare an întreprinderii cîte un nou «Ordinul Muncii» clasa I.

Un proces atent de selecție a concurat și el la atingerea unei producții medii ridicate. În fiecare an, sînt scoase din turmă oile-mamă cu producția de lînă cea mai mică. În felul acesta, s-a ajuns ca, în prezent, în fermă să fie peste 60 de capete tineret femel și mascul cu o producție medie de peste 17 kg de lînă și circa 300 mame de berbeci de reproducție care dau fiecare, anual, mai mult de 10 kg de lînă. Recordistul fermei poartă matricola 023 și a produs în 1977, 20 kg de lînă! În același an, s-au obținut de la el, 400 de produși, care în 1978 au dat și ei producții medii remarcabile — tineretul mascul între 13—18 kg lînă, iar femelele, în jur de 10 kg.

În obținerea unei cantități sporite de lînă o importanță deosebită o are **realizarea la oi a unei talii cît mai mari.** În fermă se practică cu mult succes așa numitul «mițuit al oilor», adică tunderea lor la vîrsta de 5—6 luni și **furajarea suplimentară și de bună calitate** a mieilor între 14 zile și 3 luni; în acest fel, mielul atinge la înțărcare o greutate de 20—24 kg. Ei primesc la discreție pe lîngă laptele matern, fîn de lucernă și cîte 200 grame furaje concentrate pe zi. Prin măsurile luate pentru mărirea taliei, s-a ajuns ca greutatea oilor, a tineretului mascul pentru prăsilă și a berbecilor merinos să fie în fermă mai mare cu 20 de kg față de media pe țară, iar a mioarelor cu 15 kg. Chiar și **la tuns se cîștigă lînă,** aceasta realizîndu-se mecanic. Comparativ cu tunsul clasic, cu foarfeca, la tunsul mecanic se cîștigă între 200—300 grame lînă de oaie.

Din relatările celor doi interlocutori reiese foarte limpede că obținerea unei producții medii ridicate de lînă nu este o treabă ușoară, ci o problemă de știință, de experiență. Aceasta a priceput-o cel mai bine șeful fermei care a înțeles că diploma de tehnician veterinar nu-i este suficientă și a devenit student la fără frecvență al facultății de medicină veterinară din Iași. Asemenea lui, merite deosebite în **buna întreținere și îngrijire, buna adăpostire a oilor,** în obținerea unei producții medii ridicate de lînă mai au medicul veterinar cu selecția, **Maria Rominger,** economistul fermei **Octav Paulin,** operatorul cu însămînțările **Constantin Borșer,** ciobanii șefi **Constantin Curcă** și **Mihai Bezedic** și ciobanul **Alexandru Creangă.** Muncind în acord global, lucrătorii fermei realizează cîștiguri frumoase. Venitul mediu lunar realizat de ciobani în 1977 a fost de 2 500 lei. Mai trebuie spus că, în perioada 1968—1978, ferma a contribuit la îmbunătățirea rasei de ovine în întreaga țară, livrînd întreprinderilor agricole de stat, complexelor intercooperatiste și cooperativelor agricole pentru merinozarea țigaiei și spancăi, 15 000 berbecuți, 7 000 tineret femel și 5 000 oi-mamă.

La faima vinului de viață lungă al Cotnarului s-a adăugat în ultimele două decenii o nouă faimă — cea a lînii fine de merinos. Cei din Cotnari îi zic «lînă de aur» pentru că aduce anual întreprinderii venituri de milioane de lei.

Teofil DAN

FORMAȚIILE SPECIALIZATE DE MECANIZARE

Asigurarea unor producții agricole tot mai mari, în condițiile reducerii treptate a forței de muncă active de la sate, este posibilă în primul rînd prin sporirea productivității muncii, mai ales datorită mecanizării integrale a tuturor lucrărilor. Sînt bine cunoscute, în acest scop, eforturile făcute de stat pentru înzestrarea agriculturii cu tractoare, combine, mașini și instalații tot mai perfecționate, cu randamente sporite. O mare atenție se acordă, de asemenea, calificării și perfecționării pregătirii profesionale atît a mecanizatorilor cît și a celorlalte cadre ce-și desfășoară activitatea în satele și comunele țării, indiferent de locul de muncă.

Alături de acești doi factori principali de sporire a productivității muncii, asistăm, de asemenea, la perfecționarea continuă a tehnologiilor de mecanizare, precum și la adoptarea celor mai potrivite formule organizatorice menite să contribuie la efectuarea unor lucrări de cea mai bună calitate, într-un timp cît mai scurt, care să se încadreze în perioada optimă, la reducerea suprasolicitării utilajelor și oamenilor, precum și la realizarea de economii de combustibili, energie, piese și materiale. Acestor imperative le răspund atît alcătuirea de agregate compuse și complexe pentru utilizarea mai bună a bazei energetice — așa cum am relatat într-un articol publicat în «Almanahul satelor» de anul trecut — cît și organizarea de formații specializate. Ele se alcătuiesc pentru mecanizarea uneia sau mai multor lucrări ce trebuie executate într-o anumită perioadă de timp.

Cum se procedează?

Mai întîi **se stabilește tehnologia de mecanizare,** respectiv ordinea de executare a operațiilor ce alcătuiesc lucrarea, iar apoi, în funcție de acestea, agregatele necesare, precum și utilajele de deservire. În raza fiecărui consiliu intercooperatist, de exemplu, au fost alcătuite una sau mai multe formații specializate — **în funcție de suprafața crovurilor existente** — atît pentru scarificarea cît și pentru afînarea solului, fiecare din aceste două lucrări făcîndu-se concomitent fie cu amendarea solului, fie cu administrarea gunoiului de grajd. O formație de scarificare, de pildă, dispune de 3—5 tractoare grele S. 1300 sau S. 1500 și de tot atîtea scarificatoare, de numărul corespunzător de tractoare, încărcătoare hidraulice, remorci, mașini de împrăștiat amendamente sau, respectiv, îngrășăminte naturale. În plus, formațiile dispun de remorci pentru transportul de persoane și de remorci-cisternă pentru combustibili și lubrifianți; la 2—3 formații se asigură și un trailer pentru deplasarea tractoarelor grele de la un loc de muncă la altul. Formația de 3 tractoare grele are o productivitate zilnică la scarificare de 15 ha, concomitent cu împrăștierea a 75 tone amendamente, respectiv a 600 tone de gunoi de grajd.

La rîndul lor, formațiile specializate pentru afînarea adîncă a solului se compun din cel puțin 5 agregate (tractor de 65 CP+MAS-60) plus tractoarele și mașinile necesare pentru amendarea, respectiv fertilizarea cu gunoi a solului. O astfel de formație afînează zilnic 10 ha, concomitent cu administrarea a 75 tone de amendamente.

Formații specializate se alcătuiesc, de asemenea, **pentru admi-**

nistrarea îngrășămintelor naturale, a îngrășămintelor chimice, pentru recoltatul și însilozatul furajelor verzi în amestec cu paiele, pentru recoltatul și însilozatul furajelor la umiditate scăzută etc.

Începînd din vara anului 1978, s-au organizat și formații de lucru complexe pentru recoltarea orzului-boabe, cu tocarea paielor în vederea însilozării lor cu alte furaje.

Cele patru combine de cereale C-12 sînt urmate de o combină autopropulsată de furaje CAF prevăzută cu echipament de adunat care preia paiele, le toacă și le încarcă în patru remorci basculante prevăzute cu echipament de mărit capacitatea; cu ajutorul a două tractoare, remorcile sînt transportate la siloz. Prin grija aceleiași formații, cu ajutorul încă unei combine CAF, prevăzută cu echipament de ierboase, se recoltează, concomitent, furaje care, cu ajutorul a patru remorci basculante înzestrate cu echipamente de mărire a capacității sînt transportate, de către două tractoare, în același loc cu paiele de orz pentru ca, prin amestec, să se obțină un semisiloz de calitate. Orzul boabe este transportat cu 5 autocamioane a 5 tone fiecare; ca rezervă, pentru transportul boabelor, se asigură un tractor cu două remorci basculante. Alcătuită din 26 de mecanizatori, o astfel de formație are productivitatea de 72 ha în 2 schimburi de lucru.

Dacă la recoltarea orzului participă numai o treime din numărul de combine existente în S.M.A., la grîu mobilizarea este totală. Formațiile specializate pentru această cultură se organizează **asemănător cu cele de la recoltarea orzului,** cu deosebirea că de data aceasta se lucrează într-un singur schimb. Pe de altă parte, paiele de grîu se adună cu presele de balotat și transportate fie la locul de depozitare (lîngă fermele zootehnice), fie la fabricile de celuloză. Formația pentru grîu se constituie din 4 C-12, 4 PPF, 2 IBM + 2 RM-2 + EMC, iar pentru transportul boabelor sînt repartizate 5 autocamioane de cîte 5 tone. Productivitatea formației, alcătuită din 10 mecanizatori, este de 36 ha/schimb.

Concomitent cu eliberarea de orz a terenului, formațiile respective asigură aratul, discuitul și semănatul astfel încît în cel mult 6 zile de la începerea recoltării să se realizeze întreaga suprafață de culturi succesive. Formația de lucru pentru semănatul porumbului pentru boabe după orz poate fi alcătuită din următoarele mașini: varianta I: 9 U-650; 5 PP-4(3) —30+ GS-1,2; 2 GD—3,2 + 2 GCR—1,7; 2 SPC—8 + F 4 + I—300. Cu o astfel de formație, lucrînd în două schimburi la pregătirea terenului și într-un singur schimb la semănat, 16 mecanizatori pot însămînța zilnic, cu porumb, 36 ha (concomitent cu erbicidarea și fertilizarea), adică în același ritm cu care se realizează recoltarea orzului de către formația de 4 combine. În varianta a II-a, formația se compune din 1 tractor A-1800 A, o grapă cu discuri GD-6,4 + 4 GCR-1,7; două semănători SPC-8 + F 4 + I-300. O asemenea formație, de 4 mecanizatori, însămînțează zilnic 36 ha, lucrînd în două schimburi la pregătirea terenului.

Formații specializate s-au organizat, de asemenea, pentru mecanizarea lucrărilor în legumicultură, viticultură și pomicultură asigurîndu-se, în medie, pe tractor 30 ha grădină de legume, 25 ha de vie sau, respectiv, 35 ha de livadă. Dimensionarea formațiilor se face în funcție de suprafața și structura culturilor. Baza energetică este formată din tractoare și utilaje specifice. În grădinile de legume — din tractoare L-445, freze, mașini de modelat solul, de plantat răsaduri, de plantat bulbi, de recoltat mazăre verde, de recoltat ceapă, de dislocat rădăcini etc. În vii — din tractoare V-445 și SV-445 (începînd din 1979 și cu SIV-445) pentru fiecare asigurîndu-se plug, cultivator de vie și mașini de stropit, iar în funcție de felul plantațiilor formația specializată mai are în dotare grapă cu discuri pentru vie, freză viticolă, subsoliere purtate, echipamente de administrat îngrășăminte chimice, mașini de împrăștiat gunoi de grajd, tocători de coarde de viță, greble de adunat coarde, remorci etc. În livezi predomină tractoarele U-445 DT (tractor de 45 CP cu dublă tracțiune), utilizîndu-se însă și tractoarele U-650 M, SM-445 și U-445; în mod obligatoriu, fiecare tractor are mașină de stropit tractată MST-900 sau o mașină pneumatică de stropit și prăfuit echipată cu 3 rezervoare de 300 l fiecare MPSP-3×300. Formațiile dispun, de asemenea, de utilaje specifice, ca plug dezaxat pentru livadă, grapă cu discuri dezaxată, freză pomicolă, cultivator purtat pentru livadă, burghie de săpat gropi, remorci pentru transportul fructelor în sistem containerizat și altele.

Permanentizate în cadrul fermelor, asemenea formații specializate sînt la dispoziția șefului de fermă sau directorului asociației economice intercooperatiste, care le stabilește lucrările și volumul acestora și perioada cînd trebuie executate. Asistența tehnică, aprovizionarea, îndrumarea și controlul lor sînt ușurate prin gruparea în același loc de muncă.

Experiența formațiilor specializate de mecanizare demonstrează marea lor utilitate și eficiență, fapt ce impune generalizarea în toate sectoarele de producție ale agriculturii noastre socialiste.

Emilian ALBULESCU

I.J.L.F. Dolj

LEGUME ÎN FLUX CONTINUU

A produs o surpriză — plăcută, bineînțeles — faptul că la un moment dat (în perioada 10—20 iulie 1978), prin Întreprinderea județeană Dolj de legume și fructe se exportau zilnic 2 500 tone de tomate timpurii — de trei ori mai mult decît se livra din întreaga țară. Acest succes venea după un altul — depășirea de aproape cincisprezece ori a planului de export la cartofii timpurii.

Interesîndu-ne la I.J.L.F.-Dolj despre «secretele» acestor succese, inginerii **Ilie Popescu,** director și **Mircea Mitrea,** inginerul șef ne-au explicat cu lux de amănunte factorii care au dus la obținerea unor bune rezultate în acest domeniu.

Prin condițiile naturale deosebit de favorabile de care dispune, Doljul, ca și alte județe, stă în atenția conducerii de partid și de stat în ce privește concentrarea și specializarea fermelor în producerea de legume și cartofi. Dezvoltarea acestui important sector al producției vegetale se desfășoară, în județul Dolj, pe baza unui program judicios întocmit — rod al unei temeinice munci politice, organizatorice și tehnice desfășurate de Comitetul județean de partid și organele agricole județene. Pentru înfăptuirea lui, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a asigurat baza tehnico-materială necesară.

În Dolj se cultivă cu legume și cartofi 14 000 hectare, din care 70% în sectorul socialist al agriculturii și 30% în gospodăriile populației. Anual se obțin în jur de 250 000 tone de legume, cantitate ce asigură cele 186 000 tone pentru fondul de stat, din care 46 000 tone destinate exportului.

Există cinci complexe — la Poiana Mare, Băilești, Portărești, Pielești și Cernele — în care au fost integrate funcțiile de producție, păstrare, mutații (livrare în alte județe), export, consum intern (în județ), și prelucrare (industrializare). Cultivarea legumelor în sectorul socialist a fost concentrată în 32 de trupuri mari, de cîte 250—400 hectare, fermele — ale I.J.L.F. sau ale C.A.P. — fiind specializate în 2—3 culturi a 50—100 ha fiecare, urmînd ca în anul 1979 toate grădinile de stat (I.P.I.L.F., I.J.L.F.) și ale C.A.P. să se comaseze, în cadrul fiecărui consiliu intercooperatist, într-un singur trup.

Cu tomate, fermele I.J.L.F. și C.A.P. au cultivat între 75 și 100 ha, din care cultura timpurie a ocupat, în medie, 25 hectare. S-au cultivat, în general, soiurile Argeș, Export II și Hibrid — 14, care au dat producții ce s-au ridicat la 30—35 tone/ha în cîmp și la 60 tone/ha, în solarii.

Este demn de subliniat faptul că în județul Dolj suprafața cultivată cu legume în solarii a crescut de la un an la altul ajungînd, în 1978, la 260 ha, din care 140 ha la cooperativele agricole, 96 ha la gospodăriile populației. Dacă în urmă cu numai trei ani se cultivau legume în solarii doar în patru comune (Poiana Mare, Desa, Ciupercenii Vechi și Moțăței) în 1978, acțiunea s-a extins în 56 de comune (în 1979 se prevăd 65 de comune) ca urmare a schimburilor de experiență organizate și a rezultatelor economice obținute de producători. În funcție de suprafața de curte de care dispune, fiecare producător și-a construit solarii utilizînd, pentru 100 m.p. cîte 0,3—0,5 m.c. lemn C.R., 1 m.c. bile manele, 8 kg sîrmă galvanizată de 0,5 mm și 25 kg folie de plastic. Solariile rămîn montate în tot timpul anului, iar terenul este bine cultivat; primăvara, înainte de ciclul de producție se fac întreținerile necesare și acoperirea cu folie de polietilenă, care se recuperează și se utilizează 2—3 ani la rînd. Majoritatea gospodarilor plantează anual în solarii 2 000—3 000 de fire de tomate, iar în cultură neprotejată, în curți și în cîmp (pe loturile date în folosință personală) cîte 5 000—10 000 fire. La o densitate de 600—700 fire la 100 m.p. tomatele timpurii din soiurile Argeș, Export II și Delicates produc, în medie, 100 000 kg/ha. De pe fiecare fir se valorifică circa 2 kg de tomate timpurii. Culese în pîrgă, roșiile sînt sortate și așezate în lădițe de cîte 6 kg; cu ajutorul unor cărucioare pe pneuri, în care se încarcă o dată 25—30 de lădițe, tomatele sînt transportate la centrele de achiziție unde se fac recepția și preluarea; de aici, tomatele sînt transportate la gările de încărcare unde, cu sprijinul producătorilor, sînt așezate în vagoane pentru a fi expediate beneficiarilor. Plata produselor se face zilnic.

Astfel se explică evoluția cantităților de legume livrate prin I.J.L.F.-Dolj. Să adăugăm preocupărilor producătorilor pe cele ale lucrătorilor întreprinderii pentru practicarea unui comerț civilizat, pentru punerea zilnic la dispoziția consumatorilor a unor legume și fructe proaspete și conservate de cea mai bună calitate, contribuind astfel la creșterea nivelului de trai al populației — țel suprem al întregii politici a partidului.

Aurel DOINAȘ

La I.A.S. Tășnad--SATU MARE

MILENARUL OIERIT CAPĂTĂ ATRIBUTELE UNEI ÎNDELETNICIRI MODERNE

Chereușa și Săcășeni: două din cele 12 ferme, de diverse profile, care alcătuiesc **Întreprinderea agricolă de stat Tășnad.** Sînt ferme elită, specializate pentru producția de lînă și difuzarea de material ovin, de prăsilă, de mare valoare biologică. Sînt fermele care, prin rezultatele lor au adus întreprinderii înalte distincții: de trei ori Ordinul Muncii clasa I.

Dar iată cîteva date care pot individualiza activitatea pe care, de aproape două decenii, o desfășoară oierii de la Tășnad. Întîi a fost nevoie de cantitate și, ca urmare, a crescut, mereu, numărul turmelor. Dar dezvoltarea extensivă nu putea fi și economică. De aceea odată cu organizarea fermelor elită, în 1966, vechiul Merinos de Transilvania a fost supus unui asiduu proces de «înnobilare», prin încrucișări cu rase amelioratoare. Și-au spus cuvîntul mai ales Merinosul de Stavropol și cel Australian. A urmat o selecție severă a descendenților, concomitent cu perfecționarea condițiilor de furajare și întreținere. Rezultatul: producția medie de lînă, pe fiecare animal tuns, la un efectiv total de 16 000 de ovine, s-a dublat, atingînd, în 1977, un maximum grăitor: 11,6 kg — la Chereușa și 10,6 kg — la Săcășeni. În 1978 producția medie a fost de 11,08 kg. Efortul pentru cantitate a fost dublat de cel pentru calitate: 75% din lînă a fost de calitatea I și 14% de calitatea a II-a. De aici decurg, de altfel, și beneficiile cu care s-a încheiat bilanțul anului precedent și care au reprezentat, peste plan, 48% — la Chereușa, și 64% — la Săcășeni. Mai trebuie adăugat că de la Tășnad pornesc, anual, către crescătoriile de oi din țară mii de exemplare de prăsilă, de mare valoare biologică.

Despre oamenii ce reușesc asemenea performanțe îi lăsăm să vorbească pe cei care cunosc, cel mai bine, întreaga muncă și viața oierilor de la Tășnad.

Ing. Augustin Șandor — directorul I.A.S. Tășnad: Succesele fermelor sînt generate de pasiunea oamenilor pentru meserie, de **priceperea** lor. Avem astăzi formații stabile de îngrijitori, cu pregătire complexă: ciobani îngrijitori, ciobani zootehniști, ciobani veterinari și chiar ciobani mecanizatori. Lor li s-a încredințat aplicarea tehnologiilor tot mai moderne introduse în ultimii ani în fermele de creștere a oilor. Oamenii noștri au deprins repede noile taine ale meseriei de oier. Ciobanii **Ioan Antal, Vasile Govor, A. Kasza** — de la Chereușa sau **Iosif Rat, Ioan Chioreanu, A. Didi,** de la Săcășeni sînt fruntași bine cunoscuți.

Dr. Zoltan Antal, epizootiolog șef: Ca să menții sănătatea și deci capacitatea de a produce a unor turme de multe mii de oi este nevoie de o riguroasă **disciplină** în respectarea programului zilnic, în aplicarea tratamentelor, în executarea tuturor acțiunilor stabilite. Nici o abatere deci de la tehnologie. Dar pentru a pretinde disciplină, trebuie să știi să organizezi. Cei doi șefi de fermă — **Gh. Sabău,** de la Chereușa și **Tiberiu Bodonyi,** de la Săcășeni — știu. Au și bune ajutoare. Așa este, de pildă, tehnicianul **Ludovic Ghene,** care lucrează de 28 de ani în unitate și care «simte» ce poate și ce «cere» fiecare animal în parte și acționează în funcție de aceste «informații». Cu disciplina încetățenită în ferme, toate acțiunile sînt aduse la îndeplinire la timp.

Gheorghe Surducan, secretarul comitetului de partid: La baza succeselor stă și o înaltă conștiință muncitorească, înțelegerea răspunderii pe care fiecare oier o poartă în dubla sa calitate de producător și proprietar. Este o atitudine pe care o înregistrăm chiar și în cele mai mici fapte.Să luăm de pildă trecerea la normele actuale de îngrijire: nu era ușor să preiei răspunderea unui număr dublu de animale, chiar dacă se creaseră condițiile necesare. Dar s-a discutat cu comuniștii, cu alți fruntași și, prin ei, sistemul s-a generalizat. Sau trecerea la tunsul mecanic centralizat: aproape toți îngrijitorii și-au însușit această nouă meserie așa că în 1978 din cei 32 de tungași, 28 au fost ciobanii noștri, preocupați în cea mai mare măsură nu numai pentru cantitate, ci și pentru calitatea lînii realizate.

În întreprinderea noastră s-au creat și se vor crea din ce în ce mai multe condiții pentru un oierit modern, deci pentru indici de producție și productivitate cît mai înalți. De aici, rezultate tot mai bune în producție, sursa sigură a unor substanțiale cîștiguri: ciobanii celor două ferme realizează un venit mediu lunar de 2 500—2 600 lei, la care se adaugă și premiile cuvenite pentru depășirea indicatorilor prevăzuți. În același timp, oamenii se bucură de condiții de viață civilizate. Cele 60 de familii ale lucrătorilor fermei Chereușa, stabiliți aici, la 5 km de sat, constituie, poate, nucleul unei noi așezări: cu un magazin sătesc, cu cantină, cu un cămin pentru preșcolari, și chiar cu o școală cu clasele 1—4. Sînt și acestea dovezi că la I.A.S. Tășnad munca făuritorilor de bunuri materiale este prețuită cum se cuvine.

*
* *

Pregătire, disciplină riguroasă, conștiință muncitorească, condiții optime de muncă și viață. Iată — credem — factori determinanți ai succeselor pe care le înregistrează, an de an, lucrătorii fermelor de creștere a ovinelor Chereușa și Săcășeni. Pe acest temei, faima Merinosului transilvănean de la I.A.S. Tășnad va fi mereu amplificată.

Sonia DIRADURIAN

COMBUSTIBILII NUCLEARI
înainte și după folosire

● CE SÎNT ȘI CE POT FACE DEȘEURILE, RĂMĂȘIȚELE NUCLEARE? ● UN COMBUSTIBIL ATOMIC, CHIAR EPUIZAT, NU ESTE INOFENSIV ● SISTEMELE DE STOCAJ, CARE VOR FACE DEȘEURILE NEPRIMEJDIOASE

Combustibil nuclear știm că este (sau că poate deveni) în principiu orice substanță, nucleele atomice ale căreia se fisionează sub acțiunea neutronilor lenți: printre combustibilii nucleari «clasici» se numără izotopul natural al uraniului-235, izotopul artificial al uraniului-233 și elementul obținut pe cale artificială care a fost numit plutoniu-233. Bineînțeles, oricare combustibil nuclear servește la obținerea de energie, în genere, de energie termică (sau, spus în limbaj obișnuit, căldură) în orice reactor atomic. Astfel, într-un reactor atomic (sau nuclear) de oricare tip — care nu e nimic altceva decît un «cuptor» ultraperfecționat, deci o instalație destinată fisiunii nucleelor atomice, mai ales de uraniu și plutoniu — se produce o reacție în lanț; iar această reacție își vădește uluitoarea forță în faptul că eliberează o energie de milioane de ori mai mare decît arderea celui mai bun dintre combustibilii banali. Dar nu numai atît: de la începutul industriei nucleare (deci de acum peste trei decenii), s-a pus cu acuitate problema apărării, securității biologice față de reactorul activ, care emană radiații primejdioase — neutronice și de raze gamma.

Dar, spre deosebire de deșeurile consumării oricăror alți combustibili («clasici», cum îi numim — înțelegînd prin aceasta lemnele, cărbunii, petrolul etc.), deșeurile combustiei nucleare mai rămîn încă multă vreme periculoase pentru organismele vii; de aceea trebuie riguros izolate de orice contact direct sau indirect cu oamenii.

De curînd, unul dintre specialiștii în substanțe nucleare și combustibili specifici, John P. Colton, propunea o clasificare amplă de felurite soluții pentru stocajul, în condiții sigure, inofensive, a combustibilului epuizat, după utilizarea în industria nucleară, întrucît un combustibil nuclear — între **cap** și **coadă,** cum se spune obișnuit — are un ciclu ce depășește cu mult în durată prezența sa în reactor. Deocamdată, combustibilul atomic epuizat se stochează sub apă, într-un soi de piscine, pînă cînd se va dispune, pe plan mondial, de instalații apte pentru reciclarea uraniului și plutoniului, ori măcar de sisteme de stocaj permanent a combustibilului folosit. Dar aici există diferențe; combustibilul reactoarelor cu **apă ușoară** poate sta un an în piscine instalate în preajma reactorului, pentru ca apoi să fie transferat într-o instalație de retratare; în schimb, combustibilul utilizat în reactoarele cu **apă grea** se cuvine stocat definitiv, căci nu mai poate fi retratat în nici un chip. Să revedem o clipă situația în general; marile reactoare actuale au potențialuri diferite, dar de ordinul unor cifre superioare: reactoarele cu apă sub presiune eliberează 33 000 megawați termici zilnic la fiecare tonă; cele cu apă în fierbere — 27 000 MW zi/tonă, iar reactoarele cu apă grea — 7 500 MW/zi/tonă. Iar într-un combustibil epuizat, deși există o descreștere a radioactivității, aceasta se produce sub forma eliberării de particule alpha și beta și sub forma degajării de energie concretizată în raze gamma, ce se află la originea căldurii produse de îngrămădirile de combustibili depozitați după utilizare; un combustibil care a produs în reactor o energie de 25 000 MW pe zi de fiecare tonă descrește în forță termică cu 100 kW/tonă abia după 100 zile de răcire; gazele de fisiune — mai exact spus, contaminarea datorită acestora, ca și datorită apei reziduale — precum și efectele posibile ale căldurii eliberate sînt motivele cele mai temeinice care călăuzesc construirea oricăror tipuri de instalații de stocaj.

Autorul amintit consacră acestei importante probleme un articol (în buletinul Agenției internaționale a energiei atomice, nr. 1/1978) unde enumeră tipurile de instalații actuale de stocaj, îndeosebi: piscinele cu apă, fie de termen scurt, fie lung, apa constituind totodată un ecran protector și lichidul necesar răcirii; firește, aceste piscine trebuie să fie etanșate în mod absolut (actualele piscine sînt de mărimea maximă de 20 m × 15 m); să remarcăm însă că stocajul pe termen lung în piscine este deocamdată un proiect! Se studiază actualmente și alte trei sisteme de stocaj: rezervorul sigilat de transport (care e de fapt o cazemată cu un sistem complex de blindaje); un tip de container compus dintr-unul sau mai mulți elementi sigilați în deplină etanșeitate, la adăpost de contactul cu aerul, și îngropat

privind luna

Deseori în nopțile cu lună ne ridicăm privirile către acest unic satelit natural al Pămîntului și uneori ne punem întrebarea: este oare în creștere sau în descreștere?

Răspunsul îl veți putea da totdeauna, fără greșeală, dacă veți ține seama de următoarea observație: dacă, privind partea luminată a lunii, aceasta seamănă cu litera D — de la cuvîntul «descreștе» — să știți că luna este în creștere și că deci în serile următoare o veți vedea tot mai plină. Dacă, dimpotrivă, partea luminoasă va semăna cu litera C — de la cuvîntul «crește» — este semn neîndoielnic că luna se găsește în scădere și că în fiecare seară o veți vedea tot mai mică. Așadar, s-ar părea că luna e glumeață și încearcă să ne păcălească, dar noi v-am dezvăluit acest «secret» al ei.

în pămînt la mică adîncime; și, în fine, cazemata răcită cu aer, amplasată laolaltă cu altele într-o clădire blindată.

În prezent se studiază și o perspectivă mai promițătoare, anume stocajul «sec» (fără apă) cu posibilitatea recuperării ulterioare a combustibilului; acest stocaj ar urma să se facă prin îngroparea combustibilului epuizat, în terenuri stîncoase, cam la fel cum se procedează azi cu îngroparea pe termen lung a deșeurilor solide, încă foarte radioactive. Dar specialiștii speră (în virtutea intenselor cercetări actuale) să se ajungă în curînd la posibilitatea debarasării complete de combustibilii nucleari utilizați, fie prin retratarea lor, fie prin reciclarea deșeurilor.

V. NEAMȚU

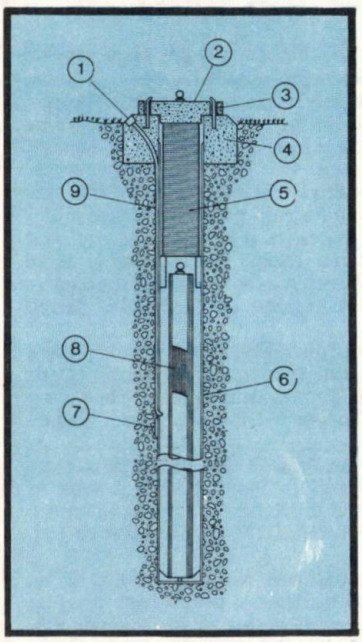

CHESON ÎNGROPAT
reprezentînd unul din modelele propuse pentru izolarea deșeurilor nucleare

1) **priza dispozitivului de control**
2) **înveliș de beton**
3) **dispozitiv de închidere**
4) **strat circular de protecție (beton)**
5) **strat de înaltă densitate pentru protejarea biologică**
6) **tub-nervură**
7) **temperatura exterioară**
8) **asamblarea combustibilului**
9) **temperatura internă**

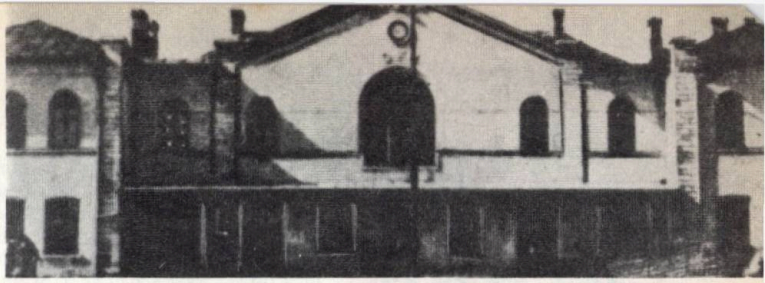

Gara Filaret — acum 110 ani

GLASUL ROȚILOR DE TREN...

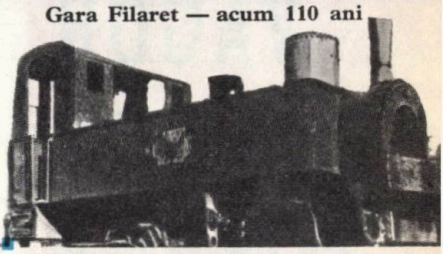

Locomotiva 01, folosită la lucrările liniei București-Giurgiu.

Prima linie ferată din țara noastră, București—Giurgiu, construită între anii 1867—1869 și inaugurată la 19 octombrie 1869, împlinește o sută zece ani de existență. Cea dintîi locomotivă avîntată pe această linie a fost trufașa 01 pe care o vedem în fotografia alăturată — un exemplar tip Bristol, cu două osii avînd greutatea de 20 de tone, puterea de 345 cai și viteza maximă de 25 de km pe oră. A fost folosită numai la trenurile de lucru. La darea în exploatare a liniei, trenurile de persoane au fost formate cu locomotive «mari», cu cîte trei osii, capabile să atingă viteza de 40 de km pe oră. Trenul inaugural de la 19 octombrie 1869 a avut trei vagoane, cu o capacitate totală de 72 de locuri. În primele luni, trenurile de pe linia București—Giurgiu au circulat numai ziua, neexistînd legături telefonice sau telegrafice între stații. Fiecare garnitură era așteptată, afară din stație, de un «pilot», care se urca pe grătarul locomotivei, conducînd astfel trenul pînă la peron.

După construirea liniei București—Giurgiu au urmat altele: Iți cani—Roman, Roman—Mărășești, Tecuci—Galați, Brăila—Buzău, București—Pitești—Craiova—Vîrciorova, Ploiești—Predeal. În felul acesta, acum o sută de ani — în 1879 — erau construite și date în folosință linii în lungime de 1 250 de km, dintre care 1 100 de km exploatate de concesionari și numai 150 de km de către stat.

Constructorii români au preluat lucrările de căi ferate în anul 1880, după anularea concesionărilor făcute străinilor și au realizat continuu, pînă în zilele noastre, lucrări din ce în ce mai bune și mai ieftine, deși în majoritatea lor au fost mai grele, cu trasee mai dificile. Prima cale ferată concepută și executată numai de ingineri și muncitori români a fost Buzău—Mărășești, în 1881. Paralel cu lucrările de linii, constructorii români au executat: poduri, tuneluri și instalații auxiliare, care ne-au situat în rîndul țărilor cu nivel tehnic avansat pe acest tărîm.

Cea mai mare lucrare executată de personal românesc, în secolul trecut, a fost podul de la Cernavodă, realizat între anii 1890—1895. În actul care consemnează momentul inaugurării (la 14 septembrie 1895) se menționează, între altele: «Această grandioasă lucrare concepută și condusă de ingineri români, face față neamului românesc și va fi pururi un îndemn puternic pentru urmașii noștri, spre a purcede tot mai departe pe calea muncii și a civilizației». Planurile lucrării au fost executate de un colectiv de ingineri sub conducerea lui Anghel Saligny. Podul are 750 de metri lungime și 30 de metri înălțime. Construirea sa a necesitat 17 000 de tone de oțel. «Bătrînul» de la Cernavodă împlinește 84 de ani — dar nu-i arată; stă puternic și neclintit la locul lui, deși a dus pînă acum în spate mai mult de zece milioane de vagoane și locomotive.

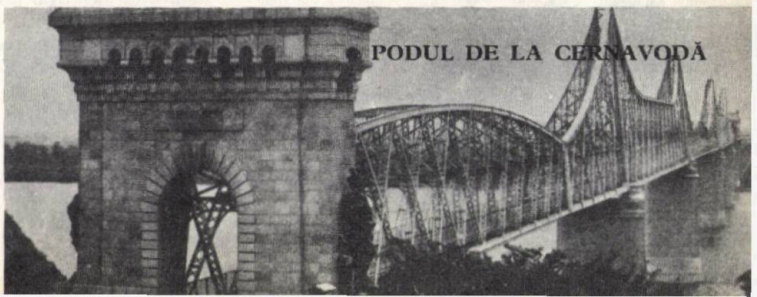

PODUL DE LA CERNAVODĂ

UN VAGON DE PORUMB ȘI ISTORIA LUI

— Cooperativa agricolă de producție Topolovățu Mare, județul Timiș — ne spunea președintele ei, Ioan Josu — n-are condițiile care s-o situeze printre cele care obțin producții medii record la cultura mare. N-are terenuri irigate, se află abia în zona a doua de fertilitate, acolo unde cîmpia se întîlnește cu dealul, nu are cernoziom, ci podzol, lăcoviște, aluviune. Nici natura n-a fost prea prielnică cu noi în 1977. Și totuși, în acel an am realizat 9 046 kg porumb boabe pe fiecare dintre cele 433 ha destinate acestei culturi, producție pentru care ne-a fost acordat Ordinul *Meritul Agricol* clasa I. În 1978 ne-am planificat 11 000 kg, iar în 1980, nu vă mirați, vagonul și jumătate!

Cel care ne vorbește va fi probabil inginer agronom cînd vor apărea aceste rînduri. Cu două decenii în urmă, cînd a fost ales președinte al cooperativei era simplu șofer. A făcut liceul, apoi agronomia la fără frecvență. A înțeles că fără școală nu se pot realiza «recolte faine» cum obișnuiește să zică.

Dialogul l-am purtat nu la Topolovățu Mare, ci pe ogoarele cooperativei învecinate, Ictar-Budinț, unde Ioan Josu venise cu mecanizatori, cu cîțiva cooperatori pentru agregate, cu sămînță, îngrășăminte chimice, cu mașini, cu tot ce trebuia, pentru că voia să demonstreze celor de aici — aceasta pe o sută de ha — că și pe pămîntul lor deluros, dacă se lucrează cum trebuie, se poate obține un vagon de porumb boabe la hectar.

— Bineînțeles — ne-a explicat inginerul șef de la Topolovățu Mare, Szaba Pavel — nu facem filantropie. N-ar fi nici economic, nici mobilizator. Pentru tot ce lucrăm aici ni se plătește. Important este că generalizăm experiența noastră, nu doar prin conferințe sau foi volante, ci o demonstrăm pe viu, la fața locului.

Ne interesăm cum a obținut cooperativa din Topolovățu Mare vagonul de porumb. «Secretele» le aflăm de la soția președintelui, inginera Adriana Josu, șefa fermei nr. 1 producție vegetală. Este vorba mai întîi de tehnologia aplicată. Anual, pe 130-140 ha, pămîntul se îngrașă cu cîte 25-30 de tone de gunoi de grajd la ha. Pămîntul primește și însemnate cantități de îngrășăminte chimice. Densitate — din cele mai bune: 45 000-55 000 de plante recoltabile la ha. Pe mai toată suprafața se cultivă hibridul simplu Lovrin 400. Acesta fiind un hibrid tardiv, cooperatorii îi forțează coacerea, știuleții ajunși în faza de ceară fiind depănușați. Depănușarea, ca și recoltarea se realizează cu întreaga suflare a satului. Cointeresarea, cîștigul bun realizat în acord global, aplicat pe formații de lucru — 17 procente din producția realizată — îi determină pe toți locuitorii comunei să angajeze cu cooperativa parcele cu porumb.

Despre veniturile realizate de cei din Topolovățu Mare vorbește poate cel mai bine dinamica valorii normei de categoria întîi care în 1960 era de 21 lei, iar în 1977 a ajuns la 75,92 lei. Iată și cîteva date despre nivelul de trai al cooperatorilor de aici, aflate de la Dionisie Guichici, secretarul comitetului comunal de partid.

— Țăranii o duc, cum se zice, pe la noi, fain. O sută de cooperatori au autoturisme. Petru Stelian a venit la Topolovățu Mare în 1968. A venit de la Ohaba Română. N-are mașină. Și-a durat în schimb anul trecut, în centru, o casă cu etaj. În 1977, au mai apărut în comună 13 asemenea case cu etaj. Se mută orașul la sat, zic oamenii.

Secretarul comitetului comunal de partid ne-a mai atras atenția să nu uităm cumva a lăuda cooperativa Topolovățu Mare și pentru felul exemplar în care, potrivit unei vechi și statornice tradiții, a știut să se achite de obligațiile contractuale față de stat. Așa că am trecut, înainte de a părăsi localitatea, pe la Constantin Cădariu, contabilul șef al unității care ne-a informat cu o nereținută mîndrie:

— Și în 1977, Topolovățu Mare a fost fruntea în Banat la livrări. Față de plan am livrat mai mult la fondul de stat: 1 036 tone de porumb — boabe, 458 tone de grîu și 228 tone de soia, realizînd venituri peste plan, la aceste trei produse, de 2 500 000 lei. Aceasta fiindcă noi producem nu numai mult, dar și ieftin, urmărind în permanență evoluția costurilor de producție. Cheltuielile cooperativei în 1977 la o mie lei producție au fost de 507 lei. La porumb, cheltuielile planificate pentru o tonă au fost în același an de 1 683 lei și am cheltuit doar 842 lei.

Pentru succesele dobîndite, cooperativa din Topolovățu Mare a fost distinsă de două ori cu titlul de *Erou al Muncii Socialiste* și *Medalia de Aur Secera și Ciocanul*, precum și cu mai multe *Ordinul Muncii clasa I* — răsplata binemeritată a hărniciei și priceperii oamenilor săi.

Traian DAN

AGRICULTURA

SURSĂ DE CARBURANȚI?

Cît carburant produceți la hectar? Ciudată întrebare! Dar, peste cîțiva ani ea ar putea fi socotită firească, de vreme ce, în Brazilia, mai ales, în Canada, Franța și în alte țări a început să fie la ordinea zilei producerea de carburant pentru automobile cu mijloace puse la îndemînă de agricultură. Este vorba, cu deosebire, de alcoolul etilic pe care Brazilia cea dintîi a început să-l producă din trestie de zahăr și manioc. (plantă care face parte din aceeași familie cu ricinul și a cărei rădăcină conține mult amidon) și să-l folosească la alimentarea automobilelor. Această țară produce anual 800 de milioane de litri de alcool din trestie de zahăr și speră ca, la capătul următorilor patru ani, să poată înlocui cu el 20 la sută din importurile de petrol.

Din punctul de vedere al motorului cu explozie, înlocuirea benzinei cu alcool nu pare să creeze dificultăți tehnice. Cîteva automobile de experiență au și parcurs 100 000 de kilometri folosind un amestec de alcool cu apă, iar altele — alcool cu benzină. Problemele de rezolvat sînt cele de natură agricolă. Într-adevăr, trestia de zahăr cere terenuri de calitate bună, iar acestea sînt în general utilizate pentru alte culturi. În schimb, cercetătorii brazilieni au identificat maniocul ca sursă bună de alcool. Această plantă crește pe aproape orice fel de sol, poate produce 3 000 kg la hectar și dă două recolte pe an. Deși maniocul nu produce zahăr, ci amidon, totuși cercetătorii Institutului Național de Tehnologie din Rio de Janeiro au elaborat o metodă care permite transformarea la scară industrială a amidonului în alcool. Pe această bază a și început construcția unei uzine de distilare a amidonului din manioc. Este adevărat că în felul acesta nu toate problemele au fost rezolvate, dar cercetătorii sînt optimiști, iar autoritățile, care încurajează producția noului carburant, au pus în acțiune așa-numitul «program al alcoolului» menit să rezolve în bună măsură problemele energetice ale țării.

Trestia de zahăr și maniocul nu cresc însă în toate țările cu toate că, majoritatea sînt confruntate cu criza combustibilului.

De ce n-ar fi potrivită și sfecla de zahăr? — s-au întrebat cercetătorii francezi. Experiențe efectuate cu cîțiva ani în urmă au arătat că un adaos de 10—15 la sută alcool din sfeclă de zahăr în benzină face posibilă funcționarea normală a automobilelor. S-a ajuns la concluzia că un hectar cultivat cu sfeclă de zahăr poate produce 3 000 de litri de alcool. Înainte de a se ști dacă acest randament este bun sau nu, rămîn încă de rezolvat probleme de ordin economic derivate, pe de o parte din caracteristicile pedoclimatice ale țărilor din zona temperată, iar pe de alta din jocul prețurilor care sînt departe de a fi constante.

Aceeași întrebare s-a pus și în legătură cu viticultura. Răspunsul de astă dată este mai puțin clar. Un hectar de vie poate produce 750 de litri de alcool. Chiar dacă întreaga producție viticolă a unei țări cum este Franța (7,5 miliarde de litri de vin în 1977) ar fi utilizată pentru producerea alcoolului folosit drept carburant, nu s-ar acoperi decît 5 la sută din necesar. Pe de altă parte, prețul alcoolului de origine viticolă este, cel puțin pentru moment, prea ridicat. Specialiștii sînt însă de părere că o bună utilizare și-ar putea-o găsi pichetul din care se poate obține alcool ce poate fi folosit în amestec cu benzină. De altfel, alcoolul are o cifră octanică bună și — element de primă importanță — este nepoluant.

Se pare însă că lumea vegetală oferă și alte surse de carburant. În Canada a fost studiată posibilitatea producerii de metanol din diverse esențe lemnoase.

Desigur și în această arie există restricții. O țară cum este Canada dispune de excedente forestiere, ceea ce nu e cazul pentru prea multe țări din lume. Ea are posibilitatea să producă anual — potrivit evaluărilor făcute de experți — 23 de milioane de hectolitri de metanol iar aceasta, între alte consecințe, ar duce la economisirea a 800 de milioane de dolari pe an din importurile de petrol și la crearea a 40 000 de noi locuri de muncă.

Așadar cît carburant produceți la hectar? După toate aparențele — de altfel aceasta este una dintre concluziile celor care au studiat problema — întrebarea va ajunge peste un număr de ani să fie socotită firească, mai cu seamă în țările în curs de dezvoltare, dispunînd de terenuri încă necultivate,care își vor putea găsi astfel o nouă sursă de dezvoltare.

DE-ALE COPIILOR

— Așează-te să văd unde te-ai lovit!
— Nu-i nevoie, că știu: în Piața Amzei

●

— Sînt foarte necăjit, fiecare om are ceva personal numai eu nu!
— Cum așa?
— Mereu aud că ochii și nasul sînt ai tăticului, iar gura și părul ale mămichii!

●

— Ionele, te-ai spălat pe mîini?
— Da, mamă!
— N-am auzit nici un zgomot!
— M-am spălat în șoaptă.

●

— Tăticule ce este un monolog?
— Un dialog între maică-ta și mine!

— Vasilică, tu crezi în minuni?
— Dacă anul ăsta trec clasa, cred!

●

— Profesorul: — Cine ascultă cel mai mult pe mama?
— Un elev: — Tata!

CLUBUL PENTRU CITIREA DE CĂRȚI ROMÂNEȘTI

Românii transilvăneni care în primii ani ai secolului nostru au emigrat în S.U.A., stabilindu-se în statul Indiana, au înființat, la Indiana Harbor (lîngă Chicago), o asociație culturală pe care au denumit-o «Clubul Nicolae Iorga». Scopul inițial al Clubului era «citirea de cărți românești», iar mai tîrziu i s-a adăugat și o secție de «ajutor fraternel», care și-a extins activitatea și în patrie, trimițînd îmbrăcăminte și alimente copiilor orfani din Transilvania. În anul 1921 Clubul a înființat și prima școală românească din America, pe care au frecventat-o copiii celor peste patru sute de familii de români din Indiana Harbor.

Răspunzînd invitației Clubului, profesorul Nicolae Iorga a vizitat America, în anul 1930, unde a conferențiat, în mai multe orașe, atît în limba română, cît și în limba engleză. Savantul român era bine cunoscut la vremea aceea, atît în Europa, cît și în America, deci turneul său de conferințe a avut un deosebit răsunet, numeroși savanți americani prezentîndu-l publicului venit la conferințe și omagiindu-l.

În fotografia 1: Elevii școlii românești de la Indiana Harbor, în 1922. Fotografia 2: Primirea lui Nicolae Iorga, la Clubul care-i purta numele, în 1930. Pe drapelul tricolor românesc, din dreapta, se vede pictat chipul profesorului.

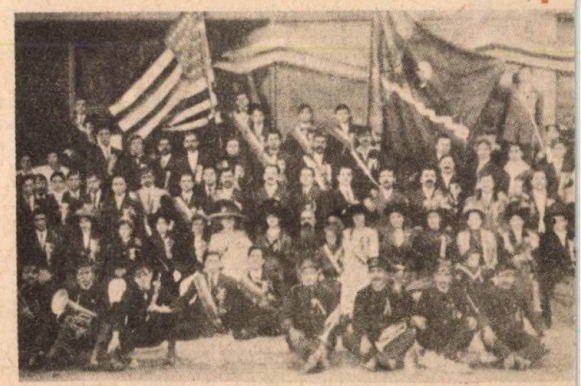

SFATURI PRACTICE

● Petele de păcură de pe orice fel de țesături se scot ușor prin frecarea locului pătat cu gălbenuș de ou crud. Apoi spălăm cu apă caldă.

● Petele de rugină de pe lenjerie dispar în cîteva minute dacă introducem partea de țesătură pătată în zeamă de lămîie fierbinte.

● Sticlele de ulei se curăță ușor dacă le spălăm cu zaț proaspăt de cafea, prin agitare. Apoi clătim sticla cu apă curată.

● Durerea produsă de înțepătura viespei dispare imediat după frecarea locului cu o bucată de ceapă tăiată proaspăt.

● Periile de haine se curăță prin înmuierea părului în gălbenuș de ou crud. După uscare, părul se freacă bine, procedeu prin care înlăturăm odată cu resturile de ou și murdăria pătrunsă în perie. Este contraindicat să curățim periile de haine prin introducerea lor în apă, deoarece astfel părul devine moale, ceea ce îngreunează perierea hainelor.

● O ceapă pusă în carcasa unei păsări tăiate păstrează de pe o zi pe alta carnea nealterată, chiar dacă nu avem frigider.

● Carnea de pasăre se frăgezește, dacă înainte de tăiere turnăm păsării pe gît o linguriță de oțet tare.

SFATURI PRACTICE

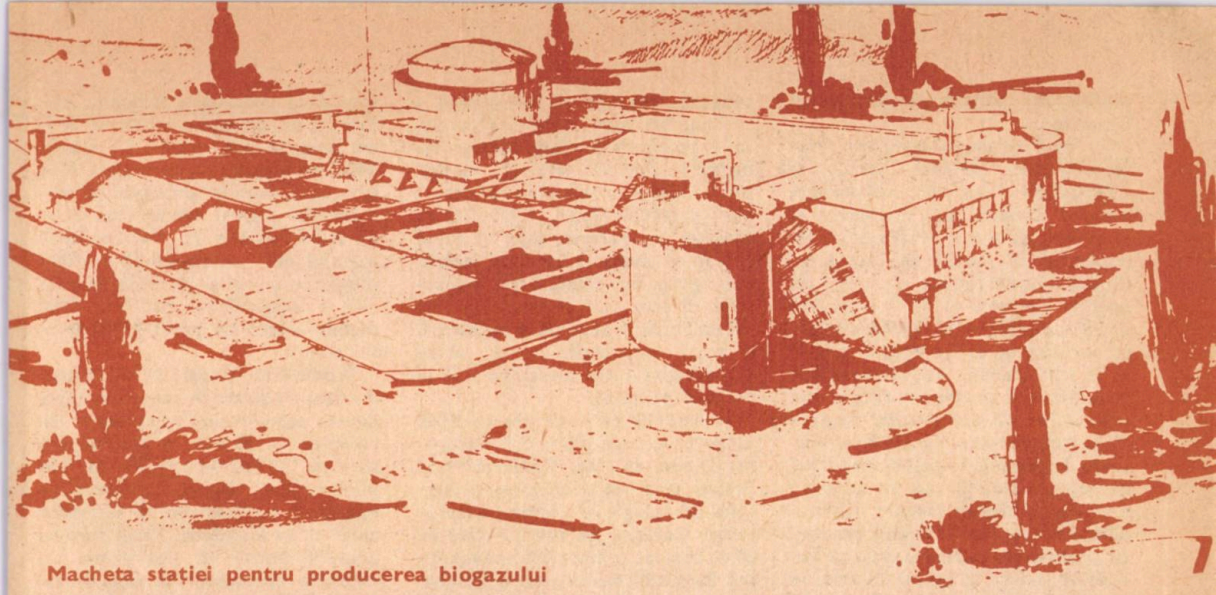

Macheta stației pentru producerea biogazului

O REALIZARE DE PRESTIGIU A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE APLICATIVE

ENERGIE DIN... BIOGAZ

● DIN REZIDUURILE DIGESTIV-METABOLICE DE LA COMPLEXELE DE PORCINE — GAZE CU CIRCA 70 LA SUTĂ METAN ● PRIMA STAȚIE DE PRODUCERE A BIOGAZULUI ÎN SISTEM INDUSTRIAL ● COMPLEXELE DE PORCINE ȘI BOVINE ÎȘI VOR ASIGURA ENERGIA DIN SURSE PROPRII ● DEPOLUARE ȘI ALTE AVANTAJE ECONOMICE.

Pe mapamond, nevoia de energie crește continuu. Fenomen firesc, dacă avem în vedere necesitatea dezvoltării economico-sociale. Progresul, de altfel nu poate fi conceput fără energie. Acest considerent major impune, pretutindeni, atît gospodărirea judicioasă a combustibililor clasici cît și punerea rapidă în valoare a noi surse energetice — nucleare, solare, eoliene, geotermice etc.

Tot mai mult este luată în calcul și energia biochimică. Pînă acum cîtva timp, această posibilă resursă a fost aproape ignorată. Cercetarea științifică, experiențele întreprinse au dovedit însă că resturile menajere, dejecțiile de la complexele zootehnice, deșeurile care conțin substanțe hidrocarbonate constituie, realmente, o materie primă care poate fi, cu mare folos, valorificată.

După cum se știe, în imediata apropiere a complexelor de porcine se adună anual, mari cantități de dejecții. Atmosfera este astfel viciată de mirosurile fetide. Rîurile în care s-au deversat apele reziduale, precum și pînza de apă freatică au fost, deseori, poluate, cu consecințe negative. Practic aceste dejecții au constituit, multă vreme, o adevărată pacoste, de care conducerile întreprinderilor crescătoare de porci n-au știut cum să scape. În timp s-au făcut încercări diferite de soluționare a problemei, fără prea mult succes. S-a ajuns astfel la epurarea biologică a apelor uzate, dar soluția s-a dovedit prea scumpă (pentru ventilarea iazurilor se consuma multă energie electrică).

Un colectiv de cercetare științifică — prof. dr. doc. Vlad Ionescu-Șișești, de la Institutul agronomic «Nicolae Bălcescu» din București, ing. Ștefan Mîndru, director tehnic, ing. Valeriu Angelescu și ing. Adrian Zaharia de la Institutul de studii și proiectare a construcțiilor pentru agricultură și industria alimentară, dr. ing. C. Popescu, de la Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa -Giurgiu, cu alte cadre de specialitate — a elaborat o tehnologie nouă de epurare a reziduurilor zootehnice, de folosire a apelor uzate la irigații, precum și a nămolurilor de la com-

plexele de porcine la fertilizarea ogoarelor.

— Noul sistem — arăta ing. Ştefan Mîndru, director tehnic la I.S.P.C.A.I.A., asigură o reducere a costului investiţiilor. Procedeul şi instalaţia pentru deshidratarea nămolurilor în paturi de uscare cu filtre verticale reduce consumul de energie electrică cu 40 la sută, faţă de epurarea biologică. Potrivit orientărilor date de conducerea de partid şi de stat trebuie însă să acţionăm, în continuare, pentru a reduce costul investiţiilor la complexele zootehnice. Actualmente, unităţile crescătoare de porcine în sistem industrial îşi asigură energia de la centrale termice, pe bază de cărbune. Cheltuielile sînt mari, se întîmpină greutăţi cu transportul şi depozitarea cărbunilor, a cenuşii şi zgurei, la care se adaugă poluarea atmosferică etc. Iată de ce avem în vedere ca, în primul rînd la complexele de porcine, să se ia în considerare o nouă resursă energetică, pe care o pot asigura chiar ele şi anume biogazul.

În locul unei centrale termice pe bază de cărbune, lîngă complex va exista, aşadar, o staţie de producere industrială a biogazului în metantancuri. O asemenea staţie funcţionează, deja, la Staţiunea de cercetări pentru creşterea porcinelor Periş, judeţul Ilfov.

Tehnologia de producere a biogazului — care este asociată cu aceea de epurare şi valorificare a reziduurilor zootehnice — a fost pusă la punct de un larg colectiv de ingineri, chimişti, biologi, medici, proiectanţi şi constructori, printr-un efort interdisciplinar. Acţionînd cu pasiune şi perseverenţă, biruind greutăţile inerente oricărui debut, acest grup de cercetători a demonstrat că este perfect posibil ca din dejecţiile de la animale să se obţină, la scară industrială, metan, să se recircuiteze unele substanţe şi să se înlăture poluarea.

— Modulul de staţie pentru 5 000 de porcine, creat la S.C.C.P. Periş — ne spunea dr. ing. Constantinescu Şerban, unul din elaboratorii proiectului tehnologic — produce anual aceeaşi cantitate de energie dată de 60 de tone de combustibil convenţional. Biogazul rezultă dintr-o fermentaţie strict anaerobă. În prima fază acţionează flora microbiană acidogenă, care provoacă hidroliza substratului organic pînă la acizi organici; în faza a doua, bacteriile metanice transformă acizii organici, au loc decarboxilări iar radicalii organici sînt scindaţi pînă la metan. Se produc reacţii de transhidrogenare, pe seama cărora o parte din CO_2 rezultat este transformat în metan. Procesul de metanogeneză se desfăşoară la temperatură controlată, asupra randamentului influenţînd intensitatea de agitaţie, raportul C/N din substratul supus fermentării, ritmul de alimentare şi de evacuare a nămolului etc. Practic, din dejecţiile provenite de la un porc se pot obţine, în medie, 150 l de biogaz, din care circa 30% sînt consumaţi în procesul de fermentaţie, pentru menţinerea temperaturii optime în metantancuri. Rezultă, deci, un disponibil de 100 l biogaz pe animal şi zi. Puterea calorică a biogazului — cu circa 70% metan — este de peste 6 500 kilocalorii/m^3.

Producerea biogazului se va face în staţii modulate în raport de capacitatea complexelor zootehnice. Un complex de 30 000 de porcine sau unul de 150 000 de porcine va fi în măsură să-şi asigure în întregime necesarul de energie, să furnizeze chiar şi un excedent, Acest surplus poate fi utilizat în alte ferme din imediata apropiere, la deshidratarea de furaje, la uscarea cerealelor, precum şi la încălzirea de sere, solarii, a unor grupuri sociale sau localităţi etc. Cu unele adaptări, modulele de staţii pentru producerea biogazului pot fi folosite şi în cadrul complexelor de bovine şi ovine. Evident, în aceste condiţii se vor face economii şi mai mari de combustibil, care vor fi destinate altor scopuri.

La cîştigul pe plan energetic trebuie să adăugăm însă şi celelalte avantaje. Astfel, apele epurate, conţinînd substanţe minerale se pot folosi la irigaţii, iar nămolurile la

SE TEME PISICA DE ŞOBOLANI?

Uneori da. Teoretic, orice pisică e în stare să atace orişice animal mai mic decît ea. Dacă însă animalul, inferior ca dimensiune, simţind primejdia «ştie», cum ştiu jucătorii de şah experimentaţi, că cea mai bună apărare e atacul, atunci... atacă, sau mai bine zis se preface că atacă ceea ce, altfel exprimat, nu este decît o apărare activă. Fotograful a surprins o scenă rară: şobolanul, faţă în faţă cu pisica, n-a fugit, ba dimpotrivă, manifestă mult curaj. Pisica, în primul moment surprinsă, îşi ia tocmai dînsa o poziţie semidefensivă. După toate probabilităţile, dacă tensiunea mai durează cîteva clipe, pisica va fi aceea care va abandona lupta, fugind.

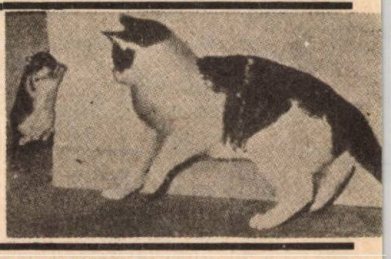

REZISTENŢA MASELOR PLASTICE

S-au făcut din ele, se ştie, chiar şi vapoare. Dar de astădată nu e vorba de masele plastice pur şi simplu rezistente, însă grele, ci de cele a căror rezistenţă vine de la imensa lor elasticitate. Fotografia alăturată nu ar mai cere explicaţii. Totuşi, vom adăuga că «geamul» pe care vigurosul pumn nu-l poate sparge este fabricat dintr-o nouă categorie de mase plastice: ionomerii. Rezistenţa ei mecanică este deosebită, în plus are o excelentă transparenţă. Secretul de fabricaţie — sau mai corect spus, principiul de producere al acestei mase plastice este acesta: ionii de metale ce intră în compoziţia ionomerilor leagă între ele lanţurile de polimeri proveniţi în primul rînd din etilenă; metalele folosite aici pentru ionii lor sînt mai ales natriul, kaliul, magneziul şi zincul.

Din ionomerii unor răşini s-au realizat vase de bucătărie, transparente şi foarte rezistente.

fertilizarea solurilor, ceea ce va determina o economie de îngrăşăminte chimice, respectiv dublarea sau chiar triplarea recoltelor pe hectar. Nămolurile fermentate, care au circa 12 la sută proteine, apoi enzime şi microelemente, capătă o nouă valorificare. Experienţele făcute de S.C.C.P Periş şi de către Institutul de cercetări pentru nutriţia animalelor au arătat că nămolul deshidratat poate substitui o parte din conţinutul proteic al raţiilor pentru unele categorii de animale, fără să se influenţeze nefavorabil performanţele de producţie.

Generalizarea producerii industriale a biogazului în staţii modulate prezintă o însemnătate deosebită pentru agricultură, pentru economia naţională. Estimativ, un metru cub de gaz va costa circa 30 bani, iar o tonă de nămol fermentat (cu 70 la sută umiditate) aproximativ 20 de lei. Investiţia se recuperează într-un timp scurt. Energia ce se obţine, rezolvarea concomitentă a depoluării, valorificarea apelor epurate la irigaţii şi a nămolului deshidratat determină o bună eficienţă economică, motiv pentru care conducerile tuturor complexelor zootehnice trebuie să aibă în vedere însuşirea rapidă a acestei tehnologii avansate.

V. STANCU

PLASMA - A PATRA STARE A MATERIEI

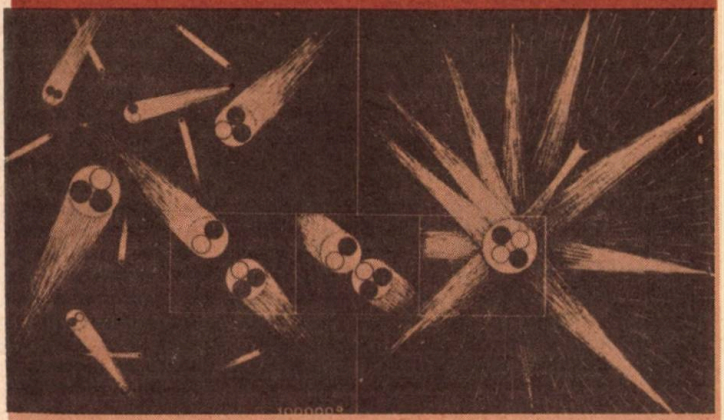

Ciocnirile violente ale atomilor într-o plasmă fierbinte

PĂMÎNTUL, APA, AERUL ŞI FOCUL erau, în concepţia lui Empedocle, Aristotel şi a altor filozofi antici, elementele din care se alcătuia întreaga diversitate calitativă a lumii. De fapt, aceste patru elemente reprezentau stările de agregare ale materiei: solidă, lichidă, gazoasă şi — cea descoperită mult mai tîrziu — plasma (gazul ionizat). Ce deosebire există între una şi alta? Ce determină o substanţă, un corp să treacă dintr-o stare de agregare în cealaltă?

Iată, o bucată de gheaţă. E un corp solid, atomii ce o compun avînd, din cauza temperaturii scăzute, o stare de agitaţie foarte redusă (ei se mişcă, dar într-un fel care poate fi asemuit cu o vibraţie pe loc). Aducem bucata de gheaţă într-o încăpere încălzită şi observăm că începe să se topească, să se transforme în apă. Ce s-a întîmplat? Datorită energiei (căldurii) furnizate de mediu, temperatura gheţii a crescut. Or, temperatura este gradul de agitaţie al atomilor unui corp; cu cît e mai ridicată, cu atît mai repede se mişcă şi atomii. Din cauza acestei agitaţii, legăturile se desfac şi gheaţa (solidul) devine apă (lichid). Recipientul cu apă îl punem pe o plită încinsă, adică îi furnizăm lichidului o cantitate tot mai mare de energie. Şi un copil poate spune ce se va întîmpla: apa va fierbe şi va deveni abur. Adică agitaţia atomilor va creşte atît de mult, încît la un moment dat (în cazul apei — la 100° C), legăturile lor se vor desface şi lichidul va trece în a treia stare de agregare — cea gazoasă. Ce se va întîmpla dacă vom continua să ridicăm temperatura la mii, zeci de mii, sute de mii de grade? Agitaţia atomilor va spori în aceeaşi măsură, iar atunci cînd viteza lor va depăşi pe cea a rotaţiei electronilor în jurul nucleului, aceste particule îl vor părăsi. Atomii se vor transforma, deci, în ioni, iar gazul va deveni un amestec de electroni şi nuclee ce «aleargă» în toate direcţiile. Aceasta este **plasma**, după numele pe care i l-a dat Lanmuir, în 1920, celei de a patra stări a materiei.

Despre existenţa şi însuşirile plasmei se ştie relativ de puţină vreme, deşi — aşa cum o arată cercetările recente — această formă de agregare a materiei este cea mai răspîndită în Univers (după unii savanţi ea reprezintă cca 99,9% din substanţa lui). Soarele, ca şi toţi ceilalţi aştri nu sînt de cît imense conglomerate de plasmă, în care au loc, permanent, reacţii termonucleare extraordinar de puternice; aşa numita «centură Van Allen», ionosfera (pătura de aer ionizat aflată la 70—300 km deasupra Pămîntului), Aurora Boreală, fulgerul sînt alcătuite din plasmă; arcul voltaic sau flacăra — chiar şi cea a unui banal chibrit — nu sînt altceva decît plasmă, după cum tot gaz ionizat conţin becurile cu neon ori tuburile reclamelor luminoase.

Chiar şi din această înşiruire (care e departe de a fi completă) se poate deduce că materia ajunsă în stare de plasmă capătă — fie în Cosmos, fie pe Terra — însuşiri deosebite. Protonii (nucleele de hidrogen) şi particulele alfa (nucleele de heliu) proiectaţi de Soare şi de alte corpuri cereşti constituie radiaţia cosmică purtătoare de imense energii. În generatoarele de plasmă, electronii — ejectaţi de pe orbitele lor firesti — se deplasează liberi sub acţiunea unor cîmpuri electronice sau magnetice şi întrucît ionizează gazul, îl transformă dintr-un izolator într-un bun conducător de electricitate. Iată

doar cîteva caracteristici ale plasmei ce explică marele interes manifestat de oamenii de știință față de această stare a materiei, atrăgătoare nu numai ca obiect de studiu teoretic, cît — mai ales — pentru largile posibilități ce le deschide multor domenii ale producției și, cu deosebire, energeticii.

CHIMIA este unul din domeniile în care plasma își găsește utilizări dintre cele mai interesante. Și este firesc să fie așa, deoarece temperaturile înalte ale plasmei activează multe procese chimice. Dar nu e vorba numai de aceasta: la asemenea temperaturi, desigur, plasma dezagreghează substanța, dar o și reconstruiește, creînd noi compuși chimici adesea inexistenți în natură și imposibil de realizat în mod artificial pe alte căi. S-au construit aparate speciale, plasmotroane cu ajutorul cărora, de pildă, gazul metan sau praful de cărbune se transformă, în cîteva fracțiuni de secundă, în acetilenă, randamentul fiind de 80%. Tot cu jetul de plasmă se obțin monocristalele atît de necesare în electronică și în industrie, sau se produc — mai convenabil decît prin orice altă metodă —siliciu pur, bioxid de titan, diverși compuși ai acidului cianhidric etc.

ȘI ALTE DOMENII ALE INDUSTRIEI beneficiază de însușirile plasmei, deoarece ea face posibilă topirea unor materiale greu fuzibile (eolfram, niobiu, zirconiu etc), pe care le supune unei temperaturi de 4 000 grade, precum și sudarea lor, care altfel n-ar fi posibilă. Fasciculul unui plasmotron (care atinge, în aceste aplicatii și 25 000 grade C) este, totodată, o «lamă» care taie cu cea mai mare precizie metale sau un instrument pentru acoperirea cu straturi metalizate a unor piese de motor, a diferitelor componente ale navelor cosmice, a unor obiecte ce trebuie ferite de coroziune etc. Jetul de plasmă, încălzind prefabricatul de metal cu o clipă înainte de a ajunge sub cuțitul strungului, îl «înmoaie», ceea ce duce la sporirea de 10 ori a vitezei de tăiere și la o mare economie de scule. Un generator de plasmă cuplat la camera de ardere a unei turbine cu gaz împiedică depunerile de zgură și, prin aceasta reduce poluarea aerului. S-au creat chiar și «foarfeci» de plasmă, de fapt — un jet de gaz ionizat care taie cu precizie stofa așezată în straturi, mărind mult productivitatea muncii în industria confecțiilor.

ENERGETICA oferă însă plasmei cele mai spectaculoase aplicații. Printre acestea, un loc însemnat îl au generatoarele magnetohidrodinamice (MHD), în care gazul puternic ionizat transformă energia termică direct în energie electrică. Faptul că nu utilizează agregate mecanice în mișcare va permite generatoarelor MHD să atingă randamente net superioare termocentralelor clasice.

Totuși, cea mai mare speranță și-o pun specialiștii în realizarea reacției termonucleare controlate. Aminteam că în plasma ce formează soarele asemenea reacții au loc fără întrerupere. Oamenii de știință caută să imite, pe Pămînt, astfel de procese, punîndu-le totodată, sub controlul lor. Plasma utilizată în aceste reactoare atinge temperaturi de milioane de grade, ceea ce pune, mai întîi, problema «recipientului», care să mențină un gaz ionizat atît de... «fierbinte». Cum nu există materiale din care să se confecționeze un asemenea vas, el a fost înlocuit printr-un cîmp magnetic creat de un sistem complex format dintr-o serie de magneți uriași. Prima instalație de acest tip care a funcționat pînă acum (e drept, doar cîteva miimi de secundă) este cea denumită «Tokamak», construită de oamenii de știință sovietici. Obținerea energiei pe această cale reprezintă una din cele mai mari speranțe ale omenirii: reactorul termonuclear va folosi drept «combustibil» izotopii hidrogenului, care se găsesc din belșug în apa mărilor, ceea ce înseamnă că problema energiei va putea fi rezolvată pentru cel puțin... 3 miliarde de ani. Se speră că primele reactoare funcționale vor «intra în producție» la începutul mileniului doi.

EXISTĂ ȘI A CINCEA STARE A MATERIEI? Unii oameni de știință răspund afirmativ la această întrebare. I-au găsit și un nume: «apeiron» (ceea ce în grecește ar însemna «fără limite»). Ipoteza lor pornește de la faptul că la presiuni de 100 000 atmosfere, hidrogenul devine... metal, dar la presiuni mult mai înalte (între un miliard și un miliard de miliarde de atm.), atomii oricărui element sînt striviți, materia pierzîndu-și orice însușire chimică. În acest caz, avem de-a face cu starea apeiron. Se afirmă chiar că nucleul planetei noastre ar fi compus din materie aflată în a cincea stare de agregare.

Dar, bineînțeles, această ideie îndrăzneață este, deocamdată, doar o ipoteză, viitorul urmînd s-o confirme sau s-o infirme.

L. ROMAN

EPIGRAME

Unui bărbos

De ce, oare, să te mire
Că mai nimeni nu te crede:
Poate ai obraz subțire
Dar de barbă... nu se vede!

Unui «poet»

...Că nu e om — precum se știe —
Să nu fi scris o poezie!
Dar tu ai mers mult mai departe
Și din păcate-ai scris... o carte!

Unui șofer

Ciocnești pahar după pahar
Și la volan «emoționat»,
Cînd te ciocnești de-un felinar
Zici că-i... reflex condiționat!

La o agapă...

Îți cam «fug ochii din cap»
Și-ți calci pe picior vecina...
(Iar din gestul cu pricina
Îi fug ochii... la ciorap!).

D.C. MAZILU

VĂ RECOMANDĂM

Rețete de vopsele pentru lemn

VOPSELE DE APĂ, care se folosesc numai pentru obiectele din lemn ce stau în interior.

Culoare neagră. Într-un litru de apă se dizolvă 10 g carbonat de sodiu (sodă de rufe). Separat, în 50 ml apă fierbinte se dizolvă 50 g negrozin. Se amestecă foarte bine cele două soluții, pînă la completa omogenizare. Vopseaua se folosește mai ales la lemn de esență tare: fag și stejar. Se aplică fie cu pensula, fie cu pompa, care dă un strat mai uniform. La lemn de esență moale (brad, tei etc.), după uscare, se dă un al doilea strat. **Altă rețetă.** Într-un litru de apă se fierbe, acoperit, 1 kg coajă de stejar, timp de 2 ore. Soluția se strecoară prin sită și prin tifon, apoi se dizolvă în circa 5 g sulfat de fier (calaican).

Culoare cafenie. Se prepară din: apă 1 litru, alaun de aluminiu (piatră acră) 10 g, acid acetic (esență de oțet) 3 ml colorant acid de crom 3 g. Toate substanțele se dizolvă, amestecînd, în apa caldă.

Culoare brună. Se dizolvă 40 g carbonat de sodiu într-un litru de apă fierbinte (80—90° C). Se adaugă 40 g permanganat de potasiu și se amestecă pînă la completa dizolvare. Culoarea devine mai închisă dacă se aplică mai multe straturi cu pompa sau pensula.

Culoare brună deschisă. Se prepară după rețeta de mai sus, din: apă un litru, carbonat de sodiu 10 g și colorant brun de anilină 1 g.

Culoarea lemnului de nuc. În 40 ml apă fierbinte se amestecă 4 g baiț de nuc pînă la completa dizolvare. Separat se prepară alte două soluții: 1) 1 g bicromat de potasiu dizolvat în 60 ml apă fierbinte; 2) 0,5 g hidroxid de amoniu dizolvat în 25 ml apă. Se amestecă bine toate cele trei soluții pînă la omogenizare, după care se strecoară prin tifon dublu.

Culoare galbenă. Într-un litru de apă caldă se dizolvă 10 g carbonat de potasiu, apoi 70 g bicromat de potasiu. **Altă rețetă.** În 100 ml alcool de 72% se dizolvă 50 g șofran. Dacă se dorește o nuanță mai deschisă, soluția alcoolică poate fi diluată cu apă rece.

Culoare gri. Într-un litru de apă caldă se dizolvă 10 g carbonat de sodiu, apoi 100 g sulfat de fier.

Culoare verde. Într-un litru de apă caldă se dizolvă 20 g sulfat de fier. Separat, în 100 ml acid acetic se dizolvă 50 g carbonat de cupru hidratat. Se amestecă cele două soluții și se fierb timp de 15 minute.

Culoare roșie intensă. Într-un litru de apă caldă se dizolvă 50 g sulfat de cupru (piatră vînătă). Separat, într-un litru de apă caldă se dizolvă 100 g ferocianură de potasiu. (Evident, cantitățile pot fi luate proporțional pe jumătate sau pe sfert). La început se aplică pe lemn un strat din prima soluție, iar după 10 minute se vopsește cu soluția a doua. **Altă rețetă.** Într-un litru de apă caldă se amestecă 70 g pulbere de roibă. Separat, în 75 ml apă fierbinte se dizolvă 50 g alaun de potasiu. Cele două soluții se amestecă bine numai cu puțin timp înainte de întrebuințare.

VOPSELE DE ULEI

Vopsea transparentă — În 100 ml benzină se introduc treptat și amestecînd bine 50 g sicativ naftenic și 500 g ulei de in fiert. Operațiunea se face în aer liber, departe de orice flacără. Cînd se aplică vopseaua, se va feri de asemenea de foc și nu vor fi folosite întrerupătoarele electrice decît după completa aerisire.

ACESTE RECOMANDĂRI SÎNT VALABILE ȘI PENTRU REȚETELE DE MAI JOS.

Culoare albă mată. Se amestecă în stare de pulbere, pînă la omogenizare: 200 g bioxid de titan, 250 g carbonat de calciu (var stins) și 100 g bicarbonat de magneziu. Amestecînd, se adaugă treptat 300 g ulei de in fiert, după care pasta se completează cu 25 ml dipenten și 150 ml parchetin sau petrosin. Se omogenizează totul. **Altă rețetă.** Se amestecă, uscate, următoarele pulberi: 250 g bioxid de titan, 80 g litopon, 100 g talc și 40 g praf de mică. Se adaugă treptat și frecînd bine o soluție de 150 ml ulei de in fiert dizolvat în 150 ml petrosin. În această pastă se dizolvă apoi 150 g stearat de aluminiu și 25 ml dipenten. Se omogenizează prin amestecare timp de 10 minute. Vopseaua aceasta (ca și toate celelalte vopsele de ulei) poate fi diluată cu petrosin.

Culoare neagră. 500 ml ulei de in fiert se amestecă bine cu 200 ml petrosin. În soluție se adaugă treptat și amestecînd 30 g negru de fum, apoi 250 ml petrosin, 30 ml dipenten și 25 ml din eterul monobutilic al dietilenglicolului. Se amestecă timp de 10 minute. **Atenție la foc!** Vopseaua dă un luciu intens suprafețelor vopsite cu ea.

Orice altă culoare. Se prepară mai întîi o pastă amestecînd treptat 250 g ulei de in fiert cu 150 g pigment din culoarea dorită, pînă cînd se obține o substanță omogenă. Se diluează apoi cu petrosin. Dacă este necesară o cantitate mai mare de vopsea, aceasta se prepară din pasta de mai sus 1 kg, ulei de in fiert 500 g și petrosin 100 ml.

Email de ulei. Se freacă pînă la omogenizare 200 g pigment colorat cu 500 g lac de ulei, apoi se diluează cu 100 ml petrosin și se amestecă bine înainte de întrebuințare.

Lac de zinc strălucitor. Procedați ca mai sus folosind: 500 g pulbere de zinc, 500 g lac de ulei și 100 ml terebentină.

Lac de aluminiu. În 500 g lac de ulei se introduc treptat și frecînd continuu 100 g pulbere de aluminiu, apoi se diluează și se omogenizează cu 50 ml terebentină sau petrosin.

Lac auriu. Se prepară ca mai sus din: 500 g lac de ulei, 100 g pulbere de bronz și 50 ml terebentină.

Lac împotriva ruginii. Se dizolvă 30 g colofoniu (sacîz) în 75 ml spirt tehnic. Se adaugă 5 ml tetraclorură de carbon și se freacă adăugînd treptat 5 g litargă, pînă la omogenizare. Lacul se aplică pe suprafețe metalice, evident, pentru a le feri de ruginire.

Succes neașteptat

al biologiei în piscicultură

PĂSTRĂVUL TATĂ ȘI - MAMĂ

De multe ori nu, dar uneori, «corectarea» modului în care natura a așezat lucrurile este folositoare omului. Acesta este, de pildă, cazul rezultatelor obținute după un lung șir de experiențe, în laboratoarele Institutului național de cercetări agricole din Franța, în crearea păstrăvului hermafrodit — și tată și mamă, avînd și icre și lapți. Hermafroditismul există în lumea peștilor, dar este vorba despre cei care trăiesc în oceane, la mari adîncimi, nu și despre păstrăvi.

Experiențele cercetătorilor francezi au pornit de la o intenție destul de modestă. Știut fiind că, drept urmare a mecanismului lor sexual, în anumite perioade păstrăvii se opresc din creștere și devin mai sensibili la boli, s-a pus problema de a popula apele de munte fie cu pești sterili, care cresc mai repede, fie cu pești de un singur sex care, neputîndu-se reproduce, nu intră în competiție alimentară cu descendenții.

Pentru experiențele întreprinse în acest scop a fost folosit păstrăvul-curcubeu, originar din California. Evoluția fiziologică a puietului acestei varietăți face posibilă, la un moment dat, o intervenție, prin includerea de hormoni în hrană, pentru a orienta sexul, încă neformat, al exemplarelor tinere. În mod normal, la păstrăvi, distribuția sexelor este egală la o anumită populație. Dar, în momentul sacrificării peștilor folosiți în experiență, cercetătorii au constatat cu uimire că obținuseră un rezultat pe care nici măcar nu și-l propuseseră: o treime dintre păstrăvi erau hermafroditi!

Uimirea și bucuria cercetătorilor au fost cu atît mai mari, cu cît multe experiențe, făcute cu zeci de ani înainte, în acest scop precis, se soldaseră cu un eșec. Chiar dacă fuseseră obținuți pești bisexuați ei erau sterili. Or, păstrăvii nou creați au deplina capacitate a ambelor sexe.

Întîmplător sau nu, rezultatul este interesant, în special din punct de vedere economic. Obținerea păstrăvilor hermafroditi va înlesni selecția și ameliorarea raselor, avînd ca unul dintre obiectivele principale creșterea rezistenței peștilor la boli. Printr-un șir de autofecundări se vor putea obține linii pure, cu ajutorul cărora vor fi create noi recombinări genetice avantajoase. În mod obișnuit, liniile pure de păstrăvi, ținînd seama de faptul că aceștia încep să se reproducă abia la vîrsta de doi sau trei ani, ar putea fi create doar după zece generații, adică în decurs de 20—30 de ani. Aceleași lucrări executate cu pești hermafroditi dau rezultate după numai trei generații.

Unii și-au pus întrebarea dacă apariția noii varietăți de păstrăvi nu va crea un pericol pentru consumatori, în sensul de a le aduce, indirect, un surplus nedorit de hormoni în alimentație. După cum afirmă cercetătorii, acest pericol este exclus, deoarece păstrăvii hermafroditi vor fi folosiți numai în lucrări de selecție.

E foarte posibil ca tot acest episod, în care păstrăvul tată-și-mamă a țîșnit într-un mod atît de neașteptat, să aducă mari schimbări în economia întregii specii, transformînd-o, cu timpul, într-un articol de larg consum.

...albinele sînt atrase de culorile albastru, galben și portocaliu? Pe lîngă florile la care predomină culorile roșu, verde și alb, ele trec fără să le cerceteze.

...orașul cu cel mai scurt nume, e cel denumit Y și se află în Coreea?

...la muzeul din Ankara se află cea mai lungă scrisoare? Ea măsoară 9,7 m.

...șoarecii și iepurii de casă dorm 20 de ore din 24?

...la fiecare zbor, o albină aduce în stup circa 40 mg de nectar, adică 25 mg de miere? Pentru a produce 1 kg de miere, albina trebuie să efectueze 40 000 de zboruri?

...dantura peștelui-pisică se compune din 9280 dinți?

...un corb de Himalaia poate zbura pînă la înălțimea de 7000 m?

...insula Ormuz (din Golful Persic) e alcătuită numai din sare curată de bucătărie? Insula depășește nivelul mării cu 90 m, are o suprafață de circa 30 km.p. și e lipsită de vegetație.

...anterior anului 400 î.e.n. romanii foloseau penița metalică și cerneala? Săpăturile arheologice de la Pompei și Aosta (Italia) au dat la iveală peniță metalice asemănătoare celor din vremea noastră.

...zilnic cad pe Terra peste 2000 de tone de praf, rezultat din dezagregarea meteoriților?

...într-o secundă, bacteriile se deplasează pe o distanță egală cu pînă la 100 de ori lungimea lor? Omul, ca să realizeze același raport, trebuie să atingă o viteză de 800 km pe oră.

...Chile deține recordul mondial al secetei și al ploii? Timp de 14 ani, în localitatea Iquique, n-a căzut nici o picătură de ploaie; în schimb, la Bahia Felix, anual, în 325 zile cad ploi.

...în iarna 1970—1971, în localitatea Paradise Ranger Station (S.U.A.), zăpada neviscolită a depășit înălțimea de 26 m? Acest record mondial nu a fost depășit.

...orașul Bhaktapur (Nepal) vechi de peste 700 de ani e în continuă scufundare? Numai în septembrie 1975, orașul s-a scufundat cu 104 cm. Fenomenul s-a produs din cauza infiltrațiilor de apă și a alunecărilor de teren.

...în parcul zoologic din Pittsburgh trăiește în captivitate cel mai mare pyton (Python reticulatus), denumit «Colossus»? Reptila a atins lungimea de 9,15 m și greutatea de 145 kg.

...Rowland Hill este inventatorul mărcii poștale și primul organizator al serviciilor poștale din lume?

...cea mai lungă frază conține 1344 cuvinte, 51 virgule, 28 paranteze, 13 linioare și 63 semne punct și virgulă? Fraza a fost compusă de un grup de parlamentari ai statului federal australian Tasmania, cînd au redactat proiectul de lege privind controlul asupra prospecțiunilor petroliere din largul coastelor insulei.

...Soarele și-a dezvăluit încă unul din fenomenele lui, «respirația»? Un telescop francez instalat pe un satelit american a înregistrat la intervale de 10 minute un fel de extensie a atmosferei solare (respirația), urmată de o revenire la normal.

SIMILAR

PREMIERE

ÎN SCRIERILE LUI DINICU GOLESCU ŞI NICOLAE FILIMON

Contemporani o parte din viaţă, între anii 1819, cînd se naşte Nicolae Filimon şi 1830, cînd se stinge Dinicu Golescu, cei doi cărturari au în comun şi un pasionat «dor de ducă», fiecare călătorind prin mai multe ţări europene. Astfel, între anii 1824—1826, Dinicu Golescu întreprinde două mari voiaje prin Ungaria, Austria, Bavaria, Elveţia, Italia. Uimirile de care este cuprins în decursul acestor călătorii le notează conştiincios: «ca un japonez modern, Golescu vrea să vadă totul şi, în ciuda îmbrăcăminţii orientale, intră pretutindeni» — după cum îl descrie plastic G. Călinescu. Aşa s-a născut cunoscuta **Însemnare a călătoriei mele Constantin Radovici din Goleşti** (Buda, 1826), lucrare ce constituie întîiul jurnal de călătorie românesc legat de o excursie de studii. Scopul scrierii a fost «reţinerea fenomenelor de civilizaţie» (G. Călinescu). După cum însuşi Golescu mărturiseşte, el înseamnă «deosebirea neamurilor şi semănăturilor, cum şi apele, şi poştele, şi orice obicei şi faptă bună am văzut». Pe ruta Trieste-Veneţia, cărturarul are prilejul să călătorească pe un vapor cu aburi, devenind astfel primul român care a folosit acest mijloc de transport. De altfel, trebuie ştiut că în anul 1824 circulau pe toate oceanele şi mările lumii nu mai mult de vreo sută de vapoare acţionate prin forţa aburului. Deşi Golescu nu-i dă numele se pare că vaporul pe care a călătorit a fost **Il Verbino.** Din pitoreasca sa descriere, prin care vrea să «comunească» şi compatrioţilor unele din minunile lumii rezultă că «vaporul este o corabie care merge pe mare cu un meşteşug de foc, ce este în cămara corăbii...».

Şi Nicolae Filimon întreprinde, în vara anului 1858. **Escursiuni în Germania meridională,** al căror memorial îl publică mai întîi sub formă de foiletoane în «Naţionalul», între 1859 şi 1860, apoi într-un volum apărut în 1860. În acest periplu european, scriitorul are prilejul să călătorească pentru prima dată cu trenul, de la Budapesta pînă la Viena. În jurnal descrie vizitele făcute la «castelele imperiale din burg», «pieţe publice şi stabilimente de petrecere», «monumente comemorative», vorbeşte apoi, strict informativ, despre operele de artă din galeria Belvedere... Tot sub aspect documentar sînt prezentate edificii publice, împrejurări şi evenimente istorice, referitoare la arhitectură, războaiele napoleoniene, muzică, viaţa socială... Uneori, însă, autorul ia atitudine critică, folosind notaţii lapidare şi aluzii, ca în observarea că ţăranii bavarezi «lucrau cu cantilena şi rîsul pe buze, iar nu ca pe la noi sub biciul dorobanţilor».

Dar nu prin acest jurnal de călătorie, ori prin calitatea de compozitor (autor al melodiei **La rîul Vavilonului),** mai recent descoperită, înscrie el o pagină de început în cultura românească, ci prin activitatea care-l impune ca primul nostru critic muzical competent (deşi printre înaintaşi trebuie amintit în primul rînd Cezar Bolliac — pionier în critica teatrului liric), stăpîn pe cunoştinţe de specialitate bogate şi temeinice (nu degeaba funcţionase el un număr de ani în calitate de «cîntăreţ absolut» la biserica Enei). .

Opera care îl consacră pe N. Filimon în istoria literaturii române este **Ciocoii vechi şi noi,** considerată unanim a fi primul roman românesc realist, realizat la un nivel superior de artă, valoros din toate punctele de vedere, autorul său fiind apreciat drept adevăratul creator al genului. În roman apar şi unele digresiuni: «Muzica şi corografia în timpul lui Caragea» (Cap. XVII), «Teatrul în Ţara Românească» (Cap. XX), sau «Italiana în Algir» (Cap. XXII), care sînt pline de interes nu numai pentru că furnizează relaţii despre moravurile protipendadei, dar şi fiindcă oferă informaţii documentare despre primele încercări dramatice la noi, ceremonialul de curte şi altele.

Prin activitatea şi scrierile lor, Dinicu Golescu şi Nicolae Filimon se situează, deci, în rîndul acelor români luminaţi care au deschis anume porţi spre unele domenii ale cunoaşterii, culturii şi artei.

ÎN OPERA DOCTORULUI VASILE POPP

Născut în anul 1789 în satul Chimitelnic (Cipăeni) de pe Cîmpia Transilvaniei, a făcut studii medii la Tg. Mureş şi Cluj. A urmat apoi studii superioare la Viena unde, în 1817, îşi susţine teza de doctorat în medicină, care se referă la «combaterea abuzurilor» legate de prilejul morţii, făcînd comparaţii cu vechile obiceiuri romane. Lucrarea reprezintă cea dintîi încercare ştiinţifică serioasă în domeniul folclorului românesc şi, în acelaşi timp, un început în domeniul folcloristicii universale.

Dar dr. Vasile Popp va fi preocupat în continuare de abordarea unor domenii necercetate pînă la el. Astfel, în 1821, fiind stabilit la Braşov, tipăreşte broşura **Despre apele minerale de la Arpătac, Bodoc şi Covasna,** cea dintîi lucrare ştiinţifică scrisă de un medic român din Transilvania în limba maternă.

El şi-a cîştigat însă merite şi în istoria literaturii române. Prin prefaţa pe care a scris-o la «Psaltirea» lui Ioan Prale (Braşov, 1827) a devenit, într-un fel, autorul primei încercări de istorie literară română. El va dovedi şi alte preocupări în acest domeniu printr-o nouă lucrare, scrisă la 1838: **Disertaţie despre tipografiile româneşti,** alcătuită pentru «folosul tinerimii rumâne», ca să se afle o dată că «strămoşii noştri n-au fost aşa de neînvăţaţi, ca să nu fi făcut ceva vrednic de ştiinţă». Lucrarea se ocupă de fapt de cărţile ieşite din teascurile tipografiilor şi reprezintă, ca urmare, cea dintîi bibliografie ştiinţifică românească. A fost şi unul din principalii ctitori şi susţinători ai foilor lui George Barijiu, în care el dorea să fie cuprinsă «toată lumea ideilor care se află la literaţii rumînilor». În 1839 a făcut cea dintîi traducere a «Bucolicelor» lui Virgiliu (I—X), tipărită însă după moartea sa.

Pentru valoroasa contribuţie adusă în domeniul literaturii, al folclorului şi al culturii româneşti în general, cărturarul doctor Vasile Popp, patriot luminat, se înscrie printre figurile de frunte ale culturii şi ştiinţei naţionale, şi — după cum spunea Barijiu; «memoria lui trebuie să rămînă păstrată la naţiunea română din generaţiune în generaţiune».

SCRISOAREA MAESTRULUI DE ȘAH

Regina, turele, caii, nebunii
sînt așa cum îi știm,
odată pierduți, nu mai e nimic de făcut.
Dar tu, dragul meu, să ții la pioni:
în fiecare dintre ei
poți avea
ce ți s-a luat mai înainte.

MICROFOILETOANE

de

Vasile BĂRAN

DESCIFRARE

Stătea la umbra copacului stufos și citea o carte cu proverbe. «Să te duci la moară numai atunci cînd plouă» — suna unul și el părea să nu-l înțeleagă. De ce numai cînd plouă? Doar moara nu-i pe apă! Fiindcă într-un fel nu și-l putea explica: adică, pe vreme ploioasă rîul crește, se învolbură și roata morii pune, într-o clipită, pietrele-n mișcare. Dar moara din satul său e ca o uzină, merge cu combustibil, n-are nevoie de apă!

Lumini strălucitoare băteau în frunza arborelui, cîmpia sclipea și el stătea tolănit în iarba mătăsoasă, răsucind proverbul pe o parte și pe alta și punîndu-și mereu întrebarea aceea sfredelitoare: «De ce numai cînd plouă?»

Răspunsul i l-a dat curînd brigadierul:

— Ce-i cu dumneata aici pe-o vreme atît de frumoasă? Ne-așteaptă strînsul grîului! Altfel cînd or să înceapă ploile de toamnă n-o să prea avem ce măcina!

IEȘIRE ÎN LUME

Îmbolnăvindu-i-se șoferul,
directorul o dădu dracului de viață
și se urcă în troleibuz.
O, cîtă lume, de cînd nu mai văzuse el atîta lume!

ANUNȚ

Am spus de-atîtea ori să nu se mai pună în vînzare jucării sub formă de automobile.
Copiii sînt precoci.
N-ați văzut?
Se joacă ce se joacă,
apoi le fură pe-ale părinților

VOIAJ

— Ai fost cu el pe Marte? Așa mai zic și eu voiaj de nuntă! Ia povestește-mi cum arată planeta asta?

— Drept să-ți spun, n-am văzut-o prea bine. Știi cum e el: am stat mai mult pe la bucătărie.

BAR

Cînd un bărbat îți spune «fetița mea»
nu e totdeauna sigur că se va purta cu tine
ca un părinte.

VIZITĂ

În expoziție erau cele mai felurite aparate de uz casnic, dar nu se opreau la ele decît bărbații, uitîndu-se îndelung la vînzătoare.

Femeile studiau autoturismele.

POVESTE

A fost odată un împărat căruia i s-a îmbolnăvit bucătarul.

Și împăratul a murit.

MEDITAȚII

● Pe furnici nu leul le-ngrozește cu puterea lui, ci furnicile mai mari.

● Să nu se creadă că omul care vede dublu ar avea patru ochi.

● Eu n-am mințit decît ca să mă apăr de minciună — spuse mincinosul.

● Cine confundă fericirea cu distracția s-ar putea să nu cunoască niciodată nici una, nici alta.

● Adevărata suferință a omului ar fi să nu sufere niciodată pentru nimeni.

● A face calul neîmblînzit să umble prin pietriș, nu e atît meritul călărețului, cît al potcovarului.

RECUNOAȘTERE

Totdeauna și-a dat seama de greșeală.
Dar, bineînțeles, numai după ce a săvîrșit-o.

SCAUNUL

Obținînd repartizarea, fu dus într-un birou destul de primitor, cu oameni destul de cumsecade, tăcuți și liniștiți, numai că el n-avea scaun.

— Stai și dumneata pe unde poți, i se spuse, și el stătu mai mult în picioare, alergînd de colo colo și rezolvînd o mie de treburi, unele destul de anevoioase, astfel încît, pe la sfîrșitul lunii, primi felicitări chiar din partea directorului.

— Dar omul ăsta n-are scaun! observă directorul, strîngîndu-i mîna și rugîndu-l să ia loc. Cum de nu i s-a făcut rost de-un scaun, cum de-a stat el atîtea zile fără scaun, unde-i administratorul? Să i se aducă imediat un scaun!

Și i se aduse scaunul, un scaun frumos, cu spătar

înalt și dreve plușate, un scaun destul de comod, comod, și el se așează și, din clipa aceea, nu mai făcu nici el nimic.

ZEUL CĂZUT

Vrînd să-și ducă jertfa pîn-la capăt, oamenii îl întrebară pe zeu cum i s-au părut cei doi viței trimiși de ei duminica trecută, gata fripți.

— Destul de buni, le spuse Zeul. Nu uitați că de sărbătorile olimpice e ruga celor zece miei.

Oamenii jertfiră și mieii și-l întrebară iarăși:

— O, Zeule puternic, cum au fost?

— Buni! Acum stropiți cerul și cu-n butoi de vin.

Și tot așa, oamenii comunicau cu Zeul ori de cîte ori erau nevoiți să apeleze la puterea lui fiindcă — uitasem să vă spun — multe lucruri prin locurile acelea ar fi rămas baltă fără ajutorul său. Era un zeu sociabil și fără mofturi: «Îmi dai și tu ce ai!»

Și poate-ar fi și astăzi printre ei, dacă n-ar fi fost zvîrlit de pe munte și dus la galere pentru luare de mită.

COPILUL MINUNE

Băiatul a crescut mare; era mult mai înalt decît mama, iar cu tata vorbea de la egal la egal. Într-o seară a găsit prin casă o vioară și s-a dus în camera lui. Părinții au rămas uluiți: aerul se umplu de sunete!

A doua zi l-au dus la un specialist:

— Ați văzut cum ține vioara? Nici marii maeștri n-o țin așa! În mîna lui, vioara tremură! Dumneavoastră ce ziceți, să-l dăm la vioară?

Uluit și el, specialistul s-a plimbat, mai întîi, îngîndurat prin sală, privindu-l din cînd în cînd pe băiatul în mîinile căruia vioara era, într-adevăr, ca o pasăre mică, mică... Mult prea mică pentru el.

Și i-a privit și pe părinți.

Și i-a sfătuit să-l dea la contrabas.

NAȘUL

M-am nimerit într-o seară la un restaurant. Era un restaurant oarecare dintr-un cartier oarecare, dar mie mi-a apărut, deodată, ca unul din cele mai plăcute și mai apropiate de imaginea ideală a unui restaurant.

Poate că, pentru înțelegerea mai deplină a acelor momente, ar fi potrivit să descriu pe larg întreaga atmosferă, socotesc însă că pot fi crezut și numai dacă voi spune că am fost servit cum n-am mai fost decît o singură dată, într-o împrejurare fericită din viața mea, cînd, la o nuntă, nașul eram eu.

La cafea însă lucrurile au luat o întorsătură neașteptată. Cerînd o cafea, chelnerii s-au izbit cu palmele peste frunte:

— Vasăzică nu e el?

— NU! Nu e el. El nu bea niciodată cafea. Are chiar oroare de cafea.

— Și acum ce facem?

— Cum, adică, ce facem?

— Îi mai ducem cafeaua?

— Cum să i-o mai ducem? Lăsați-l dracului în pace.

Enigma am dezlegat-o mai tîrziu: fusesem confundat cu viitorul responsabil.

SUPERLATIVE COSMICE

● Cel dintîi corp ceresc al sistemului nostru planetar este Soarele. Volumul lui întrece de 1 300 000 ori volumul Pămîntului și de 600 ori suma volumelor celor 10 planete care compun sistemul solar.

● Cea dintîi planetă observată de pămînteni încă din antichitate a fost Venus, numită popular Luceafărul, datorită strălucirii ei deosebite.

● Cea dintîi planetă descoperită prin calcul, în septembrie 1846, a fost Neptun. Masa, orbita și poziția ei la un moment dat au fost determinate de francezul Le Verrier (1811—1877) la cererea căruia astronomul Galle din Berlin a identificat pe bolta cerească noua planetă. Astronomul englez Adams a rezolvat această problemă înaintea lui Le Verrier, dar neîncrederea compatrioților săi a făcut ca meritul descoperirii să-i revină francezului.

● Cea mai mare perioadă cunoscută de rotație în jurul axei, în sistemul solar, o are Mercur — 58,65 zile, iar cea mai mică Jupiter — 9 ore și 50 minute.

● Cea mai depărtată planetă care se rotește în jurul Soarelui este planeta X (n-a fost încă «botezată»), a cărei orbită se află dincolo de orbita lui Pluton. Datorită distanței prea mari care o separă de Pămînt, peste 40 unități astronomice (1.U.A. = 149 600 000 km. — distanța Soare-Terra), caracteristicile ei principale sînt încă incert cunoscute. Mercur este cea mai apropiată planetă de «astrul zilei» — 0,387 U.A.

● Cea mai mare masă (exceptînd Soarele), o are Jupiter, iar cea mai mică Mercur. Jupiter întrece de 317,38 ori masa Pămîntului, în timp ce Mercur reprezintă 0,054 din aceasta.

● Cea mai densă compoziție planetară, măsurată în raport cu apa, o are Venus (5,91 g/cm^3), iar cea mai puțin densă — Saturn (0,71 g/cm^3).

● Cei mai mulți sateliți — 12, are Jupiter, fiind urmat de Saturn — 10 și Uranus — 5.

● Cele mai ciudate planete sînt: Uranus, a cărei mișcare de rotație se face în sens retrograd și Saturn, care prezintă în regiunea ecuatorială inele formate din fragmente solide de toate dimensiunile (de la praf fin la blocuri mari) și gheață.

● Cel mai apropiat sistem planetar de sistemul nostru solar este Alfa Centauri. El se află la 3,9 ani lumină (1 an lumină este distanța parcursă de o rază de lumină care se deplasează în spațiul cosmic timp de un an de zile; într-o secundă lumina parcurge 300 000 km.)

● Cele mai apropiate galaxii de sistemul solar sînt Marele și Micul Nor al lui Magellan. Distanța care ne separă de ele: 140 000—160 000 ani lumină.

DIN NOUA ISTORIE A INSECTICIDELOR

Scria într-o veche carte chineză...

Poate că mulți sînt cei care au ignorat că, în timp ce insecticidele organofosforice își făceau intrarea glorioasă în arena luptei împotriva dăunătorilor, începînd să înlocuiască, prin anii '60, pe cele organoclorurate (DDT și altele), în acest timp deci, laboratoare din mai multe țări (Japonia, Franța, Statele Unite) lucrau intens la altceva. Acest altceva este piretrina. Aflată în atenția cercetătorilor de peste trei decenii, ea e un produs de sinteză care nu face decît să imite o substanță naturală cunoscută și folosită de peste 2000 de ani: praful persan. Acest insecticid natural era obținut dintr-o floare — Chrysantemum pyrethrum — și este menționat într-o carte chineză din primul veac al erei noastre, ca un bun remediu împotriva purecilor, păduchilor, ploșnițelor și altor gîngănii. Dar produsul obținut nu putea fi folosit la infinit. O dată cu dezvoltarea treptată a agriculturii, insecticidul, care reprezintă doar 1,5 la sută din substanța uscată a florii de Chrysantemum, se descompune la lumină și se obține, aproape în totalitate, în numai două țări africane, nu mai putea corespunde cerințelor.

A imita natura nu e un lucru simplu

Așa s-a născut ideea de a-l sintetiza, dar imitarea naturii s-a dovedit și de astă dată un lucru nu tocmai simplu. Și e lesne de înțeles de ce: molecula produsului natural conține nu mai puțin de 144 de principii chimic activi care au fost identificați, dar reproducerea lor la scara sintezei industriale s-a dovedit a fi o aberație. Cu atît mai mult cu cît doar unii dintre ei au un rol în însușirile insecticide ale piretrinei. De aceea, atenția cercetătorilor s-a concentrat asupra acestora și, astfel, în 1969, un chimist elvețian, lucrînd în S.U.A., a reușit să producă aletrina, o substanță înrudită chimic cu piretrina naturală, dar de două ori mai puțin activă decît aceasta. Alți cercetători s-au lansat și ei în competiție și, abia în 1977, o echipă de chimiști englezi, de la faimoasa stațiune de cercetări de la Rothamsted, a reușit să sintetizeze un produs care a căpătat denumirea comercială Decis. El s-a dovedit a fi de o sută de ori mai puternic decît DDT-ul, acționînd exclusiv asupra sistemului nervos al insectelor, chiar și asupra acelora care nu pot fi combătute decît cu doze foarte mari de insecticide sau cu combinații din două-trei asemenea substanțe.

Puterea noului insecticid face ca el să poată fi utilizat în doze extrem de reduse — în medie 12,5 grame la hectar. Orice comparație cu DDT-ul (1 000—2 000 g/ha) cu malathionul (500—1 000 g/ha) etc. devine astfel inutilă. Au dovedit-o cele 1 100 de încercări executate în cîmp, pe 12 000 de loturi experimentale, în 80 de țări, asupra a 45 de culturi și 140 de specii de insecte. În urma acestor încercări, s-a văzut că Decis protejează la fel de bine pomii fructiferi, vița de vie, legumele, cerealele, sfecla, cartoful, arahidele, trestia de zahăr și că marea lui «specialitate» este bumbacul. Specialitate — în sensul că această cultură, care consumă cea mai mare cantitate de insecticide (45 la sută din consumul mondial) este și cea mai expusă atacului dăunătorilor. Se afirmă că în Statele Unite jumătate din recolta de bumbac se pierde din această cauză, iar în unele țări din Africa apuseană — 80 la sută. În plus, încercările au arătat că administrarea noului produs are o influență favorabilă asupra producției, deoarece accelerează simțitor ciclul înflorire-fructificare-maturare.

A detecta 60 de părți la un miliard

Bineînțeles se pune întrebarea: Decis-ul este sau nu poluant? Cercetătorii stațiunii Rothamsted afirmă că și-au pus această problemă de la bun început de vreme ce, astăzi, nici un insecticid nu are viitor dacă, pe lîngă însușirile specifice nu se dovedește a fi nedăunător omului și mediului înconjurător. Sub acest aspect, experiențele au arătat că, în timp ce DDT-ul este de 11 ori mai puțin toxic pentru șobolan decît pentru muscă, noul produs este — în aceeași comparație — de 5 320 de ori mai puțin toxic. Pe de altă parte, el nu se acumulează, deoarece sub efectul luminii și al oxigenului se degradează. Analizele reziduurilor au arătat nivele de 60 de părți la un miliard și este pentru prima oară că reziduurile unui insecticid se măsoară cu un asemenea ordin de mărimi. Totodată, alte analize au relevat că în nici unul din cazuri nu au fost detectate reziduuri în fructe (substanța nu poate străbate țesuturile superficiale) și nici în organismul animalelor cu sînge cald care au consumat plante tratate cu Decis. Produsul este însă toxic pentru albine și alte insecte polenizatoare și foarte toxic pentru pești. Dar, se pare că după administrarea insecticidului pe sol el nu poate ajunge nici în apele curgătoare, nici în pînza freatică, pentru că se degradează foarte repede. Sub rezerva prudenței pe care o impun aceste dezavantaje, creatorii Decis-ului îi prevestesc un viitor strălucit, iar fabricanții lui merg chiar pînă la a afirma că el reprezintă o eră nouă în istoria insecticidelor. Fără îndoială, anii ce vin ne vor arăta dacă lucrurile stau așa sau nu.

UMOR

— Ce diferență este între ghilotină și alcool?
— Nu știu.
— Amîndouă îți pierd capul.

— Dacă doriți să slăbiți, mîncați carne slabă, pîine prăjită și fructe.
— Înainte sau după mese?

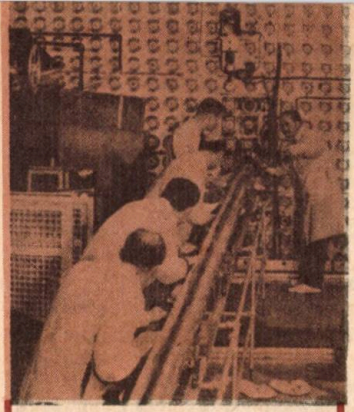

Reactor cu uraniu natural pentru activarea probelor în criminalistică

ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA DELICVENȚEI

DETECTIVI ÎN HALATE ALBE

Același text al unui document falsificat văzut la lumină obișnuită (stînga) și în radiație ultravioletă

Dacă celebrul Sherlock Holmes, prototipul detectivului infailibil, ar fi trăit în zilele noastre, mai mult ca sigur că ar fi renunțat la lupa prin care privea la fiecare fir de praf și și-ar fi procurat o cameră holografică, realizată recent în patria sa, Anglia. Această instalație — cu care se obțin imagini tridimensionale cu ajutorul laserului — permite să se vadă ceea ce nici un ochi, nici un aparat fotografic nu înregistrează: urma imperceptibilă a unor pași pe un covor moale, chiar la cîteva ore după ce o persoană a trecut pe acolo. Cum? Pe o singură placă se fac 2 holograme (la 15—20 minute una de alta) ale aceleiași porțiuni de covor. Imaginea în relief obținută arată dacă a trecut pe acolo cineva și cam cu cît timp în urmă. Explicația: covorul păstrează urma invizibilă a călcăturii, care își revine treptat. Holograma fixează această mișcare a fibrelor, chiar dacă ele se deplasează în răstimpul dintre cele 2 «fotografii» doar cu o miime de milimetru...

Știința împotriva delicvenței

Camera holografică este doar unul din cele mai noi aparate care îmbogățesc continuu arsenalul celor ce luptă împotriva infracțiunii. Nu este întîmplător faptul că se fac atîtea eforturi în această bătălie: în lumea capitalului, delincvența a devenit o plagă ce se întinde mereu. Cauzele sînt multiple și ele rezidă, în principal, în condițiile economice care generează inechitatea socială.

Pentru a sprijini lupta împotriva infracțiunii, ce se întinde ca o pată de ulei purtată de valurile mării, oamenii de știință nu precupețesc nici eforturile, nici imaginația. Astăzi, activitatea celor ce investighează un act împotriva legii se desfășoară aproape mai mult în laborator, decît pe teren. Detectivul modern a îmbrăcat halatul alb al cercetătorului. Începuturile acestei conlucrări datează de pe la sfîrșitul secolului trecut, mai ales atunci cînd s-a constatat caracterul irepetabil al amprentelor digitale. Dactiloscopia a devenit, cu timpul, o adevărată știință dotată cu mijloace electronice de triat amprente, iar în colaborare cu chimia a creat substanțe ce pun în evidență o urmă lăsată de un deget chiar și pe materialele moi (textile), despre care se credea că nu reține asemenea «amintiri».

Dar nu numai «desenul» de pe pielea degetelor este irepetabil de la un om la altul. Un medic japonez a elaborat un studiu care dovedește că aceeași particularitate o au și forma buzelor, iar în S.U.A. s-a constatat că sîngele — la o analiză foarte fină — apare la fel de individualizat. Însușiri similare mai au vocea omenească (în R.F.G. se alcătuiesc fișiere de «amprente» vocale), precum și mirosul imperceptibil, urma odorologică pe care fiecare om o lasă prin locurile pe unde trece. Pentru ca toate aceste amprente să devină un instrument eficient în lupta contra delincvenței, este însă nevoie ca ele să fie stocate în număr cît mai mare și — mai ales — regăsite, la nevoie, extrem de rapid. Or, această operație este în stare să o facă doar computerul. De aceea, în multe țări, mașina electronică, cu memoria ei ce nu dă greș, a intrat în arsenalul poliției, înmagazinînd tot ceea ce se cunoaște despre diverșii infractori, de la amprente, pînă la descrierea «stilului» în care aceștia operează. Devenind un ajutor prețios al detectivilor, ordinatorului i se încredințează spre memorare și comparare caracteristicile zgomotelor fiecărui tip de motor auto, datele codificate privind diverse opere de artă posibile

de a fi falsificate (trăsăturile de penel specifice respectivului pictor, compoziția vopselelor, numărul de fibre din țesătura pînzei ș.a.) sau diverse activități, cum e cea de expertiză a scrisului etc. Tot electronica a mai dăruit, între multe altele, anchetatorilor aparatul «Validor» care — analizînd cu un cap magnetic oxizii de fier din cernelurile folosite la tipărirea banilor — îi depistează pe cei falsi, precum și ingenioasa instalație disimulată într-un pachet de bancnote, care dă alarma printr-un minuscul radio, indicînd astfel locul unde se află cei ce au jefuit banca.

O contribuție importantă la completarea mijloacelor de luptă împotriva criminalității o aduc fizica și chimia. Zeci, sute de metode ultrasensibile de analiză ajută la punerea în evidență chiar și a celor mai fine urme lăsate de criminal. Un praf luminofor presărat peste obiectele cu care a umblat hoțul și iradiat cu raze ultraviolete scoate la lumină cele mai fine detalii de pe mănușile cu care a «lucrat» acesta. Aceleași radiații sînt astăzi larg folosite și la identificarea documentelor falsificate. Chimiștii canadieni au creat o cerneală specială de tipar, care își schimbă culoarea cînd e privită din unghiuri diferite: folosită la tipăritul bancnotelor, acestea vor fi mult mai greu de falsificat. Analiza microcolorimetrică a unui fir de păr (singurul «corp delict» lăsat de bandiții care au spart o mare bancă americană) a dus la identificarea unui infractor și de aici — la prinderea întregii bande. Pînă nu de mult, verificarea gloanțelor pentru a se ști din ce armă au fost trase se făcea anevoie, la microscop; acum se utilizează un profilograf care «pipăie» microrelieful proiectilului și îl desenează pe o curbă de sute de ori mai mare. Un cercetător american a găsit pînă și o metodă de depistare a urmelor (cantități infinitesimale de metal) lăsate pe sol de un glonț ce a trecut deasupra, putîndu-se astfel stabili poziția criminalului și a victimei, chiar în absența acestora sau a unor corpuri delicte. Un polimer special, creat de specialiștii sovietici, dacă e introdus într-o rană produsă de un cuțit, redă cu maximum de precizie profilul armei. Cu cîțiva ani în urmă, ochiul și experiența expertului erau singurele mijloace pentru a se stabili autenticitatea unei opere de artă; acum se folosesc metode moderne ca microscopia optică, radiocristalografia, spectrometria fluorescenței x și a emisiei în ultraviolet, dozajul izotopului carbon-14 etc. De altfel, tehnicile fizicii nucleare (în special activarea cu neutroni) își găsesc utilizare în descoperirea urmelor de otravă dintr-un cadavru sau a amprentelor prea slabe pentru a fi puse în evidență pe altă cale. La fel, analiza spectrală cu laser permite identificarea unor particule a căror dimensiune este de ordinul cîtorva molecule.

E mai util să previi

În același timp, știința și tehnica modernă pun la îndemîna oamenilor și o serie de mijloace (e drept, cam costisitoare), menite să-i împiedice pe infractori să acționeze. Parafrazînd o cunoscută aserțiune utilizată de medici, putem spune că e mai util să previi fărădelegea, decît să-i prinzi pe delincvenți. Filiala elvețiană a unei bănci din S.U.A. a introdus o carte de identitate care conține o hologramă cu codul individual al depunătorului: ea este mai sigură ca orice semnătură, căci nu poate fi falsificată. O companie japoneză a pus la punct un sistem automat pentru efectuarea operațiunilor bancare (depuneri, plăți etc.), care semnalizează sonor orice încercare de fraudă. Unele magazine din Elveția utilizează un fel de timbre care se lipesc pe mărfuri, iar la casă sînt îndepărtate: dacă cineva «uită» să treacă pe acolo și ajunge la ieșire, se declanșează un sistem de alarmă. În Franța s-au proiectat echipamente semnalizatoare, chiar un fel de radar individual ce sesizează orice prezență într-o încăpere. S-au pus în vînzare și o mare varietate de zăvoare, broaște, chei electronice sau magnetice care reacționează la cea mai mică tentativă de spargere. Astfel, o firmă franceză oferă cumpărătorilor o broască și o cheie dotate cu un sistem de 7 orificii în care se pot introduce magneți. Prin combinarea acestora se pot face 15 milioane de variante, ceea ce înseamnă că, practic, orice exemplar este irepetabil.

Desigur e bine că se folosesc cele mai moderne mijloace pentru prevenirea infracțiunilor, dar — după opinia a numeroși sociologi, criminaliști, juriști — cea mai eficientă profilaxie a delincvenței ar consta în eradicarea cauzelor economice și sociale care o generează.

Dan LĂZĂRESCU

(Urmare din pag. 73)

față de circa 10 ha, conservată grație climatului umed și blînd al depresiunii. În prima duminică a lunii mai, cînd liliacul este înflorit, se organizează aici o sărbătoare populară de veche tradiție, la care participă locuitorii satelor și orașelor din împrejurimi. Cu acest prilej sînt prezentate cîntece, dansuri și costume populare, într-un autentic festival, încîntător și prin parfumul diafan al florilor de liliac. În apropiere poate fi admirat alt monument al naturii — podul natural de la Zătonul, lung de 61 m, un fragment din plafonul unei peșteri din care o parte s-a prăbușit. Este singurul pod natural din țara noastră, peste care trece o șosea. Bolta podului are deschiderea de 26,8 m și înălțimea de 9,7 m. Lîngă lacul de acumulare Zăton se găsesc 7 mori de apă, ingenioase construcții populare din lemn, în stare de funcționare.

În sfîrșit, lista unora dintre plantele de mare excepție din flora patriei noastre — și uneori a întregii planete — trebuie să cuprindă și mențiunea că în județul Suceava, pe muntele Pietrosul Broștenilor, dincolo de limita pădurii, la altitudinea de 1600—1700 m, în zona Pietrosul Bogolin poate fi întîlnită composita endemică **Pietrosia levitomentosa**, plantă unică în lume.

Iată atîtea frumuseți pe care sîntem datori să le ocrotim pentru a ne bucura de ele, noi și urmașii noștri.

OMUL - CARE - SPARGE - GHEAȚA

FOILETON

...Zarvă mare la sediul cooperativei de consum comunale. Venit într-o deplasare-fulger, după o trecere în fugă prin cîteva birouri, tovarășul Pandele (de la uniunea județeană!) propune convocarea unei adunări-fulger (pe care trebuie s-o raporteze urgent). «Propune» este numai un fel de a zice;

— Responsabilul grupei sindicale să asigure mobilizarea, iar vicepreședintele cooperativei asigură ordinea de zi! — La punctul unu, ce spuneți de o informare a comisiei de cenzori? — îi sclipi prompt mintea vicelui. — E bine! — Și la punctul doi băgăm discuții... — E bine!

...După citirea informării, plină de cifre și bilanțuri (alcătuită, de fapt, la cererea Băncii...), președintele prezidiului, tovarășul Pandele, desigur, anunță surîzător adunarea că... ce-a fost mai greu a trecut... urmează discuții orientate pe... și pe..., materialul prezentat a fost cam... așa și așa... și: poftiți tovarăși, vă rog să vă înscrieți! Dar foarte greu se înscriu cooperatorii la discuții «pe marginea» unui astfel de material.

În sală se așternu o tăcere grea, frizeri și vînzători, croitori și depanatori se foiră, tușiră... Noroc că tovarășul Pandele se pricepe la «chestii d-astea». După o scurtă așteptare inutilă, trase aer în piept și-i dădu drumul:

— Hai, tovarăși, cine sparge gheața, ca să zic așa? (teribil de grea, chestia cu afurisita asta de gheață...) Durează prea mult și eu am tren la 6... Lăsînd gluma la o parte, în funcție de cum vă grăbiți terminăm mai repede ședința și plecăm fiecare la trenul lui... Nimeni? Cei vizați direct să-și facă autocritica! Hai tovarăși, înscrieți-vă la cuvînt fără a mai fi nevoie să spargem gheața!

Își trase puțin sufletul, apoi continuă ușor iritat: — Nu sînt probleme de ridicat?... nu e nimic de spus cu cenzorii? A, în sfîrșit iată că se înscrie... cum-vă-numiți-Mai-Tare? Murmur general, în timp ce numele «Petrache Ion», cunoscut de toți ca unul care flecărește vrute și nevrute (Omul-care-Sparge-Gheața în anumite ședințe) este trecut în procesul verbal. — Ei, altcineva? — se aude, tenace, vocea tovarășului Pandele. Nimeni? Eu zic să lăsăm lista deschisă. Tovarășul ...ăăă ...care a spart gheața, cum s-ar spune...

Spre ghinionul său, neștiutorul președinte al prezidiului îi aruncă o privire radioasă și încurajatoare tovarășului Petrache și-i dă cuvîntul.

— Tovarăși, eu am vrut să mă înscriu ceva mai încolo, că nu m-am gîndit la toate pe care vreau să le spun (după această scuză dibace, Petrache își va uimi apoi asistența cu deosebita lui logoree...) Și poate e unii tovarăși care are probleme mai grele de ridicat, da am și eu o problemă tehnică de care vreau să mă leg aici (se poate «lega» de orice, ce mai încoace și-ncolo!) Am ascultat cu toții materialul prezentat și, așa cum spunea și tovarășu-Pandele-de-la județ, el e așa și-așa, adică e bine făcut, se vede munca, da mai are și lipsuri. E drept, nu prea mari, da are. Are dreptate tovarășu-Pandele-de-la-județ cînd spune că n-are nume concrete, fiindcă noi, cînd e cazu să dăm nume concrete, noi nu dăm, asta e! Tovarăși, eu aș vrea să mă leg de vreo șase-șapte probleme diverse (ce v-am spus, e multilateral!) E drept mai greșește unii, da se ia măsuri. Conducerea noastră e vigilentă, adică tovarășu vice, care e de față... da și eu sînt atent...

— Cazuri concrete, tovarășu... — îi aminti președintele prezidiului.

— Asta e! tocmai vreau să zic!, că unii stă prost cu disciplina, da e pedepsiți, tovarășu Pandele, să nu credeți că la noi... Poftiți?... Păi adunării îi spun, cu ea vorbesc. Tovarăși, rezultatele noastre e bune, da puteau fi și mai mari! Tovarășu vice, aici de față, mă știe... și are toată dreptatea cînd zice: dați-i zor!, că unii lucrători stă prost cu disciplina, da se știe ei și singuri! Eu sînt atent, tovarășu vice mă știe... Tovarăși, acum vreau să-mi fac și eu autocritica... hm... că mai am și eu niște lipsuri în muncă, însă caut să mi le îndrept mereu. Cum ziceam, are toată dreptatea și tovarășu Pandele, cînd spune că materialul e bun, da putea să fie și mai bun. Tovarăși, aș vrea să mă mai leg de o problemă, adică să aduc tovarășului Ilie Păgubitu o critică serioasă. Poate nu știe toți tovarășii, da eu am avut cu el o discuție, adică ne-am luat la ceartă și pe urmă era să ne și batem, pe motivul că...

În continuare, Petrache întreținu amical asistența cu descrierea amănunțită a interesantului incident petrecut între el și Ilie Păgubitu: ce i-a zis acesta, ce i-a răspuns el ș.a., încît, exasperat, tovarășul Pandele îl întrerupse iar, cerîndu-i să discute «pe marginea ordinei de zi».

— Ordinea de zi e bună continuă netulburat vorbitorul, da eu m-am enervat atîta pe tovarășu Ilie, încît era să mă păgu...

— Parcă aveați și alte probleme de ridicat... — interveni tovarășul Pandele.

— Am tovarășe, că eu pot să ridic... acum aș vrea să mă leg de ușa de la intrare. După cum știe toți tovarășii, nimeni n-o închide!, nimeni-nimerica, afară de conducere, sigur, da restul tovarășilor nu închide ușa... ori, dacă n-o închide, intră aeru rece și frigu, ș-atunci ce se-ntîmplă? hm? Eu ridic problema fiindcă ușa d-asta e făcută, să stea închisă, nu vraiște...

— Dar a trecut o jumătate de oră și n-ați ridicat încă problemele econo...

— Alea e altceva. Da ușa de la intrare e fața instituției și...

— Las-o naibii de ușă, nea Petrache, că ne-ai împuiat capul cu ea! — tună din prezidiu vocea zidarului Mihai Clonaru.

— Păi, dacă e așa — făcu nehotărît Petrache — știți, eu n-aș vrea să acaparez toate discuțiile. Eu închei aici și îmi iau angajamentu să muncesc mai...

— Dar în ce secție lucrați? — deveni curios Pandele.

— ...să muncesc mai bine pă viitor. Sînt portar eu stau la intrare și d-aia vă spuneam de problema ușii, că de ce...

Consternată, adunarea, obligată să înghită în continuare palavrele lui Petrache, care ridica cu vigoare re-

innoită problema uşii, îl privea acuzator pe imprudentul Pandele. Nefericit, acesta observă, totuşi, o mînă ridicată salvator, a cuiva care cerea cuvîntul. I-l dădu imediat şi, în timp ce Petrache se aşeza, cam nemulţumit, îi şopti lui Clonaru, cu o privire temătoare spre sală: — mai aveţi şi alţii ca ăsta?

— Chiar cel care s-a înscris acum! — mormăi înciudat zidarul. Şi mai sînt vreo doi... drăcia dra... uite-i că ridică mîna... Tovarăşe Pandele, da ce-i cu dumneavoastră? Vă e rău? E ceva grav, de la inimă?

— De la ulcer — icni bietul Pandele. Am o criză... Nu ştiu cum se-ntîmplă, dar în adunările mele fulger, întîlnesc de obicei palavragii d-ăştia, care mă fac să pierd trenul! Dar mă descurc eu. Anunţă o pauză şi cheamă conducerea la mine...

Şi astfel, prin înscrierea la cuvînt, în ordinea funcţiei, a vicepreşedintelui, contabilului şef, responsabililor de secţii ş.a. adunarea-fulger a cooperativei a fost terminată în timpul minim necesar pînă la tren. Performanţă-fulger, evident, datorată în întregime vechiului ulcer al tovarăşului Pandele, deosebit de alergic la sedinţele fulger convocate în deplasările sale fulger.

EMIL GENESCU

DIN LUMEA CELOR CARE NU CUVÎNTĂ

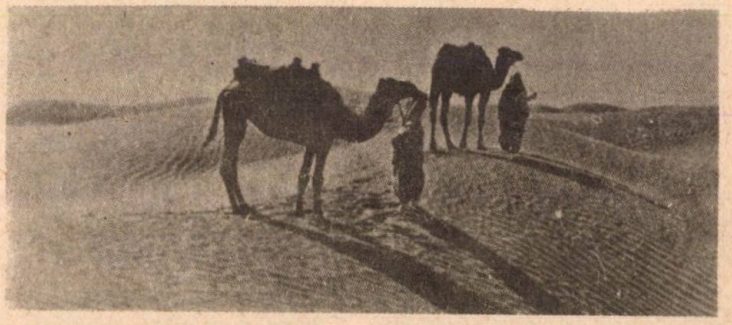

CĂMILA. Chiar şi în epoca noastră, cînd tehnica a pătruns peste tot, cămila continuă să fie încă de neînlocuit din funcţia ei de «corabie a deşertului». Pentru a le afla comportamentul în viaţa de toate zilele, o echipă de oameni de ştiinţă trimişi de U.N.E.S.C.O. a studiat cîteva colonii de cămile, timp de trei ani, în Algeria. Rezultatele cercetărilor au dus la confirmarea unor credinţe şi la infirmarea altora, privind viaţa acestor atît de utile animale. S-a aflat astfel, între altele, că o cămilă poate răbda de sete timp de 17 zile, în care perioadă pierde o treime din greutatea sa. După acest post, ea bea dintr-odată, în 7—8 minute, pînă la 104 litri de apă. La trei zile după adăpare în stomacul cămilei nu se mai găseşte apă, şi nici în cocoaşe. Deci presupusele «pungi» pentru păstrarea apei în corpul cămilei, nu există. Cum se explică atunci rezistenţa cămilei la sete? Acest animal este singurul cunoscut care are facultatea de a-şi regla temperatura corpului spre a o aduce aproape de mediul înconjurător: dimineaţa temperatura cămilei este de 34 de grade, iar la amiază de 41 de grade. Totodată îşi reglează şi eliminarea urinei: 7 litri pe zi, cînd bea apă normal, şi numai 500 de grame cînd suferă de sete. Concluzia: după adăpare, apa se răspîndeşte uniform în corpul cămilei şi se pierde treptat: 104 litri în 17 zile.

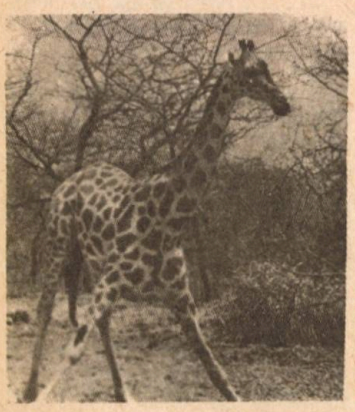

GIRAFA. A fost cercetată ştiinţific şi funcţia organică a girafei. În timpul odihnei, inima acestui animal bate de 30 de ori pe minut, iar în mers, alergată de duşmani, de 180 de ori pe minut. Dar tensiunea arterială? La nivelul inimii este, în mod normal, de 28/4, iar la creier numai 13/7. Cînd girafa coboară însă capul — cam 5 metri — pentru a bea apă, tensiunea creşte brusc la 32/17. Cum de nu face congestie? Cercetătorii au ajuns la constatarea că girafa dispune de un sistem special de reglare a tensiunii arteriale, sistem care funcţionează cu precizie la cele mai mici schimbări ale poziţiei capului. Girafa poate alerga cu 90 de km pe oră; dar numai două minute — tocmai pentru ca sistemul acesta de autoreglare a tensiunii să nu fie perturbat. Şi vînătorii cunosc acest secret, deci prind uşor girafele, alergîndu-le cu automobilele numai cîteva minute.

ELEFANŢII. Sînt foarte sensibili la zgomotele înconjurătoare. Constatarea a fost verificată de curînd, la grădina zoologică din Londra. Doi elefanţi tineri, aduşi din pădurile Asiei, dădeau permanent semne de nervozitate, părînd inadaptabili noii vieţi impuse de captivitate.

Pînă la urmă s-a aflat adevărata cauză: bietele animale nu puteau suporta zgomotele înconjurătoare. Şi s-a găsit şi remediul necesar. Celor doi elefanţi li s-au pus căşti pe urechi şi nervozitatea le-a dispărut.

FURNICARUL Trăieşte în America de Sud. Face parte din familia mamiferelor. Se hrăneşte numai cu furnici. Cum le prinde? Se apropie liniştit de muşuroi, sapă cu labele din faţă o groapă adîncă de 20—30 de centimetri, şi-şi vîră în această «farfurie», botul său lung, în formă de morcov. Apoi scoate limba, pe care o plimbă printre furnicile învălmăşite de spaimă şi începe masa, care durează ceva mai puţin de o jumătate de oră — pînă cînd se termină tot ce a fost viu în muşuroi. Furnicarul este «îmbrăcat» cu o blană formată din trei culori: maro-castaniu, alb şi negru. Aceste culori sînt atît de bine separate între ele, încît animalul, privit cu atenţie, pare «montat» din mai multe piese distincte: capul şi picioarele din spate, maro; picioarele din faţă, albe, gîtul şi burta, negre.

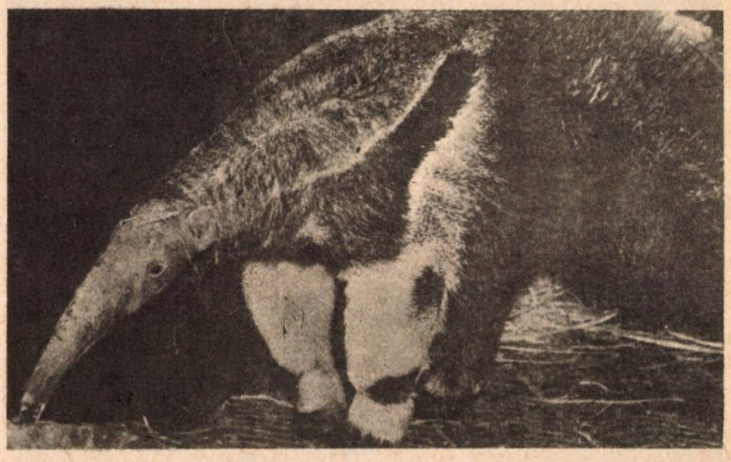

BROAŞTELE Există o specie de broască mută şi obeză, care trăieşte numai în apele lacului Titicaca, din Munţii Cordilieri. Lacul acesta, care are o suprafaţă de 8 340 de km² şi o adîncime de 300 de metri, adăposteşte mai mult de un miliard de astfel de broaşte. Cifra a fost estimată de mai mulţi cercetători, între care şi de francezul Cousteau. Broaştele mute n-au plămîni şi respiră prin vasele capilare ale pielei.

CRABII. Dacă broaştele obeze au «ţara» lor — lacul Titicaca, iată că există şi o insulă «proprietatea» crabilor. Insula se numeşte Clipperton şi se află în Oceanul Pacific. Are 1,76 km² suprafaţă. Nu locuieşte pe ea nici un om, fiind foarte aglomerată — are 11 000 000 de «băştinaşi»; nişte crabi mari, lungi de 6—7 centimetri, care-şi apără «ţara» cu înverşunare, fiind înarmaţi cu foarfeci puternici, tăioşi. O expediţie ştiinţifică franceză, instalată acolo pentru cercetări meteorologice, a fost nevoită să plece după cîteva zile, neputîndu-se apăra în nici un fel de atacurile vitejeşti ale «localnicilor»

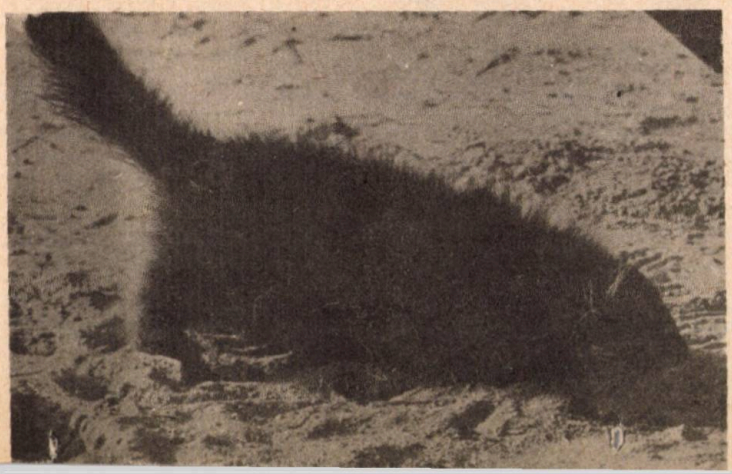

VIZONUL Este originar din America de Nord, dar în ultimii treizeci de ani a devenit şi european. Bietul de el, din cauza frumoasei blăni pe care o are, este crescut în mii de exemplare şi apoi sacrificat. Cele mai multe creşcătorii de vizoni sînt în Danemarca — peste trei mii. Acestea dau pe piaţa europeană aproape 800 000 de blăni de vizon. Îşi dă el blana, pînă la urmă, dar cît timp este în viaţă, în cuştile creşcătoriilor, vizonul pretinde o hrană de mare calitate: pîine albă amestecată cu lapte şi peşte, cu ulei de balenă şi cu cinci, şase feluri de vitamine.

ANTILOPA. Acest frumos și blînd animal are invitați la masă șapte «persoane». Sînt șapte păsări din specia numită loriot, care trăiesc mai ales în Africa. Antilopa pare foarte mulțumită de «invitatele» ei, care o ciugulesc pe spate, pe burtă, pe gît și pe cap, scăpînd-o astfel de nesuferitele insecte care nu-i dau pace nici ziua, nici noaptea. Cercetătorii au stabilit că pasărea loriot este singura din lume care trăiește aproape exclusiv din acest fel de deparazitare, iar antilopa este animalul lor favorit.

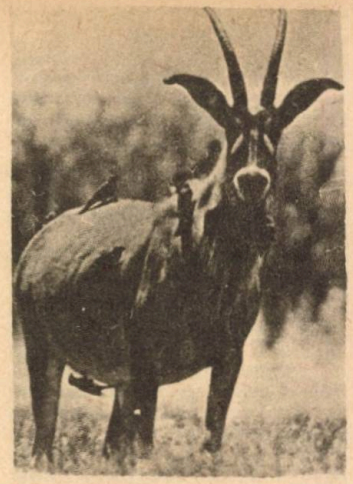

VACILE SFINTE. În India mai dăinuie încă străvechea credință că vacile sînt sfinte și ca atare trebuie respectate, îngrijite și lăsate libere, pretutindeni. Acum zece ani, numărul vacilor «sfinte» de pe întregul teritoriu al Indiei era estimat la circa 40 000 000, multe dintre ele rătăcind chiar și prin marile orașe — așa cum le vedem în fotografie, la Calcuta. Situația aceasta a început să se schimbe, din anul 1975, cînd administrația marilor orașe a îndrăznit — cu toate protestele locuitorilor — să ia măsuri împotriva nesăbuitei credințe, interzicînd «domicilierea vacilor sfinte în perimetrele urbanistice». Numai din orașul Delhi au fost evacuate 50 000 de vaci, care au primit «domicilii» noi: la fermele de stat din împrejurimi.

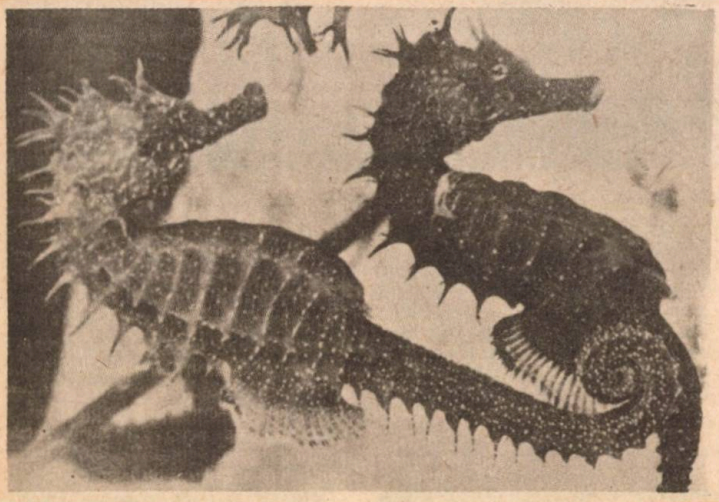

CĂLUȚII DE MARE. Sînt foarte drăgălași și grațioși. Cel mai mare e cam de o șchioapă — are 15 centimetri lungime. Această ființă stranie mai constituie o enigmă pentru cercetători. I se spune căluț de mare pentru că are un cap chiar ca de cal — după cum se vede în fotografie. Singura lui armă de apărare împotriva dușmanilor este camuflajul; ia culoarea nisipului în care se ascunde. Nu trăiește mai mult de trei ani. Se înmulțește prin ouă, pe care le clocește masculul, în «buzunarul» de sub burtă. Trăiește din pescuit, tatăl familiei stînd permanent cu limba scoasă, pe care o folosește ca undiță. Și ce mîncăcioși sînt căluții de mare! Fiecare înghite, zilnic, cîteva mii de larve de crevete.

CASTORII. Pentru stabilirea traseului unui baraj sînt folosite astăzi aparate de măsurat și de calculat destul de complexe. Un astfel de traseu a fost definitivat, anii trecuți, de un institut de proiectare din Wisconsin (S.U.A.) și lucrarea a fost executată. Pe toată lungimea construcției au fost descoperite — spre surprinderea generală — urme certe de activitate a castorilor, stabilite ca avînd o vechime de aproape trei mii de ani. Deci, fără aparate speciale, bravii castori de acum trei milenii și-au construit, în regiunea respectivă, barajul de care au avut nevoie. Castorii sînt prin urmare cei mai iscusiți proiectanți

MATERNITATEA. Cîte zile ține sarcina la animale? Iată zece exemple: Șoricioaica — 30 de zile; Iepuroaica de casă — 30; Șobolanca — 30; Pisica — 60; Scroafa — 130; Oaia — 160; Capra — 150; Vaca — 330; Bivolița — 335; Măgărița — 365. Termenele sînt maxime, sarcina la fiecare dintre aceste animale putînd fi mai mică de la 8 pînă la 30 de zile.

MAMA NOASTRĂ NATURA

Deși despre plantele medicinale — denumiri, caracteristici, moduri de preparare și de folosire etc. — am scris aproape în fiecare din edițiile precedente ale almanahului nostru, totuși, printr-un mare număr de scrisori ni se solicită să publicăm în continuare texte la temă. Firește, nu este vorba de a repeta ceea ce am publicat, ci de a prezenta alte aspecte privind plantele medicinale. Interesul cititorilor este justificat, tema respectivă fiind aproape inepuizabilă, iar cunoașterea modului de recoltare, preparare etc. a acestor plante prezintă un incontestabil folos.

În grupajul care urmează, prezentăm un număr destul de mare de plante care sînt indicate pentru utilizare în **boli ale aparatului respirator și ale aparatului digestiv.**

BOLI ALE APARATULUI RESPIRATOR

Anason (Pimpinella anisum L): se recoltează fructele.

Uleiul volatil extras din fructele de anason se elimină din organism prin aparatul respirator, prin căile urinare și prin tubul digestiv. Se utilizează ca expectorant care acționează asupra epiteliului ce căptușește traheea și arborele bronșic stimulînd mișcările ciliilor (efect secretomotric); la aceasta se adaugă și efectul antibacterian. Fructele de anason intră în compoziția unor ceaiuri pectorale. Mai sînt utilizate la prepararea unor lichioruri, ca aromatizant în cofetărie, condiment alimentar și la fabricarea unor bomboane medicinale indicate în faringite.

Busuioc (Ocimum basilicum). Infuzia preparată din flori și frunze calmează tusea convulsivă incipientă și ușurează digestia. Parfumul plantei proaspete oprește sughițul.

Cimbrișor, cimbru de cîmp (Thymus serpyllum L): se recoltează părțile aeriene. Produsul se folosește sub formă de infuzie ca expectorant și antiseptic la nivelul căilor respiratorii. Grație calităților sale spasmolitice, bronhodilatatoare, este utilizat și în tusea convulsivă și astm bronșic.

Cimbru de cultură, lămîioară (Thymus vulgaris L): se recoltează părțile aeriene. Uleiul volatil pe care-l conține este administrat sub formă de aerosol, sau ca extract alcoolic intern în bronșită, tuse și tuse convulsivă, amestecat cu scaiul vînăt. Ceaiul de cimbru este un calmant al tusei. Se prepară prin opărirea unei linguriță de produs uscat cu 200 ml apă: se consumă în doze repetate. Cimbrul este folosit și în calitate de condiment în alimentație, iar uleiul volatil în cosmetică și loțiuni cu efect antiseptic.

Ciucin alb, ipcărige (Gysophila paniculata L): se recoltează rădăcinile. Este folosit ca expectorant sub forma unui decoct, care se obține din 2,5 g produs uscat fiert cu 200 ml apă. Se îndulcește cu miere și se administrează în bronșite cronice la adulți cîte o linguriță la fiecare două ore; la copii cîte o linguriță la trei ore. Rădăcinile de ciucin sînt folosite și la prepararea halvalei și halviței.

Ciuboțica cucului (Primula officinalis (L) Mill): se recoltează rizomii cu rădăcini. Frunzele (recoltate înainte de maturarea fructelor) sînt bogate în vitamina C. Rizomii cu rădăcini constituie unul din cei mai valoroși produși folosiți în țara noastră ca expectorant în bronșite și alte inflamații ale căilor respiratorii. Pot fi utilizate și florile, în amestec cu alte produse. Un decoct din rizomi cu rădăcini se prepară astfel: 6 g produs uscat, plus un gram bicarbonat de sodiu (pentru mărirea solubilității saponozidelor acide) se fierb în 200 ml apă. Se administrează cîte o lingură la fiecare două ore. Se poate asocia cu fructe de anason sau de fenicul.

Coada șoricelului (Achillea millefolium L.) are proprietăți tonice și astringente: oprește hemoragiile. Sucul plantei proaspete oprește hemoptizia și contribuie la vindecarea rănilor recente ale pielii. Are și efect febrifug. Macerată în bere, ajută la vindecarea crăpăturilor pielii.

Iarba mare, oman (Inula helenium): se recoltează toamna rizomul cu rădăcinile, care sînt folosite în calitate de produs expectorant și ușor spasmolitic în

bronșite și tuse. Inulina pe care o conține și fructoza obținută prin hidroliza ei, sînt glucide tolerate de diabetici. Uleiul volatil prezintă acțiune antihelmintică. Florile sînt utilizate pentru obținerea unor preparate folosite în tulburări de adaptare la întuneric.

Laur păros și respectiv Ciumăfaie (Datura innoxia Mill et Datura stramonium L); se recoltează iarba și respectiv, frunzele cu pețiol. Frunzele de ciumăfaie intră în compoziția «țigărilor antiasmatice», care se fumează înainte sau în timpul crizelor. Fumul, ca și cel produs de arderea frunzelor de mătrăgună, mărește volumul respirator, acționează favorabil asupra spasmului bronșic, micșorînd în același timp secreția. În unele cazuri, frunzele de ciumăfaie se îmbibă cu o soluție de azotat de potasiu, după care se usucă (uneori se amestecă și cu alte produse), apoi se așează pe o farfurie și li se dă foc pentru ca fumul acestui «tutun» să fie aspirat. Fumul conține alcaloizi puternic activi.

Lămîi (Citrus limonum.). Datorită conținutului ridicat în vitamina C, zeama fructelor proaspete este folosită în stări febrile.

Lichen de Islanda, Mușchi creț, Mușchi de piatră (Cetraria Islandica L). La noi se găsește numai la altitudini mari, pe sol stîncos sau între mușchi, în molidișuri sau prin locuri deschise. Se recoltează talul (corp vegetal lipsit de vase conducătoare, monocelular — la bacterii și unele alge —, pluricelular — la ciuperci și alge — sau diferențiat în organe comparabile cu cele ale plantelor superioare). Talul este bogat în polizaharide. Decoctul mucilaginos și amar poate fi folosit ca secretolitic în inflamații ale căilor respiratorii sau ca tonic aperitiv. Lichenul de Islanda, ca și alți licheni (de exemplu mătreața bradului) conține substanțe cu o puternică acțiune antibiotică. Pot fi folosiți extern în aplicații locale.

Limba mielului (Borrago officinalis), infuzia preparată din 15 g flori proaspete la 200 ml apă este folositoare împotriva guturaiului, în pneumonie, reumatism acut, rugeolă, scarlatină.

Lumînărica, Coada vacii (Verbascum phlomoides L): se recoltează corola cu staminele. Intră în compoziția ceaiului pectoral împreună cu frunze și rădăcini de nalbă mare, cu flori de nalbă (Malva sylvestris), cu rădăcini de lemn dulce și cu fructe de anason. **Atenție!** În contact repetat cu pielea, perii plantei pot provoca mîncărime. La manipularea produsului uscat se vor purta mănuși, iar fața va fi protejată cu tifon umectat.

Mentă, Izmă bună (Mentha piperita L); se recoltează frunzele și părțile aeriene. Uleiul volatil și mentolul obținute din plantă sînt folosite sub formă de unguente, badijonări și instilări nazale (Mentorin) pentru diminuarea secreției mucoaselor, în vederea diminuării senzației de mîncărime, pentru calmarea durerilor. Preparate cu conținut de mentol **nu vor fi administrate copiilor sub șapte ani!** Ele pot provoca accidente grave ca oprirea reflectorică a respirației sau a bătăilor inimii.

Molid (Picea abies L): se recoltează ramurile tinere din care se prepară un sirop folosit în bronșite. Uleiul volatil de cetină de brad și molid servește la obținerea unor substanțe aromatizante pentru băi, încăperi și pentru produse cosmetice.

Mușețelul, Romanița (Matricaria chamomilla L): se recoltează inflorescențele cînd florile ligulate au o poziție orizontală. Ceaiul de mușețel se folosește extern sub formă de gargarisme repetate în faringite, intercalîndu-se și ceai din frunze de jaleș. În unele țări, florile de mușețel servesc și la prepararea unor băuturi alcoolice din categoria vermuturilor.

Mușțar negru și Mușțar alb (Brassica nigra L et Sinapis alba L). Recoltarea mușțarului negru se face la începutul îngălbenirii fructelor, iar a celui alb cînd plantele sînt complet galbene și fructele relativ uscate. Cataplasmele preparate cu terci de făină de mușțar influențează procesele exudative, inflamațiile, congestiile, prin modificarea repartizării sîngelui în organism. Sînt folosite la copii în pneumonie și pleurită; în cazul din urmă, efectul analeptic (cu acțiune stimulantă asupra sistemului nervos central, în special asupra centrilor nervoși respiratori și circulatori) este folositor. Se folosesc trei linguri de semințe pisate umectate cu 500 ml apă călduță, cu care se îmbibă o pînză în care se înfășoară pieptul copilului timp de cinci minute; după aceea se spală repede cu apă călduță. Pentru adulți, se prepară un terci din 100 g făină de mușțar, care se așează între două pînze și se aplică pe piele maximum 10 minute.

Nalbă mare, Nalbă albă (Althaea officinalis L): se recoltează rădăcinile și frunzele. Se întrebuințează în inflamațiile acute ale căilor respiratorii: laringite, traheite, bronșite. Din 5 g rădăcină uscată și 100 ml apă rece se prepară un macerat în timp de 3-4 ore, iar din frunze o infuzie în aceeași proporție; se consumă în ziua preparării. Se poate prepara și un sirop din maceratul obținut ca mai sus, strecurat prin tifon, completat cu apă pînă la 100 ml și în care se dizolvă 40 g zahăr. Se administrează cîte o linguriță din oră în oră. Preparatul se păstrează cel mult 24 de ore.

Nalbă de grădină, Nalbă neagră (Althaea rosea L): se recoltează florile care intră în compoziția unor ceaiuri pectorale. Petalele pot fi folosite în alimentație ca un colorant inofensiv.

Păducel, gherghinar, mărăcine (Crataegus monogyna), infuzia preparată din flori și folosită ca gargarism calmează durerile de gît. Un pahar cu băutură înaintea meselor calmează palpitațiile, amețelile și favorizează somnul.

Pătlagina îngustă (Plantago lanceolata L): se recoltează frunzele din care se prepară un sirop care se folosește în inflamații ale căilor respiratorii, mai ales la copii, fiind complet lipsit de acțiuni dăunătoare. În bronșite acute se folosește mai ales la începutul afecțiunii.

Pin și respectiv **Jneapăn** (Pinus sylvestris L et Pinus montana subspecia mugus). Din frunzele de jneapăn se extrage — prin antrenare cu vapori de apă — un ulei volatil, care este folosit în bronșite ca expectorant și dezinfectant al căilor respiratorii. Pentru aceasta, se pun 15-20 picături în apă fierbinte și se inhalează. Mugurii de pin, recoltați înainte ca lungimea lor să depășească 5 cm, servesc pentru prepararea unui sirop care este folosit în bronșite.

Podbal (Tussilago farfara L): se recoltează frunzele care conțin substanțe mucilaginoase. Este folosit ca expectorant și calmant al tusei. Infuzia se prepară din două linguriță de substanță uscată în 200 ml apă. Se administrează de 2-4 ori pe zi.

Roua cerului (Drosera rotundifolia): din părțile superioare ale plantei se prepară o tinctură alcoolică, din care se administrează zilnic 30-100 picături în ceai din flori sau capsule de mac, împotriva tusei convulsive și a vomismentelor.

Saschiu, brebenoc (Vinca minor), decoctul preparat din 60 g substanță la un litru de apă contribuie la dezinflamarea amigdalelor și calmarea hemoragiilor. Se prepară și sub formă de extract hidroalcoolic din 100 g plantă la un litru de vin, lăsat la macerat zece zile.

Scai vînăt (Eryngium planum L): se recoltează păr-

țile aeriene. Are calități de expectorant și calmant al tusei în bronșite, tuse convulsivă. Poate fi folosit la copii și la bătrîni fiind lipsit de orice toxicitate. Decoctul se prepară dintr-o linguriță de plantă uscată fiartă în 150 ml apă timp de zece minute; se îndulcește cu miere. Doza se repetă de 2-3 ori pe zi.

Soc (Sambucus nigra L): se recoltează florile, din care se prepară ceai îndulcit cu miere. Se consumă cît mai fierbinte. Are acțiune sudorifică. Infuzia se prepară din 15 g floare uscată opărită cu 250 ml apă clocotită: se lasă în repaus zece minute, apoi se strecoară prin tifon dublu. Doza va fi repetată de 2-3 ori pe zi.

Tei (Tilia cordata Mill): se recoltează inflorescențele cu sau fără bractei. Se folosește sub formă de infuzie cît mai fierbinte, îndulcită cu miere, în stări de răceală. Are efect sudorific și expectorant. Ușor efect calmant. Este de preferat folosirea unei infuzii preparată dintr-o lingură de flori uscate de tei și soc opărite cu 250 ml apă. Se strecoară după zece minute și se consumă cît mai fierbinte, cu repaus obligatoriu la pat. Se repetă din două în două ore.

Trei frați pătați, Panseluțe (Viola tricolor L): se recoltează părțile aeriene. Expectorant. Infuzia se prepară dintr-o linguriță de plantă uscată opărită cu 150 ml apă. Acest ceai se bea în trei reprize în cursul unei zile.

Ceai antibronșitic

Se compune din: frunze de pătlagină, de podbal și de urzică, muguri de pin, rădăcină de iarbă mare, rădăcină de ciuboțica cucului, șovîrv. Are proprietăți emoliente, ușurînd stările congestive ale tractului respirator. De asemenea are acțiune antiseptică, cicatrizantă și antiinflamatoare: ajută la eliminarea secrețiilor bronhice, calmează tusea. Acționează și asupra sistemului nervos central, producînd o ameliorare a respirației prin dilatarea bronhiilor. Se administrează 2-3 pahare pe zi, îndulcit cu miere.

Ceai pectoral

Se compune din: flori de nalbă, de ciuboțica cucului și de tei, frunze de nalbă mare, fenicul, isop, trei frați pătați, cimbru de cultură. Este indicat în răceli, gripă, catar pulmonar, răgușeală. Are acțiune asemănătoare cu ceaiul antibronșitic: contribuie mai ales la calmarea tusei și favorizează expectorația. Se bea călduț și îndulcit cu miere.

Ceai sudorific

Se compune din: flori de soc, tei și mușețel, rizomi de pir, isop. Este recomandat în gripă și răceală însoțite de temperatură. Provoacă o transpirație abundentă (numai dacă se respectă odihna la pat!), favorizînd eliminarea toxinelor din corp și scăderea febrei. Se consumă cît mai fierbinte, îndulcit cu miere sau zahăr.

Ceai antiastmatic

Se compune din: flori de coada șoricelului, frunze și flori de păducel, frunze de podbal și salvie, cimbrișor de cîmp, isop, izmă bună, talpa gîștii, unguraș. Ceaiul acesta, împreună cu țigări antiastmatice, poate completa tratamentul prescris de medic. Are efect emolient asupra căilor respiratorii și de fluidifiant al secrețiilor bronhice. Are și proprietăți antiseptice și de calmant nervos. Se administrează cîte 2-3 ceaiuri pe zi timp îndelungat.

BOLI ALE APARATULUI DIGESTIV

a) ÎN ANOREXIE (lipsa poftei de mîncare)

Aloe (Aloe arborescens Mill): se recoltează frunzele bătrîne, de 2-3 ani, de la plante ținute timp de o săptămînă la întuneric și nestropite. După recoltare, frunzele se păstrează 3-4 zile în frigider la temperatura de aproximativ +4°C, apoi se spală și din sucul frunzelor tocate se prepară un lichid cu vin roșu și miere. Are efect tonic, mărește pofta de mîncare. În doze mari poate provoca diaree.

Măceș (Rosa canina L): se recoltează fructele, care reprezintă unul din cei mai bogați produși naturali în vitamina C. Pentru păstrarea sănătății, adulții au nevoie de 100 mg vitamină C pe zi. Din fructele de măceș se prepară un ceai prin introducerea lor (sfărîmate) în apă clocotită, care se menține la temperatura fierberii timp de 5 minute. Se lasă în repaus 30 minute, apoi se strecoară prin tifon. Este un excelent ceai alimentar, mai ales iarna și la începutul primăverii

Mușețel (Matricaria chamomilla L): infuzia excită apetitul, ușurează digestia și calmează durerile de cap. Băută caldă, slab îndulcită, în cantitate de circa 100 ml, combate vînturile anale și obiceiul de a căsca.

Obligeană, Trestie mirositoare, Spetează (Acorus calamus L): se recoltează rizomii, care se utilizează ca tonic-aperitiv: prezintă și o ușoară acțiune sedativă și antispasmodică. Se recomandă în afecțiuni gastro-intestinale, asociată cu substanțe neutralizante, antiacide, antisecretoare, utilizată mai ales în ulcer gastric și duodenal.

Pelin, Pelin alb, Pelin bun (Artemisa absinthium L): se recoltează părțile aeriene. Este un tonic amar. Infuzia neîndulcită sau extractul hidroalcoolic (cu vin) se administrează cu 20-30 minute înaintea meselor principale. Mărește pofta de mîncare. Este folosit la prepararea vermutului și a altor băuturi alcoolice aperitive.

Schinel (Cnicus benedictus L): se recoltează părțile aeriene din care se prepară un ceai cu acțiune tonic amară. Extractele inhibează dezvoltarea diferitelor bacterii. Este folosit și la prepararea unor băuturi alcoolice aperitive.

Țintaură, Fierea pămîntului, Potroacă (Centaurium umbellatum): se recoltează părțile aeriene. Extractul apos sau cel hidroalcoolic, foarte amar, se administrează neîndulcit, înaintea meselor principale: contribuie la mărirea poftei de mîncare.

b) ÎN COLICI ȘI STĂRI SPASTICE

Anghelică (Archangelica officinalis). Decoctul preparat din rădăcini este folosit în stări de vomă și colici gazoase. Are și proprietăți expectorante.

Chimion, Chimen, Secărică (Carum carvi L): se recoltează fructele care conțin un ulei volatil cu proprietăți stomahice, carminative și spasmolitice. Remediu carminativ în balonări, în special la sugari. Ceaiul se prepară dintr-o linguriță de semințe care se opăresc cu 200 ml apă clocotită, se fierb timp de un minut; se lasă în repaus zece minute și se strecoară. Se administrează sugarilor cîte o jumătate de linguriță din oră în oră. Ceaiul prezintă și efectul de a inhiba dezvoltarea colibacilului în părțile superioare ale tractului intestinal. Fructele de chimion constituie și un valoros condiment alimentar în panificație, preparate din carne și la obținerea unor băuturi alcoolice.

Fenicul, Molură (Foeniculum vulgare Mill.): se recoltează fructele care intră în compoziția unor ceaiuri medicinale cu efect laxativ, datorită acțiunii spasmolitice, în constipații spastice. Prezintă și proprietăți carminative. Condiment alimentar.

Laur, dafin (Laurus nobilis), decoctul preparat din frunze activează digestia și inhibă formarea de gaze intestinale.

Mătrăgună, Cireașa lupului, Doamna codrului (Atropa belladonna L) se recoltează frunzele și rădăcinile, care conțin alcaloizi: hiosciamina (care în cursul uscării plantei și al extracției se transformă în bună parte în atropină), scopolamină, apoatropină și beladonină (ultimii doi se formează mai ales în rădăcini în timpul uscării și a prelucrării). Atropina prezintă o acțiune antispasmodică-spasmolitică neurotropă, acționînd prin sistemul nervos. Are o valoroasă acțiune parasimpaticolitică. Atropina inhibă secreția glandelor exocrine din aparatul digestiv și respectiv respirator. Extractele din plantă se folosesc în spasme ale căilor biliare și urinare, în spasmele bronșice ale astmaticilor, în tratamentul ulcerului gastric și duodenal (împreună cu alte medicamente). **Se folosește numai cu avizul medicului întrucît toate părțile plantei sînt otrăvitoare!** Uneori apar intoxicații la copiii care consumă fructele ce au gust dulceag. Simptomele intoxicației: pupila rămîne dilatată și la lumină, răgușeală, erupție cutanată scarlatiformă, însoțită eventual de temperatură ridicată, schimbarea repetată a unor stări de excitație cu altele de inhibiție. Este necesară imediata intervenție a medicului!

Mentă, Izmă bună (Mentha piperite L): se recoltează frunzele din care se prepară ceai (și alte preparate) folosit în disfuncții digestive. Extractele de mentă, asociate cu alte produse, se folosesc în afecțiuni hepato-biliare. Infuzia de mentă se prepară opărind o linguriță de frunze uscate cu 200 ml apă clocotită; **nu se fierbe!** — se lasă în repaus 15 minute, după care se strecoară.

Fragi (Fragaria vesca L): se recoltează frunzele care conțin materii tanante și au o slabă acțiune antidiareică. Combinația de frunze de fragi, zmeur și afine poate servi la obținerea unui bun ceai alimentar indicat pentru suferinzii de colită cronică.

c) ÎN CONSTIPAȚII

Ienupăr (Juniperus communis L), infuzia preparată din frunze are efect purgativ. Extractele hidroalcoolice măresc apetitul, ajută digestia, sporesc secreția urinei și previn febra.

Crușin, Pătachină (Frangula alnus Mill.): se recoltează scoarța, care este cel mai valoros produs laxativ indigen. Se prepară ceaiul din 5-10 g de coajă uscată, în combinație cu fructe de fenicul. Se consumă seara înainte de culcare. Efectul laxativ apare după 6-8 ore. Nu se recomandă la gravide și se va administra cu prudență la hipertensivi și persoane în vîrstă.

In (Linum usitatissimum L); semințele (care conțin 30—40% ulei gras sicativ) întregi sau pisate și amestecate cu miere sînt indicate în constipații cronice. Se administrează cîte o linguriță de semințe în fiecare seară. Efectul apare după un tratament de cîteva zile și tratamentul poate fi continuat timp îndelungat; nu prezintă nici o contraindicație.

Lemn dulce (Glycyrrhiza glabra L.); se recoltează rădăcinile și stolonii. O pulbere laxativă se prepară amestecînd bine următoarele substanțe bine mărunțite: 20 g rădăcină de lemn dulce, 20 g scoarță de crușin, 10 g fructe de fenicul, 10 g sulf precipitat și 40 g zahăr. Pulberea se păstrează într-o cutie bine astupată și se consumă seara înainte de culcare cîte 1—2 linguriță. Rădăcinile de lemn dulce se mai întrebuințează în prevenirea și tratamentul ulcerului gastric.

Muștar alb (Sinapis alba L.); semințele se folosesc în calitate de laxativ în constipații cronice, la fel ca cele de in.

Revent (Rheum palmatum L.); se recoltează rădăcinile, care în doze mici au proprietăți tonic-aperitive și antidiareice, dar în doze mari este laxativ ca și coaja de crușin. Pețiolul de revent se folosește în bucătărie la prepararea unor supe și, mai ales, la compoturi și dulcețuri. Se va evita consumarea unei mari cantități dintr-o dată sau mai multe zile consecutiv din cauza conținutului ridicat de acid oxalic și respectiv oxalați, care-l face contraindicat în litiaza renală oxalică și în alimentația copiilor.

Nalbă de pădure (Malva silvestris), infuzia preparată din 15 flori la un litru de apă este folosită împotriva constipației, a inflamațiilor pielii, ochilor, căilor urinare. Infuzia preparată din frunze este utilă în oftalmie. Ca gargarism se folosește în dureri de gît, iar sub formă de baie, pentru calmarea pielii arse în insolație.

d) ÎN DIAREE

Albăstriță, albăstrea, vinețele (Centaurea cyanus L); se recoltează florile marginale care se usucă și se feresc de lumină pentru a nu-și pierde culoarea. Se folosesc sub formă de ceai diuretic și în infecții intestinale, indigestii, dispepsii. Ceaiul are și un spectru antibiotic ce inhibă dezvoltarea unor bacterii patogene, fără a dăuna florei microbiene normale. Ceaiul poate fi folosit și ca tonic amar.

Coada racului (Potentilla anserina L); se recoltează părțile aeriene care trebuie să fie bine spălate. Produsul este astringent, hemostatic, ușor antispasmodic, avînd și acțiune antibacteriană. În tratamentul colitei se prepară un decoct din două linguri de produs uscat și 500 ml apă; se administrează cîte 50 ml din două în două ore.

Jaleș (Salvia officinalis L.); se recoltează frunzele din care se prepară o infuzie sau o tinctură cu o concentrație alcoolică de 35—40°. Se folosește în cazuri de diaree sau la obținerea unor preparate cosmetice cu efect astringent.

Afin (Vaccinium myrtillus L.); din frunze se prepară un ceai alimentar cu o slabă acțiune hipoglicemizantă. Fructele au acțiune antidiareică în extracte alcoolice; din ele se prepară compot, gem, lichior etc.

Mur și Zmeur (Rubus caesius L. et R. idaeus L.); frunzele prezintă acțiune antidiareică, slab spasmolitică. În colite cronice este indicată consumarea unui ceai alimentar compus din frunze de mur, zmeur, fragi și afin. Din fructe se prepară siropuri și dulcețuri.

Răchitan, Călbășoară (Lythrum salicaria L); se recoltează părțile aeriene care au acțiune antibiotică. Se folosește în enterite, enterocolite și în special în colite. Se poate asocia cu coada racului și turița mare. Se prepară un ceai (decoct) din 30 g produs uscat cu 600 ml apă. Se consumă neîndulcit în cursul unei singure zile.

Turița mare (Agrimonia eupatoria L.); se recoltează părțile aeriene care intră în compoziția unor ceaiuri antidiareice și în afecțiuni hepatice. Prezintă un spectru antibiotic bine definit și nu influențează negativ flora microbiană normală; nu are acțiune nocivă asupra organismului. Ceaiul se prepară din 5 g produs uscat la 200 ml apă; se fierbe timp de cinci minute, se lasă în repaus timp de 15 minute apoi se strecoară. Se consumă 3—5 ceaiuri neîndulcite zilnic.

Prof. CLAUDIU VODĂ

O NOUĂ ARMĂ ÎN BĂTĂLIA PAȘNICĂ PENTRU PROTEINE

Bătălia pentru proteine continuă, și pînă în momentul de față, pe panoplia «armelor» pe care lumea vegetală le oferă acestei bătălii pașnice, soia se află în primul plan. Ea și-a cucerit acest loc grație conținutului său mare de proteine de calitate superioară.

Dar iată că la orizont se conturează un rival: lupinul. Ca și soia, această plantă leguminoasă a fost cultivată cu mii de ani în urmă — de astă dată nu în China, ci în America de Sud — pentru însușirile ei nutritive; ca și soia a fost redescoperită pentru a face față unor necesități acute de proteine.

Poate că lupinul nu ar fi intrat în obiectivul oamenilor de știință dacă soia nu și-ar fi dezvăluit un neajuns destul de important și anume, faptul că nu poate fi cultivată în orice zonă pedoclimatică, în speță, acolo unde primăverile sînt reci și verile umede.

Așadar, lupinul. O plantă străveche chemată să joace un rol însemnat. Actualele varietăți de lupin de grădină sînt derivate din Lupinus polyphyllus și L. hartwegii sau din L. mutabilis, folosit de populațiile din America de Sud încă acum 4000 de ani

În Europa sînt cunoscute trei varietăți de lupin: albus, luteus și angustifolius. L. albus a fost folosit ca leguminoasă pentru boabe încă de pe vremea romanilor, iar celelalte, utilizate ca furaj și îngrășămînt verde sînt și ele cunoscute de multă vreme.

Desigur, s-ar putea pune întrebarea, firească întrebare, de ce o plantă cunoscută de atîta vreme nu este utilizată pe măsura însușirilor ei. Răspunsul e destul de simplu. Lupinul are, în afară de însușiri, și un anumit defect: semințele lui conțin substanțe toxice, ceea ce ridica o barieră în calea introducerii lui în practică. O barieră care abia în ultimele decenii a putut fi înlăturată, datorită progresului geneticii.

După îndelungi căutări, în Germania a fost obținută, în 1928, prima varietate de L. luteus liberă de toxine, iar de atunci au fost realizate mutații similare la principalele varietăți de lupin.

În ultimii ani se înregistrează o creștere a suprafețelor cultivate cu lupin în U.R.S.S. și R.P. Polonă. Cel mai mult folosit este L. luteus în forma sa liberă de toxine, exceptînd regiunile nordice ale U.R.S.S. unde este preferat L. angustifolius, datorită faptului că are o perioadă de vegetație mult mai scurtă. Programele de ameliorare prin selecție a soiurilor de L. albus efectuate în R.D. Germană, R.P. Polonă și U.R.S.S. au dus la producerea unor soiuri pitice cu maturare timpurie, semințe mari și recolte bogate. Lucrări de perspectivă privind obținerea unor noi varietăți de L. angustifolius se desfășoară și în Australia.

Lupinul cultivat prezintă o valoare inestimabilă ca furaj și îngrășămînt verde. El nu necesită fertilizare cu azot și este indicat mai cu seamă pentru solurile ușoare, acide, din întreaga zonă temperată. Soiurile mai noi de lupin european cu boabe mari prezintă un conținut proteic foarte ridicat, ajungînd pînă la 30—40%, valoare care rezistă la o comparație cu conținutul proteic al soiei. Prin lucrări de selecție se urmărește mărirea în continuare a acestui conținut și reducerea corespunzătoare a țesuturilor neproteice ale seminței.

Analizele proteinei din lupin arată că aceasta se aseamănă cu cele din alte leguminoase pentru boabe. Concentrația de aminoacizi sulfurici este însă inferioară normelor recomandate pentru o dietă echilibrată. Există însă și o excepție, lupinul galben, care poate fi privit în perspectivă ca sursă potențială de asemenea aminoacizi esențiali, mai cu seamă datorită nivelului ridicat de lizină.

Făina liberă de toxine obținută din semințe de lupin constituie obiect de studiu sub aspectul digestibilității și valorii biologice la om și animale.

Două specii (L. albus și L. mutabilis), conținînd un procent ridicat de ulei în semințe (12—14%), pot fi socotite deosebit de promițătoare. Din păcate, soiul L. mutabilis, cu cel mai mare conținut de ulei, este izolat genetic de cele europene. Introducerea de gene care determină un conținut ridicat de ulei în soiuri de tipul albus se dovedește greu de realizat.

Lupinul alb european prezintă cele mai mari perspective pentru producerea atît de proteine, cît și de ulei, putînd fi socotit o cultură ideală, comparabilă cu soia.

Acum, după ce prezența toxinelor este pe cale de a fi rezolvată, principalul defect al lupinului, care constituie o piedică în extinderea culturilor, este legat de faptul că el se pretează greu la mecanizare. Planta produce inflorescența pe ramurile axilare care ajung la maturitate în perioade diferite, ceea ce face dificilă recoltarea. Modelarea ei se poate realiza pe două căi: fie prin inhibitori de creștere aplicați la timp pentru a preveni dezvoltarea de inflorescențe secundare, fie prin mutații genetice ducînd la suprimarea ramurilor axilare. După părerea cercetătorilor, cea de a doua soluție este mai indicată, deoarece e definitivă.

Ameliorarea genetică a lupinului nu este totuși ușor de realizat; lucrările de cercetare, pentru introducerea lui printre marile surse de proteine, continuă.

FĂRĂ DIAMANT

Cum nu oricine are la îndemînă un diamant — instrument clasic folosit la tăierea sticlei — operațiunea de ajustare a unui geam se poate face și cu foarfeca obișnuită. În acest scop, geamul ce vrem să-l tăiem îl introducem complet într-un vas cu apă rece, îl prindem cu o mînă, iar cu cealaltă ținem foarfeca, aflată de asemenea complet în apă. Tăierea decurge foarte ușor. Explicația: apa anihilează nu numai vibrațiile foarfecilor, ci și ale sticlei, vibrații care în aer duc la crăpături, altele decît cele dorite de noi. Dacă, din neatenție, o parte din foarfecă sau geam iese din apă, operațiunea nu reușește.

EXPERIENȚE AMUZANTE CU SUNETE

Sunetul este rezultatul vibrației unui corp. Tonul este o calitate a sunetului. Multe obiecte uzuale pot produce un anumit număr de vibrații pe secundă. Tonurile înalte se obțin de la corpuri care vibrează foarte repede, iar cele joase de la corpuri ce vibrează mai încet. La propagarea undei sonore are loc o deplasare a stărilor de comprimare și dilatare a straturilor de aer. Prin lungimea unei unde sonore se înțelege o porțiune din drumul undei formate dintr-o comprimare și dilatare. Undele sonore care ajung la urechea noastră lovesc timpanul, care începe să vibreze cu aceeași frecvență ca și sursa sonoră. Cu cît numărul de vibrații este mai mare cu atît sunetul este mai înalt (mai subțire). Urechea omului percepe ca sunete numai vibrațiile a căror frecvență este cuprinsă între circa 20 și 20 000 Hz. La oamenii în vîrstă limita de percepere a sunetelor scade pînă la circa 6 000 de oscilații pe secundă. De altfel nu toți oamenii aud la fel, limita superioară de percepere variază de la om la om. Astfel, sînt oameni care nu aud sunetele emise de țînțari sau greieri. Dimpotrivă, unele animale, de exemplu cîinii, percep sunete cu o frecvență a oscilațiilor pînă la 38 000 pe secundă. Iată cum puteți realiza cîteva experiențe amuzante cu sunete.

1. Deasupra unei cutii de carton întindeți ușor un elastic și ciupiți-l. Veți auzi un sunet grav. Zona celor mai des întîlnite frecvențe de sunet — 20 pînă la 5 000 Hz constituie banda de joasă frecvență. Întindeți apoi din ce în ce mai mult elasticul și ciupiți-l mereu: veți auzi sunete din ce în ce mai înalte, mai ascuțite. Frecvența mijlocie este cuprinsă între 5 000 și 10 000 Hz, iar înalta frecvență este cea de peste 10 000 Hz.

2. O coloană de aer poate emite, de asemenea, sunete. Pe acest principiu sînt construite numeroase instrumente muzicale. Vă propunem unul original. Umpleți opt sticle identice cu cantități diferite de apă, apoi loviți-le cu un creion sau o lingură: ele vor emite sunete diferite, plăcute. Adăugînd sau scurgînd puțină apă din fiecare sticlă puteți obține toate notele gamei.

3. Dacă lovim ușor un tub metalic, se produce un sunet, datorită aerului din interiorul tubului, care începe să vibreze. Folosind tuburi de lungimi diferite, pot fi obținute sunete variate. De exemplu un tub lung de 32,7 cm vibrează cu aceeași frecvență cu nota DO a unui pian. Știind acestea, puteți construi un instrument muzical interesant. Începeți construcția cu suportul din lemn, pe care-l puteți face după modelul din figură. De bara superioară suspendați tuburile metalice în ordinea notelor gamei. Tuburile vor fi tăiate din țevi de aluminiu sau alamă, după următoarele lungimi, care trebuie să fie respectate cu strictețe: DO = 32,7 cm; RE = 31,1 cm; MI = 29,2 cm; FA = 28,3 cm; SOL = 27,1 cm; LA = 25,3 cm; SI = 23,8 cm; DO = 22,9 cm. La capătul fiecărui tub veți da cîte un oriticiu care va trece prin ambele părți ale tubului. Prin el introduceți o sfoară lungă de circa 15 cm cu ajutorul căreia suspendați tubul de bara orizontală. Ciocănelul pentru lovit tuburile va fi un băț lung de circa 25 cm, care va avea unul din capete îmbrăcat într-o bucățică de tub de cauciuc sau material plastic. Tuburile vor fi lovite cu capătul cauciucat. Pentru a cînta o melodie sînt necesare două bețe. După cîtva timp de exerciții se poate cînta la acest instrument ca la xilofon.

4. O altă experiență puteți face cu ajutorul unui pai și al unui foarfece. Tăiați capătul paiului în diagonală, apoi introduceți acest capăt între buze și suflați. În momentul cînd auziți un sunet începeți să tăiați din lungimea paiului bucățele de cîte un centimetru. Veți constata că pe măsură ce «instrumentul» se scurtează emite sunete tot mai ascuțite. În loc de a-l tăia puteți face pe lungimea lui cîteva găurele, ca la fluier. Astupînd unele dintre ele cu degetele și suflînd, tonul sunetului va varia. În acest fel puteți confecționa diferite fluiere din paie, coji scoase de pe crenguțe de salcie sau tei etc. Din mai multe asemenea instrumente: cutii cu elastic, sticle, tuburi metalice, paie, fluierici, frunze, solz de pește etc., mînuite de interpreți cu abilitate și fantezie, se poate improviza, după oarecare timp de exerciții și repetiții, o adevărată orchestră foarte originală.

5. Luați un pieptene de buzunar și treceți repede cu vîrful unghiei peste vîrful dinților lui, de la mijloc către margine: veți auzi sunete care devin tot mai înalte. Puteți să explicați fenomenul?

6. Știți de ce glasul unui om se aude prin telefon întrucîtva altfel decît în realitate? Și, în sfîrșit, înțelegeți de ce unele persoane, cînd vor să audă mai bine, țin mîna, ca un fel de pîlnie după ureche?

Răspunderile sînt lesne de formulat, dacă vă gîndiți la experiențele și informațiile de mai sus. Astfel, de obicei, lungimea dinților unui pieptene este mai mare în centrul său, iar către margini scade. Cînd dinții sînt mișcați cu unghia, ei acționează ca niște lame elastice și oscilează cu o frecvență corespunzătoare cu lungimea lor, deci mai mare cînd lamele sînt mai scurte. De aceea sunetele devin mai ascuțite cînd degetul se îndreaptă spre marginea pieptenului. La telefon sunetele vocii se aud cu o intensitate mai redusă și, în același timp, timbrul lor este schimbat. Cînd mîna este ținută ca o pîlnie în jurul urechii, undele sonore se reflectă pe suprafața palmei și astfel o cantitate mai mare din energia sonoră, provenită de la sursă, ajunge în ureche.

Mini-dicționar zoologic

ARIPI = Vîsle în văzduh
BOU = Prostie cu coarne.
CAPRĂ = O bucățică de... vacă!
CÎINE RĂU = «Paznic» cu înaltă calificare.
CUC = Pasăre-pendulă.
CURCAN = Starostele plocoanelor.
LEU = Aristocrație animală.
PISICĂ = Lingușire cu coadă!
VULTUR PLEȘUV = Chelie cu... pene!

GHID DIETETIC

Valoarea calorică a principalelor alimente curente. (pentru 100 grame substanță comestibilă)

	CALORII
FRUCTE	
Alune	671
Caise	51
Cireșe	60
Lămîi	32
Mere	58
Nuci	654
Pere	61
Piersici	47
Prune	50
Struguri	68
LEGUME	
Cartofi	85
Castraveți	13
Ceapă	40
Fasole albă uscată	350
Fasole verde proaspătă	35
Mazăre proaspătă	90
Morcovi	40
Roșii	23
Salată verde	15
Spanac	22
Varză	25
PÎINE, FĂINOASE	
Făină de grîu	354
Făină de porumb	355
Griș	356
Orez fiert	100
Paste făinoase fierte	69
Pîine albă	260
Pîine neagră	262
Pîine de secară	263
ZAHĂR, DULCIURI	
Dulceață	278
Miere	294
Zahăr	387
GRĂSIMI, ULEI	
Maioneză	720
Ulei	900
Unt	716
Untură	884
OUĂ, LAPTE, DERIVATE	
Un ou	85
Brînză grasă de vaci	220
Caşcaval uscat	400
Lapte praf (integral)	496
Lapte vacă	65
Smîntînă	206
CARNE	
Găină	116
Gîscă	349
Mușchi de oaie	235
Mușchi de porc	224
Ficat de porc	135
Șuncă afumată	388
Slănină sărată	781
Pui	185
Rață	321
Mușchi fiert de vacă	297
Friptură de vacă	345
Carne de vacă pt. supă	117
Cotlet fript de vițel	164
MEZELURI	
Pate de ficat	263
Salam	427
Tobă	374
PEȘTE	
Crap	67
Hering	136
Sardele în cutie	331
Scrumbie	188
BĂUTURI	
Bere	50

Apicultorii știu cu precizie cum evoluează vremea. Cînd albinele nu ies din stup, e semn că va ploua dintr-un moment într-altul. Dacă albinele dau năvală să intre în stup, deși timpul e frumos, se apropie furtuna. Dimineața, cînd vremea e posomorîtă și totuși albinele ies, cu siguranță vremea se va îndrepta.

BAROMETRE... GRATUÎTE

Un bun și precis barometru s-a dovedit a fi păianjenul. Cînd produce fire lungi, vom avea timp frumos. Cînd firele sînt scurte, vremea e pe cale de înrăutățire. Cînd se ascunde, ploaia nu va întîrzia, iar cînd își sparge propria-i țesătură, ploaia va fi însoțită de furtună. Păianjenul prezice vremea cu circa 15 zile înainte.

*

Într-un vas cu nisip introducem un con de brad, pe care îl controlăm zilnic. Cînd solzii lui vor fi strînși unul lîngă altul, vremea evoluează spre ploaie, iar cînd se deschid, timpul va deveni frumos.

■

Mini-dicționarul vînzătorului

BACȘIȘ=«Remiză» care te poate face... mat!
BUZUNAR=...Subcasa!
CÎNTAR=Balanță pe care cinstea vînzătorului este în... cumpănă!
DUZINĂ=Unitate de măsură... la grămadă!
INVENTAR=A fi sau a nu fi!
RESTURI DE LA LEU=Firimituri... ciugulite.

AMENAJAȚI-VĂ UN SOLAR SIMPLU

Un solar simplu asigură valorificarea intensivă a terenului din curtea casei. Un astfel de solar poate fi construit cu materialele procurate de la cooperativa de consum (prin care urmează să valorificați o parte din producția obținută). La amenajarea lui trebuie să se țină seama de condițiile specifice, care diferă de la o gospodărie la alta: mărimea terenului, amplasamentul față de soare și vînturi, temperatura, umiditatea etc. În general, pentru acoperiș se utilizează panouri cu rame din lemn sau material plastic și folii de polietilenă. E necesar ca geamurile să fie demontabile pentru a putea fi protejate în timpul iernii. Se folosesc materiale ușoare deoarece construcția nu este solicitată la greutăți mari.

Un solar simplu poate avea o lungime de 10—30 m, o lățime de 5,4 m și o înălțime la coamă de 3 m. E bine să se țină seama și de următoarele condiții: terenul să nu prezinte denivelări, să aibă o ușoară pantă sudică sau sud-estică, solul să fie permeabil, să nu bălțească apa pe el. Paravanul de adăpostire a solarului împotriva vîntului se poate confecționa din coceni sau din alte materiale asemănătoare. El trebuie să aibă o înălțime de 2—3,5 m și să fie amplasat în partea vînturilor dominante. Un adăpost din coceni, stropit în fiecare an cu lapte de var, poate rezista 5—6 ani.

CUM SCĂPĂM DE ȘOBOLANI

Șobolanii prezintă un mare pericol. Aceste rozătoare sînt distrugătoare de imense bunuri materiale și transmițătoare de boli. În acțiunea de combatere a lor o mare importanță o au măsurile de ordin gospodăresc: curățenie în curți, gunoiul să fie depozitat în gropi și platforme speciale, resturile furajere să nu fie lăsate în preajma ieslelor, să nu se lase nici un loc de adăpostire acestor rozătoare.

Dacă și după aceste măsuri preventive șobolanii apar, trebuie să-i stîrpim cu ajutorul unor capcane și curse, punînd momeli proaspete din carne, paste, pîine cu ulei etc. În timpul amplasării acestor curse, cei ce le pun nu trebuie să fumeze, deoarece mirosul de tutun avertizează rozătoarele.

În cazul cînd metodele descrise nu dau rezultate eficiente, trebuie să apelăm la produsele chimice: Deratan-praf, Antu sau Antan-pulbere, fosfură de zinc-pastă. Aceste substanțe fiind foarte otrăvitoare, trebuie utilizate cu mare atenție. Asistența specialiștilor de la centrele de protecție a plantelor vă poate fi de mare folos.

CANCERUL PIERSICULUI

Piersicii și alți pomi fructiferi sînt atacați de ciuperca Cytospora leucostoma, care provoacă leziuni, crăpături la nivelul scoarței și cancere. La pomii bolnavi se observă o scurgere abundentă de clei. Iată cîteva măsuri pentru prevenirea și combaterea acestei boli: văruirea trunchiurilor pomilor; tăierea și arderea ramurilor infectate și uscate; efectuarea de tratamente cu fungicide de tipul Orthocid, Mancozeb, Zineb (în concentrație de 0,3%), Topsin, Benlate, Tacto etc. (în concentrație de 0,1%) și cu zeamă bordeleză (în concentrație de 1—2%); ramurile cu cancere, care nu pot fi îndepărtate prin tăiere, trebuie pensulate cu soluțiile amintite. Aceste tratamente se aplică în lunile de iarnă.

ÎN ATENȚIA POMICULTORILOR

● Puieții de nuc se obțin în mod gratuit prin consiliile populare comunale, orășenești și municipale.

● Alt material pomicol săditor se obține contra cost de la centrele de semințe pentru legume din fiecare județ.

● Puieții de trandafir se pot comanda la următoarele unități: Stațiunea hortiviticolă din Cluj-Napoca, Întreprinderea de gospodărie orășenească-Pitești, Centrul de valorificare a materialului săditor din București.

Informații, sfaturi și asistență tehnică în legătură cu pomicultura se pot obține de la următoarele stațiuni de cercetare și producție pomicolă (În paranteză sînt specificate județele servite de respectivele unități): Baia Mare, str. Berăriei 40 (Maramureș și Satu Mare), Băneasa, Bd. Ion Ionescu de la Brad 4 — București (municipiul București și județele Ilfov, Ialomița și Teleorman), Oradea, str. Bolintineanu 1 (Arad și Bihor), Bilcești, comuna Valea Mare-Pravăț, județul Argeș (Argeș), Bistrița, str. Dumitrei 3 (Bistrița-Năsăud), Vernești, județul Buzău (Buzău), Caransebeș, str. Glodeanu 74 (Caraș-Severin și Timiș), Cluj-Napoca, str. Horticultorilor 5 (Cluj și Sălaj), Valul lui Traian, județul Constanța (Tulcea și Constanța), Cîrcea, județul Dolj (Olt și Dolj), Fălticeni, str. Ștefan cel Mare 35 (Bacău, Neamț și Suceava), Geoagiu, județul Hunedoara (Alba și Hunedoara), Bălțați-Sîrca, județul Iași (Botoșani, Vaslui și Iași), Drobeta-Turnu Severin, str. Dunării 1 (Mehedinți), Tîrgu Mureș, str. Păsunii 1 (Covasna, Harghita și Mureș), Lipănești (Prahova), Cisnădie, str. Măgurii 97, județul Sibiu (Brașov și Sibiu), Bîrsești (Gorj), Rîmnicu Vîlcea, str. Oituz 7 (Vîlcea), Voinești (Dîmbovița), Focșani, str. Cuza Vodă 71 (Brăila, Galați și Vrancea).

DIN ENIGMELE PEISAJULUI ROMÂNESC

Pretutindeni în lume există mii de urme materiale, documente, aspecte din natură, care stîrnesc, firesc, întrebări, dar la care nu se pot da lesne răspunsuri. Unele se referă la mari și viu discutate probleme la scară mondială, ca de exemplu: cum a luat ființă planeta noastră?, care este vîrsta exactă a Pămîntului?, a fost Pămîntul vizitat cîndva de ființe raționale venite din cosmos?; alte probleme ridică civilizațiile dispărute, existența ipoteticei Atlantida...

Dar aici, la noi acasă, mai avem întrebări referitoare la trecut, la care nu se poate formula un răspuns limpede, sprijinit cu dovezi și fapte materiale incontestabile?

Răspunsul este DA. Ele sînt numeroase și din domenii foarte variate: geografice, de toponimie, istorice, biografice, literare etc. Despre cîteva dintre ele vom discuta, în cele ce urmează, cu gîndul că, poate, unii cititori vor simți îmboldul să pornească la drum pe urmele acelora care le vor trezi curiozitatea în mod deosebit, nu cu gîndul prea temerar de a afla răspunsuri (deși nimic nu-i imposibil), ci doar de a vedea cum se prezintă unele din aceste enigme... la ele acasă.

Nenumărate semne de întrebare ridică straniile «sculpturi» în piatră care împînzesc Pămîntul; unele dintre ele se găsesc și în munții noștri. Au darul de a fascina și de a aprinde imaginația turistului, ori de a îndemna pe unii cercetători spre ipoteze inedite. Astfel, în deceniul al șaselea al veacului nostru, un arheolog american, Daniel Ruzo, a descoperit în Peru, pe platoul Marcahuasi, situat la o altitudine de 4 800 m o uimitoare panoramă a pietrei prelucrate. În stînca muntelui predomină reprezentările de animale: urși, lei, căprioare, cîini, bufnițe, precum și un bust gigant denumit «Capul lui Luca». Se presupune că au fost zeități ale unei culturi dezvoltate la înălțime, una din cele mai vechi culturi omenești de pe continentul Americilor — poate chiar de origine extraamericană. Constituie o enigmă modul în care au fost tăiate în stîncă sculpturile și semnificația lor. Ulterior acestei surprinzătoare descoperiri, savantul american a fost și oaspetele țării noastre. «Am cercetat înălțimile munților de pe cele cinci continente — scrie Daniel Ruzo — dar în munții din România am găsit monumente unice». Să ne oprim și noi asupra cîtorva dintre ele.

Omul (2 507 m) care domină o regiune vastă și — de la cota lui — se deschide panorama uriașului amfiteatru natural, cunoscut sub denumirea Valea Cerbului, cu ecou în basme (Zînele din Valea Cerbului) și legende locale, care-i povestesc geneza: «S-a înălțat în sus/ Un nor mare./ Din norul mare/ S-a făcut un OM mare/ Cu o secure mare». Celui care se apropie de ciudata plăsmuire în piatră i se înfățișează o uriașă columnă, bloc masiv cu trei fețe ca sculptate. În lucrarea sa *Dacia preistorică*, N. Densușianu o numea «Columna cerului». În apropierea ei se află o uriașă reprezentare oarecum omenească, de peste 20 m înălțime și 10 m lățime. Trebuie observată de jur împrejur deoarece capătă mereu alte forme. În luna noiembrie, la apusul soarelui, umbra lăsată este imaginea clară a unui corp omenesc. O față prelungă, virilă, încruntată, cu o cușmă (cască?!) pînă la jumătatea feții, cu clapele trase peste urechi.

Babele, imaginea bine cunoscută a celor trei forme insolite care se ridică — uriașe ciuperci de stîncă — pe platoul Bucegilor, situat la altitudinea de 2 200 m. ...«plaiul rămîne pustiu străjuit de niște *stînci ciudate*. Babele, asemenea unor momîi *puse inadins* să păzească singurătatea cea bîntuită de viscole» (Simion Mehedinți). După multe opinii, formele stîncilor au apărut în mod natural, ca un fenomen de eroziune eoliană; dar există și alte opinii care presupun că stîncile ar fi fost amenajate și că seamănă bine cu ceea ce se numește «altare de sacrificiu», care ar fi fost cioplite în masa naturală a stîncilor. În sprijinul acestei ipoteze se invocă și faptul că în imediata lor apropiere se găsește...

Sfinxul (Bucegilor), deosebit de asemănător cu un imens cap de om, purtînd parcă un zîmbet enigmatic, cu orbitele goale, «privind» spre vîrful Omul. Figura impresionează puternic. Privit mai de aproape, Sfinxul ni se descoperă blocurile de *culori deosebite* din care este format. Cușma pe care o poartă ne amintește de căciula unui tarabostes (nobil dac). Sînt păreri care exclud complet ideea că înfățișarea Sfinxului s-ar datora fenomenelor naturale. Există chiar opinii care identifică monumentul cu imaginea lui Zamolxe, zeul cerului și al pămîntului, ori cu aceea a lui Decebal! Enigma devine mai... enigmatică atunci cînd, pe obrazul stîng, la circa 5 m înălțime, se descoperă o inscripție, se pare, contemporană eventualei cioplri a monumentului. Săpătura inscripției, presupusă tracodacică arhaică, în curs de descifrare, ar corespunde unei formule sacre de meditație, repetată și pe alte numeroase piese arheologice, considerate pînă în prezent enigme. Există însă și alte stînci care înfățișează, mai ales din profil, chipuri omenești. Astfel:

Sfinxul bănățean este o stîncă masivă, înaltă de 9—10 m, situată pe partea stîngă a rîului Cerna;

Sfinxul Meziadului — la peștera cu același nume din Munții Apuseni. Formațiunea denumită «Uriașul dintre ape» are un distinct profil de băiat care privește spre dreapta;

Sfinxul de la Stănilești — în muntele Cozia, considerat a fi străvechiul Kagoian — muntele sfînt — cîndva un centru religios al dacilor;

Sfinxul Casa de Piatră de la Crivina de Sus (jud. Timiș);

Sfinxul Bratocei (jud. Prahova) și *Sfinxul Oașului* (jud. Satu-Mare), ultimele trei declarate monumente ale naturii;

Sfinxul Mățăului (jud. Argeș) care țîșnește parcă din pantele celui mai înalt deal subcarpatic din țară (1 117 m).

Ar mai putea fi amintite și alte stînci sau pietre cu profiluri umane bizare, cărora cercetătorii caută să le dezlege taine și semnificații poate surprinzătoare.

CE ESTE UN CALCULATOR?

O caricatură, publicată într-un magazin ştiinţific, înfăţişează un cercetător bătrîn care se plînge unui coleg: «Această problemă a reprezentat munca întregii mele vieţi şi hotărîsem să-i dedic şi ultimii ani din viaţa mea. Recent, problema a fost rezolvată în patru secunde».

Umorul desenatorului nu a depăşit limitele posibilităţilor moderne. Un calculator poate efectua într-un minut o serie de înmulţiri pentru efectuarea cărora un matematician ar avea nevoie de 4 000 de ani, chiar dacă ar munci 24 de ore pe zi. Un calculator pentru zborurile cosmonavelor poate efectua peste 16 milioane de adunări pe secundă.

Multe calculatoare moderne pot înmulţi cifre ca 2368941062 × 671240510269 şi alte 4 000 de înmulţiri asemănătoare într-o secundă, în timp ce o singură astfel de înmulţire s-ar efectua manual în nouă minute.

Într-un anumit sens, principiile care stau la baza anticului abac şi a mai perfecţionatei maşini de calculat manuale sînt folosite chiar de către cele mai avansate calculatoare electronice. Cei care folosesc abacul mută mărgelele cu mîna. Maşina de calculat este prevăzută cu rotiţe dinţate. Prin apăsarea pe un buton marcat cu cifra «3» se roteşte o rotiţă avînd trei dinţi. Pentru a aduna cifra «5», se apasă pe butonul marcat «5» făcînd astfel rotiţa să se rotească cu încă 5 dinţi adică 8 dinţi în total, iar cifra «8» va apărea imprimată pe o bandă de hîrtie.

În calculatoarele electronice digitale, dinţii rotiţelor sînt înlocuiţi cu impulsuri electrice. Aceste impulsuri pot de asemenea magnetiza elementele componente minuscule din interiorul calculatorului. Astfel, diferitele combinaţii ale unor elemente magnetizate şi nemagnetizate devin coduri de înregistrare a unor cifre şi a altor informaţii. Cantităţi imense de astfel de informaţii pot fi înmagazinate în memoria calculatoarelor moderne şi pot fi apoi obţinute la cerere, aproape instantaneu, cîte una sau în orice secvenţă ori combinaţie dorită. În mod asemănător, operatorii pot alimenta memoria calculatorului cu instrucţiuni codificate indicînd felul în care calculatorul să manipuleze atît informaţiile înregistrate cît şi pe cele nou primite.

PROGRAMUL UNUI CALCULATOR

O secvenţă completă de astfel de instrucţiuni se numeşte «program». Programele calculatoarelor mari se compun deseori din zeci de mii de secvenţe de instrucţiuni, care cuprind şi numeroase subprograme. Toate acestea sînt efectuate de calculator în mod automat, fără intervenţie umană.

Să luăm, de exemplu, un calculator care ţine la zi inventarul unui mare magazin universal şi care primeşte informaţia că o duzină de cămăşi a fost vîndută din stoc. Calculatorul a fost programat să scadă numărul de obiecte vîndute şi astfel îşi reduce din memorie cantitatea de 105 cămăşi la numai 93 de cămăşi. Tot în memoria calculatorului este înregistrată instrucţiunea că atunci cînd cantitatea unui articol din stoc scade sub 100, să emită o comandă pentru aprovizionarea cu încă 5 duzini din acest articol. Astfel calculatorul tipăreşte în mod automat o comandă de aprovizionare, după care urmează un alt subprogram care instruieşte calculatorul să adauge informaţia de pe comanda tipărită de aprovizionare, pe o evidenţă a comenzilor neefectuate.

Viteza lor aproape de necrezut, precizia lor, capacitatea imensă a memoriei şi în consecinţă abilitatea lor de a compara şi analiza informaţii şi de a lua «hotărîri» logice, dau calculatoarelor o forţă neatinsă vreodată de maşini. De fapt, termenul «calculator» a devenit impropriu, deoarece calculatorul este mult mai mult decît o maşină aritmetică.

AUTOMATIZARE

Cu ajutorul unor programe complexe, calculatoarele folosite în industrie pot verifica şi supraveghea simultan şi fără întrerupere numeroase maşini folosite în producţie. Un cal-

MAXIME

Succesul, în mare parte, stă în voinţa de a învinge; să ne străduim deci şi să stăruim.
Seneca

Între adevărata ştiinţă şi între viaţa practică nu poate fi niciodată antagonism şi trebuie să fie, din contră, o continuă înlesnire reciprocă.
T. Maiorescu

În viaţă, izbînzile sînt strîns legate de chinuri şi osteneli.
G. Călinescu

A vorbi este a semăna, a asculta e a culege.
Confucius

CE FACE EL?

culator poate coordona aproape simultan măsurătorile produselor acestor mașini și poate regla și comanda mașinile într-o cooperare mai perfectă decît poate fi realizată de operatori umani. Aceasta se numește «automatizare».

Alte calculatoare examinează înregistrările în zigzag produse de un electrocardiograf — aparat care detectează și înregistrează impulsurile electrice ale cordului uman. Calculatorul este programat să recunoască înregistrările anormale și să le separe, pentru a fi studiate de cardiologi.

Porțiunea calculatorului care efectuează această operație este cunoscută sub numele de «aparatură de prelucrare centrală». Alimentarea acestei aparaturi centrale cu informații de care are nevoie se face cu ajutorul unor cartele perforate, benzi electronice sau din hîrtie, discuri sau claviaturi ca ale mașinilor de scris. Aceste claviaturi transformă simbolul atins în impulsuri care pot fi înțelese de calculator.

Calculatorul comunică rezultatul muncii cu ajutorul unor mijloace variate. Astfel, un calculator poate produce o bandă, pe care un dispozitiv automat o poate traduce în caractere tipărite sau poate fi prevăzut cu un dispozitiv propriu de tipărit. Multe calculatoare au fost conectate la ecrane de felul celui folosit în televiziune și pe care apar mesaje transmise de calculatoare.

Claviaturile de felul celor de pe mașina de scris, combinate cu dispozitive de tipărit sau cu ecrane de televiziune, pot fi conectate prin cabluri telefonice la o aparatură de prelucrare centrală. Cei care folosesc calculatoare pot avea astfel «acces la distanță» la aparatura de prelucrare centrală de aproape oriunde, chiar de la distanță de mii de kilometri. În acest fel, cel care folosește un calculator își poate dactilografia problema de la biroul aflat la unul dintre aceste posturi «la distanță» și răspunsul va fi trimis în scris de calculator aceluiași post sau va apărea aproape instantaneu pe ecranul de televiziune. Zeci de astfel de posturi, aflate în locuri diferite, pot fi conectate cu aceeași aparatură de prelucrare centrală prin cabluri telefonice și pot fi folosite simultan cu ajutorul unui procedeu numit «împărțirea timpului».

Calculatorul prelucrează problemele recepționate pe rînd, însă, datorită faptului că puține probleme solicită mai mult decît o mică fracțiune dintr-o secundă din timpul calculatorului, fiecare persoană aflată la un «post la distanță» va avea impresia că se bucură în mod exclusiv de atenția calculatorului. De exemplu, cînd o persoană «A» transmite calculatorului problema, calculatorul comunică rezultatul într-o cincime dintr-o secundă. Apoi, în timpul celor cîteva secunde, sau minute, în care persoana «A» citește rezultatul și transmite o altă problemă, calculatorul rezolvă probleme transmise de alte persoane. Fiecare își va primi răspunsul aproape imediat.

Chiar în cazurile cînd mai multe «posturi la distanță» acționează simultan, calculatoarele mari au totuși suficient «timp disponibil». Această capacitate excesivă poate fi folosită pentru a solicita calculatorului rezolvarea unor probleme foarte complexe, afară de solicitările de la distanță. În cursul rezolvării unor astfel de probleme complexe, calculatoarele nu necesită decît întreruperi de moment pentru a face față rezolvării problemelor transmise de la «posturile la distanță ».

În limbajul folosit de specialiștii în tehnologia calculatoarelor, utilajul propriu-zis este numit «piese tari» (elemente componente metalice), iar programele «piese moi». Experiența a dovedit că, pentru a se obține potențialul maxim al calculatoarelor, perfecționarea «pieselor moi» este tot atît de importantă ca și perfecționarea «pieselor tari».

Indiferent de gradul de perfecționare mecanică sau electronică a calculatorului, eficacitatea depinde în egală măsură de programul de funcționare. Mulți experți sînt de părere că cercetările privind programarea nu au ajuns din urmă progresele rapide ale tehnologiei «pieselor tari», realizate în ultimii ani.

Adesea, omul se plînge că a vorbit; nu se va plînge niciodată că a tăcut.

Plutarc

Bunătatea nu trebuie să se arate, ci să se lase a fi văzută.

Boileau

Cel ce lenevește la lucru e frate cu cel ce cheltuiește tot ce are.

Solomon

Datinile, poveștile, muzica și poezia sînt arhivele popoarelor; cu ele se poate reconstitui trecutul îndepărtat.

Alecu Russo

Dacă îți place viața, nu face risipă de timp.

Franklin

Fii stăpîn pe patimile tale, ca să nu fie ele stăpîne pe tine

Voltaire

INTERESANTA PLATINĂ

«Nem auro, nem plata», spuneau aventurierii portughezi care debarcau, porniți după jaf și cuceriri, pe țărmurile Americii de Sud, la începutul secolului al XVI-lea. Prin această expresie ei nu voiau să spună că acolo nu găsiseră nici aur nici platină, fiindcă aceasta din urmă era complet necunoscută în epoca aceea. Expresia înseamna, în limba lor, «nici aur nici argint». Cînd, două secole mai tîrziu, în 1725, acest metal prețios care este platina a fost descoperit în Columbia (America de Sud) a primit numele pe care îl poartă și astăzi — un diminutiv al cuvîntului «plata» — ceea ce în limba spaniolă înseamnă argint. Numele i-a fost dat ca urmare a unor asemănări exterioare dintre platină și argint.

Printre caracteristicile platinei, cea mai interesantă este, fără îndoială, marea sa greutate specifică. După osmiu și iridiu, platina este cel mai greu corp simplu existent. Un cub de platină cu latura de 10 cm. ar cîntări 21,450 kg, iar un metru cub de platină ar avea frumoasa greutate de 21 de tone și 450 de kg. Astfel platina se dovedește a fi de peste 21 de ori mai grea decît apa, de opt ori mai grea decît marmura și de trei ori mai grea decît oțelul. Spre a vă face o imagine mai clară, iată un tablou al celor mai grele corpuri simple:

substanța	greutatea unui cub cu latura de 10 cm.
1 Osmiu	*22,700 kg*
2 Iridiu	*22,420 kg*
3 Platina	*21,450 kg*
4 Aur	*19,400 kg*
5 Tungsten	*19,100 kg*
6 Uraniu	*19,000 kg*
7 Tantal	*16,700 kg*
8 Mercur	*13,600 kg*
9 Plumb	*11,340 kg*

Iată, deci, că plumbul apare ca un metal aproape «ușor»!

În natură, platina se găsește amestecată cu alte metale: ruteniu, rodiu, paladiu, osmiu și iridiu. Ea se prezintă sub forma unor grăuncioare. Platina mai poate fi găsită însă și în argilele aluvionare sub forma unor fluturași, dar... ar fi zadarnic să căutați platină pe malurile rîurilor: o tonă de argilă conține abia... 3 gr de platină.

Metal prețios (costă cam de patru ori cît aurul), platina, datorită proprietăților sale este folosită mai puțin la producerea bijuteriilor și, mai ales, la fabricarea unor aparate de laborator și industriale rezistente la agenți chimici și ca un excelent catalizator în industria chimică.

SCĂRILE TERMOMETRICE

Sînt cunoscute trei tipuri de termometre după numele constructorilor lor: **Fahrenheit, Reamur** și **Celsius**

Scara termometrică Celsius are 100°; 0 reprezintă temperatura de topire a gheței la presiune normală, iar 100°, cea de fierbere a apei. Se numește **scară centigradă.**

Scara termometrică Fahrenheit are 180°; 32° reprezintă temperatura de topire a gheței la presiune normală, iar 212°, cea de fierbere a apei.

Scara termometrică Reamur are 80°; 0° reprezintă temperatura de topire a gheței la presiune normală, iar 80°, cea de fierbere a apei.

Pentru a transforma gradele Reamur (°R) în grade Celsius (°C) se înmulțesc gradele respective cu 5/4. Ex. $28\ R = 28 \times 5/4 = 35°C$.

Gradele Fahrenheit (°F) se transformă în grade Celsius (° C) scăzînd din numărul de grade cifra 32 iar rezultatul se înmulțește cu 5/9. Ex.: $95°\ F = (95 - 32) \times 5/9 = 63 \times 5/9 = 35°C$.

Gradele Celsius (°C) se transformă în grade Reamur înmulțind cu 4/5. Ex.: $35°C = 35 \times 4/5 = 28°\ R$.

Gradele Celsius (°C) se transformă în grade Fahrenheit înmulțindu-se cu 9/5 și adăugînd 32. Ex.: $35°\ C = 35 \times 9/5 + 32 = 95°\ F$.

APA ȘI TEHNICA

— CEASORNICUL CU APĂ a fost unul din primele ceasuri din lume, întrebuințat încă de asirieni, în secolul VI î.e.n. Dintr-un vas înalt și îngust, picura apă printr-o mică deschizătură. Un crainic dădea de știre cînd vasul se golea, cam de 5—6 ori pe zi, după care era reumplut. Sistemul acesta, ca și ceasornicul solar și cel cu nisip, a fost întrebuințat pînă în veacul al XVIII-lea. Acum o sută de ani, în unele părți ale Chinei se mai puteau vedea astfel de ceasornice cu apă.

— ARHIMEDE (287—212 î.e.n.), vestit matematician și fizician grec al antichității, este autorul unor invenții legate de apă, printre care mașina pentru irigarea cîmpurilor (șurubul lui Arhimede) și o mașină în spirală de ridicat apa, întrebuințată pentru secarea mlaștinilor. Tot el a descoperit și unul dintre principiile fundamentale ale hidrostaticii, care îi poartă numele: orice corp cufundat în apă pierde o parte din greutatea sa, egală cu greutatea volumului de apă dislocat.

— LA ROMA, la începutul celui de al III-lea secol î.e.n., s-a construit unul din primele canale de alimentare cu apă din lume. Sistemul de alimentare cu apă cunoscut sub numele de «Via Appia», avea o lungime de 17 km. În timpul lui Iuliu Cezar, Roma, supranumită «Regina aquarum» — regina apelor — poseda 11 apeducte, ale căror ruine se mai văd și astăzi și care aprovizionau orașul cu 13 000 litri de apă pe secundă.

— CTESIBIUS (sec. II-I î.e.n.), inventator grec din Alexandria, a inventat pompa de incendiu cu doi cilindri cu pistoane, cu ceasornic cu apă și o orgă hidraulică.

— HERON (sec. II e.n.), savant matematician și fizician din Alexandria, a inventat o fîntînă care îi poartă numele.

— GALILEU (1564—1642) inventează balanța hidrostatică și are, primul, ideea creării unui barometru. Ideea i-a fost sugerată de un fîntînar din Florența, care remarcase că apa nu se putea ridica în corpurile de pompă mai sus de o înălțime invariabilă (32 picioare — 10,26 m), Dar această idee a fost pusă în practică de Torricelli.

— PRIMA TURBINĂ CU PALETE acționată de aburi se pare că a fost construită de italianul Giovani Branca, în 1629.

— PRIMA MAȘINĂ HIDRAULICĂ de ridicat apa la înălțime a fost opera englezului E. Ford (1646).

PRESA HIDRAULICĂ a fost construită de matematicianul francez Pascal, în 1650.

— DENISE PAPIN (1647—1715), fizician francez, este considerat descoperitorul forței aburilor. El a construit una din primele mașini cu aburi cu piston și tot el a inventat supapa de siguranță, întrebuințată și astăzi la mașinile cu aburi.

— MAȘINĂ CU VAPORI, inventată de mecanicul englez Newcomen în jurul anului 1705, a adus mari servicii industriei, fiind întrebuințată, pînă în anul 1760, fără modificări importante, cînd a fost perfecționată de Watt.

— JAMES WATT (1736—1819), mecanic englez, a inventat mașina cu vapori cu dublu efect și condensator, pe care a pus-o în practică scoțînd apa din minele de la Birmingham.

— DELUC (1727—1817), savant fizician și geolog elvețian, a inventat hidrometrul, aparat folosit pentru aprecierea umidității aerului.

știați că...

...Delfinul, deși are 96 de dinți, înghite hrana fără s-o mestece?

...Potrivit unei legende antice grecești, zeul războiului n-a putut o dată participa la luptă, deoarece în casca sa de război își făcuse cuibul o porumbiță și că de atunci porumbelul a fost considerat simbol al păcii?

...O picătură de ploaie avînd un diametru de un milimetru conține 17 miliarde de miliarde de neutroni?

...Un milion de miliarde electroni cîntăresc la un loc a miliarda parte dintr-un miligram?

...Cea dintîi rafinărie de petrol din lume a fost aceea înființată în țara noastră de Mehedințeanu la Rîfov, lîngă Ploiești, în 1857? După 2 ani, în 1859, s-au înființat primele rafinării de petrol în Statele Unite ale Americii.

...Timișoara este primul oraș din Europa ale cărui străzi au fost iluminate electric, în anul 1884?

...Țăranul Matei Chioreanu din comuna Ruginoasa, Hunedoara, a conceput și a construit, încă din 1912, un avion cu care intenționa să zboare? Construcția lui se baza pe soluții foarte ingenioase și îndrăznețe pentru vremea aceea. Inventatorul Aurel Vlaicu l-a încurajat și l-a susținut pe constructor, dar Chioreanu nu a reușit să strîngă fondurile necesare procurării motorului.

...În cursul unei vieți de om, stomacul său digeră peste 70 000 kg de alimente?

ATENȚIE CUM OFERIȚI GAROAFE!

Originară din zona Mării Mediterane, garoafa este una dintre cele mai răspîndite flori de grădină. Cunoscută în știință sub numele de «Dianthus caryophyllus», adică floarea divină sau floarea zeilor, cuvîntul garoafă este de origine neogreacă. A fost apreciată încă din antichitate, fiind cultivată de greci și de romani. Foarte răspîndită în evul mediu, normanzii au introdus-o din Italia în Anglia în cea de-a doua jumătate a secolului al XI-lea, fiind apoi cultivată și în Țările de Jos. În Franța este introdusă pe timpul regelui Ludovic al IX-lea cel Sfînt (1226—1270), fiind folosită ca plantă medicinală în combaterea holerei, care pe acele timpuri făcea ravagii. De altfel și în secolul al XIV-lea, florilor de garoafă, în stare proaspătă sau sub formă de extract uscat, li se atribuiau calități terapeutice în tratamentul amețelilor sau pentru combaterea efectelor mușcăturilor de șarpe, în care caz erau amestecate cu vin alb. Și astăzi, în unele țări din Europa, petalele de garoafă roșie sînt folosite la prepararea unui sirop aromatic întrebuințat în unele afecțiuni cardiace.

În cea de-a doua jumătate a sec. al XVI-lea cultura garoafelor ia o mare extindere în toată Europa, mai ales în Franța, Anglia, Italia, Spania și într-o mică măsură în Germania.

Datorită frumuseții și gingășiei sale, floarea de garoafă este mult cîntată atît în poezia cultă cît și în cea populară și a fost pictată de cei mai renumiți artiști ai lumii ca: J. Van Eyck, Leonardo da Vinci, Holbein ș.a.

În sec. al XVII-lea și prima jumătate a sec. al XVIII-lea, cultura garoafelor ocupă primul loc între florile de grădină, horticultorii întrecîndu-se în crearea de tipuri noi. După această dată, garoafa cedează locul florilor exotice, aduse din colonii.

De-abia în secolul al XIX-lea, odată cu inițierea unor cercetări în vederea obținerii de tipuri noi pe baze științifice, garoafa începe să-și recapete locul pierdut. Astfel, în 1835 un horticultor din Lyon obține soiurile cunoscute azi sub denumirea de «garoafa de Nisa» și «garoafa italiană».

În 1854, grădinarul englez John Gerard introduce în Anglia garoafa galbenă, pe care a adus-o din Polonia, iar horticultorul francez Perret obține tipul de «garoafă americană», prin încrucișarea garoafei de grădină cu cea lemnoasă și cea americană.

Datorită multiplelor încrucișări și ameliorări, astăzi se cunosc peste 200 de specii diferite. Aceste flori se oferă în dar, la diferite ocazii, după anumite criterii. Astfel, la nașterea unei fetițe se obișnuiește să se ofere garoafe roz deschis sau albe, în timp ce buchetul de garoafe violet se oferă părinților la nașterea unui băiat.

Culoarea florilor din buchetul de mireasă trebuie să se asorteze cu rochia pe care o poartă tînăra care se căsătorește.

De obicei, garoafele galbene se duc la sărbătorirea unui bărbat, în timp ce buchetele din flori roșii sau acelea în care se folosesc mai multe culori, constituie un dar personal și intim.

Deci: Atenție cum oferiți garoafe!

Iulian MINESCU

MICI FARSE ALE OCHIULUI UMAN

Ochiul omului este un organ sensibil care obosește destul de repede și care uneori ne joacă mici farse. Iată o experiență în acest sens. În mijlocul unei foi de hîrtie albă lipiți un pătrat de hîrtie roșie simplă. Așezați-vă la masă și priviți fix pătratul roșu vreme de patru-cinci minute, apoi mutați repede privirea asupra colii albe. Ce culoare veți observa acum la hîrtia complet albă? Poate nu vă vine să credeți, dar veți vedea un pătrat de culoare... verde! Pentru a vă convinge și mai bine, repetați experiența și cu un prieten. Această experiență demonstrează că, în fundul ochiului, retina a obosit la culoarea roșie și, atunci cînd ați înlocuit-o cu alb, a apărut culoarea complementară verde. Puteți repeta experiența privind și alte culori: albastru sau galben. Observați apoi ce culori vă vor apărea cînd veți privi hîrtia albă.

Puteți să încercați și alte experiențe amuzante din domeniul culorilor complementare. Pe o coală de hîrtie albă desenați două dreptunghiuri de mărime egală, la o distanță de cîțiva centimetri unul de altul. Colorați-l pe unul în roșu, iar pe celălalt în verde. Așezați între ele un carton alb în poziție verticală și priviți fix, lipind nasul și fruntea de marginea cartonului despărțitor. În acest fel, un ochi va privi dreptunghiul verde, iar celălalt pe cel roșu. Și în acest caz vă așteaptă o surpriză: în loc să vedeți două imagini colorate, veți vedea... o singură imagine de culoare albă! Puteți încerca această experiență cu dreptunghiuri de culoare violet și galben sau albastru și portocaliu. Concluzia va fi neschimbată: în creier, impresiile colorate ce vin de la fiecare ochi se vor amesteca, formînd o singură imagine albă.

O nouă experiență, o nouă surpriză. Luați două coli de hîrtie de mărime egală: una colorată în albastru și cealaltă în roșu. Lipiți pe fiecare cîte un dreptunghi alb de mărimea unei etichete. Așezați hîrtiile alături și separați-le printr-un carton alb. Priviți fiecare coală cu cîte un ochi. Veți vedea colile de culoare violetă, iar dreptunghiurile albe vă vor apărea unul verde (culoarea complementară roșului), iar celălalt portocaliu (culoarea complementară albastrului).

CURIOZITATE NUMERICĂ

Numărul 142 857 are proprietăți foarte interesante. Amplificat cu 3 dă 428 571, cu 2 — 285 714, cu 6 — 857 142, cu 4 — 571 428 și amplificat cu 5 obținem 714 285. Se observă că multiplicat cu cifrele arătate mai sus, numărul stabilit dă numere formate din aceleași cifre în aceeași ordine, cu deosebire că prima cifră la fiecare număr trece în finalul numărului. O altă curiozitate constă în faptul că suma cifrelor la fiecare din aceste numere, adunate cîte o pereche din trei în trei este totdeauna nouă.

AGRICULTURA „ȚĂRII DE SUS" ÎN PLINĂ ÎNFLORIRE

Gheorghe ACATRINEI, secretar al Comitetului județean Suceava al P.C.R., președintele U.J.C.A.P., președinte al consiliului județean de coordonare a activității uniunilor cooperatiste

Creșterea vitelor, munca cîmpului și pomicultura au constituit, alături de exploatarea lemnului, cele mai vechi îndeletniciri pe meleagurile sucevene. Pe podișul Sucevei, în partea centrală și estică a «Țării de Sus» se întind mari suprafețe cultivate cu cereale (44 la sută din suprafața cultivabilă a județului), cartofi, plante industriale. Pe văile Sucevei și Siretului și în zonele preorășenești se află grădini de legume udate de ploi artificiale. În zona Fălticenilor te întîmpină livezile de meri și pruni, iar în cea montană, bogată în pășuni și fînețe, pasc cirezi de vaci și turme de oi.

Prin acțiunile tot mai hotărîte de zonare și specializare, de mecanizare și chimizare, prin sprijinul prețios acordat de partid și de stat, prin preocuparea permanentă a Comitetului județean de partid, a organelor agricole județene, a țăranilor cooperatori, a mecanizatorilor și specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din acest sector, agricultura suceveană a cunoscut și cunoaște o tot mai mare înflorire. Există o ambiție la toate nivelele pentru ridicarea agriculturii sucevene la cote tot mai înalte; organizația județeană de partid a ocupat recent locul al doilea pe țară în întrecerea socialistă pentru rezultatele deosebite dobîndite în această ramură, iar multe unități agricole, deși nu se află în prima zonă de fertilitate a țării, deși n-au cernoziomul Bărăganului, prin producțiile mari obținute au cucerit titlul de **Erou al Muncii Socialiste** și **Medalia de aur Secera și Ciocanul**, sau **Ordinul Muncii** clasa I. Cele mai mari satisfacții în această privință ni le-a adus cultura cartofului, la care unitățile distinse au realizat, în anii pentru care au primit distincția, producții medii record ce le fac cinste: I.A.S. Suceava — 40 714 kg; cooperativele agricole Reuseni — 38 756 kg, Dumbrăveni — 36 890 kg, Chilișeni — 36 647 kg, Verești — 35 353 kg, Bosanci — 32 205 kg, Ilișești 32 104 kg, Moara 32 072 kg, Bălcăuți 32 025 kg.

Pentru obținerea unor producții vegetale și animale tot mai ridicate în 1978, au fost stabilite la nivel de județ, comune și unități agricole programe de măsuri privind executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și gospodărire a apelor, sporirea producțiilor de cartofi, legume, fructe, sfeclă de zahăr, in, cînepă fuior, a producțiilor de masă verde pe pajiști și de lapte de vacă. Acționînd cu fermitate pentru realizarea și depășirea tuturor indicatorilor planului de stat pe anul 1978, organele și organizațiile de partid, consiliile populare, organele agricole, consiliile intercooperatiste, conducerile de unități desfășoară o susținută muncă politică și organizatorică în rîndul membrilor cooperatori, mecanizatorilor, specialiștilor, tuturor lucrătorilor din agricultura județului, în vederea folosirii depline a bazei tehnico-materiale, organizării exemplare a muncii, utilizării rezervelor existente pentru ca în anul 1978 în toate unitățile agricole de stat și cooperatiste să se practice o agricultură avansată, cu randament sporit, să se obțină producții medii record.

Se acționează ferm și eficient, la toate nivelele, sub conducerea și îndrumarea permanentă a Comitetului județean de partid, pentru transpunerea în viață a sarcinilor și indicațiilor cuprinse în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi și a celor date cu ocazia vizitei de lucru făcută în 1977 în județul nostru de secretarul general al partidului. În lumina acestor sarcini și îndrumări prețioase, acționăm cu fermitate comunistă pentru generalizarea experienței avansate a unităților fruntașe, aplicarea tehnologiilor moderne, ridicarea nivelului de pregătire politică și profesională a tuturor lucrătorilor din agricultură, pentru creșterea eficienței pe toate planurile.

În județul nostru, în 1978 au cunoscut o amploare fără precedent lucrările menite să concure la creșterea continuă a suprafețelor arabile și la cultivarea tuturor suprafețelor de teren. Pentru folosirea mai eficientă a terenurilor situate în pantă s-a combătut eroziunea

de suprafață prin amplasarea pe 10 000 ha a culturilor în fîșii și pe 3 500 ha, în benzi înierbate. S-au efectuat lucrări de înlăturare a apelor în exces și stagnante de pe aproape 5 000 de ha, executîndu-se canale de desecare în lungime de peste 200 000 metri liniari, cu un volum de terasamente de aproape 230 000 metri cubi. S-au mai executat lucrări de captare a izvoarelor prin drenaj și de construire de bazine, acumulări agropiscicole, cu posibilități locale, amenajări pentru irigații, regularizări de albii, decolmatări și întăriri de maluri. Pe terenurile agricole acide, în suprafață de peste 10 000 ha, s-au aplicat și vom aplica în continuare amendamente calcaroase în cantitate de peste 40 000 tone. Ne preocupă, de asemenea, sporirea suprafețelor cultivate — cu peste 500 ha numai în cooperativele agricole, cît și sporirea potențialului productiv al ogoarelor.

Măsuri energice au fost luate și pentru realizarea unor producții record de cartofi. Starea de vegetație a culturilor la Verești, Dumbrăveni și în toată zona cultivatoare de cartofi ne dă dreptul să fim optimiști. Cartoful ocupă 18,8 la sută din suprafața arabilă a județului, constituind cultura sa de bază, mare aducătoare de venituri pentru unitățile agricole și gospodăriile populației. Prin suprafața mare cultivată — 35 883 ha —, prin producțiile ridicate și constante, care vor cunoaște un moment de vîrf în 1978, județul Suceava ocupă primul loc pe țară. La cartof, ca și la celelalte culturi, am acționat hotărît pe linia zonării, concentrării și specializării producției. Au fost create în județ patru bazine specializate în cultura cartofului: bazinul de cartof pentru consum de toamnă-iarnă și pentru industrie care asigură, printre altele, materia primă fabricilor de spirt și amidon din Rădăuți, Fălticeni și Hănțești; bazinul pentru consum de toamnă-iarnă; bazinul pentru cartof de consum de toamnă-iarnă, cu posibilități de producere și a cartofului de vară; zona închisă pentru producerea cartofului de sămînță. Dintre măsurile stabilite pentru obținerea unor producții record în 1978 aș enumera aici: fertilizarea cu îngrășăminte naturale a 60—65 la sută din suprafața cultivată; repartizarea acestei culturi a 40 la sută din îngrășămintele chimice primite de unități, asigurarea unei densități corespunzătoare și promovarea în cultură a soiurilor care corespund scopului de folosință stabilit prin zonarea producției de cartofi (Desiree și Ostara pentru consum, Eba și Ora pentru industrie).

O altă plantă care, ca și cartoful, face să se vorbească de județul nostru este inul pentru fibră. Datorită condițiilor favorabile, suprafața destinată acestei culturi a ajuns în prezent la 6 500 ha, situînd județul Suceava pe locul al doilea pe țară. În centrul podișului Sucevei se obțin producții de pînă la 6—8 tone la ha. Abundența de materie primă a determinat extinderea și modernizarea celor trei topitorii de la Iței, Dornești și Cornu Luncii care asigură în bună parte fibra celei mai mari filaturi de in din țară, cea de la Fălticeni.

Renumitele mere de Rădășeni își au faima lor din cele mai vechi timpuri. Aceste mere se produc în zona Fălticenilor — principalul bazin pomicol din județ — unde funcționează, ca pion al științei înaintate, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă care, alături de Stațiunea de cercetări agricole Suceava are un rol de frunte în continua înflorire și modernizare a agriculturii sucevene. Demnă de consemnat este și extinderea tot mai mare în ultimii ani a plantațiilor de căpșuni.

Programul județean privind dezvoltarea pomiculturii va conduce la înființarea de noi plantații intensive și superintensive, la modernizarea și ridicarea potențialului livezilor existente de meri, pruni, peri, vișini, cireși ca și la extinderea culturii căpșunului și arbuștilor fructiferi — zmeur și coacăz. Sînt, de asemenea, de subliniat eforturile pentru realizarea în județ a legumelor proaspete. În 1978, legumele s-au cultivat pe mai mult de 4 000 de ha. În sera legumicolă a I.J.L.F.-ului, pe o suprafață de 6 ha se produc acum tomate, ardei, castraveți și verdețuri într-o cantitate de peste 500 de tone. Potrivit programului nostru de dezvoltare a legumiculturii, I.J.L.F.-ul va realiza încă 6 ha de sere; I.J.L.F.-ul și I.P.I.L.F.-ul își vor amenaja ferme proprii de legume și căpșuni pe o suprafață totală de circa 600 ha.

Creșterea animalelor, mai ales în zona montană a fost din cele mai vechi timpuri ocupația tradițională a țăranului sucevean. Vitele, oile, brînzeturile, untul și pieile de animale au constituit din vremuri îndepărtate produse de schimb activ ale crescătorilor de animale din obcinele Bucovinei cu transilvănenii și oamenii de la șes. În scopul creșterii producției de carne și lapte, acționăm energic pentru sporirea producției de masă verde pe pajiști, acestea constituind o inestimabilă avuție a județului. Spre a obține cît mai multă iarbă pe pajiștile naturale și cultivate, se execută lucrări de amploare la care participă cu adevărat toată suflarea satelor — lucrări de fertilizare, de înființare a noi pajiști cultivate, desecări, defrișări, nivelări, de întreținere, exploatarea rațională a acestora etc. Acționăm cu aceeași energie și pentru sporirea producției de lapte, îndeosebi în cooperativele agricole de producție. În lumina programelor întocmite la nivel județean, comunal și pe unitate, se desfășoară o activitate rodnică, susținută pentru a se realiza pe județ o producție de cel puțin 2 400 litri lapte pe vacă furajată. În acest sens, urmărim realizarea efectivelor de bovine și ameliorarea lor, asigurarea bazei furajere și buna gospodărire a nutreților, mai buna organizare a muncii în fermele și complexele de bovine. În 1977, față de 1950, numărul de bovine, ovine, porcine și păsări a sporit în procente considerabile, aceasta și ca urmare a concentrării și specializării creșterii animalelor în complexe moderne, de tip industrial. Zona montană, necooperativizată își aduce și ea, de la an la an, o contribuție tot mai mare la fondul de stat la carne, lapte, cartofi și fructe. Aceasta și ca urmare a sprijinului permanent pe care partidul și statul îl acordă țăranilor din zonă: acestora li se livrează tăurași autorizați pentru reproducție în perioada de pășunat; în întreaga zonă s-au înființat puncte de însămînțări artificiale; medicii veterinari acordă asistență de specialitate în toate satele; printr-un mare număr de puncte — la Cîmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Gura Humorului, Rădăuți, Fălticeni etc. — se distribuie producătorilor unelte, îngrășăminte chimice, pesticide și tot soiul de semințe de legume, ierburi perene, rădăcinoase furajere, cartofi, trifoliene, porumb boabe, orz și orzoaică.

Închei acest tablou succint al agriculturii sucevene în plină înflorire, evidențiind preocuparea susținută pe linia perfecționării pregătirii profesionale și politice a țăranilor cooperatori, a mecanizatorilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură. În învățămîntul agrozootehnic sînt cuprinși în fiecare an zeci de mii de cooperatori și mecanizatori; prin schimburi de experiență organizate la unitățile fruntașe, printr-o gamă largă de forme și mijloace ale muncii politice și educative, a propagandei tehnice agricole, lucrătorii din agricultură sînt sprijiniți să țină pasul cu dezvoltarea și modernizarea în ritm rapid a agriculturii, cu mecanizarea, chimizarea și tehnologiile avansate — condiții indispensabile ale mersului și mai puternic înainte.

PLANTAȚII DE NUC ÎN CULTURĂ ASOCIATĂ CU MĂCEȘUL

Suprafețe cu un grad accentuat de eroziune; terenuri de coastă spălate de ape; mărăcinișuri, goluri din păduri și din plantații; în sfîrșit, aliniamentele de pe marginea șoselelor și a drumurilor, versanții de pe firul văilor, spațiile deschise din perimetrul curților școlare și al altor instituții — iată pe unde au stabilit gospodarii din județul Olt să planteze nuci, dînd o valorificare superioară unor mari rezerve de pămînt odinioară nefolosit, sau folosit în foarte mică măsură.

Acțiunea a fost declanșată în 1975, la inițiativa și sub directa îndrumare a comitetului județean de partid. Chiar în cursul aceluiași an a fost identificat — în perimetrul unităților agricole cooperatiste și de stat, precum și pe terenurile aflate în patrimoniul consiliilor populare și al ocoalelor silvice — întregul fond funciar ce avea să fie destinat plantării cu nuci. Concomitent, pînă spre toamnă, în pepiniera anume creată de I.J.L.F., apoi preluată de Stațiunea pentru cercetări și producție Cîrcea, din județul Dolj, au fost realizați primii 150 000 de puieți, obținuți mai întîi în ghivece nutritive. Experiența cîștigată la Slătioara (locul unde se află cea dintîi pepinieră) a fost fructificată, în anul următor, pe scară mai largă. Stațiunea a mai înființat o pepinieră la Pleșcoiu, iar cei de la Inspectoratul silvic județean, preluînd inițiativa, și-au creat o pepinieră proprie, la Bobicești. Așa a fost posibil să se obțină, în 1976, încă 500 000 de puieți.

Printre cei mai importanți beneficiari de material săditor se numără unitățile din cadrul consiliilor intercooperatiste Dejești, Aluniș, Brebeni și Găvănești, în raza fiecăruia dintre aceste consilii fiind plantați între 40 000 și 50 000 de puieți. În acest context se cuvine făcută o remarcă deosebită: respectîndu-se întocmai tehnologia — de la dimensiunile gropilor și înlocuirea pămîntului de coastă din groapa respectivă cu mraniță, pînă la plantarea corectă, udarea sistematică, prășitul, mulcitul și împrejmuirea puieților cu gărdulețe de protecție — aproape în toate plantațiile prinderea a fost de peste 90%.

Tot în contextul acesta merită amintit și faptul că, urmărindu-se plantarea, pînă în 1980, a altor două milioane de puieți de nuc, încă din toamna trecută au fost pregătiți, în toate comunele prevăzute, circa un milion jumătate de puieți. Ei vor fi scoși din pepinierele consiliilor populare și vor fi aduși în plantații peste cîteva săptămîni.

Cum se explică această rîvnă deosebită, menită să repună nucul în drepturile sale și pe meleagurile județului Olt?

Iată cîteva elemente pentru un eventual calcul privind rentabilitatea: un hectar cultivat cu nuc asigură, în medie, 20 tone de fructe, ceea ce înseamnă 12 tone miez de nucă (produs solicitat, fără limite, și la export), iar prețul de valorificare al tonei de miez este 5 000 de lei. Cu alte cuvinte, hectarul care odinioară nu producea nimic, sau asigura cel mult cîteva sute de lei, ajunge să dea, în condițiile unei plantații de nuc pe rod, cîte 50 000-60 000 de lei anual. La toate acestea adăugați și perspectiva exploatării lemnului de nuc, în condiții de maximă eficiență, prin transformarea lui în furnir.

«Toate bune — va spune cineva. Dar pînă intră nucul pe rod și, mai cu seamă, pînă cînd ajunge lemnul la vîrsta exploatării...»

Întrebarea care urmează este lesne de bănuit. Iată, însă, că aceiași gospodari pricepuți din județul Olt au găsit un răspuns cît se poate de bun: «Pentru a folosi terenul rațional și în cei 15-20 de ani, pînă încep plantațiile să producă, pe intervalele dintre nuci vom cultiva măceși!» Un alt calcul sumar arată că, în felul acesta, se pot realiza cîte 5-6 tone de măcese la hectar (și acestea fiind solicitate nelimitat la export), iar o tonă de fructe proaspete se valorifică cu 2 500 lei, în orice localitate, prin cooperația de consum.

În încheiere, cîteva detalii privind tehnologia înființării plantațiilor de nuc asociat cu măceș:

- puieții de nuc se plantează la distanță de 10 × 10 m (revenind 100 bucăți la hectar), iar gropile au dimensiunea 1/1 m, nelipsind o chivetă de 40 cm la fundul gropii;
- puieții de măceș se plantează din metru în metru, în gropi de 40 × 40 × 40 cm pe trei șiruri, la distanța de 2 metri față de rîndurile de nuci și la 3 metri între șirurile de măceș. Dacă terenul este în pantă, șirurile se orientează pe curba de nivel.

Firește, cei ce doresc să înființeze plantații de felul acesta se pot adresa, pentru informații mai amănunțite, specialiștilor din județul Olt — ing. Ilie Lazăr, director al I.J.L.F., ing. Bucur Rolea, director al O.I.F., ing. Ion Goga Mutu, director al Oficiului de cadastru și organizarea teritoriului, sau ing. Gheorghe Giplea și Ion Lulescu de la D.G.A.I.A., precum și ing. Ion Cernătescu, cercetător al problemelor privind dezvoltarea pomiculturii la S.C.P.P. Cîrcea, jud. Dolj. — care sînt principalii autori ai realizărilor prezentate mai sus.

Andrei IONAȘCU

CONVORBIRE CU ING. MIHAI FANU, DIRECTORUL ASOCIAȚIEI ECONOMICE DE STAT ȘI COOPERATISTE SERE-SOLARII TIMIȘOARA

FORMĂ EFICIENTĂ DE COLABORARE ÎNTRE UNITĂȚI DE STAT ȘI COOPERATISTE

— Ce ne puteți spune despre asociația economică de stat și cooperatistă pe care o conduceți?

— Unul din aspectele importante ale perfecționării relațiilor de proprietate îl reprezintă în momentul de față dezvoltarea și întărirea conlucrării între proprietatea cooperatistă și cea de stat pe linia legăturilor directe de producție între cooperative și unități de stat. Colaborarea dintre cele două forme de proprietate se dezvoltă prin participarea lor la construirea unor obiective importante de producție. Un asemenea obiectiv îl constituie cele 12 hectare de sere și 10 hectare de solarii împărțite în două ferme care formează **Asociația economică de stat și cooperatistă sere-solarii Timișoara.** Ea s-a născut în 1974, rod al asocierii I.J.L.F.-Timiș cu cooperativele agricole din consiliul intercooperatist Freidorf și anume: Freidorf, Dumbrăvița, Ghiroda, Mehala, Ciarda Roșie, Cladova și Giroc. Partenerii asociației aveau și au un scop major atît de solicitate, ambii parteneri ai asociației, pe lîngă rambursarea creditelor primite de la stat pentru participare, rambursare făcută de asociație din veniturile realizate în anul respectiv, s-au ales și cu un plus de beneficii. Și aceasta, an de an, fără excepție. Ca rod al cooperării întreprinderii de stat cu cooperativele agricole, asociația beneficiază de aceleași condiții optime ca și marile sere ale întreprinderilor agricole de stat. Am în vedere aprovizionarea cu semințe de înaltă productivitate și insectofungicide în cantitățile necesare, primirea operativă a unei asistențe tehnice corespunzătoare concretizată în tehnologii noi, avansate, elaborate după ultimele rezultate ale cercetării științifice. Aș mai adăuga că prin asocierea I.J.L.F.-ului cu cooperativele amintite exportul produselor noastre se realizează direct de unitate, sporind astfel substanțial interesul pentru participarea la beneficii, inclusiv a celor provenite din export, a întregului personal comun: aprovizionarea populației municipiului Timișoara în tot timpul anului, inclusiv în anotimpul rece, cu tomate, castraveți, ardei gras, varză timpurie, salată verde, ardei iute etc.

— După cei patru ani care s-au scurs de la înființarea asociației, cu ce rezultate economico-financiare vă prezentați?

— Cooperativele agricole nominalizate au participat cu 65 la sută iar I.J.L.F. Timiș cu restul de 35 la sută la construirea serelor și solariilor. Pe lîngă satisfacția aprovizionării populației timișorene cu trufandale ciclul I de producție. Față de un plan de 74 tone tomate la ha, s-au obținut 75 de tone; față de 40 tone varză timpurie la ha, 40,5 tone, iar de pe un ha cu castraveți s-au recoltat 200 de tone. Noutatea cea mai importantă a anului 1978 o constituie culturile intercalate. În cultura de ardei gras am intercalat ardei iute, salată verde și castraveți. De pe fiecare ha ne alegem în plus cu o producție a cărei valoare este mai mare de 100 000 lei. În culturile de tomate, începînd tot cu acest an, intercalăm salată verde care ne aduce un spor de venit la ha de 10 000 lei.

— Pe cine ați dori să evidențiați pentru aceste rezultate?

— Întregul colectiv de muncitori, ingineri și tehnicieni al asociației, în frunte cu comuniștii — adevăratul motor al participării avîntate la întrecerea socialistă. Dacă țineți totuși neapărat la cîteva nume, m-aș opri pentru rîvna și priceperea ce o dovedesc, la ing. Traian Hălmăgeanu, seful fermei 1 și la muncitorii Maria muncitor.

— Am dori să ne prezentați în continuare cîteva din realizările în producție din 1977 și primul semestru al anului 1978.

— Într-un singur ciclu — această mențiune este necesară — s-au obținut cîteva producții medii bune. Față de 200 tone plan, pe un ha cultivat cu castraveți s-au realizat în 1977, 220 tone. La ardei gras, în același an, planul era de 40 de tone, realizîndu-se 50 de tone la ha. Pe un ha s-au obținut 70 de tone tomate. Depășiri de plan am obținut și în primul semestru al anului 1978, adică în Bara, Maria Bușovschi, Elisabeta Klein și Valeriu Chiper. Primii trei muncitori execută lucrări de bună calitate, asigură permanent întreținerea exemplară a parcelelor repartizate și obținerea unor producții bune. Ultimul, mecanic la centrala termică, își îndeplinește atribuțiile de serviciu în mod exemplar.

S-a dovedit practic că asociația noastră economică de stat și cooperatistă constituie o formă eficientă de organizare și realizare a producției.

Traian DUMITRESCU

U.J.C.C. BACĂU VĂ INVITĂ SĂ VIZITAȚI:

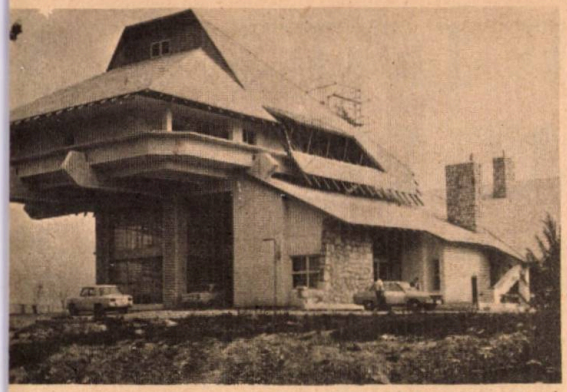

HANUL MĂGURA

Pe șoseaua Bacău—Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, la 16 km, pe un vîrf de deal de unde ți se deschide în față panorama orașului reședință de județ și a minunatelor sale împrejurimi, cooperația de consum din județul Bacău a construit un han de o eleganță deosebită. 343 de consumatori pot lua loc la mesele instalate în restaurant, braserie, separeuri, pe terasă sau la grădina de vară, iar cele 12 camere confortabile pot găzdui 32 de persoane.

De la inaugurare, responsabilă este Maria Cozma, o bună gospodină, care în fruntea colectivului ce deservește unitatea a reușit să adauge acestei clădiri prevăzute cu toate derivatele modernului în materie de alimentație publică, un plus de frumusețe, de căldură. Florile ce inundă sălile și holurile, curățenia deosebită, estetica sălilor de consumație, vin să întregească un cadru deosebit de plăcut pentru cei ce vin aici pentru cîteva zile sau chiar cîteva ore.

Bucătăria hanului MĂGURA și-a făcut și ea un bun renume; 4—5 ciorbe și supe, 7—8 feluri de bucate moldovenești, împreună cu numeroasele preparate de bufet și grătar umplu lista-meniu a unității.

S-a dus vestea că aici se mănîncă bine. Începînd cu «ciorba de pasăre cu togmăgei de casă», continuînd cu «tochitură de pădure», cu plăcinta «Trandafirul» cu fructe de sezon, bucătăria unității este capabilă să satisfacă cerințele oricui, ale celor mai exigenți gurmanzi.

Un chioșc așezat la șosea oferă în tot timpul zilei produse de artizanat executate de meșteri locali, răcoritoare, înghețată. În zilele de sărbătoare se instalează în jurul unității 4 grătare pentru mici, locul fiind asaltat de turiști și localnici.

Petreceți o parte din timpul liber la Hanul MĂGURA! Veți fi satisfăcuți de serviciile oferite, de modul de servire, de amabilitatea gazdelor care au făcut din unitatea lor — așa cum spun toți localnicii — o «perlă a Bacăului».

Nu uitați! Hanul Măgura se află la poalele Vîrfului Pietricica, la numai 16 km de Bacău.

HANUL POIANA UZULUI

Rîul Uzul desparte munții Ciucului de munții Nemira creînd o vale de o frumusețe rară. După ce treci de Dărmănești, șoseaua mai urcă doar 11 km. drumul devenind apoi impracticabil pentru autoturisme. Capătul acestui drum se oprește în lacul de acumulare, pe malul căruia cooperația de consum băcăoană a construit impunătorul han POIANA UZULUI.

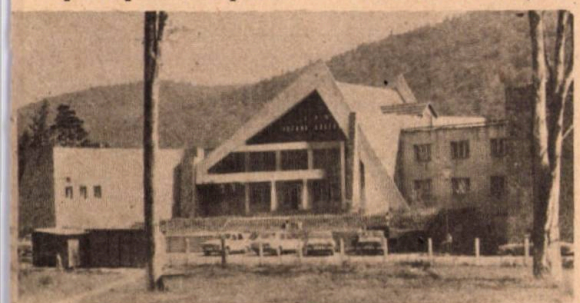

Cele 23 de camere, modern mobilate, sînt instalate la etaj, de pe fiecare fereastră deschizîndu-se priveliști minunate. Masa, la orice oră din zi, se poate servi în frumosul local cu 3 săli de consumație avînd 160 de locuri la mese, sau pe cele două terase cu 180 de locuri, suspendate în scară, cu vedere spre barajul lacului de acumulare.

O gamă largă de preparate culinare stă la dispoziția clienților, la loc de frunte situîndu-se bineînțeles păstrăvii pescuiți din apele de munte din apropiere.

De aici se pot face excursii de neuitat în sus pe valea Uzului sau la stînca ce este cunoscută sub denumirea de «Masa tîlharului».

U.J.C.C. BACĂU VĂ INVITĂ SĂ VIZITAȚI HANUL POIANA UZULUI

Vă așteaptă o unitate ultramodernă, un personal calificat, o aprovizionare deosebită, o ambianță intimă, o liniște după care citadinii tînjesc 11 luni pe an.

*

* *

HANUL MĂGURA și HANUL POIANA UZULUI — două unități reprezentative ale cooperației de consum din județul Bacău, două puncte de irezistibilă atracție.

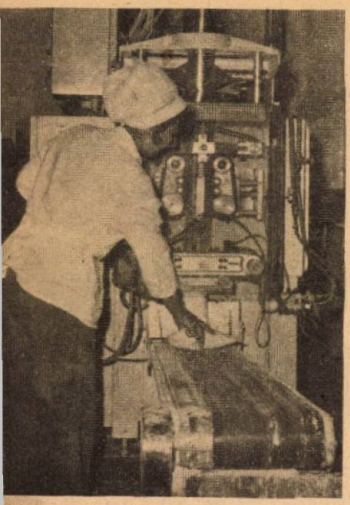

DE CE LAUDĂ CONSUMATORII INDUSTRIA LAPTELUI SUCEAVA?

Pe făgaşuri de munte, de-a lungul pîraielor, în «Ţara de Sus» am făcut cunoştinţă la Dorna Arinii cu Gheorghe Miron, la Panaci cu Aurel Ungureanu, la Poiana Ştampii cu Teodor Pascu, iar la Podu Coşnei cu Aurel Todaşcă. Toţi aceştia sînt colectori de lapte ai Întreprinderii **Industriei Laptelui Suceava.** Au o oră anumită cînd trec — de regulă cînd se ivesc zorii — pe la casele cocoţate pe cine ştie ce culme unde îi aşteaptă bidoane cu lapte. După ce schimbă o vorbă, două, cu consătenii lor trec mai departe, laptele trebuie să ajungă cît mai repede la unul din cele 490 centre sau puncte de preluare fixe ale întreprinderii sucevene, cărora vara li se mai adaugă alte 25 sezoniere, din care 15 volante.

Pe Toader Pascu l-am văzut împărţind oamenilor fluturaşi primiţi de la întreprindere prin care se popularizează preţurile ferme, stimulative şi celelalte avantaje ce se acordă crescătorilor de animale care livrează lapte întreprinderii: **prime de 0,25 lei pe litrul de lapte, la livrarea cantităţii de pînă la 500 litri de la fiecare vacă şi 0,50 lei pe litru pentru cantităţile ce depăşesc 500 litri; tărîţe, conform baremurilor, la preţul de 0,65 lei/kg; porumb pentru contractanţii din zona de munte şi deal — 100 kg pentru 700—1 000 litri de lapte predat de la o vacă în cursul unui an şi 150 kg porumb la livrarea a peste 1 000 litri; avansuri în bani de pînă la 45 la sută din valoarea contractului; credite pe termen lung, rambursabile în produse, pentru cumpărări de animale de producţie, pînă la realizarea numărului de bovine prevăzut de statutul cooperativei agricole pentru membrii cooperatori şi pînă la 5 bovine şi o sută de ovine pentru producătorii individuali.** Întreprinderea — ne spunea directorul tehnic ing. **Mihai Hladiuc** — difuzează şi fluturaşi în care sînt popularizate preţurile stimulative şi celelalte avantaje cuvenite cooperativelor agricole de producţie contractante: **80 grame de tărîţe pentru 1 litru lapte livrat şi 0,50 lei pentru 1 litru în condiţiile de depăşire a fondului de marfă cu 150 litri pe vacă furajată faţă de anul anterior.** Acelaşi interlocutor ne mai spunea cum împreună cu directorul întreprinderii, ing. **Traian Gurguţe,** participînd la consfătuirile crescătorilor de animale din comunele montane Fundu Moldovei, Sadova, Vama, Dorna Candreni, Poiana Ştampii şi Cîmpulung Moldovenesc, odată cu organizarea «văcăriilor de vară», cum li se zice prin partea locului, au luat măsuri pentru organizarea colectării de lapte de la vacile care pasc pe păşunile alpine. Maşinile înaintează cît pot, legătura între ele şi «văcăriile de vară» făcînd-o căruţele.

Activitatea asiduă pentru preluarea unor cantităţi cît mai mari de lapte a făcut ca I.I.L. Suceava să preia în 1977 cu 12 700 hl lapte de vacă mai mult faţă de plan.

Din cantităţile de lapte preluate, I.I.L. Suceava realizează un mare număr de sortimente, mult solicitate de consumatori, printre care, brînză telemea de vacă şi oaie şi unt, mult apreciat, atît în ţară, cît şi dincolo de hotare. Laptele praf «**Suceveana**» şi «**Glucolactul**» sînt produse noi cu care colectivul întreprinderii se mîndreşte. «**Suceveana**» este un lapte praf normalizat cu 20 la sută grăsime în substanţă uscată, caracterizîndu-se prin bună stabilitate, aromă şi gust plăcut. «Suceveana» se adaugă celorlalte sortimente de lapte praf produse de întreprindere — «**Rarăul**» şi «**Lactosan**». «**Glucolactul**» este un sortiment de lapte praf obţinut de asemenea din lapte de cea mai bună calitate. El este omogenizat şi îmbogăţit cu hidraţi de carbon. Adaosul de hidraţi de carbon sporeşte aportul energetic şi digestibilitatea produsului. Prin raportul dintre componenţii laptelui şi hidraţii de carbon adăugaţi, «**Glucolactul**» corespunde nevoilor nutritive ale sugarilor sănătoşi şi ale celor cu distrofie moderată.

Este de relevat şi aportul întreprinderii la dezvoltarea zootehniei şi producţiei animaliere în judeţ. An de an, I.I.L. Suceava livrează complexelor de porci circa 160 000 tone albumină furajeră, subprodus rezultat de la fabricarea lactozei pentru industria de medicamente, 30 000 hl de zară, 100 000 hl de zer şi 80 de tone deşeuri de brînzeturi topite.

O altă caracteristică a întreprinderii sucevene este continua ei dezvoltare şi modernizare.

V. ILIEŞ

LA „SIBIANA" 100 DE SORTIMENTE - O MARCĂ SIGURĂ: CALITATEA

Anul trecut, la Întreprinderea de industrializare a laptelui Sibiu s-a sărbătorit împlinirea a 75 de ani de cînd s-au pus bazele industriei brînzeturilor în această parte a țării. Este, desigur, semnificativ faptul că, de la un mic atelier, cu o capacitate de 400-500 kg pe zi, s-a ajuns astăzi la o mare și puternică unitate, reprezentativă pentru industria noastră alimentară. O unitate care-și ramifică activitatea pe întreg cuprinsul județului și care, la cele două secții — din Sibiu și Mediaș — și la cele 6 centre de fabricație transformă în produse de o înaltă calitate peste un milion de litri de lapte, anual. Ar trebui, poate, să amintim aici procesele tehnologice, cu drept cuvînt moderne, de producere a laptelui de consum, brînzeturilor proaspete sau fermentate, a celorlalte sortimente. Ar trebui, de asemenea, să notăm indicii economici superiori ce se înregistrează constant, eficiența economică ridicată a activității colectivului de muncă din această unitate. Un colectiv puternic angajat, format din muncitori cu înaltă calificare și cu o bogată experiență și specialiști competenți. Să reținem doar un singur aspect: se produc la Sibiu, în secțiile și centrele subordonate, circa 100 de sortimente de produse, diversificarea și îmbunătățirea continuă a calității constituind coordonate esențiale ale preocupărilor întregului colectiv. Multe dintre acestea au devenit binecunoscute consumatorilor, întrunind sufragii unanime. Să amintim, de pildă, brînzeturile fermentate *Cedar*, *Șvaițer*, *Tilsit*, *Olanda*, *Penteleu* — din lapte de vacă —, noile sortimente de tip *Carpatina*, deosebit de apreciate. Să notăm, de asemenea, sortimentele proaspete — produsele lactate acide: *iaurtul Extra* — cu procent ridicat de grăsime — și *iaurtul dietetic*, *laptele bătut dietetic* și cel gras, *Chefirul* și *Sana*, ca și diferitele sorturi de *înghețată* — *Extra*, *cu fructe* sau *torturi*. Reale calități gustative și nutritive întrunește *Lactoprotenul* — băutură dietetică din lapte smîntînit, brînză slabă și cicoare, care supus testării a primit cele mai bune calificative. Tot aici se realizează renumita *șarlotă pentru copii* și *crema de fructe Fructa*. O bună experiență a fost dobîndită și în realizarea brînzeturilor topite, în nu mai puțin de 15 sortimente, dintre care sînt de reținut brînza topită *Cedar*, crema *Ligia* (hiposodată), brînza topită *Voinicel*, în patru sortimente — cu lămîie, portocale, caramel și nucă — brînzeturile topite *Mediaș*, *Crinț* și *Pionier*, precum și sortimentele cu gust afumat *Cindrel* și *Sădurel*. O concepție nouă a determinat și realizarea, ca patent, a brînzeturilor fermentate *Cedar*, *Tilsit* și *Tîrnave*, precum și a celor topite *Cedar* și *Ligia*.

Dealtfel, la «Sibiana», creativitatea, căutarea unor noi soluții tehnologice pentru creșterea gradului de valorificare a materiei prime și, implicit, pentru diversificarea producției prin realizarea unor sortimente cu alese însușiri gustative și nutritive, care să satisfacă cele mai diferite și mai exigente pretenții stau la baza unui binemeritat prestigiu. I-am cunoscut pe mulți dintre cei 1 100 de oameni, din a căror pasiune și pricepere izvorăsc realizările unității. Pe directorul întreprinderii, ing. *Mihai Tilber* — care conduce cu competență întreaga activitate, pe inginerul șef *Alexandru Acaru*, care întrunește nu numai calitățile unui bun specialist, dar și ale unui excelent organizator, pe *Ion Șerban*, contabilul șef, permanent de veghe ca fiecare leu cheltuit să fructifice înzecit, pe ing. *Olimpia Sasu*, căreia i se datoresc multe din produsele noi ale unității, pe maistrul șef *Francisk Schneider*, pe muncitorii *Ion Bunea*, *Vasile Stoian*, *Maria Luca*, *Sofia Benkea*, *Titel Canciu*, *Liviu* și *Nicolae Bârsan*, pe mașinistele *Ana Drăganu* și *Maria Frățilă*... Lor li se datorește îndeplinirea sistematică a programelor de diversificare. În 1978, de exemplu, prevederile sînt de două ori mai mari decît în 1977 și realizarea lor este certă. Lor le sînt adresate calificativele de «excelent», «excepțional» de către consumatorii din țară și de peste hotare, pentru produsele livrate de «Sibiana». Să reținem că brînzeturile produse aici se și exportă în S.U.A., Egipt, Iran, U.R.S.S., Algeria, Liban, Kuweit și în alte țări ale lumii, întrunind cele mai favorabile aprecieri.

Așadar, să notăm cu majuscule ceea ce caracterizează activitatea colectivului de muncă sibian: 100 DE SORTIMENTE — O MARCĂ SIGURĂ: CALITATEA.

Maria BOGDAN

INSTALAȚII, MAȘINI ȘI UTILAJE PERFECȚIONATE PRODUSE DE I.M.A.I.A.-TIMIȘOARA

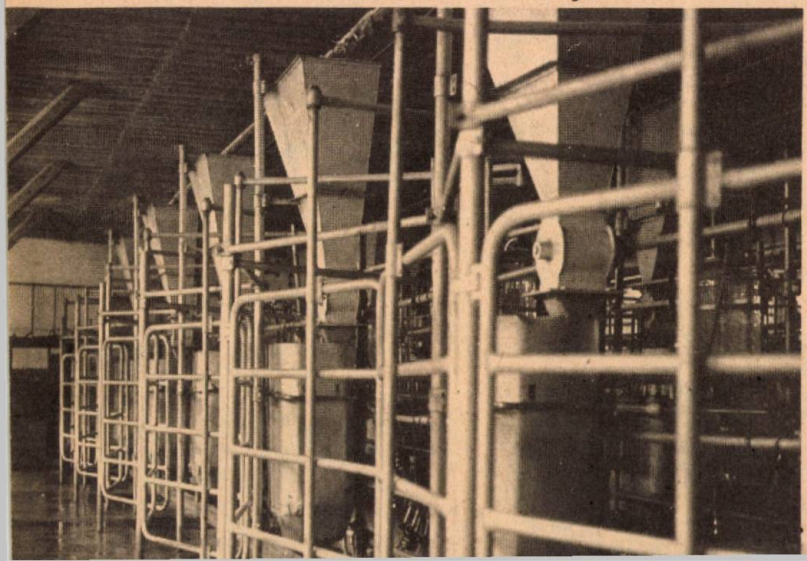

În 1977, față de 1976, numai sporul de producție realizat de colectivul de muncitori, ingineri și tehnicieni de la Întreprinderea mecanică pentru agricultură și industria alimentară Timișoara — ne spune directorul unității, ing. *Emil Moldovan* — a fost mai mare decît valoarea întregii producții globale a întreprinderii în 1966. În 1980, vom produce într-o singură lună întreaga producție a anului 1966. Aceasta evidențiază grăitor dezvoltarea întreprinderii, modernizarea și perfecționarea procesului de producție, organizarea pe principii științifice a întregii activități economico-financiare, ridicarea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor, dăruirea și abnegația colectivului, spiritul său novator. Ne mîndrim azi cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate și competitivitate, calitativă și funcțională — mașina de recoltat mazăre, trusa pentru verificat instalația electrică la tractoare și autovehicule etc. Producem azi mașini, utilaje și instalații complexe care pînă nu demult se importau.

Gheorghe Șandor, inginerul șef al întreprinderii timișorene, ne dă cîteva exemple de asemenea produse importate pînă în 1976 și care azi se produc în întreprindere: linie complexă pentru sacrificare, prelucrare și ambalare în abatoarele de păsări; banc pentru centicubat pompe de injecție; mașini pentru recoltat cînepă; agregat de tuns oi, piese de schimb, instalații de muls (de muls individual pentru vacile din gospodăriile populației; de muls cu colectarea la bidon; de muls cu colectarea și transportul laptelui pe conductă; mobilă de muls la pășune și cea mai modernă și mai eficace — de muls la platformă tip tandem).

Șeful producției, ing. *Petre Păducel*, în timpul vizitării secțiilor întreprinderii, ne prezintă și alte produse fabricate aici și care concură la mecanizarea lucrărilor, la ușurarea efortului fizic în fermele cu vaci. Dintre acestea amintim: aparate pentru testarea producției de lapte pe sfert de uger, aparate pentru igienizarea ugerului înainte de muls și instalații pentru transportul laptelui pe conductă, pe distanțe de 200-300 m, la grupele centralizate de stocare și răcire a laptelui.

Instalația de muls la platformă, tip tandem a cunoscut din 1975 pînă acum trei variante, continue perfecționări și modernizări, importante reduceri de metal, îmbunătățirea funcționalității și fiabilității (exploatarea fără defecțiuni pe o perioadă cît mai îndelungată).

În legătură cu această instalație complexă și de mare eficacitate primim detalii de la unul din principalii ei realizatori, ing. *Răzvan Irimescu*, șeful grupei de proiectare și cercetare instalații de muls.

— Varianta a treia, realizată la începutul anului 1978, se distinge în primul rînd, prin gradul înalt de productivitate. La această instalație platformă-tandem, un muncitor mulge într-o oră 40 de vaci, față de numai 5-8 vaci mulse cu efort manual în aceeași unitate de timp. Oferind premisele creșterii vacilor în sistemul stabulației libere, instalația conduce implicit la o sporire considerabilă a randamentului, nu numai la muls, ci la toate activitățile din adăposturile cu vaci de lapte. În felul acesta, se ajunge la o adevărată performanță, în sensul că unui muncitor îi revin 100 de vaci, față de numai 25-30 de vaci în practica de lucru cu vacile legate la iesle. La această instalație, efortul fizic al mulgătorilor este redus în cea mai mare măsură și prin automatizarea accesului vacilor în camera de muls, prin mecanizarea furajării individualizate în raport cu producțiile fiecărei vaci în parte și evidențierea, de asemenea individualizată, a cantității de lapte muls, cu implicații din cele mai favorabile în procesele de reproducție și selecție. După muls, instalația asigură spălarea și dezinfecția automată a tuturor componentelor care vin în contact cu laptele — aparatele de muls, conductele de lapte, baloanele colectoare și de măsurare a laptelui și pompa de lapte. Instalația asigură igienizarea și controlul sănătății ugerului și ale laptelui muls.

Din sondajele efectuate de Întreprinderea Industria Laptelui Brașov la instalația platformă-tandem de la ferma cu vaci de lapte a cooperativei agricole Cristian, rezultă că numărul de germeni la laptele brut, nepasteurizat colectat a fost de 8 000-10 000 germeni pe cm³, față de 500 000 la aceeași fermă înainte de introducerea instalației. Precum se știe, germenii fermenților sînt cei care provoacă adesea alterarea laptelui.

Prin calitățile și caracteristicile sale, în actualul cincinal, numai în județul Timiș, instalația platformă-tandem va fi montată în fermele cu vaci de lapte ale 50 de cooperative agricole. Sîntem încredințați, că, odată cu scurgerea timpului, numărul platformelor-tandem îl va întrece în întreaga țară pe cel al instalațiilor cu conducte, produse tot la I.M.A.I.A.-Timișoara și care în prezent sînt preponderente.

Tudor DĂNILĂ

CĂLĂTORI, EXPLORATORI ȘI GEOGRAFI ROMÂNI

Scrieți numele celui pe care-l socotiți că a fost PRIMUL care...

1) ...a întocmit o hartă a Țării Românești (1700)
2) ...a întocmit harta administrativă a Moldovei (1716)
3) ...a întocmit harta geologică a României la scară mare (1:200 000)
4) ...la 6 sept. 1522 a fost martor al extraordinarei întoarceri la Sevilla a corăbiei «Victoria» singurul vas din escadra ce plecase cu Magelan, care a reușit să facă înconjurul lumii
5) ... fost domn al Țării Românești, mazilit de turci a locuit un timp la Tripoli (Africa)
6) ...a întreprins o călătorie în China
7) ...a explorat lacul Baikal
8) ...a scris prima lucrare monografică cu conținut istoric, geografic, etnografic și social a Moldovei (1716)
9) ... aflat la Paris a asistat la ghilotinarea lui Ludovic al XVI-lea
10) ...a călătorit în Australia
11) ...a redactat primul ghid turistic românesc intitulat **Itinerariul Muntelui Pionul** (ediție bilingvă: româno-franceză)
12) ...a ajuns în regiunile polare nordice, pînă la 900 km de pol (1896)
13) ...a călătorit în Africa pînă în Munții Djebel Gub (la reședința regelui Idris Altan) în regiunea superioară a Nilului Albastru (1853), precum și în pădurile ecuatoriale pînă la cumpăna apelor dintre fluviile Nil și Congo (1861). Aceste călătorii reprezintă în același timp și premiere europene.
14) ...a călătorit și a locuit un timp în Tibet? În 1834 a tipărit la Calcutta primul dicționar tibetan-englez și prima gramatică a limbii tibetane.
15) ...a făcut ocolul lumii pe jos, străbătînd 100 000 km prin 74 de țări (1910—1915)
16) ...a cercetat flora și fauna din Noua Guinee (1892)
17) ...a traversat insula Tierra del Fuego (Țara de Foc)
18) ...a escaladat Munții Kojar și Jogo din Africa (1895)
19) ...a călătorit cu vaporul (pe ruta Trieste — Veneția în 1824)
20) ...a întreprins cercetări în Antarctica (1897—1899)

Verificați răspunsurile date cu cele de la pag. 191. Acordați cîte un punct pentru fiecare răspuns corect, totalizați și apreciați că: peste 17 puncte aveți o **excelentă** informare în acest domeniu; între 13—16 puncte meritați calificativul **bine;** iar între 9—12 puncte calificativul **suficient.** Sub 9 puncte este recomandabil să citiți mai multe lucrări din domeniul geografiei patriei și pagini din istoricul călătorilor și exploratorilor români.

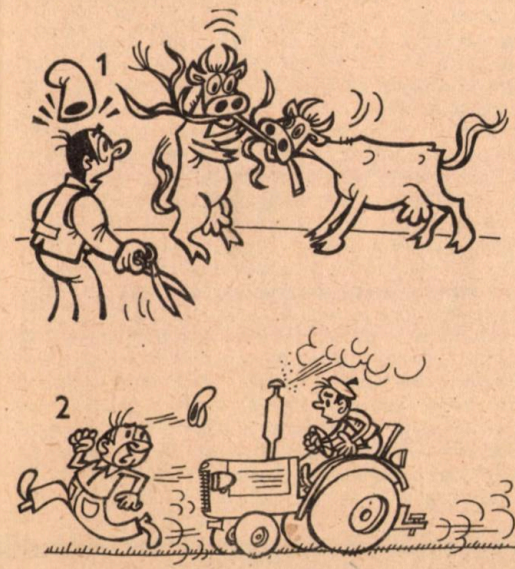

1 — **Nu vă mai bateți, că vă împac imediat!**

2 — **Ce tot alergi după mine?**
— **Încă nu mi-ai spus cum să-l opresc!**

3 **Fără cuvinte**

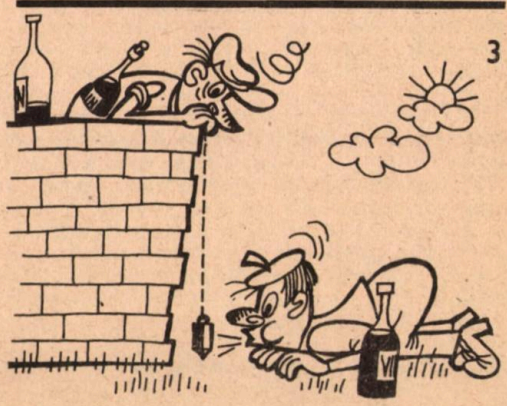

CULTURA NR. 1 A JUDE
ESTE ȘI VA

CONVORBIRE CU TOVARĂȘUL TRAIAN ASMARANDEI — DIRECTORUL I.J.L.F. SUCEAVA

— Ce ne puteți spune despre producția de cartofi a anului 1977?

— Așa cum reiese limpede din analiza rezultatelor economice obținute în producția vegetală pe un număr mare de ani, cultura vegetală nr. 1 în județul Suceava este cartoful. Avînd suprafețe mari cultivate cu cartofi, județul nostru deține o pondere însemnată și în realizarea fondului de stat la această importantă cultură, inclusiv la realizarea materialului de plantat necesar atît județului cît și altor județe.

În 1977, în pofida unor condiții climatice nu prea favorabile, producțiile medii realizate în unități și la gospodăriile populației s-au menținut prin tradiție la cote înalte. Cooperativa agricolă Vereşti a realizat pe fiecare din cele aproape 300 ha cîte 32 300 kg cartofi, iar cea din Dumbrăveni pe o suprafață de aproape 400 ha o producție medie de 29 600 kg. Cooperativele Liteni-Moară, Reuseni și Fîntînele pe suprafețe apropiate ca mărime au realizat și ele producții medii între 23-25 tone. Pe 1 800 ha în întreprinderile agricole de stat, producția medie a fost bună — 25 305 kg la ha. În zona necooperativizată, ca și pe loturile personale, din zona cooperativizată, cultivatorii de cartofi au realizat pe o suprafață mare — 15 200 ha producția medie de 16 605 kg la ha. În total, au fost ocupate cu cartofi în județ peste 35 000 ha.

— Ce factori au concurat în principal la obținerea acestor rezultate?

— Respectarea tehnologiilor avansate elaborate atît pentru cartoful de consum, cît și pentru cel de sămînță, experiența căpătată la această cultură, mecanizarea, chimizarea precum și fireşte cointeresarea materială prin plata în acord global a cooperatorilor și mecanizatorilor. De asemenea, prețurile bune oferite de noi și de cooperația de consum gospodăriilor populației. Un bun cîștigat este acela al stabilirii structurii și ponderii soiurilor de cartof de mare productivitate, precum și zonarea lor pe bazine specializate. În județul nostru, se cultivă azi soiuri superioare atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ. Ponderea cea mai mare o deține soiul Desiree (60 la sută), urmat de soiul Ostara (20 la sută) și de soiurile Ora și Eba (împreună 20 la sută). După opinia noastră — și nu numai a noastră — în condițiile agriculturii socialiste cînd generalizarea în producție a soiurilor ameliorate, cu o mare capacitate de producție este una din măsurile agrotehnice principale pentru sporirea producției, cunoașterea soiurilor raionate constituie, trebuie să constituie o sarcină de bază pentru cultivatori. Cunoașterea temeinică a acestor soiuri este necesară atît pentru aplicarea unei agrotehnici adecvate, cît mai ales pentru menținerea purității biologice a soiurilor prin lucrările de purificare în loturile semincere și evitarea amestecului de soiuri în timpul recoltatului și al depozitării. În asistența tehnică ce o acordăm

...ȚULUI SUCEAVA A FOST, ...FI CARTOFUL

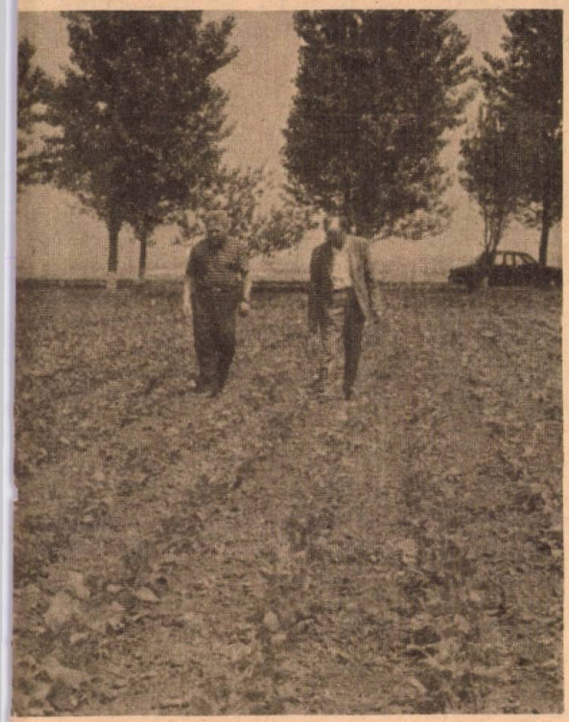

unităților și gospodăriilor populației, mai punem accentul și pe alte probleme majore menite să conducă la obținerea de producții medii tot mai ridicate. Dintre acestea aș menționa: realizarea semănatului în perioada optimă, asigurarea unei densități în jur de 55-70 000 de cuiburi la ha, fertilizarea unei cît mai mari suprafețe cu gunoi de grajd, recoltarea fără risipă și transportarea rapidă a cartofilor recoltați la baze sau la silozuri.

— Deoarece recoltatul cartofilor constituie încă în multe județe o problemă-cheie, v-am ruga să ne spuneți ce se preconizează în județul Suceava pentru îmbunătățirea acestei lucrări finalizatoare a unor mari eforturi umane și materiale?

— Soluția hotărîtoare este mecanizarea! În vederea mecanizării recoltării cartofului, începînd chiar cu anul 1978 se asigură unităților cultivatoare de cartofi combine E-648, care vor întregi sistema de mașini necesare mecanizării lucrărilor. În acest scop, suprafețele care au fost planificate a se recolta cu această combină, s-au plantat cu mașinile actuale, modificate pe 6 rînduri. Pentru o bună reușită a recoltării cu combina E-648 trebuie respectate cu strictețe trei condiții esențiale asupra cărora dorim să atragem din nou atenția și pe această cale, conducerilor și specialiștilor din unitățile respective.

— Care sînt aceste trei condiții?

1) Amplasarea culturii în terenuri cu textură ușoară;

2) executarea lucrărilor în condiții optime de umiditate;

3) menținerea terenului curat, fără buruieni, pînă în momentul recoltării, sarcină deosebit de dificilă în condițiile acestui an atît de bogat în ploi.

— Pe lîngă cartofii pentru consum și cei de sămînță, județul Suceava are sarcina să producă și cartofi bogați în amidon pentru fabricile de spirt și amidon. Ce ne puteți spune în această ordine de idei?

— Există o intensă preocupare și în această direcție. Avem create în județ cîteva zone specializate în producerea de cartofi pentru industrializare, zone situate în apropierea fabricilor de spirt și amidon de la Păltinoasa, Rădăuți și Hănțești. Corespunzător extinderii bazei de industrializare, conștienți de faptul că fabricile actuale, cît și cele care vor mai fi construite în județ, trebuie să lucreze din plin, la parametrii proiectați, vom crea noi zone cu această destinație. În aceste zone noi, ca și în cele existente se vor cultiva cartofi din soiurile «Ora» și «Eba» cu un conținut bogat de amidon — minimum 18 la sută. În aceste zone, vom cultiva și alte soiuri de cartofi, foarte bogate în amidon, recomandate deci pentru industrie. Am în vedere soiurile «Firmula», soi semitîrziu cu un conținut de 17-23 la sută amidon, «Manuela» soi tîrziu, rezistent la rîia neagră, cu un conținut de 18-21 la sută amidon, «Procura», soi tîrziu, cu 18-24 la sută amidon și «Prosna», cu un conținut record de 22-24 la sută amidon. Primele trei soiuri au fost testate cu bune rezultate la Stațiunea experimentală agricolă Suceava și pe unele parcele de cercetare din unități, obținîndu-se producții mari la ha.

— O ultimă întrebare: Ce sortimente de cartofi figurează în fișele de livrări ale întreprinderii pe care o conduceți?

— Cartofi pentru consum; cartofi de sămînță; cartofi pentru fabricile de spirt și amidon; făină de cartofi etc.

Cartofii pentru consum sînt în general tuberculi mari cu coaja subțire și ochi superficiali, pulpa are gust apreciat de consumator, de culoare alb-gălbuie și nu se sfarmă la fiert. Aceste soiuri fac parte de regulă din grupa soiurilor semitimpurii (Ostara, Desiree).

Cartofii pentru industrializare prezintă un conținut bogat în amidon, pulpa densă, producții mari la ha și sînt de obicei soiuri tîrzii (Ora și Eba).

Cartofii de sămînță trebuie să aibă o mărime în general de 50 g, fapt pentru care este necesar să se asigure la plantare o desime sporită de cca 60-70 000 tuberculi pe ha. La culturile de sămînță se folosesc categoriile biologice superioare superelită, elită și înmulțirea I din soiurile recomandate în județ. În timpul vegetației, la culturile de sămînță se pune un accent deosebit pe lucrările de combatere a bolilor și dăunătorilor (aphide, mană) cît și de eliminare a plantelor virozate și netipice soiului.

Convorbire realizată de
Traian DUMITRESCU

I.I.L. TIMIȘ, A DOUA UNITATE CA VOLUM DE PRODUCȚIE DIN SECTOR

Întreprinderea Industria Laptelui Timiș, după cea din București preia și industrializează cea mai mare cantitate de lapte, față de celelalte întreprinderi de profil din țară. În 1977, de pildă, au fost preluați 1 343 873 hl lapte, din care 616 524 hl — cu 36 000 hl mai mult față de plan — de la cooperativele agricole și 104 003 hl de la gospodăriile populației. Zilnic, pentru a ne opri doar la cîteva exemple, Întreprinderea preia de la cooperativa agricolă din Variaș, 7 000 litri lapte, de la cea din Jimbolia 5 000, din Dumbrăvița 4 000, din Diniaș tot 4 000. În marea majoritate a unităților se obțin producții medii bune, fapt ilustrat și prin aceea că în 1977, I.I.L. Timiș a acordat la 115 cooperative, dintr-un număr de 191, premii în valoare de 22 711 427 lei, pentru depășirea cu cel puțin 150 litri pe vacă furajată a producției din 1976. Însemnate cantități de lapte se preiau și de la gospodăriile populației. La Comloșu Mare, Toager, Darova, Sacoșu Mare și altele sînt crescute în gospodăriile populației pînă la 200 de vaci, de la fiecare din acestea preluîndu-se peste 2 000 litri. În 1977, întreprinderea a acordat gospodăriilor populației, în schimbul laptelui primit, 3 710 000 lei și le-a asigurat livrarea a 1 750 tone tărîțe și 635 tone porumb boabe. I.I.L. Timiș mai concură la dezvoltarea zootehniei timișene, livrînd 2 500 tone «Inlavit» pentru hrana viteilor și, începînd din 1978, un substituient de lapte pentru miei — «Irolan». Se mai livrează fermelor zootehnice, lapte praf degresat, zară și zer.

Fiind vorba de un produs nou și care, desigur, interesează pe mulți crescători de animale, am solicitat directoarei tehnice a întreprinderii, inginera ELENA HEGYESI să prezinte cîteva din caracteristicile «Irolan»-ului.

— Noul produs este realizat în două sortimente — «Irolan I» și «Irolan II». Cel dintîi se administrează la biberon pentru înțărcatul extratimpuriu, conținînd grăsime numai din lapte, iar al doilea se administrează după înțărcare, amestecat cu concentrate, grăsimea sa constituind-o untura de porc. Ambele sortimente conțin în proporție de 2 la sută premixuri vitaminice, microelemente și antibiotice. De la introducerea în hrana mieilor a «Irolan»-ului, la complexul intercooperatist de creșterea mieilor din Fibiș, s-a reușit ca mieii să fie înțărcați la greutăți de 10—12 kg, față de 15—18 kg înainte, devenind astfel disponibile importante cantități de lapte de oaie, pe care putem să-l industrializăm. Tot aici, la Fibiș, sporul mediu zilnic în greutate al mieilor a crescut de la 100 grame în 1977, la 200 grame în 1978, an cînd s-a introdus în furajare înlocuitorul de lapte de oaie «Irolan».

Tot în contextul aportului întreprinderii la dezvoltarea zootehniei județului, menționăm construirea pe cheltuielile întreprinderii la capătul platformei-tandem de muls a cîte unui centru de răcire a laptelui la cooperativele agricole Ciarda Roșie, Moșnița Nouă, Dumbrăvița, Freidorf și Jimbolia. Pînă în 1980 se vor amenaja asemenea centre de răcire în 45 cooperative agricole. Centrele de răcire sînt dotate cu tot ce este necesar pentru răcirea, depozitarea și transportul laptelui pe conductă în cisterne, adică cu agregate frigorifice, pompe centrifugale și tancuri izoterme, produse la «Tehnofrig» din Cluj-Napoca. În aceste centre, laptele este răcit pînă la 8—10 grade.

O altă preocupare a întreprinderii: diversificarea sortimentală. Dintre produsele și sortimentele mai vechi și mai noi ale I.I.L. Timiș ne vom opri doar la cîteva pe care ni le-a recomandat călduros directorul întreprinderii, ILIE FĂSUI: brînza de vaci «DELICIA» cu un conținut mai redus de grăsime; cașul din lapte de vacă cu înglobare de albumină, crema «CARAIMAN» cu conținut ridicat de grăsime; înghețatele «POLAR» și «DOINA» (aceasta în glazură de ciocolată) cu arome de vanilie, fistic, rom, trandafiri, cacao, zmeură, căpșuni; untul de calitate superioară, mult solicitat nu numai la noi, ci și în alte țări; laptele praf normalizat pentru consum uman produs la fabrica din Sînnicolau Mare; brînzeturile fermentate realizate la fabrica din Deta; telemeaua de vacă și cea de oaie produse la fabrica din Lugoj; iaurtul cu fructe sau arome de căpșuni, zmeură și caise; jeleuri din lapte concentrat cu arome de fructe sau cacao; brînză de vacă desodată, sortiment dietetic (brînza de vacă desodată este o brînză proaspătă din care s-au extras sărurile de sodiu și potasiu), brînză aromatizată cu siropuri de mure, zmeură sau căpșuni.

Teofil DANEȘ

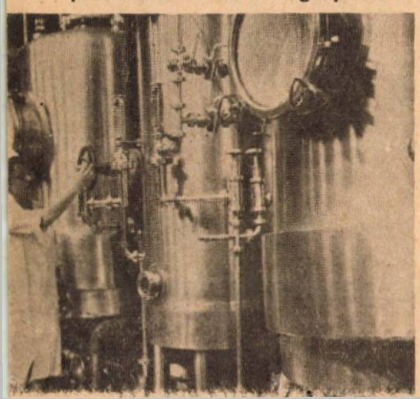

PE PĂMÎNT MAI PUȚIN, PRODUCȚII MAI MARI

CULTURA DE CASTRAVEȚI PE SPALIERI

Sporirea eficienței economice la hectar și, ca urmare firească, eliberarea unor importante suprafețe de teren arabil în favoarea altor culturi agricole — acestea au fost — după cum ne-a declarat ing. Gheorghe Riza, director adjunct la I.P.I.L.F.-Calafat, județul Dolj — argumentele ce au pledat pentru încercarea unei experiențe pe cît de dificile, pe atît de promițătoare. Deci, în 1974, realizînd o premieră absolută pe țară, legumicultorii doljeni au amenajat primul hectar destinat culturii castraveților pe spalieri.

Urmarea?

Cel mai limpede răspuns constă, credem, în faptul că astăzi I.P.I.L.F.-ul a extins această cultură pe 10 hectare numai în fermele proprii. Și iată de ce: fiecare hectar de castraveți cultivați pe spalieri asigură peste 40 tone de fructe pentru industrializare (de 3—12 centimetri lungime) comparativ cu șase-opt sau maximum zece tone în sistemul clasic de cultură; fiind expuși la soare și în curenți de aer curat, castraveții au un aspect comercial superior, nu apar pătați sau cu părți putrezite, așa cum se întîmplă adesea cu cei care cresc la sol; întreținerea culturii se face mult mai ușor, productivitatea pe om fiind sporită cu cel puțin 20 la sută; în sfîrșit — cultivînd un hectar de castraveți pe spalieri sînt degrevate șase hectare, cărora li se poate da o altă folosință.

Iată-ne la ferma nr. 7 din Moțăței, a I.P.I.L.F. Calafat. Aici a fost amenajat un adevărat masiv de castraveți pe spalieri, întins pe 6 ha. Inginera Elena Vlăduț, șefa de fermă, ne prezintă cîteva detalii tehnice. Reținem următoarele: spalierii din beton sînt puși în benzi la 70 cm între rînduri și la 180 cm între benzi; astfel aranjați, la un hectar intră circa 1 800 de spalieri; pe fiecare rînd de spalieri se întind cîte trei fire de sîrmă cu diametrul de 2—2,5 mm, primul fir la 40 cm depărtare de sol, al doilea la 70 de cm mai sus și cel de al treilea cu alți 50 de cm deasupra, ceea ce înseamnă un consum de maximum 3 500 kg sîrmă la hectar; adăugînd 70—75 kilograme de ață, necesară pentru legarea vrejilor pe sîrme, imaginea efortului făcut, numai pentru materiale, se conturează pe deplin, suma investită ridicîndu-se la 26 500 lei. Să mergem, însă, cu calculul mai departe și să includem în el atît valoarea seminței necesară pentru un hectar (6 500 lei), cît și retribuția forței de muncă, respectiv 835—840 de norme pe an. Investiția totală se va ridica la circa 60 000 lei pe an. Or, dacă producția recoltată pe un hectar se valorifică cu minimum 75 000—80 000 de lei, reiese limpede că investiția se amortizează chiar din primul an, rezultînd și 15 000—20 000 lei beneficii; în anii următori — cînd nu se mai cumpără spalierii și sîrma — cîștigul producătorilor este mult mai mare.

Situația prezintă interes și în cazul cînd cultura pe spalieri a castraveților se face în gospodării individuale, pe suprafețe de unu-doi, sau chiar de trei ari. În aceste cazuri — așa cum dovedește experiența gospodarilor din Galicea Mare, Boureni și alte localități aflate în apropierea I.P.I.L.F. Calafat — producția medie se ridică la 100 și chiar la 110 tone de castraveți la hectar. Practic, în condițiile unei îngrijiri «ca la carte», vrejii suspendați pe sîrmă produc necontenit începînd din a doua jumătate a lui iunie, pînă către toamnă, tîrziu.

Firește, cultura de castraveți pe spalieri cere muncă și pricepere, însă, fiind frumoasă și, totodată, dovedindu-se deosebit de rentabilă, tot mai mulți oameni au prins dragoste de ea. Ba, chiar mai mult, între locuitorii din împrejurimi și I.P.I.L.F. Calafat s-au pus bazele unei conlucrări fructuoase. Astfel, pentru a încuraja practicarea noului sistem de cultură a castraveților, întreprinderea furnizează amatorilor — fie producători individuali, fie cooperative agricole — atît spalieri, sîrmă, sămînță și pesticide, pe care le plătesc la preț de stat, cît și asistență tehnică (inginerului Costel Savin revenindu-i sarcina expresă de a le face tuturor celor interesați instructaje și de a-i îndruma pentru aplicarea corectă a tehnologiei necesare). Bineînțeles, din această conlucrare un avantaj deosebit îl are și fabrica. Dispunînd de mai multă materie primă, I.P.I.L.F. Calafat valorifică și poate să conserve mari cantități de castraveți, produs ce este solicitat în cantități nelimitate și pe piața internă și la export.

Experiența din Dolj poate fi preluată pretutindeni, cultura de castraveți pe spalieri pretîndu-se în orice zonă din țară. Se impun două condiții: prima — să existe apă din abundență; cea de a doua — oamenii să manifeste interes pentru dînsa.

Aurel BREZEANU

În județul Olt

O VALOROASĂ EXPERIENȚĂ ÎN CREȘTEREA ȘI ÎNGRĂȘAREA PORCILOR

Dacă în anul 1976, cooperația de consum din județul Olt a contractat cu populația de la sate 9 700 de porci cu termen de predare în anul următor, în 1977 au fost contractați 20 000 de porci cu termen de predare în 1978. Ce a dus la dublarea numărului de porci contractați? Este vorba de aplicarea unei metode noi, foarte eficace, unică pe țară, prin care se asigură condiții optime pentru creșterea și îngrășarea porcilor, se ușurează munca gospodarilor, înlesnindu-se totodată respectarea normelor zooveterinare.

La indicația Comitetului județean de partid, Consiliul popular al județului Olt a elaborat un proiect tip de adăpost pentru producerea, creșterea și îngrășarea în gospodăriile individuale a minimum 40 de porcine pe ciclu. Acest proiect este pus la dispoziția locuitorilor în mod gratuit de către consiliul popular comunal. Un astfel de adăpost se poate realiza de fiecare gospodar la un preț convenabil, cu mijloace bănești și materiale de construcții asigurate de cooperația de consum. Asistența tehnică este gratuită. Adăpostul ajunge la 30 000 lei, iar platforma de gunoi la 10 000 lei. Este, așadar, o investiție de 40 000 lei într-o construcție definitivă ce poate fi exploatată timp de 80 de ani. Un mic calcul privind amortizarea ei duce la concluzia că, raportat la 80 de ani, revine 0,50 lei de porc pe an.

Să vedem cum arată adăpostul pentru producerea, creșterea și îngrășarea porcilor după proiectul tip amintit mai sus. Este o construcție cu două compartimente: 1) fătare, alăptare pentru cinci scroafe simultan în sistem industrial 2) îngrășare, cu două boxe a cîte 25 de porci. Cele două compartimente sînt despărțite de alee de serviciu și furajare. Platforma de gunoi, dimensionată la 200 m.c. este o construcție îngropată, cu pereții betonați și despărțită în 6 compartimente cu pereți din beton sau zidărie de cărămidă.

Cetățeanul care solicită să facă o asemenea construcție primește de la cooperativa de credit un împrumut de 15 000 lei (în 36 de rate), un avans de 60 la sută din valoarea porcilor contractați. El are prioritate la procurarea materialelor de construcție și obține furaje la preț de stat (cîte 300 kg. porumb de fiecare porc de 110 kg.). Datorită acestor avantaje, pînă la jumătatea anului 1978 în județ erau construite deja 20 asemenea adăposturi (5 în comuna Sprîncenata, 4 în Văleni, 3 în Vlădila etc.). Unii contractanți ca Nicolae Ungureanu din Perieți (primul care a construit un astfel de adăpost), Ion Bădan și Ion Popescu din Sprîncenata au și predat porcii contractați obținînd mari venituri. Care sînt, de fapt, veniturile unei familii care contractează 40 de porci? Iată un mic calcul:

CHELTUIELI

Procurarea a 40 purcei de 15 kg. fiecare	11 500 lei
Contravaloarea a 13 800 kg porumb (46×300) × 1,60 lei.	22 080 lei
Contravaloarea furajelor din gospodăria personală	1 840 lei
Alte cheltuieli (medicamente etc.)	4 000 lei
Total cheltuieli	

VENITURI

Avans primit de la cooperativa de consum (la încheierea contractului pentru 40 porci)	36 000 lei
Diferența dintre avansul primit și valoarea porcilor la predare (60 000—36 000)	24 000 lei
Contravaloarea purceilor obținuți de la cele 6 scroafe (6×7×100)	4 000 lei
Contravaloarea scroafelor reținute pentru prăsilă sau vîndute la contract (1 500×6)	9 000 lei
Total venituri	73 200 lei

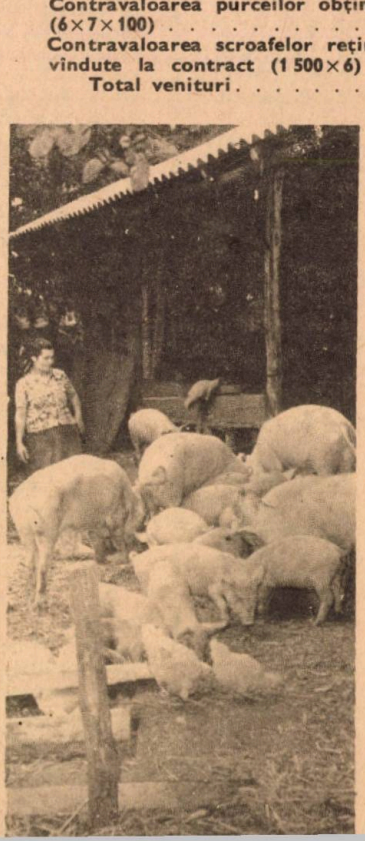

Dacă scădem cheltuielile de 39 420 lei din venituri rezultă un beneficiu de 33 780 lei, adică 844 lei venit de fiecare porc. În anul următor însă gospodarul poate realiza venituri mai mari întrucît pornește cu purcei obținuți de la scroafele de prăsilă proprii.

Pentru a veni în sprijinul celor care doresc să-și construiască un adăpost din cel descris mai sus redăm necesarul de materiale: 4 000 kg. ciment; 11 000 bucăți cărămizi pentru zidărie; 2 450 bucăți cărămizi pentru pardoseli; 5 m.c. lemn rotund; 0,5 m.c. scîndură și dulapi de brad; 6,2 m.p. tîmplărie — ușă + ferestre; 180 bucăți plăci azbociment ondulat; 15 bucăți coame speciale; 800 kg. var; 50 kg. bitum; 120 kg. oțel beton OB 37; 30 kg. tablă galvanizată; 15 kg. scoabe + buloane; 32 kg. cuie diferite; 16 m.c. nisip; 39 m.c. pietriș; 483 kg. (200 m.l.) țeavă zincată ⌀ 1" 15 kg (12 m.l.) țeavă zincată ⌀ 3/4" și 28 kg. (35 m.l.) țeavă zincată ⌀ 3/8"

Tudor CREMENE

Vă veți convinge ușor

TURISMUL IEȘEAN SE IDENTIFICĂ CU EXIGENȚELE ACTUALE ALE CONSUMATORILOR

Răsfoiam un ghid — «1974» în care se aflau înscrise obiectivele turistice ale cooperației de consum din întreaga țară. Iașul, județ cu meleaguri de mare atracție, zonă cu păduri de basm, cu întinse podgorii renumite în întreaga lume, cu locuri și fapte istorice adînc săpate în inimile românilor, cu sate frumos rînduite între dealuri, cu o industrie în plin avînt, cu vetre folclorice de baladă, cu oameni harnici, primitori, totdeauna bucuroși de oaspeți, se afla reprezentat numai de trei unități de alimentație publică, ce însumau doar 416 locuri la mese și 70 de locuri de cazare în hanuri și căsuțe. Puțin față de solicitări și insuficient dotate comparativ cu exigențele turiștilor. De aceea, cooperația de consum ieșeană a pornit o adevarata ofensiva, acordînd unităților de alimentație publică, amplasate pe arterele de mare circulație, maximă atenție. Vechilor unități, extinse și modernizate — «Trei iazuri», «Strunga». «Popasul Poieni» — li s-au mai adăugat două adevărate cetăți moldovene: «**Codrii Pașcanilor**» și «**Răreșoaia**» **Hîrlăului** ca și «Pescăria Deleni», sporind astfel numărul locurilor de cazare la aproape 150 (din care 90 pot fi utilizate și în timpul iernii) și al locurilor la mese la peste 1 400. Toate unitățile turistice, acum în număr de șase, se află înscrise în hărțile de voiaj, în toate traseele călătorilor. Vă prezentăm și dv., stimați cititori, cîteva dintre ele, cu invitația ca în călătoria prin județul Iași să vă opriți să beneficiați de serviciile și ospitalitatea unităților «COOP».

Popasul Poieni. Se află amplasat pe drumul național Tecuci – Vaslui –Iași (DN 24 km. 182) la marginea pădurii de stejari și brazi denși a Dobrovățului, pădure care se prelungește pînă la Repedea Iașului. Unitatea, deschisă cu mulți ani în urmă, apare astăzi de nerecunoscut. S-a extins comerțul de întîmpinare cu grătare și bar în aer liber; popicăria este permanent solicitată; locurile la mese au sporit de la 80 la 240; «protapul» rumenește continuu batali; focul șerbărilor cîmpenești este aproape nelipsit; personalul în frunte cu Constantin Talpalaru, șeful de unitate, este școlarizat pentru o astfel de activitate.

«**Răreșoaia**». Acest complex comercial al cooperației de consum se impune mai ales prin ospitalitate. Ce-i Hîrlăul? — veți întreba, poate. O urbe în plină dezvoltare ce vine de departe, din prima jumătate a secolului XIV, gazdă de două ori a capitalei Moldovei, oraș cu monumente multiseculare, dar și cu imaginea timpurilor noi. Ce-i Răreșoaia Hîrlăului de azi? O construcție impunătoare, cu restaurant, hotel, cofetărie, cramă. Vinul casei nu poate fi altul aici decît Cotnarul.

«**Codrii Pascanilor**». Scriam la inaugurare că hanul din inima acestor codrii de stejar, fag, carpen și brad are deschidere de castel și înălțare de crenele. Așa l-am văzut și acum, dar parcă mai ospitalier. Unitatea dispune de 100 de locuri la mese și de 20 de locuri de cazare în camere confortabile, ca la cele mai bune hoteluri. Am luat o listă meniu, am confruntat-o cu bucătăria: bureți cu smîntînă, ghebe murate, mușchi împănat cu mirodenii, miel umplut; sărățele (ficat în coca). Tot bucate care astîmpără și în același timp răscolesc pofta. Bucătăria reprezintă aici 50 la sută din totalul vînzărilor.

«**Trei iazuri**» — hanul «nadă», amplasat pe malul unui șirag de iazuri bogate în pește. Unitatea este bine cunoscută moldovenilor, dar și multor turiști din țară și nu mai are nevoie de prezentare. Totuși, cîteva sublinieri se impun: pe «faleza» unui eleșteu s-a deschis o popicărie; pe un pod suspendat s-a așezat un grătar și un chioșc de răcoritoare; pe insulița de la răscruce de drumuri a apărut comerțul de întîmpinare; la dispoziția oaspeților — jocuri mecanice, jocuri distractive; 36 de locuri de cazare și 250 de locuri la mese. Din totalul desfacerii de preparate culinare, 85 la sută reprezintă pescăria. Zilnic servesc masa aici, în medie, 1 000—1 200 de turiști.

«**Pescăria Deleni**». Ascunsă printre sălcii și stufăriș, lipită de apele unor eleștee, unitatea se află, spre Deleni, la numai 6 km de Hîrlău, în plin cîmp, dar și în «plin» pește. Aici totul se rezumă la bucătăria pescărească.

A. MĂRGĂRINT

Cabana «Buru»

Cabana «Buru», interior

Două popasuri agreabile în județul Cluj: CABANA BURU *și* TERASA CĂPUȘ

Frumusețea și pitorescul județului Cluj, trecutul istoric, precum și prezentul său atrag mulți turiști. Și dacă și dv. ajungeți pe aceste meleaguri veți avea prilejul să cunoașteți și cîteva unități turistice ale cooperației de consum care, după cum veți constata, sînt întotdeauna pregătite să vă ofere o masă bună și odihnă binemeritată după un drum lung. Spre Huedin, nu departe de comuna Călățele, în mijlocul unei bătrîne păduri, se află cabana «Ardeleană». Spre Zalău vă întîmpină terasa «CHEILE BACIULUI». Chiar pe culmea Feleacului, de unde puteți admira panorama orașului Cluj-Napoca, se află un bufet terasă, singurul loc unde se poate mînca vestita «tocăniță a la Feleac»... Nu departe de Luncani, pe malul Arieșului, vă întîmpină «HANUL PESCARILOR» unde vi se înlesnește și pescuitul cu undița.

Mai există însă pe aceste meleaguri și alte două agreabile popasuri despre care vrem să vă vorbim mai pe larg. Unul dintre acestea se numește

CABANA «BURU»

Pe șoseaua Turda-Cîmpeni, la numai 17 km de Turda, în mijlocul unei seculare păduri de stejari, se află cabana «BURU». Spre deosebire de cele mai multe unități turistice această cabană n-a fost așezată «la stradă», adică nu se vede din șosea. Dar indicatoarele te îndrumă pe un drum bine amenajat pe care poți intra cu cel mai pretențios autoturism. Te aștepți să vezi o cabană din lemn sau din piatră, dar după cîteva cotituri îți apare în față o clădire modernă cu două nivele, încît te întrebi de ce poartă numele de «cabană», cînd de fapt este un motel. Există o explicație. În urmă cu cîțiva ani, aici era o veche cabană. Datorită așezării sale pitorești, dar mai cu seamă unor bucate alese, cabana a început să fie atît de solicitată încît nu mai făcea față numărului mare de turiști. Vechea cabană servește astăzi doar ca loc de cazare pentru personalul muncitor al noii și modernei unități turistice. Denumirea a rămas aceeași pentru a nu deruta vizitatorii, dar și pentru a le face o plăcută surpriză.

Hotelul are 22 de camere cu 44 de locuri de cazare. Fiecare cameră dispune de dușuri cu apă caldă și rece și de mobilier, anume comandat, comod și plăcut. Sala restaurantului are o sută de locuri la mese, iar de aici poți ieși pe o terasă mare, plină cu umbrele colorate, unde mai încap încă 150 de oameni la mese.

De îndată ce ajungi aici ești întîmpinat cu cuvintele «Bine ați venit la cabana Buru» (Buru este numele comunei care se află la cîțiva kilometri). Apoi cel care te întîmpină (ospătar sau șeful unității) nu te va întreba «ce doriți»? ci te va invita să vizitezi cabana. În timpul vizitei vei fi informat de serviciile ce ți se pot oferi aici: spălat și călcat lenjerie, cusut, servitul meselor în cameră, împrumuturi de diferite jocuri (șah, remmy, table) sau chiar aparate de radio portative. În holul hotelului ți se arată vitrina cu obiecte de strictă necesitate în voiaj și cu o bogată gamă de articole de artizanat cu specific local. Abia după această trecere în revistă vine și întrebarea «Ce doriți să serviți la noi»?. Datorită acestui mod de primire, mulți turiști care se opresc aici pentru o simplă cafea rămîn și peste noapte.

Ceea ce îți poate prelungi șederea la cabana «Buru» sînt bucatele alese, neșablonate și bine gătite. Specialitatea casei este mămăliguță moțească cu brînză și jumări, un unicat culinar. Specialitatea bucătarului este o ciorbă cu borș de casă. Am amintit doar de mîncărurile specifice casei. Dar în fiecare zi aici se gătesc 3—4 feluri de ciorbe sau

supe și 6—8 feluri de mîncare caldă. Există și un bazin cu pește, îți alegi singur peștele și îți exprimi dorința cum să fie gătit.

La cabana «Buru» poți să petreci mai multe zile din vacanță nu numai pentru că ai tot confortul necesar și gazde primitoare, dar și pentru faptul că împrejurimile îți oferă adevărate desfătări sufletești. Nu numai bătrîna pădure de stejari îți stă la dispoziție. La nu mai mult de 50 de metri de cabană curge rîul Arieșul. Pe malul lui s-a amenajat loc de plajă. Iar dacă vrei să faci mișcare, nu departe se află cheile Turzii și splendida Vale a Ierii spre muntele Băișorii.

Dacă de la Cluj-Napoca pornești spre Huedin vei întîlni un alt loc de popas neuitat și care se numește

TERASA «CĂPUȘ»

De la Cluj-Napoca pînă la Terasa «Căpuș» sînt 22 km. Terasa este cocoțată pe un deal. Două alei asfaltate duc spre locurile de parcare în care încap 70 de autoturisme. Denumirea de «terasă» vine de la... terasa mare din fața restaurantului, plină cu umbrele colorate. Dar aici nu este o simplă terasă, ci o unitate turistică cu tot confortul necesar pentru a sta mai multe zile. Salonul mare al restaurantului este lucrat în piatră de rîu lăcuită și toți pereții sînt împodobiți cu obiecte de artizanat încît, pentru moment, ai impresia că ai intrat într-o expoziție de artă populară. (Păcat că asemenea obiecte nu se vînd, nici nu sînt puse în vînzare altele, asemănătoare). Mai există aici și un bar de zi, precum și un salon familial cu 40 de locuri la mese.

Dar să vedem unde dormim la terasa «Căpuș». Există în spatele clădirii un mic sat de vacanță cu căsuțe care poartă nume de flori. Nu sînt obișnuitele căsuțe tip camping, ci un fel de garsoniere din panouri de lemn, cu hol, baie și cameră în care se poate locui și iarna. O asemenea cameră, cu două paturi, costă 45 lei.

Ca și la cabana «Buru», bucătăria oferă mîncăruri alese, bine pregătite și cu aspect atrăgător. Specialitatea casei este cotlet umplut cu caiser iar specialitatea bucătarului mușchi umplut cu ciuperci. Și aici se află un bazin cu pește viu, pe care ți-l alegi singur. Nu de mult s-a instalat și un rotisor pentru pui și frigărui. Surpriza vine la desert: sufleu de înghețată care se servește flambat pe coji de ouă.

Nu departe de terasă se află o frumoasă poeniță unde se poate juca mingea, face plajă. Spre seară, poenița se umple de corturile turiștilor, în special ale celor străini.

Vizitatorii beneficiază de mici servicii ca, de pildă, spălat și călcat lenjeria, cusut, lustruit pantofii. De la recepția hotelului se pot lua cu împrumut jocuri de șah, remmy și table.

*
* *

V-am prezentat două unități turistice ale cooperației de consum clujene care și-au căpătat o bună carte de vizită. Fie că te vei afla la cabana «Buru», fie la terasa «Căpuș», te vei simți bine nu numai datorită confortului și peisajelor, dar și amabilității gazdelor, atenției și grijii cu care ești primit și servit. Iată cîteva argumente care ne fac să vă sfătuim să vizitați aceste două unități turistice care poartă cu cinste emblema «COOP». E de ajuns să le vizitați o dată și veți dori să le revedeți.

Traian CRĂESCU

Terasa «Căpuș»,

Interior restaurant «Căpuș»

U.J.C.C. IALOMIȚA vă invită la „POPASUL TURISTIC MALU“

73 km. DE LA BUCUREȘTI LA MALU!

Sau s-ar putea spune: DE LA MALU PÎNĂ LA BUCUREȘTI 73 km!

Aceasta înseamnă că pentru turiștii ce merg de la București la Constanța, ca și pentru cei ce vin dinspre litoral spre București, POPASUL TURISTIC MALU este un punct ideal de popas, de odihnă și reconfortare.

Aceasta înseamnă că pentru toți bucureștenii o plimbare de o oră cu mașina îi poate aduce în minunata pădure de salcîm în care se află amplasat POPASUL TURISTIC MALU.

DE LA SLOBOZIA LA MALU 51 km.!

Aceasta înseamnă că pentru locuitorii județului Ialomița, unul dintre locurile cele mai agreabile pentru petrecerea unui sfîrșit de săptămînă este tot POPASUL TURISTIC MALU, construcție frumoasă, cu elemente din arta veche țărănească.

Gheorghe Ene — de mulți ani responsabil al acestei unități reprezentative de alimentație publică a cooperației de consum din județul Ialomița — ne-a înlesnit, pentru dv., stimați cititori, cunoașterea unor amănunte deloc neglijabile, cînd e vorba de ales un loc de odihnă și recreere:

— Anul acesta, **unitatea se prezintă în haine noi**. În timpul iernii am făcut o serie de amenajări, am refăcut zugrăveala, uleiul de pe toată lemnăria, am schimbat lustrele și — ce e mai important — am schimbat complet destinația unor săli. În locul sălii de consumație de la parter, devenită neîncăpătoare, am amenajat **un bar de zi;** la etaj, unde aveam un mic cafe-bar, am făcut o serie de modificări care ne-au permis să realizăm **o sală mare de consumație cu 120 de locuri la mese;** am instalat un lift între bucătărie și sală pentru a ușura munca ospătarilor; am introdus mobilier și obiecte de inventar noi, creînd astfel un salon modern cu o deosebită ținută estetică; **marea terasă** acoperită am închis-o și lateral cu panouri de sticlă, ceea ce ne va permite să servim un număr sporit de clienți (158 locuri la mese) chiar și atunci cînd vremea este nefavorabilă. Funcționează de asemenea **grădina de vară în stil popular,** cu alte 160 de locuri la mese, cu mici chioșcuri (separeuri) din lemn de mesteacăn și stuf. Avem în incinta unității o **parcare pentru 60 de autoturisme,** în afară de marile parcări aflate în fața unității (de o parte și de alta a șoselei) pentru camioane și mașini grele de transport. Avem **telefon automat interurban...**

Să vorbim și de **cazare**. La dispoziția turiștilor stau 94 de locuri în **căsuțe de cărămidă,** cu instalații sanitare și apă caldă, fiecare prevăzută cu garaj pentru autoturisme. De asemenea avem 34 de **căsuțe camping** cu 68 de locuri. În pădure închiriem 2000 m.p. de **teren pentru instalarea corturilor.**

Aș vrea să adaug **pentru automobiliști:** la 50 m. distanță se află un **autoservice** tot al cooperației de consum ialomițene; **unitatea noastră este afiliată la A.C.R.,** ceea ce înseamnă că pentru membrii acestui club noi reținem locuri de cazare, oferim meniuri-pensiune, asigurăm o serie de servicii.

Ar mai fi multe de spus despre specialitatea casei (ciolan cu fasole), specialitatea bucătarului (porumbei la ceaun), cafeaua preparată la nisip, despre chioșcurile cu dulciuri, răcoritoare, sandviciuri, despre serbările cîmpenești ce se organizează aici, despre poienițele însorite, sau umbra deasă a altor locuri, despre balta cu pește, de alături... Unitatea are încălzire centrală, funcționînd și iarna.

Noi am vrea să mai adăugăm însă un singur lucru: VIZITAȚI POPASUL TURISTIC MALU! VEȚI REVENI DESEORI CU MULTĂ PLĂCERE!

GH. ANGELESCU

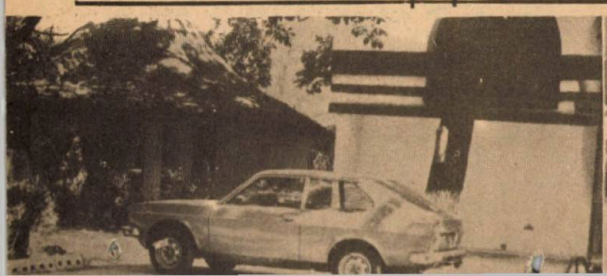

COOPERAȚIA DE CONSUM VÎLCEANĂ VĂ AȘTEAPTĂ ÎNTR-O FOARTE FRUMOASĂ ZONĂ TURISTICĂ A ȚĂRII

Județul Vîlcea este, prin excelență, o zonă turistică de mare atracție. Valea Oltului, Lotrului și Lotrișorului, Carpații, stațiunile balneare, de odihnă, locurile istorice cu monumente seculare, dar și cu imaginea timpurilor noi ne atrag, ne reține pentru contemplare și ne readuc, ne îndeamnă să oprim ori de cîte ori avem prilejul să străbatem acest minunat «colț de rai».

Cooperația de consum vîlceană a ridicat, din piatră și lemn, pe arterele de mare circulație, în punctele mult căutate, în inima unor peisaje de basm unități de alimentație publică: hanuri, terase, restaurante, hoteluri, cabane, fiecare bucurîndu-se de un stil arhitectural propriu, de o bucătărie specifică zonei.

Nicolae Albu, președintele U.J.C.C. Vîlcea, ne-a informat că, față de anii din urmă, peste tot o să întîlnim noutăți. Fie că s-au extins spațiile de parcare, de servire, de cazare, fie că s-au înnoit meniurile, fie că a sporit gradul de solicitudine — totul a fost adăugat ca turistul să se simtă mai bine, să fie mulțumit de ospitalitatea unităților de alimentație publică ale cooperației de consum. Ne-am propus să prezentăm doar unul din numărul mare de popasuri turistice aflate în această frumoasă și atrăgătoare zonă:

HANUL TURISTIC «TOPOLOG», care nu-i o noutate. Această unitate și-a cîștigat un binemeritat renume, dar în acest an și-a transformat mult înfățișarea. Așa cum este cunoscut din hărțile turistice, «Topologul» se află pe șoseaua E 15 A, la numai 18 km de Rîmnicu Vîlcea, pe malul drept al rîului Topolog, graniță între județele Argeș și Vîlcea. Înainte de a urca sau după ce a lăsat în urmă serpentinele de la Dealul Negru, călătorul este atras de frumoasa și impunătoarea construcție, de oamenii care, prin spiritul lor de buni gospodari, au schimbat fața acestor locuri. Șeful de unitate, **Gheorghe Dumitru,** «inventează» mereu ceva, care să constituie nadă în drumul celor ce călătoresc pe aceste meleaguri: loc de parcare asfaltat (3 500 m.p.), cu pază, 300 de locuri la mese (în restaurante, pe terase, în braserie, în salonul albastru și în salonul stil), 60 de locuri de cazare în hotel, (camere cu două paturi, apartamente, dușuri cu apă caldă, iarna încălzire centrală), servicii (spălat, călcat), teren de sport și plajă. Bucătăria (Ion Sițoiu și Maria Ivănoiu — șefi bucătari) pregătește, «ca la mama acasă», 6—7 ciorbe și supe (de burtă, de perișoare, de potroace, de văcuță, de legume și de pasăre) și 10—12 feluri diferite de mîncare. Așa se și explică de ce producția proprie reprezintă peste 60 la sută din totalul desfacerilor, un adevărat record în materie.

— Unitatea noastră se află undeva în cîmp, de aceea fără gospodărie anexă, fără o mică grădină de legume n-am putea trăi — ne spune Tudora Dumitru, colaboratoarea șefului de unitate.

Într-adevăr, în gospodăria anexă se cresc porci, păsări, cîteva oi iar în grădină se cultivă zarzavaturi de tot felul. Dacă întîrzie mașina cu marfă, se apelează la gospodăria anexă și aprovizionarea nu suferă nici o clipă.

Acest cadru natural, deosebit de atrăgător, hotarul dintre deal și munte, tras de rîul Topolog, este și mai bine punctat de inițiativa lăudabilă a Uniunii județene a cooperativelor de consum, aceea de a înființa un «Sat de vacanță» vîlcean. Așa cum se vede și din fotografii, aici s-au construit 32 de căsuțe în arhitectură locală, toate cu cerdac, instalate de o parte și de alta a «uliței» asfaltate, în stînga și în spatele hanului, în acele locuri mai bine văzute de soare și la adăpost de curenți. În mijlocul satului s-au ridicat, tot din lemn ars și șindrilă, două foișoare în care turiștii pot servi masa într-un minunat cadru natural. Printre case și în fața lor, flori, multe flori. «Gospodăriile» sînt despărțite de gărdulețe miniaturale din scîndură. Într-o parte, mai retras, s-a construit din cărămidă un grup social, cu dușuri și chiuvete (apă caldă și rece), grup dotat cu cele necesare bunei serviri. Seara, un taraf vîlcean delectează pe oaspeți cu muzică populară din zonă. Dintre noutăți, am mai notat: salonul stil cu 30 de locuri la mese, o încăpere originală în care s-a făcut multă risipă de fantezie, o îmbinare armonioasă de culori și motive naționale, de cusături, ceramică de Horezu și cristal. Este o încîntare să vizitezi acest salon. Maria Preda ne-a prezentat cu mîndrie explicabilă fiecare lucru.

Un colectiv de oameni harnici, un șef de unitate inimos, o aprovizionare fără reproș, locuri de legendă fără pereche, un «sat vîlcean» modest la început (să sperăm că nu se va «urbaniza» curînd) și o invitație pentru toți călătorii de a opri cu garanția unui popas agreabil la «Topolog».

Auraș ALBU

UN „SAT DE VACANȚĂ“ VECHI, BINECUNOSCUT, DAR MEREU ÎNNOIT

*În 1973, cooperația de consum a adus la Mamaia un «**Sat de vacanță**». S-a strîns din 25 de județe ale țării tot ceea ce a fost mai frumos în folclorul românesc, valori etnografice remarcabile pentru a înfățișa oaspeților din țară și de peste hotare o sinteză a așezărilor țărănești din România. De altfel, și denumirile atestă existența unui adevărat muzeu al satului: «Casa tulceană», «Casa dobrogeană», «Casa vrînceană», «Casa mureșeană», «Bojdeuca ieșeană» etc. Dar toate casele «Satului de vacanță» sînt organizate ca unități de alimentație publică sau magazine pentru desfacerea obiectelor de artizanat, în primul rînd.*

Apreciat tot mai mult, căutat anume pentru a fi vizitat de cei veniți la odihnă pe litoral, «Satul de vacanță» prezintă în fiecare an noutăți în ceea ce privește organizarea, aprovizionarea, servirea. Primarul satului, cum îi zic mulți turiști responsabilului întregului complex de alimentație publică și cazare de la «Satul de vacanță» ne-a invitat să trecem în revistă noutățile anului 1978. Nu le-am notat pe toate, numărul lor fiind prea mare, rămînînd ca dumneavoastră, stimați cititori, să vă bucurați descoperindu-le atunci cînd veți vizita această zonă a litoralului. Așadar, cîteva măsuri care sporesc atracția, care îmbunătățesc condițiile de cazare și masă, de recreere și distracție.

● *Toate casele au fost renovate, zugrăvite, vopsite; s-au înnoit mobilierul și obiectele de inventar;*

● *Numărul locurilor de cazare a sporit la 240, din care 108 în camere la casele din «Sat» și 132 în căsuțele rustice;*

● *Se servește masă pe bază de abonament la toate casele.*

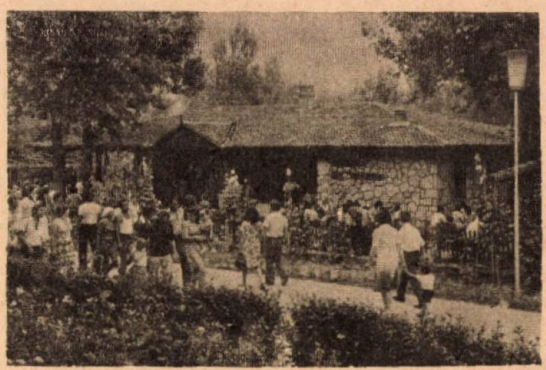

● *Casa «Apulum» va fi organizată ca unitate de alimentație publică și cofetărie, în exclusivitate pentru femei.*

● *Oaspeții «Satului de vacanță» au la dispoziție, începînd din 1978 două terenuri de volei, două terenuri de tenis de cîmp, mese de ping-pong.*

● *Au fost plantați alți 650 de arbori și arbuști de diferite specii și peste 30 000 de flori.*

● *Fiecare casă va organiza săptămînal expoziții culinare și parăzi ale modei;*

● *În fiecare săptămînă pe estrada situată în centrul satului, formații laureate ale Festivalului național «Cîntarea României» prezintă spectacole gratuite.*

● *S-a dat în folosință un parcaj nou pentru autovehicule, intrarea în sat făcîndu-se printr-o monumentală poartă de lemn sculptată.*

● *Fiecare casă servește 3—5 preparate specifice zonei geografice pe care o reprezintă; lucrătorii și șefii de unități au fost în această primăvară în zonele respective pentru documentare;*

● *S-au asigurat contracte pentru băuturi răcoritoare produse în județele care au case reprezentative în sat.*

● *Orchestre folclorice vor cînta permanent în șase unități din sat.*

● *«Casa vîlceană» funcționează ca unitate non stop, între orele 23 și 7 dimineața, aici putîndu-se servi masă și o gamă variată de băuturi răcoritoare.*

Practic, întregul «Sat de vacanță» funcționează din plin începînd de la 30 aprilie, iar parțial va putea fi folosit și în lunile de iarnă, prin introducerea încălzirii centrale la o mare parte dintre unități.

GH. ANGELESCU
Aurăș ALBU

COMERȚUL ARGEȘEAN PE TREPTELE MODERNIZĂRII

Verbul «a moderniza», trecut sub tăcere de Dicționarul enciclopedic român, este explicat de Dicționarul limbii române moderne ca fiind acțiunea de **«a da unui lucru un aspect modern, conform gusturilor și cerințelor zilei; a înnoi.»** *Uniunea județeană a cooperativelor de consum Argeș, care a trecut mai de mult la modernizarea rețelei sale comerciale, nu a avut în vedere numai gusturile și cerințele zilei — deci ale modei — ci și dorința locuitorilor din mediul rural de a li se scurta cît mai mult timpul de cumpărare a mărfurilor, de a li se da posibilitatea să le vadă cît mai de aproape, să le încerce și să le pipăie, într-un cuvînt să se servească singuri. În același timp s-a urmărit aducerea și expunerea întregului fond de marfă în magazin, iar pentru ușurarea alegerii articolelor căutate a fost creată o gamă largă de mobilier comercial, ceea ce a dus și la folosirea intensivă, pe orizontală și verticală, a spațiului construit. Să mai amintim că despre modernizarea comerțului argeșean se poate vorbi și sub aspectul dotării magazinelor cu profil alimentar, a cofetăriilor, bufetelor și restaurantelor cu utilaje de frig. Sute de agregate — vitrine, baruri, frigidere, camere, congelatoare — asigură păstrarea produselor alimentare în stare proaspătă și în condiții de igienă ireproșabile.*

Astăzi, din 337 de magazine mixte, 67 universale, 141 alimentare, 101 nealimentare, 35 de librării, 206 bodegi și bufete, 43 de birturi, 17 restaurante și 34 cofetării — un total de 981 unități comerciale — peste 450 sînt modernizate. Această cifră vorbește deosebit de grăitor despre ce s-a făcut pînă în momentul de față în județul Argeș în materie de transformare a comerțului cooperatist.

Pentru a ne da seama de dimensiunile exacte ale muncii desfășurate și ale investițiilor făcute să prezicăm alte cîteva date semnificative, furnizate de tovarășul **Paul Nemțeanu,** *vicepreședinte cu problemele comerciale al Uniunii județene: în 260 de unități (180 din sectorul nealimentar și 71 din rețeaua de magazine alimentare) se practică forme moderne de comerț — autoservire, expunerea deschisă, accesul la raft. (Să mai amintim faptul că în localitățile mari, ca Domnești, Stîlpeni, Topoloveni, Rucăr și altele, transportul la domiciliul cumpărătorilor al mărfurilor de volum și greutate mare, îndeosebi mobila, se execută de către cooperativă.) În vederea modernizării pentru procurarea de mobilier și utilaje s-au cheltuit 1 286 000 lei în 1976, anul trecut 1 330 000 lei, iar pentru 1978 s-au lansat comenzi în valoare de 1 580 000 lei.*

Acțiunea de modernizare este rezultatul muncii desfășurate de conducerea și lucrătorii uniunii județene, de la cooperative care au dat dovadă de receptivitate față de cerințele și dorințele locuitorilor satelor. Nu e mai puțin adevărat că și cetățenii au înțeles că tot ce se face este în folosul lor și pentru ei și au sprijinit, cu bani, materiale și prin muncă patriotică, activitatea de reparare a clădirilor, uneori construind chiar altele noi. De pildă, în localitatea Pădureț oamenii au ridicat, prin forțe proprii, un magazin mixt; cooperativa a cheltuit 42 000 lei pentru mobilier și utilaje și azi la Pădureț funcționează o elegantă și modernă unitate comercială. Asemănător s-au petrecut lucrurile și în satele Silișteni și Bilcești. Tot localnicii au ajutat și la amenajarea unei clădiri vechi din Teiu, amplasată într-un bun vad comercial, care în momentul de față adăpostește două magazine: metalochimice și mobilă. În satul Văleni s-a procedat identic cu un imobil pus la dispoziția cooperativei de către consiliul popular, iar acum aici funcționează un magazin mixt cu bufet.

La cele peste 4 milioane de lei cheltuiți în anii actualului cincinal pentru modernizări se adaugă alte milioane reprezentînd construcțiile-montaj și dotările pentru unitățile comerciale nou construite. O hartă existentă la uniune ne arată dimensiunile exacte ale activității de construcții: aproape nu există comună din județul Argeș în care cooperația de consum să nu fi ridicat cel puțin o nouă clădire destinată activității comerciale și de alimentație publică, multe dintre ele cu unul și chiar două etaje.

Date, cifre, fapte despre o acțiune care va duce, într-un viitor apropiat, la transformarea tuturor vechilor prăvălii sătești din județul Argeș în unități înnoite, specializate în desfacerea produselor, la foarte multe dintre ele practicîndu-se expunerea deschisă, autoservirea, accesul liber la raft, forme moderne, de comerț civilizat.

Ștefan LAURENȚIU

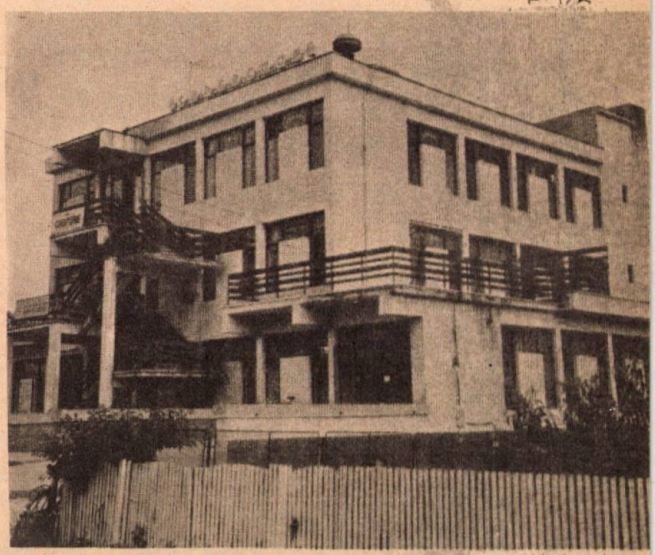

VIZITAȚI POPASURILE TURISTICE BIHORENE!

Complexul turistic Piatra Craiului

Sezonul estival al anului 1978 s-a încheiat, dar sînt convins că mulți dintre dv., stimați cititori, vă și faceți planuri pentru vara lui '79. Uneori e însă destul de greu să te hotărăști singur încotro să te îndrepți, astfel că un sfat, o îndrumare pot fi bine venite! Eu vă sugerez să meditați la propunerea de a vizita județul Bihor. Nu neapărat pentru a vă petrece concediul de odihnă la celebrele și anticele băi Felix, mai ales dacă nu e cazul. Și aici însă puteți face un scurt popas turistic, ca la toate celelalte obiective din județ — creații ale omului sau monumente ale naturii de frumusețe inestimabile.

Nu știu pe care dintre șosele veți intra în județ. Dar să începem cu cea mai importantă arteră, de circulație internațională, E 15, care intră în țară prin punctul de frontieră Borș, aflat la 14 km de Oradea. Așadar, plecat din Cluj, la 64 km de Oradea, într-o zonă montană împădurită, la o altitudine de cca 600 m, se află, sugestiv intitulată, cabana turistică **Piatra Craiului.** Un popas făcut aici poate fi reconfortant. Mașina vă va fi păzită la locul de parcare în timp ce dv. vă puteți odihni într-una din cele 22 de camere (în total, 45 de locuri), fiecare avînd grup sanitar. **Ștefan Ivănsuc,** responsabilul complexului, vă va enumera toate serviciile de care puteți beneficia. Tot el vă va furniza și informațiile turistice: că la 17 km (din care 14 pot fi parcurși cu autoturismul, iar 3 pe jos, într-un peisaj feeric) se află peștera — electrificată — de la Vadul Crișului; că, tot de la cabană, puteți ajunge, prin pitoreasca Vale a Iadului, la Stîna din Vale sau la castelul de la Ciucea, al poetului Octavian Goga. Între două excursii, bucătarul **Toader Bud Popa** vă va sta la dispoziție cu cîteva originale mîncăruri bihorene.

Dacă în locul pădurii preferați odihna pe malul unui rîu, continuați-vă drumul, căci la 17 km de Oradea, în vecinătatea localității Săcădat, veți întîlni popasul turistic **Crișul Repede.** În cazul în care nu aveți un loc de cazare asigurat la un hotel din oraș — destul de aglomerate — opriți-vă aici. Cabana se află la marginea șoselei, pe o pajiște de pe malul Crișului. Aveți loc de parcare, campare (1 200 mp) și cazare (în căsuțe — 20×2 locuri — sau la bungalov din cărămidă — 5 camere cu 20 locuri în total). Veți adormi, cred, repede, în susurul apei și foșnetul plopilor plantați pentru dv. în jurul popasului. Mai ales că mîncarea — peștele proaspăt, existent în tot timpul anului (cînd e voie de pescuit) ales de dv. din bazine «cu degetul» nu vă poate cădea prea greu. Cu atît mai puțin puii la rotisor; ei provin din crescătoria anexă a unității.

În cazul în care veniți dinspre Arad, aveți de ales între două variante de drum. Una pe D.N. 79 care trece prin Chișineu Criș și Salonta. După ce depășiți această ultimă localitate ajungeți la Inand unde, la marginea comunei, veți întîlni popasul cu același nume. Și bucătăria de aici vă va oferi din belșug pește proaspăt procurat din crescătoriile învecinate. Vă puteți odihni într-una din căsuțele existente. A doua variantă de drum, fără număr, prin Ineu, trece și prin cunoscuta localitate și stațiune balneară Tinca. Pentru turiștii anului '79, cooperativa de aici a pregătit o surpriză: a dat în folosință un complex comercial cu două etaje, la parterul căruia funcționează și un elegant și modern restaurant. Veți putea servi și mîncăruri specifice acestor meleaguri.

Dacă veniți dinspre Deva, pe D.N. 76, faceți-vă timp să vizitați vechiul centru cultural Beiuș. Prînzul sau cina le puteți servi în cea mai frumoasă grădină de vară din județ, cea a complexului comercial «**Central**» din localitate. Orchestra și ringul de dans vă vor sta la dispoziție. De la Beiuș, puteți merge să vizitați peștera Meziad, cu frumoase formații de stalactite. În drum, un scurt popas de odihnă și recreere la **Cabana Delani,** situată într-o pădure multiseculară.

S-ar putea însă ca intrarea dv. în județ să se facă pornind din Satul Mare. Pe șoseaua 1 f treceți prin localitatea Marghita. Aici vă puteți opri pentru a servi masa la restaurantul din localitate sau măcar pentru a vă răcori cu o înghețată asortată, servită pe terasa de la etaj a cofetăriei. Puteți însă prefera cabana «**Stejarul**», aflată în zona de agrement, împădurită, din apropierea orașului. Alegînd șoseaua D.N. 19, întîlniți comuna Secuieni. Dacă vă e foame, apelați la bucătăria restaurantului și, sîntem convinși, vă veți simți bine.

Drumuri, șosele, popasuri... Iată-vă ajunși la Oradea. Nu puteți să nu vizitați Băile Felix. Măcar de curiozitate. «**Lotus**» este denumirea restaurantului ce se află la intrarea în băi. Opriți-vă o clipă, chiar și numai pentru a servi o plăcintă caldă cu brînză și mărar. Dacă veți sta cam mult la rînd pentru a fi serviți nu e vina noastră, ci a plăcintarului care le face atît de bune!

Ștefan SÂRBU

P.S. Trebuie să precizez că toate unitățile de alimentație publică și turism prezentate mai sus sînt ale cooperației de consum bihorene, o firmă serioasă la ale cărei servicii puteți apela cu încredere.

În atenția automobiliștilor care călătoresc prin județul Argeș

DOUĂ FRÎNE OBLIGATORII

I. Pe șoseaua Pitești—Slatina—Craiova la km 15

POPASUL «CERBU»

Cei care au mai fost pe aici anii trecuți nu vor mai recunoaște locul. Micul bufet construit din lemn de mesteacăn, care apărea în calea celor ce ajungeau în acest vîrf de pantă, acoperit de o bătrînă pădure de stejari, a rămas doar ca fotografie-document a trecutului acestei unități. Astăzi se află aici o construcție de zid terminată în toamna anului 1977 căreia i s-a adăugat încă o încăpere în vara lui 1978. De la cele 7 mese aflate afară, printre copaci, azi găsim 2 săli de consumație. Pe șeful de unitate, același din 1973, și care are un merit deosebit în aspectul de astăzi, modern, al popasului, îl veți întîlni acolo la orice oră. Un plan de peste 300 000 lei pe lună din care peste 60 la sută îl reprezintă mîncărurile, nu este ușor de îndeplinit. Bucătăresele — pentru că lucrează în schimburi — Eugenia Tudor, gospodină din satul alăturat, Albota, și Mitrana Iordache, absolventă a școlii profesionale a cooperației de consum din Rîmnicu Vîlcea, asigură în tot timpul zilei mîncare caldă pentru turiști și mai ales pentru șoferii opriți în acest vîrf de pantă să-și răcească motoarele după urcuș sau să-și verifice încă o dată frînele înainte de coborîre.

POPASUL «CERBU», construit într-un stil arhitectonic care pune în valoare specificul local, oferă o ambianță intimă, cu adevărat odihnitoare.

NU UITAȚI! ÎN DRUM SPRE SAU DINSPRE PITEȘTI FACEȚI O HALTĂ LA POPASUL «CERBU»

Unitatea oferă:

— restaurant cu 66 de locuri la mese;
— terasă acoperită cu 160 de locuri;
— grădină de vară cu alte 20 de mese;
— mîncăruri calde și aperitive reci la orice oră din zi;
— căsuțe camping instalate în pădure;
— răcoritoare și produse zaharoase într-un sortiment bogat.

Popasul «CERBU» este un minunat loc de recreere și odihnă nu numai pentru automobiliști, ci și pentru locuitorii comunelor învecinate. În același timp, este un punct de mare atracție pentru piteștenii care vin sîmbăta și duminica la minunatele serbări cîmpenești ce se

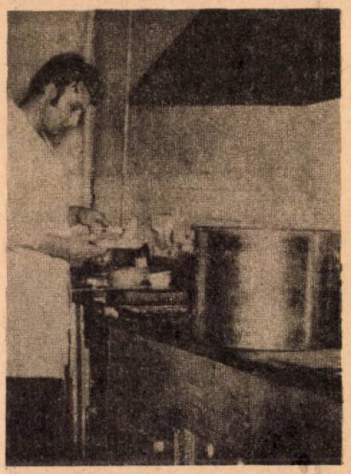

organizează aici sau — pur și simplu — să stea cîteva ore la iarbă verde sau la umbra răcoroasă a pădurii. În zilele călduroase veți găsi aici băuturi reci — unitatea are ghețărie proprie cu o capacitate de peste 80 de tone.

FRÎNAȚI LA KM 15 ȘI NU VEȚI REGRETA!

II. Pe autostrada București—Pitești la km 80

POPASUL «NEJLOVELUL»

Nu, nu vă mirați! Aici nu mai întîlniți popasul «Autostrada», mica unitate care-și făcuse renume la doar 35 km de Pitești. Dar nici nu fiți îngrijorați: tot unitate turistică veți întîlni, tot a cooperației de consum din județul Argeș!

Schimbarea nu este numai de nume (cel purtat acum fiind identic cu al riuletului ce curge prin apropiere), ci de structură, de organizare, de aspect, de confort.

Președintele cooperativei de consum Pitești, de care aparține această unitate, tovarășul **St. Ionescu,** ne vorbește cu justificată mîndrie despre noua unitate:

— Ceea ce vedeți în construcție, este o extindere prin care asigurăm un hotel cu 12 camere, pentru început. Instalăm încălzire centrală, ceea ce va face ca unitatea să funcționeze și iarna. Alături, iată o casă țărănească cu două camere, amenajate tot ca săli mici de consumație, ornamentate în stil popular argeșean, iar în pădure, împrăștiate printre salcîmi, mese și căsuțe camping. Restaurantul circular a fost reamenajat, sporindu-i-se capacitatea, s-au schimbat decorațiile interioare.

De la șeful de unitate, Marian Pleșescu am aflat că unitatea oferă:

- restaurant cu 60 locuri la mese
- 2 terase acoperite, cu 100 de locuri
- 24 de locuri în cele 2 camere ale casei țărănești
- răcoritoare și produse zaharoase și de tutungerie la chioșcul de la intrarea în unitate
- mîncare caldă la orice oră
- sandviciuri, gustări (minuturi).
- specialitatea casei: fierturi țărănească de pasăre.
- plînea casei, coaptă la cuptorul din ogradă.

— Avem totodată un personal bine calificat, tineri specializați în școlile cooperației de consum, dintre care amintesc pe barmanul Alexandru Soare, ospătara Florica Stanciu, bucătarul Ion Dorobanțu.

Șeful de unitate ne-a rugat să inserăm în almanahul nostru chemarea: **AUTOMOBILIȘTI! Frînați la km 80 de pe autostradă!** După cenușiul benzilor de asfalt, vă veți delecta — cît timp aveți la dispoziție — cu priveliștea locului invadat de verdeață și flori, dar și cu minunatele produse oferite de bucătăria și barul acestei încîntătoare unități a cooperației de consum argeșene:

POPASUL «NEJLOVELUL»

A. GHEORGHE

ZOOTEHNIA SIBIANĂ ÎNTRE REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

1 și 2: **Oi din rasa perfecționată pentru lînă și carne Romney-Marsh.**
3 și 4: **Mai bine de 200 ha din suprafața pe care o are pășunea model Ocna Sibiului au fost amenajate cu pajiști cultivate, asigurînd o producție de 40 000 kg de masă verde la hectar. Surplusul de iarbă este recoltat la timp pentru însilozare.**

— DISCUȚIE LA O MASĂ ROTUNDĂ —

Una dintre marile bogății naturale ale județului Sibiu o reprezintă imensul covor verde al pajiștilor, sursa cea mai ieftină de obținere a cărnii, laptelui și lînii, produse atît de importante pentru hrana și îmbrăcămintea omului, deopotrivă de solicitate de industriile alimentară și textilă. De altfel, prin cele 181 000 de hectare de pășuni și fînețe, reprezentînd 57% din întreaga sa suprafață agricolă, județul Sibiu este al șaselea pe țară în rîndul celor care beneficiază de acest patrimoniu.

Cum se pun în valoare aceste inestimabile resurse de hrană pentru animale, ce se întreprinde pentru creșterea potențialului lor, în ce direcții se dezvoltă zootehnia județului, ce măsuri și rezultate se preconizează — iată cîteva din problemele care au constituit subiectul unei discuții recente purtate cu: ing. **Mircea Hociotă,** director general adjunct cu problemele de zootehnie la Direcția generală județeană Sibiu pentru agricultură și industria alimentară, ing. **Toader Ivănuțiu,** directorul Întreprinderii de exploatare și îmbunătățire a pajiștilor și dr. **Cornel Savu,** șeful Oficiului județean de reproducție și selecție la animale.

— Din suprafața de 181 000 ha de pajiști, 110 000 sînt acoperite cu pășuni, iar restul cu fînețe, ne spune ing. Ivănuțiu. Dintre acestea mai bine de 17 000 ha sînt invadate de vegetație forestieră cu valoare redusă; numai 12 000 ha comportă lucrări de defrișare, restul reprezentînd zone de protecție și de refugiu și culise de arbori pentru protejarea fondului cinegetic. Din anul 1971, întreprinderea noastră a efectuat lucrări de amenajare complexă (defrișări, distrugeri de mușuroaie, combaterea eroziunii, plantări de protecție, regenerări de pajiști, pajiști cultivate, lucrări de desecare și de evacuare a excesului de umiditate, alimentări cu apă, tabere de vară, adăposturi pentru îngrijitori, drumuri etc. pe mai bine de 25 000 ha. Ca urmare astăzi, producția medie de masă verde pe această suprafață a crescut de la 5 000—6 000 la 20 000—30 000 kg la hectar, pe numeroase parcele de pajiști cultivate recoltîndu-se chiar 40 000—60 000 kg de masă verde la hectar. În perioada la care ne referim s-au construit peste 80 de tabere de vară în care au fost

întreținute circa 10 000 de animale. Ca urmare, se poate aprecia că producția de carne la hectar a sporit de la 100 la peste 600 kg, creșteri considerabile înregistrîndu-se și la producția de lapte.

— În condițiile în care județul Sibiu este zonat pentru dezvoltarea creșterii poligastricelor, a rumegătoarelor, intervine ing. Hociotă, ameliorarea, în continuare, în ritmuri intense a întregii suprafețe de pajiști se detașează ca principală cale de obținere a unei producții zootehnice sporite și ieftine. În acest scop preconizăm: sporirea patrimoniului pastoral, prin reintrarea în circuitul agricol productiv a celor 12 000 ha de pajiști invadate, situate în zonele colinare și subalpine; sporirea producției de masă verde la hectar prin lucrări radicale de înființare a noi pajiști cultivate, semănate cu graminee și leguminoase de mare randament și cu stadii eșalonate de vegetație; extinderea acțiunilor de fertilizare pe baza unor scheme concepute în urma cartării agrochimice a solului; corelarea sporirii producției de iarbă cu folosirea rațională și eficientă a acesteia. De aici și necesitatea rezolvării sistemei de mașini necesare pentru întreținerea și exploatarea pășunilor și fînețelor, în lumina indicațiilor date de conducerea partidului.

— Dacă acestea sînt realizările și măsurile preconizate în vederea asigurării celor mai ieftine furaje — iarba și fînul, să trecem la preocupările pe care le aveți pentru principalele beneficiare și consumatoare — rumegătoarele.

— Ca și în alte județe, precizează dr. Savu, la baza dezvoltării zootehniei, alături de sporirea producției de furaje, punem adîncirea și îmbunătățirea procesului de reproducție și selecție la animale. Dacă în privința speciilor consumatoare de cereale — pasărea și porcul — problema este rezolvabilă în totalitate prin existența și înființarea de noi complexe de tip intensiv, industrial, la ovine și bovine, care dețin o pondere de 62% în zootehnia sibiană, problemele și preocupările capătă cu totul alte dimensiuni. Este vorba de îmbunătățirea procesului de reproducție pentru creșterea indicelui de natalitate la taurine la peste 85%; îmbunătățirea calității șeptelului prin extinderea însămînțărilor artificiale la peste 85% din efectivul existent de vaci și vițele; aplicarea lucrărilor de selecție pe un număr mai mare de animale.

— Ce întreprindeți în acest scop?

— Concentrăm efectivele de femele pentru reproducție în unități specializate, cu perspectiva transformării acestora în furnizoare de material de prăsilă pentru fermele profilate pe producția de lapte. Extindem controlul producției pentru urmărirea și valorificarea superioară a produșilor obținuți din părinți de mare valoare zootehnică. În producția de carne de taurină, paralel cu continuarea procesului de concentrare în unități specializate, vom urmări dezvoltarea aptitudinilor pentru îngrășare în așa fel încît media greutății de livrare la tineretul taurin să treacă de 500 kg la vîrsta de 16—17 luni. La ovine, ne preocupă în mod deosebit îmbunătățirea calității Țigăii prin creștere în rasă curată și prin încrucișare cu Romney-Marsh, în vederea obținerii unui animal stofat, cu osatură puternică, bine dezvoltat, cu o greutate corporală proprie unei producții mixte de lînă și carne. Pentru atingerea acestui obiectiv s-a și trecut la unele măsuri concrete: înființarea unui depozit de berbeci de mare valoare amelioratoare; formarea unei ferme de elită de oi mame selecționate din cele mai bune unități; încrucișarea oilor țigăi cu berbeci din rasa Romney-Marsh; înființarea de ferme de mieluțe, furnizoare de material valoros pentru reproducție. Carnea de ovină a și început să se realizeze în unități specializate pentru îngrășarea tineretului și a animalelor adulte reformate.

— Este vorba cumva de o reconsiderare a direcțiilor de dezvoltare a zootehniei în județul dumneavoastră?

— Exact, conchide ing. Hociotă. Față de condițiile specifice zonei în care ne aflăm și față de situația actuală, pentru valorificarea eficientă a categoriilor de furaje de care dispunem și vom dispune din abundență — iarba și fînul — este necesară o reașezare a ponderii diferitelor specii, rase și categorii de animale în cadrul piramidei de dezvoltare a zootehniei. (Pentru a fi și mai clar, interlocutorul ne-a înfățișat o schemă pe care o prezentăm mai jos). De la vîrful spre baza piramidei situăm rasa Țurcană, urmată de rasa Romney-Marsh pe care o vom extinde; pe treapta a III-a, rasa Țigaie și tineretul bovin destinat îngrășării: pe treapta a IV-a, femele de vaci cu lapte și, în sfîrșit pe ultima treaptă, creșterea și îngrășarea porcilor și avicultura, ambele în sistem intensiv.

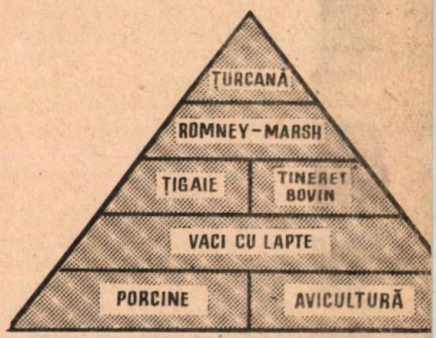

O discuție interesantă, plină de învățăminte care evidențiază că drumul de la realitate la perspectivă trebuie prefigurat cu îndrăzneală dar și cu realism bazat pe studierea și valorificarea maximă a condițiilor locale, pe împletirea armonioasă a tradiției cu tehnologiile moderne, cu tot ceea ce este nou și înaintat. Este tocmai orientarea dată de conducerea partidului în activitatea specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură pentru creșterea aportului acestei importante ramuri la dezvoltarea întregii noastre economii naționale.

Ing. Lucian ROȘCA

Cooperația de consum din județul Olt oferă:

O VARIATĂ GAMĂ DE BUNURI

Cooperația de consum din județul Olt dispune de 682 secții de prestări de servicii către populație precum și de 38 secții de producție. Dacă în anul 1977 valoarea bunurilor de consum a fost de 78 milioane lei, în anul 1978 aceasta s-a ridicat la 86 milioane lei. Cele 38 de secții de producție pun la dispoziția populației, anual, bunuri de consum în valoare de circa 20 milioane lei. Este vorba de o variată gamă de produse (tricotaje, confecții, mobilă, articole de artizanat etc.) de bună calitate, care complinește fondul de marfă și contribuie la o mai bună aprovizionare cu mărfuri.

Despre ce fel de bunuri de consum este vorba? Unde se produc? La aceste două întrebări vă vom da răspunsul în cele ce urmează:

TRICOTAJE: Există trei localități în județul Olt unde cooperația de consum a înființat secții de tricotaje de mică serie. La Vulpeni, valoarea tricotajelor confecționate într-un an ajunge la peste un milion de lei. Aici se produc pulovere pentru bărbați, femei, copii, costumașe pentru copii, fulare, căciulițe etc. La Balș, se produc tricotaje în valoare de 650 000 lei pe an: pulovere pentru bărbați, femei și copii, costumașe pentru copii, veste, căciulițe. O secție de acest profil, recent înființată se află în comuna Aluniș, unde se produc în special confecții tricotate pentru copii. În total, pe județ, se produc anual tricotaje în valoare de 2 400 000 lei, care se vînd prin magazinele cooperației de consum sau se livrează la diverși beneficiari din țară.

CONFECȚII: Sînt în județul Olt 15 secții pentru confecții. La Perieți, o secție unde se confecționează în special haine de protecție a muncii și lenjerie de pat (brodată sau simplă), cuverturi cu franjuri, fețe de pernă. La Potcoava, secția de confecții a luat extindere ajungînd în prezent la 70 lucrători în două schimburi care produc mărfuri în valoare de 10 milioane de lei pe an: rochițe, cămăși, pantaloni, garnituri de pat, fețe de mese, saltele, cearșafuri, precum și haine de protecție a muncii. La Scărișoara există o secție unde se produc palmare (mănuși de protecție din doc) precum și șorțuri de protecție. Costume pentru bărbați și copii, haine din piele sau înlocuitori de piele se produc la Slătioara. O bogată experiență în confecționarea hainelor de piele și a costumelor pentru bărbați o are secția din Piatra Olt.

MOBILĂ: Chiar în orașul Slatina, cooperația de consum a deschis o secție unde se produc dormeze simple sau cu spătar pentru una sau două persoane. cu modele foarte variate de îmbrăcăminte. Producția anuală de dormeze ajunge la 2 milioane de lei. La Optași se află o secție care produce mobilă de bucătărie, sufragerii,

dormitoare precum și piese separate (scaune, mese, fotolii). O noutate: în comuna Corbu s-a înființat recent o secție care produce sufragerii din paltin, sculptate, la un preț de 38 000 lei garnitura. Calitatea execuției ca și frumusețea modelelor sculptate fac din această sufragerie o mobilă superioară.

BLĂNĂRIE: În localitățile Șerbănești și Mihăiești există cîte o secție de blănărie. La ambele secții se confecționează haine din piele, cojoace, haine de blană, căciuli.

MAROCHINĂRIE: Două secții specializate în articole de blănărie, una la Radomirești, alta la Comani. Ambele secții produc genți, cordoane, portmoneuri, port-vizite.

ARTICOLE DE ARTIZANAT: Tot în comuna Corbu, acolo unde aminteam că se află și secția de mobilă din lemn de paltin, s-a înființat în vara anului 1978 o secție pentru obiecte de artizanat din lemn. Sînt produse noi, necunoscute încă pe piață. Iată cîteva dintre acestea:

Amforă trio cu cap de zimbru, din lemn de nuc rotund, aburit, lucrat prin strunjire și apoi sculptat (osul folosit la coarnele zimbrului este fiert și apoi polizat); serviciu de vin, din lemn de nuc, cu cană, tavă și pahare; vază de flori, din lemn de paltin cu un strat de lac mat; solniță de sare, din lemn de salcîm sau din paltin; pudrieră din două piese, corp și capac, din lemn de paltin; amforă cu tortițe din lemn de nuc rotund; zimbru îngenuncheat, din lemn de nuc cu suport de lemn din paltin etc.

Toate aceste produse (tricotaje, confecții, mobilă, confecții din blană, articole de marochinărie sau articole de artizanat) pot fi contractate direct cu cooperativele de consum sau prin uniunea județeană a cooperativelor de consum din Slatina, str. Revoluția din Octombrie nr. 21.

Tudose CARAIMAN

ODIHNĂ ȘI RECREERE ÎN JUDEȚUL ALBA

HANUL ȘURIANU

Pe drumul național Sebeș—Deva se află o frumoasă și atrăgătoare unitate turistică a cooperației de consum din județul Alba: HANUL ȘURIANU. Deși are destui «concurenți» în apropiere (nu departe se află Geoagiu-Băi și popasul «Izvorul rece»), hanul și-a păstrat bunul renume și este căutat mai cu seamă de către cei care și-au petrecut aici cîteva zile de odihnă. Un bărbat voinic, voios și de o amabilitate cuceritoare ține să primească personal musafirii, să-i plimbe prin han și să le arate ce le poate oferi. Acest om este Ion Motronea, responsabilul unității. Bucătăreasa, Elena Motronea, gătește, cum singură îi place să spună, «ca la mama acasă». Ea a «născocit» șnițelul șurian, făcut cu făină și ou și presărat cu parmezan. Tot ea a introdus ca specialitatea casei tocănița a la Șibot, din carne de văcuță, cu multe zarzavaturi, cu smîntînă, decorată cu un ou fiert și multă verdeață.

— De unde luați atîta verdeață?

— Din grădina hanului!

Da, există aici o grădină de 2 000 m.p. cu straturi cu salată, pătrunjel, mărar, ridichi, ceapă, usturoi, roșii, varză, cartofi. Nu este singura gospodărie anexă. Mai este și cea pentru creșterea puilor. Zilnic la bucătăria hanului se prepară trei și chiar patru ciorbe ori supe și opt pînă la zece feluri de mîncare caldă. Surpriza vine la desert: clătite cu urdă și mărar sau cu dulceață, bineînțeles, flambate. Numai valoarea mîncărurilor calde reprezintă 40 la sută din totalul vînzărilor.

Hanul Șurianu are 51 locuri de cazare în căsuțe din prefabricate, cu grup social fiecare, cu încălzire centrală. Cine cere găzduire i se oferă și diferite servicii: spălat și călcat lenjerie, lustruit pantofi, cusut; la cerere poți servi masa și în cameră.

Grădina mare dintre căsuțe poate folosi și pentru diferite jocuri, dar și pentru instalarea corturilor pe timp de noapte. În curtea hanului pot fi parcate autoturismele celor care devin locatari fie și pentru o noapte. Pentru autocamioane s-a amenajat un loc special de parcare.

Hanul Șurianu poate fi pus și la dispoziția celor care vor să organizeze banchete sau nunți. Salonul de sus are 50 de locuri la mese, braseria — 150 locuri la mese, iar terasa alte 40 de locuri la mese. Mai există și un salon familial cu 30 de locuri la mese.

În plin sezon turistic este greu să găsești un loc de cazare la hanul Șurianu. Dar locurile pot fi reținute din vreme prin telefon. Este de ajuns să faceți o comandă telefonică la 107, prin Șibot, și vi se va reține o cameră.

TERASA VIILOR

În apropiere de orașul Alba Iulia, mai bine spus în cartierul «Platoul romanilor» se află restaurantul «Terasa Viilor» al cooperației de consum din județul Alba. Nu este un simplu restaurant deoarece tot aici se mai află o braserie și un salon familial. Această unitate de alimentație publică și-a cîștigat repede faima datorită mîncărurilor alese. Astfel, specialitatea casei este cricala de porc cu mămăliguță (pulpă de porc friptă, în sos de roșii, bine condimentată și stinsă cu vin). Tot aici veți putea servi o delicioasă salată din fructe (mere, caise, cireșe), precum și scovergi de casă.

Sala restaurantului este lucrată în piatră de rîu, lăcuită, cu ornamente de lemn de stejar; toți pereții sînt împodobiți cu obiecte de artizanat cu specific local. Este o sală răcoroasă pe timp de vară și călduroasă iarna.

La «Terasa Viilor» nu sînt decît zece căsuțe din lemn, dar bine amenajate și întotdeauna curate. Buna aprovizionare cu tot felul de mîncăruri și gustări, cu vinuri renumite de Alba, precum și servirea ireproșabilă te fac să te simți bine și să revii cu plăcere la «Terasa Viilor».

Tănase CERNESCU

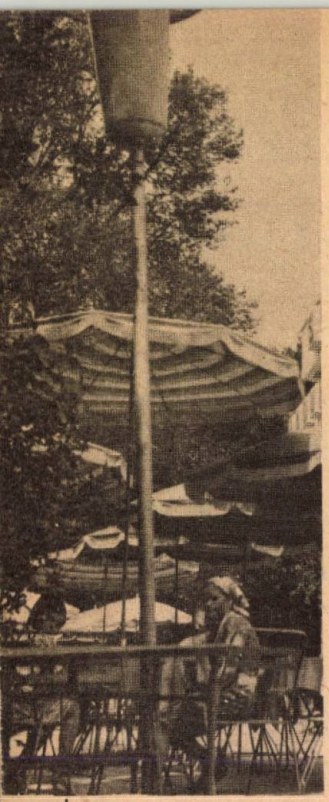

la rînd vicepreședintele cooperativei de consum din Balș de care aparține unitatea, al doilea este specialist în sectorul de alimentație publică. Condusă cu pricepere de acești doi oameni, braseria din pădurea Sarului a devenit o unitate căutată de mulți turiști. Căutată în primul rînd pentru mîncărurile ce li se oferă aici. Specialitatea casei este tochitura a la Saru făcută din antricot, mușchi și pulpă de porc cu usturoi, iar pentru ornare un ou sub formă de ochi pe mămăliguță fierbinte. Specialitatea bucătarului (Ion Nițu) este cotletul de porc cu ciuperci. Dar tot aici poți servi cei mai renumiți mici din județ, preparați din pulpă de porc

Scornicești. Locul ales este o splendidă luncă. Lacul din apropiere, păduricea în care s-au amplasat 20 de căsuțe din lemn ca și clădirea cramei alcătuiesc un agreabil loc de agrement. Recent aici s-a construit și un mare bazin pentru păstrăvi (circa 800 de păstrăvi în permanență). Păstrăvii sînt prăjiți la comandă și serviți cu mămăliguță și lămîie. Există și un cuptor pentru pîinea casei.

Ca și în pădurea Sarului aici sînt multe terase. Terasa cu umbrele de jos, chiar la intrarea în restaurant, are 120 de locuri la mese. Terasa de sus, sub forma unei uriașe ciuperci are 40 de locuri la mese, iar pe terasa din spre lac sînt 100 de locuri la mese.

te, mămăliguță cu brînză.

Cine rămîne peste noapte la o căsuță poate lua cu împrumut jocuri de șah, table, remmy. Tot aici se află și un chioșc cu articole de strictă necesitate în voiaj, cărți poștale ilustrate, precum și obiecte de artizanat cu specific local.

În dorința de a veni în sprijinul turiștilor, U.J.C.C. Olt a hotărît extinderea acestor două unități de prestigiu ale cooperației de consum. Astfel, în pădurea Sarului se va începe, în curînd, construirea unui complex turistic și de cazare. În Scornicești va începe peste puțin timp construcția unui complex de alimentație publică cu cazare, precum și a unei piețe agroa-

Itinerar turistic în județul Olt

BRASERIA — «PĂDUREA SARULUI»

Pe șoseaua E 94, Slatina-Craiova, la 17 km de Slatina și la 25 km de Craiova se află, în mijlocul pădurii Sarului, o frumoasă și atrăgătoare unitate turistică a cooperației de consum din județul Olt. Numele i se trage de la pădurea în care se află.

Ceea ce ne impresionează de la început sînt terasele, în formă de amfiteatru care coboară de pe platforma din fața restaurantului pînă aproape de locul de parcare. Cele mai multe mese au umbrele colorate. La alte mese locul umbrelelor este luat de frunzișul bogat al pomilor.

Marin Țițu, șeful de unitate și Ion Pavel, lucrătorul gestionar, sînt doi veterani în cooperația de consum. Primul a fost mulți ani și carne de vită. Nici într-una din zile nu lipsește ciorba de burtă, precum și tocana specială (din specialități de porc, cu vin, cimbru și multă ceapă).

La braseria din pădurea Sarului se poate rămîne și peste noapte. Sînt aici 20 de căsuțe din lemn, cu tot confortul necesar.

Locul de parcare s-a extins, marcîndu-se locul pentru mașini mari și mici. Cine vrea să plece mai de dimineață poate servi, începînd de la ora 6, o cafea la chioșcul special amenajat lîngă locul de parcare.

CRAMA SCORNICEȘTI

Pe un alt traseu, Pitești-Slatina, la 24 km de Slatina și la 46 km de Pitești, se află o unitate etalon a cooperației de consum din județul Olt: crama

Salonul din corpul central al clădirii este lucrat în stil popular, pe fiecare masă aflîndu-se oale și farfurii din lut, cu motive populare. La etaj se găsesc două salonașe cu 30 de locuri la mese.

Ion Udrea și Maria Udrea, care conduc crama din anul 1975, asigură toate condițiile de bună servire și cazare. Aici specialitatea casei este tochitura din organe de pasăre cu verdeață, numită a la Scornicești — la numai 9,45 lei porția. Specialitatea bucătarului: pui la ciaun cu ciuperci sote, la 16,50 lei porția. Un păstrăv prăjit ajunge la 10 lei bucata, iar o ciorbă de burtă la 4,10 lei porția. Iată, așa dar nu numai mîncăruri alese, dar și la prețuri convenabile. Există în același timp și o listă bogată în minuturi: crenvurști, ochiuri, omletă, ficat de pasăre sote, creier so-

limentare care vor dispune de un restaurant, o cofetărie, un bar de zi, cazare cu 24 locuri, două puncte de comerț stradal precum și alte spații comerciale.

Dar pînă vom vedea noile construcții, vă recomandăm să vizitați cele două unități turistice pe care vi le-am prezentat în această pagină. Va fi un popas de neuitat.

Tudor CREMENE

Bazinul cu păstrăvi al cramei Scornicești

Cooperația de consum din județul BISTRIȚA-NĂSĂUD vă face o INVITAȚIE LA DRUMEȚIE

Județul Bistrița-Năsăud are un relief care oferă multe surprize plăcute pentru turiști: munți cu păduri seculare, cu peisaje de un pitoresc rar întîlnit, cu izvoare reci și limpezi, cu poeniță zmălțuite cu flori, cu ape minerale vestite încă de acum 2000 de ani pentru darul lor tămăduitor, cu rîuri cu pește, cu livezi și vii. Pe toate drumurile, accesibile autoturismelor, chiar și în munți, veți întîlni unități turistice ale cooperației de consum, magazine moderne și foarte bine aprovizionate, braserii, bufete, cofetării, grădini de vară, plăcintării, ospătării.

Oriunde veți face un popas, veți găsi tot ce vă trebuie. Supermagazine ca cele din Beclean, din Năsăud, din Prundul Bîrgăului și, mai cu seamă, cel din Sîngeorz Băi, rivalizează cu marile unități comerciale din capitala județului. La supermagazinul din Năsăud, bunăoară, vei fi întîmpinat de zece vitrine mari interioare, mai bine spus zece expoziții cu mărfuri. Într-un singur an, aici se vînd mărfuri de peste 15 milioane de lei. La Prundul Bîrgăului, magazinul cu articole electrotehnice din cadrul complexului comercial are în permanență o expoziție cu vînzare. Tot în aceeași clădire, magazinul alimentar cu autoservire vinde anual mărfuri de 4 milioane de lei. La Rodna, cooperativa de consum a deschis, la parterul unor blocuri de locuințe, un magazin alimentar cu autoservire, o braserie, o mercerie și alte spații comerciale. Cea mai frumoasă cofetărie din județ o vom întîlni la Dumitra, iar cea mai umbroasă grădină de vară o vom găsi în Năsăud.

În drumul său, turistul caută și locuri de popas. Cooperația de consum din județul Bistrița-Năsăud pune la dispoziția vizitatorilor două unități turistice de o rară frumusețe și care merită să fie văzute. Una dintre acestea este

Complexul comercial Prundu Bîrgăului

CABANA TURISTICĂ «VALEA STRĂJII»

Cabana este așezată în pragul Pasului Tihuța, sub geana dealului de cetină și apare ca o adevărată oază de liniște și desfătare. Munții înalți ai defileului înmiresmează și tonifică aerul cu mirosul rășinii de brad și

de cetină. Aici potta de mîncare vine foarte repede. Dar nimeni nu trebuie să fie îngrijorat pentru că această unitate turistică este foarte bine aprovizionată și oferă cele mai delicioase preparate culinare. Mai întîi, peștele. Deși se află în munți, cabana «Valea Străjii» dispune zilnic de pește proaspăt, păstrăv auriu și crap. Saramura de pește cu mujdei și mămăliguță ocupă primul loc, dar foarte solicitat este și peștele la grătar, pește rasol, împănat sau pane. Și o altă ispită: grătar cu mujdei după rețeta proprie a bucătarului. Specialitatea casei sînt ciorba de burtă și șnițelul pane. O mîncare specifică locului este mămăliguța cu brînză de oi și jumări din slănină.

E adevărat că cei mai mulți turiști vin aici cu autoturismul proprietate personală. Pentru cei fără mașină, autobuzele ITA le stau la dispoziție și îi transportă pînă în curtea cabanei.

Cabana turistică «Valea Străjii" dispune și de spații de cazare, bine amenajate și confortabile. Aici se pot organiza și excursii în grup, de 2—3 zile, cu rezervarea din timp a locurilor. Precizăm că localul este de categoria a II-a deși servirea este de prima mînă!

Dacă intrăm în județul Bistrița-Năsăud din spre Dej vom întîlni în drum

«POPASUL PESCARILOR»

Această unitate turistică a cooperației de consum se află într-o zonă de dealuri, nu departe de Beclean. Este, de fapt, o încrucișare de drumuri: spre Dej, Beclean și Năsăud. Foarte aproape se află apa domoală a Someșului care coboară din munții Rodnei.

De pe terasa cabanei admiri renașterea Becleanului, un oraș în care cu zeci de ani în urmă nu se întîmpla nimic. Acum o tînără întreprindere metalurgică l-a trezit la viață și fostul orășel adormit freamătă de tumultul muncii.

În jurul cabanei au fost plantați puieți de molid, pin și plop. În cîțiva ani cabana va fi deci înconjurată de o adevărată pădure ce-i va da un plus de frumusețe.

Cabana dispune de 20 locuri de cazare în camere cu cîte două paturi, grup social și apă. Cei care doresc pot veni aici cu cortul propriu, deoarece există un spațiu special amenajat în acest scop. Aici, ca și la «Valea Străjii», se pot organiza excursii de sfîrșit de săptămînă, cu familia sau în grup, bineînțeles cu rezervarea camerelor prin telefon. Împrejurimile oferă posibilități de excursii pe jos. Someșul Mare, bogat în pește, constituie un loc foarte potrivit pentru amatorii undiței. Apa rîului, cu adîncimi variate, dar nepericuloase, constituie un minunat loc de scăldat.

Iată dar, multiple și variate posibilități de petrecere a timpului liber în mod plăcut și reconfortant. Dar să nu uităm că ne aflăm la «Popasul pescarilor» și că aici se poate mînca o variată gamă de mîncăruri din pește.

Buna aprovizionare ca și modul exemplar de servire, amabilitatea și atmosfera ce domnesc atît la cabana «Valea Străjii» cît și la «Popasul pescarilor» fac din aceste două unități ale cooperației de consum din județul Bistrița-Năsăud admirabile locuri de agrement. Și, după cum s-a văzut, avem destule argumente care ne îndreptățesc să vă facem un sincer și călduros îndemn de a le vizita cu încredere.

Tiberiu CRAINIC

Complexul comercial Năsăud

HANUL CIUTA - CASĂ DE BASM

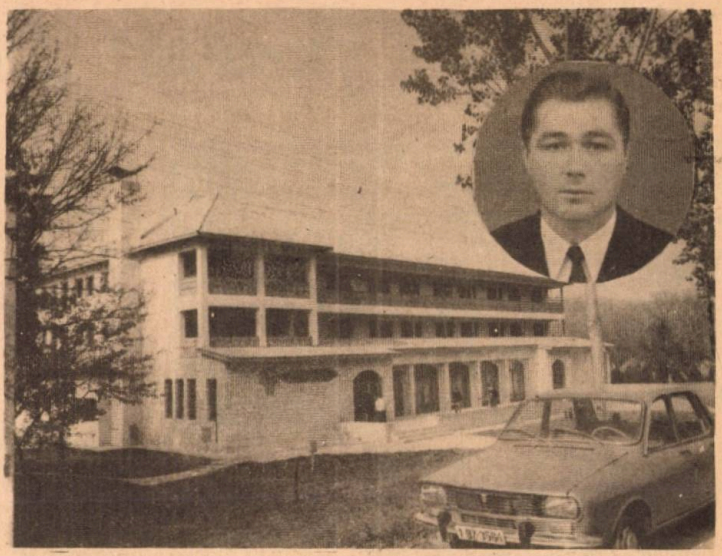

Hanul Ciuta — casă de basm, realizată din piatră și lemn, cu două nivele și multe balcoane și cerdacuri impunătoare și primitoare — amplasat într-un loc pitoresc de mare atracție de pe valea Siriului, pe șoseaua națională Buzău-Brașov, la km 34, după ce urci o parte din serpentinele de pe fermecătorul deal Ciuta. Datorită condițiilor de care dispune, unitatea este în măsură să satisfacă cererile turiștilor din țară și de peste hotare, prin locurile de mare atracție, prin camerele de cazare confortabile, prin preparatele diversificate, pregătite în condiții de alimentație rațională, după rețetele bucătăriei buzoiene, printr-o servire ireproșabilă.

Responsabilul complexului de alimentație publică și cazare — Ciuta, **Ion Stoian,** *este un veteran în meserie.*

— De ce la Ciuta și nu în altă parte, tovarășe Stoian?

— Pentru că este cel mai frumos lucru să trăiești în inima și în liniștea pădurii! Pentru că, folosindu-mă de experiența celor aproape 15 ani de cînd sînt șef de unitate, am venit la Ciuta cu gîndul de a atinge acele cote ale activității care să transforme cantitatea într-o nouă calitate. Am realizat în curtea acestei mari unități o frumoasă terasă care asigură peste 400 locuri la mese în aer liber. Pentru destindere și recreere am organizat un teren de tenis și o mică plajă. În prezent, lucrăm la amenajarea unei popicării. Vom instala cîteva mese pentru practicarea tenisului. Unitatea, construită în stil arhitectonic cu specific local, dispune de 52 locuri de cazare cu confort sporit, în camere cu 2 locuri, cu căzi și dușuri, în apartamente. Toate camerele sînt dotate cu aparate de radio și televizoare. La dispoziția oaspeților avem și 40 de locuri în căsuțe. Avem și un recepționer bun, pe Alexandru Vasile, care asigură și vînzarea a peste 240 articole de artizanat de uz personal, aprovizionarea unui punct sanitar, precum și gustări și răcoritoare, 24 de ore din 24, prin cele două frigidere aflate la recepție. Pentru a avea totdeauna la îndemînă o bază de materii prime, am amenajat un bazin pentru pește proaspăt (capacitatea 1 000 kg), ceea ce face ca preparatele pe bază de pește, mult solicitate în zona noastră, să nu lipsească nici un moment. Ținînd seama că unitatea se află în afara localității, ne-am organizat o gospodărie anexă din care asigurăm carnea de porc și de pasăre necesară complexului. Toamna, pregătim pentru sezonul rece, ca specialitate a unității, «salata de bureți», materia primă găsindu-se din abundență în această zonă. Tot ca specialitatea casei, oferim zilnic consumatorilor salată de fructe de pădure cu frișcă și înghețată. În zilele de repaos, organizăm ieșiri la locurile de agrement și de atracție turistică de la tabăra de sculptură Măgura, în tîrgurile tradiționale, la serbările folclorice.

— Ce muzică are unitatea?

— O orchestră bine pusă la punct cu melodii de muzică populară și ușoară, dar și cu muzică de pahar.

— Bucătăria?

— Apreciată, deși avem un tînăr bucătar, pe nume Gheorghe Brătucu, de numai 19 ani, dar parcă ar fi de 19 ani în meserie. Și ajutorul lui, Georgeta Stoian, este aproape la fel de pricepută. Specialitatea bucătarului: tocană de ciuperci cu smîntînă și mirodenii; specialitatea casei: mușchi împănat cu garnitură de ciuperci; bucătăria asigură și preparate de regim.

— Ceilalți lucrători sînt tot la înălțimea bucătarilor?

— Sigur că da. Altfel n-ar putea lucra aici. Aș dori să numesc pe cîțiva dintre ei: Maricica Stanciu — șef de sală, Gheorghe Cec, ospătar, Valeria Vlad și Stelian Bercu — barmani. În încheiere, vă rog să-mi permiteți să fac o invitație tuturor turiștilor de a opri la Ciuta unde vor găsi tot ce doresc.

Aceeași invitație o facem și noi convinși fiind că tot călătorul ce va poposi aici va fi bine primit, bine ospătat, bine găzduit.

Auraș ALBU

Vă veți simți bine la unitățile turistice „COOP" din județul Buzău

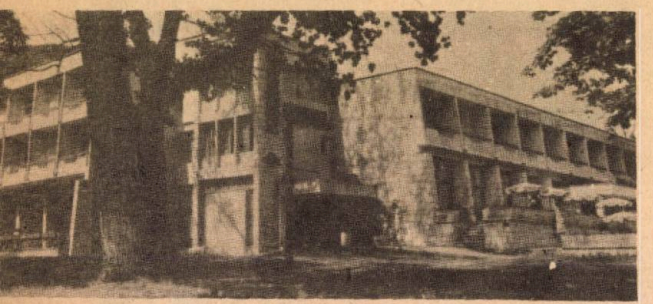

1. Restaurantul cu hotel «Mina de petrol» Monteoru.
2. Interior — restaurant
3. Hanul Merei.
4. Interiorul restaurantului de la Hanul Merei.
5. Cabana Nehoiu

An de an sporește contribuția cooperației de consum buzoiene la înfrumusețarea locurilor, la mai buna primire și aprovizionare a turiștilor. Călătorind prin această minunată parte a țării, cu mult cîntata vale a Siriului, cu păduri întinse, cu înnoiri întîlnite la tot pasul, te simți obligat să apreciezi că astăzi județul Buzău constituie o puternică zonă turistică.

«MINA DE PETROL»

Un agreabil popas găsim la restaurantul cu hotel «Mina de petrol» Monteoru, unitate aflată la numai 9 km nord de drumul național 1 B km 59, pe șoseaua Ploiești-Buzău, în localitatea Sărata Monteoru. Restaurantul cu hotel dispune de două saloane moderne cu 150 de locuri la mese, de o cofetărie cu 60 de locuri și de o cramă în care pot fi ospătați cel puțin 60 de consumatori. Trebuie adăugate însă terasele deschise spre înălțimi și păduri și care pot găzdui, la mese, 240 de persoane. Cazarea o asigură hotelul, aflat la etaj, care dispune de 20 de camere cu confort sporit (40 de locuri) și de căsuțe camping. Acum, se construiește o nouă aripă pentru extinderea restaurantului și hotelului. Așa că, în 1979, noi spații de cazare, noi locuri la mese, în această zonă montană foarte frumoasă, cu împrejurimi atrăgătoare.

«POPASUL MEREI»

Un alt agreabil loc de popas la... «Popasul Merei», unitate intrată în funcțiune în 1976. O clădire lucrată de mîini de meștri, din lemn și piatră, în care se află 60 de locuri de cazare (20 în hotel și restul în căsuțe), un restaurant, o cramă, o terasă-foișor. Cine dorește, găsește foarte ușor «Popasul Merei», pe șoseaua București-Buzău, în apropierea comunei Merei (cu 10 km înainte de a intra în Buzău).

CABANA NEHOIU

de pe valea Siriului constituie o adevărată nadă pentru turiștii care merg spre Brașov, pe valea Buzăului. Aflată în localitatea Nehoiu, cabana dispune de frumoase încăperi-restaurant, de o braserie, de hotel la etaj (31 locuri), de căsuțe (10 locuri), de o bucătărie din care nu lipsesc nici o clipă cașul la grătar, urda cu verdeață și ciuperci, vînatul și îndeosebi pastrama de urs. Aici veți găsi, permanent, o expoziție culinară cu vînzare și băuturi răcoritoare dintr-un sortiment variat de fructe de pădure. Pe mese, saleuri, fructe de sezon. Bucătarul, Elena Zota, oferă specialitatea: «aburul ignatului» — carne de porc tocată, cu brînză, smîntînă și mămăliguță.

A. LAUR

ÎNFRĂȚIȚI ÎN MUNCĂ ȘI VIAȚĂ

Cenei e un sat din județul Timiș, locuit de români și de sîrbi. La capătul satului, înspre Cărpiniș, sînt mormintele mai multor sîrbi antifasciști: Raico Comanov, fratele comunistului ilegalist Obrad Comanov, apărat de Lucrețiu Pătrășcanu într-un proces despre care s-a scris adesea în «Magazin istoric», Liuba Pavlov, Dușan Vlaicov, Dușan Plavșici, Iurița Mixici și Iosif Mixici. În septembrie 1944, la chemarea celulei comuniste din sat, locuitorii au sprijinit pichetul de grăniceri în lupta cu fasciștii; mulți grăniceri români au căzut eroic pe cîmpul de luptă, iar sîrbii menționați mai sus au fost împușcați de hitleriști chiar pe locul unde sînt înmormîntați. Frăția de luptă româno-sîrbă s-a transformat mai apoi, în anii edificării socialiste, în frăție a muncii și vieții comune, fericite și îmbelșugate.

Locuitorii Ceneiului sînt renumiți cultivatori de sfeclă de zahăr, cultură care le-a adus de trei ori Ordinul Muncii clasa I, pentru producțiile medii ridicate, obținute pe teren neirigat: în 1971 — 47 416 kg la ha; în 1972 — 45 820 kg la ha; în 1974 — 45 517 kg la ha. În 1977, an cu condiții pedoclimatice neprielnice, s-au realizat 42 179 kg la ha, iar în 1978, după cum arăta cultura în iunie, președintele unității, Jiva Ilin, și inginera șefă, Rodica Todor, erau îndreptățiți să ne asigure că se așteaptă la 50 de tone la ha pe teren neirigat. Rezultate foarte bune a obținut cooperativa și la cereale: la porumb boabe — 6 560 kg la ha, la grîu — 5 268 kg la ha, în 1977. Dar să revenim la sfecla de zahăr. Cultura ocupă întotdeauna terenul eliberat timpuriu de păioase, astfel că patul germinativ poate fi pregătit așa cum trebuie din toamnă. O dată cu arătura de bază, se introduc în sol 30-32 tone gunoi de grajd la hectar, îngrășăminte asigurat de cele două ferme de o mie de bovine, 900 de ovine, 6 000 porcine și 16 000 pui pentru carne. Se mai aplică, diferențiat, în medie 600 kg la ha substanță brută, îngrășăminte cu azot, potasiu și fosfor. Semănatul sfeclei se face primăvara cît mai timpuriu, în a doua jumătate a lunii martie. Se execută apoi patru prașile manuale și două mecanice, terenul fiind menținut curat, ca-n palmă, fără buruiană, pe tot timpul vegetației. Hărnicia oamenilor este răsplătită de producții mari. În 1977, pe hectarul angajat în acord global, în cadrul formației, Florica Ciobotaru a obținut 58 600 kg la ha, iar Brozda Aragian 56 de tone. Ambele au obținut producții bune și la porumb. Aragian pe 2,20 ha, 25 tone porumb știuleți, iar Ciobotaru, pe două ha, 23 600 kg porumb știuleți.

Veniturile realizate ilustrează grăitor roadele muncii spornice. Miloș Tavasin a primit, în 1977, pentru cele 1 090 norme de categoria I, 45 780 lei (bani și produse). Pe lotul în folosință personală a obținut porumb în valoare de 3 000 lei. A mai livrat 15 purcei și lapte, primind 6 000 lei. Una peste alta, ei, o singură persoană, a realizat un venit lunar de 4 560 lei. Viorel Nicoară, Mihai Butin și Iosif Barna au realizat și ei venituri lunare similare. Traiul cooperatorilor sîrbi și români de la Cenei se caracterizează prin bunăstare. Ei au case cu multe camere, cu băi, mobilate ca la oraș. Fiindcă oamenii cresc porci, 200 dintre ei și-au procurat pe lîngă frigider și niște congelatoare mari în care păstrează carnea. Anual, cîte 150-160 de cooperatori merg cîte 16-17 zile la Băile Herculane, în casa de odihnă a cooperativei agricole, amenajată într-o elegantă vilă. Masa și cazarea, conform aprobării adunării generale, sînt complet gratuite! Tot potrivit hotărîrii adunării generale, cooperativa plătește și biletele de tratament ale membrilor săi care merg să-și refacă sănătatea în casele de odihnă ale U.N.C.A.P. și în vilele O.N.T.-ului. În prima jumătate a anului, au profitat de această înlesnire 60 de cooperatori care au fost pe litoral, la Eforie Nord și Techirghiol și în stațiunile balneo-climaterice de la Buziaș, Amara, Sărata-Monteoru și Călimănești. La Cenei funcționează și o grădiniță de copii. Aici se învață în limbile română și sîrbă.

...Între cele două războaie mondiale, cîțiva muncitori de la o modestă țiglărie din Cenei au organizat o celulă comunistă. A curs multă apă de-atunci pe Bega și valoarea activității celulei comuniste se vede, în plină lumină, în zilele noastre. Zile însorite, fericite, pentru sutele de locuitori ai satului, români și sîrbi înfrățiți în muncă și în viață.

Traian DUMITRESCU

Credințele irațională - rod al neștiinței și naivității

duhuri și totemuri

Cînd un om primitiv lovea cu măciuca un animal sau un pom și ucidea animalul sau frîngea pomul, el nu numai că se elibera de o parte a mîniei (sau, în anumite condiții, fricii sale), ci începea să creadă că măciuca sa conține o forță tainică; și, așa cum observa etnograful englez R.R. Marett, aici era vorba de un act rudimentar de magie. Dezvoltîndu-se ca om și, implicit, prin acumulare și exercițiu cotidian, dobîndindu-și o viață spirituală — oricît de restrînsă și de naivă — omul primitiv ajunge astfel să însufleţească, apoi să personifice nu numai animalele și plantele dar totul din mediul său ambiant (devenit el însuși tot mai larg, datorită deplasărilor dictate de nevoia de hrană a culegătorului de rădăcini, a vînătorului sau a pescarului paleolitic), deci toate obiectele, toate fenomenele naturii imediate. Toate acestea, cărora omul le atribuie autonomie și atributele elementare omenești, devin animate și își duc viața lor proprie. (De pildă, ciuccii din extremul nord credeau că și cortul lor, făcut de ei, are nevastă, copii, mănîncă, doarme, moare).

De la acest stadiu rudimentar, omul primitiv își îmbogățește viața spirituală, mai exact — — gîndirea, așadar devine un animist (ceea ce pentru primul teoretician al acestui stadiu de cultură primitivă, etnograful englez E.B. Tylor, însemna un «minimum de religie»). Sursa acestui tip de gîndire primitivă o descoperim în dorința, mai bine zis, nevoia omului de a-și explica fenomenele enigmatice din mediul său exterior (natura ambientală) și cel interior (propria sa ființă). Astfel, somnul, visele, halucinațiile, bolile, moartea sînt fenomene care-l pun pe gînduri pe acel îndepărtat strămoș, care începe să creadă că orice om are un suflet autonom, care îl poate părăsi vremelnic (în somn sau în leșin), ori definitiv (în moarte). Nefiind capabil să gîndească abstract, primitivul își imaginează acest suflet nu (asa cum aveau s-o facă religiile mistice de mai tîrziu) ca pe o formă imaterială, ci numai ca pe un simbol miniatural al «purtătorului», cu trup și organe, reprezentat fie ca un omuleț, fie ca o pasăre ori chiar ca un șoarece.

Totemuri vînătorești din peșterile Saharei (Africa)

Mască portretistică a unui duh (Oceania)

Din aceste concepții sfioase și naive se naște credința oamenilor în duhuri, în stafii etc. Ceea ce este de remarcat, e că această credință în duhuri nu dispare de fapt cu totul din unii oameni nici după 7 sau 8 milenii de succesiuni ale civilizației din ce în ce mai evoluate; conservate de superstiții (care sînt «definiții» nestatistice și, bineînțeles, iraționale, ale fenomenelor particulare) și hrănite de ignoranța culturală sau chiar numai de lipsa unei informații științifice elementare, credințele înapoiate în duhuri pot coexista, din păcate, foarte bine cu gîndirea cea mai avansată: un superstițios coboară dintr-un avion turboreactor, dar se întoarce din drum fiindcă o mîță neagră (după el, întrupare a duhului diavolesc) i-a tăiat calea.

Putem înțelege fenomenul și mai bine, observînd comportamentul copiilor mici (deși aici contribuie adesea și un sistem psihologic deficitar al educatorilor): primitivul, am văzut, lovește copacul cu măciuca; copilul, ca să nu plîngă, bate același copac cu palma. Și cum, unii oameni, sub anumite raporturi spirituale, rămîn în ciuda vîrstei, copii (care nu au digerat mental fenomenul cultural în mediul căruia trăiesc), duhurile nu au dispărut nici azi din toate conștiințele. Aici, cum spun psihologii, este nevoie de o cunoaștere precisă a mecanismelor naturii, spre a scăpa de tendința de insuflețire a obiectelor amorfe și irresponsabile.

Aminteam că omul primitiv n-a acceptat ideea de moarte ca pe un sfîrșit total; pentru el, moartea nu reprezenta decît un prag de trecere, în formă de «duh», spre o altă existență, într-o altă lume, pe care apoi religiile civilizațiilor antice au împărțit-o în domenii de răsplată și domenii de pedeapsă (rai și iad), iar alte credințe au păstrat forma mai timpurie a ideii că duhurile morților nu pleacă prea departe de locul unde viețuiseră în trupuri, ba chiar mai vizitează,

cu diverse scopuri, familia, tribul, casa unde au locuit înainte de «trecerea pragului» cosmic. Pentru triburi, a fost important să-şi imagineze că toţi strămoşii, care au întemeiat şi au consolidat tribul, mai pot fi în anumite ocazii printre membrii vii ai tribului, adică îşi pot dărui forţa în continuare pentru prosperitatea acestora. Din asemenea credinţă s-a născut totemismul: un totem e îndeobşte o noţiune ce se referă la strămoşii tribali, imaginaţi mai ales sub formă de animale, păsări, insecte, plante, pietre, uneori chiar oameni de forme fabuloase. La multe triburi australiene, totemul (animal viu identificat cu totemul tradiţional sau chiar om purtînd un nume sacru de animal) se crede că îşi trăieşte viaţa sa mistică vînînd, făcîndu-şi activităţile biologice sau, cînd e totem uman, pe cele sociale, după aceea moare, iar atunci se consideră că duhul lui se transfera într-un arbore, într-o stîncă. Totemurile s-au păstrat, într-un simbolism foarte vag, debarasat de credinţa primitivă ca atare, în blazoanele nobiliare de odinioară.

Dacă animismul şi totemismul s-au restrîns aproape cu totul în societăţile civilizate moderne,

Vestitul leu înaripat din Mesopotamia, un totem regal

urme ale vechilor credinţe, cum arătam mai sus, persistă insular, în grupuri sociale arierate cultural. Sigur că nimeni (sau aproape nimeni) din cei ce se uită la televizor nu poate să creadă că în aparat există un duh care-l însufleţeşte; şi totuşi, chiar dintre telespectatori se mai pot găsi oameni cu rămăşiţe animiste, din vechiul demonism care s-a constituit cînd vînătorul străbătea jungla şi îl speriau mişcările vîntului, izvoarelor, glasurile păsărilor, freamătul copacilor etc. Ceremonia rituală, numită «exorcism», adică o acţiune magico-religioasă de alungare a demonilor din trupul omului bolnav, oricît ar părea de ciudat, nu a dispărut cu totul, din practica «doftoroaielor» care descîntă bolnavii şi le izgonesc duhurile rele, pe care totuşi medicina le ştie cu certitudine a fi microbi sau viruşi.

Victor KERNBACH

CURA DE FRUCTE

Fructele, care constituie hrana obişnuită la unele popoare din ţările calde, la noi completează alimentaţia mai ales la sfîrşitul mesei, ca desert.

Vara şi toamna, cînd există atîtea varietăţi de fructe proaspete, folosirea lor sistematică, sub formă de cură, este foarte necesară organismului omenesc; pe lîngă cantitatea mare de apă care «spală» rinichii, fructele sînt bogate şi în substanţe nutritive: vitaminele B şi C, acizi vegetali, săruri minerale etc.

Unele fructe — strugurii — sînt bogate în zaharuri, altele au gust acrişor (cireşele, vişinele merele, perele, gutuile, agrişele, coacăzele, lămîile portocalele), iar altele — alunele, nucile şi migdalele — conţin grăsimi.

Omul sănătos poate folosi tot felul de fructe cu condiţia ca acestea să fie coapte, să fie mîncate după mese şi să nu se bea apă după ele. Există şi restricţii pentru cei ce suferă de afecţiuni gastro-intestinale (gastrită, ulcer, colită), ca şi pentru cei bolnavi de rinichi, de inimă şi hipertensiune arterială. Cei ce suferă de diabet pot folosi cu măsură fructele zaharate.

Deşi fructele nu constituie un aliment complet din cauza lipsei de proteine şi grăsimi, totuşi în cantităţi moderate stimulează digestia, iar în cantităţi mari prin apa pe care o conţin, ajută la dezintoxicarea organismului.

Pepenele, neavînd valoare nutritivă nu ţine de foame, dar cura cu acest fruct este recomandată pentru cantitatea mare de apă pe care el o conţine şi prin glucoză, al cărui rol diuretic este bine cunoscut. Pepenele verde este de preferat celui galben, fiindcă acesta din urmă, deşi pare mai gustos şi mai aromat este foarte indigest. Se recomandă în cantităţi mici, cu zahăr, după mese.

Strugurii sînt cei mai potriviţi pentru cură, ei fiind foarte bogaţi în glucoză şi vitamine. La un litru de zeamă, stoarsă din 1200 gr struguri, se găsesc 200 gr zahăr care produc aproape 800 de calorii.

Glucoza din struguri măreşte energia din muşchi, întăreşte inima şi sistemul nervos. Atunci cînd facem o cură de struguri, trebuie să fim în continuă activitate, aceştia avînd o mare valoare nutritivă; vom reduce o parte din alimente ca: pîine, făinoase, dulciuri şi grăsimi.

Cura de struguri se face astfel: începem cu un ciorchine dimineaţa pe nemîncate, apoi altul pe la orele 11 şi încă unul după mese, între 17 şi 18. Cantitatea totală din prima zi va fi de 1/2 kg, apoi se va mări zilnic astfel ca să ajungem după trei — patru săptămîni la cantitatea de 2 kg pe zi, după care descreştem porţia zilnică. Decît strugurii propriu-zis, mai indicată este zeama de struguri, deoarece se înlătură pieliţa şi sîmburii, care sînt indigeşti. Zeama poate fi dată foarte bine şi sugarilor.

Dr. Vasile DIMA

I.I.L. Botoșani PRODUCE MULT, DIVERS ȘI DE CALITATE

— În agricultura județului nostru — ține să ne spună de la început directorul Întreprinderii de industrializarea laptelui Botoșani, medicul veterinar **Nicolae Nistor** — creșterea vacilor de lapte ocupă un loc important. Unitățile agricole și gospodăriile populației obțin producții ridicate de lapte. În primele 5 luni ale anului 1978, producția pe vacă furajată la cooperativa agricolă Roma, unitate condusă de Eroul Muncii Socialiste Mihai Bîrliga, a fost de 1 268 litri, iar la cooperativa Bucecea, de 1 264 litri. După cum poate știți, această a doua unitate, pentru producția medie de 3 805 litri de lapte realizată în 1974, a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Un adevărat record îl anunță de pe acum Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea vacilor de lapte din Hutani unde, cum îmi spunea directorul complexului, medicul veterinar Octavian Bercea, producția pe vacă furajată în numai cinci luni ajunsese la 2 051 litri, cu perspective certe de a trece pragul deloc ușor de atins al celor 4 000 de litri. Datorită producțiilor ridicate, preluăm an de an, cantități de lapte tot mai mari de la unități și de la gospodăriile populației.

Din datele prezentate de șeful serviciului plan, inginerul **Dumitru Dancu,** aflăm că întreprinderea a preluat în 1977, cu 109 074 hl mai mult lapte de vacă față de 1975 și cu peste 8 800 hl lapte de oaie, față de același an. De la gospodăriile populației, în 1977, s-au preluat 155 796 hl lapte de vacă și 20 700 hl lapte de oaie. După rezultatele primului semestru se preliminează ca în 1978, să se preia de la unitățile de stat și cooperatiste și de la gospodăriile populației cu peste 34 000 hl lapte de vacă și de oaie mai mult decît în 1977.

— Laptele preluat — ne explică inginera șefă a întreprinderii, **Elena Szikler** — este prelucrat în unitățile noastre — fabrica de lapte praf și cea de unt și produse proaspete din Botoșani, cea de brînzeturi din Dorohoi și cea de caşcaval de la Săveni. Ne mîndrim că toate aceste unități și-au depășit parametrii proiectați realizînd pe aceleași suprafețe de producție cantități mai mari de produse decît cele înscrise în proiecte. În actualul cincinal, întreprinderea noastră va continua să se dezvolte. Printre altele, vor fi construite noi fabrici de brînzeturi la Flămînzi și la Darabani, o secție de înghețată la Botoșani.

În ceea ce privește sortimentele de produse din lapte furnizate de întreprindere, ele sînt numeroase și se bucură de multă apreciere din partea cumpărătorilor. Mai întîi, renumitul caşcaval produs la Săveni, mult solicitat, atît în țară cît și la export. Acesta se distinge printr-o calitate superioară, printr-un gust deosebit și o formă plăcută de prezentare. Șeful fabricii din Săveni, **Gheorghe Solomonescu,** muncitorul specialist **Nicolae Caranica,** întregul colectiv de aici, nu fac niciodată rabat cînd este vorba de calitatea produsului. La fel de bun este și caşcavalul produs la fabrica de brînzeturi Dorohoi. Caşcavalul se produce aici după o tehnologie nouă. Este vorba de așa numitul procedeu continuu, mecanizat, care asigură, față de procedeul clasic, o creștere a productivității muncii cu peste 25 la sută. De altminteri, la capitolul productivității muncii, I.I.L. Botoșani s-a situat pe primul loc pe țară, atît în 1977, cît și în primul semestru 1978.

Ca sortimente noi ale întreprinderii botoșănene, cu certificatul de naștere datat 1978, amintim cremele **Baisa, Jijia** și **Săveni,** la crearea cărora au merite, printre mulți alții, inginera **Cristina Leabu,** șefa biroului producție și muncitorul specialist **Faibiși Hoișie.** Prezentate în ambalaje de cîte 200 grame, cele trei creme au un conținut bogat în proteine, un gust plăcut, aromat, rezultat din cel picant, al brînzei de oi și al celui, ușor dulceag, al untului.

Un produs cu pondere al întreprinderii, destinat hranei vițeilor — și mai de curînd, în județ și a mieilor — îl constituie **Inlavitul.** Deși fabrica unde se produce **Inlavitul** are o capacitate productivă proiectată de 3 000 de tone, la numai doi ani de la darea ei în folosință, adică în 1977, a produs 3 300 de tone — după cum aflăm de la directorul întreprinderii, **Nicolae Nistor.**

Inlavitul, produs bogat în vitamine și substanțe nutritive, este bine tolerat de viței, iar prin administrarea lui devin disponibile importante cantități de lapte care, prelucrat în unitățile întreprinderii se livrează populației sub formă de lapte de consum sau de produse lactate de calitatea cea mai bună.

Tudor ILIE

C.A.P. Foieni – SATU MARE

VREDNICIE ÎNFRĂȚITĂ

Sigur, oriunde, vrednicia este dovedită de fapte. La cooperativa agricolă de producție din comuna Foieni, așezare mîndră din cîmpia Careilor, faptele de vrednicie ale oamenilor — români, maghiari, germani — înfrățiți în muncă și în țeluri, au căpătat dimensiuni deosebite. Stau mărturie înaltele distincții conferite acestei unități: de cinci ori Ordinul Muncii clasa I, o dată în 1966, de două ori în 1971, apoi în 1972 și în 1974 — și titlul de Erou al Muncii Socialiste, care a încununat rezultatele obținute de cooperatori în 1975. Acestor distincții li se adaugă cele peste 40 de diplome, obținute de-a lungul anilor, pentru primele locuri, în întrecerea cu celelalte unități agricole ale județului Satu Mare.

Francisc Orosz, care își exercită «meseria» de președinte de la înființarea cooperativei din 1959, nu uită de unde s-a pornit. «Producțiile erau mici: sub 2 000 kg/ha grîu, cam tot atîta porumb, doar 19 000 kg/ha sfeclă de zahăr. După primul an de activitate, veniturile noastre bănești ajunseseră abia la 3 699 000 lei. Astăzi avem 18 milioane, iar valoarea normei de categoria întîi s-a dublat. Sînt realizări care își au izvorul în dezvoltarea averii obștești, în rezultatele dobîndite în producție. Valoarea fondurilor fixe a ajuns la 17 milioane de lei. În ultimii cinci ani, recoltele medii la hectar se situează la peste 4 300 kg grîu — și chiar 6 000 kg pe suprafețe de 50-100 ha —, la peste 5 000 kg porumb (6 500 kg în 1977) la 50 000 kg sfeclă de zahăr (56 870 kg în 1976), la peste 9 600 kg cînepă pentru fuior. Adăugînd și rezultatele din horticultură (numai de pe cele 100 ha cu cartofi timpurii încasăm anual 2-2,5 milioane de lei) și zootehnie am ajuns la o producție globală a cărei valoare, tot în medie pe cinci ani, este de 20 500 000 lei ceea ce înseamnă 923 000 lei la suta de hectare de teren agricol. Practicăm astăzi o agricultură modernă. Nu numai recoltarea, de pe întreaga suprafață, a grîului, dar, în mare parte, și cea a porumbului o încredințăm mecanizatorilor de la S.M.A. Carei. Ne mîndrim cu mulți dintre ei: Martin Schuller, Francisc Heinrich, Ștefan Metzner și alții, majoritatea fii ai satului nostru.

Acordul global, practicat și în cîmp și în horticultură și în zootehnie, antrenează la lucru continuu în cooperativă aproape tot satul. Oamenii nu-și precupețesc munca atunci cînd e vorba de recoltă, lucrează din zori și pînă se întunecă. Sînt mulți fruntași: Ștefan Temfli, Ioan Martin, Maria Heinrich, Maria Fischer, Maria Kirner, Ghizela Weber, Valeria Gnandt. Cu ei ținem culturile fără nici o buruiană — acolo unde nu erbicidăm, cu ei înfăptuim toate proiectele de dezvoltare a avuției obștești, de creștere a bunăstării fiecăruia».

Resursele de realizare a acestor proiecte sînt azi serios amplificate. C.A.P. Foieni și-a lărgit activitatea în cîteva asociații economice a căror membră este alături de alte unități din consiliul intercooperatist: îngrășătoria de tineret taurin Foieni, asociația de creștere și îngrășare a porcilor Berveni, și, mai recent, crescătoria de vițele Cămin.

Există, astfel, la Foieni «statornicie» în perfecționarea continuă a rezultatelor de producție și economice. Începutul nu a fost ușor. Pămîntul, cu nisipurile lui — mai bine de 600 ha —, cu întinderile pe care stătea apa pînă în mijlocul verii nu era un suport sigur pentru belșug. Oamenii însă nu au stat cu brațele încrucișate. Printre cei care au trecut la înnobilarea pămîntului cu pasiune profesională a fost în primul rînd, inginerul șef Andrei Reinbold. Venit la Foieni în 1962 după ce lucrase un timp în sectorul de îmbunătățiri funciare, a găsit aici un larg cîmp de activitate. Astăzi, un sistem de desecare cu canale întreținute la timp împînzește toate cele 2 232 ha de teren ale cooperativei. Au dispărut bălțile, a crescut arabilul. Pe o parte a vechilor dune de nisip au apărut o livadă — 106 ha — care produce anual 15-16 tone/ha de mere de cea mai bună calitate și un început de vie — 13 ha. Pentru restul nisipurilor sînt prevăzute alte lucrări de punere în valoare. Pămîntul Foienilor va căpăta noi însușiri productive.

Este explicabil astfel de ce procesului firesc de atragere a locuitorilor satului de către industria, în continuă dezvoltare, a județului, a început să i se suprapună, aici la Foieni și un proces invers, de reîntoarcere «la matcă» chiar a unor tineri. Cei patru studenți la agronomie — din cei 20 de studenți ai comunei, sînt așteptați cu brațele deschise, și nu numai ei. Este semn că unitatea a creat posibilități de afirmare și cîștig. Dar este și semnul înnoirilor pe care întreaga comună le-a cunoscut în ultimii ani. Din cele 600 de case, majoritatea sînt construcții noi, moderne. Centrala telefonică și-a îmbogățit numai anul acesta numărul abonaților cu peste 100. Ca deputat în Marea Adunare Națională, președintele Francisc Orosz este sufletul numeroaselor acțiuni care tind să apropie tot mai mult viața cooperatorilor din Foieni de cea a orășenilor. Cu contribuția cooperativei s-a asfaltat șoseaua pe 8 km, s-au construit o școală nouă cu 2 etaje și 16 săli de clasă, o grădiniță cu orar prelungit pentru copiii cooperatorilor, un castel de apă, care va îndeplini în curînd o mai veche dorință a locuitorilor comunei: apă curentă în fiecare locuință.

Sonia DIRADURIAN

MEDICUL VĂ INFORMEAZĂ ȘI VĂ SFĂTUIEȘTE

NUMEROȘI CITITORI NE-AU SOLICITAT SĂ CONTINUĂM PUBLICAREA DE SFATURI MEDICALE, CU DEOSEBIRE PRIVIND BOLILE MAI FRECVENTE ȘI ORGANELE AFECTATE DE ACESTE BOLI. PRIN GRUPAJUL CARE URMEAZĂ, RĂSPUNDEM ACESTOR SOLICITĂRI, PRECIZÎND, DE LA ÎNCEPUT, CĂ IDENTIFICAREA UNEI BOLI CA ȘI TRATAMENTUL CE URMEAZĂ SĂ FIE APLICAT TREBUIE FĂCUTE NUMAI DE MEDIC.

AFECȚIUNILE STOMACULUI

Stomacul, ca segment al tubului digestiv, primește alimentele consumate de om, care în contact cu sucul gastric, suferă o primă modificare.

Afecțiunile stomacului sînt foarte frecvente și apar, în special, la cei care iau masa la ore neregulate, la cei care lucrează într-o permanentă stare de încordare nervoasă.

Un rol important în declanșarea suferințelor gastrice îl are și abuzul de alcool, cafea, condimente, mezeluri, mesele luate în grabă.

De asemenea, marii fumători sînt candidați la boli digestive.

Simptomele ce însoțesc bolile de stomac sînt:

Durerea — care are ca loc fix capul pieptului (epigastru) și care merge de la o simplă senzație de jenă pînă la acea durere necesitînd măsuri terapeutice urgente.

Durerea poate apărea imediat după masă, mai tîrziu, sau avînd caracter de foame dureroasă.

Eructația — constă în eliminarea de gaze din stomac, pe gură.

Vărsătura — este eliminarea bruscă pe gură a conținutului gastric. Precizăm că în toate afecțiunile gastrice (gastrite acute și cronice, ulcerul gastric, duodenal, cancerul gastric, afecțiunile căilor biliare), în anumite situații bolnavul varsă alimentele amestecate cu sînge.

Se mai pot întîlni și alte simptome care însoțesc suferințele stomacului ca: constipație, diaree, balonări, greață și arsuri în capul pieptului.

Dintre bolile stomacului, cele mai frecvente sînt gastritele acute și cronice, ulcerul gastric sau duodenal, cancerul gastric.

Gastritele acute se caracterizează prin dureri abdominale, care se accentuează brusc, balonare, transpirație, stare de rău general, urmată de vărsături alimentare repetate.

În general, această suferință se rezolvă spontan, după evacuarea conținutului stomacal prin vărsături și prin respectarea strictă a unui regim alimentar, cîteva zile.

Gastritele cronice se caracterizează prin dureri stomacale care apar după consumarea abuzivă a unor alimente ca sosuri, tocături, varză, cruditați (ceapă, usturoi, salată), condimente, cafea, murături, ardei, piper etc).

În afară de durere, bolnavul mai poate acuza greață, vărsături, (mai rar) și balonări.

Ulcerul gastric sau duodenal are ca simptom principal tot durerea, dar aceasta avînd caractere speciale.

Ea apare pe stomacul gol, deci la 1—2 ore după masă, este însoțită adesea de arsuri, greață și uneori vărsături.

Caracteristic este și faptul că perioada dureroasă durează 2—3 săptămîni, se repetă primăvara și toamna, în restul anului bolnavul se simte bine.

Cancerul gastric are debut puțin zgomotos, simptomele fiind, în general, cele enumerate: ușoară durere, greață, balonare, poftă de mîncare scăzută, bolnavul scade în greutate, dispare treptat și pofta de muncă.

Vîrsta la care apare mai frecvent cancerul este după 40—50 de ani, în timp ce ulcerul apare în general între 20—40 de ani. În cazul unor simptome care indică o suferință gastrică, bolnavul trebuie să se prezinte la medic, care va preciza natura bolii și tratamentul necesar.

În afară de tratamentul medicamentos stabilit de medic, bolnavul primește și indicații în ceea ce privește regimul pe care trebuie să-l urmeze.

Regimul alimentar, în toate afecțiunile gastrice, constă în respectarea cu strictețe a unor mese la ore fixe; alimente permise sînt: lapte dulce simplu sau preparat cu orez, griș, paste făinoase, brînzeturile nefermentate (urdă, caș, brînză de vacă și telemea), făinoase, cartofi fierți sau piure, oul fiert moale, carne de vită sau pasăre fiartă sau friptă, zarzavat fiert, fructe sub formă de compot, pește alb rasol.

Se contraindică sosurile, tocăturile, conservele, mezelurile, condimentele, iaurtul, citricele, laptele acru, fructele crude.

BOLILE RINICHILOR

Aparatul urinar este alcătuit din doi rinichi și căile de evacuare a urinii.

Bolile de rinichi cele mai frecvente sînt glomerulo-nefritele acute sau cronice, nefrozele acute și cronice, litiaza renală, TBC renal, neoplasmul (cancerul) renal etc.

Simptomele esențiale, diriguitoare din principalele boli de rinichi, după care se poate recunoaște și trata boala, sînt:

În cazul afecțiunilor inflamatorii acute și cronice și a afecțiunilor degenerative (nefroze), simptomul care impresionează este edemul (umflătura) pleoapelor și a feței, în spe-

cial dimineața, apoi edemul membrelor inferioare (picioare).

În cazuri grave, acest edem poate cuprinde întreg corpul (anasacră).

Hipertensiunea arterială apare și ea adesea ca simptom în cazul afecțiunilor renale; atingînd uneori cifre impresionante, poate duce la complicații.

Începutul bolii este, de obicei, precedat de o infecție streptococică, localizată cel mai adesea în gît, manifestată cu 7—14 zile mai înainte.

Bolnavul este febril, se plînge de dureri lombare bilaterale, dureri de cap, astenie, paloare. Prezentat la medic, bolnavul va face o serie de analize, recomandate de acesta, care stabilesc (mai ales analiza urinei) diagnosticul de nefrită sau nefroză.

Tratamentul impune, în primul rînd, repausul la pat, tratament cu antibiotice, regim alimentar strict.

De obicei, în primele trei zile se fac cure de foame și sete, în care timp bolnavul nu mănîncă și nu bea nimic.

După aceea sînt permise dulciuri și compoturi și foarte puțină carne.

Sarea rămîne complet interzisă. Litiaza renală are ca simptom dominant criza dureroasă (colică renouretrală) care constă într-o durere foarte puternică, localizată în regiunea renală și care iradiază spre coapsă sau organele genitale. Bolnavul urinează frecvent, acuză arsuri cu ocazia urinării, poate face febră, frisoane. Adesea criza dureroasă este însoțită de greață, vărsături, ceea ce face pe bolnav să creadă că suferă de stomac.

Medicul, ca și în alte situații, este chemat să precizeze diagnosticul.

Tratamentul constă în administrarea de medicamente, care să calmeze durerea și să diminue spasmul de la nivelul calculului, ca papaverină, scobutil, lizadon și eventual algocalmin. S-a dovedit utilă, în timpul crizei dureroase și baia fierbinte sau caldă. În forme foarte dureroase se administrează intravenos, cu același scop de calmare, medicamente.

Bolnavul trebuie să bea lichide în cantități mai mari (1,5 litri în 24 de ore) — ceaiuri diuretice, ceai de cozi de cireșe sau de mătase de porumb.

BOLILE FICATULUI ȘI ALE CĂILOR BILIARE

Ficatul, organ important al organismului uman, este un adevărat laborator cu funcții multiple, unele încă necunoscute în întregime.

În cazul suferințelor ficatului, simptomele sînt nesemnificative. Bolnavul se simte în general obosit, acuză balonări, greață, are uneori diaree, pierde sînge prin gingii, atunci cînd se spală pe dinți, uneori îi curge sînge din nas (epistaxis).

Durerea este foarte rară — dar cînd există, ea este localizată sub coaste, în dreapta, cu iradiații în spate sau în umărul drept.

Suferințele căilor biliare (ale colecistului) se manifestă prin dureri în regiunea ficatului, declanșate de consumul unor alimente grase, sosuri, prăjeli. Aceste dureri pot fi însoțite și de vărsături biliare, iar bolnavul acuză balonări, greață, gura amară.

Cele mai importante semne le descoperă medicul, cu ocazia examenului obiectiv, cînd se poate constata durere în regiunea biliară, sau ficatul poate fi găsit cu volumul mărit ori mai dur decît de obicei.

Pentru precizarea diagnosticului sînt de mare importanță examenele de laborator, pe care le va recomanda medicul.

Dintre afecțiunile ficatului amintim pe cele mai frecvente: hepatita epidemică, hepatita cronică sau ciroza hepatică, colecistitele cronice și acute, cancerul.

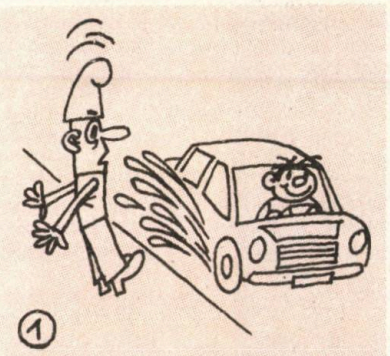

1

2

Fără cuvinte

Hepatita epidemică, cunoscută și sub numele de icter, este o boală infecțioasă, transmisibilă de la om la om, cauzată de mai multe virusuri, care pătrund în organism pe cale digestivă, sau accidental, cu ocazia efectuării unor injecții, cu seringi necorespunzător sterilizate.

Boala este precedată de așa zisa perioadă preicterică, caracterizată prin tulburări digestive ca: lipsă de poftă de mîncare, grețuri, gust amar în gură, dureri epigastrice, senzație de apăsare (greutate) în regiunea hepatică, constipații, mai rar diaree, febră etc.

Abia după cîteva zile apare simptomul dominant, icterul, care constă în îngălbenirea pielii, a conjunctivelor. Urina devine închisă la culoare. Icterul durează 3—4 săptămîni, după care bolnavul intră în perioada de convalescență.

Hepatita cronică este urmarea unei hepatite epidemice, în cazul în care aceasta nu s-a vindecat definitiv.

Bolnavul de hepatită cronică este lipsit de putere, obosește ușor, acuză balonări, gura amară, uneori diaree. Într-o fază mai avansată apar sîngerări din gingii și din nas.

Dacă boala nu este tratată după indicațiile medicului, dacă nu este respectat regimul alimentar și de viață recomandat se ajunge la ciroza hepatică.

Cancerul hepatic apare mai des la bărbați după vîrsta de 50 de ani, uneori favorizat de o ciroză. Debutul este lent, cu modificarea stării generale (astenie, lipsă de poftă de mîncare și scăderea în greutate). În fază mai avansată pot apărea febra, icterul și, mai rar, dureri în regiunea hepatică.

În toate aceste afecțiuni, diagnosticul este precizat numai de medic, iar tratamentul se va face, după caz, prin internare în spital (internarea este obligatorie în cazul hepatitei epidemice) sau la domiciliu, în cazul hepatitei cronice.

Regimul alimentar însoțește tratamentul medicamentos prescris de medic. Acesta constă în evitarea alcoolului, a alimentelor grase, a conservelor, a condimentelor, abuzului de sare și cafea.

Bolnavul poate consuma făinoase, cartofi copți sau fierți, carne (rasol) fiartă sau friptă, dar numai de vită sau pasăre, pește slab sub formă de rasol, cîte un ou fiert moale, o dată sau de două ori pe săptămînă și zarzavaturi fierte.

Fructele pot fi consumate ca atare sau sub formă de compoturi.

(Urmare în pag. 170)

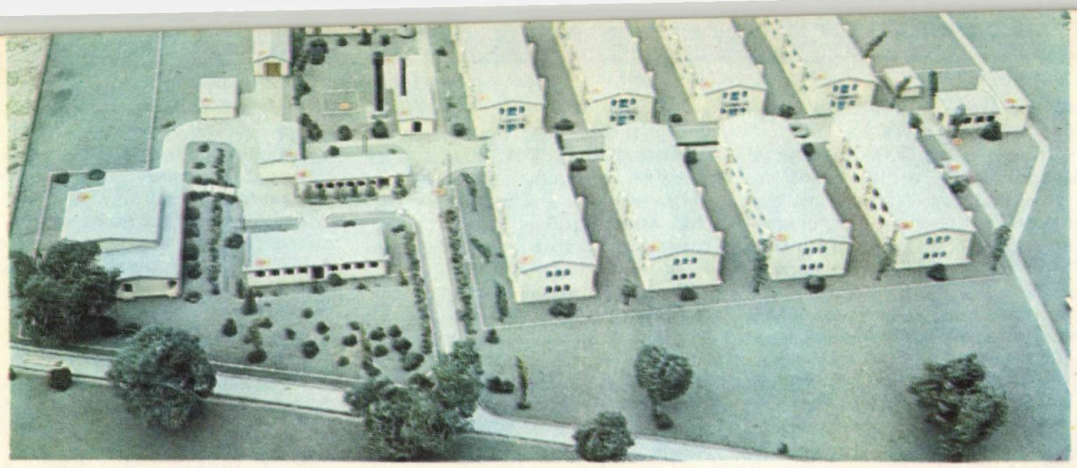

SISTEMUL „CIRCUIT ÎNCHIS“ PE CALE DE REALIZARE LA I.S. „AVICOLA“-IȚCANI

În urmă cu șapte ani, într-un cartier al Sucevei, Iţcani, s-a născut o nouă întreprindere de stat — **«Avicola»**. An de an, ea a cunoscut o continuă dezvoltare și modernizare spre atingerea ţelului propus încă de la primii paşi: activitatea după sistemul circuitului închis, potrivit căruia, în cadrul unui flux tehnologic continuu, în intreprindere se va produce totul, începînd cu oul și încheind cu puiul prelucrat, sortat și ambalat, trimis prin reţeaua de desfacere, la consumator. Acest obiectiv — sistemul circuitului închis — va fi integral realizat în 1978-1979, cînd vor mai fi date în folosinţă două ferme pentru pui de carne, cu o capacitate totală anuală de 3 500 de tone, ferme în care puii vor fi crescuţi în baterii, o staţie de incubaţie modernă cu o capacitate anuală de aproape 10 milioane pui de o zi și un abator modern cu o capacitate anuală de 7 400 tone. În prezent, întreprinderea are patru ferme, pe care le vizităm împreună cu directorul, ing. **Alexandru Chiriac**, inginerul șef **Ștefan Lupu** și contabilul șef **Leon Popovici.**

Ferma de creștere intensivă a puilor de carne este condusă de un tînăr inginer stagiar, comunistul **Ionel Iacoban.** Harnic, priceput, ambiţios, dornic de a se arăta demn de încrederea ce i-a acordat-o conducerea întreprinderii încredinţîndu-i funcţia de șef al unei ferme, chiar în perioada de stagiatură, el are o lege a lui, nescrisă, pe care a «inoculat-o» — cum zicea directorul, întregului colectiv: devansarea zi de zi, lună de lună, a planului de producţie.

Vizităm mai departe ferma de găini reproducţie rase grele, dotată cu staţie de incubaţie, condusă de inginerul **Dorel Tolca** și noua fermă de găini reproducţie rase grele. Această a doua fermă a început să producă la sfîrșitul anului 1977 și este cea mai mare și mai modernă, organizată în sistem industrial. Aici furajarea și adăparea sînt automate, pe bandă, efortul uman fiind eliminat în totalitate. În hala fermei, de 1 200 mp, fără geamuri, cu ventilaţie automată, programul de iluminat optim este dirijat în raport cu vîrsta păsărilor. Dacă în ferma nr. 4 se produc anual 14 milioane ouă și se crește tineretul, sub îngrijirea a 29 muncitori, în ferma nr. 2, organizată în sistem gospodăresc, se produc doar 2 200 000 ouă, fiind necesari 11 muncitori. Diferenţa de productivitate este evidentă. Directorul întreprinderii precizează:

— În moderna fermă nr. 4, găinile de rasă Rock, încrucișate cu cocoși de rasă Cornich, vor produce ouăle necesare obţinerii puilor broiller, crescuţi pentru carne. Această nouă capacitate intrată în producţie lunile trecute, va permite întreprinderii să obţină în plus, numai în 1978, faţă de 1977, peste trei milioane de ouă și 500 tone carne de pasăre.

În abatorul de păsări ne este prezentată întreaga gamă sortimentală de carne de pasăre industrializată — pui griller, ficat, pipotă, piept, pulpă de pui, pui-tacîm pentru ciorbe-mîncăruri, cap-picioare, toate ambalate.

Aflăm că printre fruntașii întreprinderii se află tehniciana veterinară Ecaterina Cluci, secretara organizaţiei de partid, Zenovia Paicu și Viorica Curmei, operatoare la staţia de incubaţie, șeful de echipă Dumitru Stigleţ, care a realizat în 1977, un venit mediu lunar de 2 700 lei și electricienii Eugen Boșca și Ion Zuber.

Datorită muncii lor, a întregului colectiv, întreprinderea înregistrează succese continui. Astfel, în primul semestru al anului 1978, referindu-ne la trei indicatori sintetici de bază, situaţia este următoarea: spor mediu zilnic: plan — 20 g, realizat 23,9 g; spor total pui carne: plan — 764 tone, realizat — 830 tone; costul unei tone pui carne: plan — 8 573 lei, realizat — 8 320 lei.

Rezultatele bune din producţie se reflectă pozitiv și în veniturile personalului muncitor al întreprinderii, care prin sistemul stimulativ de retribuire în acord global, a realizat, de la director pînă la ultimul îngrijitor, un plus de 19 la sută, faţă de retribuţia pe care ar fi primit-o dacă ar fi lucrat în regie.

Tudor DANEŢ

DUPĂ UN AN DE LA O VIZITĂ MEMORABILĂ

Moment retrospectiv: în urmă cu un an, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu făcea o vizită de lucru — așa cum este caracteristic stilului său de muncă — prin județul Iași. Una din unitățile vizitate a fost cooperativa agricolă din Bivolari. «**Mi-au produs satisfacție rezultatele pe care le obțin cooperatorii din această unitate**» — a spus, în încheierea vizitei, conducătorul partidului și statului nostru, iar această apreciere avea să rămînă de neuitat pentru locuitorii comunei.

Dar care este temeiul laudei primite de dînșii?

Imaginați-vă un tren de marfă lung, în componența căruia intră 175 de vagoane încărcate cu cereale, sfeclă de zahăr, semințe de floarea soarelui, legume, fructe, struguri etc. Atîtea vagoane au pornit de la Bivolari spre marele hambar al țării, unde se adună fondul de stat. Să mai vorbim despre realizările din zootehnie, unde sarcinile valorice de plan au fost depășite cu aproape 2 000 000 de lei, sau despre valoarea normei de categoria întîi care se ridică la 40 de lei, în condițiile cînd majoritatea cooperatorilor au realizat între 250 și 350 norme pe an, sau să ne referim la fondul de acumulare — 3 777 000 lei în 1977 adică cu aproape 24 la sută mai mult decît fusese prevăzut. Toate acestea și fiecare în parte sînt numai cîteva din argumentele care au îndreptățit aprecierea secretarului general al partidului. Totuși — fiindcă există un «totuși» — și la Bivolari mai erau anumite rezerve interne, insuficient folosite. Asupra unora dintre ele le-a atras atenția, cooperatorilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

De la memorabila vizită a secretarului general al partidului s-a scurs, cum spuneam, numai un an. Ce înnoiri au apărut la Bivolari, în răstimpul acesta, pornindu-se de la prețioasele îndrumări ale conducătorului partidului și statului?

Grîul, bunăoară, 1 000 de hectare, a fost amplasat pe terenuri cu pantă lină, mecanizabile, iar fertilitatea mai scăzută a solului a fost suplinită prin fertilizări corespunzătoare, făcute cu aviația utilitară, precum și prin alegerea soiurilor «Iulia» și «Ceres», care — după ce au fost testate experimental — au permis obținerea unei producții superioare cu circa 500 kg la hectar, comparativ cu soiurile aflate anterior în cultură. Această mutație a grîului, de pe terenurile cele mai bune către coline, s-a făcut în favoarea porumbului, despre care și cooperatorii din Bivolari s-au convins că este cultură prioritară. Noul amplasament, asigurarea unei densități sporite — așa cum le-a recomandat tovarășul Nicolae Ceaușescu —, respectarea lucrărilor agrotehnice «ca la carte», precum și introducerea în cultură a unor hibrizi dubli de mare randament, în condițiile pedoclimatice specifice locului, respectiv HD-220, HD-225 și HD-211 (și ei verificați anterior, pe loturi experimentale) sînt «pîrghiile» prin care, pentru întîia oară în istoria unității lor, cooperatorii din Bivolari vor recolta în 1978 peste 4 000 kg boabe la hectar, depășind media prevăzută pe țară, în condiții de neirigat. Această producție record va constitui — așa cum ne-a asigurat Constantin Salaru, președintele unității — «numai o trambulină către marile performanțe ce se vor înregistra începînd cu anul viitor, fiindcă la 1 Mai 1979 se va da în folosință sistemul de irigații Bivolari-Trifești-Sculeni, iar numai noi vom putea aduce apa la rădăcina plantelor pe 3 400 de hectare și nimeni nu va mai vorbi de producții sub 7 500 kg de porumb la hectar».

Un loc deosebit l-au ocupat anul acesta, tot la îndemnul secretarului general al partidului, culturile semincere, pe aproape 1 200 de hectare — 500 grîu, 200 porumb, 200 in, 75 mazăre, 150 fasole, 15 arpagic, 25 lucernă și 25 sparcetă — ceea ce dovedește nu numai capacitatea de mobilizare, ci și conștiința înaltelor răspunderi de care știu să dea dovadă cooperatorii din Bivolari, capabili să îngrijească asemenea culturi pretențioase. Dacă adăugăm și faptul că, tot în 1978, stimulați de aceleași îndemnuri ale înaltului oaspete, ei au găsit resurse să treacă la modernizarea viei, prin ridicarea pe portaltoi înalt, la completarea golurilor în vii și livezi, precum și la executarea unor noi investiții, printre care extinderea fermei de porci, modernizarea iazurilor și extinderea lor cu încă 100 de hectare, dimensiunea hărniciei cooperatorilor din Bivolari capătă contururi mai precise. De altfel, președintelui Constantin Salaru i-a venit greu să enumere numai cîțiva fruntași în producție «fiindcă ei sînt mulți, în toate sectoarele de activitate, iar numele lor, al tuturor celor mai buni între buni, am hotărît să le trecem în «Cartea de onoare» a cooperativei». Carte care — adăugăm noi — îi va primi în paginile sale, și anul acesta, pe Natalia Sobolev, Dumitru D. Rusu, Andrei Nica, Petru Andreucă, Elena V. Ilie, Ion Huja, Maria V. Buliga, Gheorghe D. Robea, Vasile Strugaru, Teodor Matahai, Ion Archip, Nicolae Grosu, Nicolae Butnaru, Aurica Archip, Vasile Tăbăran și Petre Pușcașu, cooperatori ale căror nume nu au fost scoase de la panoul fruntașilor încă de la înființarea unității.

A. IVAN

(Continuare din pag. 167)

Repausul corespunzător face parte integrantă din tratament.

În ce privește colecistografia, acesta este examenul care ajută la precizarea formei de suferință biliară, care poate fi colecistită, litiază sau dischinezie.

Precizarea și indicarea tratamentului le va face, în mod obligatoriu, numai medicul.

FARMACIA CASEI

Pentru rezolvarea necesităților de primă urgență, în cazul unei îmbolnăviri, se recomandă ca în familia fiecăruia să existe o trusă cu medicamente care să fie administrate în cazul unei îmbolnăviri, înainte ca bolnavul să poată fi văzut de medic.

În cazul apariției unei stări febrile însoțite de tuse, strănuturi, dureri în gît, dureri în tot corpul, dureri de cap se pot administra aspirină (2—3 pe zi), acalor (1—2 pe zi), codenal (2—3 pe zi), faringosept (se sug 4—5 pe zi), piramidon (2—3 pe zi), la care adăugăm ceaiuri calde (de tei, mușețel etc).

Apariția unei diarei impune de la început un regim hidric (ceaiuri neîndulcite de mentă, mușețel) la care adăugăm antispastice (scobutil, lizadon sau papaverină — 1—3 pe zi, din unul dintre ele).

Prezența unor dureri sub formă de colici (colică renală, colică biliară) impune administrarea de urgență a antispasticilor (papaverină, scobutil, lizadon) la care adăugăm și un calmant al durerii: algocalmin sau antinevralgic.

Fără cuvinte

Căldura locală (sticlă cu apă caldă, cărămida încălzită înfășurate într-un prosop) poate ajuta la calmarea durerii.

Durerile de cap, de torace sau la încheieturi pot fi calmate cu antinevralgice, algocalmin, piramidon sau fasconal.

În cazul unei plăgi (răni), pînă la prezentarea la medic este bine ca fiecare din noi să știe să facă un pansament. Mai întîi curățim zona din jurul plăgii cu alcool sau tinctură de iod după care se aplică un pansament steril și se trage (înfășoară) o fașă în jur, sau pur și simplu se lipește cu leucoplast.

În toate aceste situații, tratamentul definitiv va fi stabilit de medic, de aceea bolnavul va trebui prezentat cît mai curînd posibil la dispensarul medical.

Din cele arătate mai sus se constată că fiecare familie trebuie să posede o mică farmacie care să cuprindă: aspirină, piramidon, codenal, alcool medicinal, lizadon, papaverină, scobutil, tinctură de iod, pansamente sterile și cîteva fești; eventual, mexaform sau saprosan.

Antibioticele sînt medicamente care au o valabilitate limitată în timp și care se prescriu numai de către medic. Deci, acestea trebuie procurate și administrate numai după ce au fost indicate de medic.

Dr. EUGEN STOICA
medic primar, boli interne

— Ăsta e cazul cel mai serios pe ziua de azi

VIROZELE RESPIRATORII

În afara bolilor microbiene, patologia aparatului respirator s-a extins prin descoperirea, în ultimele trei decenii, a peste o sută de virusuri diferite care ating cu predilecție căile aeriene și plămînul, realizînd virozele respiratorii. Virusurile cauzatoare de viroze sînt entități biologice mult mai mici decît microbii, vizibile la ultramicroscop, nu la microscopul obișnuit.

Există o mulțime de boli infecto-contagioase cauzate de virusuri, cum sînt: rujeola, rubeola, varicela, hepatita epidemică, poliomelita, oreionul, unele atingînd și căile respiratorii; virozele cu afinitate pentru aparatul respirator au fost împărțite de virologi în mai multe grupe. Dintre acestea menționăm: rinovirusurile (rinita acută sau guturaiul), mixovirusurile (gripa), virusurile paragripale, virusurile care dau pneumoniile virotice, precum și adenovirusurile. Virozele respiratorii au următoarele caractere: sînt foarte contagioase, survin sub formă epidemică sau endemică (doar pe anumite regiuni), predomină în sezonul rece, se transmit destul de ușor pe cale aeriană (prin simpla conversație sau prin strănut), au ca surse de infecție omul bolnav și păsările, conferă imunitate de scurtă durată și sînt refractare la toata gama de antibiotice la care, totuși, recurgem în caz de pericol de suprainfecție microbiană ce survine mai des la copii, la bătrîni și la persoane debilitate. Aproximativ 30 la sută din bolile acute ale aparatului respirator au drept cauză infecțiile virotice respiratorii.

Virozele respiratorii realizează forme clinice de boală diferite, unele localizate (coriza acută sau guturaiul, faringita acută, laringita acută, traheita și bronșita

acută sau pneumonia virală); altele prezintă febră și manifestări generale toxice, spre exemplu gripa. Le vom descrie pe cele mai importante.

GUTURAIUL (răceala, comună, catarul acut sezonier) este o infecție a căilor aeriene superioare cauzată de rinovirusuri. Boala debutează lent, cu febră moderată sau normală, uneori cu ușoară cefalee (durere de cap); predominante sînt simptomele locale catarale (scurgeri apoase din nări, strănut, nas înfundat). Guturaiul dă imunitate de scurtă durată, se poate repeta de 1—3 ori pe an la aceeași persoană.

GRIPA este cauzată de virusul gripal din grupul mixovirusurilor avînd următoarele tipuri cunoscute: A, A_1, A_2, B, C; apare fie sub formă sporadică afectînd 1—4 la sută din populație, fie sub formă epidemică la 3—4 ani, ori sub formă de pandemie cînd afectează 40—60 la sută din populația globului (este cunoscută pandemia de gripă spaniolă din 1918 care a cuprins întreg globul pămîntesc — cu excepția insulei Sfînta Elena — și a ucis aproape 20 de milioane de vieți omenești — mai mult decît totalul victimelor primului război mondial).

Contagiunea se face prin secrețiile nasofaringiene de la individul bolnav prin conversație, strănut și obiecte de toaletă. Gripa se deosebește de guturai prin debutul brusc, cu frisoane și febră mare — între 39—40 grade; durează 5—7 zile, timp în care predomină simptomele generale toxice, stare de curbatură (bolnavul parcă ar fi «bătut»), jenă în gît, tuse seacă iritativă, uneori tendință la leșin, grețuri, limba este albă, «de porțelan». Dacă simptomele generale nu cedează într-o săptămînă, ne putem aștepta la prelungirea bolii în care caz trebuie să ne gîndim și la alte boli, în special la tuberculoză, sau ne așteptăm la complicații microbiene, cum sînt: rinita purulentă, sinuzita, otita, bronșita sau pneumopatia virală suprainfectată.

Gripa conferă imunitate cu durata de 6—12—24 de luni, cu reîmbolnăviri mai rare, la 1—4 ani.

ADENOVIROZELE au spectrul clinic foarte variat din cauza celor 28 de tipuri de adenovirusuri care le produc. Ele afectează căile aeriene și plămînul în 6—10 la sută din bolile acute ale aparatului respirator; apar sporadic sau în epidemii, copiii fiind cei mai receptivi. Contagiunea se face pe cale aeriană sau conjunctivală (prin atingere); după 3—5 zile se instalează aspecte clinice diferite: faringite acute, conjunctivite, trahebronșite, pneumonii virale sau aprinderea ganglionilor, de obicei cei din jurul gîtului.

PNEUMONIA VIRALĂ poate fi cauzată de unul din virusurile: gripal, paragripal, adenovirusul sau virusurile păsărilor (ale papagalilor, fazanilor, porumbeilor și rațelor); predomină la copii și la adolescenți și are o incubație între 5—19 zile. Se manifestă treptat cu febră, astenie, cefalee, mialgii, tuse și greutate în respirație. Are o evoluție de obicei benignă, vindecîndu-se în 10—12 zile. Există și forme prelungite, cu suprainfectare mixtă, cînd medicul va prescrie antibiotice.

Tratamentul virozelor respiratorii. Întrucît nu există medicație specifică antivirală, măsurile terapeutice curative și preventive constau în:

— depistarea precoce și izolarea la domiciliu a bolnavilor, cu excepția formelor complicate cînd bolnavul va fi internat în spital;

— repaus la pat pe tot timpul perioadei febrile;

— tratament simptomatic: antinevralgice, piramidon, vitamina C, instilații nazale cu ser fiziologic sau fedrocainã, gargară cu ceai de mușețel, calmante ale tusei. Vom recurge la antibiotice cu spectru larg numai cu avizul medicului, în caz de complicații (otite, sinuzite, pneumonii mixte);

— supravegherea atentă a bolnavului, mai ales în perioada de convalescență, cînd pot surveni complicații. Se va crește rezistența organismului, în afară de repaus, și printr-un regim alimentar mai bogat și mai variat: lapte, iaurt, brînză de vaci proaspătă, supe de carne, ceaiuri, compoturi, sucuri de fructe.

Profilaxia constă în: izolarea obligatorie a bolnavului, supravegherea atentă a contacților, evitarea aglomerațiilor (adunări, spectacole, vizite prin spitale și colectivități de copii).

Rezistența nespecifică a organismului va crește, pe lîngă regimul de odihnă și alimentație, și prin deprinderea cu apa și aerul rece, gimnastică și sport în aer liber. Creșterea rezistenței specifice în caz de epidemii sau pentru prevenirea acestora se face prin vaccinarea antigripală, cu rezultate foarte bune.

Dr. Vasile DIMA
medic primar
ftiziolog

GHICITORI

1. Cine zboară fără să zboare?
2. Ce se rupe spunîndu-i numele?
3. Care cheie nu deschide nici o broască?
4. Care mobilă are mai multe volume?
5. Ce se așază pe masă, se taie și se împarte comesenilor, dar nu se mănîncă niciodată?
6. Cine se micșorează pe măsură ce crește?
7. Ce diferență este între un cal și o călcătoreasă?
8. Ce diferență este între un șarpe și o tobă?
9. Unui bolnav i se recomandă să ia trei pastile la interval de o jumătate de oră; în cît timp le-a luat?

(Răspunsurile exacte în pag. 191)

Mai mulți cititori — între care se numără Gheorghe Gheonia din comuna Chișcani, județul Brăila și Pavel Oancea din satul Avram Iancu, județul Arad — ne-au rugat să le comunicăm de unde și-ar putea procura o mașină agricolă simplă, gen motocultor, care să le ușureze eforturile fizice pentru executarea lucrărilor în gospodăria proprie. Întrucît problema interesează un cerc larg de agricultori mai ales din zonele necooperativizate de deal și de munte, am considerat util să-i informăm că

Întreprinderea „Metalica" din Capitală produce și livrează motocositoarea pentru pante „Carpatina M.P."

Dotată cu motor propriu, motocositoarea «Carpatina M.P.» are o mare mobilitate și autonomie de lucru. Ea servește la cositul ierbii de pe pante (cu înclinația maximă pe curba de nivel de 35°), din livezi și parcuri.

Efectuată manual, cu coasa, această operație solicită, după cum se știe, eforturi și un mare volum de muncă: într-o zi, patru oameni abia cosesc iarba de pe un hectar.

În schimb, cu ajutorul motocositoarei «Carpatina M.P.» care, la o producție de 15 000—20 000 kg de masă verde la hectar are capacitatea de lucru de 0,3—0,4 ha/oră, într-o zi se pot realiza 2,4—3,2 hectare.

Iată și principalele caracteristici tehnice:

Motorul — marca ACME-AL 75 B, fabricat la Întreprinderea «6 Martie»-Zărnești, județul Brașov — este în 4 timpi, pe benzină, cu aprinderea prin scînteie electrică, răcirea cu aer forțat și ungerea prin barbotaj; are un singur cilindru vertical, alezajul de 75 mm, cursa pistonului de 65 mm, cilindreea de 287 cm^3, iar raportul de compresie 5,5 : 1; la turația de 3 000 rot/min. dezvoltă 6 C.P.; consumă benzină CO. 75, iar ca unguent utilizează uleiul SR. 211; capacitatea rezervorului de benzină este de aproape 4 litri, iar a băii de ulei de 0,7 litri.

Aparatul de tăiere are un cuțit — prevăzut cu 21 de lame și 30 de degete — lung de 1 600 mm, ce efectuează o cursă de 82 mm; lățimea de tăiere este de 1575 mm, iar înălțimea acesteia este reglabilă între 40 și 60 mm; viteza medie de lucru a motocositoarei este de 2,9 km/oră.

Dimensiunile de gabarit ale motocositoarei echipate cu aparatul de tăiere sînt: 1 970 mm lungime, 1 620 mm lățime, 420 mm ecartament, 915 mm înălțime maximă, 95 mm lumină sub axa roților și 177 kg greutate.

Deplasarea motocositoarei la mică distanță — între tarlale, pe pășuni și între pomi — se poate face cu mijloacele proprii dacă terenul nu este prea accidentat și nu prezintă pericol de lovire a aparatului de tăiere, carcasei sau a transmisiei; pe distanțe mai mari, este indicat ca motocositoarea să fie deplasată cu ajutorul unui mijloc de transport (autocamion, remorcă de tractor etc.).

Odată cu motocositoarea «Carpatina M.P.», prevăzută cu aparat de tăiere cu lățimea de 1,6 m, se livrează și 2 roți de transport, o apărătoare centrală a aparatului de tăiere, piese de rezervă, scule precum și 2 notițe tehnice — a motorului și, respectiv, a motocositoarei.

Pentru asigurarea unei bune funcționări a motocositoarei, Întreprinderea «Metalica» livrează, pe bază de comandă fermă, și dispozitivul de ascuțit cuțite, care este acționat de motorul propriu și permite executarea operațiunii în cîmp.

Livrarea motocositoarei «Carpatina M.P.» se face:

— **Pentru unitățile agricole de stat** — prin comandă fermă la Întreprinderea «Metalica» — București, str. Înclinată nr. 129, sector 5.

— **Pentru sectorul cooperatist al agriculturii** — prin bazele județene de aprovizionare ale M.A.I.A

— **Pentru sectorul particular** — prin unitățile cooperației de consum.

Prețul de livrare la fondul pieței al motocositoarei «Carpatina M.P.» este de 15 700 lei.

În vederea satisfacerii în bune condiții a cererilor se impune transmiterea comenzilor cu cel puțin 12 luni înaintea termenului de livrare.

O noutate de ultimă oră: începînd cu anul 1979, Întreprinderea «Metalica» București va începe să producă în serie un motocultor — prevăzut cu același motor de 6 C.P. — cu ajutorul căruia, în funcție de echipamentul anexat, se vor putea executa lucrări specifice în sere, solarii, grădini și parcuri.

I.E.L.I.E.P. Suceava

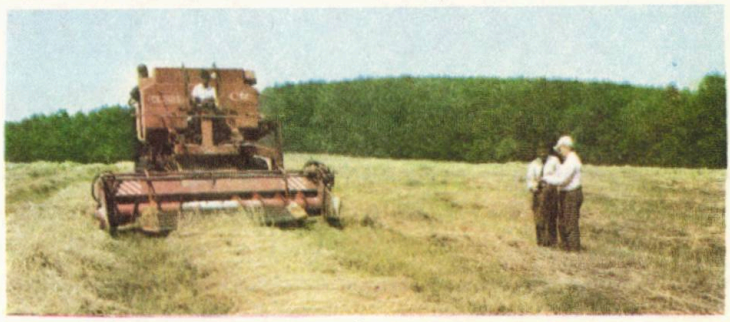

ÎNTREPRINDERE CU MERITE IMPORTANTE ÎN SPORIREA PRODUCȚIEI DE IARBĂ PE PĂȘUNILE MONTANE

În execuție directă, sau sub îndrumarea și cu asistența tehnică a Întreprinderii pentru execuția lucrărilor de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor Suceava (I.E.L.I.E.P.), în primele opt luni ale anului 1978, în județ au fost executate vaste lucrări pentru sporirea producției de masă verde. Dintre acestea amintim, comparîndu-le cu întregul an 1971, pentru a le evidenția mai bine amploarea: fertilizări cu îngrășăminte chimice pe 30 770 ha, față de 4 500 ha; cu îngrășăminte naturale pe 14 200 ha, față de 4 500; înființarea de pajiști cultivate pe 3 630 ha, față de 620; desecări pe 1 120 ha față de 370; lucrări agrotehnice în complex (defrișări, nivelări, extragerea cioatelor etc.) pe 2 450 ha, față de 1 060; amenajări de construcții pastorale (tabere, stîni, adăpători) — 42 de obiective față de 21; lucrări de întreținere pe 76 700 ha, față de 15 100; extinderea și întreținerea rețelei de drumuri pe 22 de kilometri, față de nici unul în 1971.

— Pentru realizarea programului de îmbunătățire a pajiștilor în 1978 — ne spunea ing. **Ion Popescu,** *directorul acestei întreprinderi sucevene, una din cele mai mari din țară — folosim peste 42 milioane lei, sumă avînd ca surse fonduri ale întreprinderii, alocații de la bugetul local, taxe de pășunat, contribuții în muncă și în bani ale crescătorilor de animale, contribuții bănești ale I.A.S. și C.A.P. Țin să menționez că pentru cointeresarea unităților agricole în creșterea producției de masă verde pe pășunile montane, a executării unor adăposturi și amenajări, am repartizat beneficiarilor pășunile pe o perioadă mai lungă — de pînă la 5 ani.*

Împreună cu inginerul șef al întreprinderii, **Ioan Hanușteac,** *vizităm pajiștile, stăm de vorbă cu primari și crescători de animale și notăm și alte fapte demne de consemnat. În 1978, s-au fertilizat cu aviația utilitară peste 3 000 hectare pășuni situate pe terenuri accidentate; întreprinderea a livrat 120 tone semințe de ierburi, pentru extinderea pajiștilor cultivate pe terenurile arabile umede și reci, improprii altor culturi; față de rezultatele excelente date de Lolium multiflorum, aceasta a înlocuit pe 600 ha pășuni ale cooperativelor agricole secara masă verde, mai slab productivă; pentru stimularea personalului angajat la stîni și la tabere de taurine în fertilizarea prin tîrlire a peste 2 000 ha pășune, în 1978 s-a introdus o retribuție suplimentară de 150—200 lei la ha, ce se acordă deținătorilor de pășuni.*

În drumeția noastră montană, am întîlnit nu numai peisaje minunate, ci și oameni minunați. În munții Dornelor, șeful de canton pastoral al întreprinderii, ing. **Vasile Panaite** *s-a făcut cunoscut și îndrăgit de crescătorii de animale pentru munca prin care, timp de 15 ani, s-a schimbat radical fața pășunilor de pe Obcina Mestecăniș și de pe munții Suhard, Călimani, Giumalău și Bistriței. Aici pășunile au devenit mult mai roditoare, iar animalele au adăposturi trainice și ieftine construite chiar cu lemnul scos de pe pășuni. Alți doi șefi de cantoane pastorale ale întreprinderii,* **Constantin Bălan** *și* **Ion Bolohan** *au și ei cu ce se mîndri. Pe loturile semincere ale întreprinderii au obținut rezultate foarte bune: 600 kg/ha semințe de ierburi perene (Dactylis glomerata, Festuca pratensis și Lolium perene), precum și 20 tone masă verde pe pajiștile cultivate pe care, în cultură dublă, se mai produc importante cantități de in, ovăz sau secară. Am întîlnit în documentarea noastră și primari care acordă multă atenție calității pajiștilor aflate în administrarea consiliilor populare.* **Alexandru Crăiuț,** *primarul de la Vatra Moldoviței, folosind chibzuit veniturile de pe pășunile comunale, a îmbunătățit radical, cu sprijinul locuitorilor, 140 ha pajiște, ocupată anterior cu vegetație forestieră, a construit două adăposturi și trei stîni și se preocupă cu multă tragere de inimă de întreținerea exemplară a pășunii. Primarul comunei Breaza,* **Valerian Valah,** *participă adesea împreună cu crescătorii de animale, la acțiuni menite să ridice productivitatea pășunilor, să îmbunătățească condițiile de adăpostire a animalelor. Pășunile Dadu, Bașca și Obcioara, folosite de această comună, bine gospodărite, dau astăzi de trei ori mai multă iarbă decît cu un deceniu în urmă. Cu răspundere gospodărească este privit fondul pastoral și de primarii* **Gheorghe Pleșca,** *din Straja,* **Toader Rebenciuc** *din Moldova Sulița,* **Dumitru Lupașcu** *din Vama,* **Viorel Polonic** *din Bosanci, ca și de vicepreședinții consiliilor populare* **Mihai Plăcintă** *din Mălinii lui Labiș,* **Vasile Bahan** *din Solca și* **Liviu Suhani** *din Cîmpulung Moldovenesc.*

Tudor DAN

SUB FLAMURILE „DACIADEI"— MAREA COMPETIȚIE A SPORTULUI ROMÂNESC

CUPELE UNIUNII NAȚIONALE A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE

Competițiile sportive dotate cu «Cupa U.N.C.A.P.» sînt de dată relativ recentă. Primele întreceri datează din anul 1974, cînd, acționînd în spiritul hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 II — 2 III 1973 cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, organizație obștească investită de partid cu atribuții și în domeniul activității de educație fizică și sport în unitățile agricole cooperatiste, a adoptat un șir de măsuri menite să sporească contribuția uniunilor județene și îndeosebi a conducerilor de unități agricole cooperatiste la organizarea și desfășurarea unor activități sportive proprii la care să participe cooperatorii, membrii lor de familie, ceilalți locuitori ai comunelor și satelor, precum și sătenii din zona necooperativizată.

Asociațiile sportive din unitățile agricole cooperatiste dispun la ora actuală de un calendar competițional propriu, care antrenează în întreceri cu etape la nivelul unităților, localităților, consiliilor intercooperatiste și județene un număr tot mai mare de echipe și sporturi, îndeosebi la fotbal, volei, handbal, ciclism, tenis de masă și de cîmp. De o mare popularitate se bucură în rîndul tineretului, al tuturor locuitorilor comunelor și satelor indiferent de vîrstă, întrecerile dotate cu «Cupa U.N.C.A.P.» la atletism (urmează ediția a II-a), oină (ediția a V-a), popice (ediția a III-a) și lupte greco-romane (ediția a III-a), la care anual se organizează și finale pe țară, găzduite de cele mai reprezentative unități agricole cooperatiste. Dacă la aceste concursuri adăugăm manifestările sportive organizate de Uniunea Tineretului Comunist și campionatele organizate de consiliile județene pentru educație fizică și sport, avem imaginea marilor «porți» deschise tineretului și celorlalți oameni ai muncii de la sate pentru practicarea educației fizice, sportului și turismului.

PECICA, ARAD — Atletism

Pecica, comună mare și frumoasă. Aici și-au dat întîlnire în iunie 1978 aproape 400 de sportivi, reprezentanți ai tuturor județelor țării, pentru a se întrece în finala **«Concursului național sătesc de atletism»**, dotat cu «Cupa Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție».

Întrecerile de la Pecica au reunit în finală numai tineri care lucrează sau domiciliază la sate: cooperatori, mecanizatori, lucrători din comerț, economiști, cadre didactice etc.

Iată numele primilor trei clasați la probele aflate în acest concurs deosebit de reușit:

Greutate

Fete: **Monica Cocuț** — Neamț; 2. **Leonore Schorch** — Timiș; 3. **Kadar Ilona** — Satu Mare. Băieți: 1. **Gagu Stanciu** — Brăila; 2. **Ionel Iluțiu** — Satu Mare; 3. **Ion Grebnea** — Vîlcea.

Lungime

Fete: 1. **Maria Radu** — Dolj; 2. **Orania Scarlat** — Brăila; 3. **Török Elisabeta** — Cluj. Băieți: 1. **Petru Lengyel** — Arad; 2. **Bela Gal** — Sălaj; 3. **Ion Anania** — Botoșani.

100 metri plat

Fete: 1. **Orania Scarlat** — Brăila; 2. **Kovacs Eva** — Timiș; 3. **Török Elisabeta** — Cluj. Băieți: 1. **Gheorghe Preda** — Ilfov; 2. **Ion Constantin** — Vaslui; 3. **Mielu Martac** — Teleorman.

800 m. fete

1. **Maria Marin** — Ilfov; 2. **Stana Gomolea** — Ialomița; 3. **Valeria Irimiciuc** — Suceava.

1 500 m. băieți

1. **Valentin Bălașa** — Neamț; 2. **Ion Dan** — Cluj; 3. **Oană Adam** — Gorj.

«Cupa U.N.C.A.P.» a fost cucerită de echipa reprezentativă a județului **Arad**. Pe locul II s-au clasat sportivii din județul **Brăila**, pe locul III — sportivii din județul **Vîlcea**.

PECHEA, GALAȚI — Lupte greco-romane

Reînnoind o mai veche tradiție — aceea de a organiza finalele competițiilor sportive sătești la sate, organizatorii — U.N.C.A.P., C.C. al U.T.C. și C.N.E.F.S. — au ales ca loc de desfășurare a celei de a II-a ediții a concursului național sătesc de lupte greco-romane comuna Pechea, localitate binecunoscută în întreaga țară pentru hărnicia oamenilor săi.

De-a lungul celor trei zile de concurs, la Pechea totul a fost frumos: am admirat victoriile succesive repurtate de Emilian **Joia** din Vîlcelele, județul Olt, care își înscrie pentru a doua oară numele pe lista celor mai buni luptători de la sate, la categoria 62 kg; ale lui Gheorghe Păduraru, din Tulucești, jud. Galați — un autentic talent și o mare speranță pentru sportul nostru de performanță; tenacitatea lui Mihai Trifan, trîntitul de pe Valea Suhurluiului care, la cei 30 de ani ai săi, a rămas același exemplu de dăruire în întrecerea cu cei mai puternici tineri luptători de la sate.

Iată cîștigătorii celei de a II-a ediții a Concursului național sătesc de lupte greco-romane, în ordinea celor 10 categorii de greutate:

48 kg — **Ion Ioniță** comuna Dunăreni — Dolj

52 kg — **Gh. Nemțeanu** comuna Roșiori-Bacău

57 kg — **Gh. Păduraru** — comuna Tulucești-Galați

62 kg — **Emilian Joia** — comuna Vîlcele-Olt

68 kg — **Nicolae Dumitrache** — comuna Sascut-Bacău

74 kg — **Gheorghe Radu** — comuna Suceveni-Galați

82 kg — **Wilhelm Schiss** — comuna Dindești-Satu Mare

90 kg — **Constantin Alexiuc** — comuna Răchiți-Botoșani

100 kg — **Gheorghe Greianu** — comuna Vrăbia-Caraș Severin peste 100 kg — **Szilagy Francisc** — comuna Secueni-Bihor

Locul I și «Cupa UNCAP» au revenit echipei județului **Galați** (53 p.); pe locul II s-au clasat sportivii din județul **Olt** (52,1) puncte), iar pe locul III echipa județului **Bacău** (33,5 puncte).

CERNAT, COVASNA — Popice

Localitatea Cernat, recunoscută în întreaga țară pentru producțiile mari de cartofi și sfeclă de zahăr pe care harnicii cooperatori — români și maghiari — le obțin an de an, s-a impus și ca o excelentă gazdă a celui de a II-a ediții a Concursului național sătesc de popice dotat cu «Cupa UNCAP». Frumoasa și moderna popicărie acoperită — cu 4 piste, cu tribună, vestiarele și anexele, au fost realizate prin munca patriotică a cooperatorilor și celorlalți locuitori ai comunei și cu cheltuieli minime.

După două zile de întreceri, în care fiecare concurentă sau concurent, individual sau la dublu mixt a căutat să-și apere în mod sportiv șansele și să confirme rezultatele obținute în etapele anterioare, cea de a II-a ediție a Concursului național-sătesc de popice și-a desemnat cîștigătorii. Primul loc și «Cupa Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție» au fost obținute de echipa județului **Sibiu**, compusă din **Maria Opriș**, de la C.A.P. Șeica Mare și **Iacob Stoia**, de la C.A.P. Arlat. Locul II a revenit echipei din județul **Satu Mare** formată din **Rozalia Timina** și **Adalbert Nyri**, iar pe locul III s-au clasat sportivii din județul **Covasna** — **Magdalena Andraș** și **Zoltan Csech**.

La individual, clasamentul primilor 6 se prezintă astfel: Feminin: 1. **Maria Opriș — Sibiu**; 2. **Cornelia Dumitrache — Argeș**; 3. **Covacs Iuliana** — Bihor; 4. **Constantina Stăciulescu** — Dolj; 5. **Lenuța Mate** — Timiș; 6. **Aurelia Mera** — Timiș. Masculin: 1. **Mircea Sasu** — Alba, 2. **Zoltan Csech** — Covasna, 3. **Adalbert Hyci** — Satu Mare; 4. **Gheorghe Milcu** — Mehedinți; 5. **Ilie Filip** — Dîmbovița; 6. **Ion Ștefan** — Prahova.

C.A.P. SEBEȘ-ALBA — OINĂ

Ediția a IV-a a «Cupei Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție» a fost găzduită, în condiții excelente de concurs, de cooperativa agricolă de producție din orașul Sebeș.

Competiția, care a durat trei zile, a reunit în întrecere 10 echipe din județele Alba (2), Covasna, Caraș-Severin, Gorj, Harghita, Hunedoara, Mehedinți, Sălaj, Sibiu, calificate în finală după disputarea etapelor de masă și județene. Meciurile dîrz disputate, frumusețea fazelor de «prindere» sau de «bătaie», careurile amețitoare, eschivele sau țintirile aducătoare de puncte, ale celor 200 de sportivi — români, maghiari și germani — care, împreună, au jucat românească oină — au făcut deliciul sutelor și sutelor de spectatori, mai tineri sau mai vîrstnici, prezenți la această finală desfășurată în cadrul «Daciadei».

Confirmînd succesul din anul precedent, cînd a evoluat în cadrul altei grupe de 10 județe, echipa **«Zorile» Voivodeni-Sălaj** a cîștigat, neînvinsă, pentru a doua oară consecutiv «Cupa UNCAP» și dreptul de a participa și la ediția a V-a, alături de reprezentantele celor 10 județe. S-au remarcat, de asemenea, comportarea bună a echipei «Recolta» din Apoldul de Sus — Sibiu, situată pe locul 2 în clasamentul final precum și sportivii echipei «Recolta» Micfalău, județul Covasna — revelația acestei ediții — care au ocupat locul 3. Pe locurile următoare s-au clasat în ordine echipele: «Recolta» — Mihoit-Alba, «Gilortul» Bengești-Gorj, «Viitorul» Subcetate-Harghita, «Bistra» Glimboca-Caraș-Severin, «Viitorul» Brad-Hunedoara, «Recolta» Bia-Alba II, «Recolta» Voloiac-Mehedinți.

Organizatorii au oferit sportivilor medalii, diplome, cupe și numeroase premii în materiale și echipament sportiv.

Dumitru MATEESCU

FETELE DIN TĂTĂRANI - PRAHOVA

Echipa feminină de handbal «Gloria» reprezentînd atît satul Tătărani, aparținînd comunei Berceni, cît și întreprinderea de sere cu sediul în Ploiești, a promovat în divizia națională B.

Isprava acestor tinere fete — cooperatoare, muncitoare la serele din Berceni și Tătărani, lucrătoare în comerțul cooperatist, eleve, a început în urmă cu 9 ani cînd la școala generală din localitate a fost repartizat proaspătul absolvent al I.E.F.S.-București profesorul **Marian Iordăchescu**. Ambiția și pasiunea pentru muncă, seriozitatea, disciplina și spiritul de echipă — iată factorii care au condus, de-a-lungul unui șir de ani, la dobîndirea unei bune pregătiri fizice, tehnice și tactice — condiții absolut necesare pentru performanță.

La obținerea acestui succes au contribuit toate fetele. Dar remarcăm efortul deosebit și pasiunea cu care au luptat pentru reușita calificării foștii copii cu care profesorul și-a început cariera de antrenor: **Voinea Gherghina, Călin Margareta, Păun Maria, Gîrbea Daniela, Arsene Eugenia și Păun Georgeta.**

Antrenorul Marian Iordăchescu și jucătoarele sale știu că în divizia națională B nu le va fi deloc ușor. Dar încrederea și voința sînt dominantele acestei echipe. După cum spunea profesorul Iordăchescu, handicapul debutului poate fi depășit cu condiția ca aceste fete harnice și inimoase să se autodepășească în continuare, să se păstreze în același cadru de muncă responsabilă care le-a adus satisfacția promovării.

D.M.

NADIA ȘI TEODORA

Și în stagiunea sportivă 1978, cele două stele ale gimnasticii mondiale, Nadia Comăneci și Teodora Ungureanu, s-au aflat printre principalele protagoniste ale marilor competiții internaționale, culegînd aplauze și numeroase trofee. Prezentînd un repertoriu bogat și atractiv, cu o suită de exerciții în premieră, ele au încîntat, din nou, pe entuziaștii spectatori. În turneele efectuate la Roma, Bologna, Amsterdam, Strasbourg (Franța) și alte orașe, Nadia și Teodora au fost răsplătite cu

(Urmare în pag. 178)

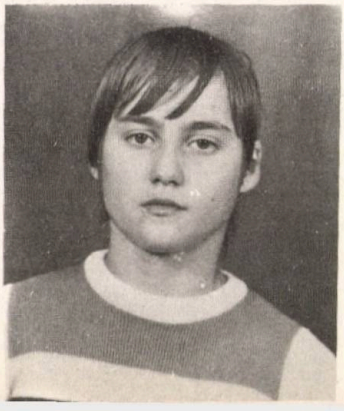

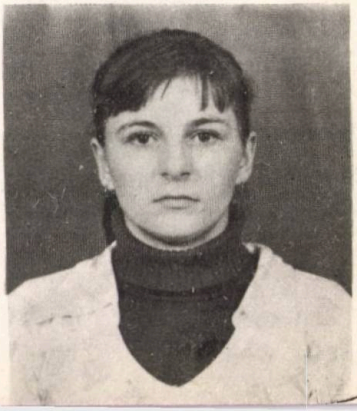

U.J.C.C. SUCEAVA ȘI UNITĂȚILE SALE TURISTICE

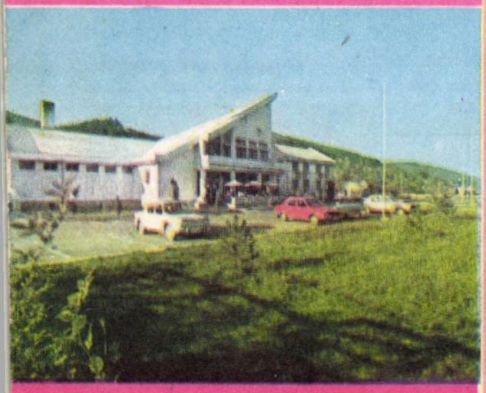

Pe șoseaua Rădăuți—Vatra Moldoviței la 56 km de Suceava și 20 km de Rădăuți, la 500 m de mănăstire a început să funcționeze, din 1977 una dintre cele mai frumoase și moderne unități turistice ale cooperației de consum:

HANUL SUCEVIȚA

Este inutil să vă mai înfățișăm frumusețile naturale ale «Țării de Sus», locurile de baladă și legendă din străvechea Moldovă. Și dacă drumul pînă la Sucevița e de neuitat, nu exagerăm cu nimic dacă afirmăm că și un popas la HANUL SUCEVIȚA este la fel de agreabil.

Clădirea ultramodernă, în care se îmbină fericit ultimele cuceriri ale tehnicii construcțiilor cu arhitectura locală, dominată de motive naționale străvechi, noua unitate turistică vine să întregească ansamblul de unități de alimentație publică pe care cooperația de consum din această parte a țării le-a pus la dispoziția localnicilor și a zecilor de mii de turiști, români și străini care vara și iarna, toamna și primăvara își petrec aici zilele de concediu.

Cîteva informații utile:

- Sală de consumație cu 100 locuri
- Braserie cu 40 locuri
- Sală de recepții cu 24 locuri
- Terasă acoperită cu 40 locuri
- Bar de zi cu 20 locuri
- Parcare în incintă
- Hotel cu 22 camere și 44 locuri
- 19 căsuțe camping cu 38 locuri.

Spicuim din lista-meniu, permanentă:

- Zeamă de găină cu togmagi de casă
- Sărmăluțe în foi de viță
- Lapte acru cu mămăliguță
- Plăcintă cu brînză
- Balmuș
- Fructe, tot timpul anului.

HANUL ILIȘEȘTI

Nu credem că mai este necesar să-l prezentăm. Cunoscută de mulți ani, această unitate reprezentativă a cooperației de consum sucevene și-a căpătat un binemeritat renume printre hanurile și popasurile din această parte a țării. Dacă totuși publicăm fotografia sa, o facem doar pentru a reaminti celor ce vara sau iarna călătoresc pe drumurile Sucevei pentru a merge la Gura Humorului, la Vatra Dornei, la casa muzeu Ciprian Porumbescu din comuna cu același nume, aflată în vecinătate, că o odihnă reconfortantă sau o masă «ca la mama acasă» se găsesc la orice oră la HANUL ILIȘEȘTI.

Și mai avem un motiv temeinic să scriem din nou despre hanul acesta aflat la 30 km de Suceava în mijlocul unei păduri seculare: **noutățile:**

1. În vara anului 1978 Hanul Ilișești și-a adăugat la «zestre» două **noi saloane.** Unul cu 48 de locuri, altul cu 12.

2. La subsolul hanului a fost amenajată **o cramă.** Mobilierul din stejar sculptat, decorațiile pereților îmbrăcați în lemn, lumina discretă, creează o atmosferă de destindere, oferă o ambianță deosebit de plăcută.

3. Există o lungă listă de **servicii** oferite de Hanul Ilișești. La aceasta se adaugă:

Vara: închirieri de biciclete (bărbătești, de damă și pentru copii); rachete și mingi de tenis; mingi de volei și handbal.

Iarna: închirieri de schiuri și hanorace.

U.J.C.C. SUCEAVA VĂ INVITĂ LA UNITĂȚILE SALE TURISTICE!

C. ANGELESCU

La Alexandria, Teleorman, un unicat în atlasul zootehniei:

CLINICA VETERINARĂ - OBIECTIV MODERN, CU FUNCȚII MULTIPLE

În plină noapte, dinspre Voievoda o autosalvare gonește către Alexandria, reședința județului Teleorman. La punctul terminus, pacienta este coborîtă de grabă din vehicul și dusă direct în sala de operație. Medicul de gardă, Iulian Nicolescu, împreună cu asistenții săi, constată că cezariana trebuie efectuată neîntîrziat. După numai 30 de minute, pacienta — o vacă Holstein, de mare productivitate! — este în afara oricărui pericol, salvată fiind și viața vițelului. Este numai un caz din cele aproape 1 500, înregistrate la **Clinica sanitar-veterinară a județului Teleorman,** de la începutul anului pînă acum.

Unitate a Inspectoratului județean sanitar-veterinar, clinica de la Alexandria, unicat în țară, a fost inaugurată în februarie 1975, avînd ca principal obiectiv recuperarea pentru producție a animalelor bolnave, deci reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificări de necesitate. Moderna construcție a clinicii este dispusă pe două nivele: la parter — secția pentru animale mari, cu o capacitate de 98 locuri; la etaj — secția pentru animale mici, împărțită în 8 «saloane» destinate diferitelor specii, cu 100 de locuri.

Două autosalvări, un compartiment de radiologie — unde se precizează diagnosticul pentru cele mai dificile cazuri — săli de operație înzestrate cu aparatură de înaltă tehnicitate, inclusiv paturi rabatabile, acționate hidraulic, pentru animale mari, un modern laborator, iată în mare, dotarea acestui important obiectiv al zootehniei, a cărui eficiență s-a verificat cu prisosință, în scurta-i perioadă de existență. Dovada? Dacă în 1975 — anul de început — au fost consultate 760 de animale, din care 700 au suportat operații și tratamente, recuperîndu-se pentru producție exemplare în valoare de peste 2,5 milioane de lei, în 1977 au trecut prin clinică 4 200 de animale, 1 100 fiind internate și operate.

Afecțiuni ce se tratează în clinică:

- ruminotomii, adică localizarea și extragerea unor corpuri străine (bucăți de sîrmă, cuie etc.) înghițite odată cu furajele;
- diferite fracturi;
- distocii și alte afecțiuni de mare chirurgie:
- cenuroze, adică operații de extirpare a unor paraziți ce se localizează la nivelul creierului.

Asemenea intervenții și nu numai ele, solicită harnicului și destoinicului colectiv al clinicii ample cunoștințe de specialitate, multă pasiune și, în egală măsură, dragoste de animale. Acestor imperative le răspund, mereu prezenți, zi și noapte doar pentru operații și medicamente) iată două exemple semnificative:

- intervenția și tratamentul postoperatoriu, pentru extragerea unui corp străin, la o bovină este de 150—180 lei;
- operația, în cazul cenurozelor, se ridică la maximum 50 lei.

Dincolo de obiectivul esențial ce vizează sănătatea animalelor, clinica, are și o bogată activitate didactică și științifică. Aici își desfășoară practica, an de an, elevii liceului agroindustrial din localitate ca și studenții de la Facultatea de medicină veterinară din București.

aflîndu-se la datorie, atît Iulian Nicolescu — medicul-coordonator al clinicii împreună cu colegii săi Ion Nisipașu și Vasile Popescu, cît și personalul mediu sanitar din clinică și laborator.

IMPORTANT:

În cazuri deosebite, pentru a salva viața și sănătatea animalelor, unitățile agricole de stat și cooperatiste cît și producătorii individuali — inclusiv din județele învecinate — pot apela la serviciile clinicii veterinare a județului Teleorman, fie direct, fie prin telefon, la numerele 1 28 36; 1 26 74!

Cu mijloace proprii sau solicitînd autosalvarea, esențial este ca animalele bolnave să fie aduse la clinică în timp util, de aceasta depinzînd maxima eficiență a intervențiilor. Cît privește costul (care se percepe

În ceea ce privește activitatea științifică prezentă și de viitor — așa cum subliniază medicul Toma Ionescu, inspector șef al Inspectoratului județean sanitar-veterinar — ca o realizare remarcabilă, adevărată premieră națională, este punerea la punct a tehnicii operatorii în cazul cenurozelor. Operațiile efectuate pe un lot de oi din rasa Coridaille, aduse din Noua Zeelandă — proprietate a unor unități socialiste din județele Argeș și Dîmbovița — au dat cele mai bune rezultate. Succesul acesta, și nu numai el, a insuflat colectivului de medici încredere deplină în posibilitățile de care dispun pentru a diversifica, în continuare, gama intervențiilor de mare chirurgie. Visul lor? Reușita, cît mai curînd, a transplantului de zigoți!

A. SURUGIU

(Continuare din pag. 175)
note excepționale și multe premii.

De subliniat că Nadia și Teodora s-au apropiat de vîrsta majoratului. Născute în aceeași lună, noiembrie, dar la o distanță de un an, stelele gimnasticii noastre urmează să fie sărbătorite de colegele lor, cu care au gustat din cupa victoriei, de antrenori și numeroșii suporteri. Nadia — născută la 12 noiembrie 1961, la Onești, împlinește 17 ani și 10 ani de activitate intensă în arena sportivă, iar Teodora — născută la 13 noiembrie 1960, la Reșița, pășește în al 18-lea an de viață din care 10 de prodigioasă activitate competițională. Să le urăm și noi «La mulți ani» și tot mai multe succese în arena mondială! (În momentul cînd almanahul nostru se află sub tipar, Nadia, Teodora și celelalte colege din lotul republican se pregătesc pentru C.M.de gimnastică,din Franța)

„CURSA PĂCII"-78

● DE LA OTOPENI LA... VARȘOVIA ● M. ROMAȘCANU ÎNTRECE LAUREAȚI AI J.O. ȘI C.M.

Desfășurată pe ruta Berlin—Praga—Varșovia, ediția 1978 a tradiționalei competiții cicliste de mare fond **«Cursa Păcii»**, care datează de mai bine de 30 de ani, a fost punctată de un remarcabil succes al sportului cu pedale din țara noastră. După mai mulți ani, un ciclist român a urcat pe podiumul de premiere, cucerind medalia de bronz. Este vorba de tînărul rutier **Mircea Romașcanu**, din comuna Otopeni, de lîngă București, care s-a impus în fața unor sportivi cu o frumoasă carte de vizită, printre care laureați ai J.O. și C.M. În această dîrză și dificilă întrecere, disputată pe distanța de 1 900 km, în 14 zile, M. Romașcanu s-a situat, etapă de etapă, în fruntea plutonului, reușind, în final, să se claseze pe locul 3, înaintea reputaților cicliști J. Hartinck (R.D.G.), campionul ediției 1976, J. Skoda (Cehoslovacia), a sovieticului A. Pikkuus, cîștigătorul ediției din 1977 și a altor rutieri cu o bogată experiență competițională din R.D. Germană, Polonia, Italia etc.

SEMIFONDISTELE - ÎN VÎRFUL PIRAMIDEI

● NATALIA MĂRĂȘESCU DEPĂȘEȘTE RECORDUL MONDIAL AL ATLETEI MARY STEWART (ANGLIA) ● LA 37 ANI, ILEANA SILAI ÎMBRACĂ TRICOUL DE CAMPIOANĂ EUROPEANĂ ● LA GLASGOW (SCOȚIA), ÎNTR-O CURSĂ EPUIZANTĂ, ECHIPA ROMÂNIEI DEVINE CAMPIOANĂ MONDIALĂ

Al doilea an din ciclul olimpic, ediția 22-a, a fost marcat de noi și prestigioase victorii dobîndite de tricolorii noștri în importante competiții internaționale, programate la Budapesta, Milano, Istanbul, Glasgow, Moscova, Londra și alte orașe cu o frumoasă tradiție sportivă. Seria performanțelor a fost deschisă de două atlete de excepție, **Natalia Mărășescu,** originară din comuna Căpreni (Gorj) și «veterana» lotului național, clujeanca **Ileana Silai** care, la 37 de ani trăiește a doua tinerețe sportivă. În primele zile ale lunii februarie, la Budapesta, într-un concurs internațional de sală, Ileana Silai a stabilit un nou record republican, parcurgînd distanța de 1 500 m în 4:09,5 minute, cel mai bun rezultat mondial al anului. La 21 februarie, tot la Budapesta, la «Internaționalele» Ungariei, Natalia Mărășescu a doborît recordul mondial deținut de atleta engleză Mary Stewart, cîștigînd cursa de 1 500 m cu timpul de 4:05,0. Aceste rezultate valoroase aveau să pregătească «terenul» pentru o suită de performanțe în alte confruntări internaționale oficiale.

Duminică 5 martie, la Istanbul, în cea de-a 23-a ediție a «Crosului balcanic», formația României a cucerit 6 medalii de aur (4 în probele pe echipe și 2 la individual). După o săptămînă, Ileana Silai și Natalia Mărășescu s-au reîntîlnit la Campionatele europene de sală, la Milano, unde au urcat pe podiumul de onoare. Natalia a condus cursa de 1 500 m pînă aproape de finiș. Aflată pe poziția a 3-a, Ileana Silai a sprintat puternic și a trecut prima linia de sosire, cîștigînd titlul de campioană europeană, iar Natalia Mărășescu a obținut medalia de argint. La o distanță de 2 zile, tot la Milano, concurînd în cadrul meciului Europa-S.U.A., Silai și Mărășescu au reeditat spectaculoasa întrecere la 1 500 m, ocupînd, din nou, primele două locuri. A urmat debutul atletelor noastre la Campionatele mondiale de cros, disputate la Glasgow (Scoția), sîmbătă 25 martie. Într-o probă extrem de dură, pe o distanță de aproape 5 000 m, formația feminină a României a dobîndit un strălucit succes, cucerind titlul de campioană mondială, în confruntarea cu puternicele selecționate ale S.U.A., Angliei, R.F. Germania, Poloniei și altor 12 țări. La individual, Natalia Mărășescu a devenit vicecampioană mondială, iar Maricica Puică a cîștigat medalia de bronz.

VOINICII SATELOR

● PE MERIDIANELE LUMII, CULEGÎND O SALBĂ DE 118 MEDALII.

În loturile republicane de lupte, greco-romane și libere, continuă să fie selecționați tot mai mulți tineri de la sate, care au îndrăgit acest sport al bărbăției și care posedă reale calități fizice și tehnice, reușind să se impună în marile confruntări internaționale. Să amintim că în urmă cu cinci ani, tînărul **Nicu Gingă**, din comuna Gostinu (Ilfov), aflat încă la vîrsta junioratului, a cucerit trei medalii prețioase. În primăvara anului 1973, a traversat Oceanul, pentru a participa la C.M. de lupte clasice, juniori, de la Miami Beaci (S.U.A.). Luptînd cu multă ardoare, el a cucerit titlul de campion mondial la categoria 52 kg. Revenind pe continent el a concurat la Campionatele mondiale universitare de la Moscova, unde a cucerit medalia de argint. Peste puțin timp, la Teheran, gazda C.M. de seniori, a obținut un nou succes cîștigînd centura de campion al lumii. Anul trecut, la C.M. de la Goteborg (Suedia), Nicu Gingă a intrat, din nou, în posesia titlului de campion mondial. Astfel, el avea să îmbogățească palmaresul luptătorilor români, care, în ultimii ani au obținut 33 medalii (9 de aur) la C.M., 18 medalii (3 de aur) la J.O. și 61 de medalii (16 de aur) la C.E. Printre laureați s-au numărat mai mulți «voinici» din mediul rural, dintre care notăm pe «puiul de oltean» **Gh. Berceanu**, din comuna Dunăreni (Dolj), dublu campion mondial și campion olimpic, **N. Martinescu**, din comuna Vișani (Brăila), campion olimpic în 1972, **Ion Baciu**, din comuna Tunari (Ilfov), **Simion Popescu**, din comuna Cuptoarele (Caraș Severin), campioni mondiali și europeni.

Seria performanțelor a continuat în stagiunea 1978, cînd luptătorii români au repurtat noi succese. La C.E. disputate la Oslo și Sofia, tricolorii au cucerit cel mai mare număr de medalii din istoria acestei competiții: 4 de aur, 5 de argint și 4 de bronz. Printre laureați s-au numărat: «greul» **Roman Codreanu**, originar din comuna Zimandu nou (Arad), la primul titlu de campion european, **Mihai Boțilă**, din comuna Grozești (Mehedinți), **Ion Păun**, din comuna Drăganu (Olt), **Marin Părcălab**, din comuna Daia (Ilfov), **Aurel Neagu**, din comuna Văcăreni (Tulcea), **Gh. Rașovan**, din comuna Gărliște (Caraș-Severin).

În sfîrșit, la campionatele mondiale de lupte greco-romane desfășurate în acest an la Ciudad de Mexico, sportivii români au înregistrat cel mai strălucit bilanț din istoria participărilor românești la asemenea campionate. Ei au obținut 6 medalii, din care 3 de aur — prin **Constantin Alexandru, Ion Draica** și **Ștefan Rusu** —, una de argint — **Nicu Gingă** — și două de bronz — **Gheorghe Ciobotaru** și **Roman Codreanu.**

LAUREATUL DIN VĂLIUG

Iubitorii de sport din comuna Văliug (Caraș Severin) îți vorbesc cu multă plăcere despre campionul lor, **Iosif Tismănar**, care s-a născut și a prins gustul jocului de popice în aceste locuri, iar în prezent se află în fruntea ierarhiei mondiale. După un «rodaj» la Reșița, el a fost selecționat în lotul republican și, în 1974, la ediția jubiliară, a 10-a, a C.M., desfășurată în localitatea vest-germană Eppelheim, a îmbrăcat tricoul de campion mondial, împreună cu ceilalți componenți ai echipei României. După 2 ani, la C.M. de la Viena, Iosif Tismănar și coechipierul său Ilie Băiaș, tot din județul Caraș Severin (comuna Nădăiaș), au cucerit titlul de campioni mondiali în proba de perechi, iar la turneul individual Iosif Tismănar a obținut medalia de argint. În 1977, Tismănar și Băiaș au fost «soliștii» echipei Constructorul Galați, care a cîștigat «Cupa campionilor europeni». Și seria performanțelor a continuat în 1978, cînd tricolorii noștri au culeș un șirag de 7 medalii la C.M., disputate la Lucerna (Elveția), între 20-26 mai. De data aceasta, Iosif Tismănar a fost încununat cu titlul de campion al lumii, cîștigînd de o manieră categorică proba individuală. Totodată, el a îmbrăcat, pentru a 2-a oară, tricoul de campion mondial în întrecerea pe echipe, iar la «perechi» a obținut medalia de argint, împreună cu Ilie Băiaș.

DECANA TENISULUI DE MASĂ A DEBUTAT ÎN COMUNA PLUGOVA

● LA 39 DE ANI, MARIA ALEXANDRU DIN NOU PE PODIUMUL DE PREMIERE

Pînă la ce vîrstă se poate menține în fruntea piramidei un sportiv de performanță? La această întrebare ne-a răspuns maestra emerită Maria Alexandru, care se află în arena marilor competiții din lume de aproape 25 de ani. «Desigur, totul depinde de sportiv, de pasiunea și dăruirea lui pentru disciplina pe care a îndrăgit-o, de viața organizată și activitatea competițională, cu suita de antrenamente dirijate după un program exact, fără nici un rabat».

— Președintele federației internaționale Roy Evans (Anglia), prezent la București, la «Internaționalele» României, v-a prezentat ca «decană» a tenisului de masă mondial, cu un palmares neîntîlnit în istoria acestui sport.

— Da, firește, mă bucură aprecierea forului de specialitate. Sînt singura jucătoare dintre fruntașele generației anilor 1955-1970 care mai participă la competițiile de anvergură, alături de tinerele sportive. La C.E., ediția 1978, disputate la Duisburg (R.F.G.), am demonstrat că mai am suficiente resurse pentru a susține, cu succes, un «maraton», cu numeroase meciuri, cîte 5-6 pe zi. Împreună cu tînăra noastră jucătoare Liana Mihuț (19 ani), am cucerit încă un titlu de campioa-

(Urmare în pag. 182)

CEA MAI MARE PRODUCȚIE DE CARTOFI A FOST TOT LA VEREȘTI

Cea mai bună producție de cartofi la ha din întregul județ Suceava, în 1977 — 32 301 kg — una din cele mai mari producții medii pe țară, în acel an cu condiții deloc favorabile, a realizat-o cooperativa agricolă de producție Vereşti, unitate care, la aceeași cultură, cu o producție medie de 35 353 kg obținută în 1974 a devenit unitate **Erou al Muncii Socialiste.** După cum arăta cultura în iunie 1978, se estimează o producție la ha de peste 30 tone. Ce «secrete» au vereștenii de nu mai coboară sub 30 de tone la cartofi, pe fiecare din cele circa 300 de ha destinate acestei culturi? Le aflăm de la președintele unității, **Mihai Gavriliuc,** de la inginera **Maria Cașcaval,** de la mai mulți cooperatori cu care am stat de vorbă. Sînt secrete și nu prea, lucruri pe care ar trebui să le facă toată lumea, ca să scoată producții mari. Amplasarea culturii este astfel făcută încît cartoful să nu revină pe același teren mai devreme de patru ani. Cultivîndu-se pe 300 ha, desigur, respectarea acestei rotații nu-i lucru simplu. Cere gîndire, calcule, analize, cunoașterea ca-n palmă a fiecărei tarlale în parte. Solul arat din toamnă este bine fertilizat cu gunoi de grajd. Pe mai bine de jumătate din suprafața cultivată, fiecare ha a primit 60 tone gunoi. În plus, 40 la sută din îngrășămintele chimice primite au mers la cartofi. Prin toate acestea s-a asigurat un agrofond superior și un echilibru optim între elementele fertilizante (NPK). Soiurile cultivate — Desiree, Ostara, Jaerla — au capacitate de producție ridicată. Știindu-se că plantatul cît mai timpuriu aduce recolte bogate, această lucrare a fost încheiată încă din martie! Unii s-ar putea arăta îngrijorați de un semănat atît de timpuriu. Inginera Maria Cașcaval consideră însă (și realitatea îi dă dreptate) că într-un bilon bine făcut, tuberculul nu are nimic de suferit la revenirea unor temperaturi de minus 3—4 grade Celsius. De altminteri, toate lucrările — plantare, întreținere, combaterea bolilor și dăunătorilor, recoltarea — se execută în perioadele optime, folosindu-se la întreaga capacitate, utilajele de plantat, cele de combaterea manei, de recoltat etc.

Deși toată suprafața este erbicidată, se execută trei rebilonări, un prășit mecanic și unul manual, un plivit, o lucrare de eliminare a plantelor virozate. De asemenea, se execută tratamente chimice, fie cu avionul fie mecanic, împotriva aphydelor, manei și gîndacului din Colorado. Densitatea realizată este din cele mai bune — peste 60 000 plante la hectar. Înainte de recoltare, se distrug vrejii pe cale mecanică și chimică. Recoltatul se execută în

proporție de 80 la sută cu combina CRC-2. La recoltat, sortat și transportat participă toată suflarea satului. Pe linia unei cît mai bune organizări a muncii trebuie subliniată înființarea unor echipe specializate de cooperatori care, retribuiți în acord global, în funcție de producția obținută, deservesc mașinile de plantat, prepară și manipulează soluția pentru erbicidare și execută tratamentele fitosanitare.

Organizarea și retribuirea muncii se face în acord global pe formații. Cele mai vrednice și pricepute cooperatoare s-au dovedit în 1977 — dovadă producțiile medii mari obținute pe parcelele angajate Maria Mihăleucă — 47 800 kg la ha, Anica Luchian — 47 000 kg, Elena Salgău — 43 950 kg, Aglaia Antoniu 43 000 kg, Maria Apetrechioaie 41 000 kg și Anica Colbea — 40 665 kg. Dintre ferme, cea mai mare producție — 34 080 kg pe fiecare din cele 60 ha — a obținut-o ferma 5.

Față de plan unitatea a produs în 1977 cu peste 2 100 tone cartofi mai mult, realizînd venituri nete la această cultură de aproape 5 milioane lei. Aceasta și pentru că, tot față de plan, costurile de producție au fost cu 103 lei mai mici la fiecare tonă.

Producții ridicate — nivel de trai ridicat. Cooperatoarea Niculița Gavriliuc ne spunea că a cîștigat în 1977, 36 072 lei, 70—80 la sută dintre cooperatori au televizor, aragaz, mobilă nouă, modernă. Începînd din 1975, la Vereşti, cooperatorii își construiesc case cu etaj. Am numărat peste o sută asemenea case. Am intrat, împreună cu tovarășul Gavriliuc în cîteva din ele. Au sufragerii, dormitoare, cămări, băi, apă la chiuvetă, într-un cuvînt, confort de oraș. 5—6 autobuze leagă zilnic Vereștii de Suceava.

Traian DALEA

MODERNE ȘI PRACTICE
PENTRU TOATE GUSTURILE,
DE CALITATE SUPERIOARĂ
CONFECȚIILE
ȘI TRICOTAJELE!
Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă invită să alegeți, din bogatul sortiment de confecții, articolele vestimentare care vă sînt necesare. De asemenea vă recomandăm tricotajele din fire p.n.a., pulovere, bluze, jachete, fulare, care vă completează în mod agreabil ținuta.

(Continuare din pag. 179)

nă a continentului, la dublu. Cred că e concludent.

Apoi, interlocutoarea noastră ne-a amintit că primii pași în activitatea sportivă i-a făcut în comuna natală, Plugova (Mehedinți), unde juca fotbal și participa la întreceri de ciclism. A urmat tenisul de masă, care i-a adus nespus de multe satisfacții, cucerind 29 de medalii (12 de aur) la C.E. și 11 medalii (3 de aur) la C.M.

PRIMUL NOSTRU VICECAMPION EUROPEAN LA JUDO

Deosebit de spectaculoase, întrecerile de judo atrag tot mai mulți tineri din orașele și localitățile rurale, care se pregătesc temeinic pentru a urca pe treptele măiestriei sportive. Așa se tace că în ultimii doi ani, «cadeții» din lotul republican au marcat o frumoasă ascensiune, reusind) să întreacă adversari mai experimentați, cotați cu rezultate bune. În 1978, la Campionatele balcanice disputate în localitatea iugoslavă Novi Sad, deși au avut de înfruntat concurenți valoroși, cu un

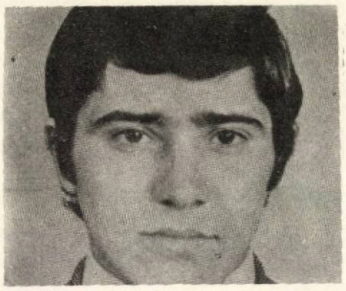

bogat palmares tinerii judoca din țara noastră au cucerit 14 medalii, dintre care 2 de aur, prin **Toma Mihalache** și **Arpad Szabo**. La scurt interval, evoluînd la cea mai importantă competiție a anului 1978, Campionatele europene, desfășurate la Helsinki (Finlanda), maestrul sportului **Arpad Szabo** a devenit vicecampion al continentului, la categoria 60 kg., după ce a întrecut mai mulți concurenți redutabili din R.D. Germană, Ungaria, U.R.S.S. și Iugoslavia.

DUBLĂ CAMPIOANĂ LA ROLAND GARROS

Ediția jubiliară, a 50-a a Campionatelor internaționale de tenis ale Franței, programată pe cunoscuta arenă «Roland Garros» din Paris, s-a încheiat cu un frumos succes al sportului românesc. Pentru prima oară, o jucătoare de tenis din țara noastră a urcat pe prima treaptă a podiumului de premiere. Într-o finală atractivă urmărită de 15 000 de spectatori, tînăra sportivă **Virginia Ruzici** (23 ani) a cîștigat de o manieră categorică, cu 2—0 (6—2, 6—2) în fața iugoslavei Mima Jausovec. De subliniat că la această prestigioasă competiție, cotată ca un adevărat campionat mondial de tenis pe teren cu zgură, Virginia Ruzici a reușit să obțină două medalii de aur, terminînd învingătoare în probele de simplu și dublu fete (cu iugoslava Jausovec), precum și o medalie de argint, calificîndu-se în finala probei de dublu mixt. Așadar, după performanțele realizate în urmă cu cîțiva ani de Ilie Năstase, învingător în proba de simplu și la dublu băieți, cu Ion Țiriac, pe lista laureaților de la Roland Garros s-a înscris și o jucătoare din România, despre care cronicarul ziarului francez «L'Equipe» menționa: «Roland Garros-ul din acest an a încoronat o nouă stea a tenisului, pe romînca Virginia Ruzici, care a prestat un joc ofensiv, de o înaltă factură tehnică. Virginia Ruzici a confirmat succesul repurtat în 1977, la Campionatul mondial universitar, unde a cîștigat proba de dublu fete, cu colega ei de club Florența Mihai.»

Grupaj de M. LERESCU

„EL MUNDIAL '78" - CAMPIONATUL UNEI SINGURE VEDETE: ECHIPA

DIN NOU DOAR TELESPECTATORI

În luna iunie 1978 Argentina a fost țara spre care s-au îndreptat privirile a peste un miliard de iubitori ai sportului, pasionații de zi cu zi ai stadioanelor, fidelii «sportului-rege», dar și mulți alții, cuprinși de febra fotbalului, de spectacolul fascinant care este Campionatul mondial. «El Mundialul» argentinian ne-a făcut pe noi, românii, ca și cu patru ani în urmă, dealtfel, nostalgici. Am lipsit din nou de la marea fiesta, într-un moment în care am avut cele mai mari șanse de calificare din grupa a 8-a europeană; alte speranțe spulberate, iar regretele au fost cu atît mai mari cu cît, după splendida victorie din 1977, de la Zagreb, eram cotați de mai toată lumea cu 80% din șanse în fața formațiilor Spaniei și Iugoslaviei. Ne mai consolăm, palidă consolare, cu gîndul că au absentat și alte echipe, mai bine cotate decît selecționata României — Anglia, patria fotbalului, puternica formație a U.R.S.S., actuala campioană a Europei — Cehoslovacia, Iugoslavia, care dă zeci de jucători și antrenori unor mari echipe de peste hotare, Belgia, cu valoroasele sale formații de club. Dar echipe sînt multe — Federația internațională de fotbal are mai multe țări membre decît O.N.U. —, locurile la turneul final sînt doar 16, și în Argentina au mers, spun exactele clasamente, cele mai bune 16 reprezentative din lume la această oră, dincolo de orice calcule ale hîrtiei.

Argentina a întîmpinat lumea fotbalului cu o vreme neprimitoare, de toamnă tîrzie australă, apariția soarelui fiind salutată cu entuziasmul cu care era întîmpinat un gol de antologie. Campionatul a și început destul de rece, cu un meci R.F. Germania-Polonia foarte prudent, lipsit de spectacol și încheiat, conform tradiției ultimelor turnee finale, cu un scor alb. Această partidă inaugurală a dat măsura stadiului în care se găsește fotbalul actual, de un nivel tehnic destul de discret, fără dorința spectacolului cu orice preț, marcajul drastic, presingul implacabil și risipa de energie fiind principalele elemente ale jocului practicat de aproape toate echipele. A fost un Campionat mondial al manevrelor tactice bine puse la punct și executate exact, al pregătirii fizice exemplare (primele 4 echipe au trebuit să joace 7 meciuri în 3 săptămîni), lipsit de marile vedete de altădată. N-a venit olandezul Crujff, retras din fotbal, în plină glorie, în preajma «Cupei

Mondiale», un gest contestat de toți compatrioții. Cu o lună înaintea plecării naționalei olandeze în Argentina, «perla albă» a primit 40 000 de scrisori care-l implorau să revină asupra hotărîrii, iar Olanda era plină de mari afișe cu aceeași rugăminte. A lipsit și Beckenbauer, plecat să facă gloria «Cosmos»-ului din New York, absent, cum aprecia «kaiser Franz», mai ales datorită lipsei de insistență a conducătorilor fotbalului vest-german în tratativele cu clubul nord-american. Nici Gerd Muller, tunarul, n-a fost în Argentina, născînd multe regrete în rîndurile naționalei vest-germane, devenită în 1978 din campioană mondială, campioana scorurilor albe — 3 meciuri încheiate cu 0-0 din 6 partide disputate.

Semnificativ este că, la sfîrșitul campionatului, patru mari agenții internaționale de presă, alcătuind, fiecare, echipa-etalon a acestei a XI-a ediții a C.M., n-au indicat decît un singur jucător în toate cele patru formații — argentinianul Mario Kempes. Dovadă a absenței fotbaliștilor de superclasă? Și asta, poate, dar e vorba și de altceva. Mai mult decît oricînd, la acest campionat mondial s-a impus **Echipa,** 11 jucători inteligenți și puternici, 11 meseriași de cel mai bun nivel, care au renunțat deliberat la «floricelele» destinate publicului, pentru a se pune în slujba unui angrenaj pus la punct pînă în cele mai mici amănunte. Nici un număr personal, nimic în plus, antrenorii preferînd unui moment de inspirație, ipotetic, al unei mari vedete, o treabă bine făcută de jucători care își cunosc meseria. Disciplina tactică și prudența au primat în fața jocului avîntat, o echipă precum Italia, care și-a «permis» să joace atît de fermecător în primele 3 meciuri plătind apoi tributul generoasei risipe de energie în slujba spectacolului. Tot prudent a jucat și Brazilia, lucru neobișnuit pentru artiștii «cariocas», brazilienii alcătuind o echipă de nerecunoscut în mîna acestui Coutinho, antrenorul, se spune, cel mai bine pregătit teoretic din lume. Ofițer de carieră, fost jucător de volei (!), Claudio Coutinho a trecut prin mari emoții pînă la acest loc 3 ocupat de formația sa în final, fiind amenințat cu moartea de temperamentalii suporteri «cariocas» după meciurile terne din grupa preliminară. Apoi, încet-încet, jocul brazilienilor a început să dea roade, și antrenorul Coutinho, demisionat după Argentina, are a se lăuda cu acest onorant loc pe podium și cu faptul că echipa sa a fost singura neînvinsă în acest turneu final.

SURPRIZE, CONFIRMĂRI ȘI O CAMPIOANĂ MONDIALĂ MERITUOASĂ — ARGENTINA —

O impresie deosebită a lăsat Scoția, dar zurbagiii britanici au fost mai mult eroii rubricilor de culoare ale ziarelor decît vedete pe gazon. Un cantonament în care s-a băut whisky, vin și bere («Berea argentiniană ne-a lăsat o amintire excelentă», a declarat... antrenorul Mc Leod!) în cantități mai mari decît într-o cîrciumă rău famată n-a fost, deloc, mediul cel mai propice marii performanțe, și scoțienii s-au întors acasă lipsiți de glorie, după ce mulți specialiști, majoritatea chiar, îi vedeau în primele patru echipe ale «El Mundialului». Tot Scoția are de suportat și pata singurului jucător găsit pozitiv la testul antidoping, extrema Willie Jonnston.

La polul opus, o formație căreia înaintea C.M. i se dădea la casele de pariuri o cotă de 1 la 1 000, iar un computer italian o așeza pe ultimul loc pe lista celor 16 finaliste a făcut o excelentă propagandă fotbalului pe care l-a reprezentat — cel african. Este vorba de echipa Tunisiei, reprezentanta unui fotbal cu numai 7 000 de jucători legitimați (spre comparație, în R.F.G. sînt 3 700 000). Tunisienii i-au ținut în șah pe foștii campioni, vestgermanii, încheind jocul cu un scor egal (0-0), au învins Mexicul și au pierdut la limită, cu 1-0, în fața Poloniei, după un meci în care au avut, cu adevărat, ghinion. Vedetele echipei — Akid, de profesie infirmier, fost săritor cu prăjina, Temine, un modest vînzător ambulant, fundașul Kaabi, funcționar de bancă.

Echipele care au impresionat cel mai mult la acest C.M. au fost, pe bună dreptate, cele două finaliste — Olanda și Argentina. Olanda — «Torentul portocaliu», «Portocala mecanică», «Mașina de fotbal» — a ratat pentru a doua oară, în numai 4 ani, consacrarea supremă, pierzînd din nou în finală. Adevărată industrie, fotbalul olandez a «livrat» în ultimul deceniu jucători de superclasă marilor cluburi din Europa, printre care în primele rînduri se află și cele olandeze — Ajax Amsterdam, Feyenoord Rotterdam și actuala deținătoare a «Cupei UEFA», P.S.V. Eindhoven. Dintre cei prezenți în Argentina, 5 olandezi fac zile frumoase unor mari cluburi străine: Rensenbrink și Haan joacă la echipa belgiană Anderlecht, cîștigătoarea ultimei ediții a «Cupei Cupelor», Neeskens, alături de Crujff, este omul de bază în ultimii 4 ani al lui C.F. Barcelona, semifinalistă a «Cupei UEFA» și fostă campioană a Spaniei, Rep, cel mai bun atacant al echipei franceze Bastia, finalistă a «Cupei UEFA» și Suurbier, acum component al puternicei formații franceze F.C. Metz. La «El Mundial», «portocaliii» au confirmat forța deosebită a fotbalului olandez, obținînd un excelent loc 2, urmare a unui joc sigur și eficace, desfășurat într-o permanentă mișcare, cu un marcaj descumpănitor pentru orice echipă și o abnegație exemplară.

Campioana mondială, echipa Argentinei, a reprezentat cu brio la acest campionat jocul ofensiv, spectaculos, în mare viteză, «fotbalul de foc», cum l-a denumit un ziarist, meritînd acești primi lauri supremi după o așteptare de aproape o jumătate de secol, de cînd «alb-cerleștii» pierdeau în finala primului campionat mondial, în fața Uruguayului, în 1930. Un antrenor cu statură de baschetbalist, pe care nu l-am văzut zîmbind nici în seara de glorie a finalei, Cesar Luis Menotti, a scos, aproape în condiții de laborator, o echipă excelentă, după 3 ani de muncă îndîrjită, după cantonamente și pregătiri în comun lungi cît un întreg campionat național. O formație tînără, ambițioasă, cu jucători buni în orice probă a atletismului — de la sprint la maraton —, tehnicieni demni de renumele în materie al sud-americanilor. Între argentinieni s-a aflat și jucătorul numărul 1 al «El Mundialului», Mario Kempes, golgeterul campionatului, cu 6 goluri înscrise, un fotbalist care ne-a amintit de celebrul său compatriot Alfredo Di Stefano, considerat jucătorul cel mai complet al tuturor timpurilor. Acum în vîrstă de 24 de ani, puternicul Kempes (1,82 m și 76 kg) a debutat în prima divizie argentiniană la numai 16 ani, iar la 19 ani a îmbrăcat pentru prima oară tricoul național, în care a fost prezent de 38 de ori. Joacă acum la Valencia, în Spania.

Pentru acest ultim campionat, un clasament «oficios» ar arăta astfel: 1. Argentina, 2. Olanda, 3. Brazilia, 4. Italia, 5. R.F.G., 6. Austria, 7. Polonia, 8. Peru, 9. Tunisia, 10. Spania, 11. Scoția, 12. Franța, 13. Suedia, 14. Iran, 15. Ungaria, 16. Mexic.

«LA REVEDERE ÎN SPANIA ÎN 1982»

Se vor mai scrie multe despre acest campionat mondial pînă la viitoarea ediție, din 1982, din Spania. Pînă acum se cunosc sigur două calificate — țara-gazdă și campioana mondială, echipa Argentinei. Rămîne de văzut ce va hotărî Comitetul Executiv al FIFA în privința numărului de participante, Joao Havelange, președintele forului fotbalistic suprem, declarîndu-se foarte sigur că în Spania vom vedea, 24 de finaliste. Dar, pentru că viitoarea gazdă, din 1986, Columbia, nu va putea găzdui decît 16 formații, opiniile printre ceilalți diriguitori ai Federației internaționale merg spre păstrarea unității competiției, mai ales că puține țări au posibilitatea organizării unui turneu final cu 24 de participante. 16 echipe sau 24, să rostim acest «La revedere, în 1982» cu speranța unei prezențe românești în elita fotbalului mondial. Dar fără aplicarea numeroaselor învățăminte ale Mundialului argentinian, fără o muncă îndîrjită în toate eșaloanele fotbalului, fără o nouă concepție despre acest fenomen atît de complex care este fotbalul, visurile iubitorilor de sport din România vor deveni, ca de atîtea ori, «castele în Spania».

Grupaj de
Lucian OPREA

ÎN FOLOSUL AGRICULTURII:

UN NOU PRODUS AL COMBINATULUI CHIMIC CRAIOVA- - ÎNGRĂȘĂMÎNTUL COMPLEX TIP F, CU APLICARE FOLIARĂ

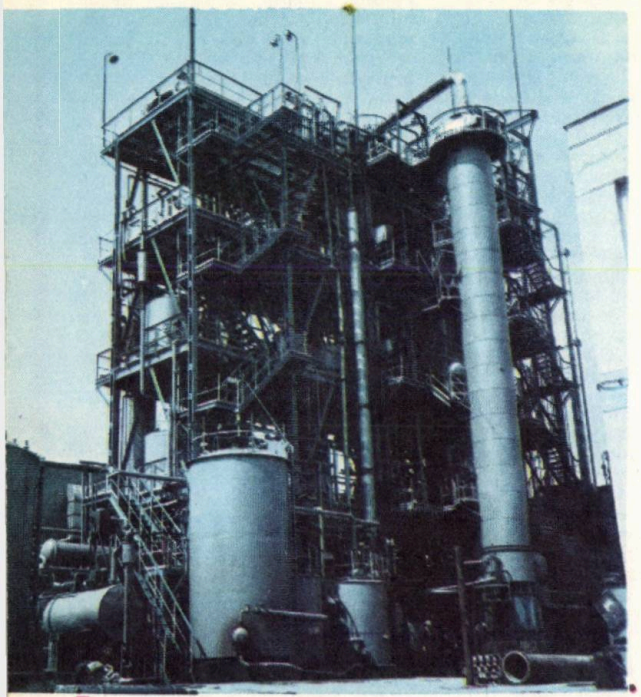

La Combinatul Chimic Craiova se produce o gamă largă de îngrășăminte chimice, printre care: azotat de amoniu, uree, nitrocalcar și îngrășăminte complexe. Începînd cu anul 1977, combinatul produce în cantități industriale un nou produs, încă puțin cunoscut, dar căruia i se prevede, prin caracteristicile sale, o frumoasă perspectivă. Este vorba de îngrășămîntul complex tip F, cu aplicare foliară, realizat în patru sortimente: F. 411, F. 141, F. 231 și F. 011.

Cercetarea și producția experimentală a acestor sortimente a durat 4 ani (1974—1977), fiind rodul cooperării unui colectiv de specialiști ai Centralei industriale de îngrășăminte chimice Craiova și ai Combinatului Chimic Craiova, printre care, directorul tehnic al centralei, ing. **Oliviu Popa** și inginera **Viorica Plăviţu** cu un colectiv de cercetători ai Academiei de Științe Agrosilvice, colectiv condus de un membru corespondent al acestei academii, dr. ing. **Aurel Dorneanu.** Ce a dovedit perioada experimentală? Ce comportare au avut noile sortimente în proba practică, decisivă? Ne răspunde una din creatoarele îngrășămintelor complexe cu aplicare foliară, de tip F, inginera Viorica Plăviţu de la serviciul tehnic al centralei industriale de îngrășăminte chimice Craiova:

— La proba practică, îngrășămintele noi au dat rezultate din cele mai bune, avînd o comportare excelentă în încercarea vegetativă, cum îi zicem noi, chimiștii și cercetătorii agronomi, cu care am conlucrat în cele mai bune condiții. Îngrășămintele foliare au prezentat o mare eficacitate în completarea și echilibrarea nutriției plantelor. Sporurile de producție dobîndite cu îngrășămintele foliare pe același fond au fost mai mari cu 10—35 la sută, asigurînd o creștere substanțială a sporului de producție pe unitatea de îngrășămînt, inclusiv din fertilizarea de bază. În experiențe riguroase făcute la tomate în serele din Ișalnița, Scornicești și «30 Decembrie» — București, la Stațiunea experimentală a Institutului Agronomic Craiova, în solarii și pe cîmp, în numeroase cooperative agricole de producție, aplicîndu-se cantități de la 5 la 10 litri pe ha, s-au realizat sporuri de producție între 3—10 tone fructe la ha. În plus, fructele obținute sînt calitativ superioare și se pot conserva timp mai îndelungat.

De la aceeași specialistă aflăm și compoziția chimică a noilor sortimente de îngrășămînt complex de tip F. În mare, se poate spune că ele conțin azot, fosfor, potasiu și microelemente. Pentru cei interesați, care vor să cunoască în detaliu compoziția chimică a celor patru sortimente dăm mai jos rețetele de fabricație, cu specificarea că la cererea beneficiarilor se pot introduce în compoziția lor și alte elemente ca: mangan, calciu, magneziu, cobalt etc.

Iată rețetele:

		F 411	F 141	F 231	F 011
Azot (N_2) g/l	minimum	180	35	80	—
Fosfor (P_2O_5) g/l	„	35	200	130	130
Potasiu (K_2O) g/l	„	40	40	40	130
Fier (Fe) g/l	„	0,2—0,4	0,2—0.4	0,2—0,4	0,2—0,4
Cupru (Cu) g/l	„	0,04—0,06	0,04—0,06	0,04—0,06	0,04—0,06
Zinc (Zn) g/l	„	0,04—0,06	0,04—0,06	0,04—0,06	0,04—0,06
Molibden (Mo) g/l	„	0,08—0,12	0,08—0,12	0,08—0,12	0,08—0,12
Bor (B) g/l	„	0,10—0,20	0,10—0,20	0,10—0,20	0,10—0,20
Sulf (S) g/l	„	0,10—0,30	0,10—0,30	0,10—0,30	0,10—0,30

De la un alt participant la crearea noilor îngrășăminte chimice, directorul tehnic al centralei, ing. Oliviu Popa, aflăm și alte caracteristici ale lor. Îngrășămintele complexe de tip F (foliar) se prezintă ca lichide limpezi, colorate în verde (F 411 și F 011) și în brun (F 141 și F 231). Ele sînt miscibile, adică se amestecă perfect cu apa. În condițiile de aplicare — fapt deosebit de important — nu sînt deloc corosive, neatacînd instalațiile din sere. Aceasta din punct de vedere al însușirilor fizico-chimice. În ce privește controlul calității, acesta se execută conform normei interne a intreprinderii, 5670—74 «Îngrășăminte foliare».

Tovarășul dr. ing. Aurel Dorneanu are amabilitatea să ne furnizeze și o seamă de date pe cît de interesante, pe atît de utile, privind modul de folosire a acestui nou produs.

— Îngrășămintele complexe cu aplicare foliară, de tip F se recomandă a fi folosite pentru fertilizarea foliară (extraradiculară) la tomate în sere, solarii și în cîmp, la diferite legume de cîmp, în livezi, în vii, precum și la unele culturi de cîmp — cartof, sfeclă, porumb, pe pajiști naturale etc. Pentru aplicarea lor — acesta este un alt avantaj ce se cere evidențiat — nu e nevoie de o aparatură specială, cumpărată anume pentru aplicarea acestor sortimente de îngrășăminte. Ele se aplică cu aparatura care există destinată pesticidelor lichide. Se distribuie fie în asociere cu acestea sau separat. Se aplică de 2—5 ori în timpul diverselor faze de vegetație, în cantități de 5—10 l/ha în diluții de 0,2—3 la sută, corespunzător cerințelor biologice ale culturilor la care se aplică, precum și condițiilor fertilizării de bază.

Socotim util în prezentarea acestor noi îngrășăminte chimice ca, pe baza experienței unor unități agricole — nominalizate mai sus — să redăm succint modul concret, practic de utilizare a lor la diverse culturi: tomate, porumb, pomi fructiferi și vița de vie. La tomate se stropește cu F 141 o dată pe săptămînă cu 4—6 litri la hectar. La răsădire se înmoaie planta (fără rădăcină) în soluție 1—2 la sută din F 231. După o săptămînă se stropește cu F 411 (4—5 l/ha). Înainte cu două săptămîni de prima înflorire, planta se tratează cu F 231 (5—6 l/ha). Cînd fructele sînt în formare, planta se tratează decadal cu F 011, alternat cu F 141 (5—6 litri la ha). La porumb, cînd planta ajunge la 30—40 cm, ea se tratează cu F 231 (4—5 l/ha). Înainte de formarea spicului se aplică F 141 (5—6 l/ha). Cînd bobul este în lapte se aplică F 011 (6—7 litri la ha). În ceea ce privește pomii fructiferi, aceștia se tratează înainte de înflorire cu F 411. În timpul înfloririi, cînd au căzut peste 50 la sută din petale, pomii se tratează cu F 141. În cazul pomilor avînd fructe cu semințe, se pot aplica alternativ la 15 zile, F 011 și F 141. La fiecare tratament fitosanitar se aplică F 141 în loc de alt tip. La vița de vie, cînd lăstarul ajunge la 20—30 cm, acesta se tratează cu F 231. La sfîrșitul perioadei de înflorire, se tratează cu F 141. Cînd fructul este în formare se tratează cu F 011, din 15 în 15 zile. La fiecare tratament fitosanitar, vița se tratează și cu F 141. La pomi și la vița de vie, cantitatea de îngrășămînt la o stropire este de 6—7 l/ha, cantitate diluată în 1 000—2 000 litri de apă.

Alte lucruri utile, legate de cele patru sortimente de îngrășăminte complexe cu aplicare foliară, de tip F: ele au perioada de garanție pe timp nelimitat, nu ridică probleme deosebite la transport, manipulare și păstrare. Atenție însă! **Ambalajul produsului nu poate fi utilizat ulterior la transportul apei potabile ori a furajelor, decît după ce este bine spălat.**

Cele patru subtipuri de îngrășăminte complexe cu aplicare foliară de tip F se livrează în orice cantități cooperativelor agricole de producție, întreprinderilor agricole de stat, întreprinderilor de sere de stat, intercooperatiste și cooperatiste, asociațiilor economice intercooperatiste și altor beneficiari din agricultură, pe bază de comenzi ferme, la următoarele prețuri:

- F 011 — 5 100 lei m^3
- F 411 — 4 700 lei m^3
- F 231 — 5 350 lei m^3
- F 141 — 5 650 lei m^3

Prețurile și alte detalii utile privind noile îngrășăminte produse la marele combinat de îngrășăminte chimice de pe platforma industrială Işalnița a Craiovei pot fi găsite în Catalogul CH—11 din anul 1977, anul trecerii la realizarea lor în cantități industriale. Livrarea subtipurilor F 011, F 411, F 231 și F 141 se face de Combinatul Chimic Craiova. **Informații suplimentare se pot obține la telefon Craiova 11 187 — Serviciul tehnic.**

Tudor DINU

URMAȘII LUI WINETOU

Navigînd spre vest, cu dorința de a ajunge în Indii, Cristofor Columb a întîlnit America și i-a numit pe băștinași **indieni.** *Se estimează la aproximativ 12 milioane de locuitori populația locală a celor două Americi la venirea primilor conchistadori. Circa 750 000 trăiau pe teritoriul de azi al Statelor Unite ale Americii, dar numărul lor a descrescut mult, nedepășind în prezent cifra de 525 000. Dintre aceștia, circa 350 000 trăiesc în 380 de rezervații ce se întind pe teritorii imense, aproape în întregime deșerturi. Numai în Arizona se găsesc 18 asemenea rezervații, cu o populație de peste 120 000 de locuitori pe o suprafață de 10 milioane de hectare, sterpe și inospitaliere.*

De la romanele lui Karl May, care l-au creat pe Winetou, pînă la superproducțiile Hollywoodului, cu risipa lor de culori și cavalcadele nebunești revărsate pe tot spațiul ecranelor panoramice, mii și mii de cărți și de kilometri de peliculă nu au ostenit pînă azi în încercarea de a înfățișa viața indienilor din America, a «pieilor roșii».

Exploatînd peisajul cu nisipuri măturate de vînturi și cu masive stîncoase pe care fierăstraiele vremii le-au făcut să semene cu zămislirile dălții lui Henry Moore, cinematograful și romanele captivante au amestecat faptele istorice cu legenda, au exaltat aventura și au descris viața acestor oameni mîndri și liberi, fără să stăruie prea mult asupra marii și îndelungatei drame a acestor populații cărora cuceritorii le-au contestat dreptul la existență.

Vizitatorii muzeelor din Los Angeles, statul California, Phoenix și Tucson, statul Arizona, au posibilitatea să întîlnească mărturii arheologice și etnografice dintre cele mai reprezentative pentru istoria indienilor din statele sud-vestice ale S.U.A Este demonstrat astfel, că în momentul debarcării lui Columb aceste populații aveau constituite civilizații complexe, cu o viață politică și economico-socială dezvoltată. În Arizona, New Mexico, estul Californiei, sudul statelor Colorado și Utah, vestigiile arheologice au fost mai bine conservate datorită climatului deșertic. Ele ilustrează că în această zonă a existat o cultură preistorică bogată, creată de populația Anabazi, înaintașii actualei populații Pueblo. Agricultura, țesutul și olăritul erau bine dezvoltate. După ocuparea de către spanioli, o parte a acestei populații a plecat spre alte zone. Între timp, teritoriul a fost invadat de indienii de limbă athabască, din nord. Aceștia aveau o cultură mai puțin dezvoltată și se ocupau cu vînătoarea și culesul fructelor din flora spontană. Cei ce s-au stabilit în sud au devenit Apașii de azi din sudul Arizonei. Cei așezați lîngă satele localnicilor Pueblo, populația Navajo, au suferit puternica influență a băștinașilor. Populația Navajo a învățat de la populația Pueblo cultura plantelor și meșteșugul țesutului. Cercetătorii sînt unanimi în părerea că cea mai mare parte a culturii Pueblo, Navajo și Apașă a supraviețuit și a rămas în mod fundamental nealterată în urma cuceririi spaniole ca și a civilizației americane de mai tîrziu. Aceasta, cu toate vicisitudinile unei istorii scrise cu sînge, presărate pe parcursul ei cu acte de cruntă represiune cărora indienii le-au rezistat cu vitejie.

La începutul secolului trecut, acțiunile de masacrare a triburilor de indieni de către ocupanții spanioli au avut un caracter sistematic. Carnagiul petrecut atunci în Canionul Morții păstrează și acum o tristă notorietate. Urmăriți de spanioli, indienii au încercat să-i atragă într-o văgăună, unde lupta le-ar fi fost favorabilă. Ei și-au ascuns copiii, femeile și bătrînii în peșteri la semiînălțime, deasupra unor stînci abrupte. Stratagema era pe punctul de a reuși, cînd, o femeie indiană, într-un acces de nebunie declanșat la vederea dușmanilor, a început să urle. Ascunzătorile au fost astfel descoperite și

Femeile din tribul Apașilor din Munții Albi — Arizona, execută împletituri cu multă măiestrie

cei ascunși — măcelăriți, pînă la ultimul copil în scutece.

În 1848, după anexarea Noului Mexic și Arizonei la Statele Unite, americanii au încercat să trateze cu populația indiană. Dar cum era posibil acest lucru? Indienii erau împărțiți în clanuri, fără coeziune, fără conducători absoluți. Poate că acest lucru l-ar fi obținut pînă la urmă căpitanul Henry Dodge, numit de indieni «Cămașă roșie». Acesta le-a făcut daruri, le-a învățat limba și chiar s-a căsătorit cu o indiană. Dar, așa cum avea să noteze un biograf al lui Dodge, acest prieten al «pielilor roșii» era prea asemănător indienilor pentru a nu împărtăși și soarta unuia din ei. Singurul prieten alb al indienilor, a fost ucis curînd, de un războinic din tribul apașilor.

Colonelul Kit Carson, încearcă în 1863, tot prin forța armelor, să pună «ordine» pe întinderile locuite de acești oameni pe care mexicanii i-au denumit «stăpînii pămînturilor». După ce i-a fugărit în Canionul Chelly, le-a ucis turmele și le-a incendiat recoltele. Dintr-o populație de 15 000 de suflete, el a luat prizonieri 9 000 de oameni pe care i-a mînat în captivitate la fortul Summer, la o distanță de aproape 500 de kilometri.

În 1868, Statele Unite au hotărît crearea unei rezervații, situată în cea mai mare parte pe întinderile Arizonei. Vechii «stăpîni ai pămînturilor» trebuiau să stea închiși între masivii stîncoși, pe terenurile sterpe, bîntuite de furtunile cumplite de nisip roșu, unde temperatura trece uneori de 37 de grade și nu coboară niciodată sub 25.

Seceta usucă totul. Se întîlnesc doar, ici și colo, tufe de salvie și yucca, din care nimic nu rămîne neconsumat: grăunțele se mănîncă, din frunze se fac fire pentru țesături iar din rădăcini se prepară o emulsie spumoasă pe care femeile o folosesc la spălat. Oile și caprele consumă rarele petice de iarbă săracă. Rădăcinile se distrug și astfel ploile rare se scurg pe pantele abrupte, înainte de a putea fi reținute de sol. Și astfel eroziunea înaintează cu fiecare zi, lărgind hotarele terenurilor moarte.

Țesutul, prelucrarea argintului în podoabe și cresterea oilor sînt ocupațiile cu care indienii se îndeletnicesc pînă în zilele noastre. Cu cîțiva ani în urmă, presa remarca faptul că peste 2 800 000 de vizitatori au pășit pe covoarele țesute de femeile navajos la expoziția «Secolul progresului» de la Chicago, fără a frînge un singur fir de lînă. Aceeași măiestrie pe care femeile o manifestă în țesut, bărbații o dovedesc în prelucrarea argintului ornat cu turcoaze. Dar cu roadele iscusinței lor seculare, indienii nu au altceva de făcut decît să le amaneteze la «Trading Post», oficiul de comerț care în schimbul căutatelor produse artizanale dă indienilor cantități precare de hrană și produse necesare vieții.

Obligîndu-i să trăiască în rezervație, autoritățile au promis indienilor condiții pentru învățătură. Urmau să fie construite școli și trimiși învățători pentru fiecare grupă de 30 de copii între 6 și 16 ani. Dar aceste propuneri s-au dovedit curînd a fi pur și simplu fanteziste. Distanțele mari dintre grupurile de așezări și, mai ales, lipsa de dorință a albilor, cadre didactice, de a-și petrece viața în rezervația-deșert au făcut ca rezultatele «culturalizării» să fie deplorabile. Cu toate că, din anul 1953, prin crearea școlilor mobile, numărul elevilor s-a dublat, procentul neștiutorilor de carte rămîne în continuare foarte ridicat și promisiunile oficiale, neîndeplinite.

Lipsa școlilor tehnice pune în imposibilitate populația de a-și căuta de lucru aiurea, în eventualitatea că ar dori să-și părăsească locurile natale, comunitatea și pe cei dragi. În cartea sa «Lupta inteligenței», Allen Dulles povestește cum în cel de al doilea război mondial, comandamentul forțelor armate americane a comunicat între diferitele unități militare, printr-un «cod» neuzitat, imposibil de descifrat de serviciul de spionaj hitlerist. Acest «cod» nu era altceva decît limba complicată a populației navajo, una dintre cele mai dificile limbi din lume, care nu are o formă scrisă și pe care lingviștii nu au studiat-o. La fiecare extremitate a firului telefonic de campanie, indienii comunicau «în clar», fără pericol de a fi înțeleși de inamic.

Desigur că viața civilizată nu poate să nu influențeze traiul patriarhal al indienilor. În notele sale de călătorie, publicista franceză Yvonne Richard arată că transformările se petrec cu încetul: se încearcă lucrări de irigații, vagi modernizări în exploatările miniere, ba, cîte un camion vechi ia locul cailor iuți de altădată.

Dar rezervația nu poate hrăni populația sa. Indienii, învinși de vicisitudini, trebuie să-și părăsească hoganurile iubite, căutînd să se tocmească printre străini, pentru munci necalificate, intrînd astfel în existența competitivă a albilor. Este un proces amplu și dureros, poate ultimul act din drama străveche a unui popor străvechi.

ADRIAN DUMITRAȘCU

EPIGRAME

«NOI DIN GREȘELI, ÎNVĂȚĂM...»
(expresie folosită adeseori)

«Omul din greșeli, învață»
Este ceva adevărat,
Dar sînt unii care-o viață
Nu termină de-nvățat.

«CÎT TIMP ȚINE CAMPANIA AGRICOLĂ DECLARĂM RĂZBOI ȘEDINȚELOR»

«Război ședințelor și basta»
Sună laconica sentință
Și pentru-a hotărî aceasta
S-a convocat iar o ședință.

«ÎMI ÎNSUȘESC LIPSURILE ARĂTATE ÎN DAREA DE SEAMĂ»
(REFREN OBIȘNUIT)

Spunînd așa, ne dovedește
Pregnant că tare nesătul e
El lipsurile-și însușește
De parcă n-ar avea destule.

UNUIA CARE A PROMIS CĂ NU VA MAI BEA ÎN TIMPUL SERVICIULUI.

El s-a lăsat acum de viciu
Și-a dovedit-o evident
Că nu mai vine la serviciu
Și bea atunci cînd e absent.

Const. IURAȘCU

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă: «ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR».

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări:

— asigurarea bunurilor din gospodărie;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

1. ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie: mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată specificată în contract — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului, în aceeași sau în altă localitate.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu: incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate; furt prin efracție și altele.

2. ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Aria de protecție a acestei asigurări este largă. Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domi-

ciliu: asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare majoritatea situațiilor de accidente cauzate de o serie de evenimente ca: incendiu, trăsnet, explozie, arsuri, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

3. ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

*

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de numai 2 lei pentru fiecare 1 000 lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 10 000 lei se plătește o primă de asigurare de 20 de lei pe an, iar pentru asigurarea unor bunuri în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

PRIMA ATESTARE A CÎNTECULUI POPULAR ROMÂNESC

De unde vine cîntecul popular românesc? De cînd e pe lume și cînd s-a născut? Care scripte îl atestă în planul creațiilor spirituale ale unui popor?

Cîntecul popular românesc e un început de lume. Îl vei auzi din gură, din fluier, din frunză de copac, ori strună de ceteră. Îl vei asculta înfiorat, îngîndurat, uimit ori nerăbdător să știi de unde vine. Îl vei auzi tremurat sub streșini de pădure, la suișul dealului, în largul hotarului, la culesul viilor...

Din tărîm nescris vine cîntecul popular, de cîte ori mărturisește că: **«De-ai ști bade dorul meu/ Te-ai opri în deal mereu/ Pe culmița dealului/ La umbrița soarelui»**; iar uneori are puteri de miracol: **«Bădiță de mi lăsa/ Atîta te-oi blestema/ Că și văile-or seca/ Și pietrele s-or topi/ Și din tine om n-a fi»**. De cînd sînt aceste cîntece? De cînd e omul și dorul lui pe lume. Aceasta e vîrsta cîntecului popular românesc

Ascultați cîntecul pur al fetei care coase spăcelul, că în el stăruie cum spunea poetul V. Voiculescu **«caracterul de dăinuire, de amestec cu viața pămîntului.** «Cîntecul popular românesc însumează vîrsta noastră spirituală. De aceea s-a răsfrînt din istorie în baladă, din literatură în doină, din filozofie în bucuria tuturor.

«Doina, spunea Hașdeu, **a răsturnat pe Rösler»**, adică tratatele de istorie falsă, care negau începuturile noastre de viață istorică în spațiul carpato-dunărean-pontic. Și oriunde se va auzi doina, acolo sînt românii, căci scria, în secolul al XVII-lea Martin Opitz, călător german **«cînd aud un cîntec românesc, îmi vine să cred că muzica a fost creată pentru român, iar românul pentru muzică»**.

Prima atestare documentară a cîntecului popular românesc a avut loc în secolul al XV-lea, după cum reiese din consemnări făcute la curți, la mesele domnești unde se cînta. Ceva mai tîrziu, un călător polonez, Stryhowski, mărturisește că pe la 1574 a auzit la noi cîntecul **«Ștefan, Ștefan, domn cel mare/ Seamăn pe lume nu are»**, iar **Cronica ritmată** a lui Stavrinos consemnează și ea, ca și scrierile lui St. Szamoskozi, despre **«baladele cîntate cu întorsături de cobză»**, în care erau glorificați eroii țării, ca Mihai Viteazul. În secolul al XVIII-lea, dar mai ales în secolul al XIX-lea s-a trecut la culegeri mai sistematice de creații poporane, în care un loc de seamă îl avea cîntecul de lume. Folclorul romînesc era preferat de nobilii polonezi și unguri, la curțile lor, iar o seamă de culegători străini au nutrit o mare admirație față de creația anonimă, față de cîntecul popular românesc, de o inegalabilă frumusețe melodică.

I.V. BOROTA-MĂLĂDEANU

MESERIAȘULUI CE-ȘI TOT AMÎNĂ CLIENȚII

Au trecut vreo două luni,
De cînd proba mi-o amîni,
De-or mai trece încă două,
Pot să dau... comandă nouă!?

Prof. Ion ARION
Aleșd — Bihor

Fără cuvinte

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

RĂSPUNSURI:

RECUNOAȘTEȚI CUVINTELE?

Sînt de origine latină cuvintele nr.: 2, 6, 7 și 10.
Sînt de origine dacă cuvintele nr. 3, 5, 8 și 9.
Sînt de origine slavă cuvintele nr.: 1 și 4.

MONEDE ROMÂNEȘTI:

1. Vlaicu Vodă (1364—1374)
2. Petru Mușat (1375—1391); din argint.

DINTR-UN EXTEMPORAL:

Porumbul și cartoful nu erau cunoscute în Europa pe timpul acela. În afară de aceasta, cartoful nu este o cereală, ci o legumă. Ambele au fost aduse din America mult mai tîrziu.

ILUȘTRI OAMENI DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ ROMÂNI

1. Dimitrie Cantemir
2. Nicolae Filimon. «Ciocoii vechi și noi „sau" Ce naște din pisică șoarici mănîncă».
3. Vasile Cîrlova.
4. Victor Babeș.
5. Alecsandri Vasile, Alexandrescu Grigore, Agîrbiceanu Ion, Anghel Dimitrie, Asachi Gheorghe.
6. Traian Vuia.
7. 1910 (16 iunie).
8. Henri Coandă; avionul cu reacție.
9. Hariclea Darclee (Hartulari).
10. Ion Borcea.
11. Octav Băncilă.
12. Constantin Brâncuși,
13. 17 ani.
14. Gheorghe Dumitrescu.

PĂSĂRILE ÎN POEZIE

1. Gîscă «Gîri-Gîri» **(T. Arghezi). 2. Cocostîrcul** Oaspeții primăverii **(V. Alecsandri). 3. Privighetoarea,** Concertul în luncă **(V. Alecsandri). 4.** Cucul. **5. Barza,** Corbii și barza **(Gr. Alexandrescu). 6. Un pui de pițigoi,** Acceleratul **(G. Topîrceanu). 7. O coțofană,** Rapsodii de toamnă **(G. Topîrceanu). 8.** Cioara **(G. Topîrceanu). 9. Cucul,** Concertul primăverii **(G. Coșbuc). 10. Sitarul,** Nunta în codru **(G. Coșbuc).**

CĂLĂTORI, EXPLORATORI ȘI GEOGRAFI ROMÂNI

1. Stolnicul Constantin Cantacuzino; 2. Dimitrie Cantemir; 3. Gregoriu Ștefănescu; 4. Maximilian Transylvanus; 5. Mihnea Turcitul (1577—1583 și 1585—1591); 6. Spătarul Nicolae Milescu; 7. Spătarul Nicolae Milescu; 8. Dimitrie Cantemir 9. Paul Iorgovici; 10. Ilarie Mitrea; 11. Gh. Asachi; 12. Bazil G. Assan; 13. Francisc Binder; 14; Sama Alexandru; 15. Dumitru Dan; 16. Samuel Fenișel; 17. Iuliu Popper; 18. Nicolae Ghica-Comănești; 19. Dinicu Golescu; 20. Emil Racoviță.

GHICITORI

1. Aviatorii și pasagerii aparatelor de zburat.
2. Liniștea sau tăcerea.
3. Cheia de sol.
4. Biblioteca.
5. Cărțile de joc.
6. Ziua, luna, anul
7. Calul poartă fierul la picioare, iar călcătoreasa îl ține în mînă.
8. Șarpele își schimbă pielea, în timp ce tobei îi este schimbată.
9. O oră.

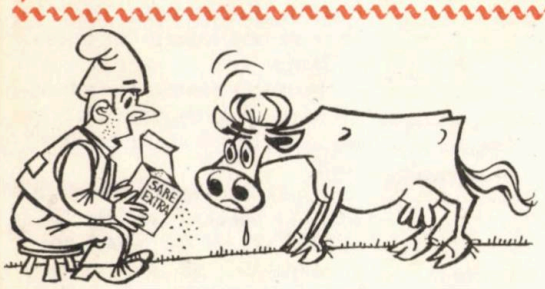

— Ce să facem, dacă la cooperativa noastră nu se găsește sare bulgări!...

— De dimineață ne tot gîndim cum să facem să terminăm și noi la timp cu muncile astea...

(Autorul caricaturilor din almanah: Nic. NICOLAESCU)

IMAGINE PERFECTĂ, SUNET PLĂCUT VĂ ASIGURĂ TELEVIZORUL CU CIRCUITE INTEGRATE

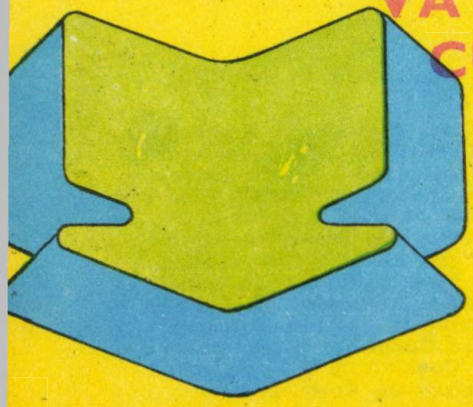

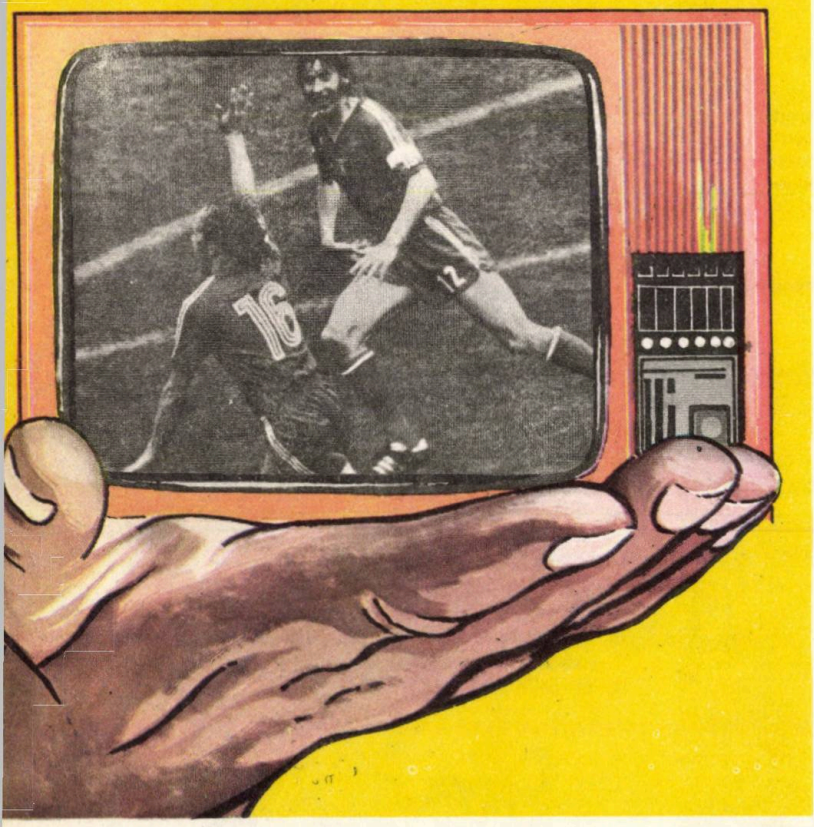

Un televizor în căminul dv. vă oferă posibilitatea să vizionați cele mai diverse emisiuni — filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni științifice și altele.

Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă prezintă cea mai recentă realizare a industriei noastre electronice — TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE, realizate de Întreprinderea «Electronica» București.

Iată cîteva din avantajele de exploatare pe care le oferă noile tipuri de televizoare:

— DURATA DE FOLOSINȚĂ ÎNDELUNGATĂ datorită faptului că sînt complet tranzistorizate;

— REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ CU CIRCA 30 LA SUTĂ prin îmbunătățirile constructive și funcționale;

— FUNCȚIONAREA NORMALĂ CHIAR ȘI LA VARIAȚII MAI MARI ALE TENSIUNII PE REȚEA, datorită încorporării unui stabilizator în aparat;

— SIMPLIFICAREA OPERAȚIUNILOR DE DEPANARE, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot înlocui cu operativitate.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

În toate magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT, televizoarele cu circuite integrate se pot cumpăra și cu plata în maximum 24 de rate lunare, cu un aconto de 15 la sută din prețul de vînzare al aparatului.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preț lei	Aconto 15%	Rate lunare (24 rate)
— OLT	44 cm.	2920	438	103
— SNAGOV	47 cm.	2920	438	103
— SIRIUS	50 cm.	3050	457	108
— SIRIUS	50 cm.	3100	465	110
— DIAMANT	61 cm.	3600	540	128
— LUX	65 cm.	4000	600	142

BOGAT SORTIMENT DE ÎNCĂLȚĂMINTE GĂSIȚI ÎN MAGAZINELE ȘI RAIOANELE DE SPECIALITATE ALE COMERȚULUI DE STAT

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat desfac o gamă bogată și diversificată de noi modele de încălțăminte pentru femei, copii și bărbați. Aceste modele, comode, durabile, elegante și practice, exprimă tendințele de înnoire a modei, caracterizîndu-se prin colorit plăcut, ușurință în purtabilitate și întreținere.

Redactorul almanahului: TEOHARIE OPREA
Prezentarea grafică: Ion IVAȘCU
Corectura: Georgeta VASILIU, Elena VASILESCU

Coperta: L. GREGORIAN

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii» — București

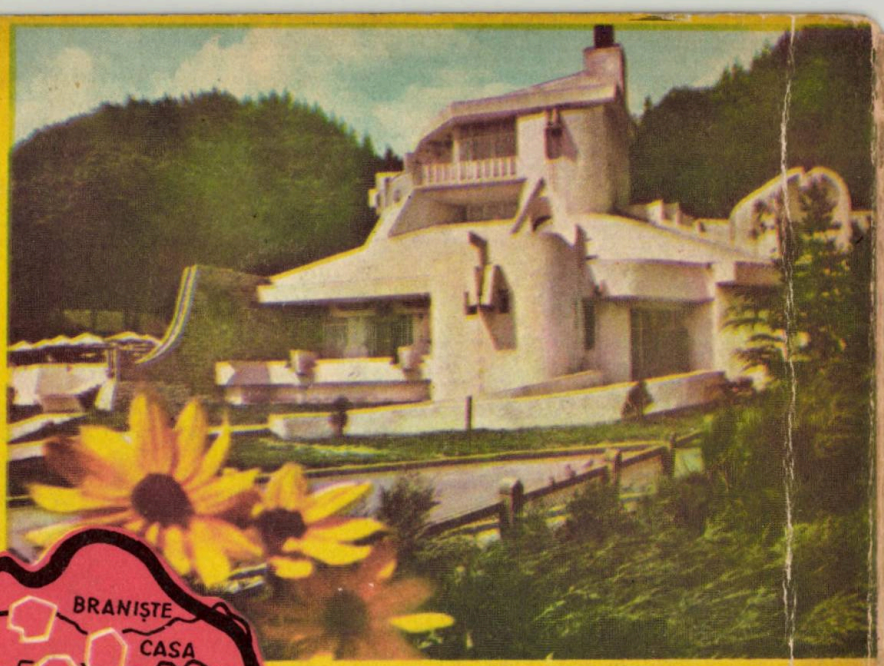

PLANIFICAȚI-VĂ CONCEDIUL LA UNITĂȚILE „COOP" DIN JUDEȚUL NEAMȚ

5 UNITĂȚI - 5 POSIBILITĂȚI

Cooperația de consum din județul Neamț a rezervat pentru petrecerea concediului dumneavoastră de odihnă sau a sfîrșitului de săptămînă unități turistice moderne, aflate într-o zonă turistică deosebit de pitorească. Unitățile cooperației de consum vă oferă un prilej unic de relaxare și agrement. În împrejurimi, aveți prilejul să vizitați monumente de artă și istorice de o inestimabilă valoare.

REȚINEȚI

— camere confortabile, mobilate rustic
— preparate culinare cu specific moldovenesc, tradițional
— o gamă largă de servicii (închirieri de obiecte, spălat și călcat lenjerie)
— personal atent, bine calificat.

NOTAȚI ÎN AGENDA DUMNEAVOASTRĂ:

1 — HANUL ANCUȚEI, situat pe șoseaua națională E 20 Roman-Suceava
2 — CASA ARCAȘULUI, situat la poalele Cetății Neamțului, în orașul Tg. Neamț.
3 — HANUL AGAPIA, aflat în localitatea cu același nume, între Piatra Neamț și Tg. Neamț
4 — POPASUL «BRANIȘTE», aflat pe șoseaua 15 B, de la Tg. Neamț la Poiana teiului.
5 — POPASUL «POIANA TEIULUI» pe malul lacului Bicaz

Lei 8

ALMANAHUL SATELOR • Editat de gazeta „AGRICULTURA SOCIALISTĂ"